notalarıyla

UZUN HAVALARIMIZ

Mustafa ÖZGÜL

Salih TURHAN Kubilay DÖKMETAŞ

ANKARA 1996

NOTALARIYLA
UZUN HAVALARIMIZ

Mustafa ÖZGÜL

Salih TURHAN Kubilay DÖKMETAŞ

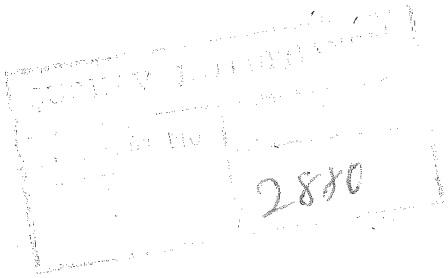

Ankara 1996

Kapak Tasarım : Abdullah GÜNDÜZ
Metin Dizgi : 72 TDFO Ltd. Şti. - ANKARA
Nota Dizgi : Timur YALÇIN - İSTANBUL
Film : Yardımcı Grafik - ANKARA
Baskı : Cem Veb Ofset Ltd. Şti. - ANKARA

"Halk Musikîmizin kurumlaşmasını sağlamak için ömrünü bu uğurda harcayan araştırmacı, icrâcı, hoca, aynı zamanda yöneticilik de yapmış olan idealist insan, merhum Muzaffer SARISÖZEN'in hatırasına ithaf olunur."

ÖNSÖZ

Bilindiği üzere Halk musikîsi "Uzun Hava" ve "Kırık Hava" diye iki tarzdan ibarettir. Bu iki tarzın dışıda, her iki özelliği de bünyesinde bulunduran üçüncü bir tarz daha vardır ki, "orta hava" diye nitelendirildiği halde henüz resmiyet kazanmış bir adı yoktur. Ancak ileriki zamanda ayrı bir tasnif grubu oluşturacağına inandığımız bu tür eserlere ait detaylı açıklama ve kısa örnekler kitabın giriş bölümünde, müstakil örnekler ise genel repertuar içerisinde verilmiştir.

Özellikle uzun havalar gerek edebî tür (şiiriyet) gerekse ezgi ve okuyuş biçimi (ağız-uslûb) yönünden geleneği daha çok yansıttıklarından dolayı daha mahalli, daha milli ve otantik eserlerdir.

Ağıt olarak hemen her yörede mevcuttur. Ağıtın dışında uzun hava repertuarı açısından bazı yörelerimiz oldukça zengin, bazı yörelerimiz ise çok fakirdir.

Kanaatimize göre varyant-çeşitlemeleri de hesaba katacak olursak, Anadolu'da 1000-1500 civarında uzun hava mevcuttur. Sözkonusu bu sayının yaklaşık 500 ila 800'ü bir şekilde halk arasında çeşitli vesilelerle icra edilmektedir.

Yukarıda zikredilen sayının içerisinde şiir (edebi tür), ezgi, seyir, işleniş biçimi yönünden küçük hacimli eserler olduğu gibi, sanat değeri yüksek, oldukça mükemmel eserler de mevcuttur.

Uzun havaların araştırılıp derlenmesi ile ilgili çalışmalar yıllar önce resmi olarak Devlet Konservatuarı, Halk Evleri tarafından yapılmış olup; halen TRT Kurumu ve Kültür Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Kurumların dışında özel şahısların bu alandaki çalışmaları da kayda değerdir.

Türkiye'de belki de dünyada sözlü ve sözsüz kırık havalarla ilgili birçok çalışma var iken, uzun havalarla ilgili bu manada kapsamlı bir çalışmaya tesadüf edemiyoruz. Konunun tabiatından (şifai sözlü geleneğe bağlı oluşu) kaynaklanan zorluğu muhakkak. Dolayısı ile yazılı bir kaynak olmayışından dolayı fazlaca yapılan söz-güfte yanlışlığı durumu iyice karmaşık hale getirmekteydi. Bu ve benzeri sebeplerden dolayı böyle bir kaynak eserin hazırlanma zarureti birçok kurum-kuruluş, sanatçı, araştırmacı ve öğrenciler bizim tarafımızdan da hissedildi. İşte bu noktadan hareketle mevcut bilgi ve birikimlerimizi bir araya getirmek suretiyle böyle bir eseri hazırlamaya karar verdik.

Coğrafya olarak Türkiye başta olmak üzere Kuzey-Güney Azerbaycan, Kerkük ve Balkanları esas aldık.

Kitapta toplam 632 uzun hava yer alıyor. Bu sayının yaklaşık 20 adedi gazeldir. Ancak buradaki gazeller İstanbul gazellerinden (şiir hariç) farklı olup, okunuş biçimi-uslûbu, ezgi işlenişi yönünden birer mahalli uzun hava hüviyetindedirler.

Serbest-resitatif uzun havaların notaları ile ilgili aklımıza şu soru gelebilir: Uzun hava da nota ile yazılıp okunurmuymuş? Evet görülüp anlaşılacağı üzere uzun havanın notası yazılır, ancak (çok sadeleri hariç) herhangi bir uzun hava eseri, ait olduğu yörenin mahalli sanatçılarından ya da onlara ait plak, kaset vb. ses taşıyıcılarından dinlemeden hakkıyla okumak mümkün değildir. Çünkü nota bir uzun havanın ancak %50-60'ını yansıtabilir. Burada notayı kalıp olarak düşünmek gerekir. %40-50'lik bölümde ise sanatçı kendi üslûp ve becerisini kullanmaktadır. İşin mantıklı yanı da budur zaten.

Kitapta ezgi ve güfte numarası, alfabetik sıralama, sayfa numarasından buldurmalı içindekiler bölümü, en sonra ise illere göre index verilmiştir.

Kapsamlı ve açıklamalı giriş bölümü ve hemen devamında uzun havalarla ilgili genel ansiklopedik sözlük hazırlanmıştır. Anlaşılmayan kelime ve mahalli deyimlerle ilgili metinler sözlüğü ile okuyucuların da istifade edebileceği kaynaklar bölümü ilave edilmiştir. En sonda usta uzun hava icracıları (çalanlar-okuyanlar) ile araştırmacılardan bir kısmının resimleri yer almaktadır.

Esas şiire ilave olarak birçok uzun havada okuyuşa göre başta, aralarda ve sonda kulanılan doldurma kelime ve cümlecikler de yazılmıştır. Yine bazı kelime ve cümle tekrarları paranteze alınmış olup, parantez üzerine, tekrar sayısını ifade eden rakam konmuştur.

Kitabın hazırlanması sırasında doğrudan ve dolaylı katkılarından dolayı Sayın Mehmet A. Özbek, Mansur Kaymak, Süleyman Senel, Erol Parlak, Notist Timur Yalçın, 72 Tasarımın başarılı dizgi elemanı Nezaket Ünal'a teşekkürü borç biliriz.

Doğrusunu söylemek gerekirse özellikle taktir beklemiyoruz, ancak bu sahada daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde gerçek mukayese sonucu kitabın kıymetlendirilmesi bizi pek tabii ki mutlu kılacaktır.

Biz bu konuda çalışma yapanların ilki olmadığımız gibi sonu da değiyiz. Bizden önce hizmeti olanlara, bizden sonra ise olacaklara ancak minnet ve şükran duyarız.

Kitaptaki bazı muhtemel eksik ve yanlışlıkların olabileceğini ve bunların da kitabın ilerideki genişletilmiş ikinci baskısında telafi edileceğini taahhüt ediyoruz.

Saygılarımızla.

İÇİNDEKİLER

		Sayfa:
Önsöz		III
İçindekiler		1
Giriş		15
Ansiklopedik Sözlük		37
1.Abdo'nun mezarını kayadan oyun-(Ağıt)	Diyarbakır-Şanlıurfa	51
2.Açmayın pencereyi esmesin yeller-(Barak Dertlisi)	Gaziantep	51
3.Açtım perdeyi de durnamı gördüm-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	52
4.Adam ağladan oldum-(Segâh-Muhalif Hoyrat)	Şanlıurfa	52
5.Adını sevdiğim Avşar beyleri-(Gurbet Havası)	Denizli-Burdur	53
6.Ağ gelin de indi m'ola yayladan	Yozgat	58
7.Ağalar kışm'olacak-(Barak Ağzı)	Gaziantep	58
8.Ağamın bindiği Arap atıdır-(Gurbet Havası)	Burdur	59
9.Ağaver'in Daşları-(Ağıt)	Erzurum	59
10.Ağgül seni camekânda görmüşler-(Maya)	Sivas-Divriği	60
11.Ağla gönül ağlamanın zamanı geldi	Diyarbakır	60
12.Ağla gözüm ayrılıpsan canandan-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	61
13.Ah eylediğim serv-i hirâmânın içündür-(Rast Gazel)	Elazığ	61
14.Aha kılıç aha meydan buralar-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	62
15.Ak ellerin sala sala gelen yar-(Bozlak)	Kırşehir	62
16.Akşam olur güneş gider ay gelir-(Maya)	Sivas-Zâra	63
17.Akşam olup kuş yuvaya dönende	Erzurum	63
18.Akşamlar oldu gene-(Hüseynî Hoyrat)	Şanlıurfa	64
19.Akşamlar oldu yine bastı kareler-(Yol Havası)	Burdur-Denizli	65
20.Al yanakan-al yanaktan-(Varsağı-Varsak Hoyrat)	Elazığ	69
21.Alçacık dağları kar gine bastı-(Gurbet Havası)	Isparta	70
22.Aldı bu sinemi dert ile sızı suna gelin ağlama-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	70
23.Aldı zîhr-i tigine bir nim nigâhle ol alemi-(Hicaz Gazel)	Diyarbakır	71
24.Allı durnam alıvermiş alemi	Sivas-Yıldızeli	71
25.Ali beyim taş başında oturur-(Gurbet Havası)	Burdur-Yeşilova	72
26.Amandır sevgilim asta dolan gel-(Ovşarı-Ritmik Mugamı)	Kuzey Azerbaycan	76
27.Ankara'da yedim taze meyveyi-(Bozlak-Ağıt)	Kırıkkale-Keskin	77
28.Anama söyleyin damda yatmasın-(Ağıt)	Şanlıurfa	78
29.Anladım evvelden böyledir takdir-(Bozlak)	Kırşehir	78
30.Antep'in etrafı gül ile diken	Gaziantep	79
31.Antep'in yolları ufacık taşlar-(Aşık Garip)	Gaziantep	81
32.Apaçağa dağını düze dönderdin-(Ela Gözlü)	Erzincan-Kemaliye	81
33.Arabayı yörüttüler-(Ağıt)	Adana	82
34.Aradım derdime çare mi buldum-(Bozlak)	Kırşehir	83
35.Arkadaşım gurbet elde vuruldu-(Bozlak-Ağıt)	Ortaanadolu	83
36.Asaf'ın miktarını bilmez Süleyman olmayan-(Ş.urfa Dîvanı)	Şanlıurfa	84
37.Asâlet bir altın idi pul oldu-(Ankara Dîvanı)	Ankara	86
38.Asrı gurbet harap etmiş köyümü-(Çamşıh Ağzı)	Sivas-Yıldızeli	88
39.Aşağıdan bir yel esti-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	89
40.Aşağıdan gelir yörük evleri	Uşak	89
41.Aşağıdan kalktı bir akça geyik-(Bozlak)	Kırşehir	90

42.Aşağıdan Yusuf Paşam gelende-(Bozlak)	Ortaanadolu	90
43.Aşağıki mahallenin allı gelini	Sivas-Zâra	91
44.Aşam anam bu dağların kurdu var	Erzurum	92
45.Aşam dedim aşamadım dağları	Sivas-Zâra	92
46.Aşığın tarihi geldi yaklaştı	Erzurum	93
47.Aşk ataşı düştü garip gönlüme-(Bozlak)	Kırşehir	93
48.Aşka düşen aşık elbet kan ağlar-(Bozlak)	Çorum-Alaca	94
49.Aşkım ebedidir erecek sanma zevâle-(Uşşak Gazel)	Şanlıurfa	94
50.Aşkın ezeli aşıka ilhâm-ı hüdâ'dır-(Müstezat)	Erzurum	95
51.Aşkın ne derin yareler açtı ciğerimde-(Mesnevi Havası)	Şanlıurfa	96
52.Atıma verdiler sarı samanı-(Ağıt)	Şanlıurfa	97
53.Atımı bağladım delikli taşa-(Bozlak)	Ortaanadolu	98
54.Atına binmiş elinde dizgin	Gaziantep	98
55.Ay doğdu güne döndü-(Bahçacı-Hoyratı)	Şanlıurfa	99
56.Ayağında cızma burnunda hızma	Şanlıurfa	99
57.Ayrılık badesini tatlı mı sandın	Sivas	100
58.Ayrıldım gülüm senden	Diyarbakır	101
59.Bâdı sabâ bir Mevlayı seversen-(Bozlak)	Kırşehir	101
60.Bağlamadı-bağlamadı-(Mataro Hoyratı-Hurmatı Ağzı)	Kerkük	102
61.Bağrek dağı dumanın var karın var-(Bozlak)	Ortaanadolu	102
62.Bahar olur yeşillenir bu bağlar-(Kesik Kerem)	Diyarbakır	103
63.Bahar yeli gibi geçti buradan	Gaziantep	103
64.Bakhçayam baram sene-(Îdele Hoyratı)	Kerkük	104
65.Bala sarhoş-(Kürdî Hoyrat)	Erzurum	104
66.Bana bir hal oldu cuma gecesi-(Bozlak-Ağıt)	Kırşehir	105
67.Bana gam yutturdu sehbayi hicran	Erzurum	105
68.Başı pare pare dumanlı dağlar-(Çamşıh Ağzı)	Sivas-Divriği	106
69.Başım alıp çıksam bir yüce dağa-(Bozlak)	Kırşehir	108
70.Başım alıp diyar diyar gideyim-(Bozlak)	Kırşehir	108
71.Başıma vurdun da del'ettin beni	Şanlıurfa	109
72.Başında pare-pare karın var senin-(Bozlak)	Kırşehir-Kırıkkale	109
73.Bebek seni belemedim-(Ninni)	Gaziantep	110
74.Bayram geldi benim yarim kaçıyor-(Bozlak)	Çorum	111
75.Beleni beleni aştık beleni-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	111
76.Ben bir garip bülbül idim sarpa tünedim-(Ova Garibi)	Giresun	112
77.Ben bir Kılıçoğlu'yum muhabbette yerim var	Gaziantep	113
78.Ben bir yüce beydim indim düze-(Hurşit-Amik Ağzı)	Hatay	113
79.Ben böyle yaylaya yayla mı derim	Sivas-Zâra	114
80.Ben de bu dünyaya geldim geleli	Sivas-Divriği	114
81.Ben de gittim bir geyiğin avına-(Bozlak-Ağıt)	Ortaanadolu	115
82.Ben de şu dünyaya geldim geleli	Gaziantep	115
83.Ben gidiyom Rüştü beyim ağlama-(Mehrali Bey Ağıtı)	Sivas	116
84.Ben gidiyom emanetim Allah'a-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	118
85.Ben miyim dünyada bir bahtı kara-(Bozlak)	Kırşehir	118
86.Ben ölürsem karaları bağlama-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	119
87.Ben ölürsem kimler çalar sazımı-(Bozlak)	Çorum-Alaca	119
88.Ben pınara vardım annem	Sivas-Divriği	120
89.Ben şehîd-i bâdeyim dostlar demim yâd eyleyin(Nevruzî Dîvan)	Diyarbakır	120

90. Ben şehîd-i bâdeyim dostlor demim yâd eyleyin-(Harput Dîvanı)	Elazığ	121
91. Bende yetim-(Beşîri Hoyrat)	Diyarbakır	125
92. Benden selam söylein o nazlı yare-(Bozlak)	Kayseri-Sarıoğlan	126
93. Benim aşnam kemer bağlar beline-(Güveyi Donatma Havası)	Gaziantep	126
94. Benim Mecnun kim ol heyranı Leyli-(Dîvan)	Sivas	127
95. Benim yarim güzellerin esmeri-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	127
96. Benim yarim Malatya'nın gülüdür-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	128
97. Beyler aman yar aman-(İskân Ağzı)	Gaziantep	128
98. Bezirgân hocam senin geldiğinde bahar mıydı-(Aşık Garip)	Gaziantep	129
99.Bırak beni yanam-yanam kül olam	Sivas-Şarkışla	129
100.Bıraktı hâke hüsnün âfitab-i alem arayı cânım-(Hüzzam Gazel)	Elazığ	130
101. Bilal bey dersen Elbeyli'nin ulusu-(Barak Ağzı-Ağıt)	Gaziantep	130
102. Bilmem meni niçün atmış unutmuş-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	131
103. Bilmem kaderden mi bilmem tecelli-(Maya)	Şanlıurfa	132
104. Bilmezdi özüm gamzene meftun imişem ben-(Nihâvent Gazel)	Elazığ	132
105. Bilseydim gelmez idim düğüne-(Barak Ağzı)	Gaziantep-Islahiye	133
106. Bingöl bu gün dumandır	Erzurum	133
107. Binmişem Nuh gemisine-(Kesük Hoyrat)	Kerkük	134
108. Bir anadan bu dünyaya gelince-(Bozlak)	Kırşehir	134
109. Bir ay doğmuş ilk akşamdan geceden(Beymayıl-Gâvurdağı Ağzı)	Gaziantep	135
110. Bir ay doğdu Maraş'tan	Şanlıurfa	135
111. Bir gelin gördüm harman yerinde-(Gurbet Havası)	Burdur	136
112. Bir gül için bülbül geymiş karalar-(Maya)	Erzincan	136
113. Bir gün şu dünyadan göçüp gidersem-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	137
114. Bir gün şu dünyadan yüklenir göçüm-(Bozlak)	Ortaanadolu	137
115. Bir güzel gördüm harman yerinde-(Gurbet Havası)	Burdur	138
116. Bir güzel kız gördüm tutmuş yolunu-(Bozlak)	Kırşehir	138
117. Bir güzel ki on yaşına girince-(Koşma-Yaş Destanı)	Diyarbakır	139
118. Bir kara kaş bir kara göz sende var-(Maya)	Erzincan-Kemaliye	141
119. Bir kuş kondu ziyaretin başına	Sivas-Kangal	142
120. Bir kuzu da taş dibinde meliyor	Sivas-Divriği	142
121. Bir melek simadır aklımı alan-(Maya)	Erzurum	143
122. Bir misli hûridir cânan yavrusu	Yozgat	143
123. Bir selam gönderdim cânan eline-(Bozlak)	Yozgat	144
124. Bir söz ilen ben duzağa tutuldum-(Garip Şirvanlı)	Gaziantep	144
125. Bir zaman keyfini yetiremedim-(Bozlak)	Kırşehir	145
126. Bize de Banaz'da Pir Sultan derler	Sivas	145
127. Bize gam çektirdi de sehpayi hicran	Kırıkkale-Keskin	146
128. Bizim elden geçti m'ola obalar-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	146
129. Bizim elin harmanları savrulur	Erzincan	147
130. Bizim has bahçanın gülü duriyi-(Kadın-Sandık Ağzı)	Erzincan-Kemaliye	147
131. Bizim yaylalarımız altın oluklu-(Gurbet Havası)	Burdur-Aziziye	148
132. Bizim yaylamızın menevşesi top biter-(Gurbet-Boğaz Havası)	Burdur-Tefenni	148
133.Böyle bağlar-(Hoyrat)	Diyarbakır	149
134. Bu dağı delemedim-(Kürdî Hoyrat)	Erzurum	149
135. Bu dağın karı gitmez-(Düz Hoyrat)	Diyarbakır	150
136. Bu dağlar kömürdendir	Erzurum	150
137. Bu gün ben yarı gördüm-(Şirvan)	Diyarbakır	151

138.Bu gün dersin yarın dersin ağyare canım dersin-(Dîvan)	Elazığ	151
139.Bu gün gam tekkegâhında feda bir canımız vardır-(İbrahimî)	Şanlıurfa	152
140.Bu handan-(Hoyrat)	Şanlıurfa	154
141.Bu nasıl talihdir bu nasıl kader-(Bozlak-Ağıt)	Kırıkkale-Keskin	154
142.Bu yıl bu dağların karı erimez-(Bozlak)	Kırşehir	155
143.Bu yıl yaylalar kardur-(Yol Havası)	Rize-Hemşin	155
144.Bulut gat gat olmuş ayın önüne	Sivas-Zâra	156
145.Bûy-i vahdet almışam bûsi-lebi peymâneden-(Diyarbakır Dîvanı)	Diyarbakır	157
146.Bülbül güle kon dikene konma-(Kılıçlı)	Şanlıurfa	158
147.Bülbül tek uyandım bir seher-ü nâgâh-(Kastamonu Dîvanı)	Kastamonu	160
148.Bülbül ötmez viran olan yurdumda	Kars-Sarıkamış	161
149.Bülbülünüm salınıp seringâgtan gelirken	Balıkesir	161
150.Ceren kaçar yavruları kaçamaz	Aksaray	162
151.Cerid'in atları sökün edince-(Cerid Bozlağı)	Kırıkkale-Keskin	162
152.Coşkun bir sel gibi aktım duruldum-(Bozlak-Ağıt)	Ortaanadolu	163
153.Coşkun sular ne bulanık akarsın	Diyarbakır	163
154.Çalı mıyım-çalı mıyım-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	164
155.Çayın ortasında topladım gülü-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	164
156.Çekin çadırımı kurun yazıya	Şanlıurfa	165
157.Çekiverin kıratımı nalbantlar nallasın-(Koşma-Dağbaşı Havası)	Kastamonu-Araç	165
158.Çerağ-ı vahdete pervâne oldum hasbetenlillah-(Aydi Baba Dîvanı)	Gaziantep	166
159.Çıksam şu dağlara yaz gelir m'ola-(Topal Abdo-Amik Ağzı)	Hatay	171
160.Çıksam yüce dağlar başına gine gidem oturam-(Barak Ağzı)	Gaziantep	171
161.Çıktık Horasan'dan söküneyledik-(İskân Ağzı)	Gaziantep	172
162.Çıktıkça sılaya gözümde yanar-(Bozlak)	Nevşehir-H.Bektaş	172
163.Çıktım çiçek dağına gar görünür-(Bozlak)	Kırşehir-Çiçekdağı	173
164.Çıktım gurbet ele geri gelinmez-(Gurbet Havası)	Burdur	173
165.Çiçek dağı derler var mı sana zararım	Kırşehir	174
166.Çimeni su göğertmiş çimeni-(Muçıla Hoyratı)	Kerkük	176
167.Çingir çingir öter yaylanın daşı-(Gurbet Havası)	Burdur-Yeşilova	177
168.Çoban kavalını dertli çalıyo-(Bozlak)	Kırşehir	181
169.Çok ahtum var idi çıkmaduk yaza-(Kaleli Nokta Halı Destanı)	Rize	181
170.Çok zaman sabrettim tükenmez derdim-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	182
171.Çorabı çektim dizime-(Ağıt)	Şanlıurfa	182
172.Çubuğu asma yarim	Sivas-Zâra	183
173.Dağda duman yeri var-(Hoyrat)	Diyarbakır	183
174.Dağılmış saçları düşmüş yüzüne-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	184
175.Dağlar ağardı kardan	Sivas-Divriği	184
176.Dağlar sende bir hal var-(Dermankâha Hoyratı-Erkek Ağzı)	Kerkük	185
177.Dağlar senin koyağandı şahin kışlamaz-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	185
178.Dağlar sizi delik delik delerim	Malatya	186
179.Dağları dolandı geçinin önü-(Gurbet Havası)	Burdur-Tefenni	186
180.Dala mendil bağladım	Sivas-Kangal	187
181.Daldalanım-(Muhalif Hoyrat)	Diyarbakır	188
182.Davran kırat davran sivriye davran-(Bozlak-Ağıt)	Ortaanadolu	189
183.Davran kıratım davran yokuşu davran-(Bozlak)	Niğde	189
184.Dedim ay efendim gel kıyma bana	Diyarbakır	190
185.Dedim ey gül bele sallanma-(Arazbarı Ritmik-Zerbî Mugamı)	Kuzey Azerbaycan	191

186. Değme tabib değme yaram çok derin	Malatya	191
187. Değme bana yaralarım sızılar	Sivas-Yıldızeli	192
188. Deli gönül hangi dala konarsın-(Çamşıh Ağzı)	Sivas-Divriği	192
189. Deli gönül melül olup ağlama-(Maya)	Diyarbakır	193
190. Deli poyraz yere sürdü buludu-(Gurbet Havası)	Burdur-Dirmil	193
191. Derin derelerin ince dumanı	Sivas-Divriği	194
192. Derman aramam derdime gözyaşımı silmem-(Sabâ Gazel)	Diyarbakır	194
193. Dertli koyun-(Ölüm Hoyratı)	Elazığ	195
194. Dertliyim garibim hastayım gönlüm	Sivas-Zâra	196
195. Derya kenarında kayık değilim	Sivas-Divriği	196
196. Deşmeyin derdimi yaram çok derin	Kars-Sarıkamış	197
197. Develoğlu derler geldim yanına-(Bozlak)	Çankırı	197
198. Develerim gelir yanaşmaz-(Kına Havası)	Gaziantep	198
199. Dinek dağı yeni geldim gurbetten-(Avşar Bozlağı)	Kırşehir	199
200. Diraht-i gül çemen âb-ü hava mahzun ben mahzun-(Sabâ Gazel)	Elazığ	199
201. Diyarbakır dağı dumandır	Diyarbakır	200
202. Diyarbekir dolar şimdi	Gaziantep	200
203. Diyarı gurbete düş oldu yolum-(Yedekli Koşma)	Erzurum	201
204. Doğar yaz ayları çiçekler açar-(Bozlak-Ağıt)	Kırşehir-Kırıkkale	201
205. Dostlarınan bozuk gitti aramız-(Avşar Bozlağı)	Kırıkkale-Keskin	202
206.Döne zülüflerin deste-deste-(Barak Ağzı)	Gaziantep	202
207. Duman-duman olmuş karşıki dağlar-(Kesik)	Şanlıurfa	203
208. Dumanlı dağların başı boş değil-(Gurbet Havası)	Denizli-Acıpayam	203
209.Dünden mi buradaydın bu günmü gledin	Balıkesir	204
210.Dünya dedikleri bir yeşil ottur-(Gurbet Havası)	Burdur-Tefenni	204
211.Dünyam mı değişti bilmem ne oldu	Sivas-Divriği	205
212.Dünyaya geldim de daha yaşıyom	Sivas-Yıldızeli	205
213.Düş müdür hayal mıdır bilmedim-(Maya)	Diyarbakır	206
214.Düşmüşüm aşkına perişan halım-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	206
215.Düşte gör-(Kürdî-Kürde Hoyratı)	Kerkük	207
216.Eğin veran olmuş gülü bitmiyi	Erzincan-Kemaliye	208
217. Eklemedir şu Burdur'un dağları ekleme-(Gurbet Havası)	Burdur	208
218. El geçir Garabağdan-(Garabağ Şikestesi-Ritmik-Zerbî Mugamı)	Kuzey Azerbaycan	209
219. El ediyi-el ediyi-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	213
220. Eminem oturmuş çorap örüyor-(Ağıt)	Diyarbakır	213
221. Eminem oturmuş yolun üstüne-(Bozlak)	Niğde	214
222. Eminem oturmuş taşın üstüne-(Ağıt)	Şanlıurfa	215
223. Engininden yükseğine çık otur-(Bozlak)	Yozgat	215
224. Eridi kalmadı dağların karı	Sivas-Zâra	216
225. Erken düşer Şeker dağın gırcısı-(Şeker Dağ Bozlağı-Ağıt)	Ortaanadolu	216
226. Er kalkan aşıklar menzile yetti	Sivas	217
227. Erzincan'a girdim ne güzel bağlar	Erzincan	218
228. Erzurum dağında kurdum iskele	Doğuanadolu	218
229. Erzurum (Malatya) dağları kar ile boran-(Lavik Ağzı)	Malatya	219
230. Eser eser sabah yeli kesilmez-(Avşar Ağzı)	Antalya-Korkuteli	219
231.Eşgin atlar gibi eşdiğim zaman-(Konya Bağları)	Konya	220
232. Evinin önü kaya deliği-(Barak Ağzı)	Gaziantep	220
233. Evinin önünde oturmuş benim yoluma bakar-(Barak Ağzı)	Gaziantep	221

234.Evinin önünde oturmuş da garip-garip ağlar-(Barak Ağzı)	Gaziantep	221
235.Evleri var deryaya garşı-(Mani-Osmanı-Ritmik Mugamı)	Kuzey Azerbaycan	222
236.Evlerinin önü kavak-(Ağıt)	Diyarbakır	223
237.Evlerinin önünde bağlamış sicim-(Barak Ağzı)	Gaziantep	223
238.Evsel'i duman almış	Diyarbakır	224
239.Evvel bahar yaz ayları gelince	Sivas	224
240.Ey dil ne dursun demidir başla figane-(Müstezad)	Elazığ	225
241.Ey hamamcı ham. güzellerden kim gelir-(Güveyi Donatma Hav.)	Gaziantep	231
242.Ey firâk-ı leb-i cânan ciğerim hûn ettin-(Uşşak Gazel)	Elazığ	232
243.Ey rûzigâr gidersen cânana söyle beni	Erzurum	232
244.Eylen durnam eylen haber sorayım-(Taşkesiği Ağzı-Gurb.Hav.)	Teke Yöresi	233
245.Ey sîmi benden mehridir ahşamda Züleyha-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	238
246.Ezelidir gahba gönül ezeli-(Gurbet Havası)	Denizli-Acıpayam	238
247.Ezo gelin benim olsaydın seni vermezdim feleğe	Malatya	239
248.Felek gayet dönek dünya ise cellad-ı müthiştir-(Urfa Sümbülesi)	Diyarbakır	241
249.Felek getirdi gene benim özümü-(Barak Ağzı)	Gaziantep	242
250.Felek ilen şu cihanı bölüştük	Erzincan-Tercan	243
251.Felek sillesini yüzüme çaktı	Erzurum	243
252.Felek şad olacak günün görmedim	Gaziantep	244
253.Felek vazgeçmiyor benden	Şanlıurfa	244
254.Gam zedeler-(Şirvan Hoyratı-Gelin Havası)	Elazığ	245
255.Gam-gasâvet çekme dîvane gönlüm-(Bozlak)	Çorum	247
256.Garibem bu vatanda	Diyarbakır	247
257.Gayri dayanamam ben bu hasrete-(Bozlak)	Çorum-Alaca	248
258.Gecenin yarısıdı-(Ömergele Hoyratı)	Kerkük	248
259.Geceleri kalkar-kalkar ağlarım-(Gurbet Havası)	Burdur-Tefenni	249
260.Gel canım benden haber eyleme-(Bozlak-Beddua)	Çorum-Alaca	253
261.Gel gönül aldanma dünya malına	Erzurum	253
262.Gel gözümden akan yaşa eyi bak	Sivas-Kangal	254
263.Gel hele gardaş gel viran yurtlara-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	254
264.Gel sevdiğim gamzelerin kan etme-(Bozlak)	Çorum-Alaca	255
265.Geldiler gene dış avluya	Manisa	255
266.Geldi geçti yar-(Kürdî Hoyrat)	Elazığ	256
267.Geleli gülmedim bu cihana-(Bozlak)	Kırşehir	257
268.Gelin ilen bir kızın cengi var-(Gurbet Havası-Deyişme)	Isparta-Yalvaç	257
269.Gelin kızlar benim yanıma gelin-(Barak Ağzı)	Gaziantep	258
270.Gelin, senin zülüflerin eğilmez-(Gurbet Havası)	Burdur-Tefenni	258
271.Gelin size söhbet açım üreğimin sözünde-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	259
272.Gelini köyün gelini-(Maya)	Malatya	259
273.Gelini Kürdün gelini-(Maya)	Tunceli	260
274.Gene bahar geldi açıldı güller	Gaziantep	261
275.Gene bahar geldi bülbül sesinden	Sivas-Kangal	261
276.Gene girduv ağı sen-(Nöbetçi Hoyratı)	Kerkük	262
277.Gene tuttu şu dağların boranı-(Amik Ağzı)	Hatay	262
278.Geyip gülgûn demadem-(Mensuriyye-Ritmik Zerbî Mugamı)	Kuzey Azerbaycan	263
279.Gerali dedikleri bir kara dana	Ege	263
280.Geyik senin baharın mı yazın mı	Tokat-Reşadiye	264
281.Gezdir anam gezdir kıratı gezdir-(Kırat Bozlağı)	Ortaanadolu	264

282. Gezdim cihanı dolaştım geldim-(Değişme)	Tunceli	265
283. Geze-geze yüreğime dert oldu-(Barak Ağzı)	Gaziantep	266
284. Gide-gide ben o yari bulurum-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	266
285. Gider durnam yayladan gider-(Firuz Bey-Barak Ağzı)	Gaziantep	267
286. Giderem Van'a doğru	Erzurum	268
287. Giderim-giderim de Ören'e benzer-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Akçadağ	268
288. Gine bahar geldi akıyor seller-(Emine Bozlağı)	Niğde	269
289. Gine bir ayrılık düştü serime-(Bozlak)	Ankara-Çubuk	269
290. Gine efkâr bastı garip gönlümü	K.Maraş-Afşin	270
291. Gine gönül sılasını arzeder-(Bozlak)	Çorum-Alaca	270
292. Gine haber gelmiş dostun elinden-(Bozlak)	Kırşehir	271
293. Gine kısmet çekti gurbet ellere	Gaziantep	271
294. Gine telli turnam yarelenmişsin-(Bozlak)	Kırşehir	272
295. Gine yolum düştü gurbet ellere	Sivas-Divriği	272
296. Girdim mahpus damlarına gül benzim çalık-(Bozlak)	Niğde	273
297. Girdim tünele dayalı kürek-(Bozlak-Ağıt)	Ortaanadolu	273
298. Gitme garip gitme yolar harami-(Barak Ağzı)	Gaziantep-Oğuzeli	274
299. Giyindim kuşandım gittim düğüne-(Bozlak-Ağıt)	Kırıkkale-Keskin	274
300. Giyinmiş kuşanmış da ne güzel olmuş	Sivas-Kangal	275
301.Göç eyleyip her dağlarda yaylanmaz-(Bozlak)	Kırşehir	275
302. Golumu salladım toplar oynadı-(Şahinbey)	Gaziantep	276
303.Göç-göç oldu göçler yola düzüldü	Erzurum	278
304.Göğala gözünü sevdiğim Döndü-(Öksüz Ali)	Hatay	278
305.Gök yüzünde bölük-bölük uçarsın-(Bozlak)	Ankara-Çubuk	279
306.Gök yüzünde uçan bölük durnalar-(Bozlak)	Kırşehir	279
307.Gönlüm viran oldu senin elinden-(Çamşıh Ağzı)	Sivas	280
308.Gönlümün viranesinde genci-pünhan bulmuşam-(Gatar Mug.)	Kuzey Azerbaycan	280
309.Gönül derki bir kuş olup uçam havaya	Sivas-Zâra	281
310.Gönül ne gezersin seyran yerinde-(Bozlak)	Kırşehir	282
311.Gönül sen bir padişahtın otursaydın tahtında-(Gurbet Havası)	Burdur	290
312.Gönül şitalanmış faslı nevbahar	Gaziantep	290
313.Gönül yükseklenmiş alçaklıyamam-(Tecnis)	Elazığ	291
314.Gör nece zülfün gibi câna perîşan olmuşam-(Karabağı Havası)	Kerkük	292
315.Gör ki felek bize neler eyledi-(Bozlak)	Kırşehir	292
316.Gözüm aydın gözüme sureti-cânan görünür-(Heyratı Mugamı)	Kuzey Azerbaycan	293
317.Gözünü sevdiğim Antep elleri-(Karacaoğlan)	Gaziantep	298
318.Gözümde hasiret bağrımda diken	Kars-Sarıkamış	301
319. Gurbet ellerinde alma canımı-(Bozlak)	Kırşehir	301
320. Gurban kibar gurban ciğerim yanar-(Araban)	Adıyaman	302
321. Gurbet ellerinde garip kuş gibi	Amasya	305
322. Gurbet ellerinde yastığım taş oldu-(Gurbet Havası)	Burdur	305
323. Gurbetin yolları diken-(Gurbet Havası)	Burdur-Tefenni	306
324.Gül dalına konmuş bülbül yavrusu	Malatya	306
325.Gül ektim evlek-evlek	Diyarbakır	307
326.Güller bitmiş viraneler yurdunda-(Deli Dervişten)	Sivas	307
327.Güllükdağının başında koyun yayılır	Afyon-Dinar	308

328.Gümüşlü cezvelerin kaynar ocakta-(Tekelioğlu-Gurbet Havası) Burdur-Tefenni 308
329.Günahım çoktur gözüm dolar yaşınan-(Bozlak) Kırşehir 309
330.Gündüz beyleri bölük-bölük geldiler-(Ağıt) Burdur 309
331.Gündüz hayallerim gece düşlerim-(Çamşıh Ağzı) Sivas-Divriği 310
332.Güzel İzmir duman gitmez başından-(Bozlak-Destan) Kırşehir 310
333.Güzelin çadırı boyraz yamaç-(Bozlak) Kırşehir 311
334.Güzellerden sen güzelsin yareler oldu hezar-(Dîvan) Erzurum 311
335.Halep'te bir güzel gördüm-(Meryem-Gâvurdağı Ağzı) Hatay 312
336.Hapishanelere güneş doğmuyor-(Bozlak) Kırşehir 312
337.Harpten döndüm yurda ben Şanlıurfa 313
338.Hasan dede sen Keskin'in erisin-(Bozlak) Ankara-Çubuk 313
339.Hasret kaldım sadık yara Diyarbakır 314
340.Hasretim yavruma bir de yarime-(Arguvan Ağzı) Malatya-Arguvan 314
341.Hasta düştüm bilemem Yozgat 315
342.Hasta düştüm bir odada yatarım-(Bozlak) Ortaanadolu 315
343.Hastaniye vardım doktor yanına-(Ağıt) Gaziantep 316
344.Havayıdır deli gönül havayı Sivas-Zâra 317
345.Havayıdır deli gönül havayı Erzurum 317
346.Hele niyetiniz ne ise canım aşıklar-(Derbeder) Kars-Sarıkamış 318
347.Hele bakın şu feleğin işine-(Bozlak) Kırşehir 320
348.Hep güzeller derildiler geldiler Sivas 321
349.Her ne zaman görsem seni Everek dağı-(Bozlak) Kayseri 322
350.Her ana doğuramaz böyle mollayı-(Bozlak-Ağıt) Kırıkkale-Keskin 322
351.Her sabah her sabah çıkın göklere Adana 323
352.Her seher her sabah da gel geç buradan Van 323
353.Her sabah her seherde uyanmıyasan Malatya-Yeşilyurt 324
354.Heveslik eyledim yavru getirdim-(Bozlak-Ağıt) Çorum-Alaca 324
355.Hub nazarım kaldı gelin akçanda-(Bozlak) Konya-Beyşehir 325
356.Huma kuşu yükseklerden seslenir-(Maya) Erzurum 325
357.Humar gözlüm bakışından doyamam-(Harput Mayası) Elazığ 326
358.Hûrî melek var mı senin soyunda-(Amik Karacaoğlanı-Bozlak) Hatay 329
359.Hûrîler gılmanlar dergâha gider-(Bozlak) Kırıkkale-Keskin 329
360.Hüsnün senin ey dilber-i nadide kamer mi-(Araban Gazel) Şanlıurfa 330
361.Irast geldim bir kaşları kemana-(Bozlak) Kırşehir 330
362.Ilgıt ılgıtta bir yel eser Urum'dan-(Urum Bozlağı) Gaziantep 331
363.Irızgım çok deyip mala güvenme-(Bozlak) Kırşehir 332
364.İki bülbül figan eder bir güle-(Maya) Erzurum 333
365.İki büyük nimetim var-(Bozlak) Kırşehir 333
366.İki keklik seke-seke-(Arguvan Ağzı) Malatya-Arguvan 334
367.İlk akşamdan yüklediler göçümü-(Bozlak-Ağıt) Ortaanadolu 334
368.İtikatın tam tut yolunu tanı Sivas-Zâra 335
369.İnileme Karadeniz-(Bozlak-Ağıt) Ortaanadolu 336
370.Kaba duraktan gelip geçerken-(Bozlak) Nevşehir-H.Bektaş 336
371.Kader torbasına elimi attım Sivas 337

372.Kaderim benim kaderim-(Bozlak)	Kırşehir	338
373.Kadir Mevlam seni sevmiş yaratmış-(Bozlak)	Çorum-Alaca	338
374.Kahbe gençlik geldi geçti yel gibi-(Gurbet Havası)	Burdur	339
375.Kahraman da benim yarim kahraman-(Bozlak)	Kırşehir	339
376.Kala yeri-(Irak Hoyrat)	Şanlıurfa	340
377.Kalemi kaşta koydun-(Kürdî Hoyrat)	Diyarbakır	340
378.Kalk gidelim kızım Haco gelin bu el bize yaramaz-(Ağıt)	Gaziantep	341
379.Kalk gidelim selvi boylum gidelim bizim ellere-(Barak Ağzı)	Gaziantep-Oğuzeli	341
380.Kalkın durnam Van'dan sökülün	Erzurum	342
381.Kalkın durnalar Van'dan çekilin-(Bozlak)	Sivas	345
382.Kalkın gidelim boru sesivar-(Barak Ağzı)	Gaziantep	345
383.Kalktı göç eyledi Avşar elleri-(Bozlak)	Kırşehir	346
384.Kalktı kısmet bu ellerde gayrı durulmaz-(Bozlak)	Kırşehir	348
385.Kanatlı kapının çifte sunası	Malatya	349
386.Kapıya oturmuş kurar araba-(Ağgül Çeşitlemesi)	Sivas-Şarkışla	349
387.Kar mı yağmış Diyarbakır'ın dağına-(Maya)	Diyarbakır	350
388.Kara bahtım kem tâlihim	Adana	351
389.Kara gözler-(Hoyrat)	Diyarbakır	351
390.Kara gözler-(Kürdî Hoyrat)	Erzurum	352
391.Kara kaşlar siyah gözler bedir üze-(Nurhak Dağı)	Erzincan-Tercan	352
392.Kara imiş şu Antep'in yazısı-(Antep Müdafaa Hatırası Türküsü)	Gaziantep	353
393.Kara yılan der ki harbe tutuşak-(Savaş Destanı)	Gaziantep	354
394.Karabağ'da talan var	Kuzey Azerbaycan	355
395.Karamık dalını eğmiş kenara-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	355
396.Karanfil ekmişim gül ekmemişim-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	356
397.Karşıdan gelir eli develi-(Barak Ağzı)	Gaziantep	356
398.Karlı dağlar karanlığın bastı mı	Sivas-Zâra	357
399.Karlı dağlar karın almış karınan	Sivas-Kangal	358
400.Karşıdan çıktı atlının ucu-(Mecit Ağa-Barak Ağzı-Ağıt)	Gaziantep	359
401.Karşıdan karşıya elmalı bağlar-(Bozlak)	Kırşehir	360
402.Karşıki dağlar beyazlara bürünmüş-(Kesik Kerem)	Diyarbakır	361
403.Karşıki dalar dumanından bükülür	Diyarbakır	361
404.Karşıki tarlanın ekini seyrek	Sivas-Kangal	362
405.Karşımda durdun yeter-(Urfa Havası)	Diyarbakır	362
406.Kaşın kara gözün kara-(Barak Ağzı)	Gaziantep	363
407.Kaşlarını eğdirirsin-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	363
408.Katırcıoğlu derki kırıldı dalim-(Bozlak)	Niğde	364
409.Kebapçıyam közüm yokh-(Deli Hasanı)	Kerkük	365
410.Keklik öter kendi dinler sesini-(Gurbet Havası)	Antalya	365
411.Kelkit'in altı bağlar-	Gümüşhane-Kelkit	366
412.Kemend attım dala ben-(Harput Mayası)	Erzincan	367
413.Kemend attın koydun beni tuzağa-	Sivas	368
414.Keşiş dağı derler havası serin-(Arguvan Ağzı-Ağıt)	Malatya-Arguvan	369
415.Kıratım kalk gidelim haraphaneden-(Kırat Bozlağı)	Ortaanadolu	369

416.Kınalı kekliğim indi pınara	Malatya-Arguvan	370
417.Kıratınan indim kara dikmeden-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	372
418.Kırtakan'da bir kuş var-(Lavik Ağzı)	Muş	372
419.Kışlalar doldu bugün-(Beşîri)	Şanlıurfa	373
420.Kışlanın üstünde kurdum iskele-(Asker Ağıtı)	Amasya-Taşova	375
421.Kız adın Güllühan'dır	Elazığ-Maden	376
422.Kız ben sana ta ezelden vuruldum-	Çankırı	376
423.Kızılırmak etirafın dağ mıdır-(Kızılırmak Bozlağı-Ağıt)	Kırşehir	377
424. Kime gidim-(Hoyrat)	Şanlıurfa	377
425. Koçu'nun dağına çıkaydım hemen-(Koçudağı Bozlağı)	Kırıkkale-Keskin	378
426. Koyun kuzulayınca	Tokat-Reşadiye	378
427.Kömür gözlüm ne gezersin bu bağda	Erzurum	379
428.Kör olasın çerkez nereden geldin-(Ağıt)	Yozgat	379
429.Köse dağ yücedir Zâra engini-(Nuri Bey)	Sivas-Zâra	380
430. Kuleden gel kuleden-(Kürdî Hoyrat)	Erzincan	380
431. Kurban olurum mezeriyin taşına-(Bozlak-Ağıt)	Ankara-Ş.Koçhisar	381
432.Küçükten görmedim ana kucağı-(Katırcıoğlu Bozlağı)	Kayseri-Niğde	381
433.Küfr-i zülfün salalı rahneler îmânımıza-(Muhayyer Gazel)	Elazığ	382
434. Lale sümbül menekşeler gülünce	Kars-Sarıkamış	382
435. Lokman hekim senden destur alırdı	Kahramanmaraş	383
436. Malûm olsun sana bak ne haldayım-(Bozlak)	Çorum-Alaca	383
437. Manavgat yolları sade mermerden	Ortaanadolu	384
438. Maraş Maraş derler bu nasıl Maraş-(Maya)	Şanlıurfa	384
439. Mecnun gibi dolaşıyom çöllerde-(Bozlak)	Kırşehir	385
440. Mehebbet âşiyanımdır ona sadık galar könlüm-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	385
441. Mektup selam söyle benden sılaya-(Çamşıh Ağzı)	Sivas-Divriği	386
442. Men aşıg sini-sini-(Kesme Şikeste-Ritmik-Zerbî Mugamı)	Kuzey Azerbaycan	386
443. Men aşıgam güleller-(Mugam)	Güney Azerbaycan	388
444. Men seni seveli neçe gün neçe ay neçe ildi-(Kerkük Dîvanı)	Kerkük	389
445. Mende yetim-(Yetîmi Hoyratı)	Kerkük	393
446. Mezarımı yol üstüne kazsınlar	Şanlıurfa	393
447. Merhem koyup o germe-(İbrahîmi-Kalenderî)	Elazığ	394
448. Meyhanaya girdim üç konyağ içtim-(Ağıt)	Kerkük	396
449. Muradı böyle-(Acem Hoyratı)	Şanlıurfa	399
450. Murat reis der gaziler hazır olun-(Ozanlama)	Kastamonu	400
451. Murat reis der kalkın gâziler-(Be-Reviş-i Kırat-Ozanlama)	Kastamonu	400
452.Mühür gözlüm seni elden sakınırım kıskanırım-(Bozlak)	Kırşehir	401
453.Nân-ü gasem nâde taksimde Mevla-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	402
454. Narin çalar	Elazığ-Maden	402
455. Nasıl methedeyim karakurt seni-(Bozlak)	Kırşehir	403
456. Naz ile cilveylede girdin örtmeye-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	403
457. Nazlı kız Çakır'dan uğramayın gümrüğe(Ezogelin Çıkış Havası)	Gaziantep	404
458. Ne dönersin kahpe felek başımda-(Gurbet Havası)	Burdur-Tefenni	404
459. Ne işlerin var idi Sisdağı başlarında-(Yayla Havası)	Trabzon	405

460. Ne hoş olur mahpushane havası	Şanlıurfa	407
461. Ne karaymış şu anlımın yazısı	Adana	407
462. Ne mestim ne sarhoşum ne mestim-(Beşîri Hoyrat)	Elazığ	408
463. Nebi'm gelir Gazahlı'nın elinde	Kars	410
464. Neden garip-garip ağlarsın bülbül-(Bozlak)	Kırşehir	410
465. Nedendir kömür gözlüm nedendir-(Bozlak)	Adana	411
466. Nedir bu başımda bu sevda-(Bozlak)	Kırşehir	411
467. Nenni İbrahim nenni-(Ağıt)	Adana	412
468. Nerde kaldı vatanımız elimiz-(Bozlak)	Kırşehir	413
469. Nevşehir dedikleri bir büyük şehir-(Ağıt)	Nevşehir	413
470. Neyine güvenem yalan dünyanın	Kars	414
471. Neyneyim yalan dünya malı ziyneti-(Bozlak)	Kırşehir	414
472. Nice görsem seni Everek dağı-(Bozlak)	Ortaanadolu	415
473. Nice güzelleri kara toprak gizliyor-(Gurbet Havası)	Burdur-Dirmil	415
474. Niye gamlanırsın divane gönül-(Bozlak)	Çorum-Alaca	416
475. Odalarında kandilleri yanardı-(Barak Ağzı)	Gaziantep	416
476. Okhu yâr-(Telli Muhalif Hoyratı)	Kerkük	417
477. Olmayasıca şu gurbet eli nereden çıktı-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	417
479. Oyağam yatmamışam oyağam-(Yolçu Hoyratı)	Kerkük	418
480.Ömrümde sevmezdim Arap'ı Kürd'ü-(Feriz Bey)	Gaziantep	419
481.Ötmesin bülbüller solmuşdur gülüm-(Bozlak Ağıt)	Kırıkkale-Keskin	423
482.Öyle sermestem ki idrak etmezem dünya nedir-(Beyâti Gazel)	Elazığ	423
483. Penbe-i dağ-ı cünûn içre nihandır bedenim-(Nevruz Gazel)	Elazığ	424
484. Pencereden kar geliyor	Şanlıurfa	424
485. Penceresi mavi boya	Sivas-Divriği	425
486.Pınara vardım da ne kanlı pınar	Sivas	425
487.Rö'yada men cennet şamını can içre rehşan tapmışam-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	426
488. Sabah kalkalım erden-(Bey Veled-Barak Ağzı)	Gaziantep	426
489. Sabah güneşi doğdu çıktı yüceden-(Bozlak Ağıt)	Kırıkkale-Keskin	427
490. Sabahınan doğar seher yıldızı-(Bozlak)	Kırşehir	428
491. Sabahtan cemalin seyran eyledim	Sivas	428
492. Sabahtan uğradım ben bir güzele-(Ağ Gelin)	Adana	429
493. Sabahtan mı doğdun seher yıldızı-(Bozlak)	Çankırı	430
494. Saçımın akına bak	Diyarbakır	430
495. Saçının ağına garasına gurbanam-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	431
496. Sağ yanımdan pencereyi kırdılar-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	431
497. Salını-salını yanımdan geçti-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	432
498. Salkuvan içinde bir ince kaldırım-(Ali Yazıcı Ağıtı)	Rumeli	432
499. Sana dil verdim ise yık da harap et mi dedim-(Hüseynî Gazel)	Elazığ	433
500. Sana dil verdim ise yık da harap et mi dedim-(Gazel)	Diyarbakır	433
501. Sanki sam yelisin estin bağrıma-(Bozlak)	Kırşehir	434
502. Sarı yaylam seni yaylayamadım	İçel-Mut-Silifke	434
503. Sarı çiçek sarardıyı dağları-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	435
504. Sarı yazma yakışmaz mı güzele-(Bozlak)	Kırşehir	436

505.Sefil baykuş ne gezersin bu yerde-(Bozlak)	Sivas-Şarkışla	436
506.Sebr ele gerek gün geçire ehl-i eşk olan-(Ritmik Mugam)	Kuzey Azerbaycan	437
507.Seher vakti bülbül ağlar ekseri-(Koşma)	Kastamonu	438
508.Seher vakti bülbül eyleme figan-(Bozlak)	Kırşehir	440
509.Seher yeli bizim ele gidersen	Sivas-Divriği	440
510.Seherden sada geli-(Beşîri Hoyrat)	Kerkük	441
511.Seher yeli her yellerin başısın-(Bozlak)	Kırşehir	443
512.Sen gidersen seni kimden soram yar-(İsfahan)	Şanlıfurfa	444
513.Sen gittikçe âfetî devran olacaksın-(Gazel)	Adana	444
514.Sen meni tenha goyup gettin meni canı kerem-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	445
515.Seni her görende sevgilim-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	445
516.Sıra beyler göçün arkasın gözler-(Barak Ağzı)	Gaziantep	446
517.Sıra-sıra gelen mektep uşağı-(Derbeder)	Erzurum-Kars	448
518.Silmedin göz yaşını aşkın ile ağlıyanın-(İbrahîmi Dîvan)	Diyarbakır	450
519.Size derim size beyler ağalar-(Elbeyli Ağzı)	Hatay	451
520.Sizin yaylanızın şalbaları kurumuş-(Gurbet Havası)	Burdur-Dirmil	451
521.Sokak arasında kanlı kasaplar	Adana	452
522.Son bakışım oldu Toklime'nin köyüne-(Bozlak-Ağıt)	Kırşehir	452
523.Sökülün durnalar zamanı geldi	Sivas	453
524.Sökün ayı geldi çiğdemler bitti	Sivas	453
525.Su yolunda ben o yare kavuştum-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	454
526.Sultan Süleymana kalmayan dünya-(Bozlak)	Ortaanadolu	454
527.Suna boylum ayrı düştü yolumuz	Sivas	455
528.Sürme beni-(Diyarbakır Arazbar Hoyratı)	Diyarbakır	455
529.Sürme beni-(Hoyrat)	Diyarbakır	456
530.Sürme beni-(Muhalif Hoyrat)	Elazığ	456
531.Süsen açmaz sümbül açmaz gül ağlar-(Cığalı Maya)	Elazığ	457
532.Sürmeli kekliğim suya mı endin-(Burdur Sürmelisi)	Burdur	461
533.Şâd olup gülmüyor kalbi yaslıdır-(Bozlak)	Kırşehir	461
534.Şah Hüsey(i)nim attan düşmüş-(Alevî Ağıtı)	Erzurum-Aşkale	462
535.Şakir efendi derler geldim yanına-(Bozlak Ağıt)	Ortaanadolu	463
536.Şeftaliyi çitil eyledim-(Barak Ağzı)	Gaziantep	463
537.Şeker dağının hiç kesilmez gırcısı-(Bozlak)	Kayseri	464
538.Şen olasın Yozgat dumanın getmez-(Bozlak Ağıt)	Yozgat	464
539.Şimdilik serde humâr-ı neşe-i muzmar da var-(Hicaz Gazel)	Elazığ	465
540.Şu dağın oylumuna	Malatya	465
541.Şokhım deresinnen endi ceyranın sürisi-(Kerem Havası)	Kerkük	466
542.Şu dağları delemedim-(Ağıt)	Gaziantep	466
543.Şu dünyada üç nesneden korkarım	Adana	467
544.Şu Eğin'in Kadı gölü başında-(Eğin Havası)	Erzincan-Kemaliye	468
545.Şu dünyada gezmeyinen bulunmaz-(Bozlak)	Çorum-Alaca	469
546.Şu karşıki gâvur köyü-(Aşiret Havası)	Gaziantep	470
547.Şu yalan dünyadan usandım doydum-(Bozlak)	Kırşehir	470
548.Şu yaylanın günden yüzü	Sivas-Şarkışla	471

549.Şu yüce dağları duman kaplamış	Erzincan	471
550.Talih bizi attı gurbet ellere	Gaziantep	472
551.Tamzara'nın yolları dönümlüdür dönümlü	Giresun	472
552.Telli durnam kalkın geçin bu elden	Ortaanadolu	473
553.Tersine mi	Sivas-Zâra	473
554.Tokat bir bağ içinde	Tokat	474
555.Tor şâhin misali eğdirip bakma-(Bozlak)	Kırşehir	474
556.Tükendi nakdi ömrüm	Şanlıurfa	475
557.Türkmen kızı destisini doldurur	Balıkesir	475
558.Urfa dağlarında gezdiğim çağlar-(Ağıt)	Şanlıurfa	476
559.Uyan yar-(Kesik Hoyrat)	Elazığ	478
560.Ulu yol üstüne serdim postumu	Tunceli	480
561.Üç yüz altmış yüküm birden tutulur-(Nefes)	Manisa-Turgutlu	480
562.Üryan geldim gine üryan giderim	Adana	481
563.Üz-üze gelende meni danlama-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	481
564.Vagonlar yarmalara dizildi	Afyon	482
565.Vapura binerken kunduram kaydı-(Koşma)	Kastamonu-Araç	484
566.Vara-vara vardım Siverek'in hanına	Şanlıurfa	484
567.Vefasız yar bana gel diye yazmış	Sivas-Şarkışla	485
568.Veten olup ezelden söhbetimde sözümde-(Mugam)	Kuzey Azerbaycan	485
569.Visâlinle bu şeb yarî canum şâduman oldum-(Hüzzam Gazel)	Diyarbakır	486
570.Yağmur yağdı bulandı hava-(Avşar Bozlağı)	Kırşehir	486
571.Yalan oldu-(Ağıt)	Adana	487
572.Yakına gel yakına-(Maya)	Doğuanadolu	488
573.Yalbır-yalbır yanar yaylanın taşı-(Gurbet Havası)	Burdur-Kozağaç	489
574.Yaprak gazel olmuş durmuyor dalda	Malatya-Arguvan	489
575.Yanıp bir narı ruhsâre çırağan olduğun var mı-(Nevruz Makamı)	Şanlıurfa	490
576.Yar içerden-(Muhalif Hoyrat)	Diyarbakır	490
577.Yar ile seyrana çıksam ben de bayram günleri-(Dîvan)	Ortaanadolu	491
578.Yar yad oldum-(Bağrıyanık Hoyrat)	Elazığ	492
579.Yar yar yine bahar geldi-(Bozlak)	Çankırı	493
580.Yara benden-(Elezber Hoyrat)	Elazığ	495
581.Yara yeri-(Matarı Hoyrat:)	Kerkük	496
582.Yaradan	Adana	497
583.Yaradan-(Hoyrat)	Diyarbakır	497
584.Yaralarım dertlerim yaralarım-(Kesük Matarı Hoyratı)	Kerkük	498
585.Yarasızlar-(Elezber-Eski Hoyrat)	Şanlıurfa	498
586.Yarim köyde ben gurbette	Kars-Sarıkamış	499
587.Yarin ellerinde dostun köyünde	Malatya	499
588.Yarin yaylasına seyrana vardım-(Bozlak)	Kırşehir	500
589.Yastadır ey deli gönül yastadır	Sivas	500
590.Yaseminim suya düştü sümbülümsün sen benim	Erzincan-Kemaliye	501
591.Yatıvermiş Kargalı'nın düzüne-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	503
592.Yatıklar uyanıklar	Şanlıurfa	503

593. Yayla suları akarda	Trabzon	504
594. Yaylacılar göçtü m'ola-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	504
595. Yaz gelince yaylaları gezmeli-(Yayla Mayası)	Şanlıurfa	505
596. Yaz gelende çıkam yayla senin başına-(Maya)	Erzurum	505
597. Yaz gelip de yaz ayları doğunca-(Bozlak)	Kırıkkale-Keskin	506
598. Yazsam üstadımın mezar taşını-(Ağıt)	Diyarbakır	506
599. Yerde yanım-(Aşırtmalı Hoyrat)	Şanlıurfa	507
600. Yetti m'ola Taşhanlı'nın hurması-(Barak Ağzı)	Gaziantep	507
601. Yeşil kurbağalar öter göllerde	Erzincan	508
602. Yiğit yiğidi öldürmez-(Cengi Köroğlu)	Kars	509
603. Yine cüda düştüm nazlı yarimden	Kastamonu	510
604. Yinede yaz başları-(Yol Havası)	Trabzon	510
605. Yine kısmetim kaldırdı felek-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	511
606. Yol üstünde biten otlar-(Kamberoğlu-Amik Ağzı)	Hatay	511
607. Yola gel garibim (sevdiğim) yola	Sivas-Zâra	512
608. Yolcu dayı yolun eyle-(Deyişme)	Balıkesir	513
609. Yollarında ağladım	Erzurum	513
610. Yolumun üstünde pusu kurdular-(Yadigâr'ın Ağıtı)	Sivas	514
611. Yoncalığın cılğa yolu-(Ömer'in Ağıtı)	Malatya-Hekimhan	514
612. Yorgun deli gönül yorgun-(Arguvan Ağzı)	Malatya-Arguvan	515
613. Yorgun-yorgun geldim orak biçmeden	Malatya-Hekimhan	515
614. Yorgunum da yokuşları çıkamam-(Barak Ağzı)	Gaziantep	516
615. Yoruldum da yol üstüne oturdum-(Bozlak-Ağıt)	Kırıkkale-Keskin	516
616. Yüce dağ başında armut ağacı	Elazığ-Maden	517
617. Yüce dağ başında ay kandil olur	Malatya	517
618. Yüce dağ başında bir top kar idim	Malatya	518
619. Yüce dağ başında bir ulu yatır-(Gurbet Havası)	Burdur	518
620. Yüce dağ başında kubbeli hamam-(Gurbet Havası)	Burdur-Tefenni	519
621. Yüce dağ başında uçan turnalar	Gaziantep	519
622. Yüce dağ başından aşırdın beni	Malatya	520
623. Yüce dağlar senin karın varm'ola-(Bozlak)	Kırşehir	520
624. Yüce dağların başında bir ulu kartal-(Bayındır Koşması)	İzmir-Ödemiş	521
625. Yüklendi barhanam çekildi göçüm-(Bozlak)	Kırşehir	521
626. Yükseğine koymadım yel alır diye-(Bozlak-Ağıt)	Ankara-Ş.Koçhisar	522
627. Yürü bre yiğitde yol ile yürü-(Seldiren Karacaoğlanı)	Hatay	522
628. Yüz aydı-(Mazan Hoyratı)	Kerkük	523
629. Zalım avcı vurdu beni	Şanlıurfa	525
630. Zaten benim bahtım kara-(Hasan Dağı Türküsü)	Gaziantep	527
631. Zahide kurbaım n'olacak halim-(Bozlak)	Kırşehir	528
632. Zilan deresi bükülür gider	Van	528
Metinler Sözlüğü		529
İndex		541
Kaynaklar		543
Usta uzun hava icracıları (çalanlar-okuyanlar), araştıranlar		547

GİRİŞ*

Türkiye'de halk musikîsi çalışmaları, fiili olarak, yaklaşık yetmiş baş yıl önce başlar. Dünya'da Türk halklarının musikîleri üzerine yapılan çalışmalar ise, ondokuzuncu yüzyılın başlarına kadar geriye gider.

"Uzun Hava" terimi, yurdumuzda halk musikîsi çalışmalarının başladığı ilk yıllardan itibaren kullanılmış ve çeşitli ilim adamlarınca defalarca tanımlanmıştır.

Yurdun muhtelif yörelerinden derlenen "düz hava", "hava yakmak", "yakım yakmak", "ozannama okumak", "hava ekmek", "hava asılmak", "yüksek hava", "avaz", "çıkışmak", "kazındırmak", "koşma koşmak (okumak)", "mani okumak", "uzun kayda", "kayabaşı", "dağbaşı", "ova havası", "engin hava" gibi terim ve tabirler, uzun hava terimi yerine kullanılmaktadır. Hatta, bu terim ve konuyu sadece Türkiye halk musikîsine bağlamak da mümkün değildir kuşkusuz. Söz gelimi, Romenlerin "hora lunga" terimi, ya da Volga boylarında yaşayan Başkurt ve Altay Türklerindeki "uzun küy", "uzun yır (jır)" gibi tabirler de, uzun hava teriminin biçim ve dil açısından yakın benzerleridir.

Bilhassa vurgulamak gerekir ki, bu konu Türk dünyası'nın ortak bir konusudur ve coğrafyası oldukça geniştir.

Türkiye halk musikîsi açısından uzun hava konusunu irdeleyerek, önce uzun hava konusunda yapılan tanımlamalara bir göz atalım.

Tespitlerimize göre, ilim camiasına, uzun hava terimini, yurdumuzda ilk tanıtan ve tanımlayan Seyfettin ve Sezai Asaf kardeşlerdir. Asaf kardeşler, uzun havalar için "resitatife mukabil" ve "usul ile çalınmaz" ifadeleriyle, en belirgin özelliklerini ortaya koymaktadır.[1]

Mahmut Ragıp (Gazimihal) Bey, *Anadolu Türküleri ve Musikî İstikbalimiz,*[2] *Şarki Anadolu Türkü ve Oyunları*[3] *ve Musikî Ansiklopedisi*[4] gibi kaynaklarda, Asaf kardeşler gibi tanımlar yapıyor ve "usulsüz musikî", "usulsüz (resitatif) türküler" ve "serbest

---

* Bu yazı Süleyman Şenel tarafından hazırlanmış olup; 1991 yılında IV.Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresinde "Uzun Hava" tanımı ve Bu Tanım Etrafında Ortaya Çıkan Problemler başlığı altında bildiri olarak sunulmuştur.

1 Asaf kardeşler, 1925 yılında, Batı Anadolu'ya yaptıkları derleme gezisinden, 1926 yılında yayımladıkları kitabın "Musikîmiz Hakkında Bir Rapor" başlıklı girişinde, Garbi Anadolu Köylerinin Musikîsinden söz ederken, uzun hava hakkında şu bilgileri veriyor;
"Bu-havali'de üç çeşit musikî vardır: 1. Uzun Havalar, 2. Kadın oyun Havaları, 3. Erkek Oyun havaları,
1. Uzun havalar tabir edilen bestelerdir. Bunları halk şairleri terennüm ederler ki, Avrupa musikîsinde mevcut olan resitatifin mukabildir. Bu uzun havalar, usül ile çalınmaz, her sanatkârın arzusuna göre serbestçe çalınabilir..." (Seyfettin ve Sezai Asaf, **Yurdumuzun Nağmeleri,** İstanbul, 1926, s.3).

2 M.R. Gazimihal, kitapta uzun havaları şöyle tanımlıyor; "Uzun Havalar: usulsüz musikîlere Anadolu'da umumiyetle bu isim verilir. Muhtelif nevi'leri vardır..." (Mahmut Ragıp, **Anadolu Türküleri ve Musikî İstikbalimiz**, İstanbul, 1928, Maarif Matbaası, s. 192).

3 İstanbul Konservatuarının dördüncü gezisine bizzat katılan Gazimihal, bu gezinin bir raporu sayılan kitabında da uzun havalar hakkında şu tanımlamayı yapıyor; "Garbi Anadolu Türkülerinin "Resitatif (Usulsüz) ve usulüllü olarak iki türlüsü var demiştik. Orta Asya Türkülerinde de görülen bu vasıflar, aynen Şarki anadolu türkülerinde de yaşar. Usulsüzlerle uğraşanlar, ekseriyetle "sazlı aşıklar"dır. Usüllüleri çalmayı adi görürler..." (Mahmut Ragıp, **Şarki Anadolu Türkü ve Oyunları,** "İstanbul, 1929, Evkaf, Mat., s. 48).

4 Gazimihalin, bu makalediki tanımlaması şöyle: "Serbest şekillerde şarkı söylenilen havalara "uzun hava" namı verilir..." (Mahmut Ragıp Gazimihal, "Anadolu Musikîsi", **Musikî Ansiklopedisi,** C.2, S.15, 22 Eylül 1947, s. 60).

şekillerde söylenilen havalar" ifadeleriyle, uzun havaların vasıflarını belirtiyor. Gazimihal, Asaf kardeşlerden farklı olarak ilk defa "ağız" konusuna da değinerek, önceki bilgilere yeni bir not ekliyor.[5]

Ahmet Adnan Saygun; "... ritm tamamiyle serbest olup kelimeler "resitatife müşâbi bir surette teganni olunur"[6] ya da "Konuşmayı yakından izleyen serbest tartılı türküler"[7] " sözleriyle uzun hava vasıflarını ortaya koyuyor.

Sadi Yaver Ataman, bir makalesinde "serbest ağız"tabiriyle iki belirgin özellikten söz ediyor. Bu özellikleri "resitatife yakın ağız" ve "palando rubato tarz" olarak ifade ediyor.[8] Ataman, bir başka makalesinde de, "...uzun havalar, serbest ölçülü ve Yurdun her bölgesinde yakılmalarına amil olan hadise ve konularına göre isimler alan en zengin çeşitli ağızlardır" şeklinde, uzun havaları tanımlıyor ve uzun hava özelliklerini beş ayrı grupta toplayarak açıklamalar yapıyor.[9]

Muzaffer Sarısözen, uzun hava'yı "Ölçü ve ritm bakımından serbest olduğu halde, dizisi bilinen ve dizi içindeki seyri, belli kalıplara bağlı bulunan ezgilere "uzun hava" denir"[10] şeklinde tanımlarken; Halil Bedii Yönetken "usulsüz-ölçüsüz" tabiri ile uzun

---

5 "...Ağız denilen mahalli üslûplar, daima "usulsüz", uzun hava tarzındadır. Urfa ağzı, Eğin ağzı, Harput ağzı, Erzurum ağzı, Acem (Azerbaycan) ağzı gezdiğim yerlerde meşhur ağızlardandır" (Mahmut Ragıp, **Şarkî Anadolu Türkü ve Oyunları**, a.g.e., s. 487).

6 Adnan Saygun'un, **Rize, Arvin ve Kars Havalisi Türkü Saz ve Oyunları Hakkında Bazı Malumatları** (İst., 1937, Numune Mat.) adlı kitabının altmışıncı sayfasında, uzun hava hakkında şu bilgiler bulunmaktadır. "Anadolu'da musikî iki ayrı ifade tarzına maliktir. Bunlardan biri muayyen (veya oldukça sabit) ritmli havaları ihtiva eder. Diğer tarzda ise ritm tamamiyle serbest olup; kelimeler "resitatif"e müşâbih bir surette teganni olunur. Anadolu'da birinciye "kısa hava", diğerine "uzun hava" adı veriliyor".

7 Adnan Saygun. **Musikî Temel Bilgisi (Musikî Nazariyatı)**, Kitap 4, İst., 1966, MEB., s. 134.

8 Sadi Yaver Ataman şu tanımlamayı yapıyor; "Serbest ağızlar, umumiyetle iki şekil gösterir. Ya reçitatife yakın ağızlardır ki, muayyen kalıp ve ölçüde veya kadans halinde icra edilen ses gösterileri, yahut da (parlando rubato) diyebileceğimiz, tamamen serbest, yani söyleyenin kendi arzu ve zevkine göre, nağmelerin uzatılıp kısaltılması tarzında (bu tabii her okuyanın yeni bir beste meydana getirmesi şeklinde bir başı boşluk olmayıp; yine muayyen bir uslup ve âvazı olan bir icra tarzıdır) musikî tezahürleridir..." (Sadi Yaver Ataman, "Halk Musikîsinde Çokseslilik Meselesi", TFA, s. 43, 2/1953, s. 677).

9 Sadi Yaver Ataman, "uzun havaların tonal ve yapı özelliklerini genel olarak aşağıdaki şekilde göstermek mümkündür" diyerek şu gruplamayı yapıyor:

1. "Kelime ritmine uymak suretiyle, bir çeşit resitatife yakın (parlando rubato) yahut (parlando reçitative) diyecğimiz cinsten (okuyanın kendi zevkine bırakılmış, fakat belli tavır ve üslubuna uyarak çağrılan (icra edilen) serbest ölçülü ağızlardır.
2. Kuruluşu birinci tip gibi, fakat sonundaki müzik cümlesini asılı bırakarak (of), (oy), (vay), (vah) gibi uzun veya kısa süren, yahut (oy oy), (vah vah) (of of) gibi tekrarlanan bağlantılarla katmanlı olanlar.
3. Yine birinci tip gibi, fakat sesle veya çalgı ile bağlantılı olanlar.
4. Yine aynı tipte, başta, ortada kırık hava ile bağlantılı olanlar.
5. Bu tiplere uymayan, fakat karakteristik serbest ölçülü (okuyanın keyfine tabi olmayan) ağızlar. Bu tip ezgiler tamamen ritm hissi vermemekle beraber, zaman-zaman ritme girerler. (Sadi Yaver Ataman, "Halk Musikîsinin Tonal Bünyesi ve Metrik Sistem", **Musikî Macmuası**, Y. 16, S. 199, 9/1964, s. 205-206).

10 Muzaffer Sarısözen, **Türk Halk Musikîsi Usülleri**, Ankara, 1962, s. 4.

havaların en önemli özelliğini vurguluyor ve tıpkı Sadi Yaver Ataman gibi gruplama yoluyla hususiyetleri açıklıyor.[11]

Nida Tüfekçi, Hocası Muzaffer Sarısözen'in yapmış olduğu tanımı kullanmayı tercih ederken,[12] Mehmet A. Özbek te, M. Sarısözen'in tanımlanmasına benzer sözlerle uzun havayı açıklıyor.[13]

Uzun hava konusunda yapılan açıklama ve tanımlamaların hepsi, kuşkusuz bunlar değil. Biz buraya, birbirinin tekrarı olan pek çok tanımı almayı gerek görmedik. Zîra, M. Sarısözen'in yapmış olduğu tanım, yirmi-yirmibeş yıldır kaynak gösterilerek ya da gösterilmeyerek, pek çok kişi tarafından defalarca kullanılmıştır.

Yukarıda kronolojik olarak vermeye gayret ettiğimiz tanımlamalar da göstermektedir ki, halk musikîmizin araştırılması geliştikçe, konu hakkında daha geniş ve tutarlı bilgiler ve yaklaşımlar ortaya çıkmıştır. Bunlara rağmen, bu tanımlamalar, tek başına uzun hava konusunu açıklamaya yetmemektedir ve bu tanımlamaların muhtelif kısımlarının birleştirilmesi ile bir ölçüde bütünlük sağlanabilmektedir.[14]

---

11 Halil Bedii Yönetken İstanbul Belediye Konservatuvarı talebeleri için hazırladığı ders notlarında uzun hava hakkında şu bilgileri veriyor:
"Anadolu Türk Halk Musikî, ses ve saz müziği "Vokal" ve "Enstrümental" müzik olarak ikiye ayrıldığı gibi, Usüllü ve Usülsüz (Ölçülü-Ölçüsüz) olmak üzere de iki büyük ve esas kısma bölünebilir. Usülsüz - Ölçüsüzlere genel olarak "uzun hava" veya "uzun kayda" dendiği gibi, ölçülü-usullüre de "kırık hava", bazı yerlerde "kısa hava" denir" ve Yönetken, ölçüsüz musikîleri şöyle grupluyor;
1. Tamamen ölçüsüz uzun havalar. Bunlar saz refakti olduğu zamanda da saz gene ölçüsüz çalar.
2. Aralarında, baş ve sonlarında ölçülü saz kısımları, pasajlar olan uzun havalar.
3. Esasta kırık, fakat başta arada usülsüz pasajlar olan ezgiler (Halil Bedii Yönetken, "Folklor Dersleri", Orkestra, s. 102, 9/1971, s. 29). Halil Bedii Yönetken, İst. Belediye Konservatuvarı öğrencileri için hazırladığı, ancak; yayımlamadığı bir başka ders notlarında da, uzun havalar için şu tanımlamayı yapıyor;
"Belirli usulde olmayan, edebi metinlerin (şiirleri) serbest parlando uslubunda, fakat gene de geleneksel kaidelere uyarak, çoğu zaman bir heceye bir not isabet etmek suretiyle meydana gelen havalara "uzun hava"denir"

12 Nida Tüfekçi, "Türk Halk Müziği", **Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi**, C. 6, İletişim Yayınları, s. 1983.

13 "Belirli bir dizisi ve bu dizi içinde belirli seyri bulunup, serbest bir ağızla söylenen resitatif ezgilerdir" Mehmet Özbek, "Türk Halk Müziğinin Esasları", "Türk Halk Müziği ve Oyunları, C., 2, s. 14, 4-5/1985, s. 523. Bir başka yazıda da, "Usulsüz ezgilere uzun hava diyoruz" şeklinde... (Mehmet Özbek, **Folklor ve Türkülerimiz**, İstanbul, 1981, Ötüken Yayınları, s. 67).

14 Bu sözlerimizi şöyle açıklamaya çalışalım...
1. Araştırmacılar, uzun havaların en belirgin özelliğini, genellikle "resitatif", "usulsüz", "ölçüsüz", "resitatife yakın ağız", "serbest ölçülü", "serbest ağız", "serbest parlando uslubu", "serbest ölçü ve ritm", "serbest ritmli" tabirleriyle ifade etmektedirler. Asaf kardeşler, Gazimihal, Saygun ve Yönetken usulsüz, ölçüsüz, serbest ritmli, serbest tartılı olduklarını vurgularken; Ataman "serbest ağız" ve "serbest ritm", Sarısözen "serbest ölçü ve ritm" tabirlerini kullanmayı tercih ediyorlar.
2. Hemen bütün araştırmacılar, uzun havaların resitatif (konuşma dilinde) özellik gösterdiğini belirtirken, Ataman "parlando rubato" ve "parlando reçitative" ya da reçitative yakın" tabirleri kullanıyor. Böylece, uzun havaların icra tarzının, konuşma dilinden ayrı bir tarz ile de ifade edilmesi gereğini ortaya koyuyor.
3. Ataman ve Saygun, serbest okuyuşta "kelime ritmine" uyulmak tabirini bir şart olarak kullanırken, Yönetken, "bir heceye bir not" ifadesini şart olarak ortaya getiriyor.
4. Çoğu araştırmacılar, kısa tanımlamalarla konuyu açıklamaya çalışırken, Ataman ve Yönetken, maddeler halinde gruplara ayırarak açıklamayı tercih ediyorlar.

Bu düşünceyle, araştırmacıların tanımlama ve açıklamalarından tesbit ettiğimiz belli başlı bilgileri bir araya getirerek, uzun havaların tanımlarını sağlayacak kuruluş ve biçim özelliklerini sıralamaya ve bu konuda bir bütünlük elde etmeye çalışalım...

1. Serbest ritmlidir (ölçüsüz, usulsüz, serbest ölçülü, serbest ağız, serbest tartımlı tabirleri yerine...).

2. Dizisi ve dizi içindeki seyri belli kalıplara bağlıdır.

3. Kelime ritmine uyan veya bir heceye bir not isabet eden Resitatif (Parlando reçiçtive) veya Parlando rubato tarzdadır.

4. Ritmli ezgilerle iç içe görülebilir:

a) Aralarında , baş ve sonlarında ölçülü saz kısımları, pasajlar olabilir,

b) Esasta kırık, fakat başta, arada usulsüz pasajlar olabilir.

5. Kuruluşu 2. maddeye uymakla birlikte, sondaki müzik cümlesini asılı bırakan ve tekrarlanan (of, vah, oy oy) gibi terennüm katmanlı olabilir vs.

Yukarıda açıklamaların özüne zarar vermeden ardarda sıralamaya çalıştığımız bu bilgiler, her şeyden önce tek tek açıklamaya örneklemeyi ve yeniden sınıflandırmaya ihtiyaç gösterir. Ve en önemlisi, Türk halk musikîsi araştırmalarının geliştiği göz önüne alınarak yeni ilavelerde bulunmayı gerektirir.

Bu neticeyi çıkardıktan sonra, bir parantez açarak*Uzun Hava* adı altında zikrdedilen örneklere göz atmak yararlı olacaktır. Zîra, uzun hava tanımlamaları tespit edilen ve az-çok incelenen malzemelere göre yapılmıştır. Ancak, zikredilen bu örneklerde açıklama bekleyen şüpheli noktalar ve çözümleme zorunluluğu bulunan problemler bulunmaktadır.[15]

---

[15]Uzun hava adı altında verilen örnekler, araştırmacılar tarafından şöyle sıralanmıştır;

ASAF KARDEŞLER: Nazoğlu, Aşık Ömer, Gündüz Bey, Kesik Kerem (Asaf a.g.e. s.(?),

M.R. GAZİMİHAL: Dîvan, Bozlak, Koşma, Hoyrat, Çukurova, Türkmeni, Kürdi, Dîvani, Kayabaşı, Mani, Maya, Âvaz,Urfa ağzı, Acem (Azerbaycan), ağzı v.s (Dip not: 2-3 ve 4'te gösterilen, ag. eserler).

A. SAYGUN: Bozlak, Türkmeni, Dîvani, Garip Güzellemesi, Çukurova, Türkistani, Türkmeni, Divani vs. (Dip not: 6 da a.g.e.).

S. Y. ATAMAN: Maya, Hoyrat, Elezber, Dîvan, Muhalif, Müstezat, Nevruzi, Fuzulî, Tecnis, İbrahîmi, Beyati, Elagöz, Ruhsati, Çenberi, Cevheri, Beşiri, Tatyan, Sebahi, Dağı, Varsağı, Hicazi, Hüseyni, Bozlak, Gerali, Mani, Aşıklama, Ağıt, Âvaz, Kayabaşı, Garip, Çukurova, Karşılama, Kerem, Yanık Kerem, Kesik kerem, Güzelleme, Harbi, Yanık, Ağıtlama, Divani, Semai, Destan, Hıra...

Ağızlar: Harput ağzı, Malatya ağzı, Erzincan ağzı, Erzurum ağzı, Urfa ağzı, Diyarbekir ağzı, Eğin ağzı vs. (Ataman: Dip. 8 ve 9'da verilen a.g.e.ler).

M. SARISÖZEN: Bozlak, Maya, Garip, Kerem, Hoyrat (Hoyrat), Dîvan, Kesik, Yanık Müstezat, Aydost, Eğin, Türkmeni bir kısım "ağıtlar" ve bu uzun havalardan birisinin kalıbına uyduğu halde, bölge bölge ad değiştiren bazı parçalar (Sarısözen a.g.e).

H.B. YÖNETKEN: Bozlak, Türkmeni, Ağıt, Maya, Hoyrat, Dîvan, Tecnis, Müstezat, Kayabaşı, Destan, İbrahîmi, Kerem, Garip, Yüksek hava, Yanık hava, Karacoğlan, Çukurova, İlbeyli, Beydilli uzun havaları, Aşiret-İskân havaları vs. (Yönetken, Dip Not 11'de a.g.k. lar).

M.A. ÖZBEK: Maya, Bozlak, Hoyrat, Divan, Yol havası, Gurbet havası, Yayla havası, Koşma, Kayabaşı, Çukurova, Garip, Kerem, Kesik Kerem, Müstezat, Aydos, Eğin, Türkmeni ve Ağız denilen mahalli uslupla ayrılan bazı uzun havalar: Urfa ağzı, Eğin ağzı, Harput Ağzı, Avşar Ağzı, Erzurum Ağzı, Azeri (Acem) ağzı vb. (Özbek, Dip not 13'te a.g.e. ve a.g.m.).

Bu örnekleri artırmak mümkündür. Söz gelimi, 1937-1953 yılları arasında Ankara Devlet Konservatuvarı adına yapılan derleme ezgilerinde, ele geçen gezilerin birer kimlik belgesi sayılabilecek "Derleme Fişleri"den tesbit ettiğimiz, "uzun hava" adı altında belirlenen, ancak yukarıda yer almayan bazı terimleri de buraya dahil edebiliriz: Alibey yakımı, Yörük ağzı, Yakma, Yüksek hava, Durnalar, Deme, Uzun Gayde, Yüksek Maya, Kalenderi (Aşağı hava), Bozuk, Gelin ağlaması, Beşiri hoyrat, Engin hava, Kayabaşı ağzı vs.

Araştırmacıların, uzun hava adı altında verdikleri örneklere şöyle bir baktığımızda, bunların genellikle "ezgi" adıyla, "aşık" adıyla, "olay" adıyla, "olayla ilgili şahıs" adıyla, "mahalli ağız" adıyla "yer" ya da "yöre" adıyla, "edebi tür" adıyla, "Özel mahalli" adlarla, "tema" ile, "aşiret" adıyla, "edebi sanat" adıyla, "ezgi içinde geçen özel terimler"le, ya da "hususiyeti tam olarak belirlenemeyen" adlarla belirtilmiş olduğu görülür. Asaf kardeşler, Gazimihal, Saygun, Ataman, Sarısözen, Yönetken ve Özbek, dipnot 15'te gösterildiği gibi birbiri ardına terimler sıralamayı tercih ederken, Dr. Irene Markoff, bu örnekleri katagorilere ayırma yoluna gitmiştir.[16] Araştırmacılar, verdikleri örnekleri, farklı yönlerden ele almışlar ve zikretmişlerdir. Zîra söz konusu örnekler "çeşit", "şekil", "biçim (form), "ezgi", "dizisi", "konu" vs. gibi birbirinden farklı yaklaşımlarla değerlendirilmiştir.[17] Markoff, her örneği, uzun hava türü olarak ele almış ve uzun hava türlerinin bölgelere göre dağılımını gösteren bir de harita çıktarmıştır.[18]

---

[16] Dr. Markoff, "tür" adı altında belirlediği ezgileri iki gruba ayırıyor;

1. Vokal Melodiler;
   a) Bölgesel isimlerle bağlı: Maya, Bozlak (Türkmen ve Afşar), Hoyrat, Barak, Yol Havası, Gurbet Havası, Yayla Havası,
   b) Etnik ve kabile isimleriyle bağlı: Türkmeni, Varsağı, Afşar,
   c) Ağıtlar: Ağıt, Mersiye,
   d) Aşıkların adlarıyla ilgili: Garip, Kerem, Emrah,
   e) İslami - Tasavvufi Tarikatlarla bağlı: Kalenderi ,
   f) Dîvan Edebiyatından alınmş terimler: Dîvan, Müstezat, Semâi
2. Instrumental Melodiler;
   a) Solo Instrumental: Köroğlu, Kerem, Gazel, Lavik, Karakoyun,
   b) Vokal ve Instrumental Melodiler için giriş (prelüd) ve ara saz (unterlüd) melodileri: Ayak, Açış, Gezinti ,

(Dr. Irene Judyth Markoff, Musıcal Teory, Performance and the Contemporary Bağlama Specialist in Turkey, Unversity of Washington (Doktora Tezi), 1986, s. 50-51, 57, (Yayınlanmadı).

[17] GAZİMİHAL: "nev" ve "şekil" olarak,

YÖNETKEN: "çeşit" olarak,

ÖZBEK: "biçim (Form) (?) ve "ezgilerine göre",

ATAMAN: "...Yakılmalarına amil olan hadise ve konularına göre isimler alan en zengin çeşitli ağızlar" olarak ya da "çeşit (mahsul)" olarak,

TÜFEKÇİ: "Her bir örneği, yörelere bağlı söylenen havalar" olarak ya da "Ses trafiği, tavır, ezgi akışı ve usül (ritm)" dörtgeni içinde izah ettiği "ayak" terimi ile,

SAYGUN: "Uzun havalar, mevzularına göre isimler alırlar ve bunların her biri yalnız bir mevzua ait olur. Bilfarz, kahramanlık motifine mahsus bir uzun hava mevcuttur. Bu motife ait manzumeler-tabir caiz ise-bu "kalıp" ile eda olunur. Bu itibarla, uzun hava melodilerinin her birini "kalıp" telakki etmek kabildir. Bilfarz, kahramanlık motifleri "Bozlak", Rustai motifler "Türkmeni", Dîvan Edebiyatı tarzındaki yazılar "Dîvani" sözleriyle ilh... teganni olunurlar. Ancak, bu sözlerle, bütün Anadolu'yu şamil, bir tek Bozlak, Türkmeni ilh... motifi mevcuttur demek istemiyoruz. Mezkûr kalıplar, mıntıkalara göre değişir. Bilfarz, Niğde Bozlağı ile, Adana veya Erzurum Bozlağı! arasında sadece isim ve karakter benzerliği vardır" (Adnan Saygun, **Rize, Artvin ve Kars Havalisi Türkü Saz ve Oyunları Hakkında Bazı Malumatlar**, a.g.e. s. 60) sözleriyle izah ediyorlar.

[18] Dr. İrene Judtyh Markoff, a.g.e. s. 53.

Prof. Dr. Kurt Reinhard,[19] Laurence Picken,[20] Dr. Markoff[21] ayrıca, uzun hava örnekleri için kısa açıklamalar yapma yoluna da gitmiştir. Ataman, Tüfekçi ve Özbek'de bazı yazılarında bu yolu kullanarak uzun hava örneklerini açıklamaya çalışmışlardır.

Görülen odur ki, gerek örneklerin sıralanmasında, gerek sınıflandırılmasında ve gerekse açıklamalarda, şüpheli ve doyurucu olmaktan uzak noktalar da bulunmaktadır.[22]

Uzun hava adı altında gösterilen son derece zengin örnekler hangi kıstasa göre belirlenmiş, sıralanmış ya da sınıflandırılmış? Dizi özelliği mi, edebi özellik mi, uslup özelliği mi, dialektik özellik mi yoksa müzikal biçime bağlı bir özellik mi taşıyor? Açık değildir. Bir halk musikîsi türü müdür? Belirlenmemiştir.[23] Üstelik, konu zaman zaman dar bir coğarfyaya sıkıştırılmaya çalışılmış, belli bölgeler ve alanlar belirlenmeye ve

---

19 Prof. Dr. Kurt-Ursula Reinhard Less **Traqitions Musicales (Turquie Collection de l'Institut International d'Etud es Comparatives de la Musique publie e sous le partonage du Conseil International de la Musique)**, 1 Berlin 33, 1966.

20 Laurence Picken, **Folk Musical Instruments of Turkey, London**, 1975, Oxford University Press, s. 239-242.

21 Dr. Irene Judyth Markoff, a.g.e., s. 50-57.

22 Konya'da "Bozlak", Erzurum'da "Hoyrat" gibi türlerin bölgelerinin belirlenmesi; "Kalenderi"nin İslami-Tasavvufi bir tarikatla ilgili gösterilmesi ve Kalenderilik'e bağlanması; Kalenderi'nin gezginci derviş şarkısı olarak açıklanması; konularına göre gruplandırılabilecek bazı ezgilerin tek bir konu ile sınıflandırılması (söz gelimi "Ağıtlar" adı altında sınıf açmak); Ezgilerin hususiyetlerini ve bölgesel özelliklerini tam bilmeden, şüpheli tanımlamalar yapılmaya çalışılması; Bazı ezgilerin hem bölge ve hem de Aşiret adı ile farklı gruplara dahil edilmesi gibi şüpheli noktalar bulunmaktadır.
Ayrıca , örneklemeler içinde, Bayan Markoff hariç, bütün araştırmacılar, vokal ve vokal-enstrümental musikî örnekleri göstermeyi tercih ederken, enstrümental musikîdeki "Serbest ritm" unsurlarını göz ardı etmişler, ayrıca; Gazel, Kaside, İlahi, Ezan, Mevlid, Medhiye, Naat, Münacaat ve Nevrûziye gibi dînî musikîde görülen örneklere hiç yer vermemişlerdir.

23 Söz gelimi "Kerem", "Müstezat" ve "Garip" örneklerini ele alalım;
Halk musikîsi derlemelerinde, yaklaşık 30 civarında, "Kerem" adıyla anılan hava ele geçirilmiştir. Tatyan Kerem, Nuri kerem, Dik Kerem, Kesik Kerem, Yanık Kerem, Keremi, Kerem Atüstü, Cığalı Kerem, Kerem Dîvanisi, Kerem Zarıncısı, Guba Kerem, Yahyalı Kerem, Düz Kerem, Kalpaklı Kerem, Kandilli Kerem, Aşık Kerem, Hicrani Kerem, Kerem Ağzı, Açık Kerem, Antep Keremi, Yedekli Kerem, Zincirli Kerem, Kerem Güzellemesi, Kerem Göçtü, Kerem Gurbeti, Sallama Keremi, Döğme Keremi, Yüğrük Keremi, Kerem Şikeste vs. Bununla birlikte, birbirinin varyantı olan ya da farklı ezgilerle okunan "Kerem" mahlaslı ezgi sayısı yüzden fazladır. Bütün Kerem havaları dizi, seyir, edebi biçim, müzikal biçim ve temaları açısından birbirine benzemez. Üstelik, bazı kerem havaları bir kaç bölgede (söz gelimi, Kars'ta, Urfa'da, Artvin'de, hatta Azerbaycan Aşık Musikîsinde) aynı adlarla anılmasına karşılık, bunlar arasıda da farklılıklar vardır. Hemen bütün havalar Aşık Kerem'in deyişleriyle okunmasına rağmen, "Kerem'in deyişleriyle okunan ezgiler" şeklinde bir tanım da tutarlı olmaz (Sözgelimi "Yahyalı Kerem" adıyla bilinen ve "Dost dost diye hayalına yeldiğim" mısraı ile başlayan deyiş Sivaslı Aşık Veli'ye aittir. Yine Kerem havalarının bir kısmı ritmli, bir kısmı da serbest ritmlidir.

Arûzun Mefûlü Mefâîlü Mefâîlü Feûlün/Mefûlü Feûlün vezniyle okunan ve "Aşk-ı ezeli aşıka ilhâmı Hüdâdır/Bir neşve nümâdır" mısraı ile başlayan Aşık Emrah'ın Müstezat'ı, Erzurum, Elazığ ve Kastamonu yörelerinden aynı sözlerle derlenmiş olmasına rağmen, ve bunlar dizi-seyir, edebi kuruluş gibi yönlerden benzer olmasına rağmen, müzikal biçim, uslüp ve edebi yapıya bağlı "bağlantı" mısraları ve terennüm yönlerinden birbirine yakın değildir. Üstelik, Kastamonu'dan derlenen müstezat, belirli bir ritme sahiptir.

Genellikle, Aşık Garip'in şiirleriyle okunan "Gairp Havaları", Manisa, Muğla, Kars, Antalya, Artvin, Ankara, Muş, Silifke, Gaziantep ve Giresun gibi yörelerimizden derlenmiş olup, "Dağ Garibi", "Ova Garibi", "Garip Güzellemesi" gibi çeşitleri ve pek çok varyantı vardır. Bunlar da pek çok açıdan birbirine benzemez. "Dizileri bakımından" özellik gösterdiği ve "Hicaz" makamına benzediği ya da hicaz makamının halk musikîmizdeki karşılığı olduğu iddiaları da doyurucu olmaktan uzaktır. Zîra, dizi yönünden de farklı örnekleri görülür ve halk musikîmizde, hicaz makamına benzer bir diziye ad o larak kulanılması da tereddütler doğurur.

belirtilmeye çalışılırken, etnik musikî hususiyetleri yeterince önemsenmemiş, genel manada bölgelerarası musikî münasebetleri de yeterince ortaya konmamıştır.

"Tür" unsurları tam olarak tesbit edilememiş, biçim ve kuruluş hususiyetleri, dizi hususiyetleri, tematik hususiyetler yeterince tesbit edilerek ortaya çıkarılamamıştır. Analizler yapılamadığı için, belli sentezlere de ulaşılamamıştır. Bütün bu olumsuzluklar bazı örnekleri sınıflandırmada ve açıklamada problemler yaratmıştır.

Sadece uzun hava örnekleri için değil, Türk halk musikîsinin bütün örnekleri için geçerli olan bu problemleri ve olumsuz yanları belirtildikten sonra, uzun hava adı altında verilen örneklerin ezgi ve biçim yapılarına yönümüzü çevirelim. O vakit görülüyor ki, uzun hava olarak verilen ezgiler, pek çok açıdan birbirine benzemese de bir noktada ortak özelliğe sahiptir. Bu ortak nokta ise, ya ezginin tamamında, ya da ezgi içinde mutlak, "Serbest ritm" unsurunun bulunmasıdır. Ezgi ya tamamen serbest ritmlidir ya da serbest ritmli pasaj ve pasajlara sahiptirler. Yukarıdaki pek çok ezgiyi "tür" adı altında gruplandırmak, katagorilere ayırmak nispeten mümkün olsa da, Nida Tüfekçi'nin "Her bir örnek yörelere bağlı söylenen havalardır" şeklinde belirlemesi, genel olarak en doğru yaklaşımdır. Ve bu örneklerin ezgiye bağlı bir ortak noktaya sahip olması düşüncesi ağırlık kazanmaktadır.

Konu "Serbest ritm" özelliğine geldiğinde ise, bir süre durmak ve bazı sorulara cevap aramak zorunluluğu ortaya çıkmaktadır.

Her uzun hava serbest ritmik özelliğe sahiptir, ancak her serbest ritme sahip ezgi Uzun Hava'mıdır? Bu serbestliğin ölçüsü nedir ve aynı karakterde bir serbestlik mi sözkonusudur?

Kuşkusuz bu sorulara verilecek cevaplar "Hayır" olacaktır. Nitekim Adnan Saygun *Bela Bartok's Folk Music Reseach in Turkey* kitabının 212. sayfasında şu açıklamayı yapıyor;

"...Kırık hava "tempo guisto"nun karşılığı olarak kabul edilebilir ise de, uzun havanın "parlando"nun karşılığı olduğu söylenemez. Tabii ki, "parlando", Türk halk türkülerinin o tarzda düşünülmüş olanlarına uygulanabilir. Uzun havanın parlando olurken, belirli noktalarda her parlando melodinin sahip olmadığı, ondan farklılaştığı görülebilir. İşte bu nedenle, uzun hava türkülerinin parlando oldukları düşünülebilmesine karşılık parlando melodilerinin ille de uzun hava olması düşünülmeyebilir."[24]...

Görülen odur ki, bugüne kadar yapılan tanımlamalarda, uzun hava adı altında verilen örnekler, defalarca tekrarlanmış, ancak; serbest ritmli pek çok ezgi dışarıda bırakılmıştır. Bu durumda, konumuz "Uzun Hava" değil, "Türk Halk Musikîsinde Serbest Ritm" konusudur. Ve geniş bir bakış açısına ihtiyaç gösterir. Böylece uzun hava teriminin, bizi belli bir noktada bağlamasını ve sonuçsuz bırakmasını engellemek mümkün olur. Problemler, sadece tanımlama ve örneklemede değil, aynı zamanda *terimde*dir. Halk musikîsinde serbest ritm meselesi son derece zengin bir repertuarın incelenmesine ihtiyaç gösterir. Arşiv materyallerini, yeterince ilim camiasına sunamadığımız bugünde, yapılacak çalışmalar ne kadar doğru olacaktır, bu tartışılır. Ayrıca, toplanan ezgierin derlenme şartları ile, yaşatıldığı ortamlardaki icra ediliş

---

[24] A. Adnan Saygun, Béla Bartok's Folk Music Research In Turkey Budapest, 1976, s. 212, Akédemia Kıadò.

farklılıkları ve musikî-hareket (oyun) ilişkisinden doğan biçim özelliklerine uzaklığımız, bizi ne kadar doğruya yaklaştıracak, bunu da zaman gösterecektir.

Bu düşüncelerden sonra, geniş bir bakışla, Türkiye halk musikîsi ezgilerini, yeni sınıflamalara tabi tutmak yararlı olacaktır. Zira, konunun yeni bir teknik sınıflamaya ihtiyacı vardır.

Bu amaçla hem bizden önceki araştırmacılarımızın verdiği bilgiler ışığında ve hem de, araştırmalarımzla belirlediğimiz bilgi ve gözlemlerimizle, Türkiye halk musikîsindeki serbest ritm husisiyetlerini şu şekilde açıklayabiliriz;

Halk musikîmizi önce 3 ana gruba ayırmak gerekir.[25]

1. Enstürmental Musikî (Saz Musikîsi)
2. Vokal Musikî (Sözlü Musikî)
3. Vokal-Enstrümental Musikî

Müzikal Form açısından da, Türk halk musikîsi ezgilerini, teknik olarak 3 gruba bölebiliriz.[26]

1. Ritmli (Usullü) Ezgiler: "Kırık hava" olarak da adlandırılan bu tür ezgilere, burada konumuz olmadığı için değinmeyeceğiz.

2. Serbest Ritmli Ezgiler: İster vokal, ister enstrümental ve isterse vokal-enstrümental ezgiler olsun, müzikal biçim, tamamen serbest bir ritmdedir.[27]

3. Karışık (Karma) Ritmli Ezgiler: Yine, ister vokal, ister enstrümental ve isterse vokal-enstrümental ezgiler olsun, müzikal biçimde, ritmli ve serbest ritmli muhtelif bölümler vardır ve bu iki ritmik yapı ezgilerin muhtelif kısımlarında görülebilir.

Bilhassa, yukarıda verilen 2. ve 3. grupta, serbest ritm özellikleri muhtelif şekil ve biçimlerde görülür. Buna göre, Türk halk musikîsinde müzikal tarz ve biçim ne olursa

---

25 Bugüne değin, halk musikîmiz 2 ayrı tarz olarak ifade ediliyordu.

1. Vokal Musikî
2. Enstrümental Musikî, oysa, çoğu zaman vokal musikî olarak belirlenmiş bir takım ezgiler, vokal-enstrümental bir tarz göstermekteydi. Bu üç grubun da, geleneksel halk musikîmiz içinde önemi vardır. Bununla birlikte, bir ezginin hem vokal, hem enstrümental ve hem de vokal-enstrümental bir tarzda karşımıza çıkması ihtimali her zaman vardır. Ölü başında ağıt okuyan bir ağıtçının ya da bir yakınını yitirmiş yüreği yanık bir kadının eline ille de enstrüman alması düşünülmez. Veya bebeğini uyutmaya çalışan bir ananın, ninnisini okurken, bir enstrümanın ezgiye eşlik etmesi de düşünülmez. Sahalarda, her şeye rağmen, enstrümental bir ezginin bir başka yerde vokal-enstrümental okunması veya vokal bir ezginin enstrümental bir ezgi olarak seslendirilmesi ihtimali olabilir. Bu örnekler, halk musikîsinin tabii ortamlardaki icra şekilleridir ki, ezgilerin değerlendirilmesinde, olayın yaşatıldığı zaman ve mekânların önemi kendiliğinden ortaya çıkar. Halk musikîsindeki dinamik yapı bizi her zaman şaşırtabilir.

26 Türk halk musikîmiz, bu güne kadar form açısından 2 ayrı gruba ayrılıyordu.

1. Kırık Havalar
2. Uzun Havalar

Biz yukarıda, tamamen teknik açıdan yaptığımız bu gruplama ile yıllardır yapılan tanımlamalara, muhalif bir bölünme ortaya koymuyoruz. Bilakis, bu bölünme ile, Uzun Havanın daha iyi tanınmasına vesile olacak kıstasları da ortaya çıkarıyoruz. Ve müzikal biçim açısından yaptığımız bir değerlendrme ile, üçüncü bir müzikal yapıyı açığa çıkarıyoruz.

27 "Serbest Ritm" terimini tercih etmemizin sebebi, ezgi biçimi içindeki yeri ne olursa olsun, ritmik hareketin daha özgür ve serbestçe olmasındandır. Zîra, serbestliğin ölçüsü ne olursa olsun, gerçekte, bir ritm unsuru her zaman vardır. Hatta serbestlik içinde, son derece düzenli bir ritmik karakter de görülebilir.

olsun *serbest ritmli ezgilerin genel karakterlerini* belirlemek gerekir. Bu amaçla yaptığımız topoğrafik bir incelemede aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir;

A) VOKAL EZGİLERDE SERBEST RİTM:

Bu tarz ezgilerde üç ayrı karakter tespit edilmiştir.

1. Hece Vezinli Ezgiler: Bu çeşit ezgilerin, üç belirgin özelliği dikkat çeker;

1.1. Syllabic Tarz: Genellikle bir heceye bir notun tekabül etmesi şeklinde görülür. "Reçitatif", "konuşur gibi" ya da "Parlando reçitative" tabirleriyle tanımlanan bu özellikli ezgiler de kendi arasında ikiye bölünebilir;

1.1.1. Vurgusuz Syllabic Tarz: Daha çok tek bir ses üzerinde ya da birbirine yakın sesler içinde düzenli bir iç ritmde görülür. Uzun ve kısa hece arasındaki fark belirsizdir. Ritmik vurgu olmadığı için ya da son derece zayıf olduğu için nüans özelliği azdır. Hecelerin tekabül ettiği sesler arasındaki interval (aralık) bir vurgu hissi verse de, bu vurgu son derece zayıf ve monotondur. Süslemeler yok denecek kadar az görülür (Örnek-1).[28]

1.1.2. Vurgulu Syllabic Tarz: Bu tarz okuyuşlar da, tek bir ses üzerinde ya da birbirine yakın sesler arasında görülür, ancak; uzun heceler ve kısa heceler çoğu zaman belirgindir. Zaman zaman okuyuşlarda prozodik bozukluklar ve yanlış vurgulamalar olsa da bu durum az görülür. Konuşma diline (Dialekte) en yakın tarzdır. Süslemeler, diğer tarzlara göre az veya daha sadedir (Örnek-2).[29]

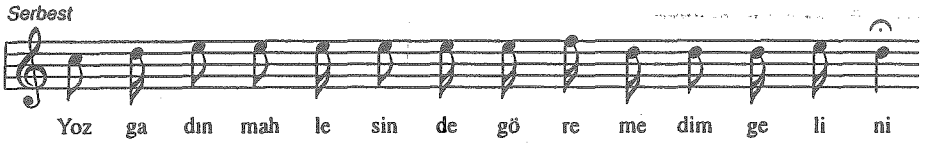

1.2. Melismatic Tarz: En belirgin özelliği, bir heceye isabet eden nota üzerinde, ısrarlı süslemeler, ezgi örgüleridir. Zaman-zaman konuşma diline yakınlaşsa da, zevke bağlı nağmeli okuyuşlar, uzun süslemeler, vokalizlerde ısrarlı melodik örgüler çok sık görülür. "Parlando Rubato" tabir edilen okuyuşlar bu tarzdadır (Örnek-3).[30]

---

[28] TRT Müzik Dairesi Yayınları, THM Repertuvar Sıra No: 1246. "Su gelir millendirir (Hanım oynasın), Yöre: Çankırı-Çerkeş, Derleyen ve Notaya alan: M. Sarısözen (28.5.1951).

[29] TRT Müzik Dairesi Yayınları, THM Repertuar Sıra No: 747, "Yozgat'ın mahlesinde", Yöre: Yozgat, Derleyen ve Notaya alan: Muzaffer Sarısözen.

[30] "Şu dağlar olmasaydı", Yöre: Kastamonu, Kaynak Kişi: Yorgansız Hakkı Çavuş, Derleyen : Şemsi Yastıman, Notaya Alan: S. Şenel.

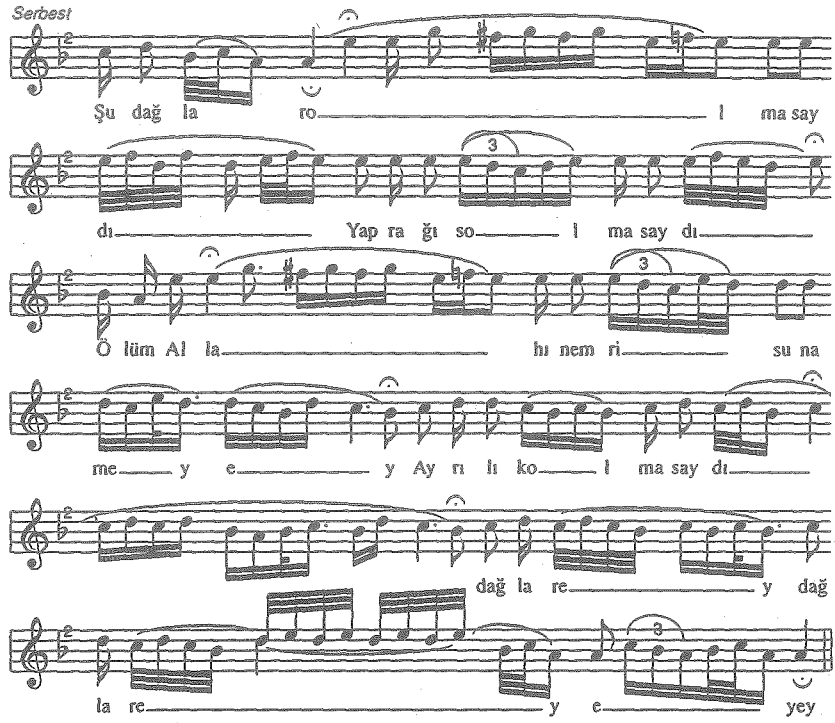

1.3. Syllabic ve Melismatic Karışık (hybrid) Tarz: Hem *syllabic* tarzda hem de *melismatic* tarzda, iki ayrı tarzın çeşitli unsurları bir arada (içiçe) bulunur ve bu iki tarzın karışık hali son derece belirgindir. Repertuar açısından da zengin bir tarzdır. Genel yapısı, konuşma diline yakın giriş sözlerinin *syllabic* tarzda olması, bilhassa mısraların durgu ve durak yerleri ile mısra sonlarının *melismatic* tarzda bulunmasıdır (Örnek-4).[31]

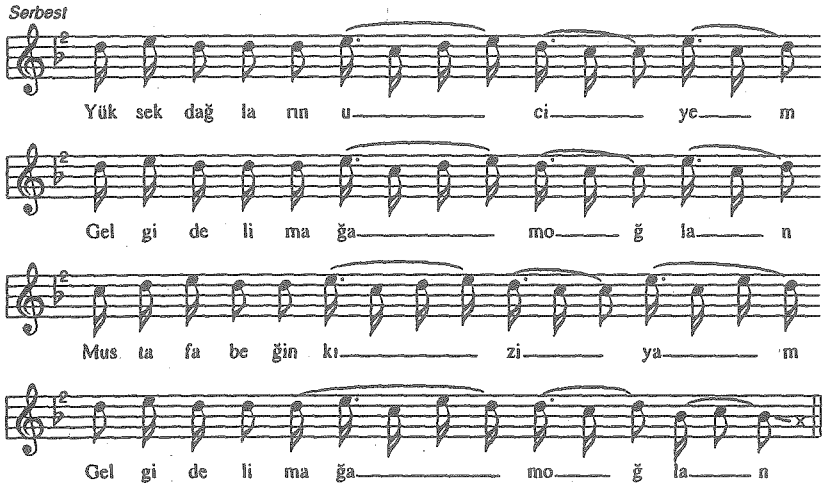

[31] "Yüksek dağların uciyem", Yöre: Kars-Erzurum Kaynak Kişi: Mevlüt İhsani, Derleyen: Yaşar Doruk, Notaya Alan: S. Şenel.

Hece vezinli ezgilerde belirlediğimiz bu tarzlardaki genel özellik, vurgulu ve uzun hecelerde, kelime sonlarında bilhassa son hecelerde duraklarda ya da mısralarda ve hatta kıt'a sonlarıda - (beyit ya da dörtlük sonlarında vs.) melodik uzatmalar yer alır. Genellikle, mısırların girişinde, aralarında ya da sonlarında "aman", "of", "eyvah", "ah aman" gibi terennümler, süslemeli melodilerde yer alır. Mısra sonlarındaki uzatmalar, belirli bir ses üzerinde olabilir veya melodik süslemeler halinde görülebilir.

Melismatic tarzda, her ne kadar zevke bağlı ve daha özgür bir ifade şekli varsa da, yukarıdaki özellikler, nispeten burada da işler ve belirli bir disiplin gösterir.

2. Aruz Vezinli Serbest Ritmli Ezgiler: Aruz vezninin kullanıldığı bazı serbest ritmli ezgilerde, hece bölünmesi tamamen veznin vurgusu ile bağlantılı görülür. Bu tip ezgilerde, vezinden gelen bir iç ritm ya da ezgi bütününde, belirgin bir ritm karakteri hissedilirse de, satır başlarında, ortalarında ya da sonlarında yer alan terennümlerde serbest ritmli bir işleyiş dikkat çeker. Bilhassa, cümlenin son hecesine tekabül eden seslerde süslemeli vokalizler, susmalar, motivler asmalar ve melodik genişlemeler yer alır. Bazen mısra, beyit ya da kıt'a sonlarında ısrarlı lafzi terennümler ya da melodi sonlarında kodetta sayılabilecek terennümlü ilave ezgiler bulunabilir (Örnek-5).[32]

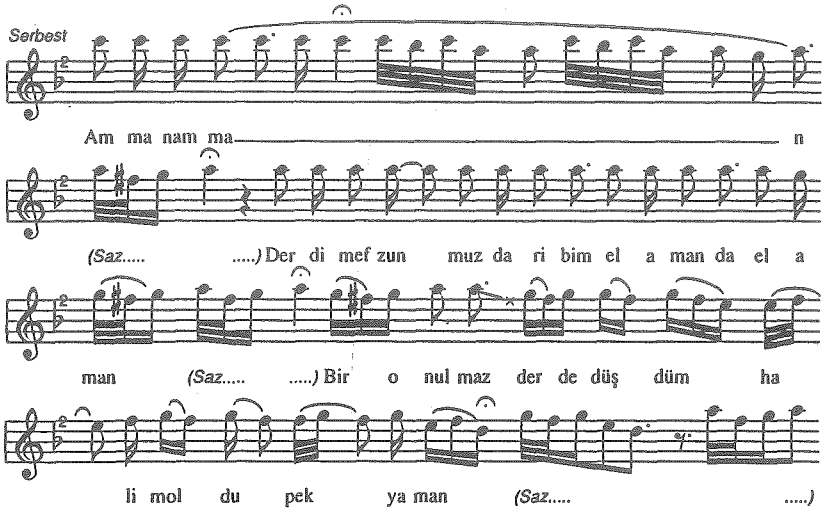

Aruz veznine sokulmakta güçlük çekilen ya da hece vezinli olduğu halde aruz vezninin bariz tesiri görülen serbest ritmli ezgileri de bu gruba dahil etmek gerekir. Bu ezgiler de, daha çok şehir halk musikîsi ve bilhassa aşık musikîsi örnekleri arasıda yer alır (Örnek-6/1-2).[33]

---

32 "Derdim efzun muzdaribem el aman da el aman (Dîvan), Yöre: Kastamonu, Kaynak Kişi: Yorgansız Hakkı Çavuş, Derleyen: Ş. Yastıman Notaya Alan: S. Şenel.

33 "Ey gönül uyan gafletten bu dem bu devrana bak (Osmanlı Dîvanisi)" Yöre: Kars, Kaynak Kişi: Şeref Taşlıova, Derleyen: Nida Tüfekçi, Notaya Alan: S. Şenel.

33 Manasız maktuzsuz sözü bilmenin faydası ne" (Yerli Dîvanisi), Yöre: Kars, Kaynak Kişi: Şeref Taşlıova, Derleyen: Nida Tüfekçi, Notaya alan: S. Şenel.

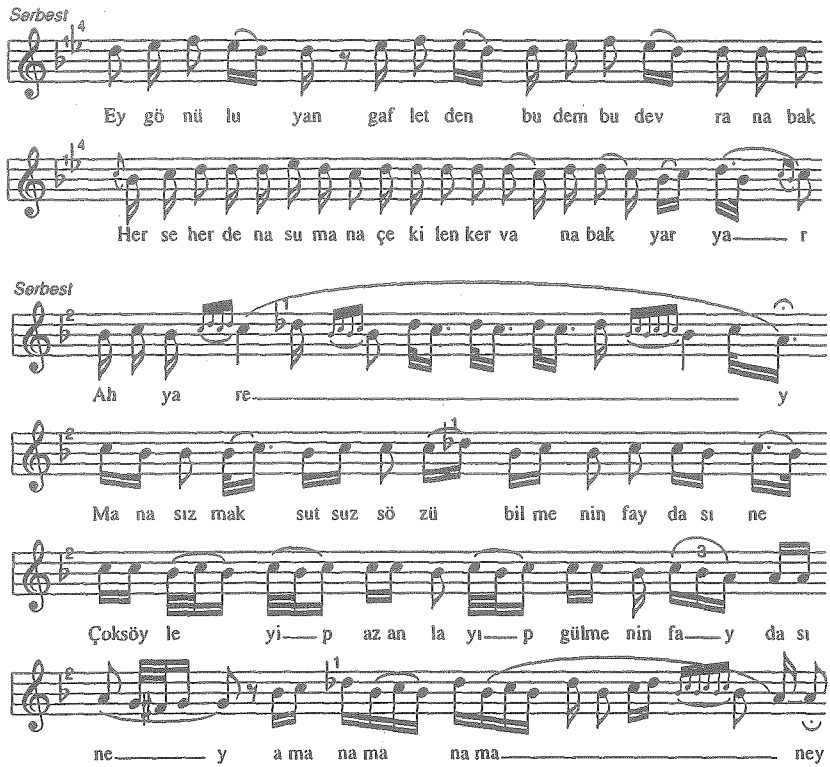

3. Esnek (Gevşek) Ritmli Ezgiler: Halk musikîmizde bir çeşit ezgiler vardır ki, ritm yönünden "esneme" ya da "gevşeme" diyeceğimiz bir özellik arzetmektedir. Ezgiler, zaman zaman ritmli gibi hissedilmekle birlikte, usule sokulmakta zorluk çekilmekte ya da sürekli değişken bir ritmik yapı göstermektedir. Düzenli ritmli ve serbest ritmli ezgi karakteri arasında bir değişim ve çoğu zaman ritmik ve melodik asmalar dikkat çekmektedir. Nitekim Sadi Yaver Ataman, bu çeşit ezgiler için, "Karakteristik Serbest Ölçülü (Okuyanın keyfine tabi olmayan) ağızlar" şeklinde bir tanımlama yapmakta ve ayrı bir gruplamaya tabi tutmaktadır (Bkz. Dipnot 9).

Bu özellikte ezgiler, K. Reinhard,[34] A.Saygun,[35]F.Arsunar[36]ve A.Terzibaşı'nın[37] da dikkatini çekmiş ve muhtelif kitap ve makalelerde bu konuda görüşler bildirmişlerdir.

---

34 Prof. DR. Reinhard, "Güney Türk Ağıtlarının Biçimleri" konulu tebliğinde, bu tarz bir özelliği şu sözlerle vurguluyor:
"Ağıtlarda kesinlikle belirlenmiş bir tartımdan (metrum) ancak nadiren söz edilebilir. Bunların üslubunu, Türk halk ezgilerinin en önemli iki tipi olan, uzun hava ile kırık hava arasına yerleştirmek gerekir. Çoğunlukla, iki vuruşlu olan düzgün bir akışla karşılaştığımızı sandığımız örneklere bile, iki de bir, hiç bir tartıma girmeyen duraklama sesleri, katılmaktadır. Eğer ağıtları buna rağmen uzun hava tipine, ya da Bartok'un deyimiyle parlando ezgilerine katmıyorsak, bunun bir nedeni de süslemeleri daha düşük bir oranda kullanmalarıdır. Bu da hiç kuşkusuz ağıtların daha çok kadınların, türkülerinde daha az süsleme kullanmalarına bağlıdır. Bizim 43 ağıtımızdan on tanesi tartım yönünden hiç bir kategoriye girmemekte, böylece uzun hava türüne pek yaklaşmamaktadır (Prof. Dr. Kurt Reinhard, "Güney Türk Ağıtlarının Biçimleri", **I. Uluslararası Türk Folklor Semineri Bildirileri,** Ankara 1974, s. 198).

35 Adnan Saygun, , **Béla Bartok's Folk Music Research in Turkey** kitabının 21. sayfasında ve "Uzun Hava" bahsinde bu konuya şu sözlerle temas etmektedir:
"Türk halk müziğinin elastiki ve değişken karakterinden dolayı parlando şarkılar derhal tepmo guisto'ya dönüştürülebilirler. Böylece söz ve tarzdaki (stil) uyuşmazlığa rağmen, parlando melodileri, bazan oyun

Biz de tespit ettiğimiz bazı ezgilerde, bu tarz örneklere rastladık (Söz gelimi, "Ümmü Gelin", "Kızılırmak", "Kazım Ağıtı", vb. gibi ezgilerin çeşitli varyantlarında). Bu tür örnekleri Halk musikîmizin dinamik yapısı içinde ayrı bir grup gibi düşünmk, kanatimizce gerekli görülmektedir.

Bir çeşit bir özelliği ve değişimi göstermek amacıyla, aşağıda verdiğimiz iki notanın, birbiri ile yakın, ancak; ritm açısından farklı görülmesi ne kadar dikkat çekicidir (Örnek-7/1-2).[38]

KARA YILAN

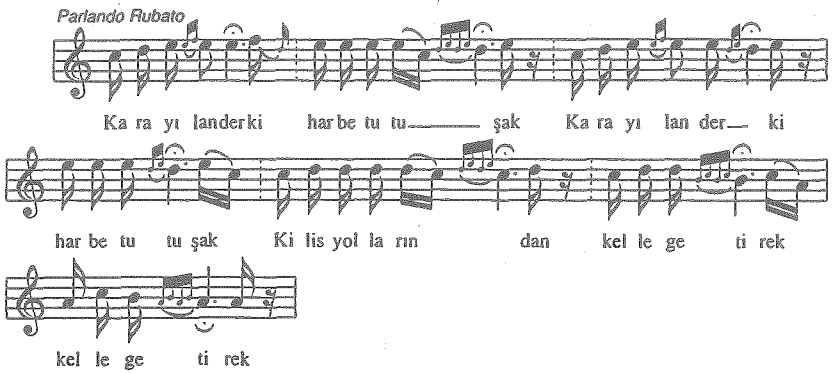

melodileri olarak söylenebilir. Örneğin, No. 7/1-2 bir türkücü tarafından ninni olarak adlandırılmışken, bir diğer köylü bunu oyun melodisi olarak adlandırmakta bir sakınca görmez. No.7/2 ise aynı melodinin bir çeşitlemesidir. Oysa bu melodi ne bir ninni, ne de bir danstır. Aslında o bir ağıttır.

36 Ferruh Arsunar bu konudaki fikirlerini notaya aldığı bazı türkülerde, nota üzerine yazdığı ifadelerle ortaya koyuyor.
Köroğlu adlı kitabının 186/d sayfasında bir Köroğlu türküsü için "Usullü gibi" tabiriyle, "Serbest" tabirlerini içiçe kullanmış. Sayfa 64/e-2'de bir sözlü melodi için "Usulsüz gibi, tabiri ile "Ağır ve Usulsüz gibi" tabiri görülüyor. (Köroğlu, Ank., 1963, T.İ. Bankası Yayınları, Güzel Sanatlar Mat).
Gaziantep Folkloru kitabının 182. sayfasında, Musikîli İlbeyli hikayesinde verdiği notada, "Usulsüz gibi" tabiri var. Aynı kitabın 9. ve 10. sayfalarında "Karayılan ve Antep Müdafa Hatırası Türküsü" adı altında verdiği notalarda "Parlando Rubato" ifadesi ve "Karayılan" türküsünde 5/8, diğer türkü için 3/4"lük usulleri bir arada kullanmış. Bütün ezgilerde, melodiler son derece esnek ve kolaylıkla düzenli bir ritme sokulacak gibi görülüyor. (**Gaziantep Folkloru,** İst., 1962, M.E.B. Basımevi).

37 Ata Terzibaşı, **Kerkük Havaları** Kitabında, bu tarz ezgiler için "Orta Hava" tabiri kullanıyor;
"... bir de, uzun havayı andıran ve kısa havaya da benzeyen ve daha doğrusu her iki sınıfın bazı unsurlarını kendinde toplayan ve bu sınıflardan herhangi birisine geçirilmesi zorluk yaratan bir bölük ezgilerin de bulunduğunu söylemek gerekir. Nitekim, yerli havalarımız hakkında kulağımızın duyduğu ve alıştığı kadar yaptığımız şahsi incelememiz sonunda, uzun havalarla, kısa havalar arasında, orta bir hava sayılabilen bir nevi ezginin bulunduğunu da mülahaza etmekteyiz..." (İst., 1980, s. 30, Ötüken Neş).
Terzibaşı, kitabının 256. sayfasında "yeri yeri küsmüşem senden", s. 227'de "Olaştım köprüye geçebilmedim", s. 219'da "Mezar arasında harman olur mu?", s. 147'de "Eminem oturmuş taşın üstüne" türkülerini, "Uzun havaya yakın orta hava biçiminde..." ya da "Uzun-Kısa havaların unsurlarını içine alan "Orta Hava'dır" şeklinde tasnif etmiş.

38 Ferruh Arsunar, "Karayılan savaş destanı", **Gaziantep Folkloru**, s. 9.

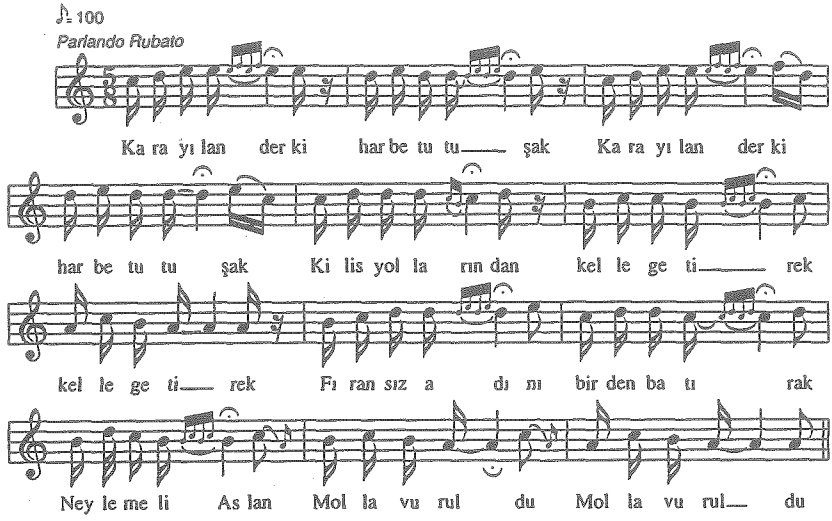

B) ENSTRÜMENTAL EZGİLERDE SERBEST RİTM:

Başlıcalarını "taksim", "peşrev", "açış", "yol gösterme", "ayak" ve "gezenleme" olarak belirteceğimiz serbest ritmli ezgiler, çoğunlukla prelüd ya da interlüd diyebileceğimiz ön çalış ve ara çalışlarla, irticali bir tarz gösterir. Hemen hepsi, ya ritmli vokal, ya enstrümental, ya oyunlu bir ezgi ya da serbest ritmli vokal bir ezgiye hazırlık-hazırlama amacı taşır.

Zaman zaman bölgesel özellik taşıyan serbest ritmli vokal melodilerin muhtelif enstrümanlar tarafından sözsüz seslendirildiği de görülür. Söz gelimi keman ya da zurna ile bir Bozlak türünün; kemençe ile yol havasının ki, buna "uzun kayda" deniyor-seslendirilmesi gibi.

Enstrümental serbest ritmli ezgilerde genelikle iki tarz icra görülür. Daha çok vokal bir melodiye ön-ara hazırlık amacı taşıdığı için vokal melodinin tamamı, asıl ritmik yapıya bağlı kalınarak ya da irticali olarak tamamen melodik dizi ve seyrin tanınması amacıyla yapılır. Amaç, ne olursa olsun, vokal serbest ritmli ezgilerdeki *syllabic* ve *melismatic* tarzların özellikleri, vurgulamaları, serbest ritmli enstrümental ezgilerde de görülür. Tabii ya nefesin, ya yayın ya da tezenenin sağladığı imkânlar doğrultusunda.

Zaman-zaman serbest ritmli ezgiler seslendiren çalgılara, ritm sazlarının katılması ve serbest melodi altında düzenli ritm vermesi de enteresan bir yapı ortaya çıkarıyor. Daha çok oyunlu ezgilerde karşılaşılan bu durum son derece dikkat çekici görülüyor.[39]

---

39 Söz gelimi, Urfa halayının ağırlama kısmında, zurna improvize bir gezinti yaparken, davul düzenli tempo tutmaya devam eder. Bu esnada oyuncular davulun verdiği ritm ve tempoya uyarak oyunu aksatmadan sürdürürler. Bunun dışında, zaman-zaman oyun aralarında, bir oyuncu uzun hava tarzında serbest ritmli bir ezgi seslendirir, zurna da kendisine eşlik eder. Davul, yine tempo tutmaya devam eder.

Bunun dışında bilhassa, aruz vezinli veya aruz vezi tesiri görülen bazı ezgilerin giriş sazlarında, serbest ritm karakteri görülmesine karşılık, vokal ezginin bir benzeri gibi, ritmli hissi veren bir giriş pasajına (ayak) rastlanılabilir. Bu çeşit bir serbestlik, enstrümanlarda ayrıca dikkat çekicidir (Örnek-8).[40]

YERLİ DÎVANİSİ

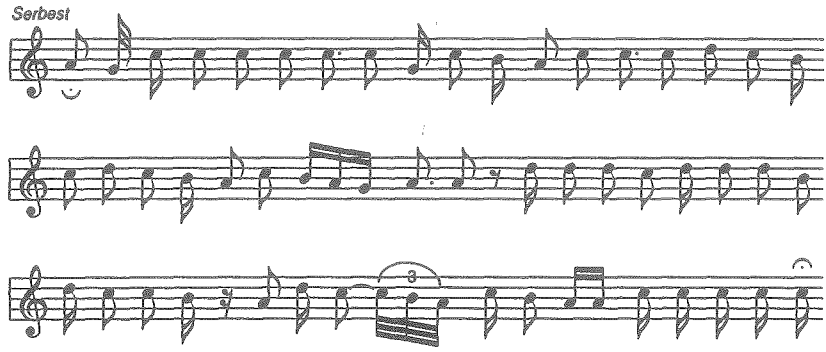

C) **KARIŞIK (KARMA) RİTMLİ EZGİLER:**[41]

Bu grupta üç ayrı yapı görülür.

1. Ostinato Tarzda Serbest Ritmli Ezgiler
2. Ayaklı Serbest Ritmli Ezgiler
3. Kısa Süreli (Değişken) Serbest Ritm Kuruluşlu Ezgiler

---

40 Bkz. Dipnot not. 33.

41 Dipnot 26'da da belirttiğimiz gibi THM, "Kırık havalar" ve "Uzun havalar" olarak iki ayrı sınıfta ele alınmaktaydı. Ancak, halk musikîsi repertuarı incelendiğinde karşılaşılan ezgilerden bir kısmı "Uzun hava", bir kısmı da "Kırık hava" sınıfına dahil ediliyordu. Zîra her iki sınıfa da doğrudan dahil edilemeyen bu çeşit ezgiler, hem kırık hava hem de uzun hava hususiyetlerini taşıyordu. Yani ezginin bir hissesi usulülü, bir hissesi de serbest ritmli bir biçime sahipti. Öncelikle, hem uzun hava hem de kırık hava tanımlamalarına doğrudan uymayan ya da çelişki yaratan bu tarz ezgileri, biz "Karışık (Karma) Ritmli ezgiler" olarak grupladık. Buna karşılık söz gelimi "Avşar Beyleri"ni her ne kadar "Ostinato Tarzda Serbest Ritmli Ezgiler" grubu içine dahil etsek de, gerçekte bu ezgi bir "Uzun hava"dır. Yine "Giden ay kutulur mu" türküsü, "kısa süreli (Değişken) Serbest Kuruluşlu Ezgiler" grubuna dahil olsa da "Kırık hava" tarzında bir ezgi olduğu tartışılmaz. Bu iki ayrı tipte ezgiyi aynı gruba dahil ettiren neden müzikal biçim hususiyetindeki bir nebze ortak özellikten başka bir şey değildir. Bunun dışında, bazı gruplamalar yaparak ezgileri tasnif etmekle "Uzun hava" ve "Kırık hava gibi tarihimizden gelen tabirleri dışlamamız da söz konusu değildir.

Buraya kadar yaptığımız tanımlama ve açıklamalardan sonra şu hususu belirtmekte fayda vardır.

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız "Serbest Ritmli Ezgilerin Genel Karakterlerini" dikkate alarak, THM ezgilerini şu şekilde de sınıflandırmak mümkündür.

1. Kırık havalar,
2. Uzun havalar,
3. Karma (Karışık) havalar.

Böyle bir gruplama yapıldığında, "Ostinat Tarzda Serbest Ritmli Ezgiler" ve "Ayaklı Serbest Ritmli Ezgiler" gruplarını da "Uzun havalar" sınıfına dahil etmek gerekir. Ancak, böyle bir sınıflama, bizim uzun hava tanımlarında ortaya çıkan problemleri çözmemize doğrudan yardımcı olmaz.

1. Ostinato Tarzda Serbest Ritmli Ezgiler: Serbest ritmli bir vokal ezgi okunurken, arkada esntrümanların kısa ritmik ezgiler çalması, sürekli tekrarlanan pedal hareketler, kadans üzerinde tempo tutma ya da bir ritmik melodiyi sürekli tekralama gibi hususiyetler, bu tarzın en belirgin özellikleridir. Bu tarz bir icra bilhassa şehir halk musikîsi örneklerinde görülür. Geleneğe bağlı, musikîli toplantılarda ve fasıl âdabı içinde bu tür icra şekillerine sıklıkla rastlanılır. Söz gelimi birbirine bağlı türküler arasıda okunan serbest ritmli vokal türküler, bu tarzda görülebilir. Böyle durumlarda, bir önceki türkü ezgisi, bağlantısı ya da basso ostinato tarzdaki ısrarlı motif gösterileri geri melodi olarak işlenir. Türk halk musikîsinde bazı Gazeller ve bazı Gurbet h0avaları (Ali Bey, Dolangel sevdiğim, Avşar beyleri vd.), bazı ilahiler arasında okunan Kasideler, *ostinato* tarzın en belirgin örnekleri görünümündedir.

Klasik saz topluluklarının icra ettikleri oyun havalarında, herhangi bir enstrümanın öne çıkarak improvize bir ezgi çalmaya başlaması ve diğer sazların melodi ya da pedal seslerle sola improvize icraya eşlik etmesi de bu tarza örnek olabilir.

Azerbaycan halk musikîsinde, bu tarz ezgiler "Karışık Behrli Janr Grubu" olarak isimlendirilmektedir. Arazbarı, Mersiye, Semayı Şems, Karabağ Şikestesi, Kesme Şikeste, Avşarı, Keremi gibi adlarla anılan ezgiler, bu tarza verilen örneklerdir. Yine, Azerbaycan Aşık Musikîsinde, "döğme" terimi bu tarzda okunan ezgiler için kullanılmaktadır. Döğme Keremi, Döğme Sarı Toprak gibi...

Azerbaycan Mugam sanatında Zerbi Mugamlar (Ritmik Mugamlar) da bu tarzdadır. Ayrıca, "Tesnif" denilen bir tür de ostinato tarzda icra edilmektedir (Örnek-9).[42]

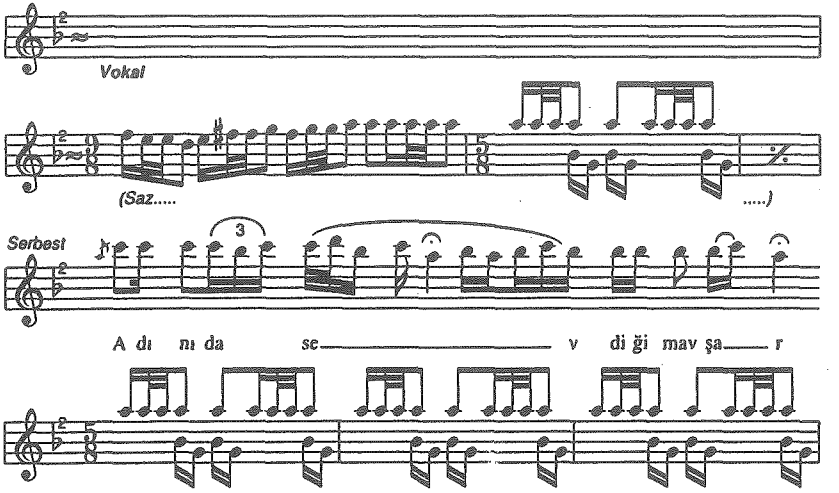

2. Ayaklı Serbest Ritmli Ezgiler: "Ayak" terimini, bir takım serbest ritmli vokal ezgilerin önünde çalınan "giriş" ya da "hazırlık" diyebileceğimiz ritmli ve genellikle kısa süreli ezgiler için kullanıyoruz. Nitekim halk musikîmiz örnekleri içinde İbrahîmi (Silmedin göz yaşını aşkın ile ağlayanın), Dîvan (Yar ile seyrana çıksam ben de bayram günleri), Kerkük dîvanı (Ben seni sevdim seveli neçe gün neçe ay neçe ildi zalım) ve diğirleri gibi ezgiler, bu tarzda olup, genellikle belirli bir ritmik ezgiden sonra,

[42] "Avşar Beyleri" Yöre: Burdur, K. Kişi: Ahmet Yamacı, Derleyen ve Notaya Alan: Nida Tüfekçi.

vokal kısımlar serbest ritmle okunur. Bu çeşit ezgilerde ara ve son melodiler de zaman zaman bulunabildiği gibi, giriş, ara ve son ezgilerinin birbirinden farklı olması, ayrı bir lezzet ve zenginlik kazandırır. Nida Tüfekçi, bu çeşit ezgilerin ayakları için "deste" terimini kullanmaktadır. M.A. Özbek'de "zemin, temel, yol gösterici ezgi" olarak "ayak" demektedir. Bir takım ezgiler de vardır ki, biçim yönünden yukarıda verilen örneklere benzer. Yemek destanı, Hayvanat destanı, Yaş destanı vb. gibi...

Birbirine bağlı grup ezgileri arasında, serbest ritmli ezgiler okunması da, bu tarzı andırır biçimdedir. Böyle durumlarda ezginin müzik cümleleri, periyodları ya da bağlantı kısımları "ayak" görevi görür. Kerkük bölgesinde okunan hoyratlar umumiyetle türkü arasında seslendirilir ve bu tarz icra "Ayaklı Serbest Ritmli Ezgiler" tarzına uygun düşer (Örnek-10).[43]

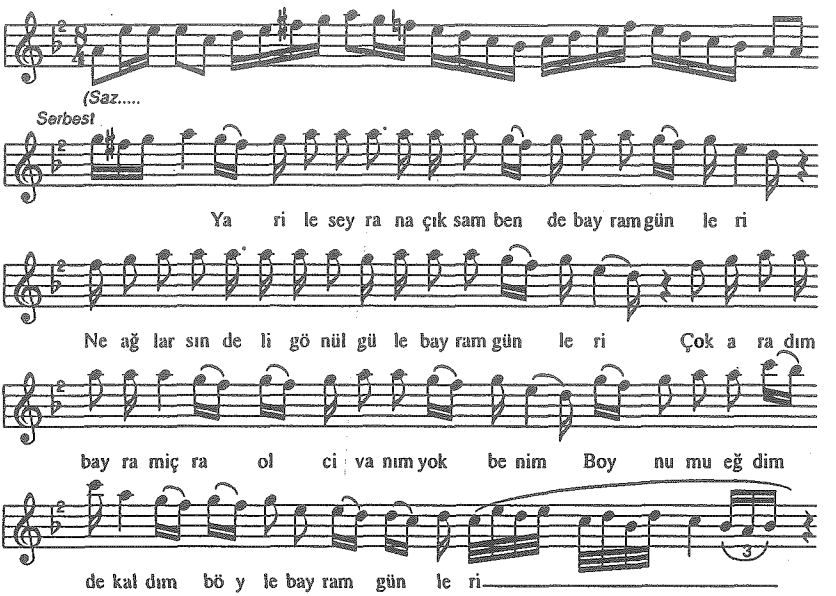

3. Kısa Süreli (Değişken) Serbest Ritm Kuruluşlu Ezgiler:

Bu tarz ezgiler, kuruluş olarak usullü ezgiler karakterindedir. Başka bir deyişle kırık hava gibidir. Ancak, kuruluşunda kısı süreli serbest ritmli ezgiler görülür ve genellikle yerini usullü bir kısma bırakır. Bu serbestlik ezginin girişinde, arasında, sonunda ya da giriş ve sonunda görülür. Böyle kuruluşlu ezgiler, bir bütün teşkil eder ve biçim hususiyeti serbestliğe bağlı olarak düşünülür. Bu kuruluşlu ezgiler, genellikle oyunla ilişkilidir ve oyunlardaki tasvir ve hareketler, ezgi biçimine doğrudan tesir ettiğinden, halk musikîmiz ezgilerinin biçimlerinde zenginlik yaratırlar.

---

43 "Yar ile seyrana çıksam ben de bayram günleri" Yöre: Orta Anadolu, Derleyen Notaya Alan: M. Sarısözen.

Serbest ritmli ezgilerin, ezgi bütününde sürekli yer değiştiren ve dört ayrı biçime de uymayan ayrı bir çeşidi bulunur ki, bunu küçük bir grup olarak belirtmek yararlı olur.

3.1. Girişte Serbestlik: İster enstrümental, ister vokal veya vokal-enstrümental ezgi olsun, girişte "prelüd" gibi serbest ritmli bir bölüm vardır. Daha sonra, ritmli bir kısım gelir. Bu biçimde "Kastamonu meydan havası", "Irafa koydum narı", "Yozgat'ın mahlesinde" gibi örnekler verilebilir.

Girişte yer alan serbest pasarajlar;

a) Uzun ya da kısa haykırışlar ve daha çok belirli heceler, kelimeler üzerinde glisando okuyuşlar halinde;

b) Terennümler, hece ya da kelime olarak nispeten kısa okuyuşlarda ya da metine bağlı okuyuşlarda görülür. Müzikal biçim de, genellikle metine bağlı olarak değişir. Sözgelimi, kıtadaki mısra sayısına göre...

1,2,3 ya da 4 mısrada serbest okuyuşlardan sonra, mutlak usüllü bir kısma geçilir. Bu usüllü kısım ya da serbest ritmli okunan mısrayı takip eden sözler, ya ara terennümler, ya tekrarlanan mısralar ya da muhtelif bağlantı sözler üzerinde okunabilir (Örnek-11).[44]

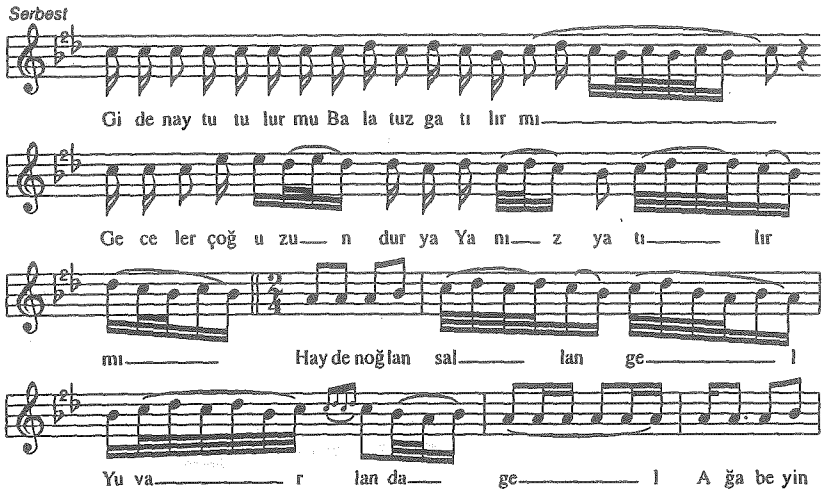

Anadolu'nun muhtelif yörelerinde, uzun hava tarzında ezgilerden sonra, kırık hava tarzında ezgilere geçilmesine çeşitli isimler veriliyor (Yalı havaları, Düzenleme, Zahma vs. gibi...). Ancak bu çeşit bazı ezgileri, "Girişte Serbestlik" grubundan ayrı düşünmek gerekmektedir.

3.2. Arada Serbestlik: Usullü başlayan ezgi, bir süre sonra yerini serbest ritmli bir ezgiye-genellikle kısa süreli-bırakır, daha sonra yine usüllü bir ezgiye döner ve son bulur. Örnekleri son derece az bu tarz ezgilere "Karakoyun" enstrümental tasvirini örnek verebiliriz (Örnek-12).[45]

---

[44] TRT Müzik Dairesi Yayınları, THM Rep. Sıra No: 2103, "Giden ay tutulur mu", Yöre: Kırıkkale/ Keskin, Kaynak Kişi: Hacı Taşan, Derleme: TRT İst. Rad. THM. Şb. Müdürlüğü, Notaya alan: Yücel Paşmakçı.

[45] "Karakoyun" Yöre: Tokat/Reşadiye, K. Kişi: Rıza Aydın, Derleme ve Nota: Cihangir Terzi.

3.3. Sonda Serbestlik: Usullü başlayan bir ezgi, karara varmadan bir süre önce yerini serbesrt ritmli bir ezgiye bırakır ve ezgi böylece son bulur. Örnekleri azdır. Bilhassa, bazı Samahların sonlarındaki niyaz bölümleri kodetta şeklinde görülmekle birlikte bu tarza örnek verilebilir. Yine "Vidin dedikleri metin kasaba" türküsü bu tarz-güzel bir örnek teşkil edebilir (Örnek-13).[46]

46 "Vidin dedikleri metin kasaba" Yöre: Bulgaristan/Kırcali, K. Kişi: Behlül Bahtiyar, Der. ve nota: S. Şenel.

3.4. Girişte-Sonda Serbestlik: Ezgi serbest ritmli bir girişle başladıktan sonra, yerini usullü bir pasaja bırakır. Daha sonra yine serbest ritmli bir pasaj görülür ve kadansa varır. Türk halk musikîsinde en az görülen tiplerden biridir. "Ali Nur Samahı (Arguvan)", "Bacılar Samahı (Arguvan)" gibi örnekler verilebilir. Bu örneklerde de, kadansa giden kısa melodiler koda ya da kodetta hüviyetinde görülür.

3.5. Sürekli Yer Değiştiren Serbestlik: Bu tarz ezgiler, daha çok aşık musikîsinde ya da (Musikîli hikayelerde) görülür. Anlatımdaki ifade gücünü artırmaya yönelik olarak serbest ritmli kısa pasajlar, ezgi içinde sürekli yer değiştirir. Ritmik zenginlik, haykırmalar, glisandolar ve nüanslarla dolu bu musikî tarzını, bir grup halinde düşünmek yararlı olur (Örnek-14).

Ayvaz'ı Çamlıbel'e getirirken yolda Köroğlu'nun söylediği sözler.

KÖROĞLU[47]

47 "Ferruh Arsunar, Köroğlu, s. 65. Yöre: Maraş (?), Kaynak kişi: Fırıldak Ökkeş (?) Derleyen ve Notaya Alan: Ferruh Arsunar.

ANSİKLOPEDİK SÖZLÜK

ACEM AĞZI: Doğu Oğuzca (Kuzey ve Güney Azerbaycan lehçesi) *(Turhan).*

AĞIT ETMEK: Bir ölüm ya da acıklı bir olay karşısında yazılan şiirin ezgi ile söylenişi.

AĞIT TÖRENİ: Alevilerin İmam Hasan ve Hüseyin için yaptıkları müzikli dövünme törenleri *(Önaldı).*

AĞIT: Türk Halk Müziği ve şiirlerinde mersiyeye verilen isimdir. Yanık ezgilerdir. Genellikle konu ölüm ile ilgilidir. Ezgilenişi uzun hava (usulsüz) ya da kırık hava (usullü) şeklindedir. Türkçe'de ağmak, göğe yükselmekten gelir. Ağıt söylemenin Şaman'lığa kadar giden bir geçmişi vardır. Orhun yazıtlarındaki sagu ve yuğ ağıttan başka bir şey değildir. Halk arasında sagu, mersiye adlarıyla bilinir. Genellikle kadınlar tarafından yakılır-yaratılır *(Önaldı).*

AĞITÇI: Ağıt düzen kimse, kadın.

AĞIZ: Türk lehçelerinde değişik yörelerdeki şivelerin kelimelerdeki harflerin, söyleniş-teleffuz farklılıklarına denir. Halk ağzında "şive" anlamında kullanılır. Lehçe ve şivelerde, morfolojik-şekil farklılıkları olurken, ağız ayrılıklarında fenotik (ses bilimi) farklılıklar ve anlam farklılıkları olmaktadır. Örneğin, "geliyorum" yerine "geliyom" denilmesi gibi. Ağız halk dilinde ezgi anlamında kullanılır. Bir ezgi tavrıdır. Azeri ağzı, Harput ağzı vb. gibi kökü Ozanlama ağzına kadar gider. Ozan ağzı anlamında olan Ozannama "Ozanlama ve Uzun Hava" şekilleriyle Anadolu'da söylenmektedir. Bu ezgi türleri ince seslerden başlayıp derece derece pes-kaba seslere düşmesi ile tanınır. Sözkonusu ezgilerde yarım sesler bulunmadığı için pentatonik dizinin la-do-re-mi-sol özelliklerini gösterir *(Önaldı).*

AMİK AĞZI: Hatay-Amik yörsine ait mahalli ağız *(Turhan).*

ANADOLU'DA BİLİNEN AĞIZ TÜRLERİ: Acem, Afşar, Arguvan, Aşık, Azeri, Bar, Barak, Çamşıh, Diyarbakır, Ege, Egin, Eğitim, Erzurum, Eğin, Harput, Karadeniz, Lavik, Sandık, Sümmani, Urfa, Amik, Sandık, Apçağa.

ANONİM EZGİLER: Halkın bünyesinde her yönde aşamasını yapıp, süzülmüş arınmış, sahibi bilinmeyen halka mal olmuş sözlü ve sözsüz musikî eserleridir.

APÇAĞA AĞZI: Erzincan, Kemaliye (Eğin) de bir köye ait mahalli ağız *(Turhan).*

ARABAN: 1.Farsça'da "Arab" kelimesinin çoğulu. 2.Sanat musikîsinde bir makam. 3.Türk halk musikîsinde Araban adı verilen makam, dizi ve donanımları yönünden farklılık arzeder. Şanlıurfa'da, Adıyaman'da mahalli ezgilerle okunan, güftesi gazel olan uzun hava tarzı eserlerin makamla anılan adı *(Turhan).*

ARANAĞME: Ezgi ile ayrı dizi ve usulde olan ve şan ezgisi başında ve sonunda çalınan sözsüz bölümdür. Şan bölümü ezgi ve usulünde de olabilir.

ARAZBAR: Sanat musîkisinde kullanılan karışık makamlardandır. Türk halk musikîsinde bazı yörlerimizde uzun hava tarzında okunmaktadır. Kelimenin bozulmuş hali Elazığ ve Şanlıurfa'da Elezber şeklinde de bilinmekte. Arazbarı, Azerbaycan'da şur makamında icra edilen ayak ezgisi usullü (zerbi-ritmik) mugamlardandır. Solo veya toplu şekilde icra edilmekte *(Turhan).*

ARGUVAN AĞZI: Argavun "Arguvan" Malatya'ya bağlı bir ilçedir. Bu yöreye ait bir ezgi kalıbı ve okunuş biçimi vardır ki bunu ifade eder *(Önaldı).*

ARTICULATION: Güfteli eserlerde doğru, açık, sağlam telaffuz. Hecelerin net şekilde ifadesi. Hecelerle nağme yaparak oynamak. Türk Musikî'sinde son derece de mühimdir *(Öztuna).*

AŞIK AĞZI: Aşık'ın ağzı ile söylenen ezgi türü.

AŞIK GARİP: Trabzon yöresinde usulsüz uzun havalara verilen isim. Yol havası. Gaziantep'te saz eşliğinde anlatılan hikayeli türkü.

AŞIKLAMA: Bazı yörelerde halk ağzında uzun havaya verilen ad.

AŞIKOĞLU: Kars yöresinde yanık sesli havaların makamı.

AT ÜSTÜ: Kars yöresinde yüksek sesle söylenen makam. Eskiden at üstünde söylenen hava.

ATICI: "Segâh makamından türeme bir makam. Buna Segâh hoyratı diyenler de vardır. Kerkük'ün öz malı olup; Atıcı Ömer'in ağzıdır ki bu yüzden o ağızla okunan hoyrata Atıcı hoyratı denir *(Terzibaşı).*

ATIŞMA: Halk müziğinde Aşıklar ve hoyrat okuyanlar arasındaki ezgili söz düellosu. Usullü ve usulsüz olabilir *(Turhan).*

ATTI KAYDASI: Kars yöreside yüksek sesle okunan hava, makam *(Önaldı).*

AVAZ: 1. Halk arasında uzun havaya denir. 2. Ses, seda *(Turhan).*

AVUT: Bkz. Mersiye Ağıt.

AYAK AÇMAK: Aşıkların kerem ezgilerine geçmeden önce çaldıkları serbest ezgi. Ayrıca vermek, söylemek anlamındadır. Nazire anlamında kullanılan terim *(Önaldı).*

AYAK: 1. Türk halk ezgilerinde ve edebiyatında, başlangıçta hazırlama amacıyla verilen sözlü ya da müzikli kısım. 2. Kafiye yerine kullanılan terim *(Turhan).*

AYDOST: Bir bozlak türüdür. "Türkmen Bozlağı" çeşitlerinden olup "Aydost" diye başladığı için bu adı almıştır.

AZERİ AĞZI: Azerbaycan Türklerinin konuşma ve sözlü eserlerde kullandıkları ağız.

BAĞLARALTI: Diyarbakır ve Erzincan yörelerinde söylenen makam adı. Hoyrat ya da Ağıt türünden uzun havadır. Daha çok "bağ bağlar" gibi sözcüklerle söylendiği için bu ad verilmiştir *(Önaldı).*

BAĞRIYANIK: Elazığ, Adıyaman yörlerinde söylenen uzun hava türü. Adıyaman'da düğün törenlerinde özellikle güveyi için söylenen uzun hava. Güveyi'n yanıklığının bir çeşit ezgi ile ifadesidir *(Önaldı).*

BAR AĞZI: Bar oynanırken söylenen türkülerdeki ağız türüdür *(Önaldı).*

BARAK AĞZI: Gaziantep yöresindeki Barak aşiretlerine mensup olanların okudukları uzun hava türü sözlü ezgilerdir. Özel bir uslup ve tavır özelliği arzeder. Kelimeleri peş-peşe, süratli okunarak ezgi üzerinde uzun ve devamlı gırtlak titreşimi ile tiz perdelerde fazlaca gezinti yapılır *(Önaldı).*

BENT: Ezgilerin mısralarına verilen isim. 1. Bent, 2. Bent, 3. Bent gibi *(Önaldı).*

BERİ: Halk ağzında atışma, Deyişme, karşı-beri *(Önaldı).*

BEŞÎRÎ: 1.Türk halk musikîsinde bir çeşit makam adı. 2.Uzun hava tarzı eserin özel adı. 3.Kerkük yakınında bulunan Beşir köyü ile ilgisi olup olmadığı şüphelidir. Elazığ, Diyarbakır, Şanlıurfa'da ve Kerkük repertuarında Beşîri adlı hoyratlar mevcuttur.

BEYİT: Vezin yapısı aynı olan iki mısralı şiir. Halk ağzında ezgilerin, ikili, üçlü ve daha çok sayıda olan mısra topluluklarına da denir.

BOĞAZ HAVASI: Burdur ve civarına has özel bir türkü okuma şekli. Okuma anında elle gırtlağa dışdan müdahale edilerek farklı bir tını elde edilir. Daha ziyade usullü ezgiler için geçerlidir *(Önaldı).*

BOZLAK: İç ve Güney Anadolu'da uzun hava tarzı ezgilere verilen genel addır. Kelimenin aslı öz Türkçe olup, yalvarış-yakarış ve haykırmaktan gelir. Tema olarak aşk, gurbet, yiğitlik, göç, ölüm, kaza, tabii afet vb. gibi acıklı olayları işler. Tiz seslerden başlayıp inici bir seyir gösterir. Farklı ezgi motifleri ile kürdî dizisini kullanır. Çeşitli adlarla anılabilir. Boy adına göre; "Avşar Bozlağı", Şehir adına göre; "Kırşehir", "Yozgat Bozlağı" Hayvan adına göre; "Kırat Bozlağı" şeklinde *(Atılgan).*

BOZLAMAK: Feryat etmek.

BOZULAMAK: Halk ağzında Yozgat, Niğde, Kırşehir, Kırıkkale yörelerinde "Ağlamak, Feryad etmek" anlamlarında kullanılmaktadır *(Önaldı).*

CEVAB: Eski Arap musikîsinde ara nağmesine verilen isim.

CHEVROTEMENT ("şevrotman" ok.). Sesin -keçi gibi- titremesi, bu şekildeki trille veya elde olmaksızın bu şekilde titreşim yapma, bu özelliğe sahip olan okuyucu, bu hususiyeti taşıyan musikî cümlesi *(Öztuna).*

CIĞA: 1.Aşık musikîsinde koşmanın esas bentlerine ilave edilen parçalar (çoğu zaman ölçüsü farklıdır). Örnek: Cığalı muhammes, cığalı tecnis gibi. 2. Elazığda cığalı maya adı ile anılan uzun hava türü eser. 3.Bir tür cinaslı şiir.

CIĞALI MAYA: Elazığ-yöresinde okunan uzun havanın özel adı.

CIĞALI TECNİS Tecnisin cinaslı sözlerle okunan ezgisidir. Ara nağmeler ritmiktir.

ÇAĞIRÇI Kerkük'te türkü okuyan manasında.

ÇAMŞIH AĞZI: Sivas'a Malatya arasında bulunan Divrik'e bağlı köy. Buraya ait mahalli ağız. Uzun hava tarzı ezgilerin okunuşunda özel bir tavır ve üslup gösterir. Malatya-Arguvan ağzı ile yakınlık arzeder *(Turhan).*

ÇIĞIRTI Keskin ses, çığlık (Ordu, Tokat yörelerinde) *(Önaldı).*

ÇUKUROVA: Kars yöresinde makam olarak bilinir. Aşık Garip hikayelerini bu ezgi ile uzun hava tarzında okuyup anlatırlar *(Önaldı)..*

DAĞİ: Uzun hava karakteri taşıyan, klasik ve halk musikîsi arasında sözlü eser. Uzun havanın yalnız ruhu muhafaza edilmiş, ancak serbest söyleyiş kaybolmuştur. Hüseynî gibi anadolu halk musikîsinde çok kullanılan makamlarla yapılmış eserlerdir. Diyarbakır'da uzun havanın özel adı *(Öztuna).*

DEM: Herhangi bir nağmeye sürekli şekilde eşlik eden sesler. Buna armonide pedal denir. En çok makamın durak ve güçlüsü, genellikle ikisi birden kullanılır. Bu sesler, çok defa eserin okunduğu sekizlinin bir sekizli aşağısından eşlik ederler. Dolayısıyla dem'in bu manasının ilk manasıyle ilgili olduğu açıktır. Türk halk musîkisinde bir kısım uzun havanın okunuşu esnasında, fonda çalınan küçük ezgi kesiti. Türk sanat musikîsinde dem, ekseriya oyun havaları ile yürük ve coşkun şarkılarda kullanılır ve mızraplı sazlarca icra edilir. Farsaça Nefes manasında *(Öztuna).*

DERBEDER: Doğu Anadolu, Adana, Çukurova yörelerinde kullanılan bir makam. Bu makamda okunan ve kendine has üslubu olan uzun hava türü ezgileridir. Türk sanat müziğinde hicaz grubuna yakındır.

DERMANKÂHA: Kerkük'ta okunan uzun hava türü eser (Hoyrat).

DESTAN: Türk halk şiiri ve musikîsinde, belirli bir olay veya mevzu üzerinde yazılıp söylenen bir çeşit. Umumiyetle uzun manzumelerdir; hatta 25-50 kıt'a olanları vardır. Saz eşliğinde, çok defa saz şairi tarafından irticalen söylenmiş ve basit bir besteyle okunmuş olanları çoktur. Şekil itibariyle bir koşma olan destan, mevzu bakımından ondan ayrılır. Savaş, kahramanlık, cinayet gibi temalar işlenir. Mizâhi olanları, pire, sinek gibi böcekler üzerine yazılanları bile vardır. *(Öztuna).*

DESTGÂH: Belirli bir makam terkibine dahil olan enstrümental, sözlü kırık ve uzun hava türü eserlerin mantıkî, estetik sıralanmasından oluşan repertuarın tümü. Türkiye'deki fasıla benzemekle beraber farklılıkları da mevcuttur *(Turhan).*

DEYİŞ: Kelime manası deme, söyleme. Türk halk şiir ve musikîsinde, herhangi bir mevzuda, ekseriya dialog (muhavere) tarzında olan bir çeşit şiir ve musikî parçası. Çok defa manzume, serbest denebilecek kadar keyfi kafiyelenir. Bunların irticali manzumeler olduğu açıktır. Batı popüler musikîsinde de görülür ki Fr. diseur (dizör) denen san'atkârlar icra ederler *(Öztuna).*

DÎVAN AYAĞI: Elazığ, Diyarbakır, Malatya, Sivas, Şanlıurfa, Mardin, Kerkük, Kastamonu, Ankara, Konya vb. yörelerde okunacak olan dîvan öncesi ve aralarda çalınan genellikle nadirende usüllü nadirende usulsüz olarak çalınan ezgilerin adıdır. Ayrıca bunlardan bazılarına sırf enstrümental çalındığı zaman verilen ad *(Turhan).*

DÎVAN GEZİNTİSİ: Şanlıurfa yöresinde Dîvan öncesi çalınan usüllü ezgi.

DÎVAN: Gerek Anadolu halk şairinin, gerekse bazı dîvan şairlerine ait deyişler meçhul halk musikîcileri tarafından mahalli ezgilerle müziklendirilmiştir. Daha ziyâde şehir menşelidir. Özellikle saz şairlerinin aruzlu şiirlerinin çoğu bu türdendir. Aruzun fâilatün fâilatün fâilatün fâilün kalıbında olan şiirlere, saz şairleri dîvan adını vermişlerdir. Bu adlandırılış, yalnız kalıpla değil, ezgiyle de ilgilidir. Çünkü dîvanlar, özel bir ezgiyle okunurlar. Erzurum, Elazığ, Malatya, Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin, Ankara, Konya, Kastamonu'da ve daha önceki Osmanlı sınırları dahilinde olup, halen Irak siyasi sınırları dahilinde bulunan Türk yurdu Kerkük'te örnekleri tespit edilmiştir. İsmini ezgi olarak ait olduğu vilayet ve vezninden almaktadırlar. "Harput-Elazığ Dîvanı", "Konya Dîvanı" gibi. Sözkonusu bu Dîvanlardan bazıları sözsüz enstrümental saz eseri şeklinde de icra edilebilmekte. Bu durumda eseri dîvan diye tanımlamak yanlış olacağından "Ayak" tabirini kullanmak gerekir. Örnek "Şanlıurfa Dîvan Ayağı", "Konya Dîvan Ayağı" gibi. Genellikle halk musîkisi repertuarına dahil Dîvanların ortak özellikleri: Başta ve aralarda usullü-ritmik saz bölümleri vardır. Zemin, meyan, karar şeklinde ezgi seyri vardır. Erkek edalı olup, geniş ve gür sesle icrası daha etkileyicidir. Ezgisi sabit olmak kaydı ile güftede serbestiyet vardır, arzuya göre istenilen şairin şiiri (divan olmak kaydı ile) güfte olarak seçilebilir. İcrası ustalık gerektirir *(Turhan).*

DOKU: Herhangi bir insan sesinin, rahatça dolaşabildiği ses sahası. Bu tabir, nadiren, bir sazın ses sahası hakkında da kullanılmaktadır *(Öztuna).*

DUA: Klasik Türk şiirinin keside formunda son kısım ki, memdûh iyi temennilerde bulunur. Ayrıca Tanrı'ya yakaran musikî eseri. Diyarbakır'da yaşlarla ilgili eserin sonunda mevcuttur.
DÜET: İkileme. Güfte îtibarı ile karşılıklı çalınıp okunması gereken eser *(Turhan).*
ECHO (Eko ok.): Akis. Sesin, bir maniaya çarparak dalgalanması. Plak alınırken, stüdyoyalarda yayın yapılırken konserlerde, bu husus önemlidir ve dikkat edilmesi gerekir *(Öztuna).*
ELA GÖZLÜ: Erzincan, Kemaliye (Eğin) ilçesinde okunan bir kısım uzun havaya verilen ad. Genellikle gurbete gidenlerin ardından söylenir. Seyir olarak mayaya benzer. Ancak kesinlikle usullü müziği yoktur.
ELBEYLİ (İLBEYLİ) AĞZI: Gaziantep yöresinde yerleşen Türk boyu. Bu boya ait ağız.
EŞLİK veya REFAKAT: Çok sesli veya teksesli musikîde, musikîyi asıl irca eden sese veya saza, bir saz veya saz grubu tarafından iştirak. İnsan sesinin veya kemanın piano eşliğinde musikî icrası gibi *(Öztuna).*
GARABAĞ ŞİKESTESİ: Segâh destgâhı (fasılı) grubunda icra edilen ritmik (zerbi) mugamlardan biri. Dört mısradan ibaret olan her kupletten sonra usullü arasazı çalınır *(Bedelbeyli).*
GATAR: 1.Tiz (zil) perde tonu (tarda, beyaz tel-ağ sim)in şah perdesi üzerinden okunan küçük bir mugam. Melodik yönden mahur-hindi destgâhındaki ırak şubesini andırırsa da, nisbeten ondan farklıdır. 2.Şur destgâhında bestenigâr ile greayi arasında icra olunan şube *(Bedelbeyli).*
GAZEL-HAN: (Ar.-Fars. "gazel okuyan"). Gazel okuyan, gazel formundaki şiiri taksim eden hanende. Son devirde bazı hafızlar, gazel-han olarak büyük ün yapmışlardır. Bunların başında Hafız Osman gelir. Hafız Sami, Hafız Burhan vs. plaklara gazel okumuşlardır.
GAZEL: 1. Klasik İslami şiirin en tanınmış ve en çok kullanılmış şekli. Arablardan İranlılara ve onlardan da Türkler'e geçmiştir. Gazel nazariyatta 5-15 beyit olur. En çok 5,8 beyitli gazellere tesadüf edilir. İlk beyitin mısraları kendi arasında kafiyeli, sonraki bütün beyitlerde ilk mısra serbest, ikinci "matla" denen ilk beyitle kafiyelidir. Şu şekil hasıl olur: aa-ba-ca-da-ea... Son beyte "makta" denir. Şair mahlasını (şiirde kullandığı takma ismini) ekseriya makta'da zikreder. Gazel arûz ile arûzun her ölçüsüyle (rubai vezinleri hariç) yazılır. 2. Türk Musikîsinde (Halk-Sanat Musikîsinde) ses ile yapılan taksim'e de gazel denir *(Öztuna).*
GEÇKİ: Bir makamdan diğer bir makama geçiş. Musikîde başlı başına bir bahis ve san'at olduğu gibi armonide de ayrı bir bölümdür. Türk Musikî'sinde miyan denilen herhangi bir parçanın orta hanesi, bilhassa uzun geçki yapmaya mahsusdur. Sürekli geçkilerde eserin donanımı değiştirilebilir. Küçük ve az devam eden geçkilerde, eserin donanımı muhafaza edilir; icabeden arıza değişiklikleri, nota içinde yapılır *(Öztuna).*
GRAMOFON: Plak çalan alet. 1950'ye doğru hemen-hemen terkedilmiş, yerine pikap geçmiştir. 1877'de Charles Cros tarafından îcad edilmiş ve ertesi yıl Edison tarafından gerçekleştirilmiştir. Önce büyük borulu yapılmış sonra geliştirilerek boru kaldırılmıştır. Üzerindeki dairede, plak dönmek suretiyle ses vermektedir. Silindirin dönmesi, bir kolu her plaktan sonra kurarak sağlanır *(Öztuna).*

GURBET HAVASI: Isparta, Burdur, Denizli Muğla ve Antalya'nın kuzey bölgelerinde okunan uzun hava tarzı eserlere verilen ad. Çeşitleri vardır. Başta ve aralarda usullü ezgileri olanlarına "kesik" denir. Sipsi, bağlama ve kaval eşliğinde okunur *(Turhan).*

GÜFTE: Türk musikîsi (halk müziği, sanat müziği)'nde s zlü bir eserin bestelenmiş manzum sözleri, bestelenmiş şiirin aldığı ad. Farsça'da goften (güften) masdarından "söylenmiş"manasında bir kelimedir *(Öztuna).*

GÜYENDE: Farsça söyleyen, okuyan, hanende. Arapça "kavval"in karşılığıdır *(Öztuna).*

GÜZELLEME: Halk şiiri ve musikîsinde bedii karakter taşıyan bir form. Yalnız kadın hakkında değil, tabiat gibi mevzularda da yazılmıştır. Koşma şeklindeki bu şiirler, mevzularından güzellik övgüsü dolayısıyle ayrılmıştır ve hemen daima türkü gibi bestelenmişlerdir *(Öztuna).*

HANÇERE: (Fr. "Larynx" ok. larenks). Sesin meydana geldiği insan uzvu *(Öztuna).*

HÂNENDE: (Fars. Okuyucu). Türk musikîsi (halk-sanat müziği)nde kadın veya erkek okuyucuya son zamanlara kadar verilen ad. Şimdi "ses san'atkârı" denilmektedir *(Öztuna).*

HÂNENDELİK: Hânende olabilmek için öğrenilmesi lâzım musikî bilgileri. Bu bilgiler, vasat bir hânende için, Türk musikîsi'nde nazariyat, makamlar, usuller, solfej, imla, şan, armoni başlangıcı, prozodi ve edebiyattır *(Öztuna).*

HAVA: Sözlü, sözsüz ezgi.

HECE VEZNİ: Türk şiirinde millî vezin. Halk arasında "parmak hesabı" da denir. Esası, bir şiirdeki bütün mısrâların hece sayılarının eşit olması ve kelime aralarında olmak, yani kelimeyi parçalamamak şartıyle, iki veya üç (nâdiren dört) parçaya bölünmüş bulunmasıdır. Hece değerleri, yani hecenin uzun veya kısa olmasına değer verilmez. Bu bakımdan, arûz vezninin âhengini taşımaz. Türk şiirinde en büyük çapta şairlerin hiç biri hece vezni ile yazmamışlardır. Yunus'ta bile daha fazla arûz görülür.

HECE: Kesintisiz bir ağız hareketi ile çıkabilen en küçük söz parçası.

HEYDERİ: Azerbaycan ritmik-zerbi mugamlarından *(Bedelbeyli).*

HEYRATI: Azerbaycan ritmik-zerbi mugamlarından*(Bedelbeyli).*

HOYRAT: Türk halk müziği bünyesinde "Uzun havalar" grubuna giren belirli bir seyri ve dizisi olan ezgi kalıplarıyla serbestçe söylenen halk müziği türüdür. Diğer uzun hava çeşitlerine göre daha hür, daha sert ve daha kuvvetli bir şekilde okunur. Gerçekten de alışkın olmayanlar ilk dinlediklerinde yadırgarlar. Tiz ses, dik çıkış ve âni dalışlar olarak önce yabancı gelir. Fakat kısa bir yakınlıktan sonra, onu, usulüne uygun, doğru ve güzel söyleyen halk sanatçılarından dinleyen yabancılar, hayran olmaktan kendilerini alamaz ve en az bir yerli kadar hoyrat ezberler. Çünkü hoyratta öyle bir ses örgüsü vardır ki duyulur duyulmaz gönülleri bağlar, onlarda aşk ve heyecan uyandırır.

Hoyratın ses gezinti alanı da çok geniştir. Dört beş ses içinde dolaşan hoyratlar olduğu gibi 11. ses içinde dolaşanları da vardır. Böyle geniş hoyratlar bir kaç mertebeli ezgilerle söylenirler. Halk bu ezgi ruplarına baştan sona doğru "kalkma, aşma, çıkma, yıkma (yatırma, bağlama-ezme)" adını verir.

Uzun havaların söylendiği belirli ezgi kalıplarına da "usul", "ağız", "ayak" denilir. Bu usuller, klasik Türk müziği makamlarına benzerse de sistem ve teknik olarak, öz ve söyleyiş

bakımından onlardan ayrılırlar. Klasik musiki unsurlarıyla az çok beslenmiş olsalar bile hoyratlar, halka mal olmuş özel gezintileriyle kendilerini belirtirler.
Bazı hoyrat usullerinin çatısı klişeleşmiş ara ezgileri vardır. Saz eşliğinde söylediklerinde ezgi arlarında bunlar çalınır. Saz olmadığı zamanlar bu aralarda aynı ezgi ayağındaki türküler söylenir. Hoyratlar bu aynı ayaktan çıkan türkülerle karıştırılarak söylendiklerinde güzel bir kompozisyon meydana getirirler.
Hoyratın yaygın olduğu yöreler: Elazığ, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Kerkük'tür. Bu vilayet-lerin dışında Erzurum, Erzincan, Sivas'ta hoyrat etkileşim sahası içerisinde yeralırlar *(Özbek).*

IR: Türkçe "ırlamak" mastarının ism-i mef'ül ezgi, ezgi parçası, türkü, terennüm edilen nesne. Bu gün kullanılmamaktadır *(Öztuna).*

İCRÂ: Bir musikî eserini çalma ve okuma, musikîyi ameli hale getirme. *(Öztuna).*

İCRÂKÂR: Saz çalan veya okumak suretiyle bir musikî parçasını seslendiren san'atkar *(Öztuna).*

İMALE: (Ar."meyl etmek, ettirmek, hareke'nin (sesli harfin) gayr-ı tabiî şekilde meddi (uzatılması)"). Arûz'da kısa (açık) heceyi, vezne uydurmak mecburiyeti dolayısıyla uzatmak, uzun (kapalı) hale getirmek. Aksi zihaf'tır. İmâle âhenk te'mini için bilhassa yapılabileceği gibi, güzel, zararsız ve çirkin de olabilir. Örnekler ve açıklama için bkz. PROZODİ *(Öztuna).*

KALENDERİ: Anadolu halk şiir ve musikîsine ait bir şekil. Saz şairlerinin "mefûlü, mefâîlü mefâîlü feûlün" vezni ile ve gazel formunda yazdıkları manzumelere verilen hususi isimden ibarettir. Klasik şiirin Müstezad'ın a tekabül edecek şekilde manzumenin bir mısrasını "mefûlü feûlün" vezninde bir küçük ek mısrâ tâkip ederse, "yedekli kalenderi" ve daha çok "ayaklı kalenderi" adını alır. Böyle bir manzumenin gene saz şairi tarafından bestelenmişine de, bir musikî eseri olarak "kalenderi" denir. II. Mahmud'un ünlü Hicaz Dîvan'ı klasik şiiri taklid eden şehir saz şairleri arasında çok tutulduğu için, güftesine bakılarak- "Kalenderi" diye de adlandırılmıştır. Ezgisi bakımından düz kalenderi, Acem kalenderisi, Emrah kalenderisi gibi çeşitleri vardır.

KALIŞ: Bir musikî cümlesinin rahatlık duygusu vererek bitmesi *(Öztuna).*

KAPALI AĞIZ: Bir sözlü eserde nağmeyi kapalı ağız ve yalnız mücerret sesle, güfteyi söylemeksizin terennüm etmek *(Öztuna).*

KARŞILAMA: Anadolu halk musikîsinde gelin alayı vs. karşılandığı zaman çalınıp okunan söz veya ses eseri. Bilhassa Trakya, Orta, Güney ve Doğu Anadoluda yaygındır.

KASÎDE-HÂN: (Fars. "khwan"). Kaside okuyan *(Öztuna).*

KASÎDE: Arap şiirinin en tanınmış şekli. Oradan İran ve Türk şiirlerine geçmiştir. Şekil bakımından gazel gibidir: İlkbeyit (matla) kafiyeli (mukaffa), diğer beyitlerin ilk mısraları serbest, ikincileri ise matla ile kafiyelidir. Ancak gazele nazaran bir hayli hususiyeti vardır (Bu hususiyetler İran ve Türk şiirleri içindir. Arap şiirine ait değildir). 1. Uzunluk bakımından kaside gazelden çok daha fazla beytilidir. İran ve Türk edebiyat nazariyatçalarına göre en az 30, en fazla 99 beyit olmalıdır. 2. Kasîde, bazı istisnalar dışında bir şahsa sunulmuş, belirli bir "memdüh"u öğen bir medhiye şiiridir *(Öztuna).*

KAVUŞTAK: Anadolu'nun bazı yerlerinde halk musikîsi eserlerinde "teslim" karşılığı kullanılan kelime *(Öztuna).*

KAVVÂL: Arapça'da "okuyan, söyliyen" mânâsındadır. Eski türk musikîsinde "hânende, muganni" yerine kullanılırdı. Çoktan beri terkedilmiştir. Farsça'da "Güyende" nin karşılığıdır *(Öztuna).*

KAYABAŞI: Türk halk şiir ve musikî şekillerindendir. Şeklen koşma gibidir. Türkü tarzında, fakat kendi hususi üslubu içinde bestelenir. Bu üslup umumiyetle serbest ağız hakimiyeti, ağırca ve lirik olmak isteyen bir edâdan ibarettir *(Öztuna).*

KESİK (KESÜK): Bir uzun hava şekli ve adıdır. Yöreden yöreye farklılaşan makam ve seyirleri vardır. En yaygın yöre Elazığ Diyarbakır Urfa ve Kerkük'tür. Her dört yörede de değişik makamlarda söylenir. Sözleri genellikle "Cinaslı Mani" şeklindeki şiirlerden seçilir *(Turhan).*

KESME ŞİKESTE: Azerbaycan ritmik (zerbi) mugamı. Enstrümental eşliği esnasında bazı musikî cümleleri bir nevi kırık, kesik-kesik çalındığı için bu ad verilmiştir. Vokal-şan bölümü oldukça içli-liriktir *(Bedelbeyli).*

KOÇAKLAMA: Türk halk şiiri ve musikîsinde bir şekil. Hususi bir formu yoktur. Koşma şeklinde nadiren diğer bir şekilde (Semâi, Varsağı) olur. Mevzu bakımından ayrılır. Umumiyetle bir güzel, bir sevgili vasfında söylenmiş olan güzellemeye karşılık, koçaklama, bir kahramanlık olayı hakında söylenmiş halk şiiridir. Halk şairi tarafından bestelenip terennüm edilirse, halk musikîsinde de aynı adla anılır *(Öztuna).*

KOŞMA: Türk halk şiiri ve musikîsinde bir şekil. Hece'nin daima 6+5=11 vezni ile yazılır. 3-6, bazan daha fazla kıt'adan yapılmıştır. ilk kıta'nın kafiyeleri çeşitli şekillerde olabilir. En çok (a b a b) ve (a b c b), daha az (a a a a) şekillerine tesadüf edilir. İlk kıtayı takip eden kıt'alarda, daima ilk üç mısra aralarında, sonuncu mısra ise ilk kıt'anın nakaratı ile kafiyelidir. En çok kullanılmış Türk halk şiiri formu da budur. Bütün halk şiirinde olduğu gibi, koşmada da kafiyeler nadiren mükemmel, bir çok defa yarım kafiyelerden ibarettir. Bu şekil, nazımı veya başka bir halk şairi tarafından bestelenirse, aynı adla, halk musikîsine intikal etmiş olur. Bestekârı bilinen koşmalarımız da vardır. "Koşma", Türkçe "şiir söylemek, nazma çekmek" manasına gelen "koşmak" masdarından isimdir. Aynı zamanda Eski Türkçe'de "koş" , "çift ikili" demekdir.*(Öztuna).*

KOŞUK: Türk halk şiir ve musikîsinde bir şekil olup, koşma ile ilgilidir. XV. Asırda Çağatay, edebiyatı ve klasik musikîsine de aksi olmuş. Horasan ve Maveraünnehr'in Timurlu san'atkârlarınca kullanılmıştır. Altay Türkçesi şiirinde "kojun", Anadolu'da "koşma" olmuştur *(Öztuna).*

KÜRDÎ: Türk sanat musikîsi'nin "3" numaralı basit makamı. Halk müziğinde de özel ezgilendirilmiş hoyrat (uzun hava) adı *(Öztuna).*

KÜŞÂD: (Fars. "açış"). XX. Asrın başlarında İsmail Hakkı Bey ve başkalarının "uvertür" ve "başlangıç aranağmesi" karşılığında kullandıkları terkedilmiş terim. Mesela Türk makamları ile bestelenmiş Türk operetlerinden uvertürlere "küşâd" denmiştir *(Öztuna).*

LAVİK AĞZI: Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da okunan bir kısım uzun havaya ait özel nağme ve ağız *(Turhan).*

MANİ: 1. Azerbaycan ritmik (zerbi) mugamlarından, 2.Halk edebiyatı nazım türü *(Turhan).*

MAKAM: Bir durak ile güçlünün etrafında onlara bağlı olarak biraraya gelen seslerin tümü. Bu kelime "mode," ve "tonalite" mefhumlarının her ikisini de içine alır, fakat ekseriya "tolanite" karşılığı kullanılır *(Öztuna).*

MAYA: (Fars. "mâye"den). *1. Tanım:* Türk halk musikîsinde bir şekil. Esas çatısı bakımından bu form Orta Asya Türk musikî'sinde yaygındır. İspanyol halkı musikîsinde de aynı esas şekil mevcud olduğuna göre, bunun Araplar'dan İspanyollara geçtiği anlaşılıyor. İspanya'dan da Latin Amerika'ya geçmiştir. Esas, kalıplaşmış bir irtical ile usulsüz bir kısmı, ekseriya hereketli ve mevzun bir usullü kısmı takip etmesinden ibarettir (Uzun hava). "Maya" ismi bu şekle Anadolu halk musikîsinde verilen addır ki, diğer memleketlerde görülenlerden, üslup bakımından hem bâriz bir fark gösterir, hem de ekseriya daha güzelcedir. Mayalar, samîmi ve ekseriya lirik parçalardır. Maya şekli asırlardan beri Türk kültüründen etkilenmiş bulunan Suriye halk musikîsinde de vardır. Bunları, kesin şekilde, Bedeviler'in bu çeşit usulsüz okunan parçalarından ayırmak lazımdır. Zîra Suriye'de görülenler, tamamen Anadolu üslûbundadır. Türk makamlarının seyri, hatta arabesk bir karakter almaya bile zaman bulamamıştır. Şu enfes Lübnan mayası, bir örnek olarak arzedilebilir: "Erîdu, erîdu mahbûbî, uyûnü sûd kharrûbi" (isterim, gözleri harrûb meyvesi kadar siyah olan sevgilimi isterim) *(Öztuna).*

2. Tanım: Doğu Anadoluya mahsus olan bu halk terennümü tarzı en çok benimsenmiş olan örneklerden biridir. Özellikle Harput-Elazığ, Şanlıurfa, Diyarbakır, Kemaliye (Eğin) yöreleri bu tarzı kendi ağızları arasında göstererek menşe bakımından iddia ederlerse de bu tarzın daha ziyade Harput'tan çıktığını iddia edenlere de rastlanmıştır. Kanaatimize göre Harput'un olması daha akla yakındır. Bunlardan başka Malatya, Erzurum, Divrik, Zâra, Erzincan, bölge ağızları içinde kendilerine has karakteristik süslemelerle bir çeşni yaratılmıştır. Bunlar arasında en güzel örneklerine ilk saydığımız yörelerde tesadüf edilmiştir. Mayalar ekseriyetle aşk, ayrılık, sevgili övmelerindeki konularının tesiri altındaki ihtiyaçla icra edilir. Bu durum ile ilgili şu cihete rastlanılmıştır ki, bu tür terennüm tarzının, daha ziyade açık havada olmak üzere şehir dışındaki bağ ve bahçelerde söylenmesi âdeti halk arasında yer etmiştir. Melodi-ezgi tesirinin sonucu olarak halk duygusunda yer eden konu dekorunun ihtiyacından ileri gelmektedir.

İki şekilde icra edilir: 1. a) Ayak: Yalnız saz ile ritmik müzik. Burada ses iştirak etmez.

b) Ses: Girer (Ayak bitmiş saz susmuştur) cümle aralarında ses susup da diğer cümleye girmek üzere soluk alırken saz ritmik olarak bir ara ayağı yapar.

c) Son cümle bitince tekrar ses olmadan yalnız saz ile ritmik olan bitiş parçası çalınır. Maya bu şekilde biter.

2) a) Ayak, yalnız sazlarla (Ritmik Müzik).

b) Ayağın son bitiş ölçüsünde ses, karar perdesini gösterip başlamak üzere sabit ve uzunca bir ses gösterir. Bu ses ayak bittikten sonra biraz daha devam eder. Bu sırada saz susmuştur ki, ses

türküye başlar. Cümle motifleri arasında eşlik etmek üzere saz ile serbest bir müzik sese eşlik eder.

c) Tam cümle aralarında ritmik müzik yapılır.

d) Son cümle bitişinde yalnız ses ile biter. Saz yoktur. Bazı üsluplara göre ses ile alınan her cümleye başlamadan biraz uzunca olmak üzere karar tonu uzatılır ve cümleye bundan sonra başlanır. Bu şekil de kaide üzere sayılabilir.

MEDHİYE: (Ar. Medhiyye, ha ile), 1. Dar manası ile, İran ve Türk şiirinde kaside şeklinin bölündüğü kısımlardan biri, kaside'nin esas kısmı. 2. umumiyetle bir şahsı öğen şiir veya diğer bir edebiyat yahut san'at çeşidi. 3. Türk musikîsinde bir şahsı, büyük ekseriyetle zamanın padişahını öğme ve vasfında bestelenmiş güfteli eser *(Öztuna).*

MENSURİYYE: Azerbaycan'da Çahargâh makamlarında icra edilen ritmik (zerbi) mugam, aynı zamanda çahargâh destgâhının terkibine dahil olarak, mugamın son şubelerinden biri olarak değerlendirilir *(Bedelbeyli).*

MERSİYE: Ölü vasfında yazılan şiir veya musikî. Ölenin meziyetlerinden, hususiyetlerinden bahseder, teessürü ve hisleri tahrik edecek tasvirler yapar. Arap şiirinde Mersiye, fevkalade inkişaf etmiş çeşitlerden biridir. Mersiye, din büyüklerini mevzu alabilir. (Peygamber'in ölümünden behsederse "mersiye" denmez). Bilhassa Kerbela şehitleri ve bunların başındaki Hazret-i Hüseyin hakkında, zengin bir edebiyat teşkil edecek derecede Mersiye söylenmiştir. (ayrıca İran'da manzum, mensur, klasik veya halk mahsülü pek çok "maktel-i Hüseyn"ler mevcuttur ve bunlar 10 Muharrem'de merasimle okunur) *(Öztuna).*

MESNEVÎ-HAN: (khwân, Ar. Fars). Meslevî tarikatinde, Mevlana'nın Mesnevi'sini inşad veya teganni eden kimse. Bazan Mevlevîhanelerde Mesnevi öğreten manasında da kullanılmıştır.

MESNEVİ: (Ar. se ile c. Mesneviyyat). Klasik İran-Türk şiirinde, şu 3 ayrı mefhumu ifade eder: 1. Her beyitinin mısraları kendi aralarında kafiyeli şiir formu (aa bb cc dd ee). Bu pek yaygın şekil, Batı şiirinde de vardır. 2. Klasik İran-Türk şiirinde manzum hikaye ve roman. Bilhassa Leylâ vü Mecnûn, Hüsrev-u Şirin, İskender-i Zu'l-Karneyn gibi müşterek klasik mevzular, binlerce beyitlik uzun eserler halinde, bir çok şair tarafından işlenir. Bazan bir Mesnevi, bir tek uzun hikaye değil de müteaddid kısa hikayelerden biri olabilir. Bazan içinde başka form'lar (gazel, rubai, kıt'a)... kısa şiirlerde bulunabilir. 3. Hususi ve mutlak manada, Mevlana Celaleddin-i Rumi'nin şaheserine verilen isimdir *(Öztuna).*

MEŞK: (Ar. kaaf ile). Bir örneği taklid etmek suretiyle öğrenmek veya öğretmek (temeşşuk=karşılıklı öğrenip örğetmek, birbirine meşk etmek). Musikîde meşk, bir üstad tarafından musikî parçasının tedricen çalınması ve okunması suretiyle talebeye öğretilmesi ve talebe tarafından öğrenilmesi demektir. Türk musikîsinde notanın kullanılmadığı zamanlarda meşkın ehemmiyeti barizdir *(Öztuna).*

METİN: (Ar. Metn). Genel manada, herhangi bir yazı. Özel manada ise bir yazılı eserin aslı.

MİYÂN-MEYÂN: (Fars. "orta"). Türk musikîsinde (halk müziği-sanat müziği), musikî eserlerinin orta hanesi ki esaslı geçkiler orada yapılır ve ekseriya tiz seslerde dolaşılır. "Miyân açmak", bir musikî eserindeki ana geçkiye başlamak *(Öztuna).* Kerkükte uzun hava tarzı (genellikle hoyrat) eserlerin aynı sözlerden oluşan bitiriş mısralarına da miyan denmekte *(Turhan).*

MUGAM: Azerbaycan'da uzun hava tarzı sözlü serbest ezgilere verilen addır. Musikî de taksim tarzına çok önem verilir. Aşağı yukarı her ezgi başında ya da arasında serbest kısımlar sözlü ve taksimli bölümler yer alır iki türü vardır. Bkz. Zerbi mugam *(Önaldı).*

MUHALİF: Türk sanat musikîsinde eski bir makam, halk musikîsinde ise Hüzzam makamına tekabül eden uzun hava tarzı esere verilen özel ad *(Turhan).*

MÜSTEZAD: 1. Türk şiirinde bir form. Arap muvaşşah'ının Fars-Türk şiirine adapte edilmiş şekli. "Ziyâe" denen ilave kısa mısraların kendi aralarında kafiyeli olarak esas şiirin mısralarını takib ettiği gazel'e Müstezad gazel" denir. 2. Bağlamada özel düzen, 3. Halk musîkisinde özel bir ezgi ve güftesi Müstezad olan uzun hava adı *(Öztuna).*

NAĞME: (Ar. c. nagam, cem'u'l-cem'i nagamât). Aslında "ses"demektir. Türk Musikîsinde ekseriya "motif" manasında kullanılmıştır. Bu şekilde, bir lahin parçasının teşekkülüne esas olan kısım demek olur. Seslerden nağme, nağmelerden cümle, cümlelerden hane, hanelerden müstakil musikî eseri inşa edilir *(Öztuna).*

NAKARAT: Şiirdeki manasıyle, bir manzumenin belirli yerlerinde daima tekrar edilen mısra veya mısralar. Bu manasından alınarak bir güfteli musiki eserinde, güftenin tekrar edilen kısmı.

NEVRUZ: 1. Yenigün, ilk bahar, 2. Klasik Türk musikîsinde eski bir makam. Türk halk musikîsinde (Elazığ, Diyarbakır, Şanlıurfa'da) uzun hava tarzı eserlere verilen özel ad.

NEVRUZİYE: Nevruz gününe âit olan. Özellikle o gün için yazılan söylenen manzume.

OSMANI: Osmanlı, Osmanlı'ya ait manasında.

OVŞARI: Şur makamı grubuna dahil olan ritmik (zerbi) mugamlardan *(Bedelbeyli).*

PRÉLUDE: (Fnr. "prelüd" ok.). Batı musikîsinde bir söz eserinden önce çalınmaya mahsus ve irticali de olabilen saz eseri. Araplar vasıtasıyla taksim formundan Batı'ya geçmiştir ve kelime de zaten el-ud'dan türemiştir.

PROZODİ: Tecvid vurgu ve heceleri inceleyen ilim dalı. Şiir, musikî, hatta alelâde kırâat ve mukâmelde, bir dilin hecelerinin nasıl vurgulanıp talaffuz edileceği meselesi. Dilde ve güfteli musikîde, hayati ehemmiyeti haizdir. Kulaktan öğrenilir ve uygulanır. Kaidelerini ancak hususi tahsil görmüş olanlar bilir. O dili iyi konuşmayan çevrelerden yetişenler, bozuk şive ile konuşurlar *(Öztuna).*

RÉPERTOIRE: (fr. "repertuar" ok.). 1. Konser programı: Bu konserin repertuarı güzel parçalarla dolu. 2. Bir icrakârın bildiği bütün eserler: repertuarı zengin bir hanende. Eskiler, bir sazende veya hanendenin ezbere çalıp okuyabildiği parçaların tümüne bu manada "mahfüzat" derlerdi. 3. Bir musikî çeşidinin veya başlı başına bütün bir musikînin elde mevcut bütün eserleri *(Öztuna).*

RESİTATİF: Yarı teganni yarı serbest halinde okuyuş tarzı. Batı musikî'sinde dramatik musikîde ve başka tarzlarda çok kullanılır. Halk musikîsinde uzun hava tarzı ezgiler için kullanılır *(Öztuna).*

RUBATO: Belirli bir usulde, hareketin bozulması. Bazan manayı açıkça ifade edebilmek için akan tempo'dan rubato'ya geçilir *(Öztuna).*

SANDIK AĞZI: Erzincan, Kemaliye (Eğin) de kadınlar tarafından okunan uzun hava tarzı eserlerde kullanılan ağız *(Turhan).*

SARENC (SARENG): Şur destgâhında hicaz ile neşib-feraz arasında yer alan şube (Bedelbeyli)

SAZ ŞÂİRİ: Aynı manada "aşık" da kullanılır. Batı Türklerinin halk şair ve musikîşinaslarına verdikleri isim. İçlerinde ümmî olanlar bulunduğu gibi, oldukça okumuşları da mevcuttur. Pratik zeka ve istidada sahip, çocuk denilecek yaşta mesleğe atılmış köylülerdir. Köy köy gezip îtibar görürler. her köyde bir eve, bir imarete, bir misafirhaneye inerek vakit geçirir ve ülkeler gezerek başıboş hayatlarını devam ettirirler. Eski kopuz'un yerine geçen tanbura bağlama, çöğür, cura, bozuk, bulgari, dîvan sazı gibi sazları vardır: Bunları omuzlarına asarlar. Aralarında irticali yarışmalar yaparlar. Türk halk şiiri musikîsine mahsus formlarla şiir söyler ve musikîye istidatlı olanlar bunları basit bir ezgi ile okurlar.

SEMAİ: Aruzun mefâîlün mefâîlün mefâîlün mefâîlün kalıbındaki şiirlere semai denir. Ayrı ayrı ezgi ile okunurlar. Gazel, Murabba, Muhammes, Müseddes biçimlerinde yazılırlar. Kafiye düzenleri Divan ve Seliste olduğu gibidir. Semailer, hece ölçüsünün 8+8 duraklı kalıbına da uyarlar *(Öztuna).*

SEMAYİ ŞEMS: 1. Azerbaycan ritmik zerbi mugamlarından. 2.Gökyüzünün güneşi, afitab. Semaya mahsus güneş.

SES: Musikînin üzerinde kurulduğu ve uğraştığı saha sestir. Ses, ya insan sesidir, yahut insan sesini takliden yapılmış musikî aletlerinden meydana gelen titreşimlerdir.

STENTOR: (Fr.). Gür sesli erkek *(Öztuna).*

SUJET: (Fr., "suje" ok.). Musikî eserlerinde eserin dayandığı mevzu, tema ve motiflerin geneli *(Öztuna).*

ŞİRVAN: Elazığ'da okunan ritmik ayaklı uzun hava (Hoyrat).

TAKSİM: (Ar. taksim, sad ile kısm'dan) Türk musikî'sinde saz ve sözle yapılan usulsüz olan irticali solo. Hanende'nin yaptığı taksime (daha çok halk dilinde) "gazel" denir. Umumiyetle usulsüzdür. Yer yer usullü olabilir. Fakat esas, solo, tek saz veya tek sestir. Taksim, Türk musikîsinde mühim yer tutar. Bazı çok iyi sazende ve hanendeler, hatta virtüozlar, iyi taksim edemezler. Zîra bu, irticali bestekârlıktır. Halk musikîsinde açış, yol gösterme ayak tutma gibi deyimlerle ifade edilir *(Öztuna).*

TALAFFUZ (Fr. diction). Lâfz söyleme; kelimenin vurgularını yerinde kullanarak, medlerine vasıllarına dikkat ederek, harfleri açık ve seslerine en uygun biçmide çıkararak sesli çeşitlerini tebarüz ettirerek, ağız ve dil hareketlerini bilgiyle ve tecrübeyle idare ederek ve başka

unsurlara da dikkat ederek ağızdan çıkarma seslendirme. İyi telaffuz, aydın tabaka arasında bile çok yaygın değildir ve kusursuz talaffuz, büsbütün nadirdir. İyi talâffuz, büyük kültürün ve derin dilbilgisinin eseridir. Kaabiliyet ister *(Öztuna).*

TECNİS: Elazığ'da repertuarında özel ritmik ezgisi olan uzun hava tarzı eserin adı. Sözlük manası iki şeyi birbirine benzer şekle sokma. Edebi manası: Cinas yapma, iki mânalı söz söyleme *(Turhan).*

TERTİL: Avaz ile okuma.

TİZ: (Fars). İnce ses, daha ince ses, çok ince ses. Klasik türk musikîsinde kullanılmış olan 4 sekizliden üçüncüsüne "tiz sekizli" sonuncusuna da "en tiz sekizli" denilir. Gene Türk musikîsinde, perdelerin adlandırılmasında tiz segah perdesinden itibaren, nota adlarının başına getirilen kelimedir, bir sekizli pestteki mukabillerinden ayırmaya yarar*(Öztuna).*

TÜRKMÂNİ: Çağatay ve Azerbaycan Türklerinin halk musikîlerinin Tarhani, Öleng, Koşuk, Tuyuğ gibi karakteristik şekillerinden biri. Kendine mahsus şekli, güftesi ve bestesi vardır. Anadoluda bazı yörelerde uzun hava tarzı eserler için kullanılır *(Öztuna).*.

TÜRKÜ: Türk halk musikîsinin en tanınmış şekli. Farsca Türkî'den (Türkçe, Türk'e ait ve mahsus") Türkçe talaffuzuna uydurulmuştur. Klasik musikî'deki şarkı formuna karşılıktır. Böylece musikînin en son safhası olan forma bakımından da Türk halk ve klasik musikîleri arasında ayniyet görülür. Onun için şarkı maddesinde verilen bilgilerin tekrarından kaçınarak, sadece şarkı ile türkü arasındaki farklar anlatılacaktır. Türkü güfteleri çok defa hece vezni ile, bazen vezinsizdir; fakat arûz görülmez. Kafiyeler yarım kafiye olabilir ve çok defa cinaslıdır. Kafiye bozuklukları çok fazladır. Güfte ekseriya belirli ve düzgün bir şekil göstermez. Mâna perişan halde olabilir. Hatta manasızları çoktur. Fakat son derece mânâlıları da mevcuttur. Hecenin halk şiirinde kullanılan kısa vezinleri görülür. Türkü de şarkı gibi çok defa 4 mısra olmakla beraber 5,6,7,8,9,10,11,12 mısra da olabilir. Fakat fazla uzunları nadirdir. Ekseriya birkaç (çok defa 3) kıt'adır. Her kıt'a sonunda nakarat vardır. Nakaratta birden ziyâde mısra da olur ve karar nakaratta verilir.

USUL: Kerkük'te uzun hava tarzı (hoyratların) genel adıdır *(Turhan).*

UZUN HAVA: Türk halk musikîsinde usulsüz, serbest ağızla yapılan ekseriya lirik-içli bir terennüm. Bu terennüm kalıplaşmış bir irtical mahiyetindedir. Aynı nağmelere Türkiye'den başka Irak'ta Suriye'de, İran'da Türkistan'da Romanya'da, Cezayir'de, Ukrayna'da rastlanırki hepsi Türk musikîsinin bıraktığı izlerdir. Geniş anlamı için bkz. Giriş bl.

ÜSLÛB: Güzel san'atlarda takip edilen hususi yol. Umumi yola "mekteb", sanatkârın iç karakterine ait hususi yola "üslup" denir. Musikîde gerek bestekârlıkda gerek icrâkârlıkda üslûp meselesi çok mühimdir. Aynı musikî anlayışına ve ekolüne mensup olanlarda üslûb farkı küçüktür, fakat gene mevcuttur. Şahsi üslûbu olmayan bir san'atkârın san'at cephesinden şüphe edilir. Üslûbu meydana getiren unsurlar meselesi de mühimdir. Aslında bu bahsin, musikî estetiğine ait monografilerde incelenmesi îcap eder. San'atkârın malzemeye verdiği yön, bu malzemeyi kullanış tarzı, üslûbu meydana getirir. Bestekârın belirli bir güfteyi, makamı,

usulü, formu, geçkileri seçmesi, üslûbu meydana getiren ilk unsurlardır. Bu ve ikinci derecede unsurların şahsi bir anlayışla terkibi, üslûbun ta kendisidir *(Öztuna).*

VARSAĞI: Elazığ repertuarında özel ritmik ezgisi (ayak ezgisi) olan uzun hava (Hoyrat). Anadolu halk şiir ve musikîsine mahsus şekillerden biri. Şekil bakımından Semai'den farksızdır, onun gibi Hece'nin 3+5=8'i ile yazılır. 4+4=8 de olabilir. Mevzu bakımından semâî'den farklılık gösterir.Kahramanlık, kabadayılık, mertlik duygularını terennüme mahsustur. Bu duyguların vakur ve ciddi bir tarzda ifadesine îtina edilir. Bestede de aynı îtina gösterilir. Genel olmamakla birlikte "Be, bre, hey, be-hey, bre-hey" gibi hitaplarla başlar ve bu hitaplar terennüm olarak da kullanılır. Oğuzlar'ın Varsak boyundan adını almıştır *(Öztuna).*

VERSİYON: Fransızca bir kelime olup; Halk şairlerinin şiirleri çeşitli yörelerde benimsenerek ezgilenir-bestelenir. Aynı şiir değişik bir ezgi-melodi ile karşımıza çıkar. Bunun tersi de mevcuttur. Yeni farklı söz yakın ezgi-melodi ile değişik yörelerde okunan türküler mevcuttur. Bu durumu Folklor ilmi açısından değerlendirdiğimizde konunun zenginliği, güzelliği ve dinamizmi olarak müsbet bir gelişme olarak düşünmek lazımdır *(Öztuna) (Turhan).*

VEZİN: (Ar. wazm=ölçü) Bir musikî parçasının ölçüldüğü ölçü, usul *(Öztuna).*

VURGU: Bir hecenin etrafındaki hecelere nisbetle şiddetli bulunması hali. Konuşma dilinde yani şive düzgünlüğünde olduğu kadar, musikîde güfteli eserlerde de son derecede mühimdir *(Öztuna).*

YANIK: Bir çeşit "Uzun Hava" türüdür. Farklılığı sözleri ve okuyuş edasındadır. Gurbet ve güçlü aşk konularının işlendiği şiirler bu hava ile söylenirler.

YAR: (Fars. "sevgili"). Türk musikîsi'nde bir mürekkep makam. Zamanımıza gelen örneği yoktur. Bir kaç asırlıktır. Bu kelime "can" ve "dost" gibi Azerbaycan, Türkistan ve Osmanlı Türk musikîlerinde çok kullanılan bir terennüm'dür *(Öztuna).*

YOL HAVASI: Daha ziyade Doğu Karadeniz yöresindeki uzun hava tarzı eserlere verilen ad.

ZERB: Birbiri ardınca gelen ölçülü, muntazam, uyumlu darplardan herbiri *(Bedelbeyli).*

ZERBLİ-ZERBİ MUGAM: Enstrümental eşliği düzenli ve sabit ölçülü musikîli vokal-ses kısmı ise ritmik yönden serbest-improvize olarak icre edilen karışık-değişken vezinli mugamdan ibaret Azerbaycan otantik halk musikîsi formu *(Bedelbeyli).*

ZEMİN: (Fars.) Bir söz eserinin ilk devresi, birinci hanesi (terennüm'lülerde terennüm dahil). Saz eserlerinde mülazime hariç- ilk hane. Daha çok bir Şarkı'nın ilk mısranın bestesi için kullanılmıştır *(Öztuna).*

Yöresi : *Diyarbakır-Şanlıurfa* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak: *Celal Güzelses*

1 ABDO'NUN MEZARINI KAYADAN OYUN

(AĞIT)

Abdo'nun mezarını kayadan oyun kayadan oyun
Mezarın üstüne (anem)[5] mermer taşı koyun
Abdo'un yerine Müslüm'ü koyun Müslüm'ü koyun
Vurma dedim zalim (vurma)[5] yaram derindir
Yaram sağalırsa (anem)[5] Mevlam kerim kerimdir

Gelin kızlar gelin Abdo'ma gelin Abdom'a gelin
Kiminiz ağlayın (anem)[5] kiminiz gülün
Abdo'yu kaldırın boyunu görün boyunu görün
Vurma dedim zalim (vurma)[5] yaram derindir
Yaram sağalırsa (anem)[5] Mevlam kerim kerimdir

Yöresi : *Gaziantep-Oğuzeli* Derleyen : *Mustafa Özgül*

Kaynak:*Şerif Akbağ*

2 AÇMAYIN PENCEREYİ ESMESİN YELLER

(BARAK DERTLİSİ)

Amanın.. Açmayın pencereyi kardaş esmesin yeller
Ciğerim delik-delik olmuş da gine ne bilsin eller (aman)[2]
Hasta olduğumuzu da bilmesin eller
başım alıp gitsem de'lolmuş derler
Amanın.. O gelin kardaş bu gelin
Çiftçiyi çiftinden eyler bu gelin
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin aman aman bu gelin

Amanın.. İki durna uçurdum da karşı konaktan
Eşini yitirmiş de aney kurban olam gene gelir ıraktan (aman)[2]
Aman bir sevdiğim vardı da aney
kurban olumda gene geçti Barakt'an
Amanın.. Minnet eyler de gene bizim ele gelmez mi oy
Dönüp-dönüp de bizim ele gelmez mi oy
Dertlim aman nazlım aman

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

3 AÇTIM PERDEYİ DE DURNAMI GÖRDÜM

(BOZLAK)

Aman...Açtım perdeyi de durnamı gördüm
Dost yüzünden artıyor efkârım derdim of
Yaradan aşkına bir selam verdim
Durna ben mahkumum avcı değilim.
Aman...Yaradan aşkına bir selam verdim

Aman...Eğer durnam varırsan bizim ellere
Selam söyle orda açan güllere
Söyleyin derdimi esen yellere
Durna ben mahkumum avcı değilim.
Aman...Yaradan aşkına bir selam verdim

Aman...Bir çift durna gördüm göğde yorulmuş
Avcı vurmuş kanatların kırılmış
O da benim gibi yardan ayrılmış
Durna ben mahkumum avcı değilim.
Aman...Yaradan aşkına bir selam verdim

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*

Kaynak: *Hamza Şenses* *Bakır Karadağlı*

4 ADAM AĞLADAN OLDUM

(SEGÂH-MUHALİF HOYRAT)

Ah... Adam ağladan oldum
Ciğer dağladan oldum
Evvel baş bağlar idim
Şimdi bağladan oldum
Bana zulmeden öz beğim yar di yar yar ey

Ah... Zaman sînemi dövdürdü
Dost bildiğimi güldürdü
Anamdan yakın yoğumuş
Onu da bu gün öldürdü
Bana zulmeden öz beğim yar di yar yar ey

Yöresi : *Denizli-Burdur*
Kaynak: *Talip Özkan*

Derleyen : *Talip Özkan*
Notalayan : *Veysel Aydın*

ADINI SEVDİĞİM AVŞAR BEYLERİ

(GURBET HAVASI)

Ağırlaşarak
* Söz Girişi (1)
A dı nı da sev di ğim Av şa r
* Söz Girişi (2)
* Söz Girişi (3)
O fo f Bey le ri
O fo f Bey le ri
* Söz Girişi (4)

Söz girişi (1)
A man da Be y le ri o f
Söz girişi (2)
Si ze de bir ve zir li k
ya kı şıp du rur
Söz girişi (5)
Söz girişi (1)
o f
Top la da diz gi n le ri ta nı
Söz girişi (2)
O fo f of ta nı
Söz girişi (4 ve 1)
ken di ni Ka r şı da düş man la
Söz girişi (2)
rı n Ba kı
Söz girişi (5)
şıp du rur
of

Söz girişi (2)
Av şar da Beyi der ki
Söz girişi (3)
Gel sin gö re yim O fo f gö re
Söz girişi (1)
yim A man da gö re yim
Söz girişi (1)
of O da na sıl yi ği di
Söz girişi (2)
mi ş ben de a ma
Söz girişi (5)
n bi le yi m
Söz girişi (1)
Ar ma ğa n is te r
Söz girişi (2)
se de can la r o fo f
Söz girişi (4 ve 1)
of can lar ve re yim
Can da n baş ka ar ma ğa nı m

Adını sevdiğim Avşar of of beyleri
of of beyleri aman da beyleri of
Size de bir vezirlik yakışıp durur of
Topla da dizginleri tanı of of of tanı kendini
Karşıda düşmanların bakışıp durur of

Avşar da beyi der ki gelsin göreyim of of
göreyim amanda göreyim of
O da nasıl yiğit imiş ben de aman bileyim
Armağan isterse de canlar of of of canlar vereyim
Candan başka armağanım yok benim yok benim off
Adını da sevdiğim Avşar bayleri of

Yöresi : *Yozgat*
Kaynak: *İbrahim Efendi*

Derleyen : *Celal Günel*

6 AĞ GELİN DE İNDİ M'OLA YAYLADAN

Ağ gelin de indi m'ola yayladan
Kaşın değil gözün beni ağladan
Bu güzellik sana kadir Mevladan
Alırım ahdımı koymam ağ gelin

Ağ gelin de oturmuş daşın üstüne
Daramış zülfünü kaşın üstüne
Bir selamın gelmiş başım üstüne
Ölürüm de ahdını koymam ağ gelin

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Abdo Şahin*

Derleyen : *Abdo Şahin*

7 AĞALAR KIŞM'OLACAK

(BARAK AĞZI)

Yar yar... Ağalar da kışm'olacak
Yar havar..Dağlar dumanlı dumanlı
Haber gelmiş nazlı yardan
Kalbim gümanlı gümanlı

Yar yar... Gül topladım deste deste
Yar havar..Gülü yolladım dosta
Gülü bahçacıdan iste
Bahça zamanı zamanı

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Hamit Çine*

Kaynak: *Mustafa Kara*

8 AĞAMIN BİNİDİĞİ ARAP ATIDIR

(GURBET HAVASI)

Ağamın bindiği arap atıdır
Yiğidin yediği şahin etidir
A kız senin kocan bu kadar mı kötüdür
Kötü kaderine derman olayım

Deli poyraz gine sürdü buludu
Sularımız günden güne ılıdı
Hani a sevdiğim gül sinenin kilidi
Onu açan eller kara yerde çürüdü

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Mehmet Çalmaşır*

Kaynak: *Mehmet Çalmaşır*

9 AĞAVER'İN DAŞLARI

(AĞIT)

Oğul... Ağaver'in daşları
Yüksek uçar guşları
Oğul... Yollaraz gurban olim
Binnaz'ın yoldaşları

Oğul... Daldı yüreğim daldı
Çöl yokuş beni aldı
Oğul... Yıkılasan memleket
Hesretim sende kaldı

Oğul... Gögde Gögerçin ağlar
Yerde Bıldırcın ağlar
Oğul... Yadlara yessir düştüm
Dalımda saçım ağlar

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak:*Aşık Veysel*

10 AĞGÜL SENİ CAMEKÂNDA GÖRMÜŞLER

(MAYA)

Ağgül seni camekânda görmüşler ağ gülüm gülüm
Siyah saçın sırma ile örmüşler ağ gülüm gülüm
Rüyamda seni bana vermişler ağ gülüm gülüm
Beni böyle yakar kor gider misin yar eğlen eğlen dur ben de gelim
Evvel sevip sonra terkeder misin yar eğlen eğlen dur ben de gelim

Acı poyraz gibi deli esmedim ağ gülüm gülüm
Kaderime küstüm sana küsmedim ağ gülüm gülüm
Ben o yardan umudumu kesmedim ağ gülüm gülüm
Beni böyle yakar kor gider misin yar eğlen eğlen dur ben de gelim
Evvel sevip sonra terkeder misin yar eğlen eğlen dur ben de gelim

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Mehmet Ali Erdem*

Kaynak: *Mehmet Ali Erdem*

AĞLA GÖNÜL
11 AĞLAMANIN ZAMANI GELDİ

Ah..Ağla gönül yine bugün ağlamanın zamanı geldi
Yas mâtem giyip kara bağlamanın zamanı geldi vah
Di gel aman gel kekliğim aman kekliğim aman gel

Ah..Felek bana kara dedin harap ettin ömrümü vah
Gel kurtar ecel bu canı gitmek zamanı geldi
Di gel aman gel kekliğim aman kekliğim aman gel

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Mehmet Özbek*
Kaynak: *Arif Babayev*

12 AĞLA GÖZÜM AYRILIPSAN CANANDAN

(MUGAM)

Yar amman aman aman yar yar
Ağla gözüm ayrılıpsan canandan
Herkes ki gördün şikayet eyler
Kebâ-i kûyunu zîyaret eyler
dad dad dad dad aman

Sen menim rûhi revânın
Lebleri şirin gonca dehânın
Bir saat görmessem tûti zebânın
Gopar cihan başıma gıyamet eyler

Vagıf bir şeydadır dolanır bağı
Hesteye dermandır dilber dudağı
O alma yanağı billur bukhağı
Allah Allah bed nezerden selamat eyle
gel ağam gel gel ağam gel

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*
Kaynak: *Osman Öge*

13 AH EYLEDİĞİM SERV-İ HİRÂMÂNIN İÇÜNDÜR

(RAST GAZEL)

Ah eylediğim serv-i hirâmânın içündür aman
Ah... Kan ağladığım goncâ-i handânın içündür medet (aman)^3 ah aman

Ah... Sergeşteliğim kâkül–i müşkînin ucundan medet aman aman
Ah... Âşüfteliğim zülf-i perişânın içündür medet ey gönül ah (aman)^3

Can ver gönül ol gamzeye kim bunca zamandır (aman)^2 ah (aman)^2
Ah... Can içre seni sakladığım ânın içündür aman yar ey ey medet (aman)^2

Ah... Vaiz bize dün düzeh-î vasfetti Fûzûli aman aman
Ol vasf-ı senin külbe-î ahzânın içündür medet ah ah yar ey hey hey.

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ufuk Erbaş*

Kaynak: *Ufuk Erbaş*

14 AHA KILIÇ AHA MEYDAN BURALAR

(ARGUVAN AĞZI)

Aha kılıç aha meydan buralar
Ben o yarin de kölesiyim kime ne muhannet (gelin)[2]
Seni benden beni senden ayıran
Dilerim ki kapı-kapı dilene
Muhannet gelin derdin mi derin kötü yarin

Şahin idim guz kayaya tünedim
Çalındım çırpındım da kalkmaz (kanadım)[2]
Ben bahtımı da bir zalımda denedim
Taşa bassam da belli olur izlerim
Dağlar kış imiş yolcum üşümüş ölem bu ne işimiş

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

15 AK ELLERİN SALA SALA GELEN YAR

(BOZLAK)

Aman.. Ak ellerin sala sala gelen yar
Nasıl getireyim seni ele ben
Ben bir Şahin olsam sen bir Balaban
Taksam çırnağıma gitsem çöle ben

Aman.. Koyunları kuzu ile karışık
Güzel küskün amma kalbi bârışık
Siyah perçemi de zülfü dolaşık
Yeni düştüm düzen tutmaz tele ben

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Ferruh Arsunar*

Kaynak: *Nuri Üstünses-Halil Söyler*

16 AKŞAM OLUR GÜNEŞ GİDER AY GELİR

Vah ey (yavri)^2. Akşam olur güneş gider ay gelir
O yar gitmiş yatağında (yan gelir)^2
Ah (yavri)^2.. Ah edince ciğerimden kan gelir
Zaten bahtım kara yazım ey böyleymiş
Ah... Zaten bahtım gülüm (eylen)^4
Kara yazım böyleymiş

Vah ey (yavri)^2. Çık ayvana bak yıldızın merdine
Ben de düştüm bir yosmanın (derdine)2
Ah (yavri)^2.. Şivan ile vatanına eline
Zaten bahtım kara yazmış böyleymiş
Ah... Zaten bahtım gülüm (eylen)^4
Kara yazım böyleymiş

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Yaşar Reyhani*

Kaynak: *Yaşar Reyhani*

17 AKŞAM OLUP KUŞ YUVAYA DÖNENDE

Akşam olup kuş yuvaya dönende
Akar gözlerinden ey yaşı garibin
Herkes sılasına hicret edende
Alem sılasına hicret edende
Ağarır kipriği kaşı garibin ey

Garip olan kişi gurbette yatar
Tüyden döşek olsa yar bağrına batar
Garip kuşlar da dertli-dertli çığrışır öter
Sızılar ciğerinin başı garibin
Sızılar ciğerinin başı garibin ey

Anam yok ki gelip göz yaşın döke
Bacım yok ki yaslı boynunu büke
Kardaş yok ki mezarıma taş dike
Bir çalıdır mezar taşı garibin
Bir çalıdır mezar taşı garibin ey

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

Derleyen : *Bakır Karadağlı*
Notalayan: *Bakır Karadağlı*

AKŞAMLAR OLDU GENE

(HÜSEYNÎ HOYRATI)

Akşamlar ey oldu gene kurban yar
Çıralar ey yandı gene kurban yar
Ay yüzlüm ey ceylan gözlüm
Fikrime ey düştü gene kurban yar

Not: İlk iki mısra ayrı ayrı, son iki mısra ise birbirine bağlı olarak okunduktan sonra ayak ezgisinin tümü baştan sonar bir kez çalındıktan sonra final yapılır.

Yöresi : *Burdur-Denizli*
Kaynak: *Ali Urhan*

Derleyen : *SalihUrhan*
Notalayan: *Salih Urhan*

19. AKŞAMLAR OLDU YİNE BASTI GARELER

(YOL HAVASI)

göz göz ol du
ya re le
r
ya re le
r
of

Mi sa fir a l
maz mı ten ha
de re le r
Sa gı da tut ma z
ya re le ri

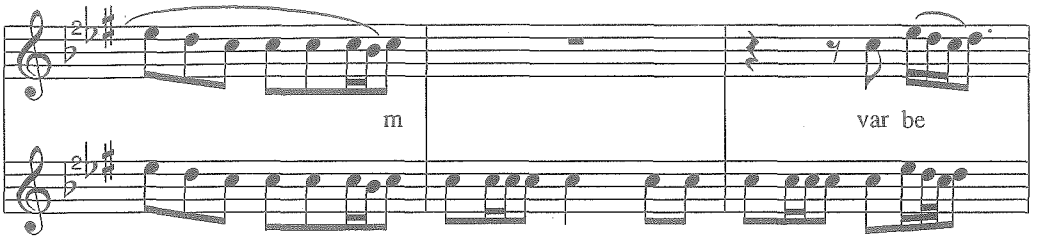

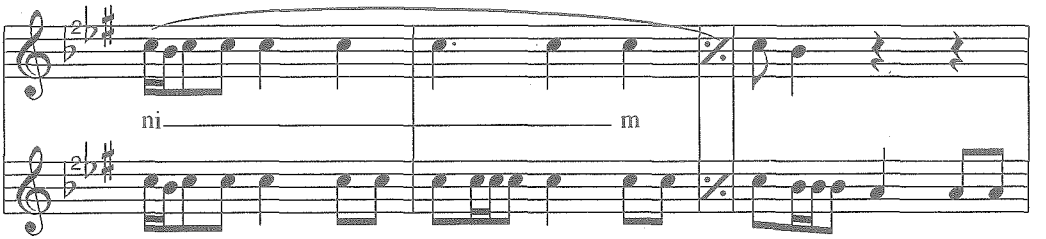

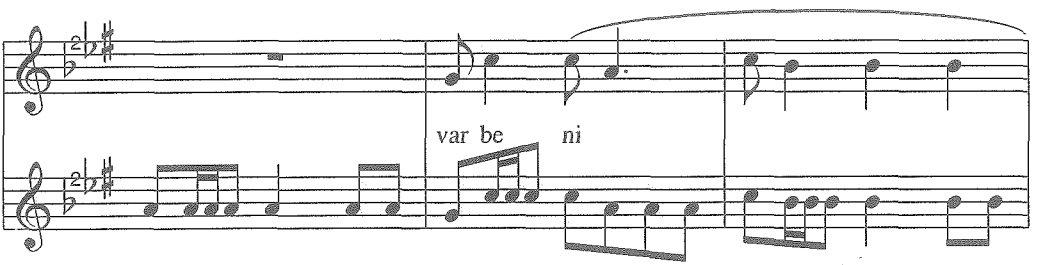

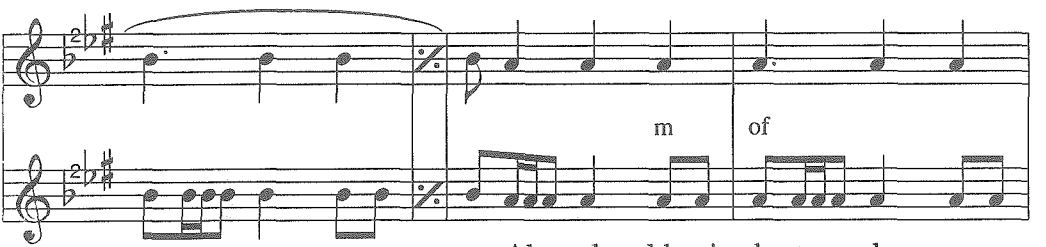

Akşamlar oldu yine bastı gareler
Ciğerimde göz göz oldu (yareler)[2] of
Misafir almaz mı tenha dereler
Sargı da tutmaz yarelerim (var benim)[2] of

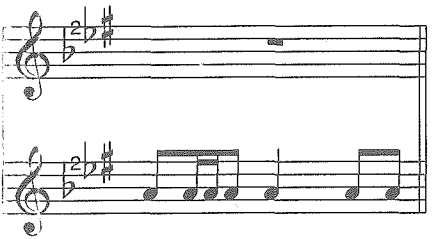

Aşarısakta karlı dağlar aşarız
Düşerisekte tozlu yola (düşeriz)[2] of
Çekerisekte güzel kahrı çekeriz
Çirkinlerin gahrı güçtür (çekilmez)[2] of

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Kemal Yeniceli*

Derleyen : *Salih Turhan*
Notalayan : *Salih Turhan*

AL YANAKTAN-AL YANAKTAN

(VARSAĞI-VARSAK HOYRAT)

Ah balam... Al yanakdan al yanakdan ağam gel
Ah... Gül kokar anam al yanakdan benim ağam
Ah ağam... Dalda yaprak kalmadı zalim
Dalda yaprak kalmadı vah
Ah... Yarama bağlamakdan nedem bağlamakdan

Yöresi : *Isparta* Derleyen : *Ali Canlı*

Kaynak: *Mustafa Koç*

21 ALÇACIK DAĞLARI KAR GİNE BASTI

(GURBET HAVASI)

Hadülen.. Alçacık dağları kar gine bastı
Kınamayın ahbaplar yar bana küstü
Şimdiki ahbaplar iyi gün dostu
Yerler içerler de gaybet ederler
.....

Hadülen.. Aynalı mavzeri terkiye astım
Kıralın kızının saçını kestim
Üç kişiylen kümeler bastım
Kırat bulunur da meydan bulunmaz
Kelle verilir de vatan verilmez

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Gülşen Altun*

Kaynak: *Hasan Durak*

22 ALDI BU SİNEMİ DERT İLE SIZI SUNA GELİN AĞLAMA

(ARGUVAN AĞZI)

Aldı bu sinemi dert ile sızı suna gelin ağlama
Dilerim Allah'tan kurtarsın bizi derdi güzel ağlama
Sen bir koyun ol ben de bir kuzu kuzu olam ağlama
Beraber geçirsek baharı yazı derdi güzel ağlama
Ağlama ağlama yaren olam ağlama

Karşıki yaylanın cılğa yolları suna gelin ağlama
Çağlayıp gider de dere suları suna boylum ağlama
Bize mesken oldu gurbet elleri derdi güzel ağlama
Soldu bu yaz ömrümüz gülleri derdi güzel ağlama
Ağlama ağlama yaren olam ağlama

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

ALDI ZÎHR-İ TİGİNE 23 BİR NİM NİGÂHLE OL ÂLEMİ

(HİCAZ GAZEL)

Aman aman.. Aldı zîhr-i tigine bir nim nigâhle ol âlemi (aman)[2]
Bir bakışta attan aldı kahramanı gözlerin yar (ey)[3] of of

Çin-ü Maçini hatem etmiş hep aman ah ah
Ah ah.. Gözlüyor mülk-i Acemde İsfahanı gözlerin (ey)[4] (of)[3]

Yöresi : *Sivas-Yıldızeli* Derleyen : *Mehmet Çınar*

Kaynak: *Yusuf Erdoğan*

24 ALLI DURNAM ALIVERMİŞ ALEMİ

Allı durnam alıvermiş alemi alemi alemi
Kadir Mevlam böyle çalmış kalemi durnam (oy)[3]
Firgatınan yazdırdığın selamı selamı selamı
El ele verin de atın durnam oy durnam (oy)[3]

Durnam senin kanadını kırarlar kırarlar kırarlar
Baş aşağı boz dumana katarlar durnam (oy)[3]
Pahanı bilmez de ucuz satarlar satarlar satarlar
Gadir gıymet bilen yerde kal allı durnam oy durnam (oy)[3]

Durnam kara taşa benzer yatışın yatışın yatışın
Cana kâr ediyor coşkun ötüşün durnam (oy)[3]
Sinemi yakıyor mazlum bakışın bakışın bakışın
Yakma şu sînemi gel allı durnam oy durnam (oy)[3]

Yöresi : *Burdur-Yeşilova*
Kaynak: *Ali Urhan*

Derleyen :*Salih Urhan*
Notalayan :*Salih Urhan*

ALİ BEYİM DAŞ BAŞINDA OTURUR

(GURBET HAVASI)

r
öf
"
Çek
Git
miş te yav ru
ti de genç li k
la rın su ya
der der ağ la
r
gö tü
Gen ca
rü
li
r
m

gö tü rü
Gen ca li m
rof
of
2
2

Ali de Bey'im taş başından of oturur öf
Çekmiş de yavruların suya götürür of
Çok da sevilerin son(u) ayrılık of getirir öf
Gitti de gençlik der der ağlar of (Gençali'm)[2]

Ali de Bey'im de taştan çıkt of parladı öf
Sakalı da yok bıyıcığı terledi of
Yavuklusu garşı durdu of ağladı öf
Gitti de gençlik der der ağlar of (Gençali'm)[2]

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen :*Bülbül Memmedov*
Kaynak: *Seyid Şuşinski*

26 AMANDIR SEVGİLİM ASTA DOLAN GEL

(OVŞARI-RİTMİK-ZERBİ MUGAMI)

Amandır sevgilim asta dolan gel
Ahular dolanar düze gelende
Ov da gaflet olar ovçuda heves
Men bu hevesteyim size gelende

Aşıge ne gelse sözünden geler
Bülbüle esirlik sesinden geler
Ceyrana her hata gözünden geler
Gınasın özünü göze gelende

Eşgimin çeşmesi sensen heyatta
Gâh çovguna düştük gâh yandık odda
Bu sevda yangısı gurtarmaz hetta
Yaşımız doksana yüze gelende

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin*
Kaynak: *Hacı Taşan*

Derleyen : *Hacı Taşan*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

ANKARA'DA YEDİM TAZE MEYVAYI

(BOZLAK-AĞIT)

Ankara'yla şu Keskin'in arası
Arasına kara duman durası
Çok doktorlar gezdim yokmuş çaresi
Söyleyin anneme annem ağlasın
Bababım oğlu var beni neylesin

Trene bindim de tren salladı
Zalım doktor da ciğerimi elledi
İy'olursun diye köye yolladı
Söyleyin anneme annem ağlasın
Babamın oğlu var beni neylesin

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

28 ANAMA SÖYLEYİN DAMDA YATMASIN

(AĞIT)

Anama söyleyin damda yatmasın
Çuha şalvarıma uçkur takmasın
Oğlum gelir diye yola bakmasın
Analar da böyle aslan doğurdu

Nezif'in hurcunda bir top alaca
Seraya endirdiler kanlı salaca
Bacıma söyleyin getsin ilaca
Analar da böyle aslan besledi

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

Derleyen : *Neşet Ertaş*

29 ANLADIM EVVELDEN BÖYLEDİR TAKDİR

(BOZLAK)

Aman.. Anladım evelden böyledir takdir
Gider bu ayrılık başaca kalmaz
Aradım derdime bir çare yoktur
Yoksa tecelliyi-kader mi böyle

Aman.. Aksine çarkettin devran-ı felek
Hep havaya gitti çektiğim emek
Sevda çöllerinden ah yar diyerek
Mecnun da gezerdi ben gibi böyle

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Hasan Beydili*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

ANTEP'İN ETRAFI GÜL İLE DİKEN

Bağrımı vermişem binek taşına
Kim karışır bu mevlanın işine
Bizi kınayanın versin başına
Felek bizi nazlı yardan ayırdı

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Halit Arapoğlu*
Kaynak:*Halit Arapoğlu*

31 ANTEP'İN YOLLARI UFACIK TAŞLAR

(AŞIK GARİP)

Aman.. Antep'in yolları da ufacık taşlar
Anteb'in güzelleri hilâl kaşlar
Şahsenem'i sorarsan gözünde yaşlar
Ağlar sızlar gördüm nazlı Senem'i
Gitme garip gitme aman aman
Gadan ben alim kölen ben olim
Amman amman garip aman

Aman... Yaprak gazel olmuş da durmuyor dalda
Elde güzel çoktur bana ne fayda
Bir mektup yollasan haftada ayda
Ona bakar bakar gönül eylerim
Gitme garip gitme aman aman
Gadan ben alim kölen ben olim
Amman amman garip aman

Yöresi : *Erzincan-Kemaliye* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak: *Mustafa Özgül*

32 APÇAĞADAĞINI DÜZE DÖNDERDİN

(ELA GÖZLÜ)

Ah yavrum... Apçağadağını düze dönderdin
Ah ölem... Yaktın yüreğimi köze dönderdin
Yazmıştın ki yaz bahara gelecem
Yaz bahar ayını güze dönderdin

Ah yavrum... Apçağadağından kar yiyeyim mi
Ah ölem... Her seni gördükçe eriyeyim mi
Eğer aşık isen gel tut elimden
Yoksa bu sevdadan fariyeyim mi

Ah yavrum... Bizim pencereler yele karşıdır
Ah ölem... Muhabbet dediğin karşı karşıdır
Dünyanın güzeli yar benim olsa
Gene muhabbetim sana karşıdır

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Halime Akyol*

Derleyen : *Kurt Reinhard*
Notalayan : *Kurt Reinhard*

ARABAYI YÖRÜTTÜLER

(AĞIT)

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

34 ARADIM DERDİME ÇARE Mİ BULDUM

(BOZLAK)

Aradım derdime çare mi buldum
Sevda elinden sararıp soldum of of
Sefil Mecnun gibi sevdadan oldum
Derdimi ellere diye mi bildim
Ağladı gözlerim güle mi bildim

Dutuldum verem'e bir genç yaşımdan
Zalım kader gözlerimi çeşmimden of of
Dertli diye ayırdılar eşimden
Almayın yarimi diye mi bildim
Ağladı gözlerim diye mi bildim

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Ekrem Çelebi*
Kaynak: *Ekrem Çelebi*

35 ARKADAŞIM GURBET ELDE VURULDU

(BOZLAK-AĞIT)

Arkadaşım gurbet elde vuruldu
Gelip geçip soranlara ne deyim
Yapayalnız memlekete varınca
Karşı çıkıp soranlara ne deyim
Garip boynun buranlara ne deyim

Öldü desem ağzım dilim büzülür
Gözyaşlarım iplik iplik süzülür
Ana baba bacı kardaş dizilir
Karşı çıkıp soranlara ne deyim
Garip boynun buranlara ne deyim.

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

Derleyen : *Mehmet Özbek*
Notalayan : *Muzaffer Sarısözen*

ASAF'IN MİKTARINI BİLMEZ SÜLEYMAN OLMAYAN

(ŞANLIURFA DÎVÂNI)

Asaf'ın miktarını bilmez Süleyman olmayan
Bilmez insan kadrini alemde insan olmayan ölürem

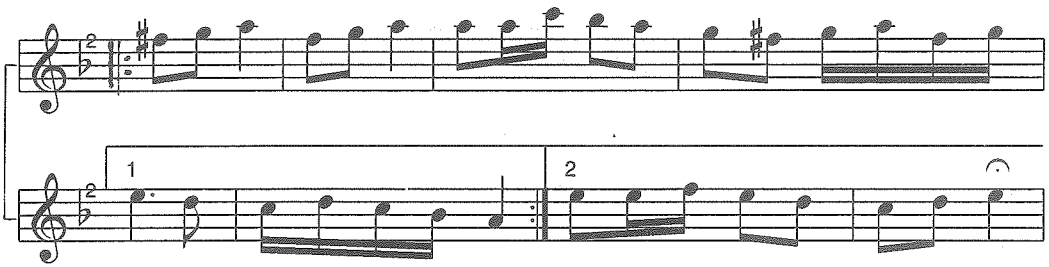

Zülfüne dil vermeyen bilmez günül ahvalını
Ah... Anlamaz hâl-i perişanı perişan olmayan

Rızkına kani olan gerduna minnet eylemez

4. ağıza ait ezgi bölümü

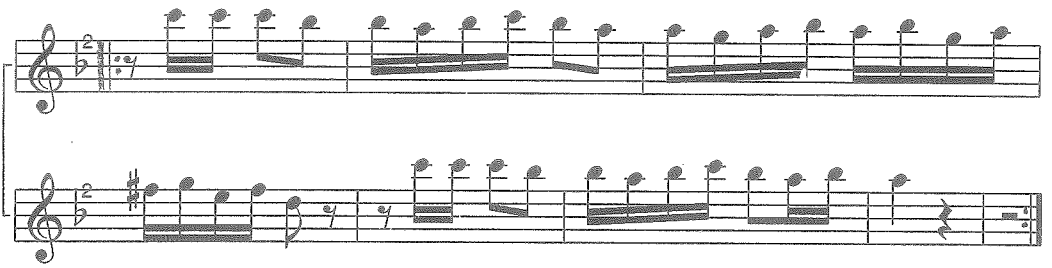

Alemin sultanıdır muhtacı Sultan olmayan

5. ağıza ait ezgi bölümü

Kimki korkmaz Hûdâdan anadan korkar erbab-ı ukul
Ah.. Her ne isterse yapar Hak'dan her asan olmayan

6. ağıza ait ezgi bölümü

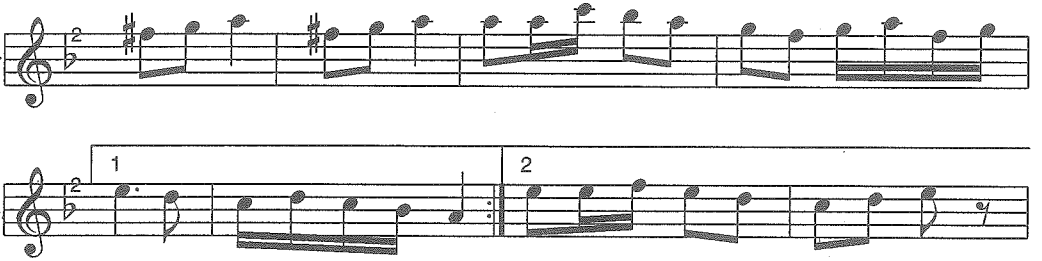

Îtiraz eylerse bir nâdan ziya hâmuş olur
Çünkü bilmez kadr-i güftarın sühandan olmayan ölürem

Yöresi : *Ankara*
Kaynak: *Yağcıoğlu Fehmi*

Derleyen : *İstanbul Bld.Kons.*
Notalayan : *İstanbul Bld.Kons.*

ASÂLET BİR ALTIN İDİ PUL OLDU

(ANKARA DÎVÂNI)

Asâlet bir altın idi pul oldu
Türlü-türlü bedenlere çul oldu
İmamın yolu keseden geçeli
Kimi pula kimi kula kul oldu yar ey

Kim biliyor ilim ile irfanı
Hamiyyeti, vicdanı, Vatanı
Endâmın güzel kesen doluysa
Sensin herkeslerin beyi sultânı yar ey

Yöresi : *Sivas-Yıldızeli*
Kaynak:*Ali Kızıltuğ*

Derleyen :*Ali Kızıltuğ*
Notalayan: *Uğur Kaya*

ASRI GURBET HARAB ETMİŞ KÖYÜMÜ

(ÇAMŞIH AĞZI)

Asrı gurbet harab etmiş köyümü
Bülbül gidip baykuş konmuş gel hele
Ben ağayım ben paşayım diyenler
Kapıları kitlemişler (gel hele)2
Gel hele de kömür gözlüm gel hele
Gel hele de dudu dilim (gel hele)2

Bir ev burda bir ev karşı da kalmış
Sorun hele bizim komşular n'olmuş
Kırk senelik ağaç kurumuş kalmış
Bizim köye benzemiyi gel gele
Gel hele de kömür gözlüm gel hele
Gel hele de dudu dilim (gel hele)2

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Sıddık Doğan*

Kaynak:*Sıddık Doğan*

39 AŞAĞIDAN BİR YEL ESTİ

(ARGUVAN AĞZI)

Aşağıdan bir yel esti
Irgaladı dallarımı
Ne dedim de niye küstün
Kırdın yine kollarını
Yaradana ben kurbanım

El edi ediyi el ediyi
Küçük gelin el ediyi
Yeridikçe zilifleri
Uzaktan gel gel ediyi
Yaradana ben kurbanım

Evlerinde çamdan direk
Suyu da nerden indirek
Yağmur yağdı yol kapandı
Haberi nasıl gönderek
Yaradana ben kurbanım

Yöresi : *Uşak* Derleyen : *Mustafa Koçak*

Kaynak: *Mustafa Koçak*

40 AŞAĞIDAN GELİR YÖRÜK EVLERİ

Aşağıdan gelir sevdiğim yörük evleri
Önüne düşmüş de ağaları beyleri
Devesinin de aman burnu ciğalı of of

Aşamadım da sevdiğim şu dağın ardını
Bölemedim de yaylanızın karını
Bulamadım da sevdiğim şu gönlümün yarini of of

Çeşmeler yaptırdım da sevdiğim altın oluklu
Sularını akıttım da mercan balıklı
Bir kız sevdim de ince belikli of of

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Muharrem Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

41 AŞAĞIDAN KALKTI BİR AKÇA GEYİK

(BOZLAK)

Ey yar ey... Aşağıdan kalktı bir akça geyik
Kırıktır kollarım tutmuyor seyik
Mahı camalın görünce titirer kayık
Kızılırmak senden geçti bir gelin

Ey yar ey... Daramış zülfünü kırkmış kabadan
Ayrı düşmüş anayınan babadan
Bir gelin tezikmiş büyük obadan
Yayla sana sökün etti bir gelin

Ey yar ey... Aşağıdan kalktı cenderin özü
Aşkınan ağlattın gelin sen bizi
Söyle duruşun da değer yüzbin kırmızı
Yayla sana sökün etti bu gelin

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

42 AŞAĞIDAN YUSUF PAŞAM GELENDE

(BOZLAK)

Aşağıdan Yusuf Paşam gelende
Düşmanına göğüs geren merd'olur
Şahin kocasa da vermez avını
Aslı kurttur kurt yavrusu kurt'olur

Arap atlar yedim yedim yedeller
Olanca malımı talan edeller
Emek çekip yaptırdığım odalar
Korkarım ki düşman konar yurd'olur

Yöresi : *Sivas-Zâra*
Kaynak:*Aşık Veysel*

Derleyen :*Ömer Şan*
Notalayan :*Ömer Şan*

AŞAĞIKİ MAHLENİN ALLI GELİNİ

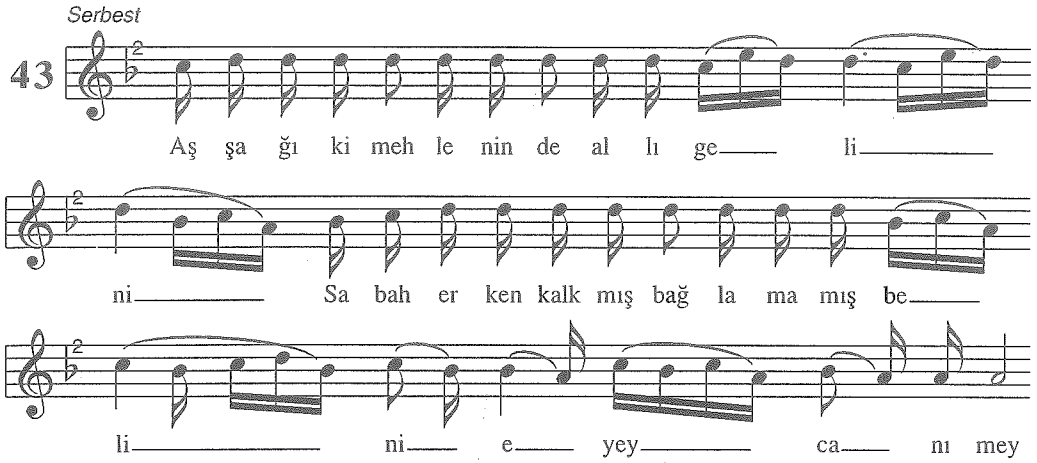

Aşağıki mahlenin de allı gelini
Sabah erken kalkmış bağlamamış belini oy oy canım oy
Giyindim ki gidem yerin yanına
Döndü bana gardaş dedi kırdı belimi oy oy canım oy

Yiyemedim bahçanızda kirazdan
Ben korkarım iftiradan garazdan oy oy canım oy
Eğer benim yarim hakikatlıysa
Arar bulur gelir beni birazdan oy oy canım oy

Ara verde karlı dağlar ara ver
Al bu mektubu da götür yara ver oy oy canım oy
Yar hasreti yüreğimi yakıyor
Uçan kuşlar bu haberi yara ver oy oy canım oy

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Hulûsi Seven*

Kaynak: *Hulûsi Seven*

44 AŞAM ANAM BU DAĞLARIN KURDU VAR

Aşam anam bu dağların kurdu var
Yavru göçmüş ne virane yurdu var
Her yiğidin döne-döne derdi var
Benim derdim hiç birine benzemez

Gider oldum el başıma darıldı
Gitme dedi yar boynuma sarıldı
Kısmetimiz gurbet ele verildi
Çık sallan ki boyun görim gidim yar

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen : *Halil Söyler*

Kaynak: *Halil Söyler*

45 AŞAM DEDİM AŞAMADIM DAĞLARI

Aman anam da. Aşam dedim aşamadım dağları dumanlı dağlar
Param yoktur satın alam yolları
Dumalı dağlar belalı dağlar bir gelin ağlar
Al mendilim sende kalsın
Ben muradım almadım mendilim murad alsın

Aman anam da. Şu dağların boranından kışından dumanlı dağlar
Yedi sene bekâr gezdim ucundan
Dumanlı dağlar belalı dağlar bir gelin ağlar
Al mendilim sende kalsın
Ben muradım almadım mendilim murad alsın

Aman anam da. Yüce dağlar boran olur kış olur dumanlı dağlar
Ben bilmedim bana nasıl iş olur
Dumanlı dağlar belalı dağlar bir gelin ağlar
Al mendilim sende kalsın
Ben muradım almadım mendilim murad alsın

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *A. Karakaya*

Kaynak: *A. Karakaya*

46 AŞIĞIN TÂRİHİ GELDİ YAKLAŞTI

Aşağın târihi geldi yaklaştı
Gidenin ardından sağlar da ağlar
Aşk elinden delindi dağ ile kaya
Gidenin ardından çağlar da ağlar oy oy

Leyla arzeyledi dağ ile taşa
İrşad'ı attılar yanan ateşe
Aslı elleriyle saçın serdi ateşe
Aslı'nın ardından geçen çağlar da ağlar oy oy

Ağaç cana gelir açınca çiçek
Her şey yalan sade Hak gerçek
Karakaya sırtında yalnız ak leçek
Eriyince içinde yağlar da ağlar oy oy

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

47 AŞK ATAŞI DÜŞTÜ GARİP GÖNLÜME

(BOZLAK)

Aşk ataşı düştü garip gönlüme
Yanıyor bu gönlüm yar senin için
Derdin oku battı garip gönlüme
Kanıyor bu gönül yar senin için

Ağlayıp gözlerim yaş eyliyerek
Şu garip bağrımı taş eyliyerek
Yaz gününde gönlüm kış eyliyerek
Bu başıma yağan kar senin için

Kerem gibi yansam aşk ataşından
Bülbülüm ayrılmam gülün peşinden
Yar aşkına yolum dağlar başından
Aşsada giderim yol senin için

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Şekip Şahadoğru*

Kaynak: *Şekip Şahadoğru*

48 AŞKA DÜŞEN AŞIK ELBET KAN AĞLAR

(BOZLAK)

Aşka düşen aşık elbet kan ağlar
Gidenler gelmiyor da yaslıdır sağlar
Kerbela çölünde hayrandı sağlar of
Ayrılık derdinin dermanı nedir dost

Dosta hasretlik ateşten çember
Ah eder ağlardı Ali'ye Kamber
Kenan ellerinde Yakup Peygamber of
Ayrılık derdinin dermanı nedir dost

Yusuf'un cemali benzerdi Mah'a
Kul edip sattılar yeter mi baha
Yusuf'u zindana salan Züleyha of
Ayrılık derdinin dermanı nedir dost

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*

Kaynak: *Mustafa Şahin*

49 AŞKIM EBEDİDİR ERECEK SANMA ZEVÂLE

(UŞŞAK GAZEL)

Aşkım ebedidir erecek sanma zevâle
Dönsem elem-i kahrı fîrakınla hilâle

Bigâne-i gamdın seni ben görmeden evvel
Ettin bu gün eglencemi feryâd ile nâle

Aylar seneler böyle fîrakınla geçer de
Hâlâ seni ey zâlim edemem Hakka havâle

Etmez mi eser kalbine feryâdı hazinim
Kâfir bile giryân oldu şimdi bu hâle

Feryâd edip ağlarsa çok mu Nezih'e
Düştü gene bir sâhili yok bahr-i melâle

Yöresi : *Erzurum*
Kaynak: *Faruk Kaleli*

Derleyen :*Hulûsi Seven*
Notalayan :*Salih Turhan*

AŞKIN EZELİ AŞIKA İLHÂM-I HÜDÂ'DIR

(MÜSTEZAT)

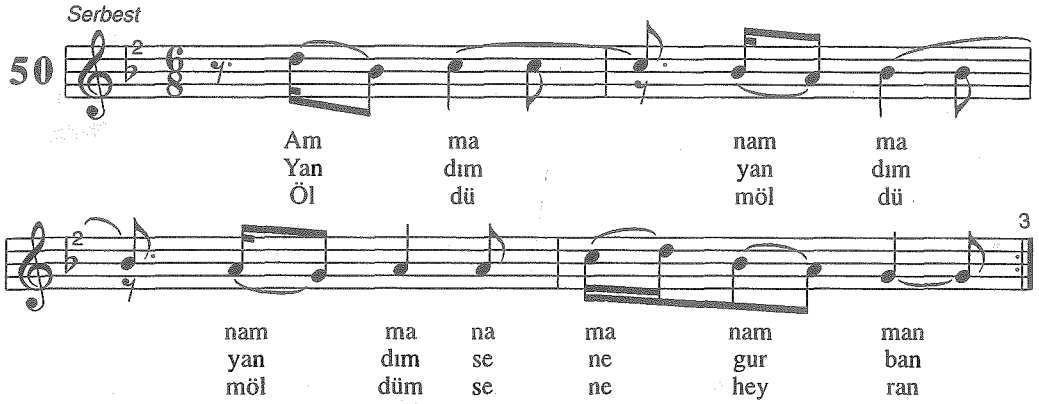

Ey... Vaiz beni ta'n eyleme sen mescide gelmez
Râh-i Hakkı bilmez aman aman
Ben mutekifim, kûşe-i meyhâne banadır
Mescidde sanadır aman amman
Amman amman aman amman
Yandım yandım yandım sana hayran
Öldüm öldüm öldüm sana kurban

Ey... Vaiz beni ta'n eyleme sen mescide gelmez
Râh-i Hakkı bilmez aman aman
Ben mutekifim, kûşe-i meyhâne banadır
Mescidde sanadır aman amman
Amman amman aman amman
Yandım yandım yandım sana hayran
Öldüm öldüm öldüm sana kurban

Ey... Emrah kuru laf istemez ille hüner ister
Yani dürer ister aman aman
Hakgi derece mânâda gerçi fukaradır
Amma şüerâdır aman amman
Amman amman aman amman
Yandım yandım yandım sana hayran
Öldüm öldüm öldüm sana kurban

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Hamza Şenses*

Derleyen : *Mehmet Özbek*
Notalayan : *Mehmet Özbek*

AŞKIN NE DERİN YARELER AÇTI CİĞERİMDE

(MESNEVİ HAVASI)

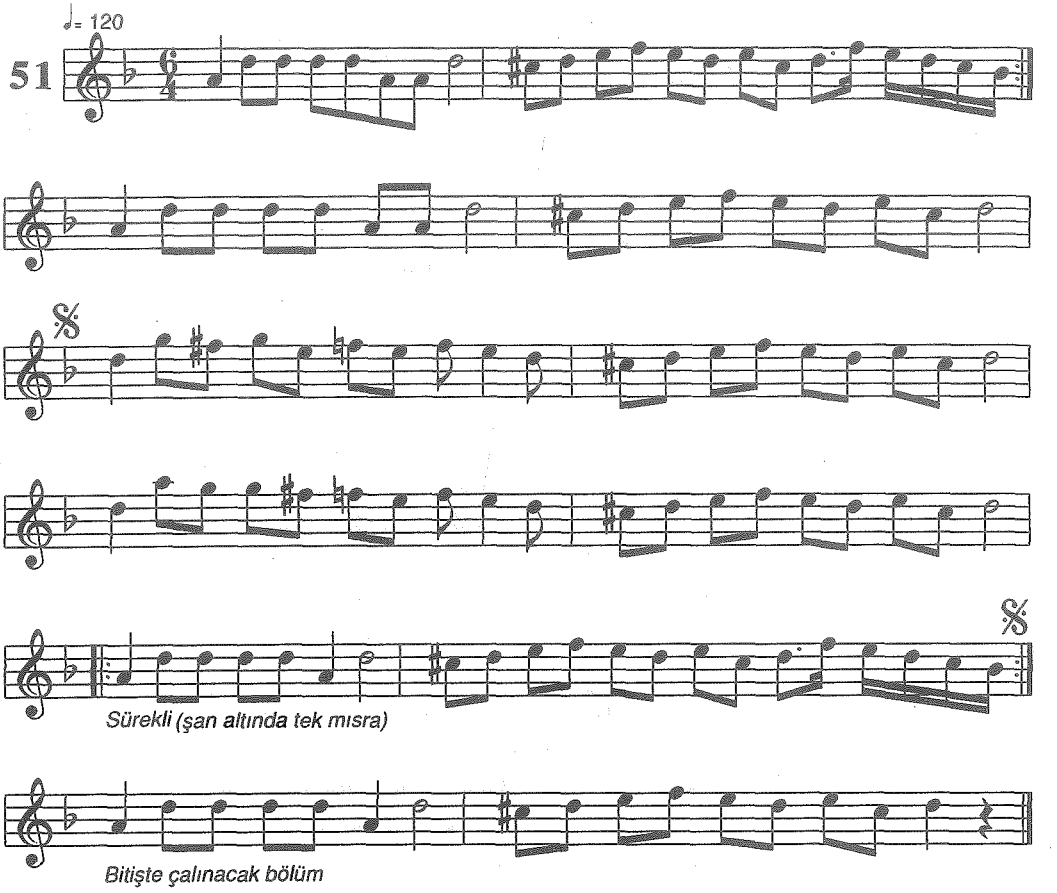

Aşkın (mevtin) ne derin yareler açtı çiğerimde
Bir makbere döndü koca dünya nezerimde
Yaş kalmadı şâhittir Huda dîdelerimde

Topraklara seni gömmek varmış şu zavallı kaderimde
Gelen ağlar geçen ağlar bu zavallı halıma kardaş yanarım oy oy

Bir sönmeyen hicra ateşi vardır içerimde
Sen gül inen oyna ben bu zavallı halıma yanar ağlar gezerim oy oy

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

Derleyen : *Bakır Karadağlı*
Notalayan: *Bakır Karadağlı*

ATIMA VERDİLER SARI SAMANI

(AĞIT)

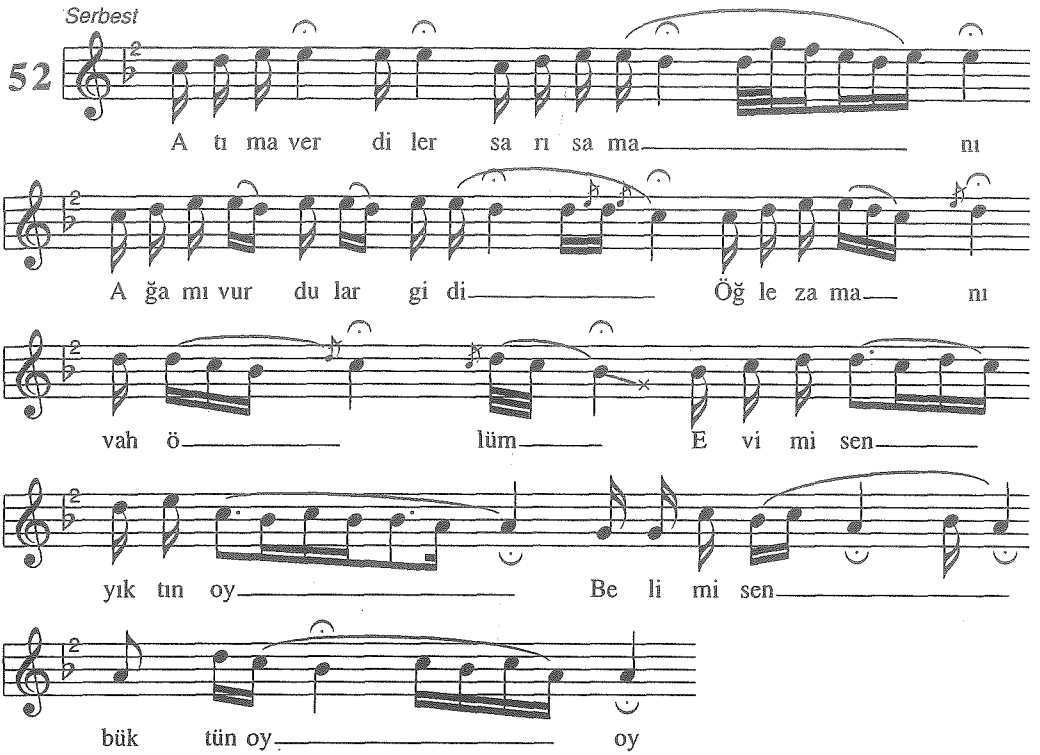

Atıma verdiler sarı samanı sarı samanı
Ağamı vurdular gidi öğle zamanı vah ölüm
Evimi sen yıktın oy belimi sen büktün oy

Yüce dağ başında unum elendi unum elendi
Sırma bıyıklarım da gidi kana bölendi vah ölüm
Evimi sen yıktın oy belimi sen büktün oy

Yöresi : *Ortaanadolu*
Kaynak: *Ekrem Çelebi*

Derleyen : *Ekrem Çelebi*

53 ATIMI BAĞLADIM DELİKLİ TAŞA

(BOZLAK)

Atımı bağladım delikli taşa
Yükümü yükledim şanlı Maraş'a
Yavruyu kaptırdım alıcı kuşa
Zalim felek bir başımı zora getirdin.

Ne olduysa bana Mevla'dan oldu
Aktı göz yaşlarım deryalar doldu
Kendime acımam yar yetim kaldı
Zalim felek bir başımı zora getirdin.

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Seyit Canözer*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

54 ATINA BİNMİŞ ELİNDE DİZGİN

Atına binmiş elinde dizgin
Girdiği cephede hiç vermez bozgun
Çeteler içinde Yılan bey azgın
Vurun Antep'liler namus günüdür
Vurun Türk uşağı namus günüdür

Sürerim sürerim gitmez kadana
Düşmanın kurşunu değmez adama
Kara haberimi verin babama
Vurun Antep'liler namus günüdür
Vurun Türk uşağı namus günüdür

Antep'in harbine onbir ay oldu
Kanımız kurudu rengimiz soldu
Analar bacılar saçların yoldu
Vurun Antep'liler namus günüdür
Vurun Türk uşağı namus günüdür

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Bakır Karadağlı*

Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

55 AY DOĞDU GÜNE DÖNDÜ

(BAHÇACI HOYRAT)

Ay doğdu güne döndü
Gül benzim küle döndü
Ben yardan ayrılalı
Valla(h)..Han evim ey çöle döndü yar yar
Güzel eliden şirin eliden (yar)[5]

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

Kaynak: *Mehmet Cankat*

56 AYAĞINDA CIZMA BURNUNDA HIZMA

Amanın.. Ayağında cızma burnunda hızma
Hızmanın etrafı da le le gül ilen yazma
Sen de Mevlanı da seversen le le karşımda gezme
Anası da hurimiş kızı da periden azma
Valla(h).. Elde güzel de çokmuş bize ne fayda
Uy felek gel kıyma bana

Amanın.. Havada geziyor yemyeşil turna
Yavrusuna yem getirirde le le şekernen hurma
Valla(h).. Elde de güzel çokmuş bize ne fayda
Anası da hurimiş kızı da periden azma
Uy felek gel kıyma bana

Yöresi : *Sivas*
Kaynak: *Osman Taş*

Derleyen :*Doğan Kaya*
Notalayan :*Uğur Kaya*

AYRILIK BADESİ TATLI MI SANDIN

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

58 AYRILDIM GÜLÜM SENDEN

Yar... Ayrıldım anam gülüm senden
Yar... Saçı sümbülüm senden
Ağam'ın elinden elinden
Yarımın derdinden derdinden nasıl edim.

Yar... Araya dağlar düştü
Oğul... Kesildi yolum senden
Valla(h).. Kesildi yolum senden zalım senden

Yar... Ben senden ayrılamam
Valla(h).. Sen nasıl geçtin benden
Ağamın elinden elinden nasıl edim

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

59 BÂD-I SABÂ BİR MEVLAYI SEVERSEN

(BOZLAK)

Bâd-ı sabâ bir Mevlayı seversen
Başın için nazlı yâre de gelsin vay gelsin
Vücûdum şehrine düştü bir ateş
Yeter etti sitemkâra de gelsin

Karşıdan karşıya yanmaz mı ışık
Herkes sevdiğine olmazmı aşık vay aşık
Kaşları kara da zülfü dolaşık
Mecnun'uyum o dilbere de gelsin

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Ali Merdan Miye*

60 BAĞLAMADI-BAĞLAMADI

(MATARI HOYRATI-HURMATI AĞZI)

Bille(h) gene.. Bağlamadı-bağlamadı
Kurban gene.. Yazmadı bağlamadı
Billa(h) gene.. Yar meni yaraladı hay havar
Bir dönüp ağlamadı oy oooy neynim
Bille(h) gene.. Herkesçin yaş töken yar
Menimçin ağlamadı
Yar ey yar ey yar ey(yar ey)[7]
Yar eluvden hara gedim

Bille(h) gene.. Ağ girme kir kaldırı
Kurban gene.. Bişginler sır kaldırı
Bille(h) gene.. Darılma yıkhsa felek hay havar
Bir yıksa bir kaldırı oy oooy neynim
Bille(h) gene.. Darılma yıkhsa felek
Bir yıkhsa bir kaldırı
Yar ey yar ey yar ey (yar ey)[7]
Yar eluvden hara gedim.

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Necati Boran*

Kaynak: *Necati Boran*

61 BAĞREK DAĞI DUMANIN VAR KARIN VAR

(BOZLAK)

Bağrek dağı dumanın var karın var
Kız koynunda turuncun var narın var
Seviyor diye de gel naz eyleme
Dünya yalan ayrılık var ölüm var.

Eteğinde mor menekşe gülün var
Yarimden ayrıldım ahu zarım var
Seviyor diye de gel naz eyleme
Dünya yalan ayrılık var ölüm var.

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*
Kaynak: *Celal Güzelses*

62 BAHAR OLUR YEŞİLLENİR BU BAĞLAR

(KESİK KEREM)

Bahar olur yeşillenir bu bağlar
Bu çemenler bu çiçekler bu dağlar
Gidin sorun dünya alem ne ağlar
Ben ağlarım nazlı yardan ayrıldım ey ey

Hanki bağın bağbanısan gülüsen
Aldın aklım beni ettin deli sen
Kırk yıl kalsa gine kendi malımsan
İsterem ki bir gün evvel gelesen ey ey

Bağban oldum bir gül ektim gülşene
Gün vuranda gül damlası döşene
Güzelikte üç şey vardır nişâne
Biri işve biri cilve biri naz ey ey

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ali Kılıçoğlu*
Kaynak: *Ali Kılıçoğlu*

63 BAHAR YELİ GİBİ GEÇTİ BURADAN

Bahar yeli gibi geçti buradan
Ey vah bana yazık bana vah bana
Gurbet ellerinde kırıldı belim
Eyvah bana yazık bana vah bana (aman)^2 vah bana

Ellere uyup da kestin selamı
Sen olmazsan kimse sarmaz yaramı
Derdim çoktur bulamadım dermanı
Eyvah bana yazık bana vah bana (aman)^2 vah bana

Darılma güzelim iş bu n'olacak
Sevda güle benzer bir gün solacak
Sanma ki bu Ali yarsız kalacak
Eyvah bana yazık bana vah bana (aman)^2 vah bana

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *İzzeddin Ni'met*

64 BAKHÇAYAM BARAM SENE

(ÎDELE HOYRATI)

Gözlerim gene... Bakhçayam baram sene
Mine boylum... Heyvayam naram sene evi yanmış
Gevluv hiç fikretmesin
Öz ağam oğlu... Ölünce yaram sene he neynim
Gözüm gene evi kharap
Can çıkhma dost gelince
Göreğ ne diyer ağlar
Bülbül ağlar gül açmaz
Verandı bele bağlar
Torpakh onun başına
Bed asıla bel bağlar
Gel-gel ağam ey gel
Gülüm ey gel ağam
Gel-gel zulum gel ağam gel
Mene zulmeden öz begim

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Hulûsi Seven*

Kaynak: *Hulûsi Seven*

65 BALA SARHOŞ

(KÜRDÎ HOYRAT)

I.

Oğul oğul... Bala sarhoş (bala sarhoş)[2]
Yavru yavru..Beşikte bala sarhoş
Oğul oğul... Hana bir nalbant gelmiş
Mıh vuran nala sarhoş

Oğul oğul... Bu haber (ne haberdir)[2]
Yavru yavru..Sinem gabar-gabardır
Oğul oğul... Bir yanım kurt kuş yemiş
Bir yanım bi haberdir

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Bakır Altaş*

66 BANA BİR HAL OLDU CUMA GECESİ

(BOZLAK AĞIT)

Aman.. Bana bir hal oldu Cuma gecesi
Hele... Ahirden ötesi oy of açık bacası
Aman.. İdris bey de mahzunların hocası of oy hocası
Gözlerim yavrumda ayrıldı kaldı

Aman.. Bana verdin Mevlam kimseye verme
Hele... Gençlikte de kimsenin kalbini kırma
Aman.. Zordur ciğer acısı da kardaş of oy sen de çok görme
Gözlerim yavrumda ayrıldı kaldı

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Nabi Belekoğlu*

Kaynak: *Zeki Kırkkılıç*

67 BANA GAM YUTTURDU SEHBAYİ HİCRAN

Bana gam yutturdu sehbayi hicran
Bilmem bu ayrılık böyle mi gider
Ben mi tedbirimde eyledim noksan
Yoksa tecallâ–i kader mi böyle

Aksine devretti devrân-ı felek
Hep hevaya gitti çektiğim emek
Sevda çöllerinde Leyli diyerek
Mecnun da ben gibi gezer mi böyle

Nuri bu yerlerde etmez kararı
Deme varmayınca dil mürgüzarı
Ben canımdan aziz severim yarı
Bilmem ki o da ben gibi sever mi öyle

Yöresi : *Sivas-Divriği*
Kaynak:*Mahmut Erdal*

Derleyen :*Turan Engin*
Notalayan :*Şenel Önaldı*

BAŞI PARE PARE DUMANLI DAĞLAR

(ÇAMŞIH AĞZI)

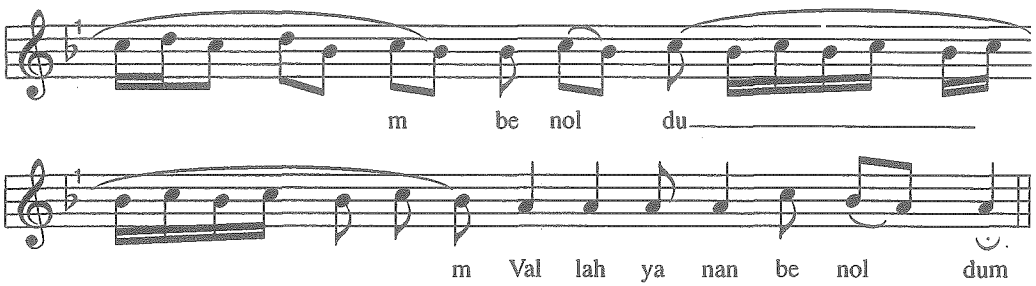

Başı pâre pâre dumanlı dağlar
Fırkat ile aşıp giden ben oldum
Eller göçün çekip gider yaylaya
Göçün çekip sarpa düşen gene ben oldum
Ben oldum da kara gözlüm (ben oldum)[2]
vallah yanan ben oldum

Ecel kalasına gidenler gelir
Emir Haktan vâde yetenler ölür
Nidem sevdiceğim elde ne gelir
Ayrılık defterini yazan gene ben oldum
Ben oldum da kara gözlüm (ben oldum)[2]
vallah yanan ben oldum

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

69 BAŞIM ALIP ÇIKSAM BİR YÜCE DAĞA

(BOZLAK)

Başım alıp çıksam bir yüce dağa
Acep bizim eller görünür m'ola
Şu dünyada muradın alanlar
Başka birisine yerinir m'ola
oy (dağlar)^2 dertliler ağlar

Gurbet ellerinde garip olanlar
Ayrılığın acısını bilenler
Ta küçükten öksüz yetim kalanlar
Bayramlar gelse de sevinir m'ola
oy (dağlar)^2 garipler ağlar

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Bahri Altaş*

70 BAŞIM ALIP DİYAR DİYAR GİDEYİM

(BOZLAK)

Başım alıp diyar diyar gideyim
Kader benim yollarımı bağlama
Gülmedim dünyaya eli nideyim
Kader benim yollarımı bağlama

Anadan öksüzüm yüzüm gülmedi
Akdı göz yaşlarım kimse silmedi
O vefasız kıymetimi bilmedi
Kader benim yollarımı bağlama

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *İzzet Altınmeşe*
Kaynak: *Bedii Yoluk*

71 BAŞIMA VURDUN DA DEL'ETTİN BENİ

Başıma vurdun da del'ettin beni
Yaprağı kurumuş çal'ettin beni
Her olur olmaza kul ettin beni
Kaldı hasretimiz kıyamete kadar ağlarım
Kaldı hasretimiz kıyamete kadar yanarım oy oy

Dağ başına saldın benim başımı
Zehir ettin ekmeğimi aşımı
Genç yaşımda beyazlattın saçımı
Kaldı hasretimiz kıyamete kadar ağlarım
Kaldı hasretimiz kıyamete kadar yanarım oy oy

Yöresi : *Kırşehir-Kırıkkale* Derleyen : *Hacı Taşan*
Kaynak: *Hacı Taşan*

72 BAŞINDA PARE-PARE KARIN VAR SENİN

(BOZLAK)

Ay dost aman..Başında pare-pare karın var senin
Yar ile yaylayacak zamanın oy oy dağlar oy
Aman... Seni çıkmıya ne mecalim var benim
Koymadın dermanımı da amanın dağlar oy oy oy

Ay dost aman..Yağmur yağar her otları bitirir
Güz gelir de ireyhanı oy oy yetirir oy
Aman... Sarı içiçek pervaz kurmuş oturur
Karıştı laleye de çimenin dağlar oy oy oy

Ay dost aman..Engininden yükseğine bakılmaz
Aslan gelse boz meşeni oy oy sökemez oy
Aman... İpek yüklü tor mayalar çıkamaz
Kaldı koyağında da gümenim dağlar oy oy oy

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Naciye Duygulu-Selma Kılıç*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

BEBEK SENİ BELEMEDİM

(NİNNİ)

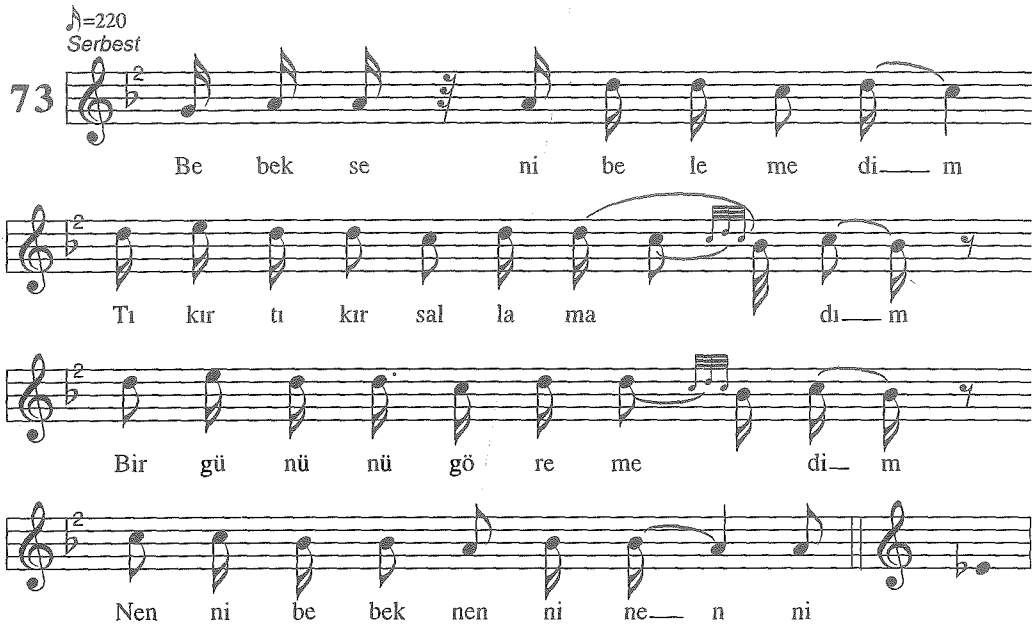

Bebek seni belemedim
Tıkır tıkır sallamadım
Bir gününü göremedim
Nenni bebek nenni nenni

Oduncular ufak eder odunu
Havaslandım goydun adını
Zalım felek aldırmadı dadını
Nenni yavrum nenni nenni

Yöresi : *Çorum* Derleyen : *Cafer Kaya*

Kaynak: *Cafer Kaya*

74 BAYRAM GELDİ BENİM YARİM KAÇIYOR

(BOZLAK)

Bayram geldi benim yarim kaçıyor
Arkadaşlar gelmiş helallaşıyor
Bana ne diyonuz konu komşular
Gideceğim askerliğim geliyor

Coşkun sular gibi çağlayıp akma
Yeşil çimen gibi kabarıp kalkma
Ne dedim de nazlı yar kusura bakma
Yar da yarin kusuruna bakar mı

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Hasan Durak*

Kaynak:*Hasan Durak*

75 BELENİ-BELENİ AŞTIK BELENİ

(ARGUVAN AĞZI)

Beleni-beleni de aştık beleni
Garip bülbül de terkeylemiş gülünü
Yine deli gönül de buldun belanı
Bülbülüm bir yandan da gülüm bir yandan
Di yeri-yeri de hayin yeri-yeri oy oy

Beydağının başı dumandır bazı
Nice yüreklerde ateşin közü
Bir ceylan iniler de peşinde kuzu
Ceylanım bir yandan da kuzu bir yandan
Di yeri-yeri de hayin yeri-yeri oy oy

Yöresi : *Giresun*
Kaynak: *Mehmet Üstün-Halim Giresunlu*

Derleyen : *Ümit Tokcan*
Notalayan : *Ali Can*

BEN BİR GARİP BÜLBÜL İDİM SARPA TÜNEDİM

(GİRESUN-OVA GARİBİ)

Aman aman.. Yüce dağ başında bir top kar idim
Yel estikçe ılgıt-ılgıt eridim
Evvel yarin sevgilisi ben idim
Şimdi garip-garip gezen ben oldum

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *İzzet Altınmeşe*

Kaynak: *Adnan Türközü*

77 BEN BİR KILIÇOĞLU'YUM MUHABBETTE YERİM VAR

Ben bir Kılıçoğlu'yum da dost muhabbette yerim var dost
Hak Muhammet dostu derler de bir de pirim var dost
Herkesin güttüğü yerde dost bir de yolum var yolum var
Felek sende bir muradım kalmadı dost dost kalmadı

Elmadan içerler de dost içki zanneden dost
Güzel seven de mahrum gitmez dünyadan dost dost
Aman Kayseri'den, Karaman'dan, Konya'dan aman Konya'dan
Felek sende bir muradım kalmadı dost kalmadı dost

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

78 BEN BİR YÜCE BEYDİM İNDİM DÜZE

HURŞİT (AMİK AĞZI)

Aman... Ben bir yüce beydim indim düze
Yaşım onbeş idi yetişti yüze
Bir minnetim kaldı şu Türkmen kızda
Mevla'nın aşkına bağışla beni

Aman... Öldürürsen öldür de eli bağlıyam
Cellatın elinden ciğer dağlıyam
Bana Hurşit derler Hünkâr oğluyam
Mevla'nın aşkına da bağışla beni

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen :*Muzaffer Sarısözen*
Kaynak:*Halil Söyler*

79 BEN BÖYLE YAYLAYA YAYLA MI DERİM

Ben böyle yaylaya yayla mı derim
Başı bölük bölük kar olmayınca vah vah
Ben bu güzellere gözel mi derim oy oy oy
Aslı türkmen kendi bey olmayınca

Bacadan aşıyor ayvanın dalı
Yanağına vurmuş yazmanın alı vah vah
Güzel ne'deceksin bu kadar malı oy oy oy
İşte görünüyor dünyanın halı

Karadır kaşların eymeli değil
El ele boy-boya deymeli değil vah vah
Fırsat elde iken sarmadık yari oy oy oy
Beni öldürmeli dövmeli değil

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Mahmut Erdal*
Kaynak:*Mahmut Erdal*

80 BEN DE BU DÜNYAYA GELDİM GELELİ

Ben de bu dünyaya geldim geleli
Bir ahdına sadık yar bulamadım
Yağmurunan yağdım da yelinen estim
Yanmış yüreğime de kar bulamadım
Eğlen durnam eğlen bir sualim var
Eğer eğlenmez isen intizarım var
Yoksa nazlı yardan bir haber mi var

Şu karşı da duran durna ben olsam
Gözü gönlü dokunda yari ben olsam
Alem çiçek olsa arı ben olsam
Yar dilinden tatlı bal bulamadım
Eylen durnam eylen Ali'misin sen
Ali sevilmezmi de delimisin sen
Yoksa Hünkar Hacı Bektaş Veli'misin sen

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Kamil Abalıoğlu*

Kaynak: *Kamil Abalıoğlu*

81 BEN DE GİTTİM BİR GEYİĞİN AVINA

(BOZLAK-AĞIT)

Ben de gittim bir geyiğin avına
Geyik beni çekti kendi dağına
Tövbeler tövbesi geyik avına
Anam beklemesin kaldım kayada.

Kayanın dibine çadır kursunlar
Çifte davul çifte sazı vursunlar
Nişanlımı başkasına versinler
Anam beklemesin kaldım kayada.

Elbisem sandıkta basılı kaldı
Nişanlım sılada küsülü kaldı
Ellerim kayada asılı kaldı
Anam beklemesin kaldım kayada.

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *A. Hasan Hüseyin*

82 BEN DE ŞU DÜNYAYA GELDİM GELELİ

Ben de şu dünyaya geldim geleli
Ah.. Neyleyim gamlı gönül şad olmaz vay beni beni
Felek bana gülme dedi cihanda cihanda
Ben gülsem de felek razı olmaz belalı başım ben nasıl edim

Bilmem şu feleğin nesi var bende
Gece gündüz ağlarım gözlerim kanda vay beni beni
Ah.. Kim istemez şad olmayı cihanda cihanda
Ben şad olsam gamlı gönül şad olmaz belalı başım ben nasıl edim

Yöresi : *Sivas*
Kaynak: *Kemal Keskin*

Derleyen : *Ömer Şan*
Notalayan : *Ömer Şan*

BEN GİDİYOM RÜŞTÜ BEĞİM AĞLAMA

(MEHRALİ BEY AĞITI)

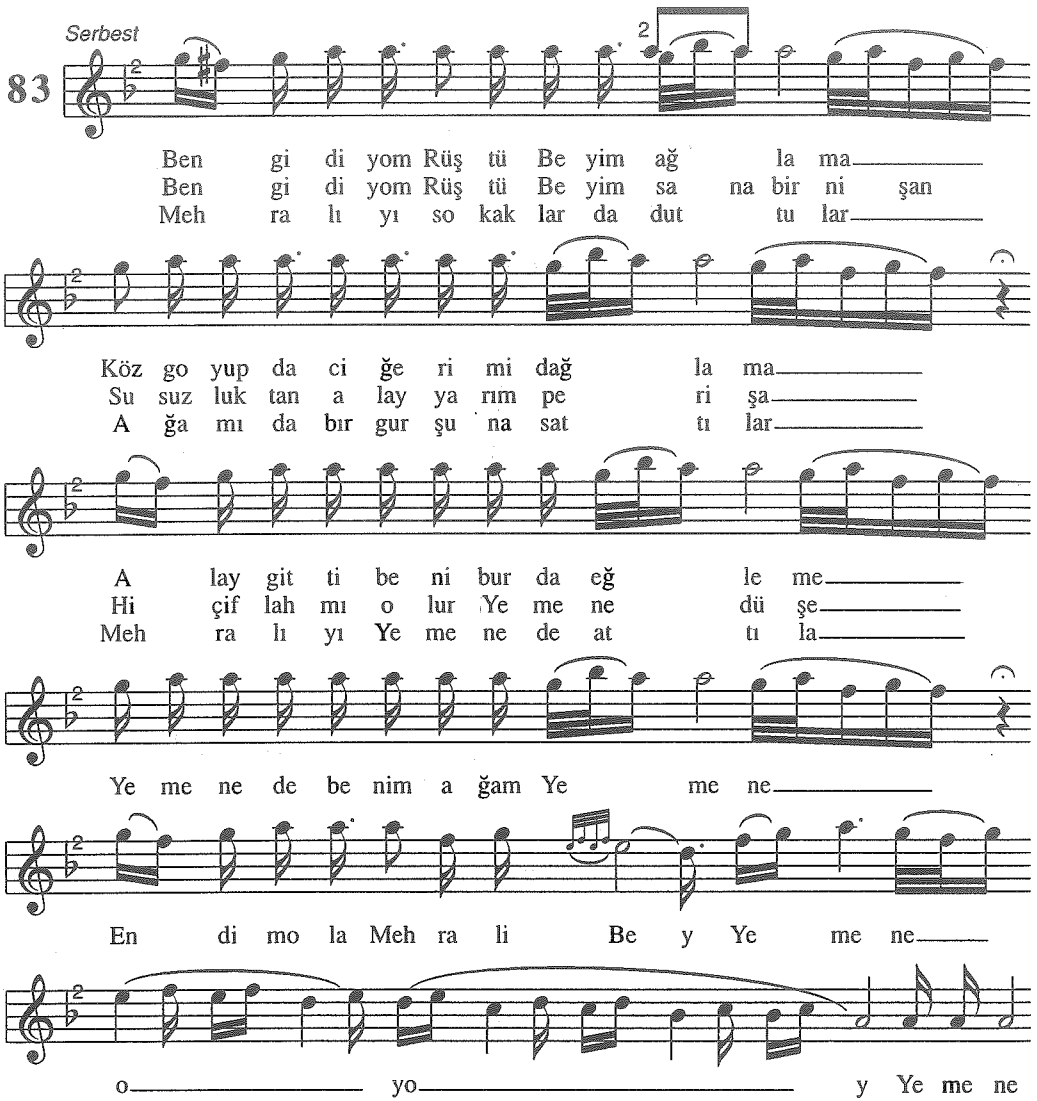

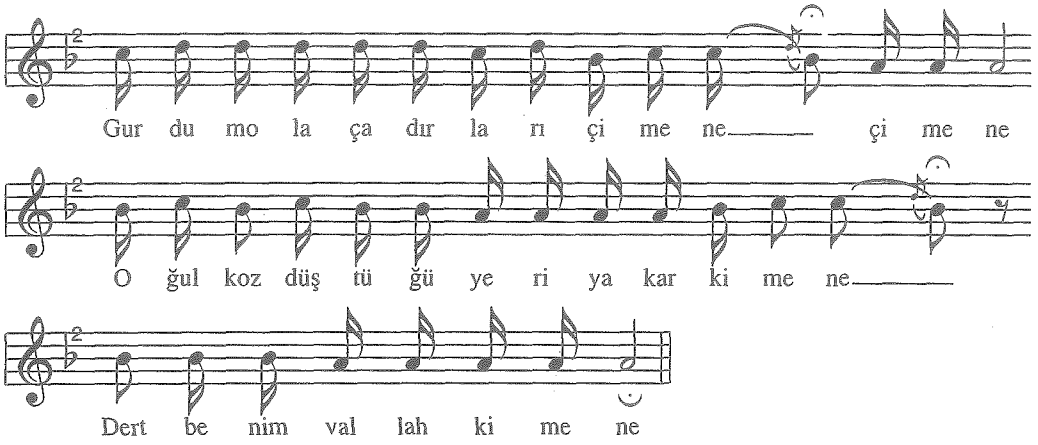

Ben gidiyom Rüştü Bey'im ağlama
Köz koyup da ciğerimi dağlama
Alay gitti beni burda eğleme
Yemen'e de benim ağam Yemen'e
İndi m'ola Mehrali Bey Yemen'e oy oy Yemen'e
Kurdu m'ola çadırları çimene çimene
Oğul... Köz düştüğü yeri yakar kime ne
Dert benim vallah kime ne

Ben gidiyom Rüştü Bey'im sana bir nişan
Susuzluktan alaylarım perişan
Hiç iflah m'olur da Yemen'e düşen
Yemen'e de benim ağam Yemen'e
İndi m'ola Mehrali Bey Yemen'e oy oy Yemen'e
Kurdu m'ola çadırları çimene çimene
Oğul... Köz düştüğü yeri yakar kime ne
Dert benim vallah kime ne

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

84 BEN GİDİYOM EMANETİM ALLAH'A

(BOZLAK)

Ben gidiyom emanetim Allah'a
Kara gözlüm bu ellerde kal gayrı
Attı kısmet gurbet ele gidiyom
Dost elinden ayrı gider yol gayrı

Benim arzumanım kaşı kemandır
Dost elinden zalım halim yamandır
Gidiyom geleceğim gümandır
Halelleşek nazlı yarim gel gayri

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

85 BEN MİYİM DÜNYADA BİR BAHTI KARA

(BOZLAK)

Aman.. Ben miyim dünyada bir bahtı kara
Aman.. Tabibler derdime bulmadı çare vay çare
Aman.. Muhtaç ettin beni de oy of o zâlim kula vay kula
Aman.. Kula muhtaç olmak da oy of zordur Yâreden

Aman.. Aradım derdime bir çare yoktur vay yokdur
Aman.. Anladım ezelden böyledir takdir
Aman.. Ele düğün bayram bize mi kahır vay kahır
Aman.. Ne çekilmez kahrın da vardır Yâreden

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*
Kaynak: *Hacı Taşan*

86 BEN ÖLÜRSEM KARALARI BAĞLAMA

(BOZLAK)

Ben ölürsem karaları bağlama
Görmedim yarim diye ağlama
Küstüğünü kimselere söyleme
Adam dostun bir çift sözüne küser mi

Seher vakti bir yel eser ekseri
Gözümün yaşı da deler mermeri
Küstün mü sevdiğim gelsene beri
Adam dostun bir çift sözüne küser mi

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Yusuf Akkan*
Kaynak: *Yusuf Akkan*

87 BEN ÖLÜRSEM KİMLER ÇALAR SAZIMI

(BOZLAK)

Ben ölürsem kimler çalar sazımı
Kime emanet edem benim bir tek kuzumu
Döve-döve de göm gök ettim dizimi
Gözüm açtım canım anam ağlar başımda

Babam yok da başucumda otura
Kardaşım yok ısmarlayam getire
Bacım yok ki aman hizmetimi yetire
Gözüm açtım canım ağlar başımda

Bacılarım da duydu yanıma gelmez
Hele enişte lerim de heç adam olmaz
Emmi'den dayı'dan bana bir vefa olmaz
Gözümü açtım da anam canım ağlar başımda

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Aşık Sait Ateş*

Kaynak: *Aşık Sait Ateş*

88 BEN PINARA VARDIM ANNEM

Ben pınara vardım annem
Testimi doldurdum annem
Yıkılasın zalım pınar
Bir mendil aldırdım annem

Mendilin al mıydı kızım
Ortası mor muydu kızım
Sen pınara varınca da
Bir asker var mıydı kızım

Mendilim aldı annem
Ortası morudu annem
Ben pınara varınca da
Bir asker varıdı da annem

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

BEN ŞEHÎD-İ BÂDEYİM
89 DOSTLAR DEMİM YÂD EYLEYİN

(NEVRÛZİ DÎVÂN)

Ben şehîd-i bâdeyim dostlar demim yâd eyleyin
Kabrimi meyhâne enkazı ile bünyâd eyleyin aman aman
Ah... Kabrime kandil için bir köhne sağar vakf edin (aman)[4]
Şûle-i nâr-ı arakla rûhumu şâd eyleyin aman aman

Ah..ah.. Ney'le mey'le bir alay mahbub ile her dem gelin aman aman
Bezm-i cem âyînini kabrimde mûtad eyleyin (aman)2 ah (aman)2

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Enver Demirbağ*

Derleyen : *Vasfi Akyol*
Notalayan : *Arif Çelik*

BEN ŞEHÎD-İ BÂDEYİM DOSTLAR DEMİM YÂD EYLEYİN

(HARPUT-ELAZIĞ DÎVÂNI)

Serbest zemin girişi

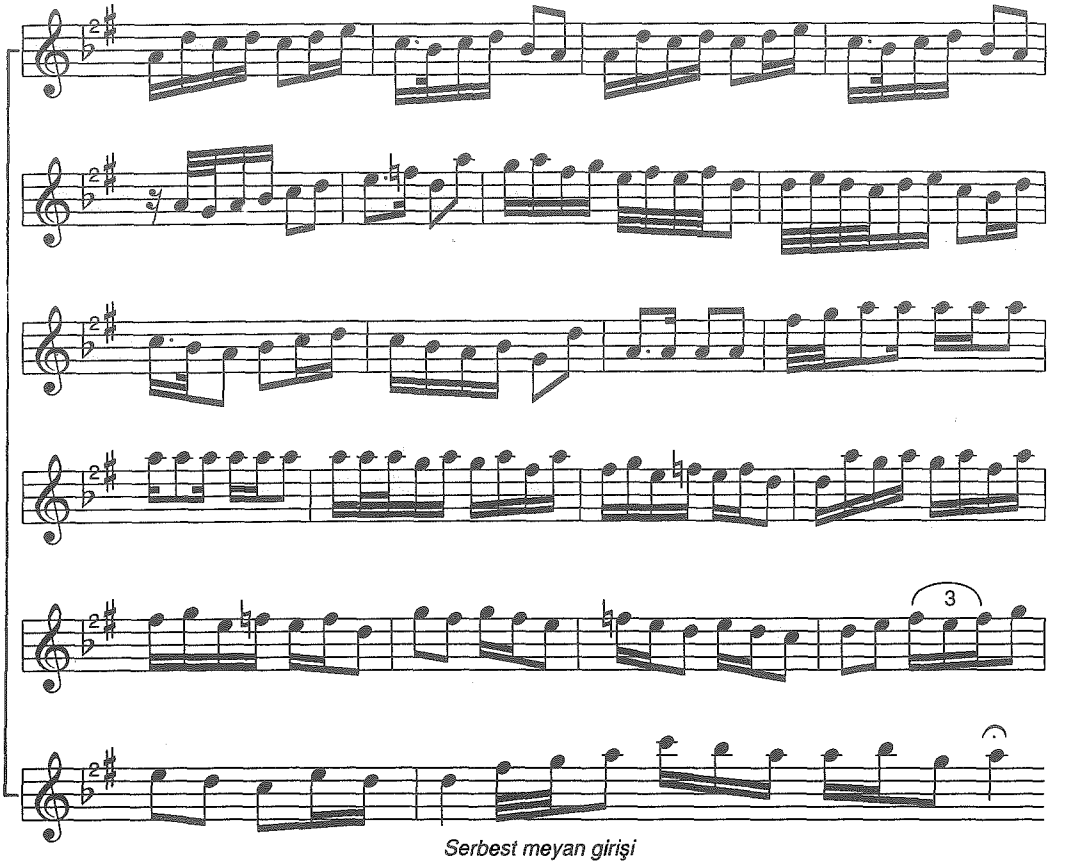

Serbest meyan girişi

6. ağıza ait ezgi bölümü
3
Serbest meyan girişi
7. ağıza ait ezgi bölümü
8. ağıza ait ezgi bölümü
3
3
Serbest ezme girişi

Ben şehîd-i bâdeyim dostlar demim yâd eyleyin
Ah... Türbemi meyhâne enkaziyle bünyâd eyleyin
Gaslolunmaz mâ ile gerçi şehidân-ı vega
Yıkayın meyle beni bir mezhep îcad eyleyin ağam
Yıkayın meyle beni bir mezhep îcad eyleyin vah

Ah balam...Kabrime kandil için bir köhne sağer vakfedin (aman)[3]
Ah ağam... Şö'le-i nâr-ı arakle ruhumu şâd eyleyin ağam (ey)[3] balam ey
Ah... Şö'le-i nâr-ı arakle ruhumu şâd eyleyin vah

Neyle meyle bir alay mahbub ile her dem gelin vah diley vah
Ah ağam... Bezm-i cem âyinîni kabrimde mûtad eyleyin vah
Bezm-i cem âyinîni kabrimde mûtad eyleyin vah

Ah balam...Yadigâr olsun bu nazmım evliyâyı sağere (aman)[3]
Ah... Per açup gitti Rıfat ardınca feryâd eyleyin (ey)[3] balam ey
Per açup gitti Rıfat ardınca feryâd eyleyin vah

Not: İsteğe bağlı olarak divan içerisinde yıkma bölümü hariç üç ağız Elezber hoyrat okunur. Şayet Elezber okunmayacaksa direkt olarak Dîvanın 7. 8. ağzı okunarak bitirilir. Dîvan içerisinde elezber okuma geleneği Şanlıurfa'da da vardır.

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen : *Celal Güzelses*
Notalayan .*Salih Turhan*

BENDE YETİM

(BEŞÎRİ HOYRAT)

Anam..Bende yetim
Sen öksüz oğul ben de yetim
digel Beşîrim aman ey

Yar... Binmişsin anam aşk atına ey
Oğul.. Yavaş get ben de yetim (amman aman aman)^2 (aman)^2
Gel az buçuk esmerim aman şekerim aman ey

Yar... Binmişsin oğul aşk atına ey
Oğul.. Yavaş get ben de yetim (amman aman aman)^2 (aman)^2
Gel az buçuk esmerim aman şekerim aman ey

Not: Ayak Ezgisinin tümü başta ve güfte bölümleri arasında olmak üzere toplam üç kez çalınmakta.

Yöresi : *Kayseri-Sarıoğlan* Derleyen : *Hüseyin Aslan*
Kaynak: *Hüseyin Aslan*

92 BENDEN SELAM SÖYLEN O NAZLI YARE

(BOZLAK)

Aman.. Benden selam söylen o nazlı yare ey vay yare oy
Bir soluk karşımda ey yavru dursun da gitsin
Heç ey'olmaz yarelerim sızılar ey
Yaremin hatırını ey yavru sorsun da gitsin ey

Aman.. Yavru şahin avladıydım bazınan ey vay yare oy
Yar gelir geçerdi ey yavru türlü nazınan
Balı pestil etmiş koca dutunan ey
Yar gelsin elinen sorsun da sorsunda gitsin ey

Aman.. Hüseyin'im kurtulmadı beladan ey vay yare oy
Yari bize nasip eyle Yaradan
Çekim ki kurtulam ben bu yaradan ey
Yar gelsin yaramı sarsın da sarsın da gitsin ey

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ferruh Arsunar*
Kaynak: *Osman Kargılı* Notalayan: *Ferruh Arsunar*

93 BENİM AŞNAM KEMER BAĞLAR BELİNE

(GÜVEYİ DONATMA HAVASI)

Benim aşnam kemer bağlar beline
Ben kurbanım di yaman aşretine eline
Bin naz ile (di yaman)^2 bir gül verdim eline
Hey ağalar gelen suna kimindir

Ay karanlık göremedim yolumu
Soğuk tutmuş di yaman ayağımı kolumu
Genç yaşımda (di yaman)^2 kabul ettim ölümü
Hey ağalar gelen suna kimindir

Bir balıkçı kaptı kaçtı fesimi
Çok çağırdım di yaman işitmedi sesimi
Anam yoktur (di yaman)^2 bacım çeksin yasımı
Hey ağalar gelen suna kimindir

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Nurettin Çamlıdağ*

Kaynak: *Nuri Üstünses*

94 BENİM MECNUN KİM OL HAYRANI LEYLİ

(DÎVAN)

Benim mecnun kim ol hayranı Leyli
Esiri zülfümüz keşane bülbül

Amman... Seher vaktında çıktım sevdiyim ah
Okur bülbülleri de tanıram leyli

Amman... Acep bencileyin Mecnun olur mu
Kimi görsem tanıram anı Leyli

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*

95 BENİM YARİM GÜZELLERİN ESMERİ

(ARGUVAN AĞZI)

Benim yarim güzellerin esmeri
Kadir mevlam bu sevdadan kes beni ölem kes beni
Aha darağacı sicim boynumda ölem boynumda
Götür yarin yamacında as beni
Böyle midir usul boylum böyle mi
Senin ile benim ahdım böyle mi soysuz haksız

Dama çıktım dam başıma döniyi
Usul boylum merdivenden iniyi ölem iniyi
Görenler de beni deli saniyi ölem saniyi
Ben deli değilim yarin sevdası ölem sevdası
Böyle midir usul boylum böyle midir
Senin ile benim ahdım böyle mi soysuz haksız

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Hasan Durak*

Kaynak:*Hasan Durak*

96 BENİM YARİM MALATYA'NIN GÜLÜDÜR

(ARGUVAN AĞZI)

Benim yarimde Malatya'nın gülüdür nedem (gülüdür)[2]
Koparıp yoldularda soldu (bu sene)[3] benim canım bu sene
Gonca gülüm bu sene bu sene hele hoy lele hoy lele
Dağlar hoy lele yollar hey lele yollar hey lele

Bu nasıl seneydi gam dert üstüne neydem (üstüne)[3]
Bir kara sevdayada düştüm (bu sene)[3] benim canım bu sene
Dağlar bu sene yollar bu sene hele hoy lele hoy lele
Dağlar hoy lele yollar hey lele yollar hey lele

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ferruh Arsunar*

Kaynak:*Halil Bayındır*

97 BEYLER AMAN YAR AMAN

(İSKÂN AĞZI)

Beyler aman da yar yar aman
Seksen bin hana da beyler aman
iskân olundu aman olundu
Yar yar nice kara günler de gördü Beydilli hey Beydilli
Aman aman bre aman beyler aman
Yusuf Paşa'da üstümüze varan da
Göç inen düşmana da vardı Beydilli aman Beydilli

Şıh efendi devre çaldı kalemi
Ünü tuttu Beydilli'nin âlemi
Koca Şitoğlu'ynan Hüseyin Çelebi
Çarhacımız Cafer olsun Beydilli

Daşbaşoğlu söyler kendi özünden
Medhederim Beydilli'yi baz'ından
Alabacak çetellenin düzünden
Orda birin Oma dikti Beydilli

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ferruh Arsunar*

Kaynak: *Cevdet Günebakan*

98 BEZİRGAN HOCAM SENİN GELDİĞİNDE BAHAR MIYDI YAZ MIYDI

(AŞIK GARİP)

Aman... Bezirgan hocam senin geldiğinde bahar mıydı yaz mıydı
Semada uçarken gördüklerin turna mıydı kaz mıydı
Aman... Bezirgan hocam Şahsenem'de gelin miydi kız mıydı
Nice gördün Bezirgan hocam nazlı Şahsenem'i ah Senem'i

Aman... Garip benim geldiğimde bahar değil of yazıdı of yazıdı
Semada uçarken gördüklerim turna değil kazıdı
Aman... Şahsenem aman gelin değil kızıdı aman kızıdı
Ağlar sızlar gördüm nazlı Şahsenem'i aman Senem'i

Yöresi : *Sivas-Şarkışla* Derleyen : *A. Veysel Şatıroğlu*

Kaynak: *Aşık Veysel Şatıroğlu*

99 BIRAK BENİ YANAM-YANAM KÜL OLAM

Bırak beni yanam-yanam kül olam oy
Sen bahçıvan ol da ben bağında gül olam oy
O nazik ellerinle de der beni-beni beni beni oy
O nazik ellerinle de sar beni-beni sev beni
O nazik ellerinle de der beni severim seni güzelim seni

İnsan kısım-kısım yer damar-damar oy
Kara kaş üstünde ay kamer-kamer oy
O ince beline de olaydım kemer oy
O nazik ellerinle de sar beni-beni
O nazik ellerinle de çez beni severim seni güzelim benim

Karadır kaşların da gözlerin elmas oy
Gider bu güzellik sana da kalmaz oy
Beni öldürüyor da sendeki nazlar oy
Bazı tenhalarda gör beni-beni sor beni oy
Bazı tenhalarda gör beni beni severim seni

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *Ishak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

BIRAKTI HÂKE
100 HÜSNÜN ÂFİTAB–İ ALEM ARAYI CÂNIM

(HÜZZAM-MUHALİF GAZEL)

Aman... Bıraktı hâke hüsnün âfitab-i âlem arayı cânım
Ah... Götürdü yer yüzünden mu'ciz-i la'lin mesihayı
medet (aman)[5] adan kurban

Ah balam... İki gözden revân olmuş sirişkim kâmetin şevki cânım
Ah... Asây-ı mûcizi gör kim iki bölmüş bu deryâyı (aman)[6]
ah canım

Ah balam... Yedi gündür ol ayı görmezem âhım şerâriyle kurban
Ah... Nola kılsam benatünn'aş ile yeksân Süreyyâyı
medet (aman)[4] kurban

Ah... Ey Fûzûli eşk-i seliyle perişân olma sabreyler
Ana hem var ola aher tutup durur mu dünyayı
medet ah ah yar ey ey

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ferruh Arsunar*

Kaynak: *Cevdet Günebakan*

101 BİLAL BEY DERSEN ELBEYLİ'NİN ULUSU

(BARAK AĞZI-AĞIT)

I.

Yamaney.. Bilal bey dersen de Elbeyli'nin ulusu
Atına binmiş de olmuş Halep Valisi
Anası Gülsüm hatun olmuş çifte yavru delisi
Gardaş yanarım kirve yanarım
Alınan avlandıkda vallah ben de ona yanarım

Yamaney.. Böyle bilseydim de ben bu Halep'ten gelmezdim
Tatlı cınımı da bir kurşuna vermezdim
Haberim olsaydı da kirve ben de sana inmezdim
Beyler yanarım gardaş yanarım
Alınan avlandıkda vallah ben de ona yanarım

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak: *Zeynep Hanlarova*

102 BİLMEM MENİ NİÇÜN ATMIŞ UNUTMUŞ

(MUGAM)

Bilmem meni niçün atmış unutmuş
Ehd-ü peymanına gurban olduğum
Yohsa özgesine üzünü tutmuş
Yeni sevdasına gurban olduğum

Men dilberi sordum gelip gedende
Dediler küsmüştür barışmaz senden
Men iltifat ettim o gaçtı menden
Gaçkın edasına gurban olduğum

O menim sevgilim o menim sunam
O'nsuz üzüm gülmez açılmazam
Billem harda galdı o nazlı durnam
O hoş sedasına gurban olduğum

Ayrılığ oduna könlüm dayanmaz
Eşk oduna yanan bir daha yanmaz
Çektiğim nâleden ni'çün o yanmaz
Şirin rüyasına gurban olduğum

Hicranı galbimi yandırar yahar
Gözlerim yollara bahar
Müşfik seni anar sensiz odlanar
Yitmiş heyalına gurban olduğum

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*

Kaynak: *Mustafa Şahin*

103 BİLMEM KADERDEN Mİ BİLMEM TECELLİ

(MAYA)

Bilmem kaderden mi bilmem tecelli
Noksan mı kısmetim az bize düştü
İntizar mı aldık yoksa pederden
Yandı deli gönül köz bize düştü

Felek beni bir noktada kayırda
Verdi aşkın şarabanı doyurdu
Bir seneyi de dört mevsime ayırdı
Kerbela çölünde az bize düştü

Felek beni düşürüyor oyuna
Bir gün dâvet oldum sabah çayına
Bal şerbet verdiler de eller payına
Sofrada yanlışlık tuz bize düştü

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

BİLMEZDİ ÖZÜM
104 GAMZENE MEFTUN İMİŞEM BEN

(NİHÂVENT GAZEL)

Bilmezdi özüm gamzene meftun imişem ben
Âfet-zede dil hasta ciğer hûn imişem ben

Sevdâzedesin sen dediler zülfüne söyle
Çeksin beni zincire ki mecnun imişem ben

Bilmezdi iki çeşmim iki cûy-i revanmış
Çağlar akar ağlar iki Ceyhûn imişem ben

Zanneyler idim kendimi âzâde meğer kim
Mecnûn-i belâ dîdeden efzun imişem ben

Nermetmedi ol seng-i dîli nâle-i germim
Nevres meğer efsâne-i efsûn imişem ben.

Yöresi : *Gaziantep-İslahiye* Derleyen : *Gül Ahmet Yiğit*

Kaynak: *Gül Ahmet Yiğit*

105 BİLSEYDİM GELMEZ İDİM DÜĞÜNE

(BARAK AĞZI)

Ah... Bilseydim gelmez idim düğüne Medine'm düğüne
Gördüm güzelleri de yüreciğim kaynıyo ben ne'deyim
Kötüler de kurban olsun boynuna anan öle boynuna
Bir ben değil de bütün alem yanıyo

Ah... Vardım gezdim obasını elini nede'm elini
Eller aldı saramadım belini ben ne'deyim
Sordum sual ettim molla Ali'nin gelini aman öle gelini
Güllerini bir kötü oğlan kokluyu ben n'edem

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Raci Alkır*

Kaynak: *Raci Alkır*

106 BİNGÖL BU GÜN DUMANDIR

Oğul... Bingöl bu gün dumandır
Yavru yavru... Fırtınası yamandır
Evin yıkılsın felek
Bu ne kötü zamandır

Oğul.. Hınıs kalesi metin
Yavru yavru... Kaleye çıkmak çetin
Evin yıkılsın felek
Küçükten (anadan) kaldım yetim

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Ahmet Biçköle*

107 BİNMİŞEM NUH GEMİSİNE

(KESÜK HOYRATI)

Deeem... Binmişem Nuh gemisine akh yuvav dağılsın
Korkharam gemim sına neynim
Daaad... Felek biçinci salıp
Ömrümün zemisine neynim
Maral akh daaaad naçaram daaaad

Deeem... Feleğin bir günü var
Köskünde düğünü var neynim
Daaad... Gel bu güne şükreyle
Bunnan beter günü var neynim
Maral akh daaaad naçaram daaaad

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

108 BİR ANADAN BU DÜNYAYA GELİNCE

(BOZLAK)

Ay dost... Bir anadan bu dünyaya gelince
Türlü türlü hayallerim de var idi
Büyüyüp te gendi gendim bilince
Hayal gerçek oldu aşkım yar idi (vay)[3]

Ay dost... Sığdırmadı felek beni cihâna
Gönül Mecnun oldu Leyla bahâne
Sanki Kerem oldum ben yana-yana
Yandı bağrım için-için eridi (vay)[3]

Ay dost... Kader dağ başından aşırdı beni
Ayrılık ateşi pişirdi beni
Ahiri gurbete düşürdü beni
Garip ömrüm gurbet elde çürüdü (vay)[3]

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Halit Arapoğlu*

Kaynak: *Halit Arapoğlu*

109 BİR AY DOĞMUŞ İLK AKŞAMDAN GECEDEN

(BEYMAYIL) (GÂVURDAĞI AĞZI)

Aman.. Bir ay doğmuş ilk akşamdam geceden geceden
Şavkı vurmuş pencereden bacadan bacadan
Aman.. Uykusuz mu kaldın Beymayıl'ım (amman)^2
dünkü geceden geceden
Uyan Beymayıl'ım uyan gadan ben alim kölen ben olim

Aman.. Mayıl ne yatarsın gorhu dağında dağında
Bülbüller ötüşür seher çağında çağında
Aman.. Gel bir safa sürek Beymayıl'ım (amman)^2
baban bağında bağında
Uyan Beymayıl'ım uyan gadan ben alim kölen ben olim

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*

Kaynak: *Ahmet Cankat*

110 BİR AY DOĞDU MARAŞ'TAN

Bir ay doğdu kardaş Maraş'tan vay vay
Gözlerim doldu yaştan yar yar
Beni yardan ayıran ayıran vay
Gömlek geysin ataştan yar yar
Naçar elinden yar kibar elinden (vay)^2 (yar)^2

Dağda harman olur mu vay vay
Beğe ferman olur mu yar yar
Ben yandım (küle döndüm)^2 vay
Küle derman olur mu yar yar
Naçar elinden yar kibar elinden (vay)^2 (yar)^2

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Fevzi Burdurlu*

Kaynak: *Fevzi Burdurlu*

111 BİR GELİN GÖRDÜM HARMAN YERİNDE

(GURBET HAVASI)

Bir gelin gördüm harman yerinde
Taramış zülfünü kirman elinde
Arzumanım kaldı ince belinde
İnce bellerine kurban olayım

Bir sabah vaktinde düştüm yollara
Ayrılık çantasını aldım ellere
Sen düşürdün beni dilden dillere
Tatlı dillerine kurban olayım

Yöresi : *Erzincan* Derleyen : *Mustafa Özgül*

Kaynak: *Erzincan'lı Şerif*

112 BİR GÜL İÇİN BÜLBÜL GEYMİŞ KARALAR

(MAYA)

Yavru yavru... Bir gül için bülbül geymiş karalar
Göz-göz olmuş ey sinemdeki yaralar
Yavru gurban..İflah etmez bu dert beni paralar yar
Neşter alıp ey gülüm ey gülüm eğlen eğlen
Delen yok deldiren yok

Yavru yavru... Sen bağ ol ki ben bahçanda gül olim
Layık mıdır yanıp-yanıp kül olim
Yavru gurban..Sen efendim ben kapında kul olim yar
Koy desinler gülüm eğlen eğlen
Bu da bunun kuludur

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Cemal Kaya*
Kaynak: *Hasan Durak*

113 BİRGÜN ŞU DÜNYADAN GÖÇÜP GİDERSEM

(ARGUVAN AĞZI)

Bir gün şu dünyadan göçüp gidersem (sunam)^2 dağlar duman aman
Boşa gider göz yaşların ağlama sunam dağlar duman aman aman
Yok olur benliğim çürürse beden (sunam)^2 dağlar duman aman
Boşa gider göz yaşların ağlama sunam dağlar duman aman aman

Bazı bazı mezarıma gelesin (sunam)^2 dağlar duman aman
Dileğin kabuldur da bunu bilesin sunam dağlar duman aman aman
Ben murad almadım da bunu bilesin (sunam)^2 dağlar duman aman
Boşa gider göz yaşların ağlama sunam dağlar duman aman aman

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Gazi Özdemir*
Kaynak: *Gazi Özdemir*

114 BİR GÜN ŞU DÜNYADAN YÜKLENİR GÖÇÜM

(BOZLAK)

Bir gün şu dünyadan yüklenir göçüm
Doyulmaz dünyadan varır da gider
Melekler gelir de sorulur suçum
Dostlar kefenimi sarar da gider

Şeyda bülbül gibi güle konmadım
Murad alıp şu dünyada gülmedim
Gittin ela gözlüm geri dönmedin
Hiç bir ikrarında ahdın bulunmaz

Garipler gurbette ah çekip ağlar
Bu ayrılık benim yolumu bağlar
Gideceğim yare yol vermez dağlar
Dağlar engel oldu sıla bulunmaz

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Alaaddin Atasoy*

Kaynak: *Alaaddin Atasoy*

115 BİR GÜZEL GÖRDÜM HARMAN YERİNDE

(GURBET HAVASI)

Bir güzel gördüm de harman yerinde of
Salınıp gelir de çorap elinde of
Benim gönlüm de kız da değil gelinde of
Salın gelin boylarına da kurban olayım of vay gelin of

Aşağıdan gelen gelin de nereli of
Gelinin boynu da altın dolalı of
Üç güzel oturmuş gönlü havalı of
Hangisinden ayırayım da gönül seni of vay gelin of

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

116 BİR GÜZEL KIZ GÖRDÜM TUTMUŞ YOLUNU

(BOZLAK)

Aman... Bir güzel kız gördüm tutmuş yolunu yolunu
Uzatmış gerdana zalım of eğri telini
Geldi geçti bilmem kimin gelini gelini
Sorsam öldürüller sormasam öldüm öldüm

Aman... Dönberi güzel de yüzün göreyim göreyim
Gerdanda benine zalım of yüzün süreyim
Dedi gel yanıma da haber vereyim vereyim
Varsam öldürüller varmasam öldüm öldüm

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen :*Celal Güzelses*
Notalayan :*Zülküf Altan*

BİR GÜZEL Kİ ON YAŞINA GİRİNCE

(KOŞMA-YAŞ DESTANI)

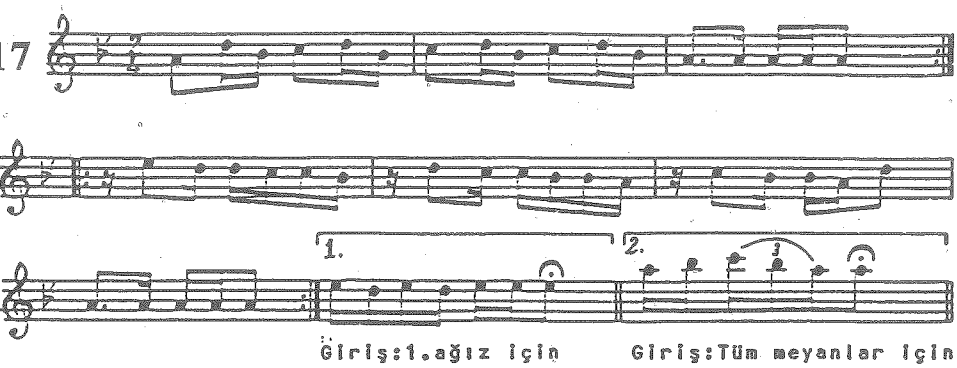

Aman...Bir güzel ki on yaşına girince
Gonca güldür henüz açılır
Onbirinde gonca diye koklarlar
Onikide elma deyip saklarlar
Onüçünde cevrü cefa çekerler
Ondördünde hamre şekere benzer

Ah... Onbeşinde güzelliğin çağıdır
Onaltıda gören aklın dağıdır
Onyedide göğsü cennet bağıdır
Uzanır kâmeti selviye benzer

Ah... Onsekizde hem artırır zarını
Ondokuzda terk eylemiş arını
Yirmisinde gözetir şikârını
Zincirlerden kopmuş aslana benzer

Ah... Yirmibeşte bıyıkları burulur
Otuzunda akan sular durulur
Otuzbeşte hep günahlar sorulur
Yalana karışmış irfana benzer

Ah... Kırk yaşında gazel dökülür bağlar
Kırkbeşinde günahlarına ağlar
Ellisinde insanlara bel bağlar
Dağ başına çökmüş dumana benzer

Ah... Ellibeşte sızı iner dizine
Altmışında duman çöker gözüne
Altmışbeşte hiç bakılmaz yüzüne
Ahreti gözetir Sübhan'a benzer

Ah... Altmışbeşten sonra beller bükülür
Bütün damarlardan kanlar çekilir
Gel gel diye toprak çağırır
Geldi geçti şimdi yalana benzer
Beni ağlatma ki sen de gülesin (leyli)^4 leylim ha leylim
Hem muradan hem maksudan eresin (leyli)^2 leylim ha leylim

Yöresi : *Erzincan-Kemaliye*
Kaynak:*Mustafa Özgül*

Derleyen : *Burhan Tarlabaşı*
Notalayan: *Burhan Tarlabaşı*

BİR KARA KAŞ BİR KARA GÖZ SENDE VAR

(MAYA)

Yedi yıldır derde derman ararım
Demezsin ki derde derman bende var

Yöresi : *Sivas-Kangal* Derleyen : *Muhlis Akarsu*
Kaynak:*Muhlis Akarsu*

119 BİR KUŞ KONDU ZİYARETİN BAŞINA

Bir kuş kondu da ziyaretin başına dılo dılo da n'olacak
Döne döne de el ediyor eşine dılo dılo da n'olacak
Ayrılık derlerdi de ben de bilmezdim dılo dılo da n'olacak
Onu da getirdin benim başıma gız bu halım da n'olacak

Kapısının önünde Besni üzümü dılo dılo da n'olacak
Ne zaman gördüm ki hayırsız yüzünü dılo dılo da n'olacak
Kısmet olur köyünüze gelirsem dılo dılo da n'olacak
Ben bilirim de sana söyleyecek sözümü gız bu halım da n'olacak

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Ali Ekber Çiçek*
Kaynak:*Kemal Demir*

120 BİR KUZU DA TAŞ DİBİNDE MELİYOR

Bir kuzu da taş dibinde meliyor
Firkati de dağı taşı deliyor
Komşular da bulamamış geliyor
Yitirdim yavrumu göl kenarında

Dağlara saldırdım seyipler gibi
Anası ağlıyor geyikler gibi
Ne dereler koydum ne de taş gibi
Yitirdem yavrumu göl kenarında

121 BİR MELEK SİMADIR AKLIMI ALAN

(MAYA)

Of of.. Bir melek simadır amman amman aklımı alan
Ağam.. Aşkın ateşidir sevdaya salan (aman)[5] vay beni beni
Ağam.. Bizi tan etmesin amman amman ehli dil olan
Ağam.. Harabat ehliyiz (amman)[2] biz de ar olmaz (aman)[5] vay (beni)[2]

Humar gözlüm bakışından doyamam
Halların çok birer-birer sayamam
Yar küçüktür ben o yara kıyamam
Kıyar isem amman şehre düşer velvele
Kıyar isem şivan olur kan olur

si : *Yozgat* Derleyen : *Süleyman Sökmen*
ıak: *İbrahim Efendi*

122 BİR MİSLİ HÛRİDİR CÂNAN YAVRUSU

Bir misli huridir cânan yavrusu
Uçarak yuvadan çıkıyor gelin
Baktıkça yüzüne kalmaz kararın
Büsbütün alemi yakıyor gelin

Üç yavrusu vardır ciğer paresi
Ondan ayrılmanın yoktur çaresi
Akdağ yaylası gerdan aynası
Görenin aklını alıyor gelin

Sorgun Akdağı'ndan etmiş hareket
Bilir ki o belden kalkıyor gelin
Memleket azmini eylemiş niyet
Vatan gülü gibi kokuyor gelin

Bindim arabaya indim Sorgun'a
Siyah benlerinin vardım farkına
Kumral saçlarını dökmüş ardına
Zülfünü bir yana taramış gelin

Yöresi : *Yozgat* Derleyen :*Nida Tüfekçi*

Kaynak: *Hafız Süleyman*

123 BİR SELAM GÖNDERDİM CÂNAN ELİNE

(BOZLAK)

Aman...Bir selam gönderdim cânan eline yar yar canan eline
Acep şu günlerde yetişir m'ola of
Aman...Garip bülbül de hasrettir gonca gülüne of
Kavuşup da bir kez ötüşür m'ola ey ey

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen :*Melih Duygulu*

Kaynak: *Cevdet Günebakan*

124 BİR SÖZ İLE BEN DUZAĞA TUTULDUM

(GARİP ŞİRVANLI)

Ne sabra takat ne dilde karar (oy)[7]
Gönül mecnun olmuş Leylasın arar (oy)[3]
Vazgeçsem seni bir kötü sarar (oy)[3]
Görünce divâne etti yar beni (oy)[2]

Aşık Garip gönüllerin uğrusu (oy)[7]
Geçmezmiş bu sevdanın ağrısı (oy)[3]
Sana dedim ben sözümün doğrusu (oy)[3]
Al efendim gel Efendim sar beni (oy)[2]

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Ekrem Çelebi*
Kaynak: *Ali Çekiç*

125 BİR ZAMAN KEYFİNİ YETİREMEDİM

(BOZLAK)

Bir zaman keyfini yetiremedim
Beni candan usandırdın sen kader
Vurdun gam yükünü götüremedim
Kahpe felek omuzumdan in gayri

Sitem taşlarına vurdum başımı
Gece gündüz zar eyledim işimi
Hiç bir zaman boşlamadın peşimi
Dayanmıyor bu cefaya can gayrı

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Aşık H. Yiğiter*
Kaynak: *Aşık H. Yiğiter*

126 BİZE DE BANAZ'DA PİR SULTAN DERLER

Bize de banaz'da Pir Sultan derler
Bizi de kem kişi bellemesinler
Padişah katına tembih eylesin
Elim çezip kolum bağlamasınlar ha n'olur

Hüseyin gazi sultan binsin atına
Dayanamam çarkı felek okuna
Benden selam söylen ev külfetine
Çıkıp ele karşı ağlamasınlar ha n'olur

Pir Sultan Abdal'ım coşkun akarım
Akar akar dost yoluna bakarım
Pirim alır seyrangâha çıkarım
Daha Yıldız dağında yaylamasınlar ha n'olur

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

127 BİZE GAM ÇEKTİRDİ DE SEHPAYI HİCRAN

Aman... Bize gam çektirdi de sehpayı hicran
Gidem mi bu ayrılık başaca böyle of of
Yoksa dert böğrümden eyledim noksan vay noksan
Acap tecelli kader mi (böyle)^2 oy oy...
Aman... Yoksa dert böğrümde eyledim noksan
Acep teelli kadar mi (böyle)^2 oy oy

Aman... Beri dön beri de sıtkı bütünüm
Havaya çekildi benim tütünüm of of
Elleri koynunda ben bir (yetimim)^2
Yoksa tecelli kader mi (böyle)^2 oy oy...
Aman... İki eli koynunda ben bir (yetimim)^2
Yoksa tecelli kader mi (böyle)^2 oy oy

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

128 BİZİM ELDEN GEÇTİM'OLA OBALAR

(BOZLAK)

Bizim elden geçtim'ola obalar
Üzerine giymiş türlü libalar
Bir daha yar seversem olsun tövbeler
Mestâne gözlü yar gidenden sonra

Dünya zindan oldu bir gaflet geldi
Ayrılık okudur sinemi deldi
Yürü fani dünya sende nem kaldı
Mestâne gözlü yar gidenden sonra

Yöresi : *Erzincan* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak: *Ali Aşkın*

129 BİZİM ELİN HARMANLARI SAVRULUR

Bizim elin harmanları savrulur
Savrulur da sağ yanına devrilir
Anamdan ayrıldım başım çevrilir
Uçan kuşlar ben anama giderim
Hem anama hem sılama giderim

Anam yayığını yaysın eylensin
Koyu gölgelerde gönül eylesin
Anamın oğlu var beni neylesin
Uçan kuşlar ben anama giderim
Hem anama hem sılama giderim

Yöresi : *Erzincan-Kemaliye* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak: *Mustafa Özgül*

130 BİZİM HAS BAHÇANIN GÜLÜ DURİYİ

(KADIN-SANDIK AĞZI)

Bizim has bahçanın gülü duriyi dağlar
Biri açılmadan biri guriyi
Bana derler senin yavrun gurbette ölem
Günde üçyüz dirhem yağım eriyi

İstanbul içinde aynalı çeşme dağlar
Gözümün yaşıdır eğilip içme
Ela gözlerini sevdiğim kuzum ölem
Elleri görüp de bizden vazgeçme

Bir kuş konmuş kanatlının başına dağlar
Merhamet et gözlerimin yaşına
Vadem yeter sen gelmeden ölürsem ölem
Hasret yazın mezarımın taşına

Yöresi : *Burdur-Aziziye* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Alaaddin Atasoy*

131 BİZİM YAYLALARIMIZ ALTIN OLUKLU

(GURBET HAVASI)

Bizim yaylalarımız altın oluklu
Çok pınarları vardır içi mercan balıklı

Kara bulut değil mi yağmur yağdıran
Zalım gurbet değil mi boyun eğdiren

Yöresi : *Burdur-Tefenni* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *A.Ali Selçuk*

132 BİZİM YAYLAMIZIN MENEVŞESİ TOP BİTER

(GURBET-BOĞAZ HAVASI)

Bizim yaylamızın menevşesi top biter
Arasında mor sümbüllü ot biter

Bizim yaylamızda ala garlıdır
Acep arkadaşlar bizim gibi sıladan bezgin var mıdır

Meşesi meşesi yayla meşesi
İki güzel de aman birbirine düşesi

Yol üstüne koymuşlar hurmayı
Keklikten mi aldın kara gözlüm sen bu sürmeyi

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

133 BÖYLE BAĞLAR

(HOYRAT)

Böyle bağlar anam
Yar başını ey ey böyle bağlar ey
Valla(h).. Kuş uçmaz bülbül ötmez ey ey
Yıkılsın anam böyle bağlar ey ey
Yeniden vay vay ey ey

Güne düştüm anam
Gölgeden güne düştüm ey ey
Valla(h).. Felek çarkın kırılsın ey ey
Dediğin anam güne düştüm ey ey
Yeniden vay vay ey ey

öresi : *Erzurum* Derleyen : *Muharrem Akkuş*

aynak: *Muharrem Akkuş*

134 BU DAĞI DELEMEDİM

(KÜRDÎ HOYRAT)

II.

Yavrum... Bu dağı delemedim oy
Oğul... Yol bulup gelemedim oy
Hele zalim... İzinim el elinde
Valla(h)... İzinsiz gelemedim aman aman...
Ya derdime derman aman aman
Ya gatlime ferman aman, aman, aman

Yavrum... Bu dağın dumanı var oy
Oğul... Gönlümün gümanı var oy
Hele zalım... Ne ben öldüm kurtuldum
Valla(h)... Ne bu derdin dermanı var aman
Ya derdime derma aman, aman
Ya gatlime ferman aman, aman, aman

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *İzzet Altınmeşe*

Kaynak: *Bekir Altınmeşe*

135 BU DAĞIN KARI GİTMEZ

(DÜZ HOYRAT)

Baba bugün... Bu dağın karı gitmez
Ah (yavru)^2... Göynümün gamı bitmez
Valla(h) zalım.. Her yari kabul etmez
Valla(h) zalım.. Hayin yari kabul etmez oy
Ağam ne'dim ben de ne'dim
Etmişim kendi kendime kime ne'dim
Bu derdin elinden nere gidim

Baba bugün... Gülmemişim ezelden
Ah (yavru)^2... Göynüm geçmez güzelden
Valla(h) zalım.. Olmaz olaydı bu deli gönül
Valla(h) zalım.. Sevmeseydim ezelden oy
Ağam ne'edim ben de ne'dim
Etmişim kendi kendime kime ne'dim
Bu derdin elinden nere gidim

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Nabi Belekoğlu*

Kaynak: *Ismail Tanrıkulu*

136 BU DAĞLAR KÖMÜRDENDİR

Oğul oğul... Bu dağlar kömürdendir
Yavru yavru.. Geçen gün ömürdendir
Oğul oğul... Feleğin bir kuşu var
Pençesi demirdendir
Oğul... Ben nasıl edim gönüldür nasıl edim

Oğul oğul... Bu dağlar meze dağlar
Yavru yavru.. Çiçeği taze dağlar
Oğul oğul... Tutaydım yar elinden
Çıkaydım size dağlar
Oğul... Ben nasıl edim gönüldür nasıl edim

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

137 BU GÜN BEN YARI GÖRDÜM

(ŞİRVAN)

Oğul... Bu gün ben yarı gördüm
Yatakta yadı gördüm

Valla(h)..Keşke görmez olaydım
Oğul... Benzini sarı gördüm

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *Şenel Önaldı*

Kaynak: *Osman Öge* Notalayan : *Şenel Önaldı*

138 BU GÜN DERSİN YARIN DERSİN AĞYARE CANIM DERSİN

(DÎVÂN)

Bugün dersin yarın dersin ağyare canım dersin amman
Beni hergün ağlatıp da ellere canım dersin amman

Ah amman amman yavru bülbülü gül sevdirir amman
Oğul dünyaya sultan olsan sultanı dil sevdirir amman

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Dede Osman*

Derleyen : *Bakar Karadağlı*
Notalayan : *Bakar Karadağlı*

BU GÜN GAM TEKKEÂHINDA FEDA BİR CANIMIZ VARDIR

(İBRAHÎMİ)

139

Ah..Bugün gam tekkegâhında feda bir canımız vardır
Gönül abdalı aşık olmuş gelin kurbanımız vardır (aman)[9]

Ah..Çemende bülbülü gördüm yaman efgan ile söyler
Dili kahhar ile her dem gül-i hendânımız vardır (aman)[9]

Not: İlk iki mısra (1. ağız) öncesi ezgi baştan şan yazan bölüme kadar birkez çalınıyor. 1. ağızdan sonra ezginin devamı sona kadar bir kez çalınıp, 2. ağız (son iki mısra) okunduktan sonra en son porte müzik cümlesi 2 kez çalındıktan sonra final yapılır.

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Seyfettin Sucu*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

140 BU HANDAN

Bu handan
Kervan işler bu handan
Kes siyah zülfünü harac eyle
Oğul.. Kurtar beni bu kandan
Yeri ağam yeri yeri
Yeri zalım yeri yeri yeri

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Ekrem Çelebi*
Kaynak: *Ekrem Çelebi*

141 BU NASIL TALİHTİR BU NASIL KADER

(BOZLAK-AĞIT)

Bu nasıl talihtir bu nasıl kader
Yüreğimi yaktı sızın kardaşım
Anam feryat eder ağlıyo peder
Niye açılmıyo gözün kardaşım

Zalım gurbet mekânımız yerimiz
Daima ağlamak bizim kârımız
Gitti ümidimiz gönül varımız
Ne yatıyon biraz gezin kardaşım

Yörümüyor kırılası dizlerim
Hiç görmüyor kör olası gözlerim
Bayramlar gelse de gene özlerim
Düğününü yaptın güzün kardaşım

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Muharrem Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

142 BU YIL BU DAĞLARIN KARI ERİMEZ

(BOZLAK)

Aman... Bu yıl bu dağların karı erimez
Eser bâdı sabah yel bozuk bozuk
Türkmen kızı da yaylasına yürümez
Bozulmuş aşiret el bozuk-bozuk

Aman... Giden yolcuyu döndü eyledim
Susuz değirmene bent mi bağladım
Ben yarimi gönül inen eyledim
Gönül bahçasında gül bozuk-bozuk

Aman... Pir Sultan'ım yaradıldık kul diye
Hızır Paşa elinde mi öl diye
Dostlar bizi ısmarlamış gel diye
Geleceğim ama yol bozuk-bozuk

Yöresi : *Rize-Hemşin* Derleyen : *Bülent Aslan*

Kaynak: *Bülent Aslan*

143 BU YIL YAYLALAR KARDUR

(YOL HAVASI)

Bu yıl yaylalar kardur
Çoban çadırı kaldur
Ben ağlamazdım ama
Beni ağlatan vardur

Yaylanın çimenini
Biçer de kuruturum
Eski sevdalarımı
Ölür de unuturum

Yaylalar serin olur
Suyi kuvvetli olur
Allahun emri ile
Aşıklar dertli olur

Yöresi : *Sivas-Zâra*
Kaynak: *Aşık Hasan Turan*

Derleyen :*Ömer Şan*
Notalayan: *Ömer Şan*

BULUT GAT GAT OLMUŞ AYIN ÖNÜNE

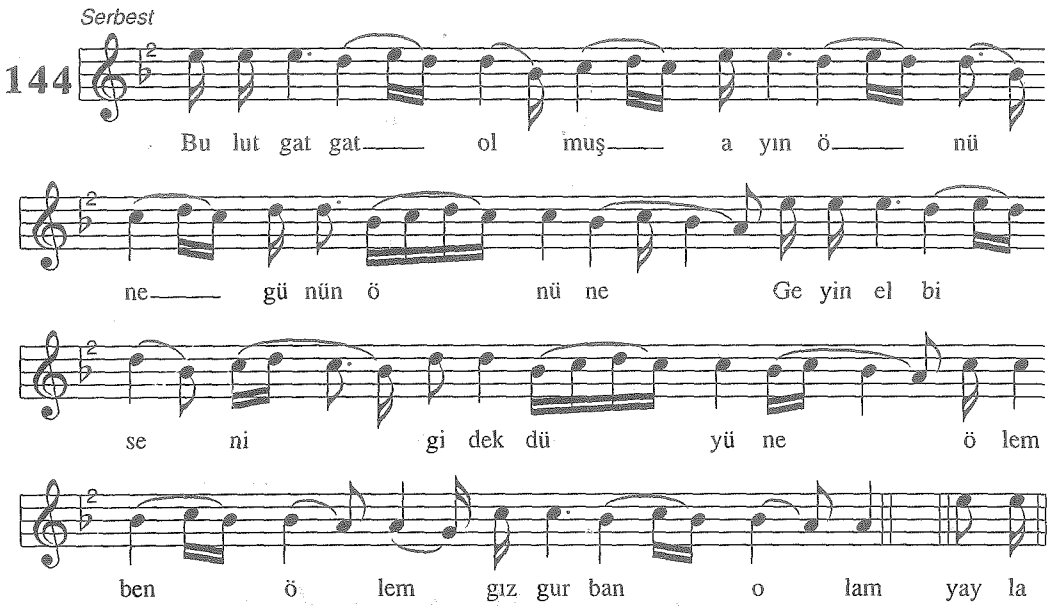

Bulut gat gat olmuş ayın önüne günün önüne
Geyin elbiseni gidek düğüne ölem ben ölem gız gurban olam

Yaylaya giderken yolun olaydım gız gurban olum
Çevrili bahçamda gülün olaydım ölem ben ölem gız gurban olam

Has bahçanın duvarını örmedim gız gurbun olam
Doya-doya ben o yari görmedim ölem ben ölem gız gurban olam
Ben o yarin gıymatını bilmedim ölem ben ölem gız gah bize gidek

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen : *Celal Güzelses*
Notalayan : *Kubilay Dökmetaş*

BÛY-İ VAHDET ALMIŞAM
BÛSİ-LEBİ PEYMANEDEN

(DİYARBAKIR DÎVÂNI)

Bûy-i vahdet almışam bûsi-lebi peymâneden
Kangı zalım men eder ey meyden beni meyhâneden

Baba... Dil-şikestem mey-perestem âşıkam sağer bedestem oğul yandım
Oğul... İçmişem mest-i elestem nergîz-i mestâneden
oğul yandım kibar yandım zalım yandım

Baba... Sûzi hasretle yanarım her dem derûni aşıkınam oğul aman
Oğul... Lûtfi kıl bize de gel kurtar beni hicrâneden ey
oğul yandım kibar yandım havar yandım

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

Derleyen : *Bakır Karadağlı*
Notalayan : *Kubilay Dökmetaş*

BÜLBÜL GÜLE KON DİKENE KONMA

(KILIÇLI)

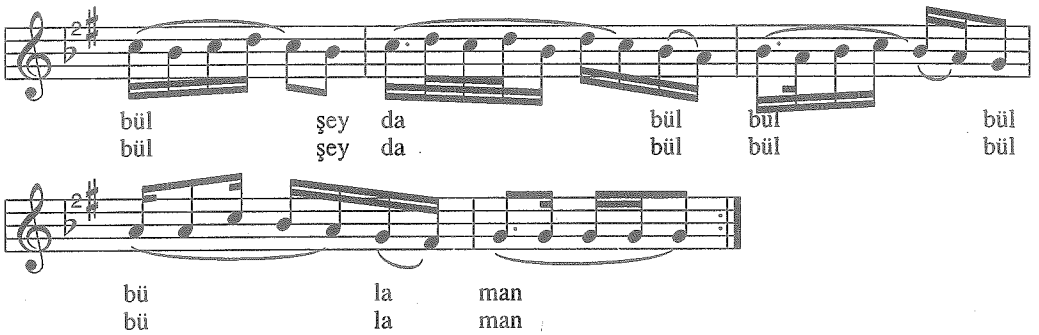

Ya..Bülbül güle kon dikene konma
Ya..Eski dost düşman olur sanma aman
Ya..Göksün açıp hâre inanma
Harı var pençeyi kanadır bülbül
A bülbül (şeyda bülbül)^2 bülbül aman
Dünya bakî değil fânidir bülbül
A bülbül (şeyda bülbül)^2 bülbül aman

Ya..Mustafa'm ağzından gevherin saçar
Ya..Güzeller boyuna libaslar biçer
Ya..Geçer bu hubluğun eyyâmı geçer
Geldi geçti rûzi kasım bülbül ağlar
Haniya gül (şeyda bülbül)^2 bülbül aman
Dünya bakî değil fânidir bülbül
A bülbül (şeyda bülbül)^2 bülbül aman

Yöresi : *Kastamonu*
Kaynak: *İhsan Ozanoğlu*

Derleyen :*Nurettin Çamlıdağ*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

BÜLBÜL TEK UYANDIM BİR SEHER-Ü NÂGÂH

(KASTAMONU DÎVANI)

Gördüler ki beni hali perîşan
Cem oldu Aristo, Eflatun, Lokman
Nabzıma el vurdu binbir tabîban
Dediler derman yok buna ne çare

148 BÜLBÜL ÖTMEZ VİRAN OLAN YURDUMDA

Of..Bülbül ötmez viran olan yurdumda
Arısız petekte balı neyleyim
Of..Kurumuş ağacı diken dalında
Bülbülsüz boş kalan dalı neyleyim

Of..Vatanımdan diyarımdan göçmüşüm
Kuşlar gibi daldan dala uçmuşum
Of..Bir yar için tatlı candan geçmişim
Dünyada gözüm yok malı neyleyim

Of..Baykuş olsam viraneyi yoklamam
Ben aşkımı dostlarımdan saklamam
Of..Hancı olsam böyle hanı beklemem
Kervanı geçmeyen yolu neyleyim

Yöresi : *Balıkesir* Derleyen :
Kaynak:

9 BÜLBÜLÜM SALINIP SERİNGÂHTAN GELİRKEN

Bülbülüm salınıp seringâhtan gelirken
Ne garip garip ötersin bülbül
Gazaynan bir daş çıktı elimden
Ne garip garip ötersin bülbül

Bülbülün ganadı sarı gazelden
Sever idim sen ezeli ezelden
Gaşların garası eydir güzelden
Ne garip garip ötersin bülbül

Bülbülün ganadı sarı Mersin'den
Mahraman ıslandı çeşmin yaşından
Zaneyledim aklım gitti başımdan
Ne garip garip ötersin bülbül

Yöresi : *Aksaray* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Ahmet Gürses*

150 CEREN KAÇAR YAVRULARI KAÇAMAZ

Ceren kaçar da yavruları kaçamaz
Serden geçer de üç yavrudan geçemez
Burası kenarımış ayrılan yanarımış
Bülbülün yuvasına şahinler konarımış

Mevlam kanat vermezse uçamaz
Kaç cerenim kaç avcu geldi
Çimenin altı bostan şen olurmuş gülistan
Bu feleğe ne yaptım beni ayırdı dosttan

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

151 CERİD'İN ATLARI SÖKÜN EDİNCE

(CERİT BOZLAĞI)

Aman... Cerid'in atları sökün edince
Açılsın Urum'a yolu Ceridin
Kırıldı kanadı kolu Ceridin
Sinsi bir oğlu Fettah Bey'in ölünce
Kırıldı kanadı kolu Cerid'in

Aman... Sineği çoktur Nizip ovasına varmayın
Pusu vardır şer dallar girmeyin
Mürseloğlu kız istiyor vermeyin
Kohuldatman gülün ele Cerid'in oy

Aman... Ali Bey'in pek tatlıdır dilleri
Fettah Bey'in fincan gibi gözelleri
Burnu hızmalı Cerid kızları
El etti kul Yusuf'u dili Cerid'in

Yöresi : *Ortaanadolu*
Kaynak: *Necati Boran*

Derleyen : *Necati Boran*

152 COŞKUN BİR SEL GİBİ AKTIM DURULDUM

(BOZLAK-AĞIT)

Coşkun bir sel gibi aktım duruldum
Ağla anam gülüm soldu gidiyo
Yandı ciğer can-evimden vuruldum
Kurşun ciğerimi deldi gidiyo
Genciken güllerim soldu gidiyo.

Zalim düşman pusu kurdu yoluma
Üç gün oldu kına yaktım elime
İletin selamım nazlı gülüme
Kurşun ciğerimi deldi gidiyo
Genciken güllerim soldu gidiyo.

Duyan ahbaplarım daldı kadere
Öldüğümü haber verin pedere
Genç yaşımda boyun eğdim kadere
Genciken güllerim soldu gidiyo
Kurşun ciğerimi deldi gidiyo.

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen : *Celal Güzelses*

153 COŞKUN SULAR NE BULANIK AKARSIN

Ah... Coşkun sular ne bulanık akarsın ey
Akıp-akıp dağlar taşlar yıkarsın ey (yar)[4]

Ah... A güzelim ne daldadan bakarsın ey
Daldalanma çık aşikâr gör beni (yar)[4]

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Selehattin Alpay*
Kaynak:*Selehattin Alpay*

154 ÇALI MIYIM-ÇALI MIYIM

(ARGUVAN AĞZI)

Çalı mıyım-çalı mıyım
Çalının da dalı mıyım
Eller görmüş mazar etmiş
Gız ben seni alır mıyım
Seni yaradana kurban oy oy
Yeri de beriden yeri
Yar Allahın seversen
Koyudan gölgeden yeri

Aşağıdan esti yeller
Irgaladı dallarımı
Ne ettim de ne eyledim
Yine yıktın kaşlarını
Seni yaradana kurban olam
Yeri de beriden yeri
Yar Allahın seversen
Koyudan gölgeden yeri

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Gülşen Altun*
Kaynak:*Ziya Sarıcı*

155 ÇAYIN ORTASINDA TOPLADIM GÜLÜ

(ARGUVAN AĞZI)

Çayın ortasında topladım gülü oy oy
İflah olmayasın seversen eli aman
Her dalda koparıp koklama gülü oy oy
Benim el değmedik gonca gülüm var
Öyle mi de suna boylum öyle mi oy oy
Senin ile benim ahdım böyle mi oy oy

Çayın ortasında milinen oynar oy oy
Dağılmış zülüfler yelinen oynar aman
Kurşuna gelesice zalımın kızı oy oy
Beni bırakmış da elinen oynar
Öyle mi de suna boylum öyle mi oy oy
Senin ile benim ahdım böyle mi oy oy

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz* *Osman Güzelgöz*

156 ÇEKİN ÇADIRIMI KURUN YAZIYA

Çekin çadırımı da le le kurun yazıya
Ot kalmamışta aney koyun ilen kuzuya
Ben mi razı idim bu kara yazıya
Yazan kâtip te kara yazmış yazımı
Di yeri yeri Urfa gözeli
Ne sen gelin oldun da ne ben güveği

Sabahleyin de uğradım ben bir coşkuna
Bülbül konmuşta aney sarayına köşküne
Acımadın mı benim gibi düşküne
Al mendili de sil gözünün yaşını
Di yeri yeri Urfa gözeli
Ne sen gelin oldun da ne ben güveyi

Yöresi : *Kastamonu-Araç* Derleyen : *Ahmet Caferoğlu*
Kaynak: *Fahrettin Gavilci*

ÇEKİVERİN KIR ATIMI
157 NALBANTLAR NALLASIN

(KOŞMA-DAĞBAŞI HAVASI)

Çekiverin kıratımı nalbantlar nallasın
Kesiverim kellemi kanım yere damlasın
İpekli mendilimi örtüverin sinekler konmasın
Cenazemi de karanlık yere koyun körolası düşmanlar görmesin

Uzun da çarşı başına varmadan kalmadı gözlerimde nur
Güzel Allah aşkına bazı bazı yürü bazı dur
Dur bir kere Hakka niyaz edeyim geçmezse boynumu vur

Açmayın pencereyi girmesin yeller
Benim de yare yangın olduğumu duymasın eller
Yarin de bahçesinde gonca açılan güller
Bize de kokmak nasip eyle Ya Rabbi

Uzun da çarşı başına varmadan kalmadı gözlerimde nur
Güzel Allah aşkına bazı bazı yürü bazı dur
Dur bir kere Hakka niyaz edeyim geçmezse boynumu vur

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Mustafa Çinkılıç*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

ÇERAĞ-I VAHDETE PERVÂNE OLDUM HESBETENLİLLAH

(AYDÎ BABA DÎVANI)

Has be te n lil la h
A
a a a Ye rim mes cid i şi mi
tâ a dı ken gör nâ gi hâ n
Mu hab bet le se rim sev dâ ya sal dı

m Has be te n lil lâ h
a h
A a h
Re sû lul lah bu yu r du
mü' mi ne mi ra t yi ne
mü' min di r Ka bû let tim yö nüm
mi ra ta dö n dü m Has be ten lil lâ
a h Has be te ni lil

lâh
3
3
B
A
5
h
Be nay dî yem ne var câ nım
3
fe dâ kıl dı mı sa câ nâ ne

Lebinden çeşmeyi ..... revan oldukça cânanın
Hıdırveş nûş edüp ol abe kandım Hasbetenlillah

Ah.. Meğer payânı yok derya imiş aşkı dilâramın
O bahri bînihayet içre daldım (Hasbetenlillah)[2]

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

159 ÇIKSAM ŞU DAĞLARA YAZ GELİRM'OLA

TOPAL ABDO (AMİK AĞZI)

Aman... Çıksam şu dağlara da gene bu gün yaz gelirm'ola
Aman... Bir mektup göndersem bizim elden tez gelirm'ola
Şu zalim düşmanlar da gene bizden vazgelirm'ola
Aman... Dumana da gene oğlum küçük Ali Muhammed'im dumana
Valla(h)..Gene ataş düştüğü yeri yakar oğlum dumana yavrum dumana oy oy

Aman... Kalkın gidelim de gene bu gün bizim elde boru sesi var
Aman... Bilmem bu kaphe düşmanın da yine bizden böğün nesi var
Topal Abdo'yu vurdular da gine bu gün bizim aşiretin yası var
Aman... Dumana da gene oğlum küçük Ali Muhammed'im dumana
Valla(h)..Bu gün bizim aşirette de çifte cenaze var ah feryat figana oy oy

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Halit Arapoğlu*

Kaynak: *Halit Arapoğlu*

160 ÇIKSAM YÜCE DAĞLARIN BAŞINA GİNE GİDEM OTURAM

(BARAK AĞZI)

Aman.. Çıksam yüce dağların başına gine gidem oturam
Yok mudur benim gibi de sevdiğini yitiren
Yollar yakın değil Barak kızı gelem seni getirem
Söyle de Barak kızı söyle Nizip'e yol nerden gider
Söyle Barak kızı da söyle Antep'e yol nerden gider

Aman.. Açmayın pencereleri garip aman esmesin yeller
Seni sevdiğimi de gine bilmesin eller
Elini boynuma sardığım günler
Söyle de Barak kızı söyle Nizep'e yol nerden gider
Söyle Barak kızı da söyle Antep'e yol nerden gider

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen :*Mehil Duygulu*

Kaynak:*İbrahim Öztürk*

161 ÇIKTIK HORASAN'DAN SÖKÜNEYLEDİK

(İSKÂN HAVASI)

Aman... Çıktık Horasan'dan a canım canım ah canım
vay beyler aman sökünеyledik aman sökün eyledik
Düşürdüler bizi tozlu yollara
Yara rahmeylemedi beyler el ediy canım
Düşürdüler bizi tozlu yollara

Yöresi : *Nevşehir-Hacıbektaş* Derleyen : *Veli Kangal*

Kaynak: *Veli Kangal*

162 ÇIKTIKÇA SILAYA GÖZÜMDE YANAR

(BOZLAK)

Çıktıkca sılaya gözümde yanar
Ilgıt ılgıt eser yeli vatanın
Hasreti yaradır içimde kanar
Burcu-burcu kokar gülü vatanın

Çayırı düz halı bayırı çimen
Kırları çiğdemli bağı yasemen
Ne kadar methedsem tarif edemem
Savaşta nam almış eri vatanın

Yöresi : *Kırşehir-Çiçekdağı* Derleyen : *Dede Bekâr*

Kaynak: *Dede Bekâr*

163 ÇIKTIM ÇİÇEK DAĞI'NA GAR GÖRÜNÜR

(BOZLAK)

Çıktım Çiçek dağı'na oy gar görünür
Güzel olan sarı yazma bürünür
Size diyom size oy oy duyun ahbaplar
Sevdiğini alamayanlar sürünür

Kırşehir tarafından çıktı bir gelin
Kınalanmış boğum boğum ak elin
Yazdırmış fermanın almışeline
Buzluk sana uğradı mı bir gelin

Eline vurmuş da boğum kınayı
Nerden bulam senin gibi sunayı
Gözle Çiçek dağ'ı hanen veran sunayı
Çiçek dağ'ı sen de kaldı bu gelin

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Ali Canlı*

Kaynak: *Ahmet Yamacı*

164 ÇIKTIM GURBET ELE GERİ GELİNMEZ

(GURBET HAVASI)

Çıktım gurbet ele geri gelinmez
Kimler öldü kimler kaldı bilinmez
Ölsem buralarda gözüm yumulmaz
Eğil dağlar eğil sılam göreyim
Sılamda güller açmış nasıl durayım

Dumanlı dağların başı boş değil
Gülsem oynasam da gönlüm hoş deil
Kahbe gurbet çekilecek iş değil
Eğil dağlar eğil sılam göreyim
Sılamda güller açmış nasıl durayım

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

Derleyen : *Neşet Ertaş*
Notalayan : *Ahmet Yamacı*

ÇİÇEK DAĞI DERLER VAR MI SANA ZARARIM

Of yar ey..Çiçek dağı da derler var mı sana zararım
Yar yitirdim de uğrun uğrun ararım
Hey.. Üç güneydi benim kavli kararım
Beş gün oldu nerde kaldım sevdiğim (vah)[2]
Anadan yosmam hey

Of ya ey.. Çiçek dağı da derler şanını duydum
Aşkın ateşleriyle eğlendim kaldım
Hey... Vebalin boynuna işte ben öldüm
Metarımı havlına kaz kara gözlüm
Anadan yosmam hey

Of yar ey..Aşamadım Çiçek dağın ardını
Çeken bilir ayrılığın derdini
Hey... Bülbül ucuz vermiş gülüm narkını
Gül alıp satmanın zamanı dağlar
Anadan yosmam hey

Yöresi : *Irak-Kerkük*
Kaynak: *Ahmet Biçköle*

Derleyen : *Ata Terzibaşı*

166 ÇİMENİ SU GÖĞERTMİŞ ÇİMENİ

(MUÇILA HOYRATI)

Zalım (alım).. Çimeni
Su gögertmiş çimeni
Çöllerde bir lala idim
Koparttı yolçı meni
Deryahta balığ idim
Çekti kullapçı meni
Havada bir kuş idim
Yendirdi torçı meni
Dağlarda ceyran idim
Vurdu kôr avçı meni

Ah oğul... Bükti küreye koydu
Ğaddar demirçi meni
Ağ gümüşe dönderdi
Kâfir altunçı meni
Gelmişem yar yanınnan
Çi yari gör çi meni
Akh men di yokh sen
Ğeribivem düşgünuvem
Bu günde men zalım

Yöresi : *Burdur-Yeşilova*
Kaynak: *Ali Urhan*

Derleyen :*Salih Urhan*
Notalayan :*Salih Urhan*

ÇİNGİR ÇİNGİR ÖTER YAYLANIN DAŞI

(GURBET HAVASI)

şı
şi
2
2
Ga rip de ga ri
Gi der de el sı la
p
ö ter de sı la
sın da da me kan

nın gu
mı du
şu
tar
a bey le
" " "
rof
"

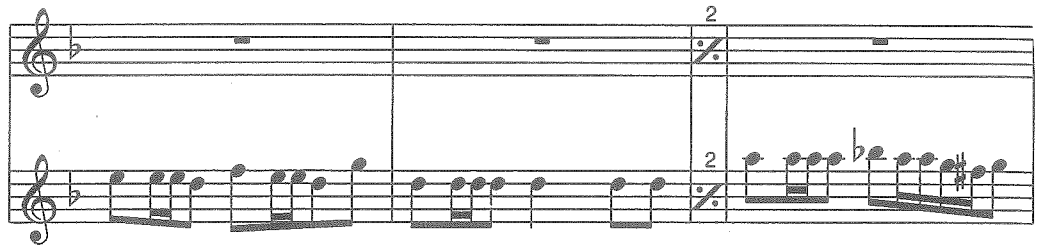

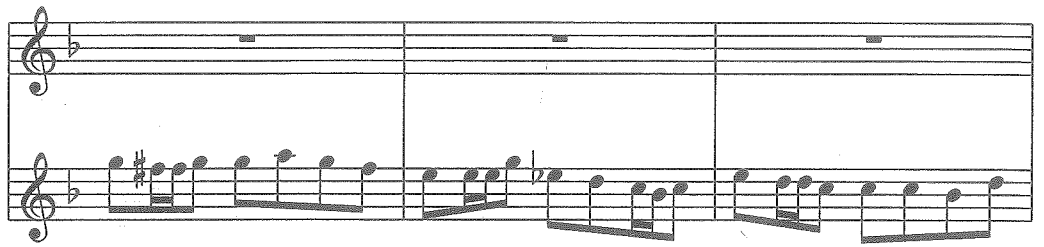

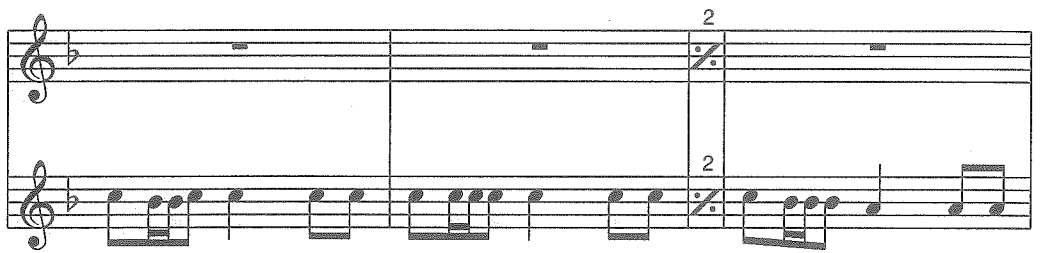

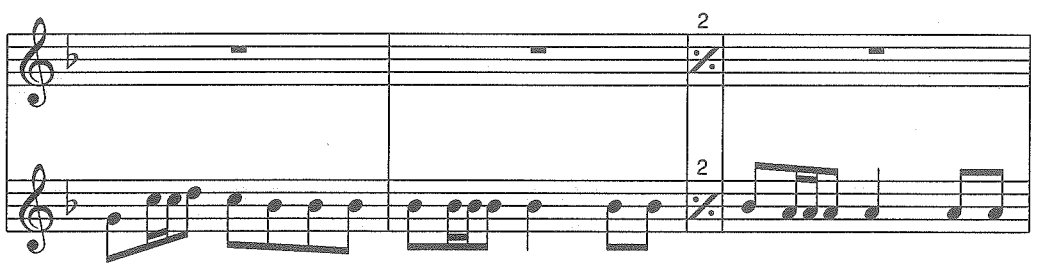

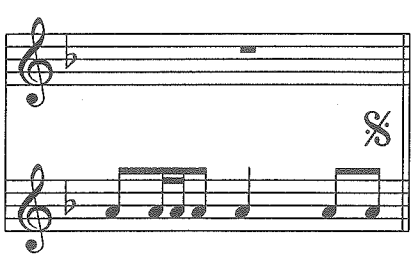

Çıktımda gurbet ele de geri gelinmez
Kimler de öldü kimler kaldı bilinmez a beyler of
Ölsemde buralarda kabrim bulunmaz
Ölümde ver Allah'ım da ayrılık verme a beyler of

Aşar isek karlı dağlar aşarız
Düşer isek toz yola da düşeriz a beyler of
Çeker de isek güzelde kahrı çekeriz
Çirkinlerin gahrı da güçtür çekilmez a beyler of

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

168 ÇOBAN KAVALINI DERTLİ ÇALIYO

(BOZLAK)

Çoban kavalını dertli çalıyo
Koyunları koygun koygun meliyo
Gül yüzlü yarimi eller alıyo
Çalma çoban kavalını bu günde
Hastadır yarim gönül durmadan inler

Çoban'ın kavalı sinemi deldi
Ağlar iki gözüm ne zaman güldü
Gül yüzlü yarimi yad eller aldı
Çalma çoban kavalını bu günde
Hastadır yarim gönül durmadan inler

Yöresi : *Rize* Derleyen : *Bülent Aslan*

Kaynak: *Bülent Aslan*

169 ÇOK AHTUM VAR İDİ ÇIKMADUK YAZA

(KALELİ NOKTA HALI DESTANI)

Çok ahtum var idi çıkmaduk yaza
Azrailde bakmaz bir ile aza
Kahpe felek bana verdiyse ceza
Bundan sonra daha demem Ahmed'um

Çiçekli yaylalar topraklı taşlı
Eyvah ben gezerum gözlerim yaşlı
Eller gelin eder kutni kumaşlı
Bundan sonra daha demem Ahmed'um

Gülum soldi doli vurdu bostana
Butün dertlerumi yazın destana
Selam olsun Ayderdeki ustama
Bundan sonra daha demem Ahme'dum

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

170 ÇOK ZAMAN SABRETTİM TÜKENMEZ DERDİM

(BOZLAK)

Aman... Çok zaman sabrettim tükenmez derdim
Gönül mihnet pınarında gam çalar
Dert yükünü yüklemiş çekmiş katarı
Dellal gibi nida edip ün çalar of

Aman... Mevlam derde düşürmesin her kulu
Dert hicran elinden çekilmez olur
Kuzusun bağrına basmış bir gelin
Seher vakti avaz inen nen çalar

Aman.. Said'im der ki eylerim zarı
Yaralıdır ciğerim akıyor kanı
Eğdirip kaşlarını bakınca yarim
Ela gözler ciğerimden kan çalar

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*

Kaynak: *Mahmut Güzelgöz* *Osman Güzelgöz*

171 ÇORABI ÇEKTİM DİZİME

(AĞIT)

Çorabı çektim dizime
Endim Urfa'nın düzüne
Ethem hocayı astılar
Bir kötünün sözüne
Oy oy Ethem'im oy
Oy oy Zülküf'üm oy
Oy oy sebebim oy

Bögün hava bulanıktır
Ciğerim başı yanıktır
Ethem hoca asılacak
Gidin bakın uyanıktır
Oy oy Ethem'im oy
Oy oy Zülküf'üm oy
Oy oy sebebim oy

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak:*Halil Söyler*

172 ÇUBUĞU ASMA YARİM

Çubuğu asma yarim
Anadan yosma yarim
El sözüne uyupta
Selamı kesme yarim aman da yarim aman

Elde fincana kurban
Kolda mercana kurban
Alem bana maliktir
Bende bir cana kurban aman da yarim aman

Sabah oldu uyan yar
Beni dertli koyan yar
Ellerin gönlü için
Tatlı cana kıyan yar aman da yarim aman

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

173 DAĞDA DUMAN YERİ VAR

(HOYRAT)

Baba bögün.. Dağda duman yeri var
Kaşta keman yeri var yeri var yeri var
Baba bögün.. Çöz göksün düğmesini
Valla(h)... Sende güman yeri var yeri var
hayın yarım zalım yarım.

Baba bögün.. Dağ ayrı duman ayrı
Kaş ayrı keman ayrı keman ayrı keman ayrı
Baba bögün.. Düşman gözün kör olsun
Valla(h)... Gezdik bir zaman ayrı zaman ayrı
hayın yarım zalım yarım

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*
Kaynak:*Ali Sait Adıgüzel*

174 DAĞILMIŞ SAÇLARI DÜŞMÜŞ YÜZÜNE

(ARGUVAN AĞZI)

Dağılmış saçları da düşmüş yüzüne
Yaş yerine kanlar inmiş gözüne yetmiyesice gelin
Hem ağliyi de hem vuriyi dizine
Onun da benim gibi ömrü çürümüş yanmış erimiş

Ağladı gözleri de eğdi başını
Bir seherde yitirmişti eşini yetmiyesice gelin
Ben sordum da o sakladı yaşını
Onun da benim gibi ömrü çürümüş yanmış erimiş

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Kaynak:*Nuri Üstünses*

175 DAĞLAR AĞARDI KARDAN

Dağlar ağardı kardın yarim gel zalım gel
Haber gelmedi yardan
Hele zalım... Ya gel ya mektup gönder
Kurtar beni bu dardan
Kara gözlüm ağlama
Karaları bağlama

Şu dağlar ulu dağlar yarım gel zalım gel
Çevresi sulu dağlar
Hele zalım... İstedim yare gidem
Bağlaman yolu dağlar
Kara gözlüm ağlama
Karaları bağlama

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Molla Taha*

176 DAĞLAR SENDE BİR HAL VAR

(DERMANKÂHA HOYRATI-ERKEK AĞZI)

Ülen (ülen)[3].. Dağlar sende bir hal var
Ağam dede gene.. Bir elif var bir dâl var (yar ey)[7]
Dede gene... Yar bizden küstü getti (yar ey)[3]
Dede... Koyma getsin çokh yalvar (yar ey)[5]

Ülen (ülen)[3].. Tiken güle ey ülen akh
Ağam dede gene.. Sarmaşıp tiken güle ay öz beğim (ya ey)[7]
Dede gene... Alem gözü tikipti (yar ey)[3]
Dede... Men gözün tiken güle (yar ey)[5]

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Dede Bekâr*

Kaynak: *Dede Bekâr*

177 DAĞLAR SENİN KOYAĞINDA ŞAHİN KIŞLAMAZ

(BOZLAK)

Ay dost aman.. Dağlar senin koyağında şahin kışlamaz
Avcı olan da bu dağları boşlamaz
Gönül kalesine gülle işlemez
Garip gönlüm kaldı bir hayalınan

Ay dost aman.. Dağlar senin koyağında şahin beslenir
Avcı olan da bu bağlara yaslanır
Deli gönül de böyle kalmaz uslanır
Garip gönlüm kaldı bir hayalınan

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Necati Coşkun*
Kaynak: *Necati Coşkun*

178 DAĞLAR SİZİ DELİK-DELİK DELERİM

Dağlar sizi delik-delik delerim
Toprağını eler yara giderim
O yar bir koyundur ben de bir kuzu
Arkasından meler yare giderim

Dağda çiçek açar kardan ileri
Ayvayı soyarlar nardan ileri
Yiğidin başına bir hal gelirse
Ağlayanı olmaz yardan ileri

Yöresi : *Burdur-Tefenni* Derleyen : *Sümer Ezgü*
Kaynak: *A.Ali Selçuk*

179 DAĞLARI DOLANDI KEÇİNİN ÖNÜ

(GURBET HAVASI)

Dağları dolandı keçinin önü
Boynuna takmışlar kıldırak çanı
Var mıdır beyler bu dünyanın sonu
Neyleyim dünyayı sonu olduktan gayrı sevdiğim

Kargı kalemlen yazı yazarım
Derdim çoktur usul usul gezerim
Gurbet ellerinde kaldı benim mezarım
Burda bir garip ölmüş desinler ağlasınlar sevdiğim

Yöresi : *Sivas-Kangal*
Kaynak:*Zekiye Şan*

Derleyen :*Ömer Şan*
Notalayan :*Ömer Şan*

DALA MENDİL BAĞLADIM

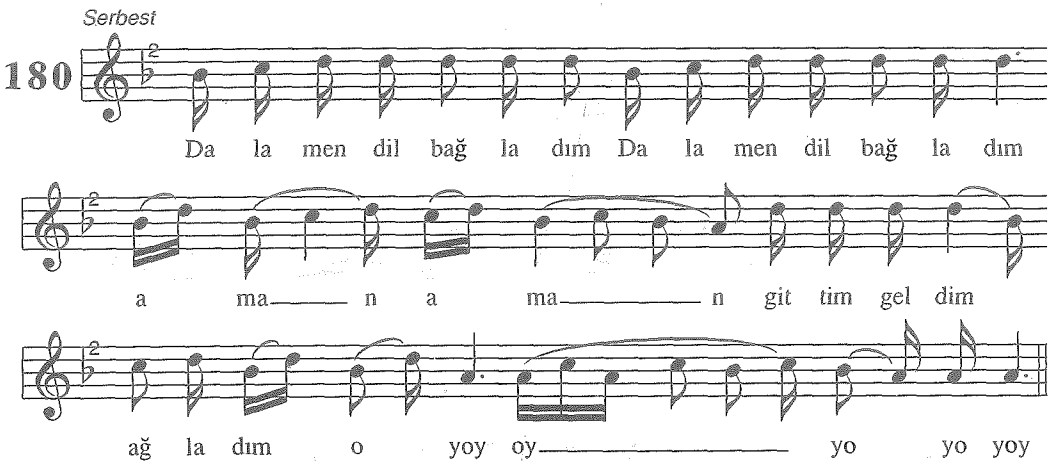

Dala mendil bağladım aman aman
Gittim geldim ağladım oy oy oy oy oy
Ellerin yari gelmiş aman aman
Ben oturup ağladım oy oy oy oy oy

Yüce dağlar başına aman aman
Neler geldi başıma oy oy oy oy oy
Ben bu dertten ölürsem aman aman
Yazın mezar taşıma oy oy oy oy oy

Ezmeyinen ezmeyinen aman aman
Yar bulunmaz gezmeyinen oy oy oy oy oy
Mezarımı kızlar kazsın aman aman
Altın saplı kazmayınan oy oy oy oy oy

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen :*Celal Güzelses*
Notalayan :*Salih Turhan*

DALDALANIM

(MUHALİF HOYRAT-I)

181

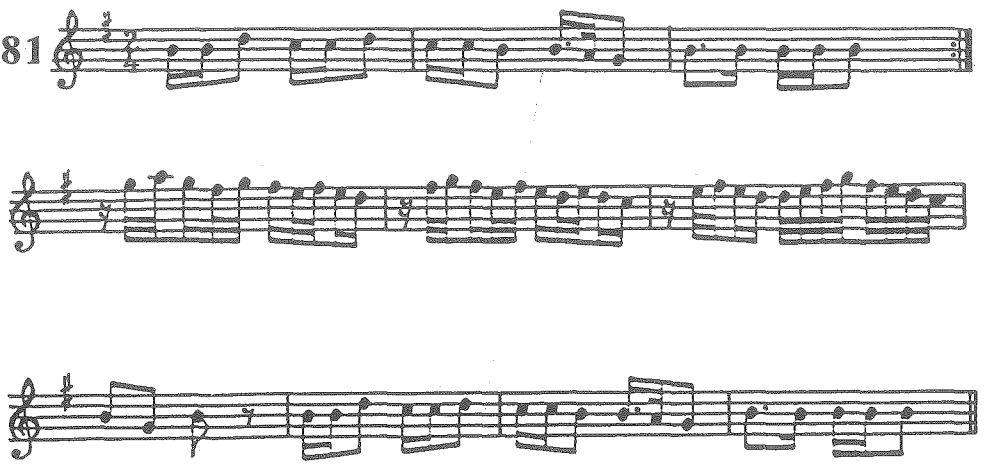

Oğul bögün... Daldalanım
Yerim yok daldalanım
Ben feleğe neyledim
Koymuyor daldalanım (aman)^{6}

Anam... Ben feleğe neyledim
Bırakmaz daldalanım (aman)^{6}

Oğul bögün... Ben feleğe neyledim
Bırakmaz daldalanım (aman)^{6}

Not: Mevcut ezgi başta iki, aralarda birer kez çalınıyor.

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Adnan Türközü*

182 DAVRAN KIRAT DAVRAN SİVRİYE DAVRAN

(BOZLAK-AĞIT)

Davran kırat da davran sivriye davran
Sivri'nin üstünde de bir ulu savran
Uyan Raşit'im de uyan geçiyor kervan
Yakın oylum oylum sivri dağını

Döğerim döğerim de yar bağrım delinmez
Çıkarım bakarım da sılam görünmez
El kızı bulunur da kardaş bulunmaz
Yakın oylum oylum sivri dağını

Yöresi : *Niğde* Derleyen : *Halit Ongan*

Kaynak: *Halit Ongan*

183 DAVRAN KIRATIM DAVRAN YOKUŞU DAVRAN

(BOZLAK)

Davran kıratım da davran ey (yokuşu davran ey)^2
Yokuşun başında da ey ey bozuldu kervan vay kervan
Düşman karşıya geldi ey ey arkadaş ne yapsın savran
Benli kır atım malım devletim

Kır atın üstünde de hastayım ey (amanın hasta ey)^2
Gözlerim kapıda da ey ey kulağım seste vay seste
Yelesi bir karış ta ey ey kuyruğu deste
Nazlı kır atım malım devletim

Gezdir oğlan da gezdir ey (kır atı gezdir ey)^2
Kır atın alnına da ey ey maşallah yazdır vay yazdır
Götür nalbandlara da ey ey kayarın düzdür
Benli kır atım malım devletim

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen :*Celal Güzelses*
Notalayan :*Zülküf Altan*

DEDİM AY EFENDİM GEL KIYMA BANA

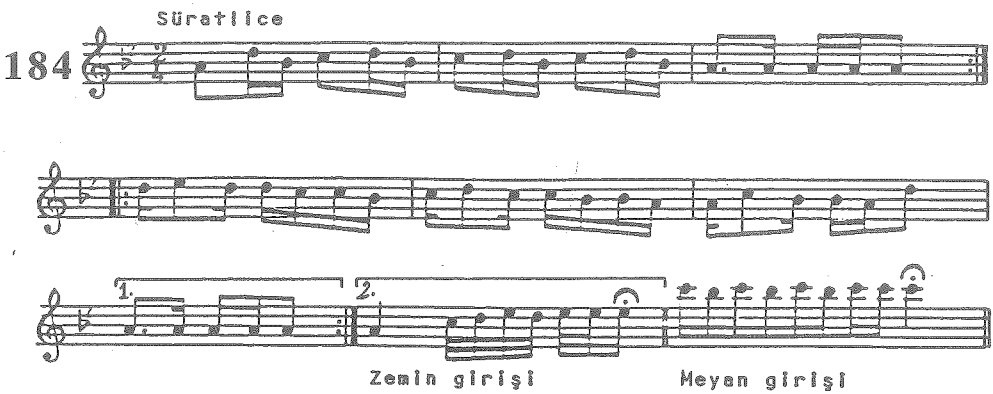

Aman... Dedim ay efendim gel kıyma bana
Dedi insaf ettim geldim imana
Dedim bir bûsecik kerem et bana
Dedi kamaştırır gözlerin yaman yavaş aman

Ah.. ah... Dedim adûlere niçin uyarsın
Dedi bu haberi kimden duyarsın
Zalım dîdelerim kana boyarsın
Dedi aşık olan döker kanlı yaş ley
Liley liyey lileylim ha leylim

Aman... Karlı dağlar kalkmayınca aradan
Haber almam o kaşları karadan
Ver muradım yeri göğü Yaradan
Koyma beni bu hasretle öleyim ey ey aman

Ah... Gâh sefa buldu gönül âinesi gâhi keder
Hâli âlem böyledir böyle gelir böyle gider ley
Liley liley lileylim ha leylim

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen: *Bülbül Memmedov*
Kaynak: *Seyid Şuşinski*

185 DEDİM EY GÜL BELE SALLANMA

(ARAZBARI RİTMİK-ZERBİ MUGAMI)

Dedim ey gül bele sallanma
Burada bele yahşı var yaman var
Dedim ey gül derdin men allam
Dedi bele sebr eyle zaman var ay zalım

Dedim ey gül hemdemin kimdir
Dedi bele hemdemim bülbüldür
Dedim ey gül hare yalvarma
Dedi bele işim müşküldür ay zalım

Güzeller bağda gezerler
Ömrümün gülün üzerler
Bir o yandan bir bu yandan
Burada bele bir gaşı keman var ay zalım

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*
Kaynak:*Kemal Çığrak*

186 DEĞME TABİP DEĞME YARAM ÇOK DERİN

Değme tabip değme yaram çok derin
Bu derin yareme varmaz ellerin
Baharda soldu da gonca güllerin
Bende bu derde ile ölüp giderim

Hastahanede yattım kanım akıyor
Hasretlik ateşi sinemi yakıyor
Cenazem kalkarken eller bakıyor
Güllerim soldu da yaprak döküyor

Yöresi : *Sivas-Yıldızeli* Derleyen : *Ali Aksoy*

Kaynak: *Ali Aksoy*

187 DEĞMEN BANA YARALARIM SIZILAR

Değmen bana yaralarım sızılar
Bozuktur gül benzim bir yare sebep
Her gelip geçtikçe bağrımı ezer
Budur efkârımız da bir yara sebep

Güzeller içinde gayet güzelsin
Salınma karşımda beni üzersin
Bana derler niçin mahzun gezersin
Dedim yaralıyım da bir yara sebep

Gevheri'yem aşk kitabım açarım
Her açtıkça lal-ü gevher saçarım
Dost elinden ağu gelse içerim
Goy desinler öldü bir yara sebep

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Mahmut Erdal*

Kaynak: *Mahmut Erdal*

188 DELİ GÖNÜL HANGİ DALA KONARSIN

(ÇAMŞIH AĞZI)

Deli gönül hangi dala konarsın ölem konarsın
Senin tutulacak dalın mı kaldı gönül dalın mı kaldı
Ahu feryad ile niye yanarsın ölem yanarsın
Senin tutulacak dalın mı kaldı gönül dalın mı kaldı

Yerin yok yurdun yoktur nerde kalırsın ölem kalırsın
Her yüze güleni dostun sanırsın gönül sanarsın
Bunca derdi sen üstüne alırsın ölem alırsın
Senin dert çekmeye halın mı kaldı gönül halın mı kaldı

Eller seni gafletiyle uyutur ölem uyutur
Evin barkın külli varın unutur gönül unutur
Girer bir hoyrata bağın kurutur ölem kurutur
Bülbüller ötecek gülün mü kaldı gönül gülün mü kaldı

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

189 DELİ GÖNÜL MELÜL OLUP AĞLAMA

(MAYA)

Deli gönül melül olup ağlama ey
Ağlamanın elbet bir gülmesi var ey ey
İntikam adûve kalır mı sandın ey
Herkesin felek felek ettiği kadar bulması var

Yöresi : *Burdur-Dirmil* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Emin Demirayak*

190 DELİ POYRAZ YERE SÜRDÜ BULUDU

(GURBET HAVASI)

Deli poyraz yere sürdü buludu
Günden güne sularımız ılıdı
Hani sevdiğim o gönlünün kilidi
O kilidi çözenler kara yerde çürüdü

Karlı da dağlar aştım yol sandım
Çakır dikenleri aldım gül sandım
Ellere sarıldım sevdiğim yar sandım
Çekelim ayrılığı bir kalalım

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Ali Ekber Çiçek*

Kaynak: *Aziz Pala*

191 DERİN DERELERİN İNCE DUMANI

Derin derelerin ince dumanı
Umut vardır yardan kesmem gümanı
İkimizin gün görecek zamanı
Felek göstermedi ben nasıl görem

Geldi güz ayları da hava soğudu
Güzel sende arzumanım çoğudu
Ele ayrılık olsa da bize yoğudu
Esti bir ürüzgâr ayırdı bizi

Odada yaslandım ben bir direğe
Of çekdikçe kan damlıyor yüreğe
Acap ben ne yaptım ganlı feleğe
Dünyayı başıma zindan eyledi

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

192 DERMAN ARAMAM DERDİME GÖZ YAŞIMI SİLMEM

(SABÂ GAZEL)

Derman aramam derdime göz yaşımı silmem
Dîvane mi âşık mı neyim ben dâhi bilmem ey ey (of)[4]

Emret öleyim gel sana var ise hayatım
Ah (ah)[3].. Mahşerde dâhi haşrolmaz yar (of)[4]

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *Türker Eroğlu*

Kaynak: *Enver Demirbağ*

193 DERTLİ KOYUN

(ÖLÜM HOYRATI)

I.

Ah anam... Dertli koyun dertli koyun
Ah anam... Dağdadır lımıne dertli koyun
Ah anam... Ben bu dertten ölürsem
Valla (h)... Adımı dertli koyun
Ağamın elinden elinden
Yavrumun dilinden dilinden
Nere gidem elinden

II.

Ah ağam... Yüksek kayadır gönül
Ah ağam .. Derttir beladır gönül
Ah ağam... Nerde bir güzel görsem
Hele gurban. Takılır kalır gönül
Ağamın elinden elinden
Yavrumun dilinden dilinden
Nere gidem derdinden

Ah ağam... Gül ektim talan oldu
Ah ağam... Bir yar sevdim yalan oldu
Ah ağam... Keşke sevmez olsaydım
Ağam... Dillere destan oldu
Oğul aman aman
Ya derdime derman aman aman
Ben yaralıyam ayrılamam aman aman

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen : *Mustafa Özgül*

Kaynak:*Sabahattin Alparslan*

194 DERTLİYİM GARİBİM HASTADIR GÖNLÜM

Dertliyim garibim hastadır gönlüm
Yardan ayrıldı da yastadır gönlüm
Altın tas içinde su versen içmem
Yarın elindeki tastadır gönlüm

Karabel derler de bir yüce dağdır
Ölmemiş nazlı yar inşallah sağdır
Dünya gözüyünen görürsem yari
Karakoç adağım kurbanım vardır

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Ali Kızıltuğ*

Kaynak:*Ali Kızıltuğ*

195 DERYA KENARINDA KAYIK DEĞİLİM

Derya kenarında kayık değilim ölem yar ölem
İçmişim badeyi ayık değilim gadan alırım da
sevdiğim güzel oy oy
Kınaman komşular beni kınaman
Ben de bu çirkine layık değilim oy oy

Derya kenarında bir çift gazım var
Gülüm sende ölenecek gözüm var gadan alırım da
kurban olurum oy oy
İsterim isterim de baban vermezse
Ben de bilmim ki ne karalı yazım var yar
kurban olam da dertlerin alam oy oy

Yöresi : *Kars-Sarıkamış* Derleyen : *Aşık Fikret Ünal*
Kaynak: *AşıkFikret Ünal*

196 DEŞMEYİN DERDİMİ YARAM ÇOK DERİN

Eğlen... Deşmeyin derdimi yaram çok derin
Bu derdin elinden ağlar gezerim
Dert çekmektir benim kazancım kârım
Yas tutup karalar bağlar gezerim hey vah ey

Eğlen... Döndükçü pervâne yanıyor özüm
Bozuldu düzenim ötmüyor sazım
Ah ettikçe yükseliyor âvazım
Akar sular gibi çağlar gezerim hey vah ey

Eğlen... Fikret'de daima düştüm zara
Garip bülbüller gibi düşmüşüm dara
Gittikçe artıyor bendeki yara
Taş basar sineme ağlar gezerim hey vah ey

Yöresi : *Çankırı* Derleyen : *Yusuf Özdemir*
Kaynak: *Yusuf Özdemir*

197 DEVELOĞLU DERLER GELDİM YANINA

(BOZLAK)

Develoğlu derler geldim yanına
Böyle işler düşermiydi şanına
Aldın nişanlımı verdin kaynına
Al benim nişanlımı ver Develoğlu
Eğer nişanlımı alıp vermezsen
Kelleni terkimde gör Develoğlu

Güz gelince develeri bağlanır
Kış gelince tavlalarda eğlenir
Bir kuş gelir bir çalıda eğlenir
Al benim nişanlımı ver Develoğlu
Eğer nişanlımı alıp vermezsen
Kelleni terkimde gör Develoğlu

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Naciye Duygulu-Hatice Özdemir*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

DEVELERİM GELİR YANAŞMAZ

(KINA HAVASI)

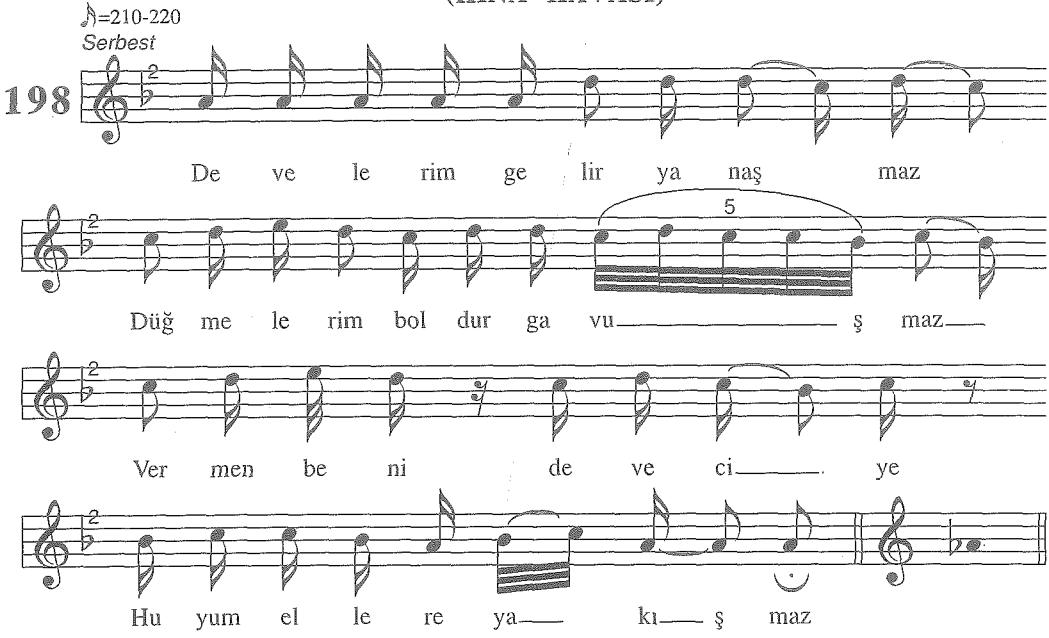

Develerim gelir yanaşmaz
Düğmelerim dardır kavuşmaz
Vermen beni deveciye
Huyum ellere yakışmaz

Develerin gelir yanaşır
Düğmelerin boldur kavuşur
Verdik seni deveciye
Huyun ellere yakışır

Sofraya diktim kaşığı
Hopladım düştüm eşiği
Vermen beni deveciye
Bir gız evin yakışığı

Ok muyudu çok muyudu
Bir gız eve çok muyudu
Yıkılı kalası elinizde
Bir menendim yok muyudu

No'ldu babam sana no'ldu
Sararıp gül benzin soldu
Bir gün duyan gızın öldü
Vermen beni deveciye

Gannede gan titirer
Yürekte can titirer
Gece üryamda gördüm
Bütün azem titirer

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Muharrem Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

199 DİNEK DAĞI YENİ GELDİM GURBETTEN

(AVŞAR BOZLAĞI)

Ay dost..Dinek dağı yeni geldim gurbetten
Başım halas olmaz kadadan derten
Adama kemlik mi gelir merdoğlu mertten
Kötülerin dalı gölgesi olmaz

Ay dost..Yiğit olan ata biner atlanır
Yiğit olan her cefaya katlanır
Yiğit gölgesinde yiğit saklanır
Kötülerin dalı gölgesi olmaz

Ay dost..Meydanda deşinir yiğidin atı
Her nere gitse de söylenir methi
Altına batırsan ey'olmaz kötü
Aslı kara demir mücevher olmaz

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

DİRAHT-İ GÜL ÇEMEN
200 ÂB-Ü HAVA MAHZUN BEN MAHZUN

(SABÂ GAZEL)

Ah... Diraht-i gül çemen âb-ü hava mahzun ben mahzun
Harif-i hemdem-i ehl-i safa mahzun ben mahzun medet aman

Ah... Beyan-ı kıssa-i aşka benim hemdem sana ey ney aman aman
Ah... Derûnumda olan âh-u sada mahzun ben mahzun can cânım

Ten-i bîmarda tiğ-i kazadan yareler var kim aman
Devâsından tabîb-i canfeza mahzun ben mahzun medet (aman)[3]
Devâsından tabîb-i canfeza mahzun ben mahzun can cânım aman

Ah... Tegâful etme dil-sûz-i seher feryâd-ı zarımdan
Tegafül etme dil-sûz-i seher feryâd-ı zarımdan
Medet Raşit gibi dest-i dua mahzun ben mahzun medet ah ah (aman)[2]

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

Kaynak: *Nurettin Dadaloğlu*

201 DİYARBAKIR DAĞI DUMANDIR

Oğul oğul... Diyarbakır dağı dumandır
Yavru yavru...Çıkılması yamandır
Evin yıkılsın felek
Gözün kör olsun felek
Anadan koydun yetim

Oğul oğul... Karşı dağda talan var
Yavru yavru...Derdi derde salan var
Evin yıkılsın felek
Gözün kör olsun felek
Anadan koydun yetim

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *A. Hasan Hüseyin*

202 DİYARBEKİR DOLAR ŞİMDİ

Oğul oğul...Diyarbekir dolar şimdi
Dolar-dolar boşalır şimdi (di gel)^2 havar di gel
Oğul oğul...Şu benim hasret gönlüm
Dolar-dolar boşalır şimdi
Oğul.. Ya derdime derman ya katlime ferman

Oğul oğul...Eğirdim kelep ettim
Şam yolunu Halep ettim (di gel)^2 havar di gel
Oğul oğul...Bir vefasız yar için hele kurban
Genç ömrümü telef ettim oğul
Oğul... Ya derdime derman ya katlime ferman

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Yaşar Reyhani*

Kaynak: *Yaşar Reyhani*

203 DİYARI GURBETE DÜŞ OLDU YOLUM

(YEDEKLİ KOŞMA)

Diyarı gurbete düş oldu yolum
Gidip gelsem de bir gelmesem de bir meded ey
Şifa bilmez bir acemi tabibte
İlaç alsam da bir almasam da bir meded ey
Oğul ... Yara sızlar
Ok değmiş yara sızlar
Yaralının halından
Ne bilir yarasızlar ey efendim

Semender'in arşa dayandı zarı
Halı müşkül döndü pervanaları
Yakıp vücudumu kül eder narı
Şem'e salsam da bir salmasam da bir
Yavru.. Gül yarım
Bülbül yarim gülyarım
Aşkın ile deli oldum
Gel üstüme gül yarım

Yöresi : *Kırşehir-Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Ali Çekiç*

Kaynak: *Ali Çekiç*

204 DOĞAR YAZ AYLARI ÇİÇEKLER AÇAR

(BOZLAK-AĞIT)

Aman... Doğar yaz ayları çiçekler açar
Eller yaylasına da yavrular göçer
Acep bizim kuzuları da oy oy kimler seçer
Aman... Ağlama anacığım ağlama oy oy buyumuş kader
Takdir böyle imiş zalım of sabreyle peder oy

Aman... Yarın bayram gelir alem dirilir
Ana baba da yavrusuna sarılır
Yetim olanların da oy oy boynu burulur
Aman... Ağlama anacığım ağlama oy oy buyumuş kader
Takdir böyle imiş zalım of sabreyle peder oy

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Çekiç Ali*
Kaynak: *Çekiç Ali*

205 DOSTLARINAN BOZUK GİTTİ ARAMIZ

(AVŞAR BOZLAĞI)

Dostlarınan bozuk gitti aramız
Düşmana yeke yek varmak sıramız
Biz düşmana sardırmayız yaremiz
Kendi yaremizi saranlardanız.

Bineyidim kıratımın üstüne
Alayıdım martinimi destime
Gafil varmayız biz düşmanın üstüne
Hazır ol bahtına diyenlerdeniz.

Çıkayıdım Dinekdağı salına salına
At katayım mal yemezin malına
Sıtkı bütün arkadaşın yoluna
Biz kelleyi verenlerdeniz.

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ahmet Döner*
Kaynak: *Ahmet Döner*

206 DÖNE ZÜLÜFLERİN DESTE-DESTE

(BARAK AĞZI)

Döne... Zülüflerin deste-deste
Aman...Sen eyledin beni hasta
Aman...Şeker şerbet altun tasta
Aman...İçmez misin gelin Döne zalim döne (yar)[4]

Döne... Halep'den geldik şükür
Aman...Aklımızda kalmadı fikir
Aman...Uzun boya kutnu diktim
Aman...Giymez misin gelin Döne zalım döne (yar)[4]

Yöresi : *Şanlıurfa-Gaziantep* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Kaynak: *Hamza Şenses-Nizipli Mehmet*

207 DUMAN-DUMAN OLMUŞ KARŞIKİ DAĞLAR

(KESİK)

Duman-duman olmuş karşıki dağlar oy
Çözülmüş siyenci (anam)[3] bozulmuş bağlar oy

Ya.. Bülbülün yatağı bahçalar bağlar oy
Garibin yatağı (anam)[3] kahveler hanlar oy

Ya .. Hastanın halından ne bilir sağlar oy
Döşek melûl mahzun (anam)[3] yastık kan ağlar oy

Yöresi : *Denizli-Acıpayam* Derleyen : *Talip Özkan*
Kaynak: *Talip Özkan*

208 DUMANLI DAĞLARIN BAŞI BOŞ DEĞİL

(GURBET HAVASI)

Dumanlı dağların da başı boş değil of
Gülsem oynasam da gönlüm aman hoş değil of
Gahba da gurbet çekilecek iş değil
Eğil de dağlar eğil ben sılama varayım of
Sılamda güller açmış buralarda nasıl durayım vay gelin of

Çıktım gurbet ellerine geri gelinmez of
Kimler öldü kimler de kaldı bilinmez of
Ölsem de şu gurbette gözlerim aman yumulmaz of
Eğil de dağlar eğil ben sılama varayım of
Sılamda güller açmış buralarda nasıl durayım vay gelin of

Yöresi : *Balıkesir* Derleyen :

Kaynak:

209 DÜNDEN Mİ BURADAYDIN BU GÜN MÜ GELDİN

Dünden mi buradaydın bu gün mü geldin
Ötme durnam ötme bağrımı deldin
Eşinden ayrıldın yalnız mı galdın
Ötme durnam gönlüm şen değil

Eşinden ayrılanın hali yamandır
Korkusun çektiğim ikrar imamdır
Gitme durnam dağlar gıştır borandır
Ötme durnam gönlüm şen değil

Aşkın eseri geldi gaynadım coştum
Yüksek uçarken engine düştüm
Gitti gül yüzlü şimdi ben şaştım
Ötme durnam gönlüm şen değil

Yöresi : *Burdur-Tefenni* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *A. Ali Selçuk*

210 DÜNYA DEDİKLERİ BİR YEŞİL OTTUR

(GURBET HAVASI)

Dünya dedikleri bir yeşil ottur
Alçaklı yüksekli sefası çoktur
Sen nasıl doktorsun merhemin yoktur
Ne merhem tutmaz yarelerim var benim

Deli gönül seni faradamadım
Gördüğüm güzelden ayrılamadım
Çok güzeller sevdim doyuramadım
Aciz kaldım gönül senin elinden

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Feyzullah Çınar*
Kaynak:*Feyzullah Çınar*

211 DÜNYAM MI DEĞİŞTİ BİLMEM NE OLDU

Dünyam mı değişti bilmem ne oldu
Felek kemendini takdı gelemem
Bir bahçe yapmışım filizi soldu
Esti de sam yeli yaktı gelemem

Gece gündüz dert dökerim sazıma
Kime gidem ben ağlarım yazıma
Sarıldılar eteğime dizime
Yavrular boynunu büktü gelemem

Mihneti der ne ağladım ne güldüm
Ne aradım ne yitirdim ne buldum
Koca bir çınardım kurudum kaldım
Dallarım yaprağın döktü gelemem

Yöresi : *Sivas-Yıldızeli* Derleyen : *Ali Doğan*
Kaynak:*Ali Doğan*

212 DÜNYAYA GELDİM DE DAHA YAŞIYOM

Dünyaya geldim de daha yaşıyom
Ben gocadım daha dünya gelinmiş
Günler gelip geçti ona şaşıyom
Ben gocadım daha dünya gelinmiş

Yar ile beraber yıllarca durdum
Siyah saçlarını elimle ördüm
O siyah saçlarını da bembeyaz gördüm
Ben gocadım daha dünya gelinmiş

Hesap ettim yaşım varmış yetmişe
Ne gelmişse döndüm ne de gitmişe
Benden selam olsun da yeni doğmuşa
Ben gocadım daha dünya gelinmiş

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

213 DÜŞ MÜDÜR HAYAL MIDIR BİLMEDİM

(MAYA)

Düş müdür hayal mıdır bilmedim yar yar
Gözüm yaşı akıp gitti silmedim amman gülüm aman

Ben vaadliyim ben de sensiz gülmedim yar yar
İster dünyam felek felek bahçe ile bağ olsa
İster dünyam felek ey bahçe ile bağ olsa

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Hasan Durak*

Kaynak: *Hasan Durak*

214 DÜŞMÜŞÜM AŞKINA PERİŞAN HALIM

(ARGUVAN AĞZI)

Düşmüşüm aşkına (perişan halım)^2 halım halım
Sağolasın gurban sen yerine (ben ölüm)^2 ölüm ölüm
Ne dedim de küstün dutula dilim kesile (dilim)^3
Ne gadar ilvanlı da nazlısın geldin de gelin
Derdo gelin gelin ölem gelin gelin
Le gelin gara gelin öldüm nedim gelin

Gözlerimden kanlı yaşlar dökülse
Ağarsa saçlarım da kurban belim bükülse
Mezarımda karış-karış ot bitse neydem ot bitse
Billah unutamam seni le gelin le gelin
(De gelin)^3 hasta düştüm
(Le gelin)^2 ölem gelin çirbo gelin

215 DÜŞTE GÖR

(KÜRDİ-KÜRDE HOYRATI)

Aaakh baba bögün.. Düşte gör
Khayalda gör düşte gör
Aaakh gözlerim.. Düşenin dostu olmaz kölev olum
İnanmazsav düş te gör
Eyleme zulmu sen eyleme-eyleme
Gündü geçer ağlama
Bu kapını bağlıyan Khudam
Labud açar ağlama
El alem allar girip
Sen kareler bağlama

Aaakh baba bögün.. Düşennen al
Yıkılıp düşennen al
Aaakh gözlerim ağam. Bir dertlinin dermanın kölev olum
O derde düşennen al
Di gel gülüm zulmu sen eyleme
Gündü geçer ağlama
Bu kapını bağlıyan Khudam
Lebud açar ağlama
El alem allar girib
Sen kareler bağlama

Yöresi : *Erzincan-Kemaliye* Derleyen : *Mustafa Özgül*

Kaynak: *Mustafa Özgül*

216 EĞİN VERAN OLMUŞ GÜLÜ BİTMİYİ

Ah yavrum.. Eğin veran olmuş gülü bitmiyi
Güllerin dalında bülbül ötmiyi
Her nereye gitsem gönül eğlesem
Hiç birisi senin yerin etmiyi

Ah yavrum.. Kurban olam gözlerinin içine
Ayrı düştüm o gidiyi gücüme
Ela gözlerini sevdiğim ağam
Sığmadız mı bir Eğin'in içine

Ah yavrum.. Söyleyin koçana bu yıl akmasın
Akıp-akıp yüreğimi yakmasın
Benden selam söylen nazlı bacıma
Bu sene gelemem yola bakmasın

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Alaaddin Atasoy*

217 EKLEMEDİR ŞU BURDUR'UN DAĞLARI EKLEME

(GURBET HAVASI)

Eklemedir şu Burdur'un dağları ekleme
(Eklemedir kahpe dağlar ekleme)
Top zülüflüm gene geldi aklıma
Kostak boylum kömür gözlüm geldi aklıma
Gizli dertlerini benden saklama
Ben gidersem yollarımı bekleme
Gizli dertlerine derman olurum

Derviş olsam şu dağları dolansam
Varıp insem çeşmenizden sulansam
Yalan dediler bu dünyaya inansam
Dibi temelinden bozuk dünyanın

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan*
Kaynak: *Han Şuşinski*

Derleyen :*M. Cemil Emirov*
Notalayan : *Hemid Vekilov*

EL GEÇİR GARABAĞDAN

(GARABAĞ ŞİKESTESİ-RİTMİK-ZERBİ MUGAMI)

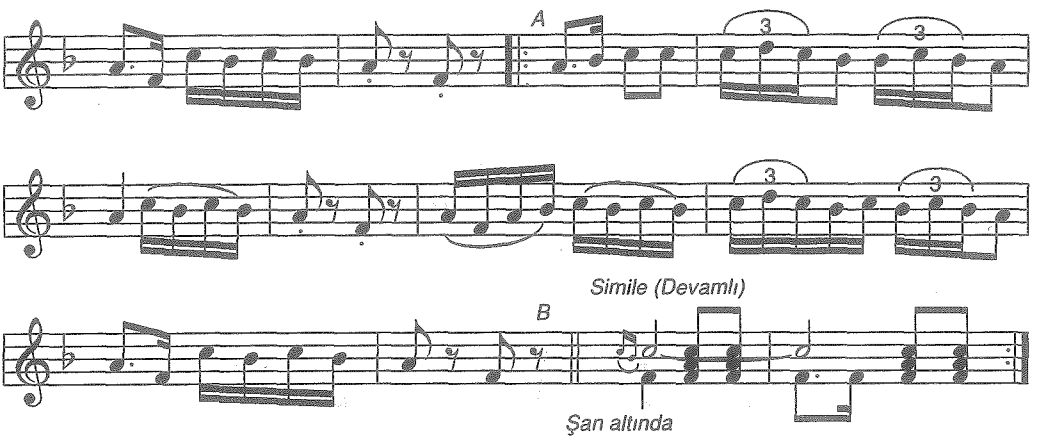
A
3
3
3
3
Simile (Devamlı)
B
Şan altında

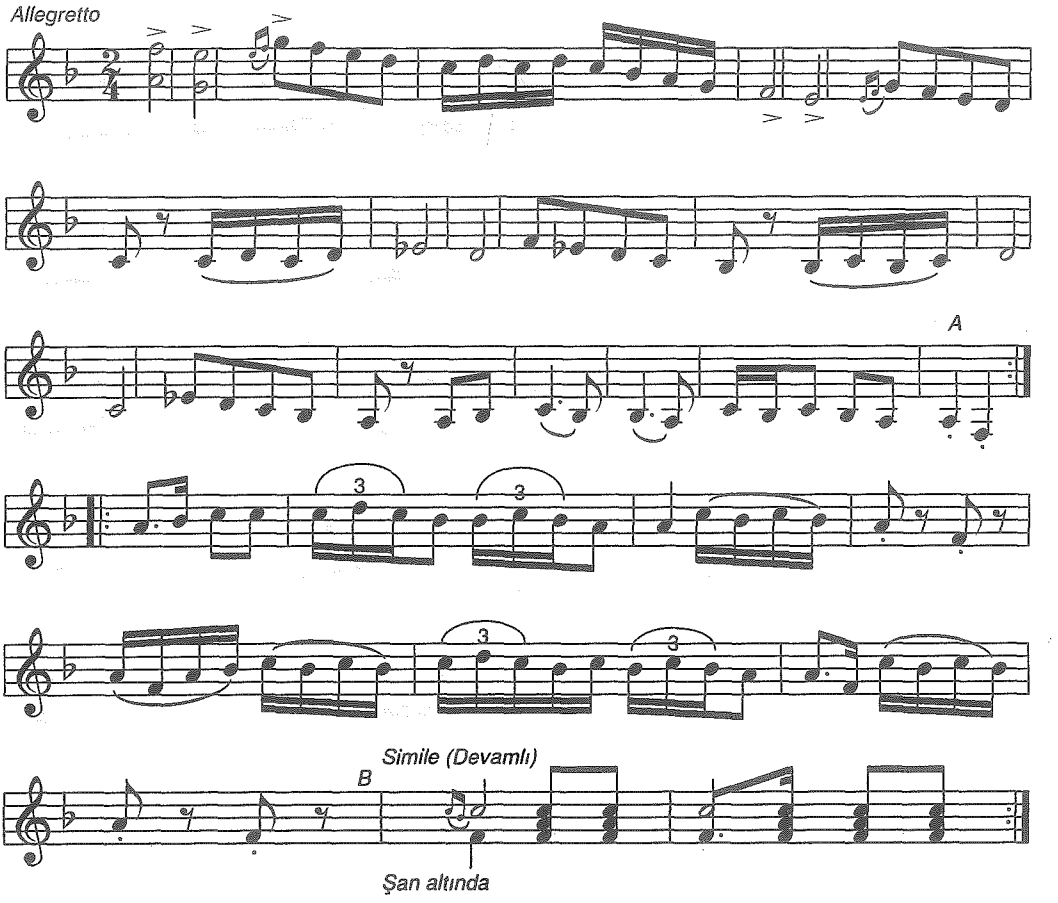
Allegretto
A
3
3
3
3
Simile (Devamlı)
B
Şan altında

Allegretto
tr
A

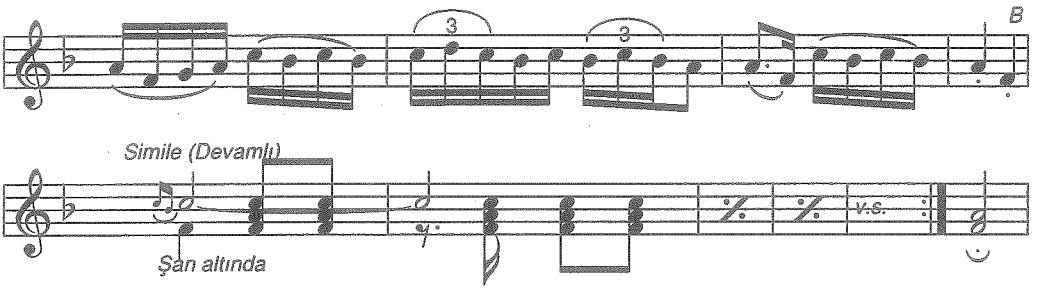

El ey geçir ay balam Garabağdan
Gâh bu dağdan gâh o dağdan
Felek vay vay elacım
Felek vay vay yazıg olmuşam

Ahşam ey üstü goy uzagdan
Havalansın Han'ın sesi
Garabağın şikestesi
Ölürem ölürem ay ölürem
Yazıg gönlüm

Ezizim ey zülfü gara
Ağ üzde zülfü gara
Gaşın kimi ey gaş olmaz
Gözlerin ey kimi gözler
Ölürem ölürem ha ha ha gadan alım

II. VARYANT

Ezizinem oyan gül
Oyan bülbül oyan gül
Bahım gara gözlere
Sen yuhudan oyan gül

Ezizim neynim sene
Düşübdür meylim sene
Men dönsen könül dönmez
(Men dönsem üzüm dönmez)
Sen dönsen neynim sene

Ezizim kimi gözler
Tar çalan simi gözler
Gaşların tek gaş olmaz
Gözlerin kimi gözler

Not: Bu ritmik mugamın icra şekli şöyledir: Başta ve aralarda tam esas ezgi bölümleri çalınırken, söz cümlesi ile ilgili küçük aralarda A-B bölümü çalınmakta. Solist Şan bölümüne girdiğinde ise 2 ölçülük (simile-dem) ezgisi çalınmakta.

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*

Kaynak: *Ali Sait Adıgüzel*

219 EL EDİYİ-EL EDİYİ

(ARGUVAN AĞZI)

El ediyi-el ediyi
Kaşları gel-gel ediyi
Senin o güzel durşun
Beni burda del'ediyi
Yaradana kurban olam
Geçti gelin eleylen
Aman diloy dağlar diloy diloy
Yolcum diloy da diloy hancım diloy

Su yolunda-suyolunda
Kalaylı bakraç kolunda
Eller gibi bir yar sevdim
O da herkesin dilinde
Yaradana kurban olam
Geçti gelin eleylen
Aman diloy dağlar diloy diloy
Yolcum diloy da diloy hancım diloy

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

220 EMİNEM OTURMUŞ ÇORAP ÖRÜYOR

Eminem oturmuş çorap örüyor
Kör olası gözleri beni görmüyor
O zalım babası bana vermiyor
Eminem Eminem nazlı Eminem
Dört köyün içinde şanlı Eminem

Eminem oturmuş taşın üstüne
Taramış kâkülü kaşın üstüne
Selamın gelirse başım üstüne
Eminem Eminem güzel Eminem
Ben seni sevmişim güzel Eminem

Yöresi : *Niğde*

Derleyen : *Halit Ongan*

Kaynak: *Halit Ongan*

EMİNEM OTURMUŞ YOLUN ÜSTÜNE

(BOZLAK)

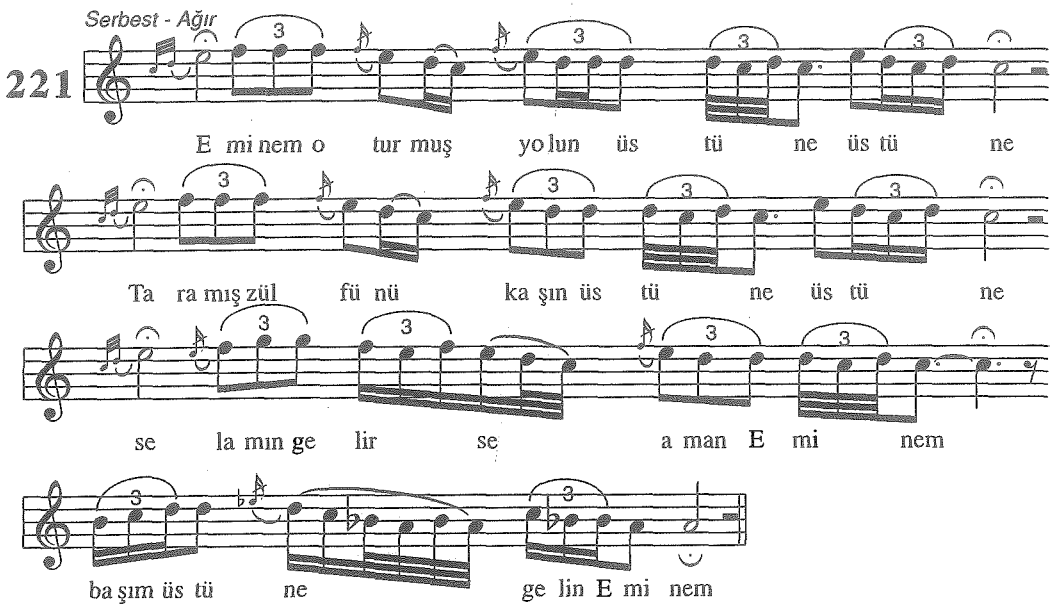

Eminem oturmuş yolun üstüne üstüne
Taramış zülfünü kaşın üstüne üstüne
Selamın gelirse aman Eminem
Başım üstüne gelin Eminem

Eminem oturmuş çorap örüyor örüyor
Çorabın üstünü güller bürüyor bürüyor
Eminem ellere aman ellere
Gelin oluyor salın Eminem

Kapılar ardındayım görmedin beni vay beni
Çok mu ağlattılar Eminem seni vay seni
Urğanlar getirin aman getirin
Bağlayın beni gelin Eminem

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz* *Osman Güzelgöz*

222 EMİNEM OTURMUŞ TAŞIN ÜSTÜNE

(A Ğ I T)

Emine'm oturmuş taşın üstüne
Daramış zülfünü de kaşın üstüne
Bir selamın gelse de başım üstüne
Emine'm Emine'm yosma Emine'm
Vurma kardaş da vurma yazıktır bana
Ben ölürsem de kardaş dert olur sana

Eminem'in evini aradılar
Dağların ardında paraladılar
Eminem'in tabudun karaladılar
Emine'm Emine'm yosma Emine'm
Üç köyün içinde yosma Emine'm
Vurma kardaş da vurma yazıktır bana
Ben ölürsem de kardaş dert olur sana

Yöresi : *Yozgat* Derleyen : *Soner Özbilen*
Kaynak: *Soner Özbilen*

223 ENGİNİNDEN YÜKSEĞİNE ÇIK OTUR

(BOZLAK)

Aman... Engininden yükseğine çık otur
Aklına geldikçe de salavat getir
Bana derler de gam yükünü sen götür
Gam yükü götürecek dermanım mı var

Aman... Engininden de yükseğine çıkamaz
Aslan gelse de boz meşeni sökemez
İpek yükünü de boz develer çekemez
Bacım yükün Yemen'e mi Hind'e mi?

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen :*Halil Söyler*

Kaynak:*Halil Söyler*

224 ERİDİ KALMADI DAĞLARIN KARI

Ey...eylen Eridi kalmadı dağların karı
Çok zaman dolaştım sahrayı bağı
Gönül ey yavrum ey amman (ey)[4]
Derûni gönülden severdim yari
Ele... Bilmem yar da beni sever mi turnam
Seni beni Yaradanın aşkına ben kurban
Söyle kara bağrım delindi turnam

Ey...eylen Her nere gidersen çağır Allah'ı
Hiç darda kalmazsın vallahbillah ey
Gönül ey yavrum ey amman (ey)[4]
Selvihan'a haber verin Emrah'ı
Ele... Bir yittik kulun var bulundu turnam
Seni beni Yaradanın aşkına ben kurban
Söyle kara bağrım delindi turnam

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

225 ERKEN DÜŞER ŞEKER DAĞIN GIRCISI

(ŞEKER DAĞI BOZLAĞI-AĞIT)

Erken düşer de Şeker dağın gırcısı
Çıkar mı yürekten de ah aman oy of ciğer acısı
Aman.. Ağlıyor başucumda da ah zalım vay of çifte bacısı
Ağla bacım ağla ben öldüm kalan
Güvenme dünyanın ahiri yalan

Siper almış Tuzgölü'nün yolunu
Ağır yareli'de kaldıramaz ah aman oy of kolunu
Aman.. Evde koydun zalım da vay of neyleyim taze gelini
Ağla bacım ağla ben öldüm kalan
Güvenme dünyanın ahiri yalan

Yöresi : *Sivas*
Kaynak: *Ahmet Turan Doğruyol*

Derleyen : *Doğan Kaya*
Notalayan : *Uğur Kaya*

ER KALKAN AŞIKLAR MENZİLE YETTİ

Ah ya Rab.. İşe güce varmaz oluyor elim
Başa geleceği söylüyor dilim
Bin yıl ömür sürsen encamı ölüm
Değer musallaya ser yavaş yavaş (ey)^2

Ah ya Rab.. Ruhsati bu yolda bayrak gerektir
Susuzdur çölleri bardak gerektir
Ağuyu kesmeye tiryak gerektir
Sokmadan vücudu mar yavaş yavaş

Yöresi : *Erzincan*
Kaynak: *Fidan Engin*

Derleyen : *Turan Engin*

227 ERZİNCAN'A GİRDİM NE GÜZEL BAĞLAR

Erzincan'a girdim ne güzel bağlar
Erzurum'a vardım dumanlı dağlar
Elleri koynunda bir gelin ağlar
Oy anam anam ben dayanamam

Yüce dağ başında çadır açarım
Seni vermezlerse alır kaçarım
Kahve bulamazsam kenger içerim
Oy anam anam ben dayanamam

Yöresi : *Doğuanadolu*
Kaynak: *Nuri Sesigüzel*

Derleyen : *Nuri Sesigüzel*

228 ERZURUM DAĞINDA KURDUM İSKELE

Erzurum dağında da (le le)^2 kurdum iskele (anam)^2 iskele
Yaşım onsekizdi de gittim askere Erzurum
Beni asker aldın da alayların doldu mu Erzurum
Benimle de bölüklerin tamam oldu mu Erzurum (şen ol Erzurum)^2

Erzurum dağında da (le le)^2 bindim katıra (aman)^2 katıra
Anam yok ki de babam bedel yatıra Erzurum
Beni asker aldın da alayların doldu mu Erzurum
Benimle de bölüklerin tamam oldu mu Erzurum (şen ol Erzurum)^2

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Kemal Çığrık*

Kaynak: *Hakkı Coşkun*

229 ERZURUM (MALATYA) DAĞLARI KAR İLE BORAN

(LAVİK AĞZI)

Erzurum (Malatya) dağları da kar ile boran
Aldı yüreğimi de dert ile verem
Sizde bulunmaz mı bir kurşun kalem
Yazam arzuhalimi yare gönderem
Uy beni beni beni belalım beni
Satarım bu canı da alırım seni
Çıkayım dağlara da kurt yesin beni

Dört yanımı gurbet sardı tel ilen
Yaslı yaslı bayram yaptım el ilen
Göz göz oldu yaralarım dil ilen
Yaramı sarmayada derman bulumam
Uy beni beni beni belalım beni
Satarım bu canı da alırım seni
Çıkayım dağlara da kurt yesin beni

Yöresi : *Antalya-Korkuteli* Derleyen : *Fahrettin Çelik*

Kaynak: *Fahrettin Çelik*

230 ESER-ESER SABAH YELİ KESİLMEZ

(AVŞAR AĞZI)

Eser-eser de sabah yeli kesilmez
Güzellerin kem sözüne küsülmez
Güzel sevmeyinen yiğit asılmaz
Severim güzel korkmam ölümden

Ne bakarsın Urum kızı kuleden
At kendini kurtar beni beladan
Seni güzel, beni çirkin Yaradan
O Tanrının kulu ben değil miyim

Yöresi : *Konya* Derleyen : *Mehdi Halıcı*

Kaynak: *Ahmet Özdemir*

231 EŞGİN ATLAR GİBİ EŞDİĞİM ZAMAN

(KONYA BAĞLARI)

Eşgin atları gibi eşdiğim zaman
Coşkun çaylar gibi coştuğum zaman
İnci sarayına düştüğüm zaman
Altından iyidir pul bazı bazı
Hısımdan iyi olur el bazı bazı
Kızlardan iyi olur dul bazı bazı
Gel otur karşımda gül bazı bazı
Kavil yerlerine gel bazı bazı

Geminin anbarı boş değil dayanmaz
Arkadaşımı gaflet bastı uyanmaz
Şu dünyada ölüm var derim kimse inanmaz
Altından iyidir pul bazı bazı
Hısımdan iyi olur el bazı bazı
Kızlardan iyi olur dul bazı bazı
Gel otur karşımda gül bazı bazı
Kavil yerlerine gel bazı bazı

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mehmet Seske*

Kaynak: *Mehmet Seske*

232 EVİNİN ÖNÜ KAYA DELİĞİ

(BARAK AĞZI)

Aman.. Evinin önü de kaya deliği
Seni gidi zalımın kızı da seni keklik feriği
Omuzdan omuza da benim yavrum garip yavrum atmış beliği
Söyle de Barak kızı söyle Nizip'e yol nerden gider

Aman... Kurbanın olam da yol üstünde biten otlar
Vakti gelirse de kurbanın olam da kurur bir gün
Her olur olmaza da sevdiğim garip yavrum gönül verme
Akıl başa gelir bir gün
Söyle de Barak kızı Antep'e yol nerden gider

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Halit Arapoğlu*

Kaynak:*Halit Arapoğlu*

233 EVİNİN ÖNÜNDE OTURMUŞ BENİM YOLUMA BAKAR

(BARAK AĞZI)

Aman... Evinin önünde oturmuş gine yetmiyesice de benim yoluma bakar
Aman... Senin bir bakışın da gine şu Antep'i yakar
Al yanak üstünde de gine yetmiyesice baharın gülleri kokar
Valla(h). Gine yıktın yuvamı da gençliğine doymayasın oy oy

Aman.. Sen beni sevmiştin de gine yetmiyesice ne haberim var benim
Aman... Gönderdiğin yüksüklerde barmağıma dar benim
Şu Barak ellerinde gine yetmiyesice bir sevdiğim var benim
Valla(h). Gine yıktın yuvamı da gençliğine doymayasın oy oy

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mehmet Seske*

Kaynak:*Mehmet Seske*

234 EVİNİN ÖNÜNE OTURMUŞ DA GARİP-GARİP AĞLAR

(BARAK AĞZI)

Aman...Evinin önüne oturmuş da garip garip ağlar aman aman
Hele... Ayrıldım nazlı yarimden iki gözüm (kan ağlar)^2 (ben öldüm)^2
Aman...Beni her gören de kulun kurbanın olum da (delidir sanar)^2
Aman...Yanarım da Barak kızı ben de senin derdine yanarım
Yanarım da ben de seni ölenecek ararım ararım amman
Ararım aman ne ettim sana ben öldüm tama

Aman.. Ah ettin de gine Barak kızı getirdin beni yola
Hele.. Sıva beyaz kollarını da gine boynuma dola boynuma dola
Aman.. Benden başka hele benden başka yine yar seversen de
iki gözün (kör ola)^2
Aman.. Yanarım da gine Barak kızı ben de senin derdine yanarım
Yanarım da ben de seni ölenecek ararım ararım amman
Ararım aman ne ettim sana ben öldüm tama

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan*
Kaynak: *Seyid Şuşinski*

Derleyen : *Bülbül Memmedov*

235 EVLERİ VAR DERYAYA GARŞI

(MANİ-OSMANI-ZERBİ-RİTMİK MUGAMI)

Evleri var deryaya garşı
Men gorkhmaram deryadan
Seni mene gısmet eylemiş
Yeri göğü yaradan

Subh tezden oyandım
Derde gama boyandım
Daş olsaydım eriyerdim
Torpag idim dayandım

Eziziyem ya handan
Ya sultandan ya handan
Bir deste gül olaydım
Asılaydım yahandan

II. VARYANT

Yatmışıdım ay balam ey oyandım
balam ey oyandım
Derde geme ey boyandım
Daş olsaydım erirdim
Men idim ki dayandım

Evleri var deryaya bahır
Bahışların gelbimi yahır
Ağ sineye mercan tahır

Ezizim ey yahandan
Gızıl dürler tahandan
Bir deste gül olaydım
Asılaydım yahandan

Felek gel bir subut ele
Hansi günün hoş geçdi aman ey

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

236 EVLERİNİN ÖNÜ KAVAK

(AĞIT)

Evlerinin önü kavak
Kavaktan dökülür yaprak
Elim kına yüzüm duvak
Merhamet et halıma bak
Oy oy bebeğim oy
Oy oy sebebim oy
Oy oy hayatım oy

Bögün hava bulanıktır
Yüreyim başı yanıktır
Kınamayın arkadaşlar
Arkadaşıma yazıktır
Oy oy bebeğim oy
Oy oy sebebim oy
Oy oy hayatım oy

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mehmet Seske*

Kaynak:*Mehmet Seske*

237 EVLERİNİN ÖNÜNDE BAĞLAMIŞ SİCİM

(BARAK AĞZI)

Aman... Evlerinin önünde bağlamış sicim
Kız ben seni sevdim alamadım da (yetmiyor gücüm)^2
Çok gelip geçme kapımın önünde (kan ağlar içim)^2
Muradım gözümde kaldı yanarım
Yanarım aman yanasın aman

Aman... Havada uçuyor da bir çifte turna
Yavrusuna yem getirir de (ağzında hurma)^2
Kız Allah'ın seversen de (karşımda durma)^2
Muradım gözümde kaldı yararım
Yanarım aman yanasın aman

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

238 EVSEL'İ DUMAN ALMIŞ

Oğul bu gün.. Evsel'i anam duman almış
Ensemi havar yandım zalım yandım

Oğul bu gün.. Yedi yıl hasret çeksem unutmam anam
Ben seni zalım seni kâfir seni

Yar bu gün... Yedi yıl hasret çeksem
Valla (h)... Unutmam anam ben seni
Zalım seni hayın seni

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Aşık H. Aslan*

Kaynak: *Aşık H. Aslan*

239 EVVEL BAHAR YAZ AYLARI GELİNCE

Evvel bahar yaz ayları gelince
Kılavuz gösterir yolu turnalar
Gönül bulanıp da aşka düşünce
Suna söyle diyor dili turnalar allı turnalar

Güllerin dağı çıkınca Van'ın
Bir gece mihman olun eğlenin
Alı yeşili de orda bağlanın
O zaman sokunun teli turnalar yavru turnalar

Durnam yara vardın firgatli öttün
Nedir bu zarılar sen zival ettin
Gülün goncasını nerede yaptın
Kışın Karaman'dır elin durnalar allı durnalar

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Nihat Kazazoğlu*

Derleyen :*Nihat Demirbaş*
Notalayan :*Nihat Demirbaş*

EY DİL NE DURURSUN
DEMİDİR BAŞLA FİGANE

(MÜSTEZAD-I.VARYANT)

Kar yağ dı çe me ne Dağ lar du
ma nol du Hal lar ya ma nol du
Kaş lar ke ma nol du
Saz.....
Serbest
.....) A ma na man ka nağ la yın
ey di de le rim siz de bu der de
e Her vak ti
se her de
Saz.....
Serbest
.....) A ma na manşim den ge ru ya d

kal dı nı zol şa hı ho ba ne
ah
h Ay gir di du ma ne a
ma na man Am man am man
Yan dım yan dım
am ma nı nu yam man
yan dım ya na sın sen
Saz.....
Serbest
.....) A ma na man Ey
çar hi si tem kâr ye ti şir ben de ne lin çek

k
Kur ba nın o lam tek
Saz.....
Serbest
.....) A ma na man Sab ri
he le sab ret dö ner el bet te za ma ne—
e
Kal maz ra ki bâ ne a ma na man
Am man am man am ma nı
Yan dım yan dım yan dım ya
nu ya man
na sın sen

Ey dil ne durursun demidir başla figane
Çün andelibâne
Hâr oldu gülistân-ı visal döndü hazâne
Kar yağdı çemâne

Dağlar duman oldu
Hallar yaman oldu
Kaşlar keman oldu

Aman aman... Kan ağlayın ey dîdelerim siz de bu derde
Her vakti seherde
Aman aman... Şimden gerû yâd kaldınız ol şâh-ı hobâne ah
Ay girdi dumâne aman aman

Amman amman ammanın uy amman
Yandım yandım yandım yanasın sen

Aman aman... Ey çarh-ı sitemkâr yetişir benden elin çek
Kurbanın olam tek
Aman aman... Sabrı hele sabret döner elbette zamâne
Kalmaz rakîbâne aman aman

Amman amman ammanın uy amman
Yandım yandım yandım yanasın sen

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Mustafa Çinkılıç*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

EY HAMAMCI HAMAMINA GÜZELLERDEN KİM GELİR

(GÜVEY DONATMA HAVASI)

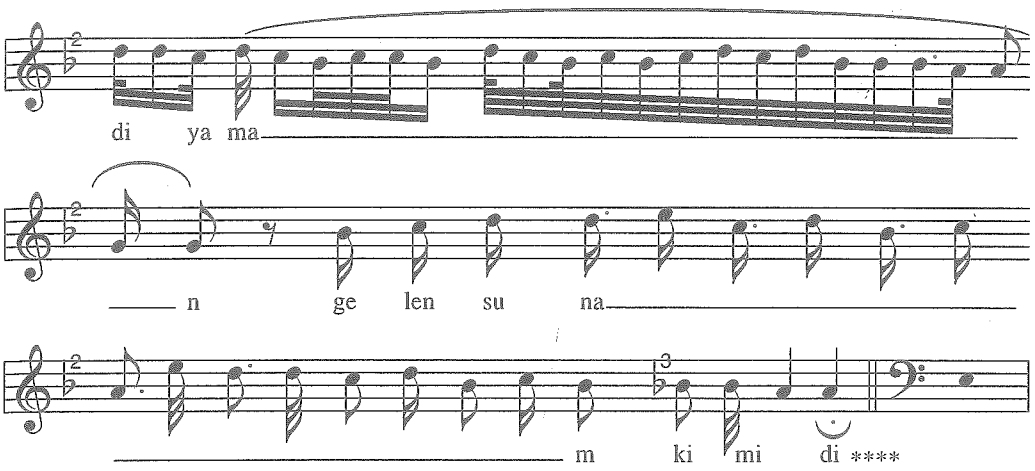

Ey hamamcı hemamına güzellerden kim gelir
Ne bileyim ben efendim günde yüzbin can gelir
Önünde Gürcü halayık bir ulu sultan gelir
Dört gaziler yaman di yaman
Gelen sunam kim idi

İsfahan'dır aslı bizim elimiz belalı yar
Ördek uçtu viran kaldı gülümüz belalı yar
Sen gidersen nice olur halımız belalı yar
Dört gaziler yaman di yaman
Gelen sunam kim idi

Bir balıkçı aldı kaçtı fesimi belalı yar
Çok çağırdım işitmedi sesimi belalı yar
Anam yoktur bacım çeksin yasımı belalı yar
Dört gaziler yaman di yaman
Gelen sunam kim idi

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

242 EY FİRÂK-İ LEB-İ CÂNAN CİĞERİM HÛN ETTİN

(UŞŞAK GAZEL)

Ah... Ey firâk-i leb-i cânan ciğerim hûn ettin ah (aman)[3]
Ah... Çehre-i zerdimi hûnap ile gülgûn ettin ah (aman)[4]

Ah... Söyledin kim tutarım şâd gönüllerde mâkam
Söyledin kim tutarım şâd gönüllerde mâkam aman aman aman
Şâd iken bu söz ile gönlümü mahzun ettin medet (aman)[3] yar ey

Ah... Cür'a-cür'a mey içüp zib-i cemal artırdın
Cür'a-cür'a mey içüp zib-i cemal artırdın ağam
Ah... Zerre zerre gözümün nûrunu efzun ettin (aman)[5] yar ey can cânım

Ah... Ey Fûzûli akıdup seyl-i sirişk ağlayanı
Ah... Aşk ehline figan etmeği kanun ettin medet ah yar ey gönül hey

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Yaşar Reyhani*

Kaynak: *Yaşar Reyhani*

243 EY RÛZİGÂR GİDERSEN CÂNANA SÖYLE BENİ

Yar ey... Ey rûzigâr gidersen cânana söyle beni
Onda merhamet varsa yakmasın böyle beni
Ben buraya uğrayalı bana Mecnun dediler
Ben nasıl Mecnun'um bilmem aramaz Leyla beni

Yar ey... Reyhani'yim aşka düştüm gözlerim yaşta benim
Eremedim muradıma gönlüm telaşta benim
Ne dizimde kuvvet kaldı ne aklım başta benim
Düşkünüm kapına geldim al kabul eyle beni

Yöresi : *Teke Yöresi*
Kaynak: *Çaylı Osman*

Derleyen :*Salih Urhan*
Notalayan :*Salih Urhan*

EYLEN DURNAM EYLEN HABER SORAYIM

(TAŞ KESİĞİ AĞZI-GURBET HAVASI)

sa ra yı m
çi çek li
a bey le r
a bey le r
E ğil de dağ lar
Bir ya r da bek
ben sı la mı
le rim göğ sü
gö re yim
çi çek li

Sı la m da da yav ru la rım ah çe
Ge li rim de di de al da
t
ke rağ la
tı be ni
r
yay la la
yay la la
r
r

2
2
2
2

Eylen durnam da eylen haber sorayım a beyler
Ganadın altına da mektup sarayım
Eyil de dağlar ben sılamı göreyim
Sılamda da yavrularım ah çeker ağlar yaylalar

Eteklidir de bizim dağlar etekli a beyler
Etrafları da mor sümbüllü çiçekli
Bir yar de beklerim göksü çiçekli
Gelirim dedi de aldattı beni yaylalar

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Salih Turhan*

Kaynak: *Bülbül Mehmetoğlu*

EY SÎMİ BEDEN
245 MEHRİDİR AHŞAMDA ZÜLEYHA

(MUGAM)

Ey sîmi beden mehridir ahşamda Züleyha
Peykânı melahatleri pürhende Züleyha

Gılma saçını bunça perakende Züleyha
Ey gözleri şe'la ey gâmeti rena

E'lâdan e'lâ ruhsârı gözeldir reftârı gözeldir
Tûti kimi her lehçe güftârı gözeldir

Kim gördü ki yüz ruh ola bir tende Züleyha a Züleyha
Kim vesme yığıp gaşına gizletti hilâli Züleyha

Ebruyu-kemanım kimi gavruldu hâyali Züleyha
Yoh vesmede sevda gıldı o ayı risva Züleyha

Ey duhteri fersa ey zülfi kerifa
Rehm eyle ki yandım zulmünden usandım
Bundan sonra yoh tabı taban mende Züleyha a Züleyha

Yöresi : *Denizli-Acıpayam* Derleyen : *Şinasi Uslu*

Kaynak: *Şinasi Uslu*

246 EZELİDİR GAHBA GÖNÜL EZELİ

(GURBET HAVASI)

Of... Ezelidir gahba gönül ezeli ah
Güz gelince bağlar döker gazeli
Bir seherde eserm'ola gine sam yelleri
Aman.. Bizim bağmıza esmesin talan yelleri a sürmelim aman

Of... Bir seherde düşmüş sevdiğim yola
Dön gel a sevdiğim dön gel yayla zamanı değil
Yenile de takmış zilleri eline
Aman.. Şimdi de büktün a gelin belimi a sürmelim aman

Yöresi :*Malatya*
Kaynak :*Fahri Kayahan*

Derleyen :*Ahmet Yamacı*
Notalayan :*Ahmet Yamacı*

EZO GELİN BENİM OLSAYDIN SENİ VERMEZDİM FELEĞE

(EZO GELİN FİLMİNDEN)

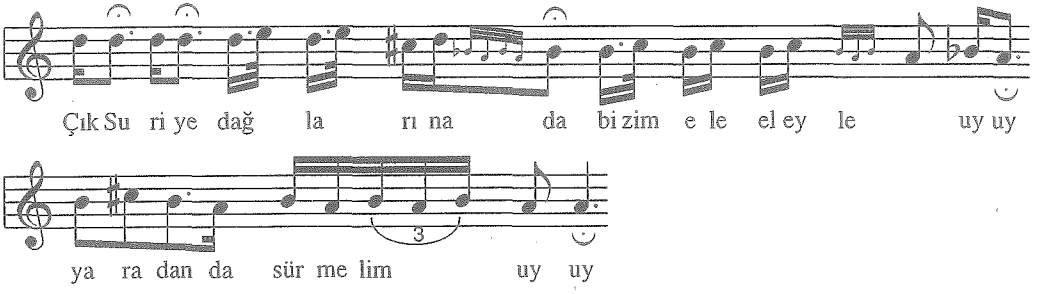

En son bitiş kısmında ekseri böyle de yapılır.

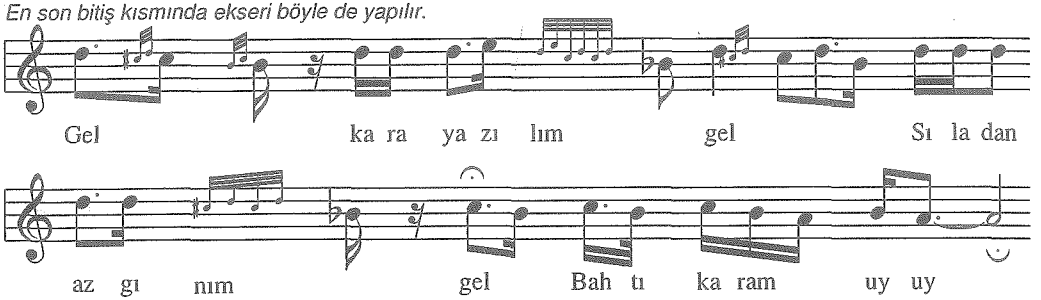

Ezo gelin benim olsaydın da seni vermezdim feleğe
Güzel yosmam başın için olsun da salma beni dileğe
Annen hûridir sen benzersin meleğe
Neneyle neneyle bahtı karam neneyle
Çık Suriye Dağlarına bizim ele el eyle
Gel kara yazılım gel gel sıladan azgınım gel
gel bahtı karam uy uy

Ezo gelin çık Suriye Dağlarının başına başına
Güneş vurmuş kemerinin kaşına
Bizi kınayanın bu ayrılık gelsin başına
Neneyle neneyle bahtı karam neneyle
Çık Suriye Dağlarına bizim ele el eyle
Gel kara yazılım gel gel sıladan azgınım gel
gel bahtı karam uy uy

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

FELEK GAYET DÖNEK
248 DÜNYA İSE CELLAD-I MÜTHİŞTİR

(URFA SÜMBÜLESİ)

Felek gâyet dönek dünya ise cellad-ı müthiştir
İçinden çıkması bu müşkülatın hayli bir iştir
Değirmen sanki yıl ay çarkıyan birer diştir.
İçinde Ademoğlu bir ufak çavdâre dönmüştür.

Cihâne geldiğim günden beri pek çok cefa gördüm
Ezildim bâri zem altında bin türlü ezâ gördüm
Değil bigânelerden âşinalardan belâ gördüm
Vücûdum âlemi sıhhatta bildim nâre dönmüştür.

(*) Felek gâyet dönek dünyâ da bir cellâd-ı müdhiştir.
İçinden çıkması bu müşkilâtın hayli bir iştir.
Değirmen sanki yıl ay çerhi eyyâmı birer diştir
İçinde âdemoğlu bir ufak çavdâra dönmüştür.

Cihâna geldiğim günden beri pek çok cefâ gördüm
Ezildim bâr-ı gam altında bin türlü ezâ gördüm
Değil bîgânelerden âşinâlardan belâ gördüm
Vücudum âlem-i sıhhatte bir bîmâre dönmüştür.

(*) Orijinal güfte için Bkz. Tasvir-i Ahvâl Mehmet Eşref Efendi. Kültür ve Turizm Bakanlığı yayın: 1007 Sh. 12 Prof.Dr. Önder GÖZGÜN. Başbakanlık Basımevi Ankara 1988.

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak:*Şerif Akbağ*

249 FELEK GETİRDİ GENE BENİM ÖZÜMÜ

(BARAK AĞZI)

Aman... Felek getirdi de gene benim özümü gene benim özmü
Taman... Kudretten de gene sürmelemiş gözünü kime ben nedem
Neyledim de gene özü tutmaz sözünü sözünü
Taman... Kadir Mevlam da gene kara yazmış yazımı
Kime ben nedem aman aman aman dertliyim aman

Aman... Süpürmen odamı da güzel oluyor duman
Taman... Ataşına yandığım gene uykudan uyan kime ben nedem
Ar edip de gene güzel yanına geldiğim zaman
Taman... Ölüm olsun da gene bu ayrılık olmasın
Kime ben neden aman aman aman dertliyim aman

Aman... Ben seni severim de eller duymadı eller duymadı
Taman. Ben istedim de zalım anan vermedi kime ben nedem
Benim buraya geldiğimi de kimseler bilmedi bilmedi
Taman.. Feleğin katibi de gene kara yazmış yazımı
Kime ben nedem aman aman aman dertliyim aman
Aman... Neneyle de Ezo gelin neneyle neneyle
Tamanın. Adam sevdiğine eder mi böyle
Tamanın. Adam dostuna da edermi böyle aman..

Yöresi : *Erzincan-Tercan* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak: *İsmail Aydın (Daimi)*

250 FELEK İLEN ŞU CİHANI BÖLÜŞTÜK

Felek ilen şu cihanı bölüştük oy oy
Saray aldı hanı bana bıraktı oy oy felek
Yeryüzünü karış-karış dolaştık oy
Zevki aldı derdi bana bıraktı oy

Şehir aldı yayla aldı dağ aldı oy oy
Mor sümbüllü bahçe aldı bağ aldı oy oy felek
Taksim etti her hisseden çok aldı oy
Hile yaptı azı bana bıraktı oy

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Yavuz Değirmenci*
Kaynak: *Şeref Değirmenci*

251 FELEK SİLLESİNİ YÜZÜME ÇAKTI

Ah (aman)^{4} aman ey aman ey (aman)^{3}
Felek sillesini yüzüme çaktı
Beni bir onulmaz derde bıraktı
Vücûdum şehrini odlara yaktı
Yandım ateşine su (Leyla)^{10}
Yandım ateşine su (Leyla)^{4}

Ah (aman)^{4} aman ey aman ey (aman)^{3}
Felek sillesini eyledi çengel
Yare gidem dedim koymaz ki engel
Emrah'ım ölürsem üstüme sen gel
Çeşm'in yaşı ile yu (Leyla)^{10}
Çeşm'in yaşı ile yu (Leyla)^{4}

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Eyüp Yıldız*

Kaynak: *Eyüp Yıldız*

252 FELEK ŞAD OLACAK GÜNÜN GÖRMEDİM

Felek şad olacak günün görmedim
Garip gönlüm bir efkâra düşürdün
El uzatıp gonca gülün dermedim
Bülbül gibi intizara düşürdün

Akıl ermez şu feleğin işine
Doyulur mu cumbuşuna coşuna
Neticede ağu kattın aşıma
Eyüp'e dert verdin de zara düşürdün

Hüseyin sabreyle haktan gelene
Var derdini söyle haldan bilene
Od düştüğü yeri yakar ele ne
Yaktın bu sinemi de nara düşürdün

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Bakır Karadağlı*

Kaynak: *Mustafa Sucu*

253 FELEK VAZGEÇMİYOR BENDEN

Hele oğul...Felek vazgeçmiyor benden
Kurtulamaz oldum senden
Al canımı kurtar beni
Ya da vazgeç felek benden
Ölürem ben sebebim sen
Sebebim sensin oy oy

Hele oğul...Yuva kurdum yıkıyorsun
Yıkıp viran ediyorsun
Neylemiştim felek sana
Bunu bana yapıyorsun
Ölürem ben sebebim sen
Sebebim sensin oy oy

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Enver Demirbağ*

Derleyen : *Enver Demirbağ*
Notalayan : *Mehmet Özbek*

GAM ZEDELER

(ŞİRVAN HOYRATI-GELİN HAVASI)

I.

Ah balam... Gam zedeler gam zedeler (aman)^3
Ah yavrum... Gam vurur (kibarım) gam zedeler (aman)^3
Ah hele zalım... Sînemi Hakkâk delmez (aman)^3
Oğul... Delerse gamze deler (aman)^3
Digel kara gözleren kurban ben olam

Ah oğul... Dil meze dudak meze dil meze
Ah... Dil dudaktan meze
Oğul... Bilmedim gönül verdim
Valla... Kadir kıymet bilmeze bilmeze

II.

Oğul... Dolan gözler dolan gözler aman aman aman
Hele zalım... Dolukmuş kibarım dolan gözler aman aman aman
Oğul... Bana derler ağlama
Ah oğul... Durmuyor dolan gözler aman aman aman
Digel kara gözleren kuban ben olam

Oğul... Düşte gör hayalde gör yavurm düşte gör
Vala(h).. Yar kadrini bilmeyenler
Bir kötüye düş te gör zalim ne'dem

Not: 4. mısradan sonra usullü ayak ezgisi çalınmayıp, kısa serbest taksimlerle ezme bölümü Şan ile icra dilerek bitirilir.

Yöresi : *Çorum* Derleyen : *Cafer Kaya*

Kaynak: *Cafer Kaya*

255 GAM-GASAVET ÇEKME DÎVANE GÖNLÜM

(BOZLAK)

Aman..Gam-gasavet çekme dîvane gönlüm
Aman..Şu dünyada gönül muhannet başa dar olmaz
Aman..Yıkılıp düşene muhannet gülme sakın sen
Aman..Yiğit düşüp de kalkmayınca bellolmaz oy

Aman..Yiğidin tavlada bağlıdır atı
Aman..Her nere gidersen ederler meti
Aman..Altına batırsan iyi olmaz kötü
Aman..Aslı ham demirdir cevahir olmaz oy

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

256 GARİBEM BU VATANDA

(URFA MAYASI)

Billa(h) bugün.. Garibem bu Vatanda havar yarim gel
Vala(h)... Garip kuşlar ötende ey ey yar of
sensizem di gel oy

Yar... Gariplik yaman olur havar yarım gel
Valla (h)... Baş yastığa yetende yar yar of
sensizem di gel oy

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Ali İhsan Erdoğan*

Kaynak: *Ali İhsan Erdoğan*

257 GAYRİ DAYANAMAM BEN BU HASRETE

(BOZLAK)

Gayri dayanamam ben bu hasrete
Ya beni de götür ya sende gitme
Ateşin aşkına yakma çıramı
Ya beni de götür ya sen de gitme

Sen gidersen kendim berdar ederim
Bülbül gül dalına konmaz niderim
Elif gaddim büker kemend ederim
Ya beni de götür ya sen de gitme

Yar sineme vurdun kızgın dağları
Viran koydun mor sümbüllü bağları
Hüseyin'im geçiyor gençlik çağları
Ya beni de götür ya sen de gitme

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Molla Taha*

258 GECENİN YARISIDI

(ÖMERGELE HOYRATI)

Le bile neeeeynim
Dede gene.. Gecenin yarısıdı akh akh akh
Yar ömrüm varısıdı akh akh akh
Le bile neeeeynim
Dede.. Gel felek insaf eyle
İnsaf din yarısıdı akh akh akh ölürem ciger

Le bile neynim
E bile gene.. Biz üç kardaştıkh bir ana
Sıkılmıştıkh bir khana
Ağa neynim paşa neynim
Dede neynim le bile neynim.
Dede gene bu zalım. Felek bir tepme çaldı
Attı her birimizi bir yana
Ağa neynim paşa neynim le bile neynim

Yöresi : *Burdur-Tefenni*
Kaynak: *Ali Selçuk-Mustafa Kara*

Derleyen : *Sümer Ezgü*
Notalayan : *Sümer Ezgü*

GECELERİ KALKAR KALKAR AĞLARIM

(GURBET HAVASI)

Saz.....
Serbest
Te sel li de
ve rir de bu de li gönlü mü öf ö f
tr
ey le ri m Saz..... ey le ri
tr
m öf Saz.....
Ya da benya rimsiz de
tr
budünya yı of o f Saz..... ney le
ri m ney le ri m ö f
Saz.....
Ya bu ya lan dün ya da be nim te mel

li ö f Saz..... ma lı m mı
ma lım mı öf Saz.....
Ara saz olarak, baştaki saz bölümü çalınır.
Serbest
Ya da cu ra şa hin gi bi de ga yat yük se k
den u ça r öf ö f ö f
Saz.....
Serbest
Sık mış da ga nat la rı nı da aman gök sü nü a ça r
ö f ö f
Serbest
Saz..... sev di ği m öf
Saz.....

Ya da.. Geceleri de (kalkar)^2 ağlarım (öf)^2 ağlarım)^2 öf
Teselli de verir de bu deli gönlümün (öf)^2 (eylerim^2 of
Ya da.. Ben yarimsiz de bu dünyayı (of)^2 (neylerim)^2
Ya... Bu yalan dünyada benim temelli öf (malım mı)^2 öf

Ya da.. Cura şahin gibi gayet yüksekten uçar (öf)^3
Sıkmış da ganatlarını da göksünü açar (öf)^2 sevdiğim öf
Ya da.. Gırmızı gülün ömrü de tezdir öf tez geçer
Gırmızı da güller geçti de deli gönül (öf)^2 (geçmiyor)^2

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Haydar Öztürk*
Kaynak: *Haydar Öztürk*

260 GEL CANIM BENDEN HABER EYLEME

(BOZLAK-BEDDUA)

Gel canım benden heber eyleme
Daima firkatta zor kalasın
Sen bezar olasın bu tatlı candan
Umarım Allah'tan darda kalasın

Yata yata yanın belin çürüsün
Çekilsin damarın, kanın kurusun
Ağzından burnundan ikraz yürüsün
Daha derdim az diyesin sevdiğim

Gittiğin yol, diken olsun, taş olsun
Gözlerinden akan kanlı yaş olsun
Karnın dolu kucakların boş olsun
Daha derdim az diye sevdiğim

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Dursun Pakkan*
Kaynak: *Dursun Pakkan*

261 GEL GÖNÜL ALDANMA DÜNYA MALINA

Gel gönül aldanma dünya malına
Dünya malı olur bir gün pul gibi
Bu felektir bölük bölük böldürür
Kalırsın yazıda garip kul gibi eyvah yavrum eyvah

Gence güzel deme ihtiyarlanır
Bağa iyi deme rûzügârlanır
Mezarın bozulur bir gün yarlanır
Cesedin çürür tozarsın yel gibi eyvah yavrum eyvah

Yöresi : *Sivas-Kangal* Derleyen : *Ali Baştuğ*

Kaynak:*Ali Baştuğ*

262 GEL GÖZÜMDEN AKAN YAŞA EYİ BAK

Gel gözümden akan yaşa iyi bak
Sana karşı bu yüreği aç da gör
İnanmazsan galbe birde hançer çak oy oy
Yarelerken kan çıkar mı vur da gör vefasız

Dertlerime inanmadın elinen
Ciğerimi pareledin dilinen
Bahar geldi boz bulanık selinen oy oy
Daştan daşa çalınıyım gel de gör vefasız

Ezrailsin hep gelirsin gastime
Hançer gama ile geldin üstüme
Sorun hele Baştuğ'umun suçu ne oy oy
Rûzi mahşer gıyamete var da gör vefasız

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*

Kaynak:*Ali Sait Adıgüzel*

263 GEL HELE GARDAŞ GEL VİRAN YURTLARA

(ARGUVAN AĞZI)

Gel hele gardaş gel de viren yurtlara
Yazı getirmeden de kışa döndürmüş felek döndürmüş
Hani benim de sırma gibi saçlarım
Anam gel bak hele bembeyaz olmuş (felek)^2 ben ne'dem
Ne'dem felek (ne'dem)^3 gardaş ne'dem ne'dem

Hani çıktığımız da serin yaylalar
Nerde indiğimiz de yeşil ovlar felek ben ne'dem
Gel hele gel de ağam biraz yurtlara
Yine yosun tutmuş da ulu kayalar (felek)^2 ben ne'dem
Ne'dem felek (ne'dem)^3 gardaş ne'dem ne'dem

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Şekip Şahadoğru*

Kaynak: *Şekip Şahadoğru*

264 GEL SEVDİĞİM GAMZELERİN KAN ETME

(BOZLAK)

Gel sevdiğim gamzelelerin kan etme oy oy
Kerem kıl ciğerim yarelenmesin vay vay
Dilberliğindir daim kastı can eder oy kara gözlüm
Lütfeyle yüreğim de parelenmesin dost dost

Aşık kimdir sana meyil vermeye oy oy
Kurban olup dost cemalin görmeye vay vay
O ki kasteylemiş de gülün dermeye oy kara gözlüm
Derdirme güllerin de harelenmesin dost dost

Hamdiye'n işitsin de dost de halimi oy oy
Dudum ah bürüdü her bir yanımı vay vay
Görmeden almasın Mevlam canımı oy kara gözlüm
Ömrümün defteri de karelenmesin dost dost

Yöresi : *Manisa* Derleyen : *Mehmet Bulanlar*

Kaynak: *Mehmet Bulanlar*

265 GELDİLER GENE DIŞ AVLUYA

Aman beyler..Geldiler-geldiler de gene dış avluya
Delikten iç avluya doldular
Hele... Bir kapışta oğlum Hacı Beyi vurdular of
Haberceyzim olsaydı da gene kırma filintamı alsaydım
Aman beyler..Destime destime haydi aman destime
Vallah.... Gumçayın üstüne al kanlar saçarıdım dedi Koç Gündüz Beyi beyler
Avılan avlandık dedi Koç Gündüz beyi
Emmiler ah beyler beyler of

Aman beyler..Gebeşoğlu'nun çeşmeleri gene harlanıp akıyor
Hayda aman akıyor ah akıyor
Hele... Celal Hüseyin Bey gelmiş de açıp açıp Hacı Bey'in Yarelerini bakıyor ah bakıyor
Aman beyler..Açma Hacı Bey Hüseyin Bey'in yareleri derindir de
Vallah... Cümle alemi yakıyor
Avılan avlandık dedi Koç Gündüz Beyi
Emmiler ah beyler beyler of

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *Salih Turhan*

Kaynak: *Enver Demirbağ*

266 GELDİ GEÇTİ YAR

(KÜRDÎ HOYRAT)

I.

Ah hele zalım... Geldi geçti yar geldi geçti zalim yarım
Ah hele kurban.. Bağrımı deldi geçti zalim yar
Ah hele zalim... Nice şâh nice sultan nice şâh nice sultan hayin yarim
Ah hele kurban.. Tâcı tahtı bıraktı geçti
Oğul aman aman aman aman
Dağlar duman aman aman aman aman
Ayrılmışım kavuşamam

II.

Ah hele zalım... (Bülbül güle mi geldin)[2] vay adan gurban
Ah hele kurban.. (Laldın anam)[2] dile mi geldin vay kölenim ben
Ah hele kurban.. (Bildin ölem gülde vefa yok)[2] vay adan gurban
Ah hele zalım... Bile-bile mi geldin dile yandım
Ah diyar aman aman aman aman aman
Oğul... Duman kalkmaz başımdan yaralıyım ayrılamam
Vurulmuşam halım yaman aman
Dağlar duman kavuşamam aman

III.

Ağam... Oku yara oku yara anan öle
Oğul... Gel derdin oku yara get derdin anam oku yara zalım yara
Ağam... Sinemde yavrum yer kalmadı kibarım sinemde
anam yer kalmadı
Hele zalım... Meğer ok oku yara
Ah... Digel aman aman aman aman
Ayrılmışım halım yaman (aman)[4]
Dağlar duman aman aman
Hele zalım... Sinemde anam yer kalmadı anam meğer ok oku yara
Ağamın elinden elinden
Di yörü yörü yörü yörü
Kalma yolundan geri

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Çekiç Ali*
Kaynak: *Çekiç Ali*

267 GELELİ GÜLMEDİM BU CİHANA

(BOZLAK)

Ay dost. Geleli gülmedim bu cihana cihana oy
Bu dünya başıma dardır Yareden oy of Yareden of
Aman... Giriftâr olmuşum bunca isyana oy of
Çekeceğim ah ile zardır Yareden sunam oy of

Ay dost. Rakiplere devran verdin dem verdim oy
Saadet istedim bana gam verdin oy of gam verdin of
Aman... Ömrümün bağında bir de sam verdin oy of
Açılmış güllerim hardır Yareden sunam oy of

Yöresi : *Isparta-Yalvaç* Derleyen : *Ali Canlı*
Kaynak: *Kara Süleyman*

268 GELİN İLEN BİR KIZIN CENGİ VAR

(GURBET HAVASI-DEYİŞME)

Gelin ilen bir kızın cengi var
Bilemedim hangisinin dengi var
Yar elinde ok simalı süngü var
Bilmem hançer yaresi bilmem gama yarası

Kız der ki benim başım tapulu
Tokmacık'ta yar köşküm var yapılı
Altın anahtarlı gümüş kapılı
Huzurumda beşyüz asker oturu

Gelin der ki oyman aldım elimden
Çeki düzen verdim ince belime
Bir yiğit kondurdum gonca gülüme
Aslı'm bilemedim hoş geldin sevdiğim

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Cevdet Günebakan*
Kaynak:*Cevdet Günebakan*

269 GELİN KIZLAR BENİM YANIMA GELİN

(BARAK AĞZI)

Amanın. Gelin kızlar gelin de hele siz benim yanıma gelin
Kiminiz ağlayın kiminiz gülün
Aman... Ben yaralı kaldım da gine bu derdime bir melhem olun
Neneyle neneyle neneyle insan sevdiğine eder mi böyle

Amanın. Köylerine vardım da hele güzeli çoktur
Güzeller içinde sevdiğim yoktur
Aman... Herkes almış yarini yan-yana gezer gine garezin de bana mı felek
Neneyle neneyle neneyle insan sevdiğine eder mi böyle

Amanın. Severim seni Barak kızı de sevsene beni
Mevlam bir kararda komaz insanı
Aman... Günde onbeş kere gördüğüm yari aylar yıllar oldu göremez oldum
Neneyle neneyle neneyle insan sevdiğine eder mi böyle

Yöresi : *Burdur-Tefenni* Derleyen : *Mustafa Kara*
Kaynak: *Mustafa Kara*

270 GELİN SENİN ZÜLÜFLERİN EĞİLMEZ

(GURBET HAVASI)

Gelin senin zülüflerin eğilmez
Gül dalının boynun eğdiği gibi
Açıvermiş sinedeki benini
Ak karın dağlara yağdığı gibi

Çayır çimende allı bayrak diktiler
Koçyiğidi gurbet ele attılar
Kahpe gurbet yiğitlerin mekânı
Ağlayıp boynu bükük yaktılar

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Salih Turhan*
Kaynak: *Zeynep Hanlarova*

271 GELİN SİZE SÖHBET AÇIM ÜREĞİMİN SÖZÜNDE

(MUGAM)

Gelin size söhbet açım üreğimin sözünde
Gine könlüm pervâz eder bu növrağı görende
(Men öpürem)[3] ağ birçekli anaların üzünde
İnsanoğlu cevan galar îtibarı görende

Bu torpağın her daşında bir igidin adı var
Goy çekmesin ayağını bu yerlerden ilk bahar
(Vurgun)[2] deyer unudulmaz el yolunda canı gurban olanlar
Veten mülkü azad yaşar vefâdarı görende
canım ah a balam ah ay ay

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Fahri Kayahan*
Kaynak: *Fahri Kayahan*

272 GELİNİ KÖYÜN GELİNİ

(MAYA)

Gelini gelini kardaş köyün gelini
Saramaz oldum da aney ince belini
Görmez olaydım da ben bu gelini
Gelin ağlarım oy oy söyler ağlarım oy oy
Bahtı karalım oy oy

Bende bu gelini kardaş yaralı gördüm
Saçları boynunda aney dolalı gördüm
Ben de bu bahtımı karalı gördüm
Gelin ağlarım oy oy söyler ağlarım oy oy
Bahtı karalım oy oy

Yöresi : *Tunceli*
Kaynak:

Derleyen :*Ahmet Yamacı*
Notalayan :*Ahmet Yamacı*

GELİNİ KÜRDÜN GELİNİ

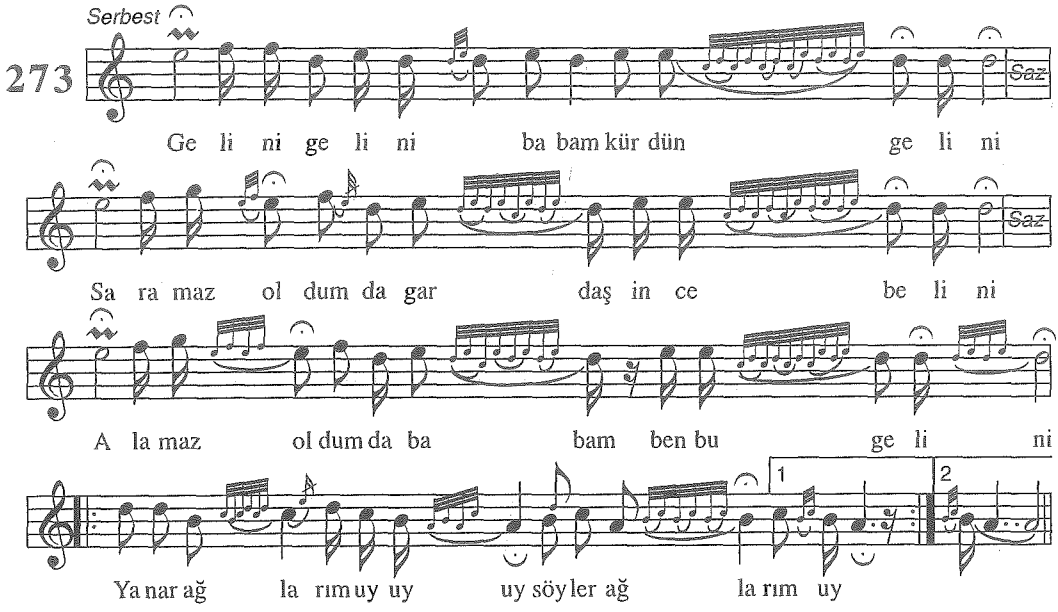

Nakaratın son iki mısraı bu tarzda da okunmakta

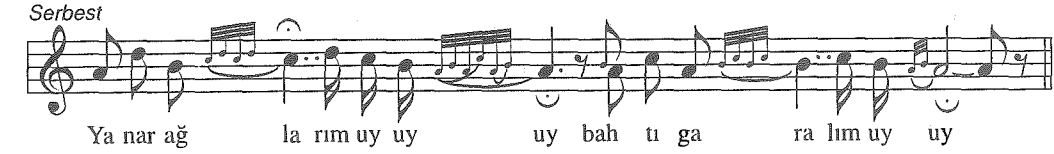

Ben de bu gelini babam belalı gördüm
Zülfünü boynuma gardaş dolalı gördüm
Ben de bu bahtımı gardaş karalı gördüm
Yanar ağlarım uy uy
Söyler ağlarım uy uy
Yanar ağlarım uy uy
Bahtı karalım uy uy

Evlerinin önünden babam akıyor seller
Yanıyor yüreğim babam ne bilsin eller
Başım alıp da gitsem gardaş delidir derler
Yanar ağlarım uy uy
Söyler ağlarım uy uy
Yanar ağlarım uy uy
Bahtı karalım uy uy=

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Hakkı Alkan*
Kaynak: *Hakkı Alkan*

274 GENE BAHAR GELDİ AÇILDI GÜLLER

Gene bahar geldi açıldı güller
Gönül bağı viran olmuş ötmez bülbüller
Yardan ayrılmışım geçmiyor günler
Aramızda sıralanmış dağlar oy dağlar oy

Zalım yar beni yürekten vurdun
Derdimin dermanı sendedir bildin
Ayrılık ateşine yaktın kül ettin
Aramızda uzar gider yollar oy yollar oy

Yöresi : *Sivas-Kangal* Derleyen : *İsmail Nar*
Kaynak: *İsmail Nar*

275 GENE BAHAR GELDİ BÜLBÜL SESİNDEN

Gene bahar geldi bülbül sesinden
Seda verip seslendin mi yaylalar
Çevre yanı lale sümbül bürümüş
Gelin olup süslendin mi yaylalar
Aman aman yaylalar kurban olam yaylalar
Öldüm öldüm yaylalar
Gelin olup süslendin mi yaylalar koyun kuzu yaylalar
Çiğdem çiçek yaylalar karlı dağlar yaylalar

Yedi veren bağlar nasıl düzenmiş
Sarı çiçek elvan elvan bezenmiş
Yoktan var eyleyen ne hoş özenmiş
Boynun eyip yaslandın mı yaylalar
Aman aman yaylalar kurban olam yaylalar
Bensiz geçen yaylalar
Boyun eyip yaslandın mı yaylalar
Koyun kuzu yaylalar çiğdem çiçek yaylalar
Soğuk sulu yaylalar

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzioğlu*

Kaynak: *Ahmet Biçköle*

276 GENE GİRDUV AĞI SEN

(NÖBETÇİ HOYRATI)

Nalan (nalan)^3 baba bögün..Gene girduv ağı sen
Kareni sen ağı sen gözlerim ey (akh)^2 khayın
Uçurttuv bülbülleri
Veran ettuv bağı sen
Kıl tekin inceldipsen
Menim tekin dağı sen
Vay vuuuuy vuuuuy
Gülüm ağam mene gel
Vay vuuuuy vuuuuy

Nalan (nalan)^3 dede gene.. Giripsen kareleri
Söküpsen yaraları gözlerim ey (akh)^2 khayın
Bir esmerden bir güzel
Bozukhtu araları
Yokhtu bir ehli sevab
Barıştırsın bunları
Vay vuuuuy vuuuuy
Gülüm ağam mene gel
Vay vuuuuy vuuuuy

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

277 GENE TUTTU DA ŞU DAĞLARIN BORANI

(AMİK AĞZI)

Gene tuttu da şu dağların boranı
Hançer vurup da acerleme yaramı
Sana derim Mıstık Paşa viranı
Nic'oldu da eli kırbaçlı kırmızı çizmeli beyler nic'oldu.

Yüce dağ başında da kandiller yanardı
Kandiler şavkına da bülbüller dönerdi
Ya Allah deyince de bin atlısı binerdi
Nic'oldu da sarı çizmeli kırmızı abalı benim ağam nic'oldu

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Bülbül Memmedov*

Kaynak: *Yakub Memmedov*

278 GEYİB GÜLGÛN DEMADEM EZMİ CÖVLAN EYLEYEN

(MENSURİYYE RİTMİK-ZERBİ MUGAMI)

Ey.. Geyip gülgûn demadem ezmi cövlan eyleyen
Her tereften cövlan edib döndükce yüz gan eyleyen
A ha a a.. Dalay dalay dalay dalay ha ha ha ha
Ey... Meni mehrum edib bezmi vusalından müdam
Feyri-hani iltifatı üzre mehman eyleyen
Ey... Demadem reşk tigile menim ganım döküb
Mey içib ağyar ile seyri-gülistan eyleyen
Aman aman bedad aman a a
Yarım aman ha ha ha yar yar yar
Yar yar yar a a a a

II. VARYANT

Can verme gemi-eşge ki eşg afeti-candır
Eşg afeti can olduğunu meşhuri-cehandır
Yahşi görünür süreti mehveşlerin emma
Yahşı nezer ettikde serencami yamandır
Ey aman aman yar aman aman can aman

Yöresi : *Ege* Derleyen : *Hüseyin Yaltırık*

Kaynak: *Hüseyin Yaltırık*

279 GERALİ DEDİKLERİ BİR KARA DANA

Ya da... Gerali dedikleri efeler bir kara dana
Ya da... Gerali'yi doğuranlar çıkmaz maydana of
Ya da... Vurun da cellatlarım vurun imdat günleri
Ya da... Kimden oldu ay hayınlık aslan da Gerali'm of

Ya da... Veririm bu kelleyi efeler gelmem de imana
Ya da... Efelerinde efesi aslan da Gerali'm of
Ya da... Bey dağının ardında efeler kaplan iniler aslan iniler
Ya da... Yedi dağların da destanı aslan da Gerali'm

Yöresi : *Tokat-Reşadiye* Derleyen : *Mihrican Bahar*

Kaynak: *Mihrican Bahar*

280 GEYİK SENİN BAHARIN MI YAZIN MI

Of.. Geyik senin de baharın mı yazın mı
Ellerin baharı da senin güzün mü güzün mü
Of.. Yavrundan mı ayrıldın da günler uzun mu
Dağlarda yanarım da narına geyik

Of.. Evlerinin önü yemyeşil arpa
Birisi anası da ikisi körpe
Of.. Al yavrularını da yürü bir sarpa
Sen de kavuşursun da yarine geyik

Of.. Evlerinin önünde bir top çalıyım
Senin için de divaneyim deliyim
Of.. Vallahi yoluna ben de ölüyüm
Dağlarda yanarım da zarına geyik

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Nida Tüfekçi*

Kaynak: *Necmettin Palacı*

281 GEZDİR ANAM GEZDİR KIRATI GEZDİR

(KIRAT BOZLAĞI)

Gezdir anam gezdir Kıratı gezdir
Götür nalbanta da nalını dizdir
Kıratın göğsüne maşallah yazdır
Ağam sever kıratı ben de yiğidi.

Akşam oldu kırat yemez yemini
Çakın zikkesini gevsin gemini
Ben süremedim cingan sürsün demini
Ağam sever kıratı ben de yiğidi

Yöresi : *Tunceli* Derleyen : *Salih Turhan*

Kaynak: *Ali Kaya*

282 GEZDİM CİHANI DOLAŞTIM GELDİM

(DEYİŞME)

Erkek: Gezdim cihanı da dolaştım geldim
O gül cemalini görünce eğlendim kaldım
Gülüm kalaylı tasta ayranı taze mi yaydın
Hüda'nın aşkına doldur ver içem ayranı
Gülüm ayranı canım ayranı malım ayranı

Kız: Var git oğlan sen bu dağların efesi misin
Yaydığım ayranın kâhyası mısın
Yoksa başımın belası mısın
Anam evde yoktur vermem ayranı
Gülüm ayranı canım ayranı malım ayranı

Erkek: Bunca yıldır gurbet elde dururum
Çeker silahımı seni vururum
Ya ayranı alır ya da ölürüm
Gel kerem eyle doldur ayranı
Gülüm ayranı canım ayranı malım ayranı

Kız: Ayranı atlarıma yüklerim
Götürür de dağ başına dökerim
Gurbet elde yarim vardır beklerim
Ondan başkasına vermem ayranı
Gülüm ayranı canım ayranı malım ayranı

Erkek: Tebsiye koydum da binliği tuzu
Ortadan kaldırak hele Aziz'i
Bir kaşık ayranı ver hala kızı
Hûda'nın aşkına doldur ayranı
Gülüm ayranı, canım ayranı, malım ayranı

Kız: Tepsiye koydum binliği tuzu
Ortadan kaldırdık hele Aziz'i
Sana feda ettim iki ala gözü
Getir kabını da doldur ayranı
Gülüm ayranı, canım ayranı, malım ayranı

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Halit Arapoğlu*

Kaynak:*Halit Arapoğlu*

283 GEZE-GEZE YÜREĞİME DERT OLDU

(BARAK AĞZI)

Aman... Geze-geze de yüreğime dert oldu
Aman... Ağlaya-ağlaya gözlerime kan doldu
Aman... Ben seni alacaktım da gelin Emine'm
Zalım baban yollarımıza bend oldu
Aman gelsene zalım gelsene
Benim halım perişan oldu da gine gel görsene

Aman... Gine karşıki ağaçlar da meyve verir dallanır
Aman... Senin aşkın pınar olmuş gine yüreğimde göllenir
Aman... Seni seven dilsiz olsa da gelin Emine'm
Bu gece dillenir aman dillenir
Amanın gelsene zalım gelsene
Benim halım perişan oldu da gine gel görsene

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*

Kaynak:*Ali Sait Adıgüzel*

284 GİDE-GİDE BEN O YARİ BULURUM

(ARGUVAN AĞZI)

Gide-gide ben o yari bulurum aman aman
Boynum eğer de yamacında dururum soysuz aman
Eğer o yar benden kurban isterse aman aman
Keser tatlı canı da kurban veririm soysuz aman

Şafak attı odam oldu ürüşan aman aman
Uzun ömrüm yar yolunda perişan soysuz aman
Kulak verdim dört köşeyi dinledim aman aman
Bir ben değil cümle alem perişan soysuz aman

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*Halil Bayındır*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan :*Ferruh Arsunar*

GİDER DURNAM YAYLADAN GİDER

FİRUZ BEY (BARAK AĞZI)

Gider durnam da gider yayladan gider
Seydi Battal gibi kurmuş cenk eder
Aman.. Bu yıllık da canım canım karadan gider
Firuz Bey (Acem'e)^2 (gitti durnalar)^2

Şemsi kamer doğmuş yârin yüzüne
Ateş saldın vücuduma özüme
Aman.. Kıya bakma da canım nazlı yarin yüzüne
Firuz Bey (Acem'e)^2 (gitti durnalar)^2

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Muharrem Akkuş*

Kaynak: *Ahmet Kızılel*

286 GİDEREM VAN'A DOĞRU

Oğul... Giderem Van'a doğru
Valla(h)... Yolum İran'a doğru beni beni havar zalım yar
Oğul... Kes başım kanım aksın
Valla(h)... Kadir bilene doğru beni beni havar zalım yar

Oğul... Hu beni hurda beni
Valla(h)... Koydun çukurda beni beni beni havar zalım yar
Oğul... Sadıklığın bu muydu
Valla(h)... Yedirdin kurda beni beni beni halim zalım yar

Yöresi : *Malatya-Akçadağ* Derleyen : *Selehattin Alpay*

Kaynak: *İlhan Kızılay*

287 GİDERİM-GİDERİM DE ÖREN'E BENZER

(ARGUVAN AĞZI-AĞIT)

Giderim-giderim de Ören'e benzer anam Ören'e benzer
Yıkılmış evleri de virana benzer di loy loy Ören'li gelin
Akçadağ köyüne de Ören diyorlar anam diyorlar
Senin bu derdine de verem diyorlar loy loy diloy loy Ören'li gelin

Giderim-giderim de yolum yan gelir anam yan gelir
Ah ettikçe içerimden kan gelir loy loy diloy loy Ören'li gelin
Kazın mezarımı da dört yol üstüne anam üstüne
Yar gelip geçtikçe de bana can gelir loy loy diloy loy Ören'li gelin

Yöresi : *Niğde* Derleyen : *Ali Ercan*
Kaynak: *Ali Ercan*

288 GİNE BAHAR GELDİ AKIYOR SELLER

(EMİNE BOZLAĞI)

Gine bahar geldi akıyor seller
Derdim içerimde ne bilsin eller
Otursam ağlasam del'olmuş derler
Elleri kınalı gözleri sürmeli ağlar Emine'm

Emine'm oturmuş taşın üstüne
Taramış zülfünü kaşın üstüne
Gönderdiğin selam başım üstüne
Elleri kınalı gözler sürmeli ağlar Emine'm

Yöresi : *Ankara-Çubuk* Derleyen : *Mustafa Erkuş*
Kaynak: *Mustafa Erkuş*

289 GİNE BİR AYRILIK DÜŞTÜ SERİME

(BOZLAK)

Ah aman..Gine bir ayrılık düştü de serime serime of
Aman aşıp gideceğim de ey dumanlı dağlar
Ah aman..Bir bergüzar alamadım da yarimden
Aman kahpe felek ayrılacak da zaman mı oy
vay zalım ayrılacak da zama mı

Ah aman..Neler geldi neler geçti de cihandan cihandan of
Aman neçe haneleri de şen ettin ey felek
Ah aman..Kimselere bulmam da ben bir bahane bahane
Aman hep bu işleri de sen ettin felek oy
vay zalım sen ettin felek

Yöresi : *Kahramanmaraş-Afşin* Derleyen : *Aşık İsmail İpek*

Kaynak: *Aşık İsmail İpek*

290 GİNE EFKÂR BASTI GARİP GÖNLÜMÜ

Gine efkâr bastı garip gönlümü garip gönlümü
Neredesin kara gözlüm gel ha gel gel ha gel
Felek vurup atıp kırdın belimi dost
Neredesin kara gözlüm gel ha gel etme gel ha gel
Neredesin tatlı dillim gel ha gel gayrı gel ha gel

Düştüm karanlığa kaldım ışıksız kaldım ışıksız
Öldürsen sevdiğim olamam sensiz olamam sensiz
Ne gecem gecedir ne günüm gündüz dost
Neredesin kara gözlüm gel ha gel etme gel ha gel
Neredesin tatlı dillim gel ha gel gayrı gel ha gel

İsmail'in sensiz geçmiyor günü geçmiyor günü
Yoluna koymuşum bu tatlı canı bu tatlı canı
Sürdüğümüz devran nerede hanı dost
Neredesin kara gözlüm gel ha gel etme gel ha gel
Neredesin tatlı dillim gel ha gel gayrı gel ha gel

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Ali İhsan Erdoğan*

Kaynak: *Ali İhsan Erdoğan*

291 GİNE GÖNÜL SILASINI ARZEDER

(BOZLAK)

Gine gönül sılasını arzeder
Görünür gözüme yol garip garip
Aşık olan evin yurdun terk eder
Alır sazın söyler tel garip garip

Gurbete gidenin hali bilinmez
El gülse de gariplik var gülünmez
Gönül ister amma geri dönülmez
Halim arzeyleyen dil garip garip

Eşrefloğlu rahmet yağar havadan
Unutman ahbaplar bizi duadan
Bahar gelir kuşlar uçar yuvadan
Öter tertli bülbül gül garip garip

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

292 GİNE HABER GELMİŞ DOSTUN ELİNDEN

(BOZLAK)

Aman..Gine haber gelmiş dostun elinden
Durmayıp sevdiğim gelsin demiş oy oy of demiş
Bergüzar göndermiş zülfün telinden oy of telinden
Saldığım haberden bilesin demiş vay demiş demiş

Aman..Böyle selam salmış kaşları karam
Tazeledi gine yürekte yaram oy oy of yaram
Yardan haber gelmiş ben nasıl duram oy of duram
Tez günler içinde gelesin demiş vay demiş demiş

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen: *Hüseyin Kırmızıgül*

Kaynak: *Hüseyin Kırmızıgül*

293 GİNE KISMET ÇEKTİ GURBET ELLERE

Gine kısmet çekti gurbet ellere
Acep nerden aşar yolumuz bizim
Yiyecek içecek sular çekiyor
Toplayıp devşirmek kârımız bizim

Dağlar dumanlandı hava bozuldu
Anlımıza kara yazı yazıldı
Mezarımız gurbet ele kazıldı
Acep nerde kalır ölümüz bizim

Yağmur yağar boran serper kar ilen
Günümüz geçiyor ah-ü zâr ilen
Kavuşmazsak gözü yaşlı yar ilen
Çok perişan olur halimiz bizim

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

294 GİNE TELLİ TURNAM YARELENMİŞSİN

(BOZLAK)

Aman... Gine telli turnam yarelenmişsin
Bilmiyorum yaren nerede durnam of
Yoksa sen de bahdı karalımısın
Bilmiyorum yaren nerende durnam of

Aman... Bilmem bu halimi kime söyleyim
Azgın ise yaren melhem eyleyim
Giderseniz yare selam eyleyim
Varıp niyaz edin Pir'e de durnam of

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *M. Ali Karababa*

Kaynak: *Mehmet Ali Karababa*

295 GİNE YOLUM DÜŞTÜ GURBET ELLERE

Gine yolum düştü gurbet eller
Aman turnam bizim elden ne haber
Baykuş konmuş bahçemizde güllere
Bülbülleri figanımdan ne haber
Aman turnam aman yardan ne haber

Ben gelirken bizim eller karıdı
Ömrüm bitti gurbet elde çürüdü
Bir anneyle dört de yavrum varıdı
Ev halinden hallerinden ne haber
Aman turnam aman yardan ne haber

Döllük dağında da duman kalktı mı
Lale sümbül menevşesi açtı mı
Yaylacılar da yaylalara göçtü mü
Suna boylu sevdiğimden ne haber
Aman turnam aman yardan ne haber

Yöresi : *Niğde* Derleyen : *Halit Ongan*
Kaynak: *Halit Ongan*

296 GİRDİM MAHPUS DAMLARINA GÜL BENZİM ÇALIK

(BOZLAK)

Of of..Girdim mahpus damlarına gül benzim çalık
Benim ciğerim eskiden yanık of
Of of.. Ölüm Allah'ın emri ille ayrılık aman ayrılık
Ata inkisarı aldın mı oğlum
Şu darı mihnette kaldın mı oğlum

Of of.. Küçükten görmedim ben ana kucağı
Hiç vatan olur mu damlar bucağı of
Of of.. Yiğit mahpus olmaylan batar m'ocağı aman ocağı
Ata inkisarı aldın mı oğlum
Şu darı mihnette kaldın mı oğlum

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Erol Parlak*
Kaynak: *Aydın Çekiç*

297 GİRDİM TÜNELE DAYALI KÜREK

(BOZLAK-AĞIT)

Girdim tünele dayalı kürek
Girdim içine de kan gölek-gölek
Ben sana ne yaptım ey zalım felek
Daha amelenin biri gelmedi

Ne kanlıymış şu yaylanın söykesi
Aldım'ola zalım felek öfkesi
Mendilini iç koynumda saklarım
Derlerm'ola yarim ölü soyhası

Trenci emmi trenini süreyim
Aç koynunu nazlı yarim gireyiem
Şevket'imi yarmada gördüm diyene
Yavru cerenimi müjde vereyim

Yöresi : *Gaziantep-Oğuzeli* Derleyen : *Mehmet Özbek*
Kaynak:*Şerif Akbağ*

298 GİTME GARİP GİTME YOLLAR HARAMİ

(BARAK AĞZI)

Aman... Gitme garip gitme nenni de nenni yollar harami oy
Biri vurur biri alır paranı paranı
Gurbet elde kimler sarar yaranı
Kurbanın olayın garip aman kal burda kal burda oy

Aman... Gitme garip gitme nenni de nenni yollar bend olur oy
Mor sinekler bir alıcı kurt olur
Seni eller sarar yüreğime derd olur
Kurbanın olayım garip aman kal burda kal burda oy

Aman... Gitme garip gitme nenni de nenni yollar çamurdur oy
Garip senin yüreğin taşdır demirdir oy
Yedi yıl dediğin hayli ömürdür
Gadan alayım garip aman kal burda kal burda oy

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*
Kaynak: *Hacı Taşan*

299 GİYİNDİM KUŞANDIM GİTTİM DÜĞÜNE

(BOZLAK-AĞIT)

Giyindim kuşandım gittim düğüne
Sürmeledim kaşım ile gözümü
Usanıp da şu dünyadan bezmeden
Kadir Mevlam kara yazmış yazımı

Selam söylen yarenime dostuma
Hasta olsam Nuri'm gelmez üstüme
Bu feleğin benim ile kastı ne
Yâre çektirmedi türlü nazımı

Nuri'min çektiği gamılan keder
Talih olmayınca başaca gider
Nuri'min derdi'de ölümden beter
Burada bitirdim dertli sözümü

Yöresi : *Sivas-Kangal* Derleyen : *Ali Baştuğ*
Kaynak: *Ali Baştuğ*

300 GİYİNMİŞ KUŞANMIŞ NE GÜZEL OLMUŞ

Giyinmiş kuşanmış da ne güzel olmuş aman aman
Sunamın gideceği yolu bekliyom (aman)^2 usul boylum (aman)^2
Taramış zülfünü tel tel eylemiş aman aman
Yarimin gideceği yolu bekliyom (aman)^2 usul boylum (aman)^2

Karadır kaşların name getirir aman aman
Bu üzellik başa bela getirir (aman)^2 usul boylum (aman)^2
Bu sallanma bu saltanat sende var aman aman
Ölmüş ölüleri cana getirir (aman)^2 usul boylum(aman)^2

Ver elin elime götürem seni aman aman
Köylüler peşimize düşmeden (aman)^2 usul boylum (aman)^2
Sığmaz oldu Yellice'nin içine aman aman
Seni Baştuğ'undan ayırdılar suçu ne (aman)^2 usul boylum (aman)^2

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

301 GÖÇ EYLEYİP HER DAĞLARDA YAYLANMAZ

(BOZLAK)

Göç eyleyip her dağlarda yaylanmaz
Başı bölük bölük kar olmayınca
Dünya malıyınan gönül eylenmez
Gönülden bilecek yar olmayınca

Dost elinden gel olmazsa varılmaz
Rızasız bahçanın gülü derilmez
Gönül yarasına derman bulunmaz
Yar eliyle yarem sarılmayınca

İstemem dikeni güle istemem
Fena kelamları dile istemem
Cenet-i alayı bile istemem
Ne'dem iki gönül bir olmayınca

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Ökkeş Dehmenoğlu*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

GOLUMU SALLADIM TOPLAR OYNADI

(ŞAHİN BEY)

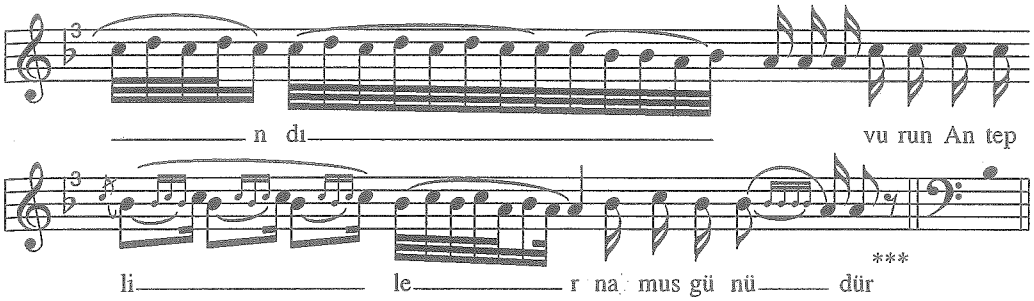

Golumu salladım toplar oynadı
Kara taş içinde (asker kaynadı)[2]
Birinci gurşunda Şahin uyandı
Vurun Antep'liler namus günüdür

Aynalı beşikte nenni eyledim
Yetirdim büyüttüm (asker eyledim)[2]
Antep'in uğruna kurban eyledim
Analar da böyle Şahan beslesin

Sürerim sürerim gitmez kadana
Fransız kurşunu (değmez adama)[2]
Beni bağışlayın şanlı Antep'e
Vurun Antepliler namus günüdür

Şahin'i sorarsan otuz yaşında
Şahin'i vurmuşlar (köprü başında)[2]
Çeteler birikmiş ağlar başında
Vurun Antep'liler namus günüdür

Antep'in harbine on bir ay oldu
Analar bacılar (saçını yoldu)[2]
Uyan Şahin Antep düşmanla doldu
Vurun Antep'liler namus günüdür

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Nabi Belekoğlu*

Kaynak: *Saib Belekoğlu*

303 GÖÇ-GÖÇ OLDU GÖÇLER YOLA DÜZÜLDÜ

Göç-göç oldu göçler yola düzüldü
Uyku keldi ela gözler süzüldü oy oy süzüldü
O zamanda elim yardan üzüldü oy oy üzüldü
Ağam nerden aşar yolu yaylanın oy oy Bingöl'ün anam yaylanın

Doldur-doldur nargilemi tazele
Sarardı gül benzim döndü gazele oy oy gazele
Tut kolumdan indir beni mezara oy oy mezara
Ağam nerden aşar yolu yaylanın oy oy Bingöl'ün anam yaylanın

Asker indi Ilıca'nın düzüne
Geri döndüm şehir çarptı gözüme oy oy gözüme
Ben garibem kimse bakmaz yüzüme oy oy yüzüme
Ağam nerden aşar yolu yaylanın oy oy Bingöl'ün anam yaylanın

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

304 GÖĞALA GÖZÜNÜ SEVDİĞİM DÖNDÜ

(ÖKSÜZ ALİ)

Göğala gözünü sevdiğim Döndü göğala
Sen gülünü kime sundun evvela
Kipriklerin can almaya kasteder
Kele n'olur uçlarını iğnele

Leyla'nın bekçisi Mecnun ben oldum
Gark oldu gemim deryaya daldım
Esef etme kömür gözlüm ben geldim
Sen ağlama yak kınanı ağ ele

Öksüzoğlan avlığında avında
Kahpe düşman gaybetinde goğunda
Sultan Kırşehir'in Mucur elinde
Yeni buldum bu gözleri göğala

Yöresi : *Ankara-Çubuk* Derleyen : *Mustafa Erkuş*

Kaynak: *Mustafa Erkuş*

305 GÖK YÜZÜNDE BÖLÜK-BÖLÜK UÇARSIN

(BOZLAK)

Gök yüzünde bölük-bölük uçarsın
Avcı sanar benden niçin kaçarsın
Susayınca suyu nerden içersin
Bir de bizim göle konun durnalar

Gönül arzediyor ay gönül kavuşsun yare
Yoktur gönül kuşu kaldım avare
Benden selam söylen hayırsız yare
Bildirin halimi yare durnalar

Bir uğrak verin de ay gülüm Avşar eline
Benden selam söylen beyaz gülüme
Görse acımaz mı garip halime
Bildirin halimi yare durnalar

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Muharrem Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

306 GÖK YÜZÜNDE UÇAN BÖLÜK DURNALAR

(BOZLAK)

Gök yüzünde uçan bölük durnalar
Yok mu gayretiniz aldı dert beni
Gece gündüz hayalına yeldiğim
Mecnun gibi çöle vurdu dert beni.

Bu dert beniminen inat oturdu
Hicran ocağını bağrıma kurdu
Keskin kılıncını sineme vurdu
Vurdu bölük bölük böldü dert beni.

Bilmem hayal gibi bilmem düş gibi
Geldi geçti boranınan kış gibi
Şahin pençesine düşmüş kuş gibi
Duttu birer birer yoldu dert beni.

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Ali Kızıltuğ*

Kaynak: *Ali Kızıltuğ*

307 GÖNLÜM VİRAN OLDU SENİN ELİNDEN

(ÇAMŞIH AĞZI)

Gönlüm viran oldu senin elinden
oy dağlar dağlar vay dağlar dağlar yanasın dağlar
Baykuş bile konmaz oldu ne çare de
oy dağlar dağlar yanasın dağlar
Mecnun olsam geçmem ıssız çölünden oy dağlar
Gafil avlanmışım amma ne çare de
oy dağlar dağlar yanasın dağlar derd(i) olan ağlar ağlar

Boşuna kar yağmış yüce dağlara
oy dağlar dağlar vay dağlar dağlar yanasın dağlar
Bülbül zar ediyor güle bağlara da
oy dağlar dağlar yanasın dağlar
Mecnun gibi çıktım yüce dağlara oy dağlar
Feryadım duyarsın amma ne çarede
oy dağlar dağlar yanasın dağlar derd(i) olan ağlar ağlar

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen: *Bülbül Memmedov*

Kaynak: *Cabbar Garyağdıoğlu*

308 GÖNLÜMÜN VİRANESİNDE GENCİ-PÜNHAN BULMUŞAM

(GATAR MUGAMI I. VARYANT)

Gönlümün viranesinde genci-pünhan bulmuşam
Olmuşam ol mahe gurban canu canan bulmuşam

Hızr eğer zulmete vardı istedi abi-heyat
Men dodağın çeşmesinden abi-heyat bulmuşam

Yöresi : *Sivas-Zara*
Kaynak: *Aşık Hasan Turan*

Derleyen : *Uğur Kaya*
Notalayan : *Uğur Kaya*

GÖNÜL DER Kİ BİR KUŞ OLUP UÇAM HAVAYA

Gönül der ki bir kuş olup uçam (havaya)^3
Dertliyim de anam tez geleyim sılaya sılaya
Hasret kaldım gurbet elde ana (babaya)^3
Hasret kaldım gurbet elde ana babaya babaya

Yöresi : *Kırşehir*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

Derleyen : *Muharrem Ertaş*

GÖNÜL NE GEZERSİN SEYRAN YERİNDE

(BOZLAK)

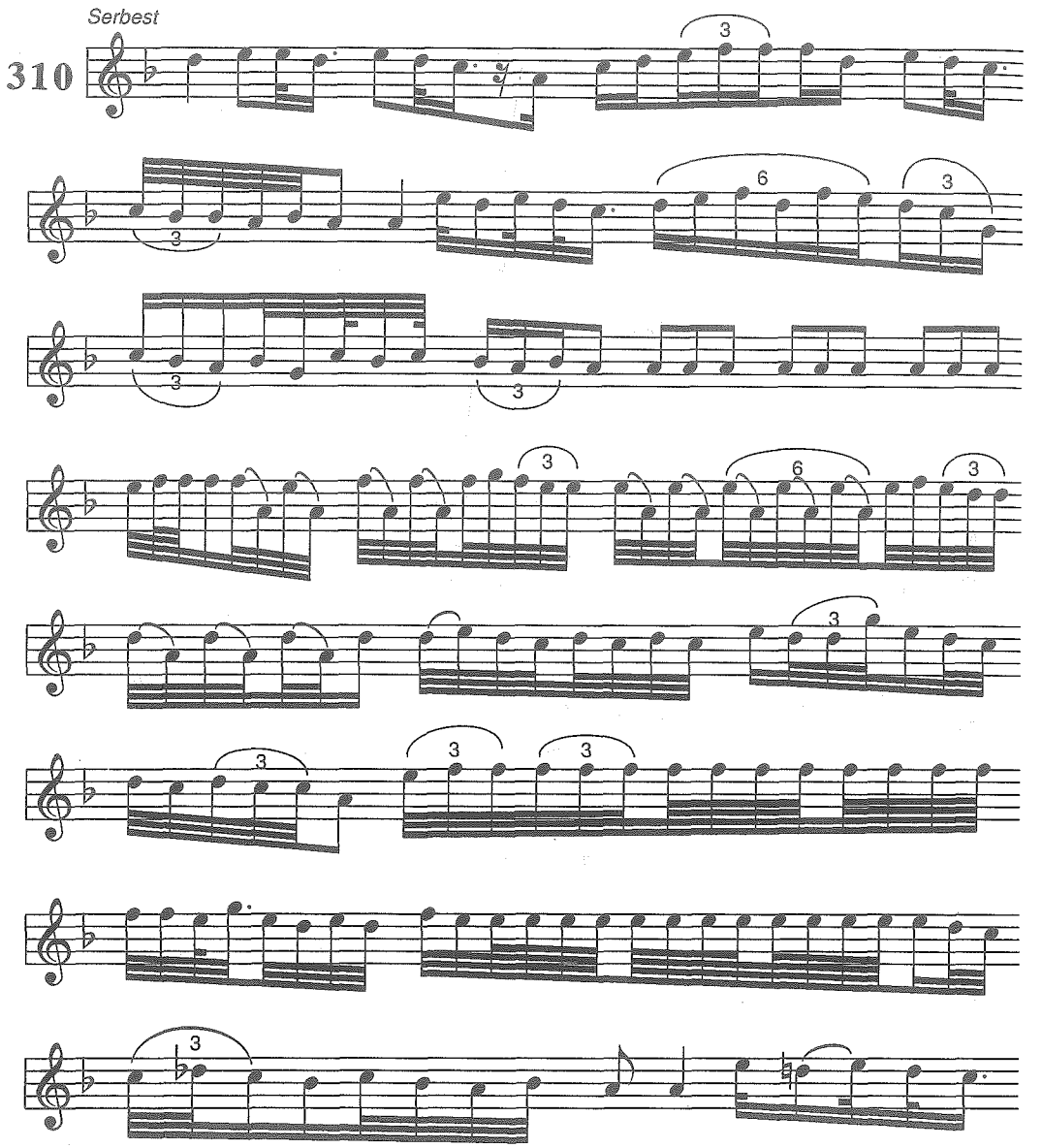

Ay do s(t) Gö nül ne ge zer sin se y ran ye rin
(Saz.....
de
.....) A lem de her şe yin var ol ma yı n ca o fo yo l
ma yınca of
(Saz.....
.....) O lu ra o lu ma za
ver me sır rı nı nö le

me y (Saz..... .....)
Gıy ma tı nı bi li r ya ro l ma yın ca e
yol mayın ca e y (Saz.....
.....) O lu ra o l maza
ver mesır rı nı nö le me ye yey
(Saz..... .....) Gı y ma tı nı bi lir ya rol ma yı n ca e
y ol ma yınca e
y (Saz.....

Ay do——s(t) Ga ri—p birkim se nin ku yu sunkaz ma—
(Saz.....
.....)
ey——
İ çi ne dü şer sin yo lundan az ma—— no lur——
vay az ma——

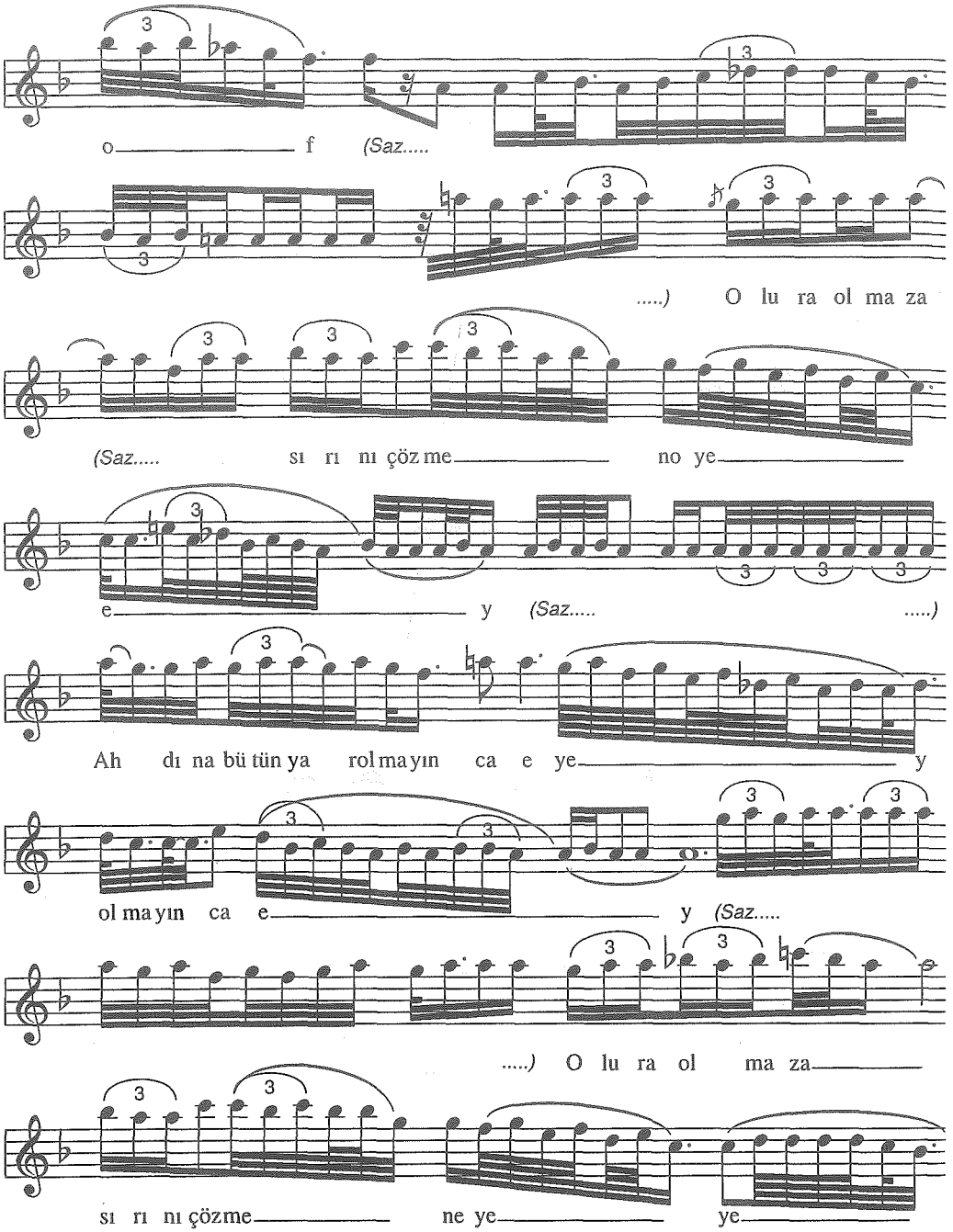
o f (Saz.....
.....) O lu ra ol ma za
(Saz..... sı rı nı çöz me no ye
e y (Saz..... .....)
Ah dı na bü tün ya rol ma yın ca e ye y
ol ma yın ca e y (Saz.....
.....) O lu ra ol ma za
sı rı nı çözme ne ye ye

(Saz..... .....) Ah dı na bü tü n ya rol ma yın
ca e ye y ol ma yın
ca ey (Saz.....
.....) Ay do s(t) O lu ra ol ma za ey le me li

kâ r o y (Saz..... .....)
De ğe r çar kı na do lu nu dö ke ro y o yo yoy
vaydö ke r
(Saz..... .....) Ne Han dan kor kar
ne he cab e de re ye
— y İ ki ba şı sa dık ya rol ma yın
ca e ye y ya rol da ma yın
ca (Saz.....
.....) Ne Han dan kor ka roy ne he cab e de

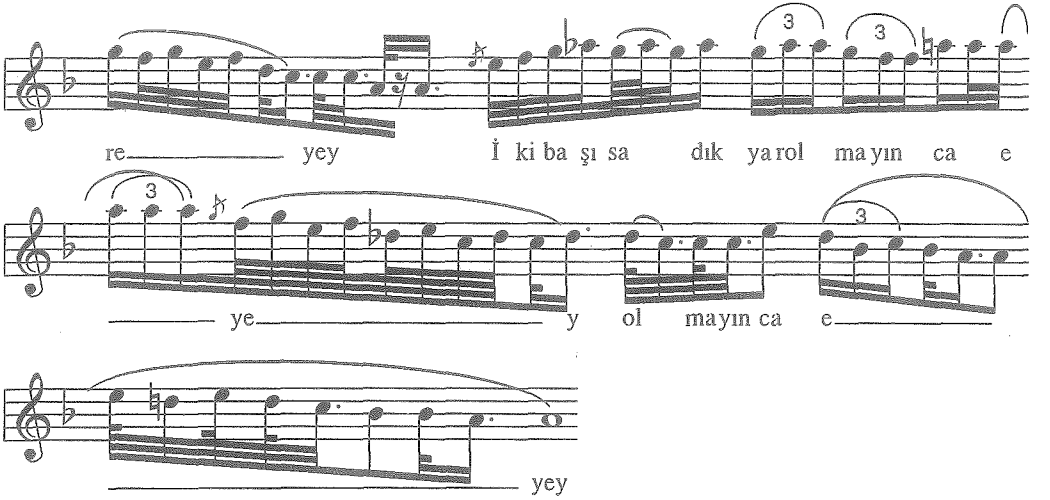

Ay dos(t).. Gönül ne gezersin seyran yerinde
Alemde her şeyin var olmayınca of olmayınca of
Olura olmaza verme sırrını ölem ey
Gıymatını bilir yar olmayınca ey olmayınca ey

Ay dos(t).. Garip bir kimsenin kuyusun kazma
İçine düşersin yolundan azma nolur vay azma of
Olura olmaza sırrını çözme ey
Ahdına bütün yar olmayınca ey olmayınca ey

Ay dos(t).. Olura olmaza eylemeli kâr oy
Değer çarkına dolunnu döker vay döker of
Ne handan korkar ne hecab eder ey
İki başı sadık yar olmayınca ey olmayınca ey

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Hüseyin Kayhan*

311 GÖNÜL SEN BİR PADİŞAHTIN OTURSAYDIN TAHTINDA

(GURBET HAVASI)

Gönül sen bir padişahtın otursaydın tahtında
Açılan güllerin toplasaydın vaktında
Çok sevilerin de galdı gayrı ahtında
Arılar da gonmuş ben o gülü gayrı neyleyim

Sen kimin için giydin yarim alları
Çifter de çifter sokunmuşsun gülleri
Beni terkeyleyip varıp gittin elleri
El değmiş de ben o garanfili neyleyim

Gönül bir saraydır vurup yıkılmaz
Doğan şu nur güneşe kara çalınmaz
Vefasız da yare haber salınmaz
Üstü tozlanmış ben o nergizi neyleyim

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ferruh Arsunar*

Kaynak: *Hüseyin Eroğlu*

312 GÖNÜL ŞİTALANMIŞ FASLI NEVBAHAR

Gönül şitalanmış faslı nevbahar
Pire bağlarında Selvi'mi gördüm
Aklımı başımdan etti tarımar
Gezerken bağlar da Selvi'mi gördüm

Gidemem önümde yollarım kardır
Emrah'ın çektiği ah ile zardır
Yardan ayrılalı figanım vardır
Pire bağlarında bir güzel gördüm

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Enver Demirbağ*

Derleyen : *Salih Turhan*
Notalayan : *Salih Turhan*

GÖNÜL YÜKSEKLENMİŞ ALÇAKLIYAMAM

(TECNİS)

Serbest zemin girişi

I.

Ağam ağam... Gönül yükseklenmiş alçaklıyamam
Ağam ağam... Nutkum daralmış sır saklıyamam
Nutkum daralmış sır saklıyamam yar yar
Ağam ağam... Gülümün üstüne gül kokluyamam
Ah... Gülümün üstüne gül kokluyamam yar yar
Eyvah ey... Divane gönlüm sensin ey gurban

II.

Ağam ağam... Felek hançerini kibar eylemiş çengel bir tanem yar yar
Ağam ağam... Vurmuş sineme yar yar çengel dutgunum gel gel
Varamam sevdiğim aramız engel
Ağam ağam.. Eğer ben ölürsem üstüme sen gel dutgunum yar yar
Ah... Göz yaşlarımla yusunlar beni ey
Eyvah ey... Divane gönlüm sensin ey ey kurban ey

Not: Okuyanın arzusuna bağlı olarak mevcut iki güfteden biri seçilir. 1. güfte ile okunurken yukarıdaki ritmik ayak ezgisi başta 2, arada 1 kez çalınır. 2. güfte okunacaksa başta 2, ilk üç mısradan sonra ise birer kez çalınıp son iki mısra ile bitirilir.

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Reşit Küle Rıza*

314 GÖR NECE ZÜLFÜN GİBİ CÂNI PERÎŞAN OLMUŞAM

(KARABAĞI HAVASI-DÎVAN)

Gör nece zülfün gibi cânı perîşan olmuşam
Firkat-i rûyunla billah zâru giryân olmuşam
(Aman aman ey dâd aman ey dâd)^2
Ölürem ey balam balam ey balam

Eyler iken dil yaralılar derdine derman
Özüm şimdi derdim için muhtacı derman olmuşam
(Aman aman ey dâd aman ey dâd)^2
Ölürem ey balam balam ey balam

Uydum ağyarın fe'line el götürdüm yardan
Hazreti Adem kimi şimdi pişmân olmuşam
(Aman aman ey dâd aman ey dâd)^2
Ölürem ey balam balam ey balam

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

315 GÖR Kİ FELEK BİZE NELER EYLEDİ

(BOZLAK)

Gör ki felek bize neler eyledi
Attı gurbet ele parelerimi aman aman
Kimse bulamadım derdim söyleyem
Gel tabip incitme yarelerimi of of

Aşkın çileleri doldu eksildi
Hasret gönlümün de yayı asıldı aman aman
Kime dost dedimse umut kesildi
Her yandan kesildi çarelerimiz of of

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan*
Kaynak: *Han Şuşinski*

Derleyen :*M. Cemil Emirov*
Notalayan : *Hemid Vekilov*

GÖZÜM AYDIN GÖZÜME SURETİ-CANAN GÖRÜNÜR

(HEYRATI RİTMİK-ZERBİ MUGAMI)

Tempo di Marche

2
tr
tr
tr
tr
1
2
tr
tr
tr
tr
Simile (Devamlı)
Şan altında

3
tr
1
2
Simile (Devamlı)
Şan altında

1

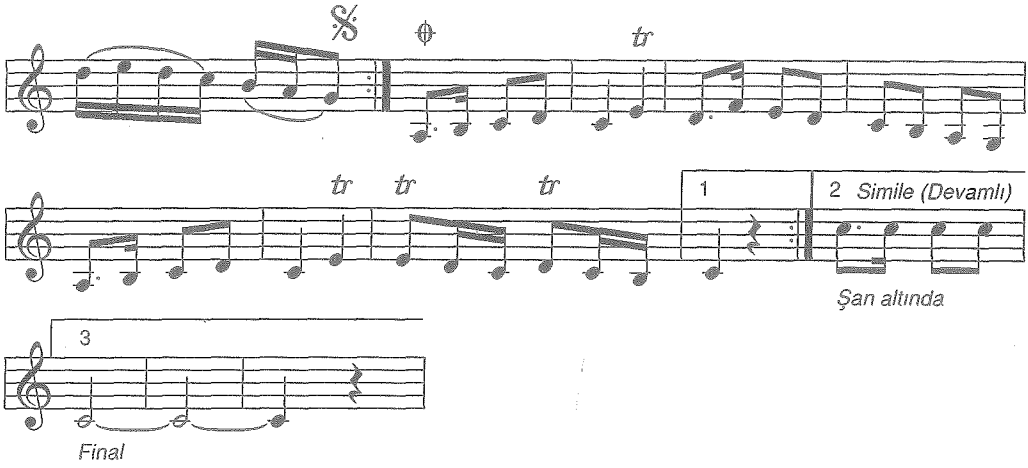

Gözüm aydın gözüme sureti-canan görünür
Miski-ember saçarag etrle efşan görünür
Ayrılıg zehrin daddım acı da olsa vusal
İki dünyaya değer eyle ki hicran görünür

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Mustafa Çinkılıç*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

GÖZÜNÜ SEVDİĞİM ANTEP ELLERİ

(KARACAOĞLAN)

♪=227-234
Konuşur gibi

317

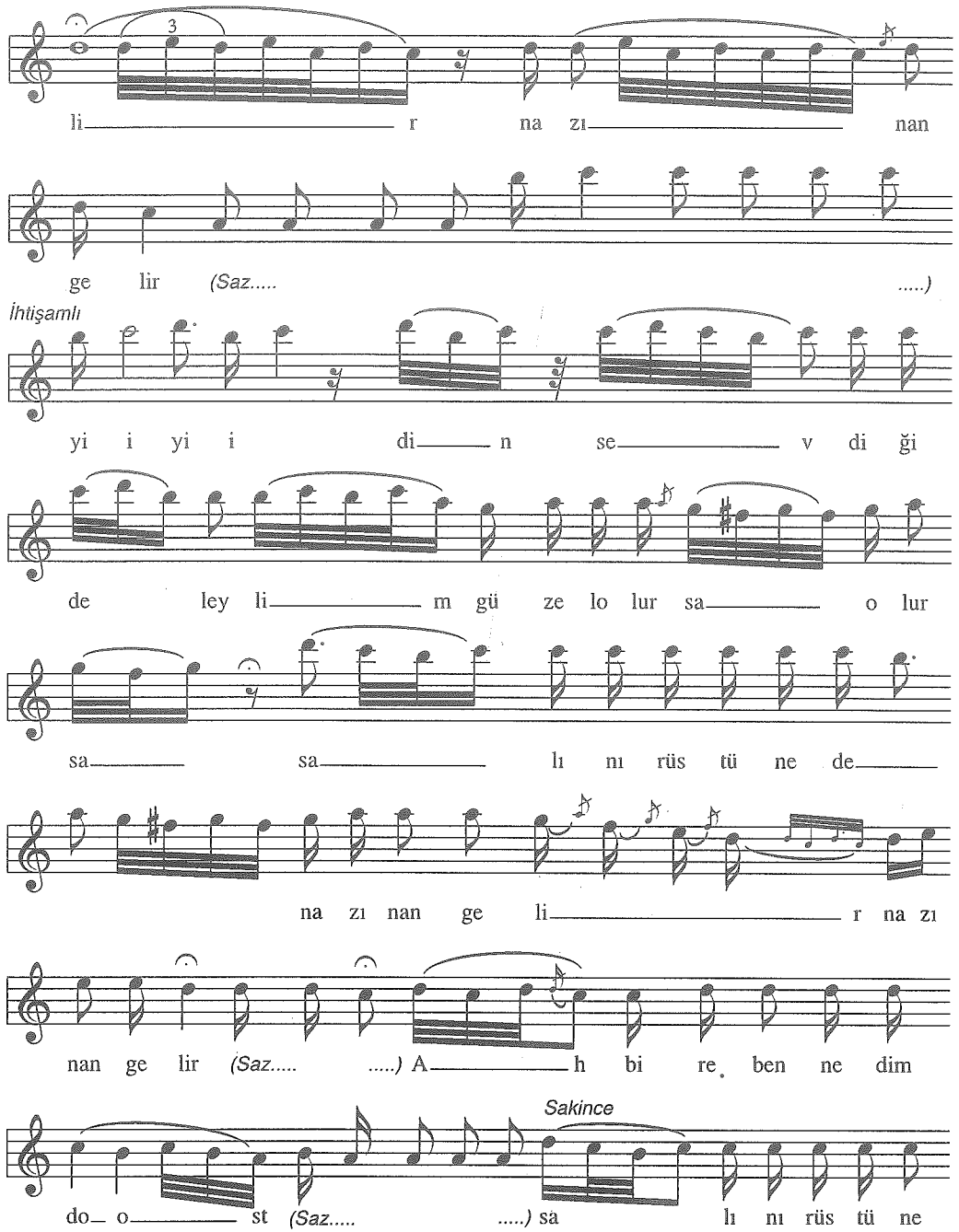
3
li r na zı nan
ge lir (Saz..... .....)
İhtişamlı
yi i yi i di n se v di ği
de ley li m gü ze lo lur sa o lur
sa sa lı nı rüs tü ne de
na zı nan ge li r na zı
nan ge lir (Saz..... .....) A h bi re ben ne dim
Sakince
do o st (Saz..... .....) sa lı nı rüs tü ne

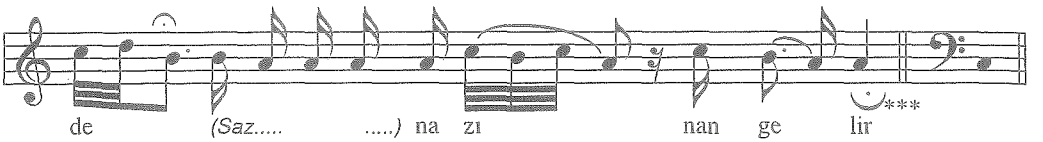

Not: 2. söz için

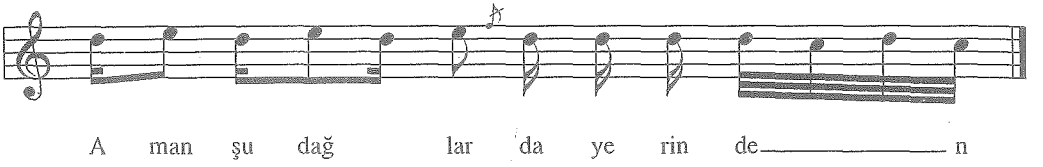

Ya bre...Gözünü sevdiğim Antep elleri (oy)^3
Bizim baharımız da yazınan gelir
Ah bre...Yiğidin sevdiği güzel olursa (oy)^3
Aman... Salınır üstüne de (nazınan gelir)^2
Yiğidin sevdiği de leylim güzel (olursa)^2
Salınır üstüne de (nazınan gelir)^2
Ah bre...Ben nedim dost salınır üstüne de nazınan gelir

Ya bre...Sultan Süleyman'a da kalmayan dünya (oy)^3
Şu dağlar da yerinden sökülür bir gün
Ah bre...Nice bin yıldır da çürüyen canlar (oy)^3
Aman... Hakkın emri ile de (dirilir bir gün)^2
Yiğidin sevdiği de leylim güzel (olursa)^2
Salınır üstüne de (nazınan gelir)^2
Ah bre...Ben nedim dost salınır üstüne de nazınan gelir

öresi : *Kars-Sarıkamış* Derleyen : *Mevlüt İhsani*

aynak: *Mevlüt İhsani*

318 GÖZÜMDE HASİRET BAĞRIMDA DİKEN

Gözümde hasiret bağrımda diken
Yüreğimden ılgıt ılgıt kan geliyor oy
Nice yol gözettını taze gül iken
Ne aşık-ı bülbül ne bağban gelir

Mevlüt İhsani'yem tükenmez özüm
Yüce dağ başında yapayalnızım oy
Ne günüm doğuyor ne de yıldızım
Ne giden görünür ne canan gelir

'öresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

319 GURBET ELLERİNDE ALMA CANIMI

(BOZLAK)

Gurbet ellerinde alma canımı
Duyar düşmanlarım şadıman olur
Yıkıp viran etme fakirhanemi
Yavrularım ufak perişan olur

Bu dert beniminen geldi oturdu
Hicran ocağını sineme kurdu
Gönül seyyah olup yollara durdu
Belki nazlı yardan bir haber olur

Yöresi : *Adıyaman*
Kaynak: *Berber Dursun*

Derleyen : *Mehmet Bayhan*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

GURBAN KİBAR GURBAN CİĞERİM YANAR

(ARABAN)

de dim de dim al dı be ni Gam sı la
da bul du be ni va
3 3
Araban Gezintisi
h O ğul gur
ba n ya dı ci ğe r
göz le ri n sev da sın da
n Ben ne dim
él be lâ lı dı r ge le me di m
sa na be n ya r Göz le
rin sür me li de göz le rin sür me li

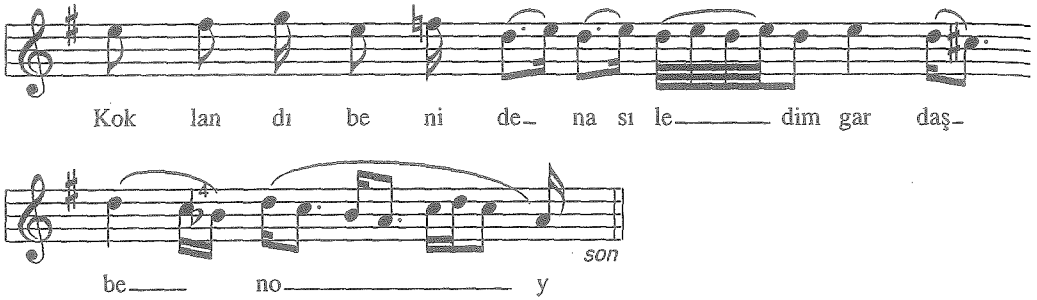

Gurban kibar gurban ciğerim yanar
Gurbanın olum el belalıdır gelemem
Yıl oldu güzel içerim yanar
El belalıdır dedim dedim aldı beni
Gam sılada buldu beni vah

Oğul gurban
Yandı ciğer gözlerin sevdasından
Ben ne'dim el belalıdır gelemedim sana ben yar
Gözlerin sürmeli de gözlerin sürmeli
Koklandı beni de nasıl edim gardaş ben oy

Yöresi : *Amasya* Derleyen : *Arif Meşhur*

Kaynak: *Arif Meşhur*

321 GURBET ELLERİNDE GARİP KUŞ GİBİ

Gurbet ellerinde garip kuş gibi
Meskenim yok mekânım yok yuvam yok
Aylar geçer yıllar geçer gün geçer
Mektubum yok haberim yok soran yok

Gül dalına konmuş bülbül gibiyim
Dağlarda açılan sümbül gibiyim
Gurbet ellerinde yetim gibiyim
Arayan yok haberim yok soran yok

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Hüseyin Kayhan*

322 GURBET ELLERİNDE YASTIĞIM TAŞ OLDU DÖŞEĞİM TOPRAKTAN

(GURBET HAVASI)

Gurbet ellerinde yastığım taş oldu döşeğim topraktan
Ayrılıyor tenim de bu tatlı candan
Akibette felek tuttu benim gurbet elde yakamdan
Of... Ölüyorum sevdiğim haberin var mı

Kazıverin de kabrimi aman daracık ensiz
Kesilmiş kefenlerim de yakasız yensiz
Huzuru mahşere gidiyorum nazlı yarim ben sensiz
Ah... Sarıldım ketenlere yarim haberin var mı

Gazın da mezarımı dostlarım varsın dar olsun
Başucuma da su goyuverin kabrim serinler olsun
Üstüme de dikenler atın gazel de döken bağ olsun
Ah... Gidiyorum kara topraklara yarim haberin var mı

Yöresi : *Burdur-Tefenni* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *A.Ali Selçuk*

323 GURBETİN YOLLARI DİKEN

(GURBET HAVASI)

Gurbetin yolları dikendir diken
Ayrılık gömleği belimi büken
Sılada nişanlım gözyaşı döken
Sıla da bir gurbet el de bir bana

Faydasız testiyi doldurma gelin
Tomurcuk gülleri soldurma gelin
Dostunu düşmanını güldürme gelin
Sıla da bir gurbet el de bir bana

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Kemal Çığrık*

Kaynak: *Kemal Çığrak*

324 GÜL DALINA KONMUŞ BÜLBÜL YAVRUSU

Gül dalına konmuş bülbül yavrusu ölem yavrusu
Ben o yare dayanamam doğrusu gün (akşam)^2 yare kavuşam
Ne dedim de anan ile babana ölem babana
Seni bana vermiyorlar doğrusu meri kekliğim yolun bekliyim

Irmak kenarında yosunlu taşlar ölem oy taşlar
Yara haber verin gökteki kuşlar gün (akşam)^2 yare kavuşam
Söyleyin o yara yazmasın mektup yazmasın mektup
Kapanmış yaralar yeniden başlar dağladan aşam yare ulaşam

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Yusuf Tapan*

Derleyen : *Yaşar Tapan*

325 GÜL EKTİM EVLEK-EVLEK

Oğul... Gül ektim evlek-evlek
Ah oğul... Dadandı kara leylek
Yazı beraber ettik
Kışa ayırdı felek
Aman garibem aman garibem (aman)[6]

Oğul... Gül ektim gül bitti mi
Ah oğul... Yare haber gitti mi
Duydum ki yar evlenmiş
Başı göğe yetti mi
Aman garibem aman garibem (aman)[6]

Yöresi : *Sivas*
Kaynak: *Müslüm Sümbül*

Derleyen : *Müslüm Sümbül*

326 GÜLLER BİTMİŞ VİRANELER YURDUMDA

(DELİ DERVİŞ'DEN)

Güller bitmiş viraneler yurdundan
Ne acayip ah eylemez sağlar hey
Kimi Şad-ü hürrem kendi derdinde
Kimisine firkat gelmiş ağlar heye

Usandım feleğin âselerinden
Doldurup verdiği badelerinden
Sefil Feryadi'nin dîdelerinden
Ab-ı revan gibi yaşlar çağlar hey

Yöresi : *Afyon-Dinar*
Kaynak: *Aşık Ali Taş*

Derleyen : *Aşık Ali Taş*

327 GÜLLÜKDAĞI'NIN BAŞINDA KOYUN YAYILIR

Güllükdağı'nın başında koyun yayılır
Akşam olur da evlerine of dağılır of
Yari de güzel olan da nerde ayılır
Yari olmayan da dünyasına darılır efendim ey
Yari olmayan da dünyasına darılır ey ey

Güllükdağı'nın yamacında of yurdumuz
Eteğine de menzil almış ordumuz of
Bin düşmana karşı gelir dördümüz
Seyre geldim de seni Güllük dağı Bey dağı
Mor menevşenin gülü efeler ey ey

Yöresi : *Burdur-Tefenni*
Kaynak: *Mustafa Kara*

Derleyen : *Mustafa Kara*

328 GÜMÜŞLÜ CEZVELERİN KAYNAR OCAKTA

TEKELİOĞLU (GURBET HAVASI)

Haydülen... Gümüşlü de cezvelerin kaynar ocakta
Fişeklik de belinde martin kucakta
Yine galmışım ben sarı sıcakta
Tekeli de oğlu diye namım var benim
Ala bıçak üstü şanım var benim

Haydülen... Gazsınlar da gabrimi köprüden yüze
Yönümü döndersinler sıladan yüze
Bizden de selam olsun selamsız gıza
Tekelioğlu da diye namım var benim
Ala bıçak üstü şanım var benim

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

329 GÜNAHIM ÇOKTUR GÖZÜM DOLAR YAŞINAN

(BOZLAK)

Aman.. Günahım çoktur da gözüm dolar yaşınan ey
Gece gündüz sinemi oy oy döverim daşınan ey
Ya Rabbim sen habîbine bağışla ey ey
Rahimsin Rahmansın kalma noksana ey

Aman.. Hep seni zikrediyor dağlar taşlar ey
Akar durur sularda havada kuşlar oy oy
Kul kusur işlerde sultan bağışlar ey ey
Muhtaçtır ben kulun insana ey insana ey

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Fevzi Burdurlu*

Kaynak: *Fevzi Burdurlu*

330 GÜNDÜZ BEYLERİ BÖLÜK BÖLÜK GELDİLER

(AĞIT)

Of... Gündüz beyleri de bölük bölük geldiler
Ah...Kara bağrı mı da kurşununan (delik)^2 deldiler

Of... Gündüz de beyim çıktı da kızıl çamın dalına
Ah...Hasret de kaldı Gündüz beyim nazlı yerine

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Mahmut Erdal*

Kaynak: *Mahmut Erdal*

331 GÜNDÜZ HAYALLERİM GECE DÜŞLERİM

(ÇAMŞIH AĞZI)

Gündüz hayallerim gece düşlerim
Uyandıkça ağlamaya başlarım
Yar senin derdinden ağardı saçlarım
Saçlarımı yolar yolar ağlarım oy oy

Eğer hatırlarsan nazlı yar beni
Bir köşe dibinde yatar ağlarım
Eğer sorarısan garip sazımı
Ben o sazı çalar çalar ağlarım

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Nida Tüfekçi*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

332 GÜZEL İZMİR DUMAN GİTMEZ BAŞIDA

(BOZLAK-DESTAN)

Güzel İzmir duman gitmez başında
Ahdım kaldı toprağında taşında
Gündüz hayalımda gece düşümde
Yasıl dağlar geçeceğim yurduma
Gel cevap ver şu kahraman orduma.

Kara taşa benzer senin yatışın
Verâne kuşa benzer tüyün ötüşün.
Düşman girdi yurdumuza yetişin
Eğil dağlar geçeceğim yurduma
Evel Allah kolaylık ver orduma.

Aslan yatağına da tilki giremez
Girse de gonca gülün deremez
Alçak Yunan (düşman) muradına eremez
Geçme derler geçeceğim İzmir'e
Yunanları (düşmanları) dökeceğim denize

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Sabri Altaş*

333 GÜZELİN ÇADIRI BOYRAZ YAMAÇ

(BOZLAK)

Aman.. Güzelin çadırı boyraza yamaç
Güzel kurban olam da bir yol yüzürn aç
Bu güzellik senden oy derdime ilaç
Kerem eyle de sunam ah versen ayranı

Aman.. Var git oğlan git deli mi oldun
Aklın yoğudu da oy sararıp soldun
Elde güzel çoktur da oy beni mi buldun
Var git oğlan var git ey vermem ayranı

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Ferruh Arsunar*

Kaynak: *Faruk Günay*

334 GÜZELERDEN SEN GÜZELSİN YARELER OLDU HEZAR

(DÎVÂN)

Güzellerden sen güzelsin yareler oldu hezar
Gün be gün benim efendim oturmuş derdin yazar
Duyduk ki harçlık tükenmiş hanım sallanıp gezer
İki derdim üç eden Mevlâya saldım ben seni

Dün gece yar kapısında yastığım bir taş idi
Ben yalınız değildim yar bana yoldaş idi
Altım çamur üstüm yağmur gene gönlüm hoş idi
El sitemi bana çoktur sana borcum ne felek

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

335 HALEP'TE BİR GÜZEL GÖRDÜM

MERYEM (GÂVURDAĞI AĞZI)

Halep'te bir güzel gördüm
Aslı Ermeni Ermeni
Güzel görmek isterisen
Hele gel gör Meryem'i Meryem'i

Handan Ali Paşam handan
Gamzeleri dolu kandan
Kırk ayaklı merdivandan
Meryem iner sallanı sallanı

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

336 HAPİSHANELERE GÜNEŞ DOĞMUYOR

(BOZLAK)

Hapishanelere güneş doğmuyor
Geçiyor bu ömrüm de günüm dolmuyor
Eşim dostm hiç yanıma gelmiyor
Yok mu hapishane beni arayan
Bu zindanda ölecem gardiyon

Akşam olur kapıları kaparlar
Birer birer yoklamayı yaparlar
Bitmiyo geceler olmaz sabahlar
Yok mu hapishane beni arayan
Bu zindanda ölecem gardiyon

Anamdan doğalı garip kalmışım
Acı hapishane daha genç yaşım
Benim zindanlarda neyidi işim
Yok mu hapishane beni arayan
Bu zindanda ölecem gardiyon

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Bakır Karadağlı*
Kaynak: *Seyfettin Sucu*

337 HARPTEN DÖNDÜM YURDA BEN

Harpten döndüm yurda ben
Oldum orda hurda ben
Ben bir Türk çobanıyam
Koyun vermem kurda ben
Ben ölüm düşman kurşununan ben ölüm
Ay yıldızlı bayrak için ben ölüm
Vallah anam.Dumanlı dağlar güllü bahçalı bağlar
Şirin urfam için ben ölüm
Gerib Urfam için ben ölüm

Hasretim var bugüne
On bir nisan gününe
Süslenmiş çetelerin
Girerler birbirine
Ben ölüm düşman kurşununan ben ölüm
Ay yıldızlı bayrak için ben ölüm
Vallah anam.Dumanlı dağlar güllü bahçalı bağlar
Şirin urfam için ben ölüm,
Gerib Urfam için ben ölüm

Yöresi : *Ankara-Çubuk* Derleyen : *Mustafa Erkuş*
Kaynak: *Mustafa Erkuş*

338 HASAN DEDE SEN KESKİN'İN ERİSİN

(BOZLAK)

Hasan Dede sen Keskin'in erisin
Emret şu dağların karı erisin
Yolcuların yoluna da kalksın yürüsün
Efendim açık et yollarımızı oy yollarımızı

Aşam gidem dedim dağlar selinden
Gırcısı çok da aşamadım belinden
Hasan Dede sen yedi güzelinden
Perişan eyleme de hallerimizi

Gâhi dağdan da gâhi ovadan gitmeli
Pîrin dâmenini de sıkı tutmalı
Gayret edip de menziline yetmeli
Soldurma efendim güzellerimizi

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

Kaynak: *Yusuf Tapan*

339 HASRET KALDIM SADIK YARA

(I. VARYANT)

Ah..Hasret kaldım sadık yara
Ciğerim göz gözdür yara
Felek beni güldürmemiş
Ciğerim göz gözdür yara
Felek beni güldürmemiş

Ah..Yaralıyam takatım yok
Gözüm yolda gelenim yok
Felek beni güldürmemiş
Gözüm yolda soranım yok
Kaderim böyle yazılmış

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Cemal Kaya*

Kaynak: *Aşık Çobani*

340 HASRETİM YAVRUMA BİR DE YARİME

(ARGUVAN AĞZI)

Hasretim yavruma bir de yarime
Görem dedim göremedim neyleyim oy oy
Sıralanmış yüce dağlar yoluma
Aşam dedim aşılmaz ki neyleyim oy oy

Geçmiyor günlerim seneler doldu
Bak Arguvan bile bana yad oldu oy oy
Ayrılmazdık derken bize ne oldu
Muradıma eremedim neylemiy oy oy

Yöresi : *Yozgat* Derleyen : *Süleyman Sökmen*
Kaynak: *Ahmat Akşitoğlu*

341 HASTA DÜŞTÜM BİLEMEM (TURNALAR)

Hasta düştüm zalim Bafra'da
Yetiştir selamım yare turnalar
Gariplik hasretlik gurbet ellerde
Bir de bizim için ötün turnalar

Çık turnam da cec belinde ceylanın
İnin Düvenci ovasına orda benlenin
Hüseyin çelebide bir gecelik eğlenin
Ordan öte selamettir turnalar

Sakın turnam kendini yüksekten
Darıcı beylerini erken geçin
Yozgat üstünden yarimi seçin
Benden yare selam söylen turnalar

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Kaynak: *Zekeriya Bozdağ*

342 HASTA DÜŞTÜM BİR ODADA YATARIM

(BOZLAK)

Hasta düştüm bir odada yatarım
Sağıma soluma yastık getirin
Ben ölüyom beni anneme götürün
Sızılar garibin taşı toprağı

Anam yok ki saçıma da saç öre
Bacım yok ki susadıkça su vere
Kardaş yok ki mezarıma taş dike
Bir çalıdır mezar taşı garibin

Coştu seller gönül gine yorulmaz
Hasta düştüm garip halim sorulmaz
Garibin mezarı nerde bilinmez
Bir çalıdır mezar taşı garibin

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Naciye Duygulu*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

HASTANİYE VARDIM DOKTOR YANINA

(AĞIT)

İrahan ekmişem de gül ekmemişem
Unutup dibine su dökmemişem
Daha böyle hasretlik hiç çekmemişem
Söyle babam söyle yol nerden gider

Şu dağların nesine geldim
Bilbiller ötüştü sesine geldim
Benim babam ölmüş yasına geldim
Söyle babam söyle yol nerden gider

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen : *Halil Söyler*

Kaynak: *Halil Söyler*

344 HAVAYIDIR DELİ GÖNÜL HAVAYI

Havayıdır deli gönül havayı havayı
Gün doğmadan şavkı tutmuş ovayı ovayı
Türkmen kızı katarlamış mayayı mayayı
Göçer gider yaylasına bir gelin bir gelin

Dilerimki yayla karın kalkmasın kalkmasın
Üzerinden soğuk sular akmasın akmasın
Lale sümbül mor menekşe kokmasın kokmasın
Eli göçüp veran kalan yaylalar yaylalar

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Muharrem Akkuş*

Kaynak: *Selami Nevruzoğlu*

345 HAVAYIDIR DELİ GÖNÜL HAVAYI

Havayıdır deli gönül havayı
Gün doğmadan şavkı alır ovayı
Türkmen kızı katarlamış mayayı
Suna boylum kalk yaylaya gidelim
Suna boylum kalk eline gidelim

Gökte isen merdivenler kurayım
Yerde isen dîvânına durayım
Eylen güzel eylen haber sorayım
Güzelin aşkına dur delikanlı
Mevlının aşkına dur delikanlı

Ne erken de doğar seher yıldızı
Ne de çok sallanır Urum'un kızı
Ağmemen arası zemheri buzu
Suna boylum dön yaylaya gidelim
Suna boylum dön eline gidelim

Yöresi : *Yozgat* Derleyen : *Süleyman Sökmen*

Kaynak: *Ahmat Akşitoğlu*

341 HASTA DÜŞTÜM BİLEMEM (TURNALAR)

Hasta düştüm zalim Bafra'da
Yetiştir selamım yare turnalar
Gariplik hasretlik gurbet ellerde
Bir de bizim için ötün turnalar

Çık turnam da cec belinde ceylanın
İnin Düvenci ovasına orda benlenin
Hüseyin çelebide bir gecelik eğlenin
Ordan öte selamettir turnalar

Sakın turnam kendini yüksekten
Darıcı beylerini erken geçin
Yozgat üstünden yarimi seçin
Benden yare selam söylen turnalar

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Zekeriya Bozdağ*

342 HASTA DÜŞTÜM BİR ODADA YATARIM

(BOZLAK)

Hasta düştüm bir odada yatarım
Sağıma soluma yastık getirin
Ben ölüyom beni anneme götürün
Sızılar garibin taşı toprağı

Anam yok ki saçıma da saç öre
Bacım yok ki susadıkça su vere
Kardaş yok ki mezarıma taş dike
Bir çalıdır mezar taşı garibin

Coştu seller gönül gine yorulmaz
Hasta düştüm garip halim sorulmaz
Garibin mezarı nerde bilinmez
Bir çalıdır mezar taşı garibin

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Naciye Duygulu*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

HASTANİYE VARDIM DOKTOR YANINA

(AĞIT)

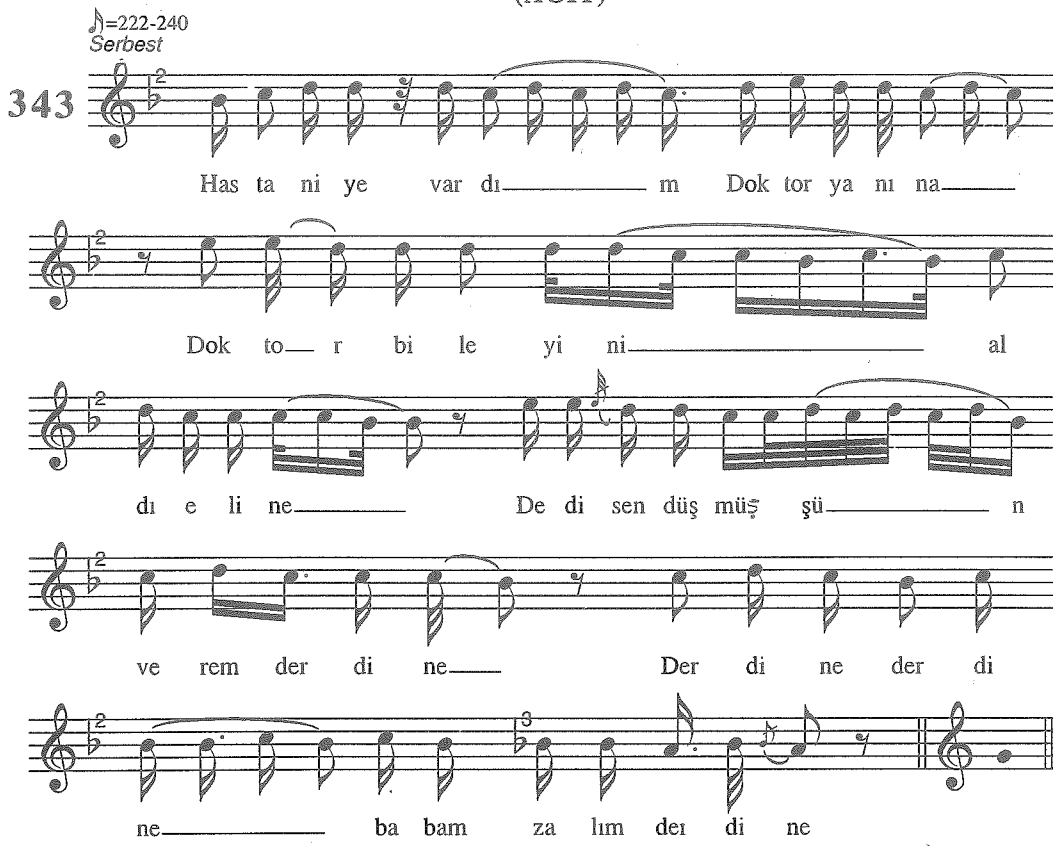

İrahan ekmişem de gül ekmemişem
Unutup dibine su dökmemişem
Daha böyle hasretlik hiç çekmemişem
Söyle babam söyle yol nerden gider

Şu dağların nesine geldim
Bilbiller ötüştü sesine geldim
Benim babam ölmüş yasına geldim
Söyle babam söyle yol nerden gider

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen :*Halil Söyler*

Kaynak:*Halil Söyler*

344 HAVAYIDIR DELİ GÖNÜL HAVAYI

Havayıdır deli gönül havayı havayı
Gün doğmadan şavkı tutmuş ovayı ovayı
Türkmen kızı katarlamış mayayı mayayı
Göçer gider yaylasına bir gelin bir gelin

Dilerimki yayla karın kalkmasın kalkmasın
Üzerinden soğuk sular akmasın akmasın
Lale sümbül mor menekşe kokmasın kokmasın
Eli göçüp veran kalan yaylalar yaylalar

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Muharrem Akkuş*

Kaynak: *Selami Nevruzoğlu*

345 HAVAYIDIR DELİ GÖNÜL HAVAYI

Havayıdır deli gönül havayı
Gün doğmadan şavkı alır ovayı
Türkmen kızı katarlamış mayayı
Suna boylum kalk yaylaya gidelim
Suna boylum kalk eline gidelim

Gökte isen merdivenler kurayım
Yerde isen dîvânına durayım
Eylen güzel eylen haber sorayım
Güzelin aşkına dur delikanlı
Mevlının aşkına dur delikanlı

Ne erken de doğar seher yıldızı
Ne de çok sallanır Urum'un kızı
Ağmemen arası zemheri buzu
Suna boylum dön yaylaya gidelim
Suna boylum dön eline gidelim

Yöresi : *Kars-Sarıkamış*
Kaynak: *Nuri Çırağı*

Derleyen : *Şenel Önaldı*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

HELE NİYETİNİZ NE İSE CANIM AŞIKLAR

(DERBEDER)

Hele..Alyansoğlu gözlerin ciğerim yakar ciğerim yakar
Gözlerinden yaşlar sel gibi akar
Bu dünyada kötülükten ne çıkar ne çıkar
Gönüllerde keba vurun gidelim hey heyvah ey
Azizim dolu düştü
Dağlara dolu düştü
Felek bir balta vurdu
Yetimin kolu düştü oğul hey canım hey

Acep farkettin mi Çırağı kendin Çırağı kendin
Nedir bu dünyada emsalin dengin
Hedefiz karşıda dolu tüfengin dolu tüfengin
Atın onikiden vurun gidelim ağam hey heyvah ey
Azizim incidendir
Dizilir incidendir
Kemaldan noksan adam
İncinir incidendir oğul hey canım hey

Hele..Çobanoğlu sırrım sen etme beyan etme beyan
Eğer yazmışısan gafletten uyan
Hele kader bir sürüdür bizler de çoban bizlerde çoban
Durmayın dostlarım sürün gidelim hey heyvah ey
Azizim sedir ağlar
Temeli yok sedir ağlar
Kamil getmiş cahil kalmış
Onunçün sedir ağlar oğul hey canım hey

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*
Kaynak: *Muharrem Ertaş*

347 HELE BAKIN ŞU FELEĞİN İŞİNE

(BOZLAK)

Hele bakın şu feleğin işine
Ne çileler vermiş kulun başına
Mecnun'u Leyla'ya hasiret etmiş
Kerem yanmış Aslıhan'ın aşkına

Eyüp dert elinden ne hale gelmiş
Hüseyin aşkına başını vermiş
Ferhat Şirin için dağları delmiş
Nesimi yüzülmüş Mevla aşkına.

Yöresi : *Kayseri* Derleyen : *Ahmet Gazi Ayhan*

Kaynak: *Ahmet Gazi Ayhan*

349 HER NE ZAMAN GÖRSEM SENİ EVEREK DAĞI

(BOZLAK)

Her ne zaman görsem seni Everek dağı
Yüreğimde bir incecik sızı var
Ah ile geçirdim ömrümün çağı
Şu anlımda ne bitmedik yazı var
Çoğu gitti şu ömrümün azı var anam azı var

Yosunlardan ayakları kaydı mı
Yavru şahin gibi boyun eğdi mi
Sarı saça mor menevşe değdi mi
Şu anlımda ne bitmedik yazı var
İskarpinde bir incecik tozu var aman tozu var

Söyle karlı dağlar gel insaf eyle
Neredeyse dağlar yavrumu söyle vay söyle
İki elim böğrümde merhamet eyle
Çoğu gitti şu ömrümün azı var
Şu anlımın ne bitmedik yazı var aman yazı var

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

350 HER ANA DOĞURMAZ BÖYLE MOLLAYI

(BOZLAK-AĞIT)

Her ana doğurmaz böyle Mollayı
Biner atına oynar değneği
Gelinler bölüşür kanlı gömleği
Buldum ama cansız imiş neyneyim

Sel geldi de mânâ özü bürüdü
Çaldı bireyi de evler yürüdü
Köyümüzde Molla Mehmet biridi
Buldum ama cansız imiş neyneyim

Yöresi : *Sivas*
Kaynak: *Osman Taş*

Derleyen : *Doğan Kaya*
Notalayan : *Uğur Kaya*

HEP GÜZELLER DERİLDİLER GELDİLER

Hep güzeller derildiler geldiler
Yüreciğim yaralıca güzeller
Bir beni öldürüp girmen kanıma
Birer öpüç törelice güzeller

Gönümüz engindir yüce bellemen
Sarığıma bakman hoca bellemen
Sakalım ağ amma koca bellemen
Daha gözül çıralıca güzeller

Ruhsatım da hepinize baş olur
Çoğu sako giyer cebi boş olur
Birer öpüç hatırcığım hoş olur
Ararsanız turalıca güzeler

Yöresi : *Adana* Derleyen : *Hasan Öztürk*
Kaynak: *Hasan Öztürk*

351 HER SABAH HER SABAH ÇIKIN GÖKLERE

Her sabah her sabah çıkın göklere
Uçun bizim ele gidin (durnalar)^2 oy oy
Konun bahçelere de konun bağlara
Meyva meyva alın tadın durnalar (aman)^2 oy

Geçer iken o yari sorun Maraş'tan
Aligayasına konun (bu baştan)^2 oy oy
Saraycık beline varınca işten
Toplansın edebin udun durnalar (aman)^2 oy

Yöresi : *Van* Derleyen : *Atakan Çelik*
Kaynak: *Atakan Çelik*

352 HER SEHER HER SABAHTA GEL GEÇ BURADAN

Her seher her sabahta yavrum gel geç buradan
Vallah ayrılmışam kaşı gözü karadan
Elin ayrılığı üç beş gün sürer
Bizim ayrılmamız hayli bir zaman
Yar eylen eylen dur getme gelem

Her sabah her sabah da yavarum gelir geçersin
Kanımı kadehe koyar içersn
Yetmezmi insafsız senden çektiğim
Ne beni alır da ne vazgeçersin
Yar eylen eylen dur getme gelem

Başına bağlamış da ufacık yazma
Yazmanın etrafı pulinen düzme
Kız sana dedim elinen gezme
Elinen gezersen de ar gelir bana
Yar eylen eylen dur getme gelem

Yöresi : *Malatya-Yeşilyurt* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Kaynak:*Hakkı Coşkun*

353 HER SABAH HER SEHERDE UYANMIYASIN

Her sabah her seherde kibar uyanmıyasın
Çalıya çırpıya yavrum dolanmıyasın
Eloğlu dediğimn kibar bir uçar kuştur
Sakın dillerine aldanmıyasın

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Musa Eroğlu*
Kaynak: *Musa Eroğlu*

354 HEVESLİK EYLEDİM YAVRU GETİRDİM

(BOZLAK AĞIT)

Heveslik eyledim yavru getirdim
O da hayalınan düşümüş meğer
Yavrumu gözümden ıramam derdim
Kurduğum hayallar boşumuş meğer

Beş gün evvelinden düşünü gördüm
Yaradan Mevlaya sığındım durdum
Dünyada yavrusuz duramam derdim
Çektiğim emekler boşumuş meğer

Bunu böyle yapan elbette Haktır
Sabır et dünyanın buhranı çoktur
Yokladım yavrumu yarası yoktur
Yürekte yarası beşimiş meğer

Yöresi : *Konya-Beyşehir* Derleyen : *İbrahim Çotur*
Kaynak: *İbrahim Çotur*

355 HUB NAZARIM KALDI GELİN AKÇANDA

(BOZLAK)

Hub nazarım kaldı gelin akçanda
Çığrı bülbül ötsün senin bahçanda
Yedi yıldır bir elmam var bohçanda
Ver gelin elmamı ben gider oldum

Aman efendim deli olmuşsun
Aklını yitirmiş divan olmuşsun
Sen bir kıza vermişsin beni sanmışsın
Elman bile yok bende beyim efendim

Benim okuduğum hoca değil mi
Okuyup geçtiğim hece değil mi
Elmayı verdiğim gece değil mi
Ver gelin elmamı ben gider oldum

Ben işlediğim şemsiye nakış
Var beni boşla da bir kıza yapış
Elmanın yerine al sana öpüş
Öp de kurtulayım beyim efendim

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Hulûsi Seven*
Kaynak: *Hulûsi Seven*

356 HUMA KUŞU YÜKSEKLERDEN SESLENİR

(MAYA)

Yavru yavru... Huma kuşu yükseklerden seslenir
Oğul... Yar koynunda bir çift suna beslenir beslenir
Yavru yavru... Sen ağlama kipriklerin (kömür gözler) ıslanır
Oğul... Ben ağlim ki deli gönül uslanır uslanır
Ah... Ben ağlim ki gülüm (eğlen)[4] belki gönül uslanır

Yavru yavru... Sen bağ ol ki ben bahçanda gül olim
Oğul... Layık mıdır yanim yanim kül olim kül olim
Yavru yavru... Sen efendim ben kapında kul olim
Oğui... Koy desinler bu da bunun kuludur kuludur
Ah.. Koy desinler gülüm (eğlen)[4] bu da bunun kuludur

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Osman Öge*

Derleyen :*Şenel Önaldı*
Notalayan :*Şenel Önaldı*

HUMAR GÖZLÜM BAKIŞINDAN DOYAMAM

(HARPUT MAYASI)

Aranağme 1
Ah Yar şi rin dir ben ca nı na kı ya
mam Ah kı ya bil se
m gör ki ne le r ey le
rim
Aranağme 2
Ah Gü lüm
ne en ni ne en ni
ne en ni gur ban gör ki ne le
e e e e e e e e
e r ey le rim
Aranağme 2
Aranağme 3

I.

Ah... Humar gözlüm bakışından doyamam
Ah... Ak gerdanda benleri çok sayamam
Ah... Yar şirindir ben canına kıyamam
Ah... Kıyabilsem gör ki neler eylerim
Ah... Gülüm nenni nenni nenni kurban
Gör ki neler eylerim

II.

Ah balam... Bir kara kaş bir kara göz sende var
Ah balam... Bir farımaz deli gönül bende var
Ah balam... Çok zamandır hasretinle yanarım
Demezsin ki derden deva bende var

Ah ağam... Bir gül için bülbül giymiş karalar
Ah ağam... Sinem üzre göz-göz olmuş yaralar
Ah ağam... Bu dert beni iflah etmez paralar
Benim derdim dermanım bilen yok

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*
Kaynak: *İzzet Özkan*

358 HÛRİ MELEK VAR MI DA SENİN SOYUNDA

AMİK KARACAOĞLAN'I (BOZLAK)

Hûri melek var mı da senin soyunda
Arzumanım kaldı da usul boyunda
Kadir gecesinde bayram ayında
Üzerine gölge olan dallar öğünsün

Yüce dağ başından da çekildim geldim
Güzelmiş eliniz eylendim kaldım
Günahın boynuma da işte ben öldüm
Mezarım göysüne de kaz kömür gözlüm

Karacoğlan derkine neyleyip netmek
Bir fikrim var bu sılayı terketmek
Yıkıl git diyorsun kolay mı gitmek
Sen getirdin beni gel deyi deyi

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Bektaş Gazioğlu*
Kaynak: *Bektaş Gazioğlu*

359 HÛRİLER GILMANLAR DERGÂHA GİDER

(BOZLAK)

Hûriler gılmanlar da dergâha gider
Aşkı kervan etmiş de ey ey eline karşı
Dudular kumrular da zahirde öter
Bülbül aşık olmuş da gülüne karşı

Zahir de dostumun eline baksam
Derya olsam dostun gölüne aksam
Ben bir sail olsamda seyyaha çıksam
Giderim dostumun eline karşı

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Mehmet Özbek*
Kaynak: *Mukim Tahir Oturan*

360 HÜSNÜN SENİN EY DİLBER-İ NADİDE KAMER Mİ

(ARABAN GAZEL)

Hüsnün senin ey dilber-i nâdide kamer mi ah
Huri misin ey âfet-i can yoksa beşer mi (aman)[5]

Gördükçe seni tazelenir sanki hayatım ah
Sensiz bana bu cân-ı cîhan zerre değer mi (aman)[5]

Nergiz mi acep dîdelerin gül mü yanağın?
Peymâne-i kudret mi lebin şir-ü şeker mi (aman)[5]

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Çekiç Ali*
Kaynak: *Çekiç Ali*

361 IRAST GELDİM BİR KAŞLARI KEMANA

(BOZLAK)

Irast geldim de bir kaşları kemana
Ruhumu okşadı dili Yeter'in-Yeter'in
Dedim teşrif nere dedi Kaman'a-Kaman'a
Saçı sarı ebru telli Yeter'in-Yeter'in

Varınca Kaman'a çıkma pazara
Uğradırlar sunam seni nazara-nazara
Öldürüp aşığın koyma mezara-mezara
Demesinler yatan ölü Yeter'in-Yeter'in

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*Mehmet Kargılı*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan:*Ferruh Arsunar*

ILGIT ILGIT'TA BİR YEL ESER URUM'DAN

(URUM BOZLAĞI)

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak: *Mukim Tahir Oturan*

360 HÜSNÜN SENİN EY DİLBER-İ NADİDE KAMER Mİ

(ARABAN GAZEL)

Hüsnün senin ey dilber-i nâdide kamer mi ah
Huri misin ey âfet-i can yoksa beşer mi (aman)[5]

Gördükçe seni tazelenir sanki hayatım ah
Sensiz bana bu cân-ı cîhan zerre değer mi (aman)[5]

Nergiz mi acep dîdelerin gül mü yanağın?
Peymâne-i kudret mi lebin şir-ü şeker mi (aman)[5]

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Çekiç Ali*

Kaynak: *Çekiç Ali*

361 IRAST GELDİM BİR KAŞLARI KEMANA

(BOZLAK)

Irast geldim de bir kaşları kemana
Ruhumu okşadı dili Yeter'in-Yeter'in
Dedim teşrif nere dedi Kaman'a-Kaman'a
Saçı sarı ebru telli Yeter'in-Yeter'in

Varınca Kaman'a çıkma pazara
Uğradırlar sunam seni nazara-nazara
Öldürüp aşığın koyma mezara-mezara
Demesinler yatan ölü Yeter'in-Yeter'in

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*Mehmet Kargılı*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan:*Ferruh Arsunar*

ILGIT ILGIT'TA BİR YEL ESER URUM'DAN

(URUM BOZLAĞI)

Ilgıt-ılgıtta bir yel eser Urum'dan
Gam ile keder hiç gitmiyor serimden oy oy
Adam vaz mı geçer nazlı yarinden
Yanarım ataşına ölene kadar kız beni beni
Arıda bulunmaz da balda neler var
Bayda bulunmaz da elde neler var (uy)^3 efendim uy

Görünürdü karşı dağın eteği
Dağıldı da Türkmen'lerin peteği uy uy
Bezirgân konağı arslan yatağı
Bezirgâna da peşker çekme kârımız
Arıda bulumaz da balda neler var
Bayda bulunmaz da elde neler var (uy)^3 efendim uy

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş Ertaş*

363 IRIZGIM ÇOK DEYİP MALA GÜVENME

(BOZLAK)

Aydost aman.. Irızgım çok deyip mala güvenme oy oy
Aman... Binip aşk atına da odlara yama oy oy yanma
Nazlı yar yanında kalırım sanma oy oy sanma
Yiğit ölüp nazlı yari kalanlar oy oy kalanlar oy

Aydost aman.. Bir gün alırlar getirirler evinden oy oy
Aman... Hakkın kelamını da koyma dilinden oy oy dilinden
Kurtuluş yok Ezrailin elinden oy oy elinden
Pençe vurup ciğerini alanlar oy oy alanlar oy

Aydost aman.. Aşığın çeker de gam ile keder oy oy
Aman... Hakka aşık olan dünyayı nider oy oy nider
Bu dünya fânidir gelenler gider oy oy gider
Götürür azığını orda kalanlar oy oy kalanlar oy

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Hulûsi Seven*

Kaynak: *Hulûsi Seven*

364 İKİ BÜLBÜL FİGAN EDER BİR GÜLE

(MAYA)

Of of... İki bülbül figan eder bir güle bir güle
Ağam... Reva mıdır gülüm amman ben ağlayam el güle
Yavru yavru... Yad elleri dokunmasın o güle
Gidem gelem ben gülümü koklayam
Ağam... Gidem gelem ben gülümü koklayam

Of of... Bülbül hara ben yarime ağlarım ağlarım
Ağam... Aşk ateşiyle gülüm amman dertli sinem dağlarım
Yavru yavru... Görenler sorsa nedir figanın
Bülbül gibi ben de güle ağlarım
Ağam... Bülbül hara ben yarime ağlarım

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

365 İKİ BÜYÜK NİMETİM VAR

(BOZLAK)

İki büyük nimetim var
Biri anam biri yarim
İkisine de hürmetim var
Birin anam biri yarim

Ana deyip de geçilmez
O yar anadan seçilmez
İkisine de kıymet biçilmez
Biri anam biri yarim

Birisi vâr etti beni
Birisi yâr etti beni
İkisinin de birdir teni
Biri anam biri yarim

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Aslan Kaya*

Kaynak:*Aslan Kaya*

366 İKİ KEKLİK SEKE-SEKE

(ARGUVAN AĞZI)

İki keklik seke-seke
Bizim evi yol eyledi
Kuş dilinden bilmez idim
Yar beni bülbül eyledi
Yaradana kurban olam
Alınan mı gız alınan mı
Altınların korunan mı
İstedim de vermediler
Kaçırayım zorunan mı

Çalı mıyım-çalı mıyım
Ben çalının dalımıyım
Eller erdi muradına
Ben bir bahtı karalıyam
Yaradana kurban olam
Alınan mı gız alınan mı
Altınların korunan mı
İstedim de vermediler
Kaçırayım zorunan mı

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Adnan Türközü*

Kaynak:*Adnan Türközü*

367 İLK AKŞAMDAN YÜKLEDİLER GÖÇÜMÜ

(BOZLAK-AĞIT)

İlk akşamdan yüklediler göçümü
Bilen bilmeyene desin suçumu
Babamın evine geldiğim zaman
Ben ağlarım yavru çeker içini.

Hâki pantol giydin dar demedin mi
Gurbete çıkınca zor demedin mi
Zalım düşman anlacına gelince
Ufacık yavrular var demedin mi.

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen : *Halil Söyler*

Kaynak:*Halil Söyler*

368 ÎTİKATIN TAM TUT YOLUNU TANI

(KARA TOPRAK)

Aman aman... İtikatın tam tut yolunu tanı
Fanidir şu dünya gelenler hani
Kara toprak yedi bu kadar canı
Bir gün olur sıra gelir bizlere
Aman aman aman yavrum aman aman
Aman amman ammaney

Aman aman... İnsan dediğin bir tek yapraktır
Evveli âhîri kara topraktır
Bu dünyada benlik satan ahmaktır
Daim ölüm kuşu döner başımda
Aman aman aman yavrum aman aman
Aman amman ammaney

Aman aman... Harabeye döndü gayri bu canım
Şimdi bir virane tüter ocağım
Karanlık mezarım yok kalkacağım
Akibet yerine koydular beni
Aman aman aman yavrum aman aman
Aman amman ammaney

Aman aman... Ne varki dünyada gam edilecek
Bir gün olup can bedenden gidecek
Oğlun kızın hani babam diyecek
Geldi geçti şimdi yalana benzer
Aman aman aman yavrum aman aman
Aman amman ammaney

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen :*Leyla Parlak*

Kaynak: *Mehmet Yağmur* *Erol Parlak*

369 İNİLEME KARADENİZ

(BOZLAK-AĞIT)

İnileme karadeniz
Çıkar bendini bağlarım
Hacım'ın koştuğu camız
Sen mele de ben ağlarım.

Kader kokar burcu burcu
Dağlara da yağar kırcı
Ağlama kardaş ağlama
Sana getiririm Gürcü.

Hezerine hüzerine
Hep birinin mezarına
Kimseleri bulamamış
Çobanlara car ediyor
Adana'nın pazarına.

Yöresi : *Nevşehir-Hacıbektaş* Derleyen : *Veli Kangal*

Kaynak: *Veli Kangal*

370 KABA DURAKTAN GELİP GEÇERKEN

(BOZLAK)

Aman... Kaba duraktan gelip geçerken
İras geldim bir viranın başına
Aman... Dedim viran ne zamandan berisin
Ne gelmiş var ne gelecek başıma oy oy

Aman... Viran der ki viran oldum ağlarım
Bozuktur bahçemde harap bağlarım
Aman... Cesur yiğitler de ey metin beyler
Burada salınıp gezenler hani oy oy

Aman... Kızıldağa yaylayıdı yolum da
Koç yiğitler şahan avlar kolumda
Aman... Bir büyük şeher idim Bağdat yolunda
Burada konup göçen orduları hani oy oy

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Mahmut Erdal*

Kaynak: *Ali İzzet Özkan*

371 KADER TORBASINA ELİMİ ATTIM

Kader torbasına elimi attım
Tecelli kağıdım karalı çıktı vah beni beni
Ömrüm defterine bir yol göz attım
Defterim içinde sıralı çıktı
Aman dağlar oy canım dağlar oy oy
Neden benim iki gözüm durmaz ağlar oy

Uğradığım pınar baştan kuruyor
Kader lamba yakmış beni arıyor vah beni beni
Kime iyilik etsem bir taş vuruyor
Dostum düşman oldu ileri çıktı
Aman dağlar oy canım dağlar oy oy
Neden benim iki gözüm durmaz ağlar oy

Kader beni kabdan kaba aktardı
Kosa idi bu dert bana yeterdi vah beni beni
Evvel bağımızda bülbül öterdi
Şimdi baykuş kondu haralı çıktı
Aman dağlar oy canım dağlar oy oy
Neden benim iki gözüm durmaz ağlar oy

Ali İzzet kader böyle ne yapsın
Böyle gelmiş böyle gider ne yapsın vah beni beni
Hasta can veriyor doktor ne yapsın
Ciğer parça parça yaralı çıktı
Aman dağlar oy canım dağlar oy oy
Neden benim iki gözüm durmaz ağlar oy

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*
Kaynak: *Bahri Altaş*

372 KADERİM BENİM KADERİM

(BOZLAK)

Aman... Kaderim kaderim benim kaderim
Aman... Karalar mı giymiş ağlar pederim
Aman... Hasta düşmüş de paşam benim (Haydarım)[2]
Aman... Öldü bülbül soldu gülün neyleyim

Aman... Cenazemde tekbirini şaşıran
Aman... Hele kavimden kardaşdan ayrı düşüren
Aman... Kulak ver de dört köşeyi dinle de dinlede
Aman... Bir değil de cümle alem perişan perişan

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Şekip Şahadoğru*
Kaynak: *Şekip Şahadoğru*

373 KADİR MEVLAM SENİ SEVMİŞ YARATMIŞ

(BOZLAK)

Kadir Mevlam da seni sevmiş yaratmış
Çiçekler içinde de birsin menekşe of
Bitersin de güllerin de harın içinde
Korkarım yüzüne de batar menekşe of

Yaz gelince de heveslenir bitersin
Güz gelince de başın alır gidersin of
Çiçek niçin de boynun eğri tutarsın
Senin derdin de benden beter menekşe of

Senin meskenindir kayalar sengi
Kokusu menekşe de anam güldür irengi of
Aradım dünyayı da bulunmaz dengi
Güzel yatağında da biter menekşe of

Bakmaz mısın da Karac'oğlan haline
Garip bülbül de konmuş gülün daline of
Kadrin bilmeyenler alır eline
Onun için de boynun eğri menekşe of

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Saffet Uysal*

Kaynak: *Emin Demirayak*

374 KAHBE GENÇLİK GELDİ GEÇTİ YEL GİBİ

(GURBET HAVASI)

Kahbe de gençlik geldi de geçti yel gibi
Tadı damağımda kaldı da bal gibi
Boynu da karanfilli yar sevmedim el gibi
Seni de saran ellere helallar olsun

Sabah namazında ezan da okunur
Ezanın sesleri de bize dokunur
Yari de güzel olanlar çitfte güller sokunur
Yari de çirkin olanlar melul mahzun bakınır

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*

Kaynak: *Ali Çekiç*

375 KAHRAMAN DA BENİM YARIM KAHRAMAN

(BOZLAK)

Kahraman da benim yarim kahraman
Aman... Bekar olsam askerliğimi aramam oy
Sen orada ben burada duramam oy duramam
Çekerim ayrılık gider bir zaman bir zaman oy

Taze haber geldi kaşları karadan
Aman... Durmayıp sevdiğim gelesin demiş
Bergüzar göndermiş zülfün telinden
Tez günler içinde gelesin demiş

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

Derleyen : *Abuzer Akbıyık*
Osman Güzelgöz

376 KALA YERİ

(IRAK HOYRAT)

Kala yeri
Oğul.. Yıkılsın aney kala yeri
Kıyamet o gün kopar o gün kopar
Yar gide kala yeri
Di gel evimi yıkanım sen oldun di gel
Kürd evimi veran eden sen oldun

Türkmendim rışvan oldum
Oğul.. Dost iken aney (düşman oldum)[2]
El sevdi mıraz aldı
Ben sevdim aney pişman oldum
Di gel beyaz bileklim di gel
Di gel mavi dögünlüm di gel

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen : *Celal Güzelses*

377 KALEMİ KAŞTA KOYDUN

(KÜRDÎ HOYRAT)

Yavrum bögün... Kalemi kaşta koydun
Anam... Gözümü yaşta koydun di gel anam gel
Yavrum... Sen seni bir yan ettin
Anam... Beni ateşte koydun di gel
Zalım yarım di gel
Hayın yarım di gel

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak:*Ökkeş Dehmenoğlu*

378 KALK GİDELİM KIZIM HACO GELİN BU EL BİZE YARAMAZ

(BARAK AĞZI-AĞIT)

Kalk gidelim de kızım Haco gelin hele bu el bize yaramaz
Sarı saçların da nazara bulaştı daramaz yaralı yavrum aman
Tabipler gelse şu derdime çare bulamaz
Suçu neydi de öldürdüler gelini Haco gelini yaralı yavrum

Atlıların kızım Haco gelin hele bu gün inişlere indiler
Ördekler de göllerine kondular gelin yavrum aman
Düğüncüler de bu gün bozuk bozuk döndüler
Suçu neydi de öldürdüler gelini Haco gelini yaralı yavrum

Evlerine vardım da kızım Haco gelin hele çifte sekili
Sekisinde de top bir reyhan ekili yaralı yavrum aman
Sen ölürsen kızım Haco gelin kim olacak güzellerin vekili
Suçu neydi de öldürdüler gelini Haco gelini yaralı yavrum

Yöresi : *Gaziantep-Oğuzeli* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak:*Şerif Akbağ*

379 KALK GİDELİM SELVİ BOYLUM GİDELİM BİZİM ELLERE

(BARAK AĞZI)

Aman.. Kalk gidelim de selvi boylum gidelim gidelim de bizim ellere
Aman.. Benden selam söylen gözü karama
Yel estikçe de gine fitil işler yarama aman
Yıkılasıca da dağlar gine girdin arama
Aman.. Eğil karlı dağlar eğil gine yarım görünsün
Eğil dumanlı dağlar dağlar eğil gine yarım görünsün

Aman.. Kalk gidelim Barak güzeli gidelim de selvi boylum gidelim
Aman.. Irmak kenarında da yayılan kazlar
Uzatmış boynunu da gine eşini gözler aman
Çok halaydan tutmuş da amanın gelinler kızlar
Aman.. Şu düğünde tutmuş da gelinler kızlar
Hiç biri de gene nazlı yare benzemez aman

Yöresi : *Erzurum*
Kaynak: *Faruk Kaleli*

Derleyen :*Muzaffer Sarısözen*
Notalayan :*Muzaffer Sarısözen*

KALKIN DURNAM VAN'DAN SÖKÜLÜN

Serbest
E y Kal kı n dur nam kal kın
E y Çı kı n ak ba ba ya
E y Bu ra ya da der ler
Van dan sö kü lü n Er ci şin gö lü
e din ni ya zı Uğ ra ma Pa se
Ağ rı nın da ğı Bu ra da sor maz
ne do lun dö kü lü n dur na
ne geç ge lir ya zı dur na
lar has ta yı sa ğı dur na
lar E y
lar E y
lar E y
Ma la z girt be yin den kor kun sa kı
Biz de de mi sa fir Er zu rum sa
Ke rem de de ol muş aş kın tut sa
nı n On la rav cı dır si zi vu rur dur na
zı Or dan ya re se la me din dur na
ğı Bur dan 'ya re se la me din dur na
la r dur na lar
la r dur na lar
la r dur na lar

Ey... Kalkın durnam kalkın Van'dan sökülün
Erciş'in gölüne dolun dökülün durnalar ey
Ey... Malazgirt beyinden korkun sakının
Onlar avcıdır sizi vurur durnalar durnalar

Bir bölük iki bölük üç bölük durnam
Çekilir havaya dökülür teller
Bülbülün vatanı bahçeler bağlar
Garibin meskeni kahveler hanlar
Kaldırmayın durnayı boş kalır göller
Eşinden ayrılan ah çeker ağlar ah çeker ağlar

Ey.. Çıkın ak babaya edin niyazı
Uğrama Pasen'e geç gelir yazı durnalar ey
Ey... Bizde de misafir Erzurum sazı
Ordan yare selam edin durnalar durnalar

Bir bölük iki bölük üç bölük durnam
Çekilir havaya dökülür teller
Bülbülün vatanı bahçeler bağlar
Garibin meskeni kahveler hanlar
Kaldırmayın durnayı boş kalır göller
Eşinden ayrılan ah çeker ağlar ah çeker ağlar

Ey... Buraya da derler Ağrı'nın dağı
Burada sormazlar hastayı sağı durnalar ey
Ey... Kerem dede olmuş aşkın tutsağı
Burdan yare selam edin durnalar durnalar

Bir bölük iki bölük üç bölük durnam
Çekilir havaya dökülür teller
Bülbülün vatanı bahçeler bağlar
Garibin meskeni kahveler hanlar
Kaldırmayın durnayı boş kalır göller
Eşinden ayrılan ah çeker ağlar ah çeker ağlar

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak:*Selehattin Erorhan*

381 KALKIN DURNALAR VAN'DAN ÇEKİLİN

(BOZLAK)

Kalkın durnalar da aman ey Van'dan çekilin
Ercişin gölüne oy oy oy birden dökülün
Avcı İsmail de derler oy oy oy ondan sakının
Oradan da yüksek (aman)[4] uçun durnalar

Getmeyin Tokad'a da tez gelir yazı
Önüne çıkar oy oy oy Yenihan düzü
Koyunlu kuzulu oy oy oy yayla Sivas'ı
Gölçekler gölüne (aman)[4] konun durnalar

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Halit Arapoğlu*

Kaynak:*Halit Arapoğlu*

382 KALKIN GİDELİM BORU SESİ VAR

(BARAK AĞZI)

Aman gine.. Kalkın gidelim de boru sesi var
Bilmem şu zalımlarında bende nesi var
Aman gine.. Benim sevdiğimi vurmuşlar gine
Bizim aşiretin yası var yası var

Aman gine.. Çıksam yaylalara da yaz gelir m'ola
Şu zalımlar bu sene bizden vazgelir m'ola
Aman gine.. Bir mektup yolladım da bizim aşirete tez gelir m'ola
.....

Aman gine.. Dumana da oğlum Muhammed'im yavrum dumana
Ateş düştüğü yeri yakar gider kime ne
Aman gine.. Ben yandım dumana dumana
Ben yandım da kime ne kime ne

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Muharrem Ertaş*

Derleyen :*Nida Tüfekçi*
Notalayan :*Şenel Önaldı*

KALKTI GÖÇ EYLEDİ AVŞAR ELLERİ

(BOZLAK)

ra ğı ı ra ğı y Yü ce
dağ da na şan yol lar bi zim di re yey
ye yey yey yey yey ye e e e yey A
ra bat lar da ya kı ın e de r ı
ra ğı Yü ce dağ da na şan
yol lar bi zim di i i i i i ir (Saz.....
bi zim di i i i i i i i
i i i ir

Aman... Kalktı göç eyledi Avşar elleri elleri
Aşıp aşıp giden eller bizimdir oy of bizimdir
Aman... Arap atlar da yakın eder ırağı ırağı oy
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir (ey)[12]
Arap atlar yakın eder ırağı ırağı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir bizimdir

Aman... Belimizde kılıcımızın kirmanı
Taşı deler mızrağım dermanı oy of dermanı
Aman... Devlet vermiş hakkımızda fermanı oy
Ferman padişahın dağlar bizimdir (ey)[12]
Devlet vermiş hakkımızda fermanı
Ferman padişahın dağlar bizimdir bizimdir

Aman... Der Dağdaloğlu da kavga kuruldu
Silahşorlar davlumbazlar derildi of of derildi
Aman... Nice koçyiğitler yere serildi oy
Ölen ölür kalan sağlar bizimdir (ey)[12]
Nice koç yiğitler yere serildi
Ölen ölür kalan sağlar bizimdir bizimdir

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

384 KALKTI KISMET BU ELLERDE GAYRI DURULMAZ

(BOZLAK)

Aman... Kalktı kısmet bu ellerde gayrı durulmaz of of
Gel beni yolumdan da yolumdan eyleme of
Aman... Böyle firgatınan da gönül eylenmez
Yas çekip karaları da of bağlama dostum

Aman... Kaderim böyle de böyle bahtım kem gitmez of of
Ağladıkça gözellerimden nem gitmez of
Aman... Ele düğün bayram da bizden gam gitmez
Sil gözünün yaşını da of ağlama dostum

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*

Kaynak:*Ali Sait Adıgüzel*

385 KANATLI KAPININ ÇİFTE SUNASI

Kanatlı kapının çifte sunası ölem yar ölem
Mosmor olmuş ağ ellerin kınası ölem yar ölem
Ne nazlı büyütmüş zalım anası haksız anası
Dememiş ki el kapısı görecek ne'dem görecek
Bu nedir bu nedir düğün müdür bu nedir
Bayram mıdır bu nedir seyran mıdır bu nedir

Odayı toz aldı dolabı duman ölem yar ölem
Ölüyom vefasız uykudan uyan ölem yar ölem
Elin de elime değdiği zaman haksız anası
İsterse dünyada malım olmasın neydem olmasın
Bu nedir bu nedir düğün müdür bu nedir
Bayram mıdır bu nedir seyran mıdır bu nedir

Yöresi : *Sivas-Şarkışla* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

Kaynak:*Fevziye Dökmetaş*

386 KAPIYA OTURMUŞ KURAR ARABA

(AĞGÜL ÇEŞİTLEMESİ)

Kapıya oturmuş kurar araba Ağgül araba
Bugün keyfim yoktur gönül haraba
Kitaplar getirin yeminler edem Ağgül'üm edem
Senden başkasına demem merhaba

Kapıya oturmuş cehiz dikiyor Ağgül dikiyor
Ela gözden birer birer döküyor
Dedim güzel sen de kimin yarisin Ağgül yarisin
Söyledemen usul usul döküyor

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen :*Celal Güzelses*
Notalayan :*Kubilay Dökmetaş*

KAR MI YAĞMIŞ DİYARBAKIR'IN DAĞINA

(MAYA)

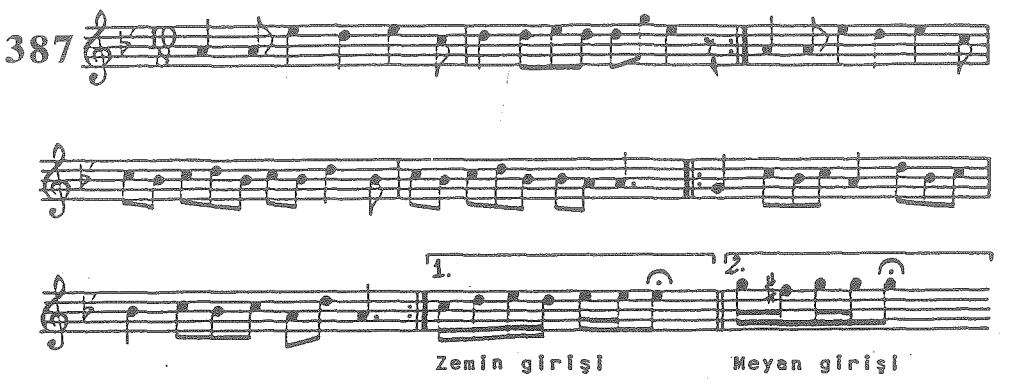

Kar mı yağmış Diyarbakır'ın dağına ey ey ey
Bülbül konmuş bostanına bağına yar yar yar
Yeni gelmiş sarılmanın çağına ey ey ey
Reva mıdır yar yar ben murad almıyayım.

Ah...(*) İkbale zeval erse ne var sende kemal var
Mağrûri kemal olma ki ardınca zeval var
Tek başıma kalsam şâhi devrâna kul olmam
Viran olası hânede evladû ayal var
Reva mıdır yar yar ben murad almıyayım

Not: Her ne kadar 1. dörtlük maya üslubu ile okunuyorsa da 2. dörtlük gerek makam gerek söz itibarı ile kuralın dışına taşıyor. Merhum Celal Güzelses Sanatçı yorum ve yaratıcılığını kullanarak mayanın ardına uşşak bağlayarak esere ayrı bir güzellik katmıştır.

(*) Metin Dertli'nin bir kalenderisinden alınmıştır.

Yöresi : *Adana* Derleyen : *Aziz Şenses*

Kaynak: *Aziz Şenses*

388 KARA BAHTIM KEM TÂLİHİM

Kara bahtım kem tâlihim
Taşa bassam iz olur
Başım bir Erciyes dağı
Yavru yavru..Yaz günleri kış olur
Ben feleğe neyledim
Kırdı kanadımı heder eyledi yar yar yar

Ağustos'ta suya girsem
Balta kesmez buz olur
Yüzyaşında bir yar sevsem
Yavru yavru..Onücünde kız olur
Ben feleğe neyledim
Kırdı kanadımı heder eyledi yar yar yar

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

389 KARA GÖZLER

(HOYRAT)

Yar... Kara gözler
Hunidir anam kara gözler.
Anam..Felek yıkmıyan yeri
Oğul... Yıkıyor kara gözler
Havar yarim zalım yarim bebaht yarim.

Anam..Benim gözüm yaradır
Oğul... Yar bilmem kimi gözler
Havar yarim zalım yarim bebaht yarim

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Hulûsi Seven*

Kaynak: *Hulûsi Seven*

390 KARA GÖZLER

(KÜRDÎ HOYRAT)

III.

Yavru (kurban)2.. Kara gözler
Sürmeli kara gözler
Oğul oğul... Hiçbir derdim olmasa
Öldürür kara gözler
Di gel di gel di gel Dadaş gel

Yavru (kurban)2.. Sürme beni
Çek gözen sürme beni
Oğul oğul... Eşiğine gelmişem
Kapından sürme beni
Di gel di gel di gel Dadaş gel

Yöresi : *Erzincan-Tercan* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

Kaynak: *Davut Sulari*

391 KARA KAŞLAR SİYAH GÖZLER BEDİR ÜZE

(NURHAK DAĞI)

Kara kaşlar siyah gözler bedir üze
Ela gözlerin çoklarında var durur ey havarım ey ey
Ele.. Geçti bahar geçti iç yaz geldi güz
Hâlâ Nurhak dağlarında kar durur ey vah

Hak her şeyin ak sînesin yaratmış ey
Güzel yüze şeker balı da katmış ey
Ele.. Yar ile bağlarda gezmek hayatmış
Ne hikmettir gül yanında har durur ey vah

Davut Sulari amman amman yarasin yara
Yar otur yanıma amman amman kâkülün tara
Ele.. Pınarın başında yavru yavru bekle bir ara
Gafletten uyuma belki mar durur ey yar

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*Hüseyin Eroğlu*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan:*Ferruh Arsunar*

KARA İMİŞ ŞU ANTEP'İN YAZISI

(ANTEP MÜDAFAA HATIRASI TÜRKÜSÜ)

Fransızlar her taraftan geldiler
Top sesinden çocuklar da öldüler
Çok gelinler evde yalnız kaldılar
Nerde benim mor sünbüllü bağlarım
Antep diye hazin-hazin ağlarım

Kavaklının şirazesi bozuldu
Hanemize kara yazı yazıldı
Camilere şehit kabri kazıldı
Nerde benim mor lâle bağlarım
Antep diye uğrun-uğrun ağlarım

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*Hüseyin Eroğlu*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan: *Ferruh Arsunar*

KARA YILAN DERKİ HARBE TUTUŞAK

(SAVAŞ DESTANI)

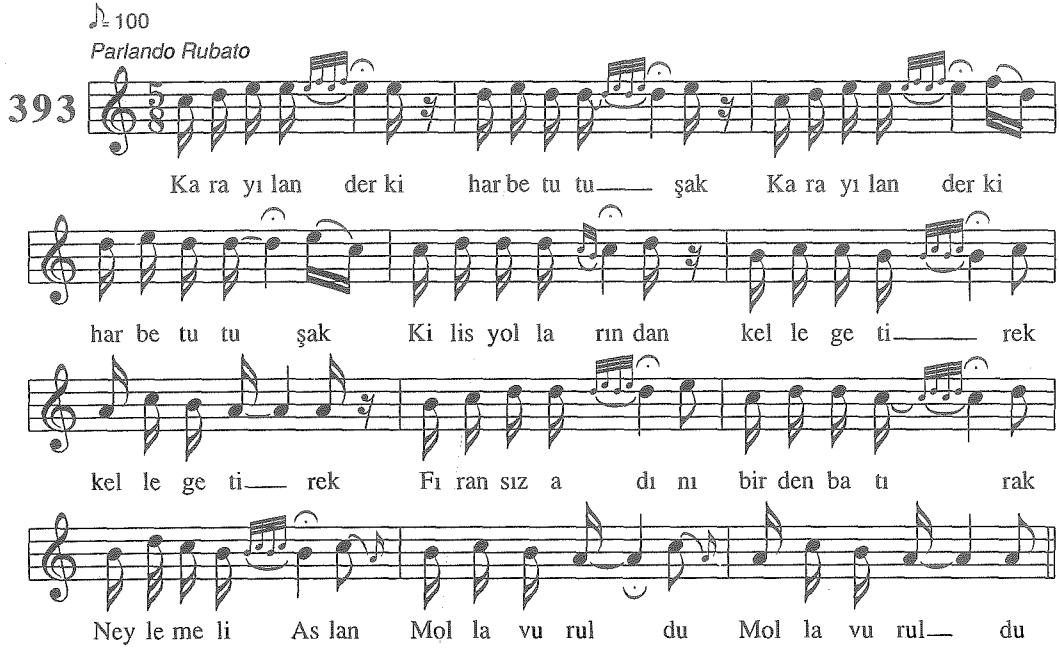

(Fransız topları leylege vurdu)^2
Salladı salladı (Antep'e vurdu)^2
Yılan bey uğruna bekçi mi durdu
Neylemeli aslan (Molla vuruldu)^2

(Atıyor da zalım gâvur atıyor)^2
Molla beyim şehit (olmuş yatıyor)^2
Küççük Mehmet çetelerin kaçıyor
Vur gâvuru dayanmaz (Molla beye)^2

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Feryadı Hafız Hakkı*

Kaynak: *Feryadı Hafız Hakkı*

394 KARABAĞ'DA TALAN VAR

Ay ay aman.. Karabağ'da talan var
Meni derde salan var
Nice yıllar ah çekip de
Gözü yolda kalan var

Ay ay aman.. Dada gel ay dada gel
Yaman günüm dada gel
Yahşi günün dostu çok
Yaman günüm dada gel

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *A. Özbakır*

Kaynak: *A. Özbakır*

395 KARAMIK DALINI EĞMİŞ KENARA

(ARGUVAN AĞZI)

Karamık dalını eğmiş kenara ölem
Yolcular buradan geçmesin diye
Başında puşu benim aldığım ölem
Daha yırtmadın mı kurban olduğum aman olduğum

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Mehmet Seske*

Kaynak:*Hasan Durak*

396 KARANFİL EKMİŞİM GÜL EKMEMİŞİM

(ARGUVAN AĞZI)

Karanfil ekmişim gül ekmemişim
Unutmuş dibine su serpmemişim
Sanki ben ayrılık hiç çekmemişim
Çekerim ayrılık seni bir zaman

Kalenin dibinde mal mı yayılır
Döşeğin üstünde nar mı soyulur
Bir kere görmeyinen yar mı doyulur
Çekerim ayrılık bir zaman seni

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Nuri Sesigüzel*

Kaynak:*Dilber Aybağış*

397 KARŞIDAN GELİR ELİ DEVELİ

(BARAK AĞZI)

Aman... Karşıdan gelir de eli develi
Hele... Gümüş kemer bağlamış gözü sürmeli sürmeli
Aman... Sen gelin olalı burnun havalı
Taman...Sen kızıdın da seni seven ben oldum ben oldum

Aman... Yağmur yağar da yükseklerden engine
Hele... Sevdiğim hatun da gene düşmez dengine dengine
Aman... Şimdi rağbet güzel ilen zengine
Taman...Sen kızıdın da seni seven ben oldum ben oldum

Yöresi : *Sivas-Zâra*
Kaynak: *Halil Söyler*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Notalayan : *ÖmerŞan*

KARLI DAĞLAR KARANLIĞIN BASTI MI

Karlı dağlar karanlığın bastı mı oy oy
Kahpe felek ayrılığın vakti mi
Karlı dağlar ne olur ne olur ne olur ne olur
Asker ağam gelse yarelerim ey olur ey olur ey olur

Bir bulut kaynıyor Sivas elinden oy oy
Ucu telli mektup geldi yarimden
Karlı dağlar ne olur ne olur ne olur ne olur
Asker ağam gelse yarelerim ey olur ey olur ey olur

Allah şu askere ömürler vere oy oy
Tezkeresin alıp geriye döne
Karlı dağlar ne olur ne olur ne olur ne olur
Asker ağam gelse yarelerim ey olur ey olur ey olur

Yöresi : *Sivas-Kangal* Derleyen : *Muhlis Akarsu*
Kaynak:*Muhlis Akarsu*

399 KARLI DAĞLAR KARIN ALMIŞ KARINAN

Karlı dağlar karın almış karınan cananım benim
Kaç gündür de küsülüyüm yarınan
Dağlar yaz gelsin söylen tez gelsin
Hiç bir merhametli komşu yoğumuş cananım benim
Bizi barıştıra nazlı yarınan
Dağlar yaz gelsin söylen tez gelsin

Dedim yare gidem tutmaz dizlerim cananım benim
Ayrıldım da yar yolunu gözlerim
Dağlar yaz gelsin söylen tez gelsin
Ağlasana oy muhannetgözlerim cananım benim
Sağ olup yarimi görecek miyim
Dağlar yaz gelsin söylen tez gelsin

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*Hüseyin Tuğralı*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan:*Ferruh Arsunar*

KARŞIDAN ÇIKTI ATLININ UCU

(MECİT AĞA) (BARAK AĞZI-AĞIT)

Aman aman.. Karşıdan çıktı da atlının ucu uy uy, uy
Aman... Bağrımı deliyor kurşunun tucu aman ah tucu
Aman... Feyyaz'ın sebebi de Kelpiç'in piçi beyler aman Kelpiçin piçi
Beyler aman.. Çeke viran oldu da kalk Ebu Feyyaz uy

Aman aman.. Karşıdan çıktı da bir bölük atlı uy uy uy
Aman... Atlılar içinde Feyyaz'ım tatlı aman ah tatlı
Aman.. Feyyaz'ın sebebi şol Hasan adlı beyler aman şol Hasan adlı
Beyler aman.. Çeke viran oldu da kalk Ebu Feyyaz uy

Aman aman.. Otobil kamyonlar yana yaslandı uy uy uy
Aman... Sıka sıka otomatik paslandı aman ah paslandı
Aman... Eller aldı vurdu Feyyaz seslendi beyler aman Feyyaz seslendi
Beyler aman.. Çeke viran oldu da kalk Ebu Feyyaz uy

Aman aman.. Evlerinin uğru bağınan bostan uy uy uy
Aman... Kulağım tutuldu ağıttan sesden aman ah sesden
Aman... Mecit öldüyse de kaldırınız yasdan beyler aman kaldırınız yasdan
Beyler aman.. Haneler de viran oldu da kalk Ebu Feyyaz uy

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*
Kaynak: *Muharrem Ertaş*

401 KARŞIDAN KARŞIYA ELMALI BAĞLAR

(BOZLAK)

Karşıdan karşıya elmalı bağlar oy anam
Elması yetişmiş suları çağlar
Onbeş yaşında bir güzel ağlar
Kaş kaldırıp gözlerini süzerek

Mestine de deli gönül mestine oy anam
Deste deste gül yolluyo dostuna
Sallanıp sallanıp gelir üstüme
Ölmüş urûhumu söyletir gelin

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

402 KARŞIKİ DAĞLAR BEYAZLARA BÜRÜNMÜŞ

(KESİK KEREM)

Karşıki dağlar beyazlara bürünmüş (ey)[3]
Her tarafın karaları örtülmüş (ey)[11]
Yarim küsmüş bir tarafa çekilmiş (ey)[9]
Ben aşıkam boş yerine ağlarım of of of

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

403 KARŞIKİ DAĞLAR DUMANINDAN BÜKÜLÜR

Karşıki dağlar dumanından bükülür
Ah dedikçe cahal ömrüm sökülür

Dîdem yaşı katre-katre dökülür dökülür
Nağme yazıp dertli kalem çalanda

Dîdem yaşı katre-katre dökülür anem anem
Nağme yazıp dertli kalem çalanda çalanda

Yöresi : *Sivas-Kangal*
Kaynak:*Ali Kızıltuğ*

Derleyen : *Ali Kızıltuğ*

404 KARŞIKİ TARLANIN EKİNİ SEYREK

Karşıki tarlanın ekini seyrek
Yorulmuş sevdiğim yardıma gidek
Dedim ki sevdiğim benim olursa
Dedi ki sevdiğim barabar gidek

Yüce dağ başında bir kuru dikme
Dikmenin dibine karanfil ekme
Gurban olam dilber hışmınan bakma
Hışmınan bakarsan ar gelir bana

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen : *Celal Güzelses*

405 KARŞIMDA DURDUN YETER

(URFA HAVASI)

Ah.. Karşımda ey durdun yeter
Boynunu anam burdun yeter zalim

Yar..İster gel ister gelme
Yüzünü anam gördüm yeter anam

Yar..Senin bu ayrılığın
Bana ölümden beter anam
Felek ey ey ey ey ey ey ey
Hayın ey ey ey ey ey ey ey

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Nuri Sesigüzel*
Kaynak:*Dilber Aybağış*

406 KAŞIN KARA GÖZÜN KARA

(BARAK AĞZI)

Aman... Kaşın kara gözün kara
Hep benlerin sıra sıra aman
Aman... Her bakışın yüzbin lira (aman)[5]
Çok seviyom ayrılamam

Aman... İnci misin Gürcü müsün
Sen Anteb'in gülü müsün
Aman... Kocan çirkin sen güzelsin
Sen bu canın dengi misin (aman)[5]
Çok seviyom ayrılamam

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*
Kaynak:*Ali Sait Adıgüzel*

407 KAŞLARINI EĞDİRİRSİN

(ARGUVAN AĞZI)

Kaşlarını eğdirirsin
Birbirine değdirirsin
Güzelliğin yoktur ama
Sen-seni pek sevdirirsin

Sular akar taşa değer
Kipriklerin kaşa değer
Üzülme sen suna boylum
Bir gün de baş-başa değer

Şu dağların oylumuna
Kuşlar konar yaylımına
Gel hakkını helal eyle
Geldik yolun ayrımına

Yöresi : *Niğde*
Kaynak: *Halit Ongan*

Derleyen : *Halit Ongan*

KATIRCI OĞLU DERKİ KIRILDI DALİM

(BOZLAK)

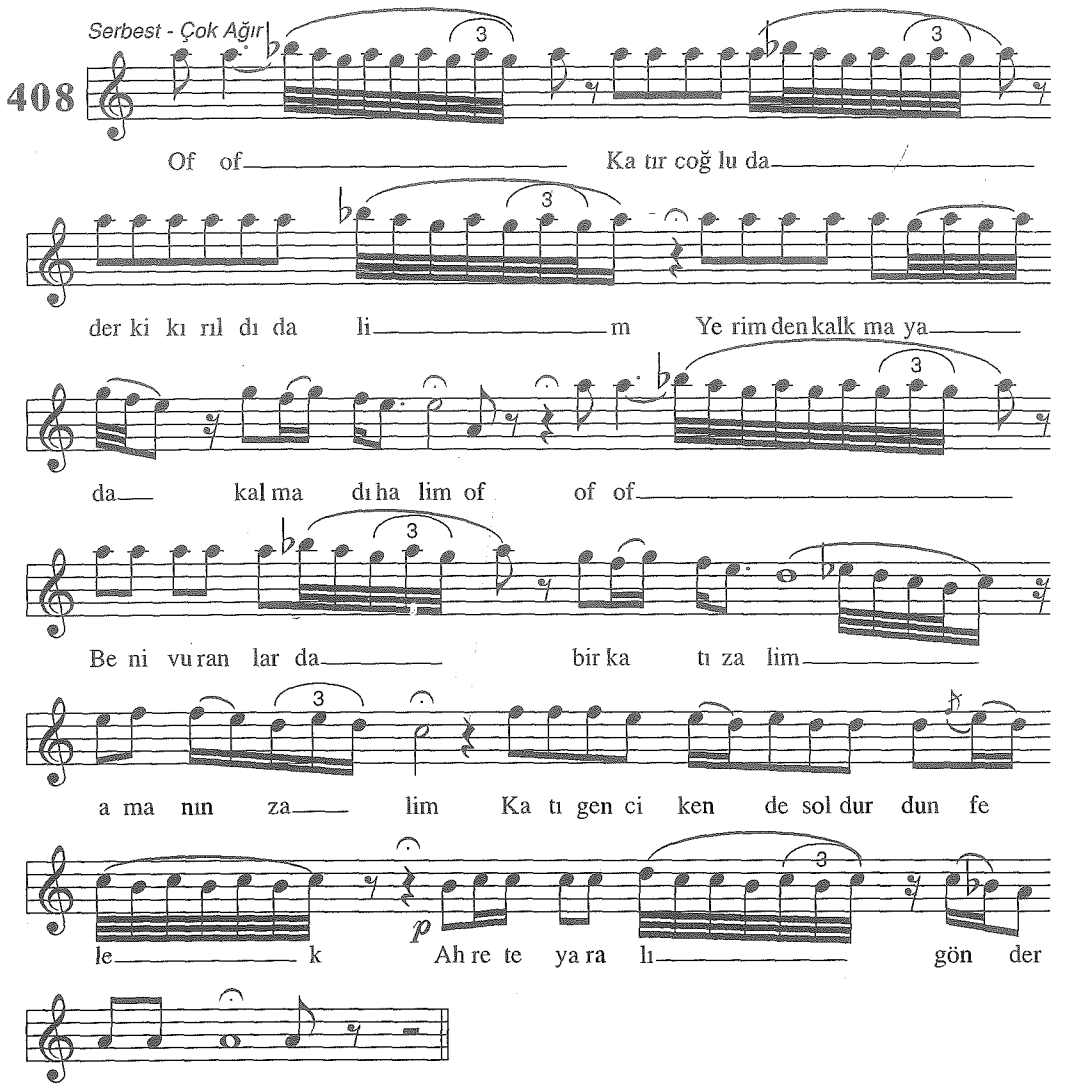

Of of.. Demir kapıya da kurulmuştu mahşer
Murtaza'yı görenin tebdili şaşar of
Of of.. Al al kanları da tabuttan taşar amanın taşar
Ah dedikçe elâ gözden nem gelir
Ele düğün bayram bize gam gelir

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ali Berberoğlu*

Kaynak: *İsmail (Sıma) Berber*

409 KEBAPÇIYAM KÖZÜM YOKH

(DELİ HASANI)

Baba bu gün... Kebapçıyam közüm yokh
Şal sataram bezim yokh yeri dinuve dönüm
yıkhıpsan babam evi neynim
Dedem... Men akhlakuv begendim
Cemaluvda gözüm yokh yeri o boya dönüm
yıkhıpsan babam evi neynim
Dad ey dad ey dad ey dad eluvden
Olmadım şad eluvnen
Kurulsun Hak dîvânı
Men edim dad eluvnen

Baba bu gün... Kebap köz evin deler
Sürme göz evin deler yeri dinuve dönüm
yıkhıpsan babam evi neynim
Dedem... Ya da pasvan olanın
Kherkhiz (hırsız) öz evin deler yeri o boya dönüm
yıkhıpsan babam evi neynim
Dad ey dad ey dad ey dad eluvden
Aslan çakkal oluptı
Çakkal aslan oluptı
Dünyanın havasıdı

Yöresi : *Antalya* Derleyen : *Zeynep Köken*

Kaynak: *Zeynep Köken*

410 KEKLİK ÖTER KENDİ DİNLER SESİNİ

(GURBET HAVASI)

Keklik öter de kendi dinler sesini of sesini
Öksüz kızlar kendi eder yasını sürmelim of palazım ey
Bir yanım deniz de bir yanım balkan of balkan of
Gelmesin yanıma da ölümden korkan sürmelim ey palazım ey

Yörük yurdu da aman beyler bizim yurdumuz of yurdumuz
Allı beyazlıdır da bizim ordumuz sürmealim of palazım ey
Çamlıbelden de aşar ardımız of ardımız of
Bir orduye karşı gelir dördümüz sürmelim ey palazım ey

Yöresi : *Gümüşhane-Kelkit*
Kaynak: *Neriman Tüfekçi*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Notalayan : *Salih Turhan*

411 KELKİT'İN ALTI BAĞLAR

Yavru yavru... Kelkit'in altı bağlar
Yar yar... Kar yağar seki bağlar zalım yar
Oğul kurban... Muratlı murad almış
Yar yar... Muratsız her gün ağlar
Di gel zalım amman hayın yar

Yavru yavru... Baba der baktı geçti
Yar yar... Bilmedim vaktı geçti zalım yar
Oğul kurban... Dünya bir penceredir
Yar yar... Her gelen baktı geçti
Di gel zalım amman hayın yar

Yöresi : *Erzincan*
Kaynak: *Erzincanlı Şerif*

Derleyen : *Erzincanlı Şerif*
Notalayan : *Kubilay Dökmetaş*

KEMEND ATTIM DALA BEN

(HARPUT MAYASI)

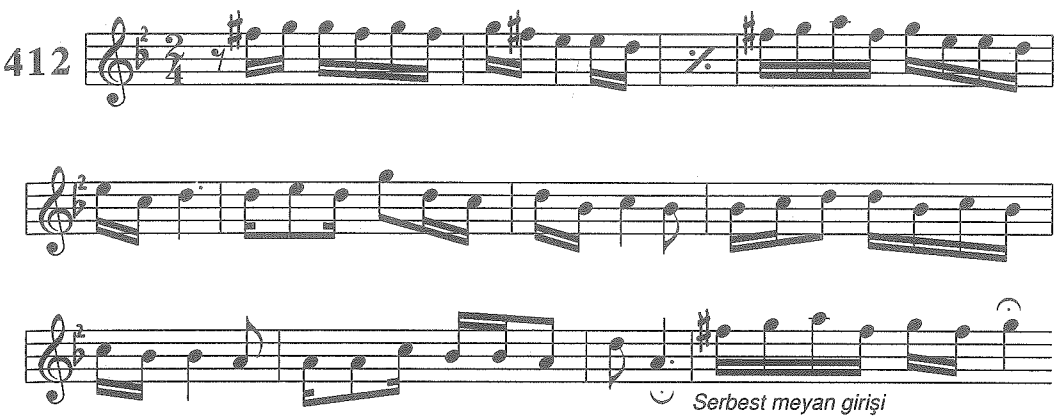

Kemend attım dala ben
Düştüm haldan hala ben
Çör çöpten yuva yaptım
Uçurmadım bala ben

Dağlara kar düştü gel
Fikrime yar düştü gel
Eyi gün dostları
Kötü güne düştüm gel

Yöresi : *Sivas*
Kaynak:*Kemal Demir*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Notalayan:*Muzaffer Sarısözen*

KEMEND ATTIN KOYDUN BENİ TUZAĞA

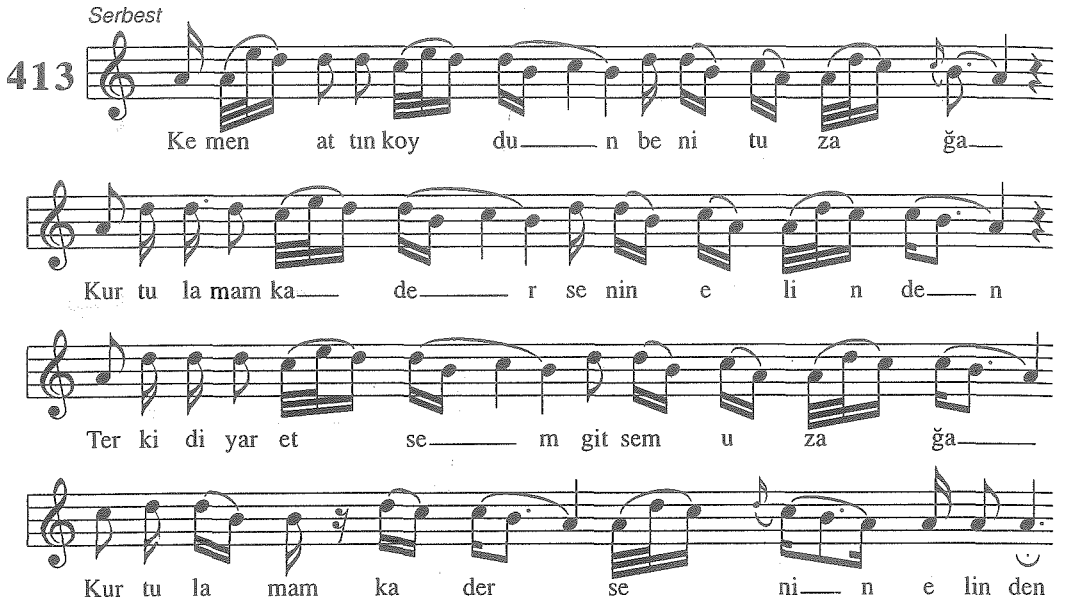

Kemend attın koydun beni tuzağa
Kurtulamam kader senin elinden
Terki diyar etsem gitsem uzağa
Kurtulamam kader sein elinden

Ganisin cömertsin her şeye nazır
Kimin yoksun eder kimisin vezir
Her nereye gitsem yakamda hazır
Kurtulamam kader senin elinden

Karışmadım kader senin işine
Derdin nedir düştün benim peşime
Çadır kursam karlı dağın aşına
Kurtulamam kader senin elinden

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Esin Ertürk*
Kaynak:*Esin Ertürk*

414 KEŞİŞDAĞI DERLER HAVASI SERİN

(ARGUVAN AĞZI-AĞIT)

Keşiş dağı derler havası serin
Görünmez bize bu kadar derin
Bu zalım fırata bir köprü kurun
Fırat beni aldı durma gel anam

Elbisem duvarda asılı kaldı
Kitabım bavulda basılı kaldı
Zalım bacım benlen küsülü kaldı
Fırat beni aldı durma gel anam

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Ahmet Gazi Ayhan*
Kaynak: *Ahmet Gazi Ayhan*

415 KIRATIM KALK GİDELİM HARAPHANEDEN

(KIRAT BOZLAĞI)

Kıratım kalk gidelim haraphaneden
Yemini kestireyim eğri kuleden
Herkesin kısmetini verir Yaradan
Çırpını çırpını gidelim atım
Bugün de Antep'e yetelim atım

Kaldır kıratı kaldır perçemi kaldır
Öğle namazımı Maraş'ta kıldır
Bugün gideceğim bir hayli yoldur
Çırpını çırpını gidelim atım
Bugün Adana'da yatalım atım

Uzun olur aman Adana'nın ovası
Cana can katıyor Tekir yaylası
Binboğa burnundan Gülek boğazı
Çırpını çırpını geçelim atım
Bugün Kayseri vatana yetelim atım.

Yöresi : *Malatya-Arguvan*
Kaynak: *Kemal Çığrık*

Derleyen : *Emin Aldemir*
Notalayan : *Emin Aldemir*

KINALI KEKLİĞİM İNDİ PINARA

Kınalı kekliğim (indi pınara)[2]
Kırıldı sapanım (kaldım avara)[2]
Benim olsan seni (vermem onlara)[2]
Gelin senin cemalini görmeli(aman görmeli

Pınarına varıp (elin yuğmalı)[2]
Levent alıp (taşlarını kırmalı)[2]
Pınar senin güzellerin (çok olur)[2]
Meri keklik gibi gözü kınalı aman kınalı

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

417 KIRATINAN İNDİM KARA DİKMEDEN

(BOZLAK)

Aman... Kıratınan indim kara dikmeden oy of dikmeden
Ölüp kurtulmalı bu cefayı çekmeden çekmeden oy
Olura olmaza boyun bükmeden
Azrailden başkasına aman mı
Bu gün buralardan dosta gidelim gidelim oy of

Aman... Unuttun ahdını ettin zulumu oy of zulumu
Gine her taraftan kırdın kolumu kolumu oy
Vadem yetti ise gel al canımı
Bir can için mihnet eden değilim
Bu gün buralardan dosta gidelim gidelim oy of

Aman... Dadaloğlu'm sevdası var başımda oy of başımda
Gündüz hayalımda gece düşümde düşümde oy
Alışkın silahla dağlar başında
Azrailden başkasına aman mı
Bu gün buralardan dosta gidelim gidelim oy of

Yöresi : *Muş* Derleyen : *Hakim Mutlu*

Kaynak: *Hakim Mutlu*

418 KIRTAKANDA BİR KUŞ VAR

(LAVİK AĞZI)

Kırtakanda bir kuş var
Kanadında gümüş var
Oğlan (Saleh) getti gelmedi
Elbet bunda bir iş var

Sabahtır ezana bak
Kabrimi kazana bak
Ezrailin ne suçu
Defterim yazana bak

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Hamza Şenses*

Derleyen :*Nida Tüfekçi*
Notalayan :*Ahmet Turan Şan*

KIŞLALAR DOLDU BU GÜN

(BEŞÎRÎ)

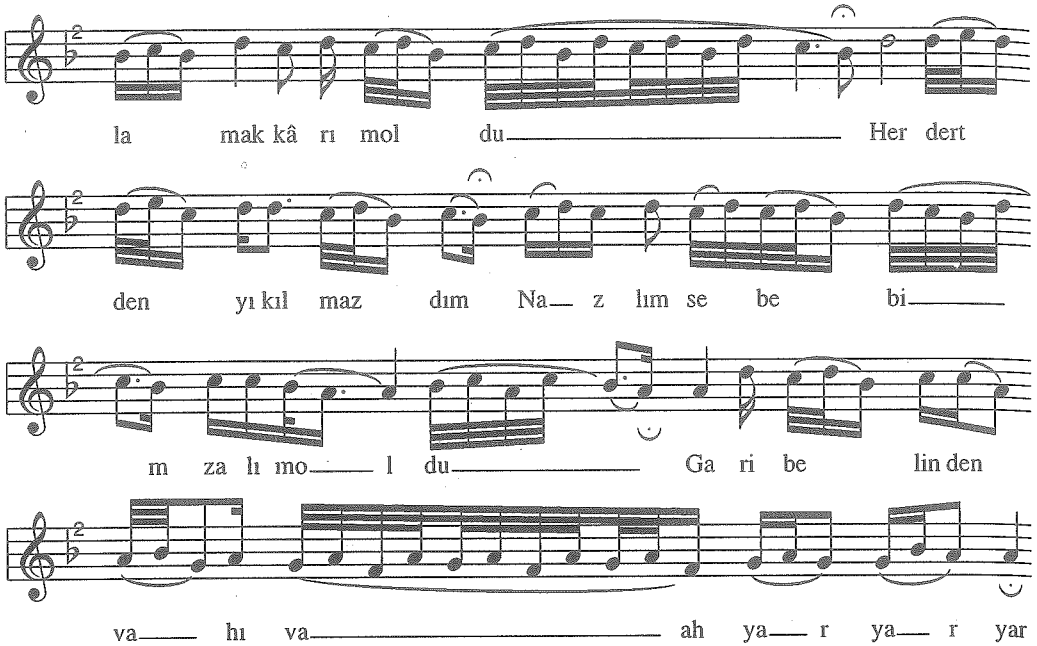

Kışlalar doldu bu gün
Doldu boşaldı bu gün
Gel kardaş görüşelim
Ayrılık oldu bu gün
Naçar elinden vah vah yar yar yar

Geceler yarım oldu
Aney.. Ağlamak kârım oldu
Her dertten yıkılmazdım
Nazlım.. Sebebim zalım oldu
Garib elinden vah vah, yar yar yar

Yaralandım yatmadım
Aney... Yaram azdı bahmadım
Kaldı hasretimiz kıyamete
Güzeller boynuna el atmadım
Hayın elinden vah vah yar yar yar

Yöresi : *Amasya-Taşova*
Kaynak: *Altan Demirok*

Derleyen : *Şenel Önaldı*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

KIŞLANIN ÜSTÜNDE KURDUM İSKELE

(ASKER AĞITI)

Kışlanın üstüne kurdum iskele
Onsekiz yaşımda geldim askere
Üç yıl demeyince vermez teskere
Bu sebepten arz'ederim ben de sılamı
Anam ağlama ciğer dağlama
Attın beni gurbete mekân bağlama

Kışlanın önünde bir pınar akar
Oturmuş askerler çamaşır yıkar
Sılada sevdiğim yollara bakar
Bu sebepten arz'ederim ben de sılamı
Anam ağlama ciğer dağlama
Attın beni gurbete mekân bağlama

Yöresi : *Elazığ-Maden*
Kaynak: *Mustafa Keser*

Derleyen : *Mustafa Keser*

421 KIZ ADIN GÜLLÜHAN'DIR

Ah... Kız adın Güllühan'dır
Vah...Huni gözler ev yıkandır
Ağlar ağlar gezerim
İçerim dolu kandır ah ah ah
Ah aman aman aman aman ey

Ben de buraların nesine geldim
Seherde öten bülbülün sesine geldim
Duydum sevdiğim kız gelin olmuş
Ben de o güzelin yasına geldim
Ah aman aman aman aman ey

Yöresi : *Çankırı*
Kaynak: *Abidin Demirhan*

Derleyen : *Mehmet Demiroğlu*

422 KIZ BEN SANA TA EZELDEN VURULDUM

Kız ben sana ta ezelden vuruldum
Yana yana yar aşkından kurudm
Bileydim zalım ananı vururdum
İnsafsız vicdansız

Yedi sene çoban durdum ucundan
Selamlar yolladım küçük bacından
Bana gelsen ölürmüydün acından
İnsafsız vicdansız

Gız ağla da sil gözünün yaşını
Durma topla avlumuzun daşını
Kötü olanda döne döne ağlasın
Yiğid olan kendi bulur eşini
İnsafsız vicdansız

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Bektaş Akdoğan*

Kaynak: *Haydar Akyol*

423 KIZILIRMAK ETİRAFIN DAĞ MIDIR

(KIZILIRMAK BOZLAĞI-AĞIT)

Aman... Kızılırmak da etirafın dağ mıdır
Aman... Dört bir yanın lale sümbül bağ mıdır
Aman... Haber ver nerede Nûri'm sağ mıdır
Aman... Nûri'mi kenara çal Kızılırmak ey ey ey

Aman... Kızılırmak aka aka bulanır
Aman... Bulanır da karlı dağlar dolanır
Aman... Nûr'im pek küçük te suda bunalır
Aman... Nûr'imi kenara çal Kızılırmak ey ey ey

Aman... Der Sayıd'ım arşa çıktı figanım
Aman... Elimden aldırdım bir çift doğanım
Aman... Biri yeğenim de biri ciğerim
Aman... Ciğerin acısı zor Kızılırmak ey ey ey

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Bakır Karadağlı*

Kaynak: *Mehmet Nacak*

424 KİME GİDİM

Kime gidim
Valla(h).. Kimim var kime gidim yar yar
Bu derdi senden aldım
Valla(h).. Dermana kime gidim yar yar
Naçar elinden garib elinden yar yar

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

425 KOÇU'NUN DAĞINA ÇIKAYDIM HEMEN

(KOÇUDAĞI BOZLAĞI)

Aman... Koçu'nun dağına çıkaydım hemen vay hemen of
Geldi alıcı kuşum vay kuşum avcısı tamam
Aman... Alemin yaylaya da of göçtüğü zaman vay zaman
Oda bir günümüş günümüş geçti neyneyim of

Aman... Buraya derler de koç yiğitler vatanı vay vatanı of
Aramazlar gurbet elde yiteni oy oy
Aman... Ak göğsün üstünde üstünde de oy çakır tikeni
Oda bir günümüş günümüş geçti neyneyim of

Yöresi : *Tokat-Reşadiye* Derleyen : *Mihrican Bahar*

Kaynak: *Mihrican Bahar*

426 KOYUN KUZULAYINCA

Koyun kuzulayınca ah ciğerim anam
Yürek sızılayıncı anam
Ben seni nerede bulurum ah ciğerim anam
Gönlüm arzulayınca anam

Koyunun kuzusuna ah ciğerim anam
Can kaynar bazısına anam
Ben ne deyimde ağlayım ah ciğerim anam
Alnımın yazısına anam

Koyun da kuzu benim ah ciğerim anam
Yürekte sızı benim anam
Selam söyle sen anama ah ciğerim anam
Talihsiz kızı benim anam

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Hulûsi Seven*
Kaynak: *Hulûsi Seven*

427 KÖMÜR GÖZLÜM NE GEZERSİN BU BAĞDA

Kömür gözlüm ne gezersiz bu bağda
Bu bağ bizim güzellerin bağıdır
Akla uyup yuva yapma bu bağda
Felek vurur yurdun yuvan dağılır

Kömür gözlüm ben bu yerden gidersem
Hoşça geçin yaran ile eşinen
Gurbet elde kem haberin alırsam
Döğünürüm kara bağrım taşınan

Yöresi : *Yozgat* Derleyen : *Süleyman Sökmen*
Kaynak: *Süleyman Sökmen*

KÖR OLASIN ÇERKEZ
428 NEREDEN GELDİN (NURİ BEY)

(AĞIT)

Aman... Kör olasın Çerkez nereden geldin
Kuyumcuyum deyip çayıra kondun
Aman... Alnı top kekilli yiğidi vurdun
Dumanı göklere çıktı Nuri bey

Aman... Gel beyim gel beyim de otur dizime
Sürmeler çekeyim ela gözüne
Aman... Doksan Çerkez inmiş çayır özüne
Dumanı göklere çıktı Nuri Bey

Aman... Çekin kıratımı çekin binek taşına
Kim karışır bu Mevlanın işine
Aman... Garip anam yatmış yiğit düşünce
Dumanı göklere çıktı Nuri Bey

Aman... Anasının adıda Safiye Hatun
Boğazına takmış beş binlik altun
Aman... Öldürmen beyimi alayım satın
Dumanı göklere çıktı Nuri Bey

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

Kaynak:*Halil Söyler*

429 KÖSEDAĞ YÜCEDİR ZÂRA ENGİNİ

Kösedağ yücedir Zâra engini
Yaylaya çıkarlar fakiri zengini
O güzel çiçekler dökmez rengini
Durup eylenmeli orda bir zaman

Kösedağı derler büyük manzara
Bir yanı Suşehri bir yanı Zâra
Otur Çiçekli'ye zülfünü tara
Durup eylenmeli orda bir zaman

Kösedağ Kösedağ sana ne oldu
Sarardı güllerin hep birden soldu
Bize ne olduysa Mevladan oldu
Durup eylenmeli orda bir zaman

Kösedağ derler benim durağım
Evel yakın idim şimdi ırağım
Yanmaz iken yanar oldu yüreğim
Durup eylenmeli orda bir zaman

Yöresi : *Erzincan* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Salih Dündar*

430 KULEDEN GEL KULEDEN

(KÜRDÎ HOYRAT)

Yavru yavru.. Kuleden gel kuleden kuleden
Oğul... Sesin aldım kuleden kuleden
Oğul... O senin kaşın gözün ey
Oğul... Beni sana kul eden yeter ağlatma beni

Yavru yavru.. Aslım kara dağlıdır dağlıdır
Oğul... Başım yara bağlıdır bağlıdır
Oğul... Açma tabip yaramı
Oğul... Yar eliyle bağlıdır yeter ağlatma beni

Yöresi : *Ankara-Şereflikoçhisar* Derleyen : *Sedat Veyis Örnek*
Kaynak: *Elif Ekici*

431 KURBAN OLURUM MEZERİYİN TAŞINA

(BOZLAK-AĞIT)

Kurban olurum da kuzum mezeriyin taşına
Ulu kuşlar da yuva yaptı başına
Merhamet etmedin de kuzum gözlerimin yaşına
Gülüm goncayken soldurdu felek
Merhamet etmedin de guzum gözlerimin yaşına
Güllerin toprakta soldu neyleyim

Kadir Mevlam da gel insaf eyle
Kuzumu gördün mü hey dağlar söyle
Her ana yandı mı acep böyle
Kaderimde de bir okunmaz yazı var
Merhamet etmedin de guzum gözlerimin yaşına
Güllerin toprakta soldu neyleyim

Yöresi : *Kayseri-Niğde* Derleyen : *Nurettin Çamlıdağ*
Kaynak: *Zekeriya Bozdağ*

432 KÜÇÜKTEN GÖRMEDİM ANA KUCAĞI

(KATIRCIOĞLU BOZLAĞI)

Küçükten görmedim de ey ey ana kucağı
Koçyiğit yatağı da ey ey damlar bucağı
Bir yiğit hapsolmakla söner mi ocağı
Gülüm gonca iken soldurdun felek
Ahrete yaralı gönderdin felek

Niğde damlarına verdim özümü
Delbet boğazına diktim gözümü
Niderdim de aldım elin kızını
Söyleyin devlete durmak olur mu
Allah'tan gelene karşı konur mu

Katırcıoğlu der ki kırıldı dalım
Yerimden kalkmağa kalmadı halım
Ben sana ne yaptım ey kanlı zalım
Gülüm gonca iken soldurdun felek
Ahrete yaralı gönderdin felek

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

433 KÜFR-İ ZÜLFÜN SALALI RAHNELER ÎMÂNIMIZA

(MUHAYYER GAZEL)

Küfr-i zülfün salalı rahneler îmânımıza
Kâfir ağlar bizim ahvâl-ı perişânımıza

Seni görmek müta'assir görünür böyle ki eşk
Sana bakdıkda dolar dîde-i giryânımıza

Cevri çok eyleme kim olmayı tâki tükene
Az edüp cevr-ü cefâlar kılûben cânânımıza

Eksik olmaz gamımız bunca ki bizden gâm olup
Her gelen gamlu gider şâd gelüp yanımıza

Gâm-ı eyyâm-ı Fûzûli bize bîdat etti
Gelmişüz aczile dâd etmeğe Sultânımıza

Yöresi : *Kars-Sarıkamış* Derleyen : *Aşık Fikret Ünal*

Kaynak: *Aşık Fikret Ünal*

434 LALE SÜNBÜL MENEKŞELER GÜLÜNCE

Eğlen... Lale sünbül menekşeler gülünce
Kokar burcu burcu gülü yaylalar
Dizilip güzeller suya gelince
Yeşiller içinde yolu yaylalar

Eğlen... Unuttum kendimi yolumu bilmem
Sevdim bir güzeli artık vazgelmem
Gece gündüz ağlıyorum ben gülmem
Aşık olmak müşkül hali yaylalar

Eğlen... Yaylanın böyle mi erkânı yolu
Durmadan akıyor çeşmimin seli
Büküldü Fikret'in dert ile beli
Şimdi akmaz oldu seli yaylalar

Yöresi : *Kahramanmaraş* Derleyen : *Hilmi Şahballı*
Kaynak: *Hilmi Şahballı*

435 LOKMAN HEKİM SENDEN DESTUR ALIRDI

Lokman hekim senden destur alırdı
Çiçek de gizlenmiş dermanı dağlar kurban ben olam
Bütün hastaların da şifa bulurdu kurban ben olam
İlacın şifanın harmanı dağlar

Ötüşüyor turnaların torların
Buram-buram yiğit kokar köyleri kurban ben olam
Pala bıyık çatma kaşlı beylerin kurban ben olam
Her zaman olursun meskeni dağlar

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak: *Şekip Şahadoğru*

436 MALÛM OLSUN SANA BAK NE HALDEYİM

(BOZLAK)

Malum olsun da sana bak ne haldeyim
Yoksa unuttun da (beni)[5] bilmem el gibi dost
Gece gündüz de durmaz ahuzardayım
Sazımda sızlayan da sırma tel gibi oy oy

Kar mı yağdı da güvendiğim dağlara
Sam mı değdi de o sümbüllü (bağlara)[5] dost
Diyemiyom da bağlanmışım ağ yara
Çiğnetirsin beni tozlu yol gibi dost oy oy

Elestü bezminde de sana ikrarım verdim
O günden bu güne de ey dost sözümde durdum
Yetiş (Acı) Şekip'ine de gayrı müşkülde kaldım
Fiskeden bulanman da ufak göl gibiyim oy oy

Yöresi : *Ortaanadolu*
Kaynak: *Refik Başaran*

Derleyen : *Hacer Buluş*

437 MANAVGAT YOLLARI SADE MERMERDEN

Manavgat yolları da of sade mermerden
Yedi gün yatmışımda oy oy aman kimse görmedi
Yetiş oğlum Ahmet kuzgun yemeden
Vurman beni de vurman yerimi vurman
Küçük kara taydan intizar alma

Odalar yaptırdım bir uçtan uca
İçinde yatmadım oy oy aman üç gün üç gece
Kurbanlar keseyim sardığım gece
Vurma zalimde vurmanda yarime vurman
Küçük karataydan intizar alman.

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

Derleyen : *Abuzer Akbıyık*
Osman Güzelgöz

438 MARAŞ MARAŞ DERLER BU NASIL MARAŞ

(MAYA)

Maraş da maraş derler bu nasıl maraş
Yorganı kutlu da yastığı kumaş di nenni nenni
Çayırın üstünde can veren kardaş
Kalk gidelim kardaş sılaya doğru

Getme kardaş getme sıla düzüne
Huri olsa da bakmam yüzüne
Benden selam edin menemenci kızına
Sılada bir gurbat elde bir bana

Kardaş şu dağlarda dağların mı var
Güllü mor sümbüllü bağların mı var
Ya sılada da bana ağlarım mı var
Sılada bir gurbet elde bir bana

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

439 MECNUN GİBİ DOLAŞIYOM ÇÖLLERDE

(BOZLAK)

Mecnun gibi dolaşıyom çöllerde çöllerde
Hayat beni gezdiriyo yel gibi
Ah eder ağlarım gurbet ellerde ellerde
Durmaz akar gözüm yaşı sel gibi

Bir güzelin mecnunuyum evelden
Terkedemem onu gelmiyor elden
Yandım ataşına canı gönülden gönülden
Görmesen günlerim uzar yıl gibi

Durmadan haftalar aylar geçiyo geçiyo
Evel benim idi şimdi kaçıyo
Varıp yâd ellere de derdin açıyo açıyo
Beni görüp sakınıyo el gibi

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak: *Zeynep Hanlarova*

440 MEHEBBET ÂŞİYANIMDIR ONA SADIK GALAR KÖNLÜM

(MUGAM)

Mehebbet âşiyanımdır ona sadık galar könlüm
Deniz tek çağlayar her dem bulutlar dek dolar könlüm

Düşer tûfanlara bêzen eğilmez esse de yeller
Çınar tek yollar üstünde durup sâye salar könlüm

Senin sensizliğin cânan meni bi-ihtiyar etti
Sınığ bir ney gırığ bir saz dutup daim çalar könlüm

Uçar gartal kimi dalar başında yurt salar her dem
Dem a dem intizar gözler kimi fikre dalar könlüm

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Kemal Demir*
Kaynak: *Kemal Demir*

441 MEKTUP SELAM SÖYLE BENDEN SILAYA

(ÇAMŞIH AĞZI)

Mektup selam söyle benden sılaya (oy)
Söyle benim içinde eller ağlasın (oy)^3 da zalım eller oy
Gözü yaşlı düştüm gurbet ellere (oy)
Uzaktır aramızda yollar ağlasın (oy)^2 da yıkılası dağlar oy

Bu nasıl kuşumuş da yuva yapmamış (oy)
Yaptığı yuvayı da tamam etmemiş (oy)^3 da zalım eller oy
Sanki benim derdim bana yetmemiş (oy)
Bir dertte sen bana yükledin felek (oy)^2 da yıkılası dağlar oy

Eledim buğdayı da seçdim daneyi (oy)
Bu gönülde sevdi o bir taneyi (oy)^3 da zalım eller oy
Eğer gurbet ele gider gelmezsem (oy)
Bana saydırırlar da yedi seneyi (oy)^2 da zalım gurbet oy

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen: *Feridun Şuşinski*
Kaynak: *Fatma Mehreliyeva*

442 MEN AŞIG SİNİ-SİNİ

(KESME ŞİKESTE-ZERBİ MUGAMI)

Men aşıg sini sini
Doldur ver sini sini
Mene öz yarım gerek
Neylerem özgesini

Mihek ektim leğende
Mihek boynun eğende
Bir cüt gurban demişem
Elin elime değende

Gızıl gül olmayaydı
Saralıb solmayaydı
Bir ölüm bir ayrılıg
Heç biri olmayaydı

Gızıl gül heşem oldu
Dermedim heşem oldu
Men senden ayrılanı
Ağlamag peşem oldu

II. VARYANT

Ezizim ahşam oldu
Gün geçti ahşam oldu
Geceler men alıştım
Eriyen ağ şam oldu

Ezizim Arazda
Gözyaşı var Arazda
Yar yuhusun danışıb
Şekli galıb Arazda

III. VARYANT

Ezizinem a balam gadam sevgilim
Deme ki ade balam
Sene yadam sevgilim
Gara gözlerine gurban olum men

Uzagdan a de balam
Boyunu görüm
Dünya gadar şadam sevgilim sevgilim ay
Men aşıg ade balam
Oyan gül
Oyan bülbül oyan gül
Gara gözlerine gurban olum men

Bahım ade balam humar gözlerine
Sen yuhudan evvel oyan gül oyan gül yar

Geceler ay geceler
Ay batar ay geceler geceler
Yar aman gözlerine gurban olum men
Yarım ey gözler gözler gözledi
Ne yatar ne dinceler
Nedir çare ay yar

Yöresi : *Güney Azerbaycan*
Kaynak: *Huşeng Azeroğlu*

Derleyen :*Şenel Önaldı*
Notalayan: *Şenel Önaldı*

MEN AŞIGAM GÜLELLER

(MUGAM)

Deyir..Men aşıgam ay balam güleller ay
Men aşıgam ay balam güleller
Nazik eller gül eller
Yoksul olsan güleller aman ay canım ay

Yöresi : *Irak-Kerkük*
Kaynak: *Abdulvahit Kuzeçioğlu*

Derleyen :*Mehmet Özbek*
Notalayan :*Mehmet Özbek*

MEN SENİ SEVELİ
NEÇE GÜN NEÇE AY NEÇE İLDİ

(KERKÜK URFASI-DİVÂNI)

de ne ce dil di hey ra nı
Saz
A
no lum Ya na ğı nın dört bi ret
ra fı pen be yi a la gül dü öp sem m öl dü rül
le r öp me sem öl le ma ma-n
bu na sıl zu lu miş di hiç bil mem ha ra ge
Tam
Saz
A
dim Gü lüm di gel bey ram
la şah bu gü n bu gü n şan lı
bey rem gü nü dü Her ke be het men de i se a la göz çat ma
kaş al ma ya na kh kay tan du dağ cüm le si
sen de di he bes men ne de dim
(Saz.....

De de ge ne men da ya nam aç si ne n men
da ya nam ke rem eş kın dan yan dı kö le no lum
u mut ver men de ya nım (Saz..... .....)
Yar da yan sın si neme yar dayan sı n Men
düş tüm men düş tüm eş ko du na kö le no lum
tu tuş sun yar da yan sın a
O ğul Can de dim dert ka zan dı
m bu nu bul du m fay da me
n ge li r kat li me fer ma
n gi de re m bu bo y da men

Yar ey (yar ey)[4] gülüm di gel
Men seni seveli neçe gün neçe ay neçe ildi zalım a oğul
Sen meni aldattın bu sende nece dildi hayranın olum
Yanağının dört bir tarafı pembe-i ala güldü
Öpsem öldürüller öpmesem öllem aman
Bu nasıl zulum işti hiç bilmem hara gedim

Gülüm digel..Bayramlaşakh bu gün şanlı bayram günüdü
Her kabahat mende ise ala göz çatma kaş alma yanakh
kaytan dudağ cümlesi sendedi he bes men ne dedim?

Dede gene... Mende yanam
Aç sinen men dayanam
Kerem aşkınnan yandı kölen olum
Umut ver mende yanam

Yar dayansın
Sîneme yar dayansın
Men düştüm aşk oduna kölen olum
Tutuşsun yar da yansın

A oğul... Can dedim can dedim dert kazandım
Bunu buldum fayda men
Gelip katlime ferman
Giderem bu boyda men

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*
Kaynak: *İzzeddin Ni'met*

445 MENDE YETİM

(YETÎMİ HOYRATI)

Babam-babam... Mende yetim
Sen babalı men de yetim dedevem evi kharap
Akh akh dedem.. Binipsen aşk atına
Gözüm ağam... Sür men de yetim dedevem evi kharap
Akh men di yokh sen
Eşittim yengi cambaz olupsan
Dedevem dede

Babam-babam... Yetimin sesi gelmez
Yığlar nefesi gelmez dedevem evi kharap
Akh akh dedem... Baş koyar yastığ üste
Gözlerim ağam.. Gözler kimsesigelmez dedevem evi kharap
Akh men di yokh sen
Eşittim yengi cambaz olupsan
Dedevem dedem

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Bakır Yurtsever*
Kaynak: *Bakır Yurtsever*

446 MEZARIMI YOL ÜSTÜNE KAZSINLAR

Valla(h) gardaş.. Mezarımı yol üstüne kazsınlar
Valla(h) Telkinimi baş ucuma yazsınlar (oy)[6]
Valla(h)... Gelen giden yolcular
Burda bir garip ölmüş desinler (oy)[6]
Valla(h)... Çetindir ölüm-ölüm getirin yavrumu görüm
İster siz orda kalın ben garibem nasıl edim (oy)[3]

Valla(h) gardaş.. Mezarımı derin edin
Valla(h)... Su serpin serin edin (oy)[6]
Valla(h)... Ben bu dünyadan murat almadım
Ahiretimi mamur edin (oy)[6]
Valla(h)... Çetindir ölüm-ölüm getirin yavrumu görüm
İster siz orda kalın ben garibem nasıl edim (oy)[3]

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Enver Demirbağ*

Derleyen :*Muzaffer Ertürk*
Notalayan :*Salih Turhan*

MERHEM KOYUP O GERME
SÎNEMDE KANLU DAĞI CAN CANIM

(İBRAHÎMİ-KALENDERİ)

Ağam.. Merhem koyup o germe sînemde kanlu dağı can canım
Ah... Söndürme öz elinle yandırdığın çırağı medet (aman)[4] Hüdam aman

Ağam.. Uymuş cünûna gönlüm ebrûna der meh-vi nev kurban
Ağam.. Ne îtibar ana kimse seçmez karadan ağı (aman)[4] yandım aman

Ağam.. Zülf-i siyah senemler olmuş senin esirin ağam
Ağam.. Aşkında her birinin öz zülfü boyun bağı (aman)[8] kurban

Ah... Devran havâdisinden yok pâkimiz Fûzûli
Ah... Dâr-ül emânımızdır meyhâneler bucağı medet (aman)[3] yandım aman

Yöresi : *Irak-Kerkük*
Kaynak: *Abdulvahit Kuzeçioğlu*

Derleyen : *Suphi Saatçı*
Notalayan : *Süleyman Şenel*

MEYHANAYA GİRDİM ÜÇ KONYAĞ İÇTİM

(AĞIT)

n o ya n ma
zol dum Yed di bı çak ya ra sı na
da yan ma zol dum Mey ha na dan çık tım yan
ba sa ba sa am ma
n am ma n am ma na man
Kü lol du ci ğe ri m kan
ku sa ku sa Me ni yar dan e de
ni za lım Ma go sa am
ma n am ma n
am ma nam man O ya na lı m o ya

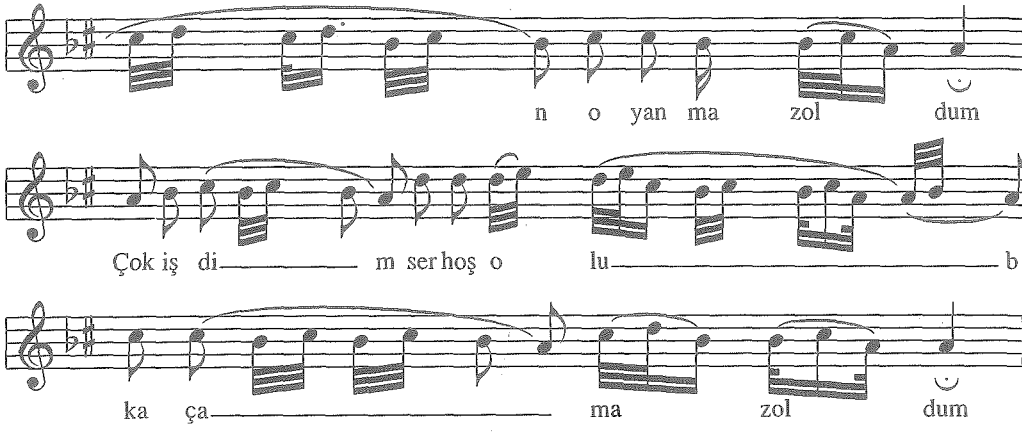

Meyhanaya girdim üç konyağ içtim (amman)[4]
Düşmanlarım görüp kendimden geçtim
Yeddi bıçakh yedim sekkizde düştüm (amman)[4]
Oyan Ali'm oyan oyanamaz oldum
Yeddi bıçakh yarasına dayanamaz oldum

Meyhaneden çıktım yan basa-basa (amman)[4]
Kül oldu cigerim kan kusa-kusa
Meni yardan edeni zalım Magosa (amman)[4]
Oyan Ali'm oyan oyanamaz oldum
Çok içtim sarkhoş oldum kaçamaz oldum

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Seyfettin Sucu*

Derleyen : *Seyfettin Sucu*
Notalayan : *Bakır Karadağlı*

MURADI BÖYLE

(ACEM HOYRATI)

Muradı böyle
Akar gider kardaş muradı böyle lımıne le le
Ben derdimi felekten sordum
Felek dedi bu derdin muradı böyle ölürem le le

Gül idim kardaş fidan oldum
El kahrını kibar yudan oldum
Gündüzler heyalımda
Geceler şirin olan uykumdan oldum
Yeri ağam yeri yeri
Yeri paşam yeri yeri
Ardın sıra gelim ölüm oy oy

Not: Başta ayak ezgisi bir ya da iki kez çalındıktan sonra aynı ezgi piyano olarak devam ederken Vokal-Ses başlar. Söz cümlesi aralarında enstruman eşliğinin volümü artırılır. Duruma göre ya Şanla müzik birlikte, ya da Şandan sonra müzik cümlesinin son bölümü ile bitirilir.

Yöresi : *Kastamonu* Derleyen :*Şenel Önaldı*
Kaynak: *İhsan Ozanoğlu*

450 MURAT REİS DER GÂZİLER HAZIR OLUN

(OZANLAMA)

Murat Reis ey der hey Gâziler hazır olun vaktinize
Hazret(i) Ali düldüle bindiği günlerdir bu gün
El ayak hurda-haş olup şehîd olur Gâzîler
Analar oğul deyip andığı günlerdir bu gün

Murat Reis geldi gülbang çektirdi
Din-i İslâm sancağın diktiği vaktin
Pâdişah uğruna niyet eyledi
Çıkıp Cezayir'den gittiği vaktin

Yöresi : *Kastamonu* Derleyen :*Şenel Önaldı*
Kaynak: *İhsan Ozanoğlu*

451 MURAT REİS DER KALKIN GÂZİLER

BE-REVİŞ-İ KIRAAT (OZANLAMA)

Murat Reis ey der kalkın Gâziler hazır olun vaktinize
Hazret(i) Ali düldüle bindiği günlerdir bu gün
El ayak hurda-haş olup şehit olur Gâziler
Analar oğul deyip andığı günlerdir bu gün

Gün doğmadan rastgeldim o yezide pusuda
Ümidimiz budur Haktan kılıç arşa asıla
Döğüşelim ey Gâziler nice başlar kesile
Ulu kuşlar leşlere doyduğu günlerdir bu gün

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

Derleyen :*Neşet Ertaş*
Notalayan :*Eyüp Görkem*

MÜHÜR GÖZLÜM SENİ ELDEN SAKINIRIM

(BOZLAK)

Mühür gözlüm seni elden sakınırım kıskanırım
Yağan kardan esen yelden sakınırım kıskanırım

Havadaki turnalardan su içtiğin kurnalardan
Giyindiğin urbalardan sakınırım kıskanırım

Ali'zzet'im yoncalardan elindeki goncalardan
Yerdeki karıncalardan sakınırım kıskanırım

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

453 NÂN-Ü GASEM NÂDE TAKSİMDE MEVLA

(BOZLAK)

Nân-ü gasem nâde taksimde Mevla
Perişan kısmeti bana mı verdin
Âleme gösterdin zevki ile sefa
Tükenmez dâvayı bana mı verdin

Bilmem ne tecelli bilmem ne hikmet
Âleme gösterdin daneyi kısmet
Yeter gayrı felek çektiğim zahmet
Derd ile mihneti bana mı verdin

Yöresi : *Elazığ-Maden* Derleyen : *Zülküf Altan*

Kaynak: *Zülküf Altan*

454 NARİN ÇALAR

Narin çalar
Valla(h).... Yar giymiş mavi çalar
Bir yanımı kurt yemiş
Vala(h) anam.. Bir yanımı karınçalar

Almanın alına bak
Hele... Dön de bir dalına bak
Seni vefalı bilirdim
Hele... Gelde bir halıma bak

Öksüzüm yüzüm gülmez
Valla(h)... Halımdan kimse bilmez
Yuvasız kuşlar gibi
Valla(h).... Gezerim soran olmaz

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Erol Parlak*
Kaynak: *Veli Erten*

455 NASIL METHEDEYİM KARAKURT SENİ

(BOZLAK)

Nasıl methedeyim karakurt seni
Gördüm sur içinde hâreli gelin
Ne kadar vasfetsem acizim billah
Gelmemiş cihana sen gibi gelin

Kendi Savculu'dur Türkmendir aslı
Dünyanın kıymeti koynunda besli
Nişanlısı ölmüş onun için yaslı
Bağlamış alnına karalar gelin

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Hasan Durak*
Kaynak: *Hasan Durak*

456 NAZ İLE CİLVEYLEDE GİRDİN ÖRTMEYE

(ARGUVAN AĞZI)

Naz ile cilveylede girdin örtmeye aman da (aman)[3]
Yavaş yürü de güzel derdim artmaya da (ölem)[4]
Eski güzellerde vefa galmamış ah aman da (aman)[2]
Bu can kurban olsun da ne'dim yeni yetmeye (ölem)[4]

Siviğin başında da ne salınırsın ah aman da (aman)[3]
Bir çift laf etmeyinende ne alınırsın da (ölem)[4]
Bi tek Arguvan'ın güzeli sensin ah aman da (aman)[2]
Nazarlık takın ki de ne'dim nazar değmesin(ölem)[4]

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mustafa Özgül*

Kaynak: *Ökkeş Dehmenoğlu*

457 NAZLI KIZ ÇAKIR'DAN UĞRAMAYIN GÜMRÜĞE

(EZO GELİN ÇIKIŞ HAVASI)

Aman... Nazlı kız da Çakır'dan uğramayın gümrüğe
Geç harabından da Ezo gelin otur düğününe nenni
Bir gümanım kaldı da gene bir gümanım kaldı
Ezo kalbur köyüne savap köyüne de düştü mü dersin
Kol bastı bir gecede yattı mı dersin nenni of
Senin sahiplerin de gine Ezo gelin
Seni de gene sürüye çattı mı dersin nenni oy gülüm (nenni)[2]

Aman... Hudut var aramazıda keser arayı
Avcılar arar da bahtı karayı nenni nenni nenni
Elimden aldırdım da bende gözü karayı
Hele nen eyler Ezo nen eyler nen eyler nen eyler
Şükür et Allah'ına da bahtı karam bana gel eyler
Nenni oy neni gülüm nenni nenni oy

Yöresi : *Burdur-Tefenni* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Emin Demirayak*

458 NE DÖNERSİN KAHPE FELEK BAŞIMDA

(GURBET HAVASI)

Ne dönersin kahpe felek başımda
Can mı verem gurbet elde ben sana
Sağ olurda ben sılama varırsam
Bir can için minnet etmem ben sana

Boz develere atarız bir urganı
Şimden sonra örtündüğümüz gurbet yorganı
Seni de bana verseler sevdiğim
Keseriz çifter çifter kurbanı

Yağmuru yağdıran kara bulut değil mi
Ayrılığa boyun eğdiren gurbet eller değil mi
Güzeli sevdiren deli gönül değil mi
Sevelim güzeli ayrılmayalım bir zaman

Yöresi : *Trabzon*
Kaynak: *İbrahim Can*

Derleyen :*İbrahim Can*
Notalayan :*Mehmet Özbek*

NE İŞLERİN VAR İDİ SİS DAĞI BAŞLARINDA

(YAYLA HAVASI)

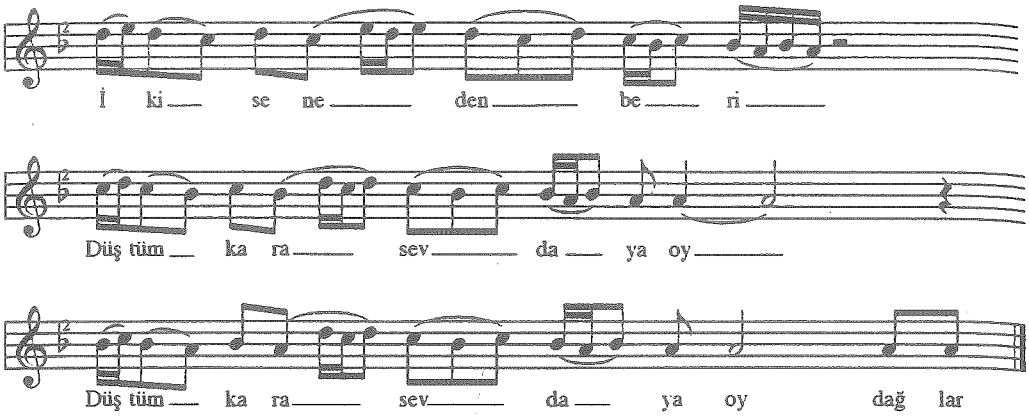

Oy kadirga kadirga
Cuma gelmedi mi
Senin bu yalanların
Daha tükenmedi mi

Gidemiyum yaylıya
Yaylıya yaylamıya
İki seneden beri
Düştüm gara sevdaya oy dağlar

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Hamza Şenses*

Derleyen : *Bakır Karadağlı*

460 NE HOŞ OLUR MAHPUSHANE HAVASI

Ne hoş olur mahpushane havası
Çocuklar ağlıyor ister babasın aney
Babasın oy babasın of of
Hakkımda verdiler aney idam cezası
Mahpushane seni yapan kör olusun aney
Kör olsun oy oy kör olsun da iki eli kırılsın oy

Akşam olur firengiler vurulur
Gardiyanlar üstümüze kurulur aney
Kurulur oy kurulur of of
Gece gündüz bizden sual sorulur
Mahpushane seni yapan kör olusun aney
Kör olsun oy oy kör olsun da iki eli kırılsın oy

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Aziz Şenses*

Derleyen : *Aziz Şenses*

461 NE KARAYMIŞ ŞU ALNIMIN YAZISI

Ne karaymış şu alnımın yazısı
Meleşmiyor koyun ile kuzusu
Ana baba kardaş bacı acısı
Nerde benim mor sümbüllü bağlarım
Gurbet elde ah çekerek ağlarım

Şu gönlümün şirazesi bozuldu
Alnıma kara yazı yazıldı
Gurbet elde mezarımda kazıldı
Nerde benim mor sümbüllü bağlarım
Gurbet elde ah çekerek ağlarım

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *İzzet Yetiş*

Derleyen :*Salih Turhan*
Notalayan :*Salih Turhan*

NE MESTİM NE SARHOŞUM NE MESTİM

(BEŞİRİ HOYRAT)

Ah ağam... Ne mestim yar yar ne mestim amman
Ah ağam... Ne sarhoşum yavrum ne mestim aman digel aman
Ah balam... Her gören bir hoş olur aman aman aman
Ah... Seni görende mestim aman digel (amman)[3] aman
Baygınım amman aman dutgunum aman aman aman
Di gel Beşîrim ah aman aman

Ben de mestim ben de mestim
Sen sarhoş ben de mestim
Benim şarabım sensin
Seni gören de mestim

Yöresi : *Kars* Derleyen :*Ali Rıza Ezgi*

Kaynak: *Ali Rıza Ezgi*

463 NEBİ'M GELİR GAZAHLI'NIN ELİNDE

Deyin mene.. Nebi'm gellir Gazahlı'nın elinde
Aynalı tüfeği gama belinde
Neler çektim bu Saldat'ın elinde
Gelesen gelesen ay gaçak Nebi gaçak Nebi
Haceri özüriden çok goçak Nebi
Gelesen gelesen ay nadan Nebi
Divanı yerinden oynadan Nebi

Deyin mene.. Gazamat istidir ay zalım yatabilmirem
Gollarım bağlıdır açabilmirem
Önümde Saldat var gaçabilmirem
Nebi'min bıyığı eşme eşmedi eşme eşmedi
Nebi'min atını bir at geçmedi
Nebi'min papağını gülle deşmedi
Gelesen gelesen ay gaçak Nebi

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

464 NEDEN GARİP-GARİP AĞLARSIN BÜLBÜL

(BOZLAK)

Neden garip-garip ağlarsın bülbül oy
Yoksa sen de bahtı karalı mısın ey ey ey
Durmaz feryad edip coşarsız bülbül oy
Sende benim gibi yaralı mısın ey ey ey

Bu derdin elinden kaldım biçare oy
Aradım derdime bulamadım çare ey ey ey
Yüreağimde vardır bilinmez yare
Sende yüreğinden yaralı mısın ey ey ey

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Aziz Şenses*

Derleyen : *Aziz Şenses*

465 NEDENDİR KÖMÜR GÖZLÜM NEDENDİR

(BOZLAK)

Nedendir de kömür gözlüm nedendir
Şu benim geceler uyumadığım
Çetin derler ayrılığın derdini
Ayrılık derdine doyamadığım

Dostun bahçesine yad eller dolmuş
Gülünü toplarken fidanın kırmış
Şurda bir kötünün koynuna girmiş
Şu benim sevmeğe kıyamadığım.

Kömür gözlüm seni sevdim sakındım
İndim has bahçeye güller sokundum
Bilmiyorum nerelerine dokundum
Bir belli haberin alamadığım

Karacaoğlan der ki yandım da öldüm
Her deliliği ben kendimde buldum
Dolanıp ta kavil yerine geldim
Kavil yerinde bulamadığım

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

Derleyen : *Neşet Ertaş*

466 NEDİR BU BAŞIMDA BU SEVDA NEDİR

(BOZLAK)

Nedir bu başımda bu sevda nedir of
Yandım ataşana ben kaç senedir
Sevdiğim derman sendedir
Derdimin dermanın ver de öyle git

Gönül mecnun olup çölde geziyo
Halis kalem olmuş kara yazıyo
Gün geçtikçe yaralarım azıyo
Mevlayı seversen sor da öyle git

Bülbül gibi arzum kaldı güllerde
Baykuş gibi öttün viran ellerde oy
Bir garibim kaldım gurbet ellerde
Perişan halimi sor da öyle git

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Elif Erkoçak*

Derleyen : *Kurt Reinhard*
Notalayan : *Kurt Reinhard*

NENNİ İBRAHİM NENNİ

(AĞIT)

Nenni İbrahim nenni
Ne yatıyon kinni kinni
Aslan oğlum o da gelmiş
Ekmek yemiş ala kanlı

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Çekiç Ali*

Kaynak: *Çekiç Ali*

468 NERDE KALDI VATANIMIZ ELİMİZ

(BOZLAK)

Nerde kaldı vatanımız elimiz elimiz
Sılada dağlar görünmez oldu görünmez oldu
Uzak düştü nazlı yare yolumuz yolumuz
Kaldım gurbet ellerde varılmaz oldu varılmaz oldu
Aman... Uzak düştü nazlı yare yolumuz yolumuz
Kaldım gurbet elde varılmaz oldu varılmaz oldu

Yetişmiş de yeşil yapraklı bağlar
Envâyi çiçeklere boyandı dağlar dağlar
Eşittim sıladan sevdiğim ağlar sevdiğim ağlar
Gayri gurbet elde durulmaz oldu durulmaz oldu
Aman... Eşittim sıladan sevdiğim ağlar sevdiğim ağlar
Gayri gurbet elde durulmaz oldu durulmaz oldu

Yöresi : *Nevşehir* Derleyen : *Refik Başaran*

Kaynak: *Refik Başaran*

469 NEVŞEHİR DEDİKLERİ BİR BÜYÜK ŞEHİR

(AĞIT)

Nevşehir dedikleri bir büyük şehir
İçerime attılar bir avuç zehir
Hiç aman vermedi Bursa'lı Tahir
Vurma zalım vurma da erenlerdenim
Bir namus uğruna ölenlerdenim

Yaşar'ı sorarsan yirmibeş yaşında
Öleceğimi bildim ben de düşümde
Nasıl kıydın bana şu genç yaşımda
Ağzımda kurşunum tepemde kanım
Sebebim oldu vicdansız hemşire hanım

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Günay Şimşek*
Kaynak: *Murat Çobanoğlu*

470 NEYİNE GÜVENEM YALAN DÜNYANIN

Neyine güvenem yalan dünyanın
Keremi yandırıp kül etmedi mi
Onbir ay bir güle eyledi feryad
Gül için bülbülü lâl etmedi mi
Aman efendim canım efendim
Aman efendim derman efendim

Bülbül aşık idi gonca güllere
Arzusun söylerdi esen yellere
Mecnun Leyla için düştü çöllere
Ferhat'a dağları yol etmedi mi
Aman efendim canım efendim
Aman efedim derman efendim

Çobanoğlu yaram döndü çibana
Kurduğun bağların oldu virana
Kardeşi Yusuf'u attı zindana
Kaderi Mısır'da kul etmedi mi
Aman efendim canım efendim
Aman efendim derman efendim

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Muharrem Ertaş*
Kaynak: *Muharrem Ertaş*

471 NEYNEYİM YALAN DÜNYA MALI ZİYNETİ

(BOZLAK)

Neyneyim yalan dünya malı ziyneti
Akıbeti ölüm olduktan gayri
İsterim bahçanda bülbülün ötsün
Benim gonca gülüm solduktan gayri

Yalandır bu dünyanın ahiri yalan
Aldadıp gül yüzlüm elimden alan
Mısır'a Sultan etsen de istemem kalan
Ben ölüp ellere kaldıktan gayri.

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Çekiç Ali*

Kaynak: *Çekiç Ali*

472 NİCE GÖRSEM SENİ EVEREKDAĞI

(BOZLAK)

Aman.. Nice görsem seni Everekdağı
Yüreğimde bir incecik sızı var
Ah ile geçirdim ömrümün çağı
Çoğu gitti bu ömrümün azı var

Aman..Güzel keklik gibi koyağına kaydı mı
Güvel kuşu gibi yar boynunu eğdi mi
Sarı saçı boz meşeye değdi mi
Çoğu gitti bu ömrümün azı var.

Aman..Seyfullah'ım der ki gel insaf eyle
Derd-i hicran ile gezeriz böyle
Sunam nerde dağlar bir de sen söyle
Çoğu gitti bu ömrümün azı var.

Yöresi : *Burdur-Dirmil* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Kadir Türen*

473 NİCE GÜZELLERİ KARA TOPRAK GİZLİYOR

(GURBET HAVASI)

Nice güzelleri kara toprak gizliyor
Yandı ciğerim yüreğim sızlıyor
Gitti yarim yollarımı gözlüyor
Gözleme yarim bir gün ben de gelirim

A kız zülüflerine güller mi değmiş
Gülün kokusuna menekşe boynun eğmiş
Şu yalan dünyada zengin güzel kim kalmış
Er geç ölüm bizlerin de yoludur

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Musa Eroğlu*

Kaynak: *Musa Eroğlu*

474 NİYE GAMLANIRSIN DÎVANE GÖNÜL

(BOZLAK)

Niye gamlanırsın dîvane gönül
Elbet bir gün bu kış gider yaz gelir
Ben dertliyim deyi şikâyet etme
Aşıklara böyle cefa az gelir
Elbet bir gün bu kış gider yaz gelir

Güven o Mevlâya kalmazsın naçar
Kara gün derler de tez gelir geçer
Seni eken bir gün kıymatın biçer
Gerçeklere elin sözü az gelir
Elbet bir gün bu kış gider yaz gelir

Gine haşır neşir olursun Hakla
Özünle sözünle kalbini pakla
Canıyın içinde cananın sakla
İncidirler ona elden söz gelir
Elbet bir gün bu kış gider yaz gelir

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mustafa Özgül*

Kaynak: *Ökkeş Dehmenoğlu*

475 ODALARINDA KANDİLLERİ YANARDI

(BARAK AĞZI)

Aman... Odalarında kandilleri yanardı
Orta yerde de bu gün kahveciler dönerdi
Beşyüz atlım da birden binerdi ağalar binerdi
Altın Arap atlım sırtı samur kürklüm geldi
Geldi çok kıymatlı beyler öge oldu
Yanı çifte halayıklı beyler ne oldu

Aman... Anam ağlar gittide aman odalar yaslı
Yanı çifte halayıklı adı durna sesli
Altın Arap atlım kendi çok kıymatlı
Sırtı samur yüklü beyler ne'coldu
Eli kuşlu beyler ne'coldu ağalar ne'coldu

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Abdulvahit Kuzeçioğlu*

476. OKHU YARA

(TELLİ MUHALİF HOYRATI)

I.

Baba bu gün... Okhu yara
Aç kitab okhu yara
Mine boylum... Sinemde yer kalmadı
Meger okh-okhu yara (aman)[3]
Aman (aman)[5] eluvden
Nişin bunca zalımsan

Baba bu gün... Okhu baştan
Aç kitab okhu baştan
Mine boylum... Yarım mene yar olsa
Geçirirem okhu daştan (aman)[2]
Aman (aman)[5] eluvden
Di gehte bi hayranuv olum

Yöresi : *Malatyaw-Arguvan* Derleyen : *Hasan Durak*

Kaynak: *Hasan Durak*

477. OLMIYASICA DA ŞU GURBET ELİ NEREDEN ÇIKTI

(ARGUVAN AĞZI)

Olmıyasıca da şu gurbet eli nereden çıktı ah (aney)[5]
Körpe yavrularıda ne'dem öksüz bıraktı vah (ölüm)[5]
Nazlı yar ağlayıp da yollara baktı oy (aney)[5] öldüm aney
Yıkılada gurbet eli yıkıla oy (aney)[5] yıkıla

Viran gurbet eli de olmaz olaydı ah (aney)[5]
Deli göynümün de bağı solmaz olaydı vah (ölüm)[5]
Keşke şu gurbete gelmez olaydı (aney)[5] öldüm aney
Yıkılada gurbet eli yıkıla oy (aney)[5] yıkıla

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak: *Abdulvahit Kuzeçioğlu*

479 OYAĞAM YATMAMIŞAM OYAĞAM

(YOLÇU HOYRATI)

Ağam (ağam)^3... Oy ağam
Yatmamışam oyağam
Ğam yüküne dayağam he (neynim)^2

Ey ey öz ağam oğlu... Alem şirin yukhudadı
Men derduvden sayağam
Men aşkuvdan oyağam he (neynim)^2
Dig gel ağam di gel paşam gel
Men özüm ziylemirem
Dert-derde deger ziyler
Ağam ziyler paşam ziyler
Di gel öz begim oğlu

Ağam (ağam)^3. Öz ağam
Fikrin saf et gez ağam

Ey ey mine boylum... Muhabbet ölüncedi
Deme gözden uzağam he (neynim)^2
Dig gel ağam di gel paşam gel
Men özüm ziylemirem
Dert-derde deger ziyler
Ağam ziyler paşam ziyler
Di gel öz begim oğlu

Ağam (ağam)^3. Çağırdım çağlar oldu
Dîdem kan ağlar oldu

Ey ey özünnen bi haber. Hepsi yarın aşkuvdan
Meskenim dağlar oldu he (neynim)^2
Dig gel ağam gel gözüm gel
Ğaribem yol tanımam
Özuv bezen özuv düzen özuv gel
Di gel hayranuv olum

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Mustafa Çinkılıç*

Derleyen :*Melih Duygulu*
Notalayan :*Melih Duygulu*

ÖMRÜMDE SEVMEZDİM ARAP'I KÜRD'Ü

(FERİZ BEY)

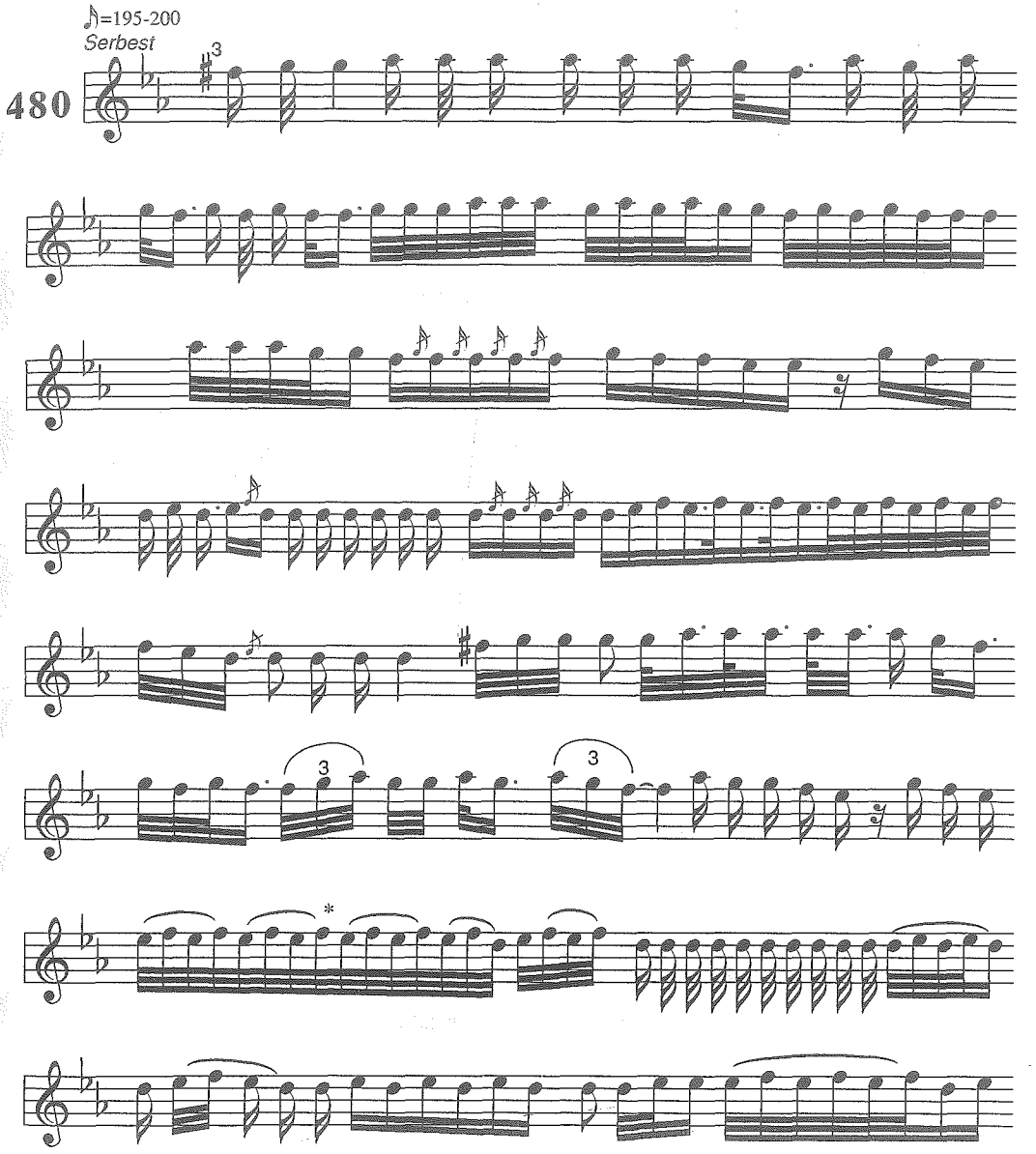

3
3
3
Öm rüm de sev mez di mi de ca nım ca
nı m ah ca nı m
(Saz..... .....) A ra
bı Kür dü (Saz..... .....) Ge ti ri di
ça dı rı da ca nım ca nı m ah ca nı

gar şı ma dur du (Saz.....
.....)Bi n beş yüz at lı ya da ca nım ca nı m
***
ah ca nı
dal kı lıç gir di (Saz..... .....) Ça ğ
rı şın yu ma lar yu ma la r
3
5
se yif gel me di o fof
(Saz..... .....) Fe riz bey de na ce me a ma na ce me
geç ti dur na la r o y Fe

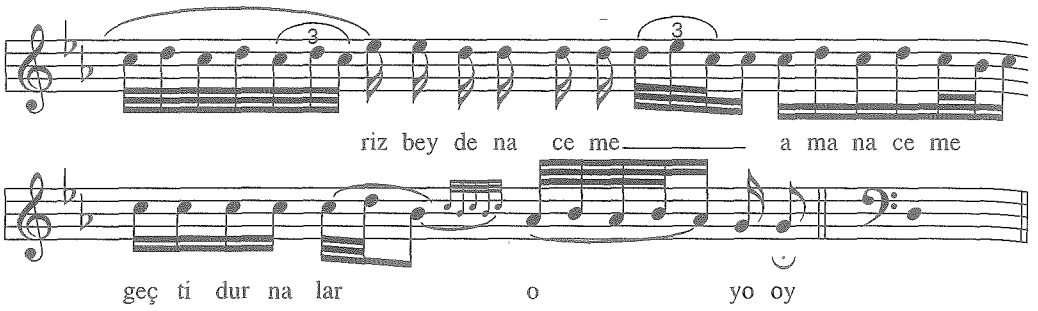

Ömrümde sevmezdim de (canım)^2 ah canım Arap'ı Kürd'ü
Getirdi çadırı da karşıma kurdu
Binbeşyüz atlıya da dal kılıç girdi
Çağrışın durnalar Seyif gelmedi
Feriz Bey de Acem'e geçti durnalar

Havayidir deli de (canım)^2 ah canım gönül havayı
Türkmen kızı da katarlamış mayayı
Alıcı kuşlar da yüksek yapar yuvayı
Çağrışın durnalar Seyif gelmedi
Feriz Bey de Acem'e geçti durnalar

Yedi atlıyınan gitti de (canım)^2 ah canım Hakk'a emanet
Yetmiş bin evliya eylesin himmet
İstemez eziyet küçük Muhammet
Çağrışın durnalar Seyif gelmedi
Feriz Bey de Acem'e geçti durnalar

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Nuh Akgun*

Kaynak: *Nuh Akgün*

481 ÖTMESİN BÜLBÜLLER SOLMUŞTUR GÜLÜM

(BOZLAK-AĞIT)

Aman...Ötmesin bülbüller solmuştur gülüm
Döküldü çiçeğim kurudu dalım oy oy dalım
Aman...Dostlar omuzunda giderse salım oy salım
Atıver cenberi of salın üstüne
Karalar mı giydin alın üstüne

Aman...Bülbül figan eder de solmasın gülüm
Mevla şu gençlikte de vermesin ölüm oy oy ölüm
Aman...Kapıyın önününden de geçerse salım oy salım
Atıver cenberi of salın üstüne
Karalar mı giydin alın üstüne

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

482 ÖYLE SERMESTEM Kİ İDRAK ETMEZEM DÜNYA NEDİR

(BEYÂTÎ GAZEL)

Ah balam..Öyle sermestem ki idrâk etmezem dünya nedir aman
Ah... Ben kimem sakî olan kim bâde-i sahba nedir medet (aman)^3
yandım aman aman aman aman aman

Ah.. Gerçi cânandan dil-i şeydâ için kâm isterem medet (aman)^3
Ah... Sonra cânan bilmezem kâm-ı dil-i şeydâ nedir medet (aman)^3
yandım aman aman aman aman aman

Hikmet'i dünya ve mâfiha bilen ârif değil aman aman aman
Ah... Ârif oldur bilmeye dünya ve mâfiha nedir (aman)^3
yandım aman aman aman aman aman

Ah-ü feryâdın Fûzûli incidüptür âlemi
Kerbelây-ı aşk ile hoşnut isen kavgâ nedir medet (aman)^3
ah ah yar ey

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

483 PENBE-İ DAĞ-I CÜNÛN İÇRE NİHANDIR BEDENİM

(KARCIĞAR-NEVRUZ GAZEL)

Ah ... Penbe-i dağ-ı cünûn içre nihandır bedenim
Ah... Diri oldukça libâsım budur ölsem kefenim medet aman ah aman

Ah... Cânı cânan dilemiş vermemek olmaz ey dil
Ah... Ne nîza eyleyelim ol ne senindir ne benim medet aman aman
yandım aman aman aman can canım

Ah balam.. Tavk-ı zencîr-i cünûn daire-i devlettir (aman)[5] medet ey ey ey
Ağam... Ne reva kim beni andan ayıra za'f-i tenim
Ne reva kim beni andan ayıra za'f-i tenim medet aman aman
yandım aman aman aman Hüdam aman

Ah... Edemem terk-i Fûzûli ser-i kûyun yarın
Ah... (Vatanımdır)[3] vatanım medet (aman)[3] ah ah yar ey hey

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Cemil Cankat*

484 PENCEREDEN KAR GELİYOR

Pencereden kar geliyor
Aman anem... Gurbet bana zor geliyor
Sevdiğimi eller almış
Aman anem... O da bana (ar geliyor)[2]
Le le yandım o da bana ar geliyor

Yüksek dağlar serin olur
Aman anem... Engin sular derin olur
O benim sevdiğim güzel
Aman anem... Gurbet elde (gelin m'olur)[2]
Le le yandım gurbet elde gelin m'olur

Yöresi : *Sivas-Divriği* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*
Kaynak:*Fevziye Dökmetaş*

485 PENCERESİ MAVİ BOYA

Penceresi mavi boya
Ben kurbanam sizin soya
Sizin soyda bir güzel var
Saramadım doya doya

Kara koyun iz ediyor
O yar bana göz ediyor
Çok nazlanma küçük gelin
Komşularım söz ediyor

Şu tarlaya su bağladım
Gittim geldim ben ağladım
Çok nazlanma küçük gelin
Meylimi sana bağladım

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Bedia Akartürk*
Kaynak:*Abbas Sütçü*

486 PINARA VARDIM DA NE KANLI PINAR

Pınara vardım da ne kanlı pınar
Beni böyle yaktı da bu zalım kader
Sahipsiz olanı kim olsa döğer
Benim yarem balta hançer yarası oy

Sabahdan kalktım ki dağlar alaca
Pınardan geliyor kanlı salaca oy
Kimselerim yok ki salam ilaca
Benim yaram balta hançer yarası oy

Tamey gümanlıydı oğlum olacak
Oğlum olup ocağımı yakacak
Gardaşlarım yok ki hayfım alacak
Benim yaram balta hançer yarası

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen :*C. Garyağdıolğu*

Kaynak: *Cabbar Garyağdıoğlu*

487 RÖ'YADA MEN CENNET ŞAMINI CAN İÇRE REHŞAN TAPMIŞAM

(HEYDERİ-RİTMİK-ZERBİ MUGAMI)

Rö'yada men cennet şamını can içre rehşan tapmışam
Ol şame yüz pervaneni bir anda gurban tapmışam
veya
Görek kimdir salan şura edir meşhuru Mecnunu
Ki bilmez mendedir gafil terigi eşgi mezmunu

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Cevdet Günebakan*

Kaynak:*Cevdet Günebakan*

488 SABAH KALKALIM ERDEN-(BEY VELED)

(BARAK AĞZI)

Aman efendim... Sabah kalkalım erden
Aman... Kılıç kuşanalım birden
Düşmana gidelim erden
Yavruları vermeyelim
Aman efendim... Tatlı canım sana kurban efendim
aman efendim oy oy

Aman efendim... Sarayın altından geçtim
Aman... Yar elinden bade içtim
Bey Veled'den vazmı geçtim
.....
Aman efendim... Tatlı canım sana kurban efendim
aman efendim oy oy

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin*
Kaynak: *Şükrü Değer*

Derleyen :*Ayhan Değer*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

SABAH GÜNEŞİ DOĞDU ÇIKTI YÜCEDEN

(BOZLAK-AĞIT)

Sabah güneş doğdu çıktı yüceden
Işığı düştü pencereden pezeden
Uykusuz mu kaldın giden geceden
Uyan ey derdine yandığım Kamber'im uyan

Sabah oldu tan yerleri atıyor
Cemi kuşlar top top olmuş ötüyor
Herkes sevdiğini almış yatıyor
Uyan ey derdine yandığım Kamber'im uyan

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Mehmet Kara*
Kaynak: *Bahri Altaş*

490 SABAHINAN DOĞAR SEHER YILDIZI

(BOZLAK)

Sabahınan doğar seher yıldızı
Ne kostak geliyon gâvurun kızı
Aman... Yanağı bal olmuş dudak kırmızı
Her yanı da mahmur olmuş sevdiğim

Atımı bağladım ben bir yoncaya
Selam söylen gülü goncaya
Aman... Ben de meraklıydım beli inceye
Saramadım da saran kollar kırılsın

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Aşık Ali Sultan*
Kaynak: *Aşık Ali Sultan*

491 SABAHTAN CEMALİN SEYRAN EYLEDİM

Sabahtan cemalin seyran eyledim
Gönüller perişan elinden durnam
Nice bekleyeyim gurbet ellerde
Hiç bilen yok mudur halinden durnam

Sen seher yelisin gider gelmezsin
Gelirsen de bana bakî kalmazsın
Seni uçuranlar murad almasın
Seni kim uçurdu gölünden durnam

Pir Sultan Abdal'ım cemalın güzel
Aradım bulamadım bu derde derman yazan
Şimdi senin ismin cennette gezer
Kalma bizim için yolundan durnam

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Aziz Şenses*

Derleyen : *Ahmet Yamacı*
Notalayan : *Ahmet Yamacı*

SABAHTAN UĞRADIM BEN BİR GÜZELE

(AĞ GELİN)

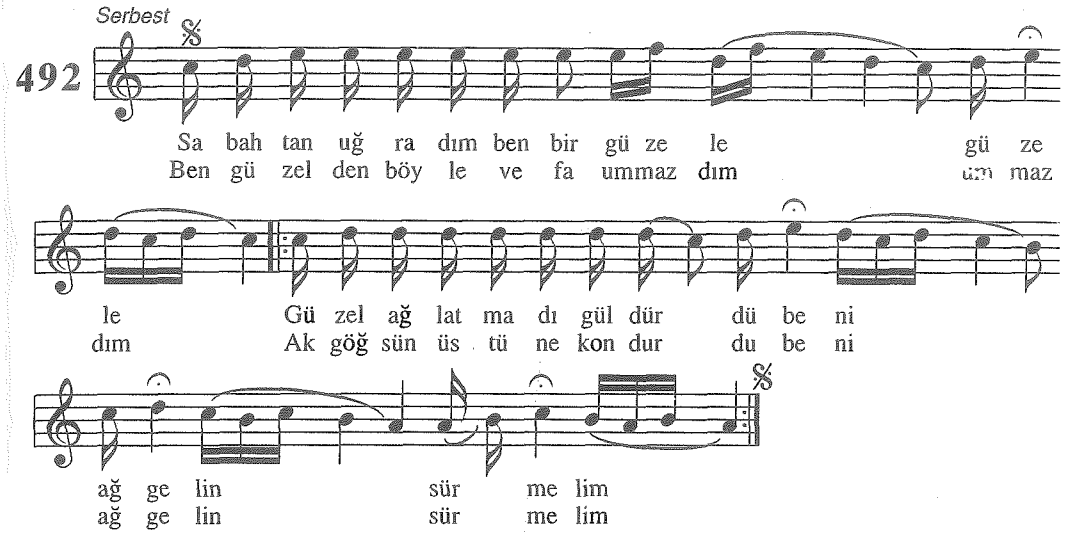

Sabahtan uğradım ben bir güzele güzele
Güzel ağlatmadı güldür beni ağ gelin sürmelim
Ben güzelden böyle vefa ummazdım ummazdım
Ak göğsün üstüne kondurdu beni ağ gelin sürmelim

Şahin gibi yükseğinden uçarken uçarken
Keklik gibi engininden geçerken ağ gelin sürmelim
Ab-ı kevser ırmağından içerken içerken
Susuz pınarlardan kandırdı beni ağ gelin sürmelim

Yöresi : *Çankırı* Derleyen : *Mehmet Demiroğlu*

Kaynak: *Mehmet Demiroğlu*

493 SABAHTAN MI DOĞDUN SEHER YILDIZI

(BOZLAK)

Sabahtan mı doğdun seher yıldızı
Salınıp gezersin zalımın kızı
Yüreğime koydun bir ince sızı
Sultanım sultanım sarı sultanım
Canım imikte gönül sende kurbanım
Sultanım sultanım sarı sultanım
Sonra benim olun sen de utanın

Ayağına giymiş allı ediği
Ağlaya ağlaya aştı gediği
Gine oldu düşmanların dediği
Sultanım sultanım sarı sultanım
Canım imikte gönül sende kurbanım
Sultanım sultanım sarı sultanım
Sonra benim olun sen de utanın

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Yaşar Tapan*

Kaynak: *Yusuf Tapan*

494 SAÇIMIN AKINA BAK

(II. VARYANT)

Ah gönül... Saçımın akına bak
Ah yavrum... Gözümün yaşına bak
Ah oğul... Kimi sevsem yar olmaz
Talihsiz başıma bak
Hayın gönül zalım gönül uslan gönül

Ah gönül... Gözlerim arar seni
Ah yavrum... Haldan düşürdün beni
Ah oğul... Selamı dahi kestin
Helal etmem ben seni
Hayın gönül zalım gönül uslan gönül

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Ali Haydar Gül*
Kaynak: *Mürsel Kılıç*

495 SAÇININ AĞINA GARASINA GURBANAM

(MUGAM)

Saçının ağına garasına gurbanam (ay ana)^2
Könlünün o hezin laylasına gurbanam (ay ana)^2
Eziz anam ay ana ay ana
Dünya bir yana sen bir yana ay ana
Men sene gurbanam ana

Geceler sübhe dek gadam aldın (ay ana)^2
Eziz laylanı bahar bilmişem yaz bilmişem (ay ana)^2
Eziz anam ay ana ay ana
Dünya bir yana sen bir yana ay ana
Men sene gurbanam ana

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*
Kaynak: *Ali Sait Adıgüzel*

496 SAĞ YANIMDAN PENCEREYİ KIRDILAR

(ARGUVAN AĞZI)

Sağ yanımdan pencereyi kırdılar
Beşi birden içeriye girdiler
Çalını çırpını bizi yordular
Mümkünüm kesildi düştüm (yolara)^2
Neyleyim neyleyim
Soysuz adam ben seni neyleyim
Ah vefasız ben de seni neyleyim aman

Emmimoğlu kaygılara dalmışsın
Doğmuş kervankıran yolda kalmışsın
Ardım sıra da aramaya gelmişsin
Mümkünüm kesildi düştüm (yolara)^2
Neyleyim neyleyim
Soysuz adam ben seni neyleyim
Ah vefasız ben de seni neyleyim aman

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Hasan Durak*

Kaynak:*Hasan Durak*

497 SALINI-SALINI DA YANIMDAN GEÇTİ

(ARGUVAN AĞZI)

Ah (aman)[3]...Salını salını da le le yanımdan geçti ah (aman)[6]
Yaktı beni de Arguvan'da bir güzel (amman)[4]
De güzelim (amman)[4] ah belalım (amman)[2]
Bir akşam üzeri de gönül köşküne ah (aman)[5]
Çekti benide Arguvan'da bir güzel (amman)[4]
De güzelim de amman amman belalım aman aman

Ah (aman)[3]...Kuşlar öter de Arguva'nın taşında ah (aman)[6]
Çok dolaştımda o güzelin peşinde ah (amman)[4]
De güzelim (amman)[4] ah belalım (amman)[2]
Bir akşam üzeri de çeşme başında ah (amman)[5]
Öptü beni de ne'dim Arguvan'da bir güzel (aman)[4]
De güzelim de aman aman belalım aman aman

Yöresi : *Rumeli* Derleyen : *Hüseyin Yaltırık*

Kaynak: *Hüseyin Yaltırık*

498 SALKUVAN İÇİNDE BİR İNCE KALDIRIM

(ALİ YAZICI AĞITI)

Salkuvan içinde bre (bir ince kaldırım)[2]
Ali Yazıcı'mı da vurmuşlar gidin kaldırın
Demedim mi sana be Ali Yazıcı'm inme de ovaya
Zaptiyeler pusu kurmuş Yazıcı'mı da vurmaya

Sallan kavak sallan da çınar (dalinde kurusun)[2]
Ali Yazıcı'yı da vuranın elleri elleri kırılsın
Demedim mi sana Ali Yazıcı'm inme de ovaya
Zaptiyeler pusu kurmuş Yazıcı'mı da vurmaya

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

499 SANA DİL VERDİM İSE YIK DA HARAP ET Mİ DEDİM

(HÜSEYNÎ GAZEL)

Of of of ah ah aman aman ah aman aman
Ah... Sana dil verdim ise yık da harap et mi dedim aman (ah aman)^2
Ah... Nâr-ı hicre ciğerim yak da kebap et mi dedim medet
ey gönül ey ah ah aman aman

Gel de zevkeyle âfifâne dedimse sana ben (aman)^2 (ah)^3 (aman)^2
Ah.. Rûkâba bezmime gir nûş-i şerap et mi dedim? ah
Ah... Rûkâba bezmine gir nûş-i şerap et mi dedim medet ey gönül
ey ah ah aman aman aman of of of

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

500 SANA DİL VERDİM İSE YIK DA HARAB ETMİ DEDİM

(GAZEL)

Sana dil verdim ise yık da harab et mi dedim
Narı hicre ciğerim yakta kebab et mi dedim (aman)^3

Gelde zevk eyle âfifâne dedimse sana ben
Rukâba bezmine gir nuş-i şarap et mi dedim (aman)^3

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

501 SANKİ SAM YELİSİN ESTİN BAĞIMA

(BOZLAK)

Sanki sam yelisin estin bağıma oy
Soldurdun bağımda gülümü kader oy
Düşürdün yolumu gönül (dağına)2 oy
Aman aman aman aman belalı kader oy
Aşırdın dağlardan yolumu kader
Ayırdın dağlardan yolumu kader

Yar aşkına gizli gizli ağlarken oy
Hasretiyle ciğirimi dağlarken oy
Gönül sazı yar aşkına (çalarken)2 oy
Aman aman aman aman belalı kader oy
Bozma düzenimi telimi kader
Bozma düzenimi belalı kader

Sanki mecnun gibi attın çöllere oy
Düşürdün beni dilden dillere oy
Düşürdün garibi gurbet (ellere)2 oy
Aman aman aman aman belalı kader oy
Gelip de sormadın halımı kader
Bir kere sormadın halimi kader

Yöresi : *İçel-Mut-Silifke* Derleyen : *Musa Eroğlu*

Kaynak: *Musa Eroğlu*

502 SARI YAYLAM SENİ YAYLAYAMADIM

Of... Sarı yaylam seni yaylayamadım kar iken
Yavru palazımı da avlayamadım tor iken
Sende bu güzellik bende bu gençlik var iken of of
Alırım ahtımı da koymam yar sende of of sürmelim

Of... Göçer Yörükler de her koyaklar yurt olur
Nazlım göçmüş de yüreğime dert olur
Bu ayrılık da senin ilen dört olur of of
Alırım ahtımı da koymam yar sende of of sürmelim

Yöresi : *Malatya-Arguvan*
Kaynak:*Mehmet Seske*

Derleyen :*Mehmet Seske*
Notalayan :*Uğur Kaya*

SARI ÇİÇEK SARARDIYI DAĞLARI

(ARGUVAN AĞZI)

503

Sarı çiçek sarardıyı dağları
Kırmızı gül bezediyi bağları
İkimizin gün görecek çağları
Ölenecek bana bir dert eyleme

Ben seni severim sen de seversen
Kör olasın el sözüne gidersen
Diyar-ı gurbete gider kalırsan
Ölenecek bana bir dert eyleme

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Çekiç Ali*

Kaynak: *Çekiç Ali*

504 SARI YAZMA YAKIŞMAZ MI GÜZELE

(BOZLAK)

Sarı yazma yakışmaz mı güzele
Saraldı gül benzim döndü gazele
Ben gidiyom sen yarini tazele tazele
Al da beni taştan taşa çal güzel oy çal güzel

Sevda köşesinde bıraktım postu
Muhabbet kadimdir unutmam dostu
O ak ellere de olayım testi vay testi
Al da beni taştan-taşa çal güzel vay güzel

Yöresi : *Sivas-Şarkışla* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak:*Ali İzzet Özkan*

505 SEFİL BAYKUŞ NE GEZERSİN BU YERDE

(BOZLAK)

Sefil baykuş ne gezersin bu yerde
Yok mudur vatanın illerin hani
Küsmüş müsün selamımı almadın
Şeyda bülbül şirin dillerin hani

Emmim kızı aç kapıyı gireyim
Hasta mısını halin hatırın sorayım
Susuz değil misin bir su vereyim
Çaylarda çalkanan sellerin hani

Civan da canınana böyle kıyar mı
Hasta başın taş yastığa koyar mı
Ergen kıza beyaz bezler uyar mı
Al giy allı balam alların hani

506 SEBR ELE GEREK GÜN GEÇİRE EHLİ-EŞK OLAN

(SEMAYİ ŞEMS RİTMİK-ZERBİ MUGAMI)

Sebr ele gerek gün geçire ehli-eşk olan
Her derd olursa ahırı bir gün devası var

Hicaz

Goy gadem diyarı-mehebbet belalıdır
Ne ibtidası var onun ne de ki intahası var

Sarenc

Bir daş ürekli dilbere çohtan vurulmuşam
Ne hermi var ne dostluğu var ne edası var

Şairler içre sanma hünersizdir Vahid'i
Vahid ne olsa da yene bir iddiası var

II. VARYANT

Ay yüzlü nigârım kime mehman olacagsan
Bir söyle kimin şenine şayan olacagsan

Şahlıg çetiri var başın üstünde bu akşam
Ember çetirinle kime sultan olacagsan

Şekker demerem ben sene ondan da şirinsen
Dilber nece bir behtevere can olacagsan

Zulmet gece sen nurlu çırag bed göze gelme
Ey abi-heyat sen kime canan olacagsan

Gettin nece bes tab elesin hicre Nizami
O heste iken sen kime derman olacaksın

Yöresi : *Kastamonu*
Kaynak: *Avni Özbenli*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Notalayan : *Muzaffer Sarısözen*

SEHER VAKTI BÜLBÜL AĞLAR EKSERİ

(KOŞMA)

507 *Serbest*

Se her vak ti bül bül ağ la rek se ri
Se her vak ti se nin a hü zâ rın dan

ek se
za rı n

ri Ah bül
da n Ah dü

bü lün göz ya şı de ler mer me ri Se
şer bir vel ve le gül şe ne bül bül Sen

nağ lar sın gü lü n yok tur ha be ri
de mi ay rıl dın naz lı ya rin den

Ya zık tır öm rü ne di vâ ne bül bül
Gi rif tar sın der di hic râ na bül bül

Tempo

a bül bü l Ey se nağ lar sın
a bül bü l Ey sen de mi ay

Seher vaktı bülbül ağlar ekseri-ekseri
Ah.. Bülbülün göz yaşı deler mermeri
Sen ağlarsın gülün yoktur haberi
Yazıktır ömrüne dîvane bülbül a bülbül
Ey.. Sen ağlarsın gülün yoktur haberi
Yazıktır ömrüne dîvane bülbül ey

Seher vaktı senin ahu-zarından-zarından
Ah.. Düşer bir velvele gülşene bülbül
Sende mi ayrıldın nazıl yarinden
Giriftarsın derdi hicrana bülbül a bülbül
Ey.. Sen de mi ayrıldın nazlı yarinden
Giriftarsın derdi hicrana bülbül ey

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Gazi Özdem*

Derleyen : *Gazi Özdem*

508 SEHER VAKTİ BÜLBÜL EYLEME FİGAN

(BOZLAK)

Seher vakti bülbül eyleme figan
Gözümün yaşları dinmedi bir an
Şu garip gönlümü eyledi viran
Virane gönlümü eyler bulunmaz
Dost bulunmaz yar bulunmaz

Şeyda bülbül gibi güle konmadım
Murad alıp şu dünyada gülmedim
Gittin ela gözlü geri dönmedim
Hiç bir ikrarından ahdın bulunmaz
Dost bulunmaz yar bulunmaz

Garipler gurbette ah çekip ağlar
Bu ayrılık her an kolumu bağlar
Gideceğim yare yol vermez dağlar
Dağlar engel oldu sıla bulunmaz
Dost bulunmaz yar bulunmaz

Yöresi : *Sivas-Divriği*
Kaynak: *Aşık İsmail İpek*

Derleyen : *Aşık İsmail İpek*

509 SEHER YELİ BİZİM ELE GİDERSEN

Seher yeli bizim ele gidersen yavru gidersen
Selam söyle eller bana küsmesin
Yol uğrayıp viran bağa varırsan oy
Gülü solmuş dallar bana küsmesin

Yosun sarmış pınarının taşını aman taşını
Çok avladım ördeğini kuşunu
Damla damla dökerek göz yaşını oy
Gitti diye çöller bana küsmesin

Yöresi : *Irak-Kerkük*
Kaynak: *Abdulvahit Kuzeçioğlu*

Derleyen : *A. Kuzeçioğlu*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

SEHERDEN SADA GELİ

(BEŞİRİ HOYRAT)

İ ki si ya da ge li
De de ge ne bi rö lüm bi ray rıl ma kh
İ ki si ya da ge li
A ya ra ya ra yar a
yar a yar a yar e lin den
A ma na ma na man a ma na man
a man e luv dan Hiç bil mem ha ra
ge dim

Baba bugün... Seherden sada geli
Zulmu çok dada geli
dönüm dinuve dönüm ha bes men ölüm
Ey öz ağam oğlu. Bir ölüm bir ayrılmak
İkisi bir yada geli
Dede gene.. Bir ölüm bir ayrılmak
İkisi yada geli
A yar ayar (ayar)[4] eluvden
Aman aman (aman)[4] eluvden
Hiç bilmem hara gedim

Baba bugün... Seherde oyan yeri
Sîneme dayan yeri
dönüm dinuve dönüm he bes men ölüm
Ey öz ağam oğlu. Yüz il sel gelse dolmaz
Bir gün ğam oyan yeri
Dede gene... Yüz il sel gelse dolmaz
Bir gün ğam oyan yeri
A yar ayar (ayar)[4] eluvden
Aman aman (aman)[4] eluvden
Hiç bilmem hara gedim

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Erol Parlak*
Kaynak: *Neşet Ertaş*

511 SEHER YELİ HER YELLERİN BAŞISIN

(BOZLAK)

Seher yeli her yellerin başısın
Sabah olsun tan yerleri ışısın
Çiğ düşsün de gül sineler üşüsün
Yarin ak göğsünü döğ seher yeli
Sen de muradına er seher yeli

Halim arzedeyim selamım götür
Gidersen silaya var seher yeli
Ne söyler Sultanım bir haber getir
Lütfû ihsan eyle oy seher yeli
Sen de muradına er seher yeli

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Bakır Karadağlı*

Kaynak: *Bedii Yoluk*

512 SEN GİDERESEN SENİ KİMDEN SORAM YAR

(İSFAHAN)

Sen gidersen seni kimden soram yar
Siyah zülfün mah yüzüne örem yar
Hasret kaldım gül yüzünü görem yar
Dağlar aman çöller aman kaderime (aman)[4]
Ölüm nenni gülüm nenni
Beşikte belenim nenni nenni

Yöresi : *Adana* Derleyen : *Salih Turhan*

Kaynak: *Hasan Temel*

513 SEN GİTTİKÇE ÂFETÎ DEVRAN OLACAKSIN

(GAZEL)

Sen gittikçe âfetî devran olacaksın
Çok canlar yakıp âteşî sûzan olacaksın
Amman amman çağın geçecek
Ettiklerine vallahi sende pişman olacaksın aman
Çok canlar yakıp âteşî sûzan olacaksın of of olacaksın

Amman aman imtikam almak dilersin ben gibi bîçareden
İşte gönlüm işte kalbim işte sen ben çıkayım aradan
İşte gönlüm işte kabim işte sen ben de çıktım aradan

Aman aman intikam alır senden seni beni Yaradan aman
İşte gönlüm işte kalbim işte sen ben çıkayım aradan
İşte gönlüm işte kabim işte sen ben de çıktım aradan

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Salih Turhan*

Kaynak: *Bülbül Mehmetoğlu*

514 SEN MENİ TENHA GOYUP GETTİN MENİ CANI KEREM

(MUGAM)

Sen meni tenha goyup gettin meni canı kerem
İrehmi goyma meni hicran oduna yanım kerem kerem ay

Bilmem ata nedir, ana nedir elvan nedir
Sen mene oldun bele candan eziz canım kerem kerem ay

Galbime bir issi girmişdi adı Dilber mi nedir
Gâh Arzudur gâh Şirin heç dadı bilmem nedir nedir ay

Bezmişem ata anadan görmeyir heç şeyi gözüm
Bu perişan halımın heç illetin bilmem özüm özüm ay

Zerre gatirin dövletin yohtur gözümde hörmetin
Anlamam billah dövletle dünya lezzetin a balam ay canım ay

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Salih Turhan*

Kaynak: *Bülbül Mehmetoğlu*

515 SENİ HER GÖRENDE SEVGİLİM

(MUGAM)

Seni her görende sevgilim neden mene ayrılıhtan söbhet açırsan
Seni kölge gibi izledikçe menden gizlenirsen menden gaçırsan

Söyle sen könlümün sözünü açıp and olsun aşkına senden küsmerem
Senin nezerinde sayılsam artıh acı söz demerem dodah büzmerem a balam ay

Mihnete yar gelmerem inan ki yarım üzülme balam sene tanış tapılar a balam ay
Deyir mi belki meni de özüne benzet bütün varlığıyla seven tapılar
Aman aman aman bedad aman aman aman ay dadı neynim ay dad

Gel gine getme sevimli dilberim yollarını gözleyip intizar gözlerim
Gel gel canım gadan alım yar sensiz gülmez arzularım yar

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak: *Ökkeş Dehmenoğlu*

Derleyen : *Şenel Önaldı*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

SIRA BEYLER GÖÇÜN ARKASIN GÖZLER

(BARAK AĞZI)

Sıra beyler göçün arkasın gözler
Yine şenliklendi ey dereler düzler oy oy oy oy oy
Bölük-bölük (olmuş)^{2} gelinler gızlar (oy)^{6}
Onlar da çölde sızlanır gider oy oy oy oy
Bölük bölük olmuş da gelinler gızlar
Onlarda çölde sızlanır gider oy

Bizim beylerimiz düştüler yola
Ela gözlerine ben olam köle oy oy oy oy oy
Ah vahtı geçti (gider)^{2} muhabbet ile (oy)^{6}
Onlar da kurt dilinden söyleşip gider oy oy oy oy
Bölük bölük olmuş da gelinler gızlar
Onlarda çölde sızlanır gider oy

Yöresi : *Erzurum-Kars*
Kaynak:

Derleyen : *Kurbani Kılıç*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

SIRA SIRA GELEN MEKTEP UŞAĞI

(DERBEDER)

Sıra sıra gelen mektep uşağı aman (uşağı)2
Ah..Neden eller geldi Zöhrem gelmedi ey vah hey (ey)3
Neden eller geldi Zöhrem gelmedi vah (aman)6
Neden eller geldi Zöhrem gelmedi

Çığrışın bülbüller mestedin bağı aman (bağı)2
Ah..Zöhrem Han Tahir'in çeşmi çırağı ey vah hey (ey)3
Neden eller geldi Zöhrem gelmedi vah (aman)6
Neden eller geldi Zöhrem gelmedi

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Celal Güzelses*

Derleyen :*Celal Güzelses*
Notalayan :*Zülküf Altan*

SİLMEDİN GÖZ YAŞINI AŞKIN İLE AĞLIYANIN

(İBRAHÎMİ-DÎVÂN)

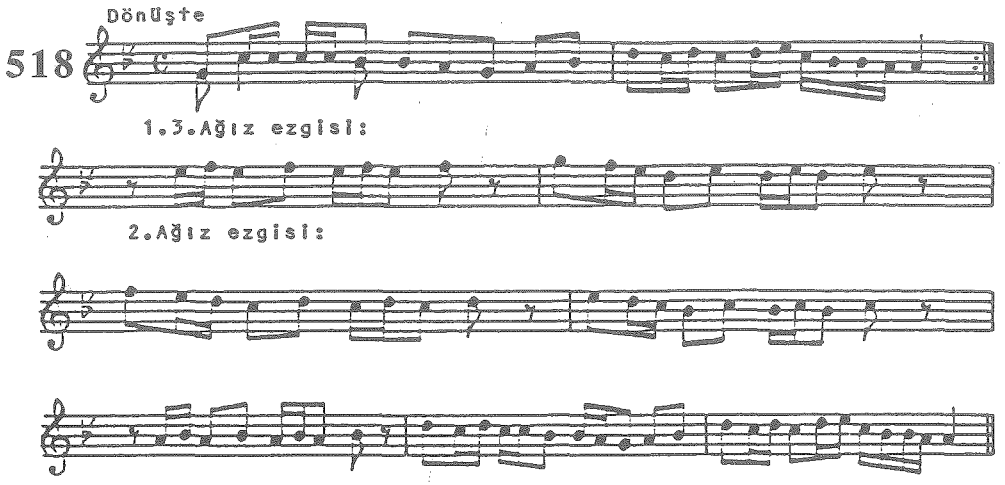

Silmedin göz yaşını aşkın ile ağlıyanın (aman)^2
Vay ehvalına zalim sana bel bağlıyanın (aman)^2

Aman...Öyle zahm açtı nigâhın kılıcı sîneme ki (aman)^3
Pârelendi ciğerim yârelerim bağlıyanın
(amman amman aman)^3 aman aman

Şem'e pervâneyi yandırdığı için yanmadadır (aman)^3
Ciğeri dağlanır elbette ciğer dağlıyanın
(amman amman aman)^3 aman aman

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

519 SİZE DERİM SİZE BEYLER AĞALAR

(ELBEYLİ AĞZI)

Size derim size de beyler ağalar
Dost elinden sevdiceğim ağlar
Geldiğimi duymamış da akça kuğular
Daha Elbeylioğlumu da İstanbul'da sanıyor

Yasını çekerim de zülfü burmanın
Dudak şeker olmuş da dili hurmanın
Korkusu kalmamış da güvel durnanın
Üç gün oldu da aynılız'da dönüyor

Yöresi : *Burdur-Dirmil* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Kadir Türen*

520 SİZİN YAYLANIZIN ŞALBALARI KURUMUŞ

(GURBET HAVASI)

A gız.. Sizin de yaylanızın şalbaları kurumuş
Sevip de sevip ayrılması ne de zorumuş

A gız.. Çekin mayaları düze gidelim
Dirmil yaylasına geze gidelim

A gız.. Bahçeye duguk konmuş allar açmış dalına
Yalnız mı düştün aman güzel yayla yoluna

A gız.. Yaylam hani ya da senin yellerin
Yellerin de varıp da goyup giden ellerin

A gız.. Bizim dağlarımız ala karlıdır
Acep şu dünyada benim gibi var mıdır

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Kaplan Tarsus*

Derleyen : *Kaplan Tarsus*

521 SOKAK ARASINDA KANLI KASAPLAR

Sokak arasında kanlı kasaplar
İnsan evladınada kama mı saplar
Cenazem kalkıyor bakın ahbaplar
Oy babam oy zalım babab oy
Söyle baba ben suçumu bileyim
Bileyim de ecelimle öleyim oy babam oy
Zalım babam oy

Sokak arasına kanım yayılır
Anam figan eder bacım bayılır oy babam oy
Zalım babam oy
Söyle baba ben suçumu bileyim
Bileyim de ecelimle öleyim oy babam oy
Zalım babam oy

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Çekiç Ali*

Derleyen : *Neşet Ertaş*

522 SON BAKIŞIM OLDU TOKLİME'NİN KÖYÜNE

(BOZLAK-AĞIT)

Son bakışım oldu da Toklime'nin köyüne
Ağlayı ağlayı da indim ırmak kıyına
Kan gibi akıyor da baktım suyuna
Ağla anne kaderime yazıma
Hem canıma kıydım hem de kuzuma

Acel gelmiş de anam adım adım
Analığım heç insafı yoğudu
Kınaman komşular derdim çoğudu
Ağla anne kederime yazıma
Hem canıma kıydım hem de kuzuma

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Sırrı Sarısözen*

523 SÖKÜLÜN DURNALAR ZAMANI GELDİ

Sökülün durnalar da zamanı geldi oy
Ayrılık firkati bağrımı deldi ey ey
Ayrılığın ataşına közüne oy
Ben giden de yanın tütün durnalar ey

Durnam nerden gelin alemin mi var oy
Belinde dividin kalemin mi var ey
Bana nazlı yardan salamın mı var oy
Eylenin de haber verin durnalar ey

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *İlhan Başgöz*

Kaynak: *Ali İzzet Özkan*

524 SÖKÜN AYI GELDİ ÇİĞDEMLER BİTTİ

Sökün ayı geldi çiğdemler bitti
Çırpını çırpını bakışın kuşlar
Gurbet elin kahrı yaktı kül etti
Yanın benim gibi tutuşun kuşlar

Sarı çiğdem mor menevşe kokuyor
Yeşil suna yaylamızda şakıyor
Şimdi yavrularım yola bakıyor
Bu gün bizim köye yetişin kuşlar

Gidin kuşlar gidin söylen yarime
Sahip olsun namusuma arıma
Sarılın boynuna benim yerime
Hal hatırdan sonra öpüşün kuşlar

Yöresi : *Malatya-Arguvan*
Kaynak:*Ali Sait Adıgüzel*

Derleyen :*Ali Sait Adıgüzel*

525 SU YOLUNDA BEN O YARE KAVUŞTUM

(ARGUVAN AĞZI)

Su yolunda ben o yare kavuştum
Yar aşağı ben yukarı savuştum
Küsülüyüm ben o yare söylemem
Öptüm yanağından gine barıştım
Ara ver ara ver dağlar ara ver
Götür selamımı nazlı yara ver
Eğer o kız selamımı almazsa
Geri getir selamımı bana ver

Sabahtan erkenden giden bir sucu
Çağırdım sucuyu eylemedim
Sucu bana bekarlık da zor dedi
Lal oldu dillerim söyleyemedim
Ara ver ara ver dağlar ara ver
Götür selamımı nazlı yara ver
Eğer o kız selamımı almazsa
Geri getir selamımı bana ver

Yöresi : *Ortaanadolu*
Kaynak: *Zekeriya Bozdağ*

Derleyen : *Zekeriya Bozdağ*

526 SULTAN SÜLEYMAN'A KALMAYAN DÜNYA

(BOZLAK)

Sultan Süleyman'a kalmayan dünya
Bu dağlar yerinden ayrılır bir gün
Nice bin senedir alınan canlar
Hakkın emri ile verilir bir gün

Karac'oğlan der ki dağ üstüne dağ olsam
Etrafında lale sümbül bağ olsam
Ağ'olsam da paşa olsam bey olsam
Yakasız gömleğe sarılır bir gün

Yöresi : *Sivas* Derleyen : *Ali Sultan*

Kaynak: *Ali Sultan*

527 SUNA BOYLUM AYRI DÜŞTÜ YOLUMUZ

Suna boylum ayrı düştü yolumuz oy
Ben gidiyom ıssız kalsın eliniz oy oy
Beni goyup başkasına varırsanoy
Bahçanda açması gonca gülünüz oy oy

Yüce dağ başında armut ağacı oy
Dökülmüş yaprağı kalmış ağacı oy oy
Eğer güzel bende göynün yok ise oy
Sen bana gardaş de ben sana bacı oy oy

Yüce dağ başında har olmazsın oy
Azrail olsan da can almazsın oy oy
Şu dünyayı diyar diyar dolaşsan oy
Gine benim gibi yar bulamazsın oy oy

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

528 SÜRME BENİ

(DİYARBAKIR ARAZBAR HOYRATI)

Oğul anam... Sürme beni
Oğul... Çek gözen sürme beni sürme beni
Oğul.... Kul olum kapan gelim
Valla(h)... Kerem et (sürme beni)[2] felek (ey)[6]

Oğul... Ben senin hayranınam yar
Gel etme üzme beni felek (ey)[6]
Oğul anam Valla(h).Ben senin hayranınam
Oğul gel etme ey üzme beni feryad (ey)[6]

Yöresi : *Diyarbakır*
Kaynak: *Yusuf Tapan*

Derleyen : *Yaşar Tapan*

529 SÜRME BENİ

(HOYRAT)

Sürme beni
Çek gözen sürme beni
Kul oldum kapan geldim
Ne olur yar sürme beni
Zalım elinden vay vay yar yar yar

Beni böyle
Sen ettin beni böyle
Dostlar ağlar düşman güler
Gördükçe beni böyle
Zalım elinden vay vay yar yar yar

Kurbanam her gelene
Zülfünden ter gelene
Mezarımı yüce yapın
Asker oğlum gölgelene
Zalım elinden vay vay yar yar yar

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Osman Öge*

Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

530 SÜRME BENİ

(MUHALİF HOYRAT)

Ah oğul bu gün. Sürme beni sürme beni
Ah ağam... Çek gözen sürme beni vay
Digel yangınım nedem digel baygınım nedem
Tutkunum nedem gel benim belalım aman
Ah yavrum... Eşikte kulun olam
Eşikte yavrum kulun olam vay ağam vay
Ah ağam... Kapından sürme beni digel digel yangınım nedem
Tutkunum nedem ben ah belalım aman aman

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Osman Öğe*

Derleyen :*Şenel Önaldı*
Notalayan :*Şenel Önaldı*

SÜSEN AÇMAZ SÜMBÜL AÇMAZ GÜL AĞLAR

(CIĞALI MAYA)

Ge li nim me lû l mah zu ne
yey ka nağ la re
Aranağme 1
y Ah ge li ni di m
ca na nım dan a yı r dı
Serbest
He le he le yar yar yar yar ya a
hey ca na n ya rey
Aranağme 1
ya r a
he y gü lüm
ne en ni ne
en ni ne en ni

va y ca na nım da n a a a a a
ah a a
a hey ay rıl dım
He le he le yar yar ya r ya r
Ya ar ca a
n ya r
Aranağme-1
Ya
r A he
y Gü lüm ne en
ni ne en

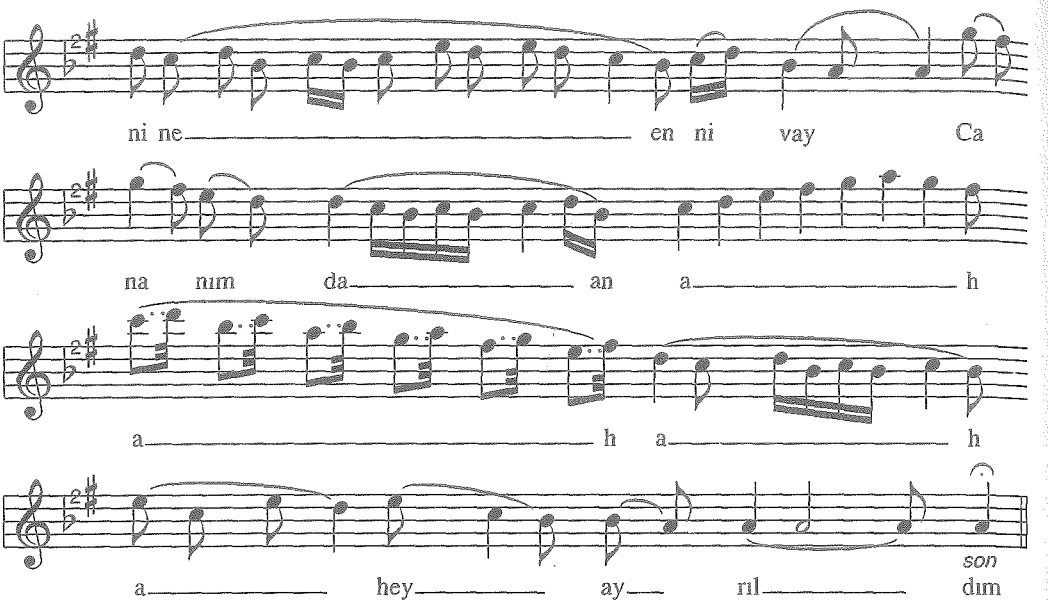

I.

Ah balam.. Süsen açmış sümbül açmaz gül ağlar
Ah yavru.. Gül dalına bülbül konmuş ah ey zâr ağlar
Ah yavru.. Benim gönlüm melûl mahzun (ey)[2] kan ağlar ey
Ah... Gülü nedem cânanımdan ayırdı
Hele hele yar yar yar yar yar ey
Cânan yar ey yar ah ey
Gülüm nenni nenni nenni vay
Cânanımdan ah ah ey ayrıldım

II.

İki bülbül figan eder bir güle
Revâ mı ki ben ağlıyam el güle
Yara değen düşman eli büküle
Gidem gelem ben gülümü derem yar

III.

Humar gözlüm bakışından doyamam
Ak gerdanda benleri çok sayamam
Çok güzelsin ben bakmaya kıyamam
Kıyanların bakanların kör olsun

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Hüseyin Kayhan*

532 SÜRMELİ KEKLİĞİM SUYA MI ENDİN

BURDUR SÜRMELİSİ (GURBET HAVASI)

Sürmeli de kekliğim suya mı endin sürmelim of
Bakma melül de mahzun bağrımı deldin sevdiğim
Sen de benim gibi yardan m'ayrıldın
Sürüden ayrılmış palaza benzer kekliğim sürmelim

Kekliğim de daştan daşa tüğersin sürmelim of
Akşamlar da olur bir yerlere dönersin palazım
Bir gün de olur öldüğümü duyarsın sevdiğim
Benim de gurbet ellerde öldüğüm galır sürmelim

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Çekiç Ali*

Kaynak: *Çekiç Ali*

533 ŞÂD OLUP GÜLMÜYOR KALBİ YASLIDIR

(BOZLAK)

Şâd olup gülmüyor kalbi yaslıdır
Karlı dağlar gibi başı pusludur.
Ela gözler nemli kiprik ıslıdır
Düşmüş Alman'a yolu Zeyneb'in.

Emsali yok da elden-Aşiretten
Destan olup söyleniyor dillerden
Garip bülbül gibi ıssız çöllerden
Solmuş bahçasında gülü Zeyneb'in.

Yöresi : *Erzurum-Aşkale*
Kaynak: *Arif Sağ*

Derleyen : *Arif Sağ*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

ŞAH HÜSEY(İ)'NİM ATTAN DÜŞMÜŞ

(ALEVİ AĞITI)

Kerbela'nın önü yonca
Boyu uzun beli ince
Şâh Hatay'ım katarınca
Ah Hasanım vah Hüseyin'im
Şehit düşmüş şâhı merdan vah Hüseyin'im

Bugün matem günü geldi
Senin derdin bağrım deldi
Ah Hasan'ım vah Hüseyin'im
Şehit düşmüş şâhı merdan vah Hüseyin'im

Kerbelâ'nın yazıları
Şehit düşmüş gazileri
Fatma ana kuzuları
Ah Hasan'ım ve Hüseyin'im

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Zekeriya Bozdağ*

Kaynak: *Zekeriya Bozdağ*

535 ŞAKİR EFENDİ DERLER GELDİM YANINA

(BOZLAK-AĞIT)

Şakir efendi derler geldim yanına
Katillik düşer mi senin şanına
İdam kağıdını takdın boynuma
Efendim efendim Şakir efendim
İafededе yardım eyle efendim

Şakir efendi derler yüzüme baktı
Olanca tüylerim ayağa kalktı
Bağladı sicimi boynuma taktı
Asıyorlar beni gel ağla bana
Nasıl dayanayım ben sana

Bileyidim Sungurlu'ya gitmezdim
Gafil durup martinimi vermezdim
Sol böğrümden değseydi de ölmezdim
Kanmaz uykulardan kaldırdın beni
Bende bir yiğidim öldürmen beni

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ramazan Şenses*

Kaynak: *Ökkeş Dehmenoğlu*

536 ŞEFTALİYİ ÇİTİL EYLEDİM

(BARAK AĞZI)

Aman... Şeftaliyi çitil eyledim
Yaralara fitil eyledim
Aldırdım nazlı yari elimden
Yeri göğü yaradana şükür eyledim
Aman dargın mıydın aman küskün müydün
Bana mı kin ettin de zalım giydin alları

Aman... Kırmızı çiçek açmış genede burada
Fitil işler benim ciğerimde yarada
Ben derdime yanar iken burada
Zalım kızı bayram ettin sen de orada
Aman dargın mıydın aman küskün müydün
Bana mı kin ettin de zalım giydin alları

Yöresi : *Kayseri* Derleyen : *Ali Canlı*

Kaynak: *Ahmet Gazi Ayhan*

537 ŞEKER DAĞININ HİÇ EKSİLMEZ GIRCISI

(BOZLAK)

Şeker dağının da hiç eksilmez gırcısı
Yüreğimde çıkmaz ah anam gurbet acısı
Evde ağlar durur neyleyim bir tek bacısı
Yol ver de geçeyim Şeker dağları
Sılada bıraktım gözü ağları

Şekerdağında avcılar gezer
Beni böyle yaptı ah anam zalım kader
Yağlı kurşun yedim neyleyim bağrım ezer
Yol ver de geçeyim Şeker dağları
Sılada bıraktım gözü ağları

Yöresi : *Yozgat* Derleyen : *Süleyman Sökmen*

Kaynak: *Mustafa Uslu*

538 ŞEN OLASIN YOZGAT DUMANIN GETMEZ

(BOZLAK AĞIT)

Aydost aman.. Şen olasın Yozgat dumanın getmez
Yavrılar pek küçük yerimi tutmaz
Turan'ım ufacık imdada yetmez
Vur gamayı gan damlasın döşümden
Ayırdılar beni ahbabımdan eşimden

Aydost aman.. Gezdirdiler Nohutlu'nun dağını
Erittiler yüreğimin yağını
Vurdular da Manişar'ın beyini
Vur gamayı gan damlasın döşümden
Ayırdılar beni ahbabımdan eşimden

Aydost aman.. Boğazköy derler ki ulu harman
Atlıyı görünce galmadı derman
Çalaptan mı geldide vur emri ferman
Vur gamayı gan damlasın döşümden
Ayırdılar beni ahbabımdan eşimden

Yöresi : *Elazığ* Derleyen : *İshak Sunguroğlu*

Kaynak: *Osman Öge*

539 ŞİMDİLİK SERDE HUMÂR-I NEŞE-İ MUZMAR DA VAR

(HİCAZ GAZEL)

Of of of ah ah aman
Ah... Şimdilik serde humâr-ı neşe-i muzmar da var aman aman
Ah... Bende hicrî kâkülünden başka derd-i ser de var
aman (of)^3 ah (aman)^3

Aman. Necm-i hâlin seyrine dîvane oluptur müşteri aman aman
Ah... Ey kamer-ruh bu saadet hangi sâd ahterde var
medet ey ey (aman)^3

Ah... Düştü mirat-ı süveydây-ı dile sevdayı yar ah aman aman
Ah... Remziye zanım budur meylin senin esmerde var aman
Ah... Remziya zannım budur meylin senin esmerde var
medet ey ah ah (aman)^3

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Zülküf Altan*

Kaynak:*Sami Kasap*

540 ŞU DAĞIN OYLUMUNA

Yavru gine..Şu dağın oylumuna
Vallah... Kuş konar yaylımına
Eğil gözlerinden öpem yavrum aman
Geldik yol ayrımına di gel zalım gel

Yavru gine..Okurum yazı bilmem
Vallah... Severim nazı bilmem
Bu kış yine buralıyım yavrum aman
Gelecek yazı bilmem

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Yunus Hattat*

541 ŞOKHIM DERESİNNEN ENDİ CEYRANIN SÜRİSİ

(KEREM HAVASI)

Ay ağalar... Şokhım deresinnen endi ceyranın sürisi
Sürüden ayrıldı ceyranın birisi
Aman Allah.. Avçı vurmuş khoş etmiş nergiz derisi
Kaç kuzulu ceyran yad avçı geli
Aman Allah.. Avçı vurmış al kanın beyaz toppuğına sındırmış
Mor miçekleri ala gözüne kondırmış
Okh atmış avçı gevlin yandımış
Kaç kuzulu ceyran yad avçı geli
Ay ağalar... Zalım olur da avçıların töresi
Koltuğunnan vurmış sızlar yarası

Ay halık... Neçe bin Lokman gibi cerrahlar geldi bulamadı çarası
Kaç kuzulu ceyran yadı avçı geli
Ay ağalar... Anadan babadan tobalıydım getmiyeydim bu ceyranın avına
Ay halık... Felek meni saldı bu nazik dilberin davına
Aman Allah.. Selevin İmam Ali İmam Abbasın aşkına
Yandı ciğerim hûn oldu bugün

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Melih Duygulu*

Kaynak: *Naciye Duygulu* Notalayan : *Melih Duygulu*

542 ŞU DAĞLARI DELEMEDİM

(AĞIT)

Şu dağları delemedim
Yol bulupta gelemedim
Halın hatrın soramadım
Gel sen küsme nazlı bubam

Şu dağları deler idim
Yol bulup ta gelir idim
Halın hatrın sorar idim
Gel sen küsme nazlı bubam

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Aziz Şenses*

Derleyen : *Aziz Şenses*
Notalayan : *Şenel Önaldı*

ŞU DÜNYADA ÜÇ NESNEDEN KORKARIM

Gele gele geldik bu kara taşa
Yazılanlar gelirmiş şu garip başa
Hasret kodun bizi kavim kardaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Karanlık seçemedim yolumu
Soğuk vurdu ayağımı kolumu
Ben kendime layık görmem ölümü
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Yöresi : *Erzincan-Kemaliye*
Kaynak:

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Notılayan : *Muzaffer Sarısözen*

ŞU EĞİN'İN KADI GÖLÜ BAŞINDA

(EĞİN HAVASI)

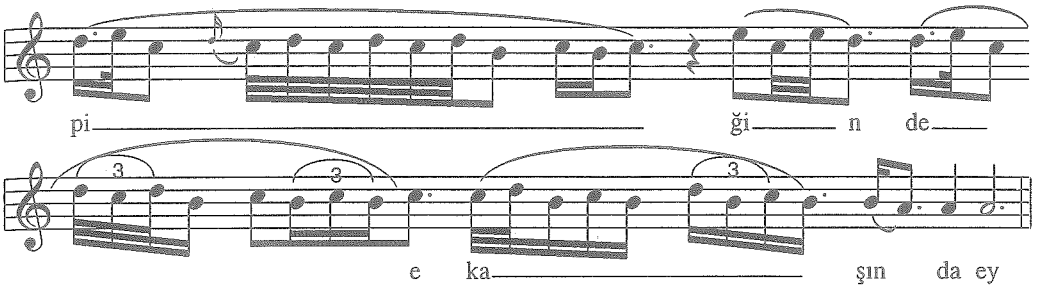

Şu Eğin'in Kadı gölü başında of
Bir kınalı keklik öter taşında of
Bir kardaş göndedim on beş yaşında ey
Kalem oynar kipriğinde kaşında of

Yöresi : *Çorum-Alaca* Derleyen : *Muharrem Akpınar*

Kaynak: *Muharrem Akpınar*

545 ŞU DÜNYADA GEZMEYİNEN BULUNMAZ

(BOZLAK)

Şu dünyada gezmeyinen bulunmaz
Bilin akıl kemaliniz var ise
Altın akçe ile satın alınmaz
Bilin akıl kemaliniz var ise

Bunun üçü bir ademde olmalı
Kişi kendi ettiğini bilmeli
Asılsız zâdelerden ibret almalı
Bilin akıl kemaliniz var ise

Akıl imiş şu dünyayı getiren
Fikir imiş her işleri bitiren
Gökte kulu rahmetine yetiren
Bilin akıl kemaliniz var ise

Virani'yem ağlayıp da zar eder
Girer usta meydanına kâr eder
Kadir Mevlam yok nesneyi var eder
Bilin akıl kemaliniz var ise

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*M. Bayındıroğlu*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan: *Ferruh Arsunar*

546 ŞU KARŞIKİ GÂVUR KÖYÜ

(AŞİRET HAVASI)

Şu karşıki gâvur köyü
Horozları bağnar m'ola
Küçük kız sabahtan kalkar
Annem der de ağlar'mola of

Büyük kız başın yunamaz
Küçük kız saçın öremez
Anam nice olmuş diyemez
Annem der de ağlar m'ola of

Beslerler emlik kuzuyu
Avlarlar şingil tazıyı
Allahın yazdığı yazıyı
Kardaş gelir bozar m'ola of

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Muharrem Ertaş*

Derleyen : *Nida Tüfekçi*

547 ŞU YALAN DÜNYADAN USANDIM DOYDUM

(BOZLAK)

Şu yalandünyadan usandım doydum
Elvada eyledim gayri cihana
Aldanıp şeytana nefsime uydum
Garip bülbül gibi düştüm figana.

Günahım çok gözüm dolar yaşınan
Gece gündüz sinemi döverim taşınan
Ya Rarbim sen habîbine bağışla
Irahimsin ırahman kalma noksana.

Hep seni zikreder dallar ağaçlar
Akan ulu sular havada kuşlar
Kul kusur işler sultan bağışlar
Muhtaçtır ben kulun kutlu nisyana.

Yöresi : *Sivas-Şarkışla* Derleyen : *Nejla Erol*
Kaynak: *İhsan Öztürk*

548 ŞU YAYLANIN GÜNDEN YÜZÜ

Şu yaylanın günden yüzü
Yazın açar gül nergizi
Kör olasın zalım ecel
Yarsız koydun gelin kızı

Yaylasında çifte harman
Dizimde kalmadı derman
Ne yapalım Başefendi
Büyük yerden geldi ferman

Yöresi : *Erzincan* Derleyen : *Ali Ekber Çiçek*
Kaynak: *Ali Ekber Çicek*

549 ŞU YÜCE DAĞLARI DUMAN KAPLAMIŞ

Şu yüce dağları (duman kaplamış)[2]
Yine mi gurbette (kara haber var)[3]
Seher vakti bu yerde kimler ağlamış
Çimenler üstünde (göz yaşları var)[2]

Gönlümüz gamlanır (böyle günlerde)[2]
Önüme çektiler (bir siyah perde)[3]
Yar senin aşkınla tutuldum derde
Yine mi gurbette (kara haber var)[2]

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*İ. Memo Temiz*

Derleyen : *İ. Memo Temiz*

550 TALİH BİZİ ATTI GURBET ELLERE

Ah... Talih bizi attı gurbet ellere
Kara günler gelir geçer ağlama
Ah... Al sazın eline de dokun teline
Kara günler gelir geçer ağlama
Yar zalım yar vefasız yar

Ah... Kaderimde böyle yazılmış ferman
Aşkın yarasına da olur mu derman
Ah... Boş yere üzülüp kendini yorma
Kara günler gelir geçer ağlama
Yar yar zalım yar vefasız yar

Ah... Seyit Meftuni'yim derde koyunca
Gurbet elde geçti ömrüm boyunca
Ah... Almadım dünyadan lezzet doyunca
Kara günler gelir geçer ağlama
Ağlama cananım gel ağlama

Yöresi : *Giresun*
Kaynak: *Mehmet Üstün*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

551 TAMZARA'NIN YOLLARI DÖNÜMLÜDÜR DÖNÜMLÜ

Tamzara'nın yolları dönümlüdür de dönümlü
Kalk gidelim de sevdiğim yalan dünya ölümlü
Ölürsem başucumda söyleyin tamzarayı of of
Yar gelince gösterin gösterin sinemdeki varayı

Yöresi : *Ortaanadolu* Derleyen : *Aşık Hakkı Virani*

Kaynak: *Aşık Hakkı Virani*

552 TELLİ DURNAM KALKIN GEÇİN BU ELDEN

Hele... Telli durnam kalkın geçin bu elden
Yarın dîdarına varın durnalar oy oy
Alın bir de beni kanat altına
Cemal'ı cânana verin durnalar oy oy

Hele... Kaderin elinden yüreğim dağlı
Hasretlik elinden göz yaşım çağlı oy oy
Yolunuz uğrarsa o yare doğru
Derdimi önüne serin durnalar oy oy

Yöresi : *Sivas-Zâra* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Halil Söyler*

553 TERSİNE Mİ

Baba bugün... Ter sinemi tersine mi oy oy oy
Yar yar... Çürüttü ter sinemi vay
Baba billah... Ben feleğe neyledim
Anam... Her işim tersine mi vay vay nedem vay

Baba bugün... Baba bir bahtı geçti oy oy oy
Yaryar... Bilmedim vakti geçti vay
Anam... Dünya bir penceredir
Her gelen baktı geçti vay vay nedem vay

Baba bugün... Şu gelin maya gelin oy oy oy
Yar yar... Benziyor aya gelin vay
Oğul... Gel suyu burdan al
Yorulma çaya gelin vay vay nedem vay

Yöresi : *Tokat*
Kaynak: *Seha Okkuş*

Derleyen : *Seha Okkuş*

554 TOKAT BİR BAĞ İÇİNDE

Tokat bir bağ içinde
Gülü bardağ içinde
Tokat'tan yar sevenin
Yüreği yağ içinde
Ağam yarim paşam yarim
Di gel bahtı karelim

Tokat'ın altı bağlar
Selam göndersem ağlar
Selam yürek dağıtmaz
Bergüzar gönül eğler
Ağam yarim paşam yarim
Di gel bahtı karelim

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Muharrem Ertaş*

Derleyen : *Muharrem Ertaş*

555 TOR ŞÂHİN MİSÂLİ EĞDİRİP BAKMA

(BOZLAK)

Tor şâhin misâli eğdirip bakma
Atar bülbül gibi vay yare gözlerin
Cemalin şavkına cihanı yakma
Çeker Mansur gibi dara gözlerin

Cemalini görenler hep Mecnun gezer
Seni seven yiğit dünyayı nider
Ezrail misâli canlara gider
Kasdeder canıma kara gözlerin.

Kaşların katlime ferman yazdırır
Aşkın beni diyar diyar gezdirir
Lokman hekim gelse yaram azdırır
Ancak bu derdime çare gözlerin.

Dermansız sallanma sende bulursun
Dünya bâkî değil bir gün ölürsün
Etme bu cefayı kanlım olursun
Açtı bu Sayıd'a yari gözlerin

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Yılmaz Tatlıses*
Kaynak: *M. Vural*

556 TÜKENDİ NAKDİ ÖMRÜM

Tükendi nakdi ömrüm
Dilde sermayem olan bir ah kaldı gülüm aman (aman)
Sanırım derdimi lokmana gösterdim
Dedi eyvah bu derdin def'ine çare
Hakîki bir ilah kaldı gülüm aman aman

Ne kara günlerde halk etti mevlam
Tutuldu şemsi bahtım gonca güllerim simsiyah kaldı
Sadece elimde bir keşkül başımda bir küllah
Oda bana sermaye kaldı gülüm aman aman
Yar ey ey ey

Yöresi : *Balıkesir* Derleyen :
Kaynak:

557 TÜRKMEN KIZI DESTİSİNİ DOLDURUR

Türkmen kızı destisini doldurur
Destisinin gulpuna gonca güller gondurur
İflâh etmez bu dert beni öldürür
Çaresiz dertlere saldın sevdiğim beni

Sabah oldu diye uyarma beni
Gözüm ganlı yaşılan dolu neylerim
Âlemlerin gülleri aldır kırmızı
Benim güllerim soldu neylerim

Gene doğdu ayılan Ülger
Yürgeğimi bağladı gamilen evgâr
Bazı yiğitler vardır ölümden gorkar
Ne gorkarım sevdiğim er geç yolumdur

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Hamza Şenses*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Notalayan : *Ahmet Turan Şan*

URFA DAĞLARINDA GEZDİĞİM ÇAĞLAR

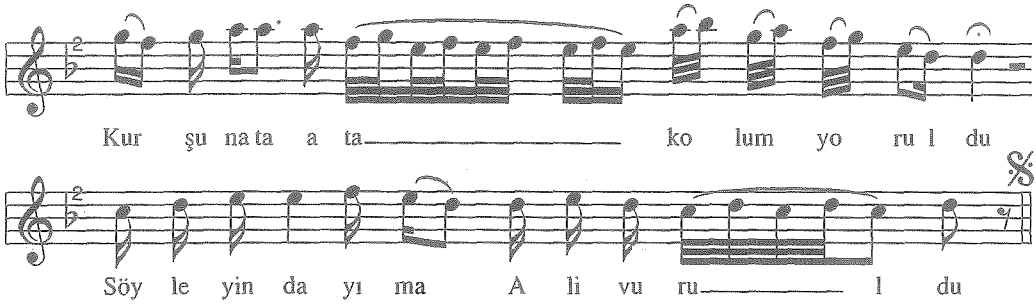

Of aman.. Urfa dağlarında gezdiğim çağlar
Vîrana dönmüştür o güzel bağlar
Analar bacılar derdime ağlar
Söyleyin anama anam ağlasın
Uy ne'dim ne'dim arkadaş ne'dim
Kaderim böyleymiş kime ne deyim

Of aman.. Urfa'nın önünde kavga kuruldu
Kurşun ata ata kolum yoruldu
Söyleyin dayıma Ali vuruldu
Söyleyin anama kara bağlasın
Uy ne'dim ne'dim arkadaş ne'dim
Kaderim böyleymiş kime ne deyim

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Enver Demirbağ*

Derleyen :*Salih Turhan*
Notalayan :*Salih Turhan*

UYAN YAR

(KESİK HOYRAT)

Serbest ezme girişi

I.

Uyan yar uyan yar vay anam vay
Seherdir uyan yar
Bir geldim uyanmadın ey hayın yarım
Bir de geldim uyan yar
Helâk eyleme kötü söyleme

Ah... Dil yare gönül yare dil yare
Ah... Dil dudaktan yare
Oğul... Bilmedim gönül verdim
Kadir kıymet bilmez yare
Ey ey

II.

Oh olsun oh olsun
Kaş yay kirpik ok olsun
Dostlar der yazık-yazık
Düşman der oh olsun

III.

Dolan gözler dolan gözler
Dolukur dolan gözler
Bana derler ağlama
Durur mu dolan gözler

Not: Okuyucunun isteği doğrultusunda yaygın hoyrat güftelerinden biri tercih edilerek farklı doldurma kelimeler ilavesi ile okunur. Ayrıca yine okuyucunun becerisine yorumuna bağlı olarak seçilen güftenin son iki mısraın tekrarı olarak aynı şan ezgisi ile bir oktav pest tonda ezme kısmı okunarak final yapılır.

Yöresi : *Tunceli*
Kaynak: *Süleyman Kaya*

Derleyen : *Süleyman Kaya*

560 ULU YOL ÜSTÜNE SERDİM POSTUMU

Ulu yol üstüne serdim postumu
Yeni bildim düşmanı dostumu
Açık koyun mezarımın üstünü
Yar gelip geçtikçe canım dirilsin

Yenice yolları bükülür gider
Sırma saçlar bele dökülür gider
İstanbul değil ki çekem getirem
Ömrüm arka sıra sökülür gider

Yöresi : *Manisa-Turgutlu*
Kaynak: *Mehmet Bulanlar*

Derleyen : *Mehmet Bulanlar*

561 ÜÇYÜZ ALTMIŞ YÜKÜM BİRDEN TUTULUR

(NEFES)

Üçyüz altmış yüküm birden tutulur aman tutulur hele tutulur
Kervanım şehirden kalkıp yollanır of ah yollanır
Kumaşım tezgahta iken peylenir aman peylenir hele peylenir
Gürcistan'da gelir allı yeşilli Teflis'in of Tiflis'in

Tiflis'in etrafı dağdır meşedir aman meşedir hele meşedir
İçinde oturanlar beydir paşadır of ah paşadır
Sekizbin hane ondörtbin köşedir aman köşedir hele köşedir
Çarşısı pazarı yolu Tiflis'in of Tiflisin

Yöresi : *Adana* Derleyen : *Mahmut Taşkaya*

Kaynak: *Mahmut Taşkaya*

562 ÜRYAN GELDİM GİNE ÜRYAN GİDERİM

Üryan geldim gine üryan giderim
Ölmemeye elde fermanım mı var efendim oy
Can alıcı gelmiş canım almaya
Benim can vermeye dermanım mı var efendim oy
Canım efendim oy

Şu dünyanın hesabını bizden isterler
Onun için el çektiler velîler efendim oy
Harami var deyi korku verirler
Benim ipek yüklü kervanım mı var efendim
Canım efendim oy

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Salih Turhan*

Kaynak: *Memmet Bağır*

563 ÜZ ÜZE GELENDE MENİ DANLAMA

(MUGAM)

(Üz üze gelende meni danlama)^2
Seni sevmeğimdir günahım menim
Zirveye ucalan bulahlar kimin balam
Dağları dolanır bu âhım menim
Eşkinle sönmeyen odam ateşem
Ezelden ehtibar olubdur peşem
Sene sedâgatten çelenk hörmüşem
Olsun mehebbetin .....benim ay aman ay ay

Gapını dögmesin keder dünyada
Men seni sevmedim heder dünyada a balam
Senden özüm dönse eger dünyada
Birde açılmasın sabahım menim ay canım ay ay

Yöresi :*Afyon*
Kaynak: *Salih Urhan*

Derleyen :*Salih Urhan*
Notalayan :*Salih Urhan*

VAGONLAR YARMALARA DİZİLDİ

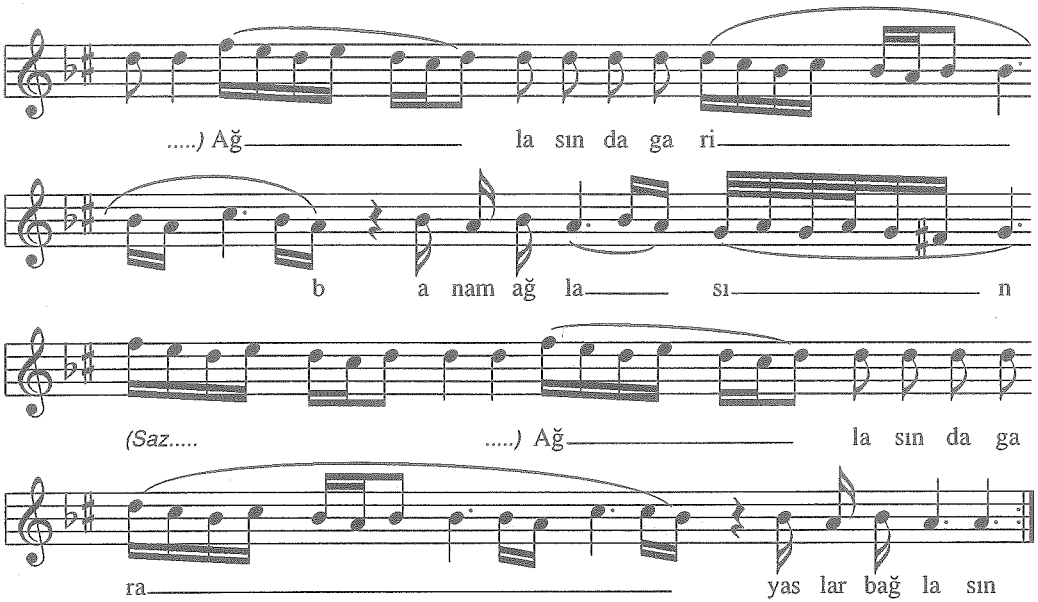

Vagonlar da yarmalara dizildi
Bakın ahbaplarım da bakın benzim bozuldu
Sılaya varmadan kabrim kazıldı
Ağlasın garip anam ağlasın
Ağla da yaşlar bağlasın

Yöresi : *Kastamonu-Araç* Derleyen : *Ahmet Caferoğlu*

Kaynak: *Aziz Güzelyurt*

565 VAPURA BİNERKEN KUNDURAM KAYDI

(KOŞMA)

Vapura binerken kunduram kaydı
İpekli mendilimi dalgalar aldı
A gız seninen kavuşmam hasret
Kıyamete mi kaldı aslanım güzel

Kaçma ala gözlüm kaçma ben adam yemem
Ellerin de sevgili nazlı yarine benimsin demem
Ezelki de en sevgili dostu ben idim
Şimdi kap'ardından bakan ben mi oldum

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *İbrahim Tatlıses*

Kaynak: *Bedii Yoluk*

566 VARA VARDIM SİVEREK'İN HANINA

Vara vara vardım Siverek'in hanına
Hancı dedi bu garibandır yatağını serin eyvana
Ordan bir zalım çıktı dedi bu
Urfa'lıdır atın bunu zinadana
Ah ölem ölem ölem de kime ne diyem

Yöresi : *Sivas-Şarkışla* Derleyen :*Ali İzzet Savaş*
Kaynak: *Ali İzzet Savaş*

567 VEFASIZ YAR BANA GEL DİYE YAZMIŞ

Vefasız yar bana aman gel gel diye (yazmış)^2
Gelemem sevdiğim aman (yaz olmayınca)^2
Sökün ayı gelsin karlar (erisin)^2 aman
Yollar kubarlanıp aman toz olmayınca

Beserek dağının aman gülleri (açsın)^2
Türkmen güzelleri aman (seyrana çıksın)^2
Derelerden boz bulanık sel (aksın)^2 aman
Göllerde ötüşen aman kaz olmayınca

Güversin çimenler aman yeşersin (dağlar)^2
Kuşlar cıvıldasın aman (açılsın bağlar)^2
Devrani derdini kimlere (söyler)^2 aman
Ellerde alışkın aman saz olmayınca

Yöresi : *Kuzey Azerbaycan* Derleyen : *Salih Turhan*
Kaynak: *Memmet Bağır*

568 VETEN OLUP EZELDEN SÖHBETİMDE SÖZÜMDE

(MUGAM)

(Veten olup ezelden)^2 söhbetimde sözümde
Vetenle ucalıp evladım da özüm de
Goy dünya baştan başa cennet olsun gözümde
Üregimle ganımla bu torpağa bağlıyam
(Azerbaycan oğluyam)^3 ay

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

569 VİSÂLİNLE BU ŞEB YÂRİ CANIM ŞÂDUMAN OLDUM

(HÜZZAM GAZEL)

Visâlinle bu şeb (ey)[4] (yâri canım)[2] şâduman oldum
Saadet zevkîni tattım demâdem kâmuran oldum (ey)[5] (of)[3]

Benim mâbudi aşkımsın cebinin kıblegâhımdır ah ah aman
Ah (ah)[3].. Huzur-î hüsnânından senin ben müslüman oldum yar (ey)[6] (of)[4]

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Muharrem Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

570 YAĞMUR YAĞDI BULANDI HAVA

(AVŞAR BOZLAĞI)

Yağmur yağdı da bulandı hava
Ezelden gamlıyıdın sen Çukurova
Gitti erlerimiz boş kaldı yuva
Çukurun kilidi beyler nic'oldu

Dokuz boğum da kargımın boyu
Düşmana at sürmek ecdadın soyu
Binmiş Abidin'im varıyom deyi
Boynu uzun arap atlar nic'oldu

Kılıç kabzesinde kınalı parmak
Ne yaman müşküldür yardan ayrılmak
Hepimiz kırılırız yurdumuz vermek
Silahına güvenenler nic'oldu

Arşın-arşın çuha şalvar giyenler
Kazan-kazan pilavları yiyenler
Sen ölme de ben ölüyüm diyenler
Emmim dayım yiğenlerin nic'oldu
Dünya benim diyenlerim nic'oldu

Yöresi : *Adana*
Kaynak: *Şerife Aydın*

Derleyen : *Kurt Reinhard*
Notalayan : *Kurt Reinhard*

YALAN OLDU

(AĞIT)

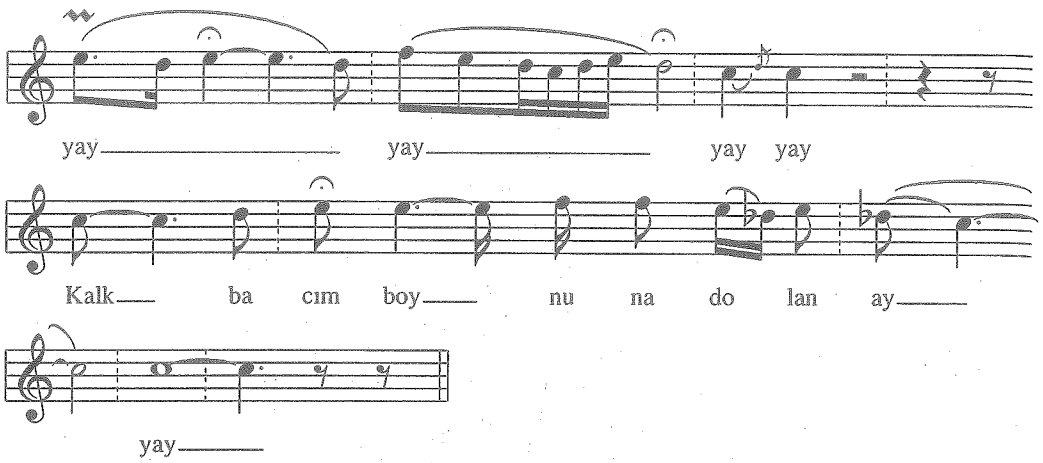

Yalan oldu yine yalan gelin ay ay ay ay
Mezerine girdi yılan ay ay
Eşin başucuna gelmiş gelin ay ay ay ay ay
Kalk bacım boynuna dolan ay ay

Yöresi : *Doğuanadolu* Derleyen : *Sadettin Kaynak*
Kaynak: *Sadettin Kaynak*

572 YAKINA GEL YAKINA

(MAYA)

Aman... Yakına gel yakına gel yakına
Hayran...Siyah zülfün al yanağa dokuna (aman)^3
ah gülüm aman ah oğul

Aman... Mail oldum kirpiklerin okuna
Hayran...Ben felek vurgunuyum (aman)^3
ah yarim aman ah oğul

Yöresi : *Burdur-Kozağaç* Derleyen : *Sümer Ezgü*
Kaynak: *Faruk İnce*

573 YALBIR YALBIR YANAR YAYLANIN TAŞI

(GURBET HAVASI)

Yalbır yalbır yanar yaylanın taşı
Cıvıl cıval öter sılanın kuşu
Kendi sılasına sığmayan kişi
Gidip gurbet elde güler mi başı

Sallanıp inmez misin yayla yolunda
Zekât vermez misin ince belinden
Sen korkmaz mısın ayrılıktan ölümden
Ölelim gidelim ayrılmayalım

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Kemal Çığrık*
Kaynak: *Kemal Çığrık*

574 YAPRAK GAZEL OLMUŞ DURMUYOR DALDA

Amanın... Yaprak gazel olmuş durmuyor dalda
Elin güzelinden bize ne fayda
Mektubun gelirse haftada ayda
Bir mektubunla da gine gönül eylerim
Oy oy ben nedem

Amanın... Söyliye-söyliye de del'ettin beni
Yaprağı dökülmüşde çal'ettin beni
İyi kötü demeyip de her insana kul ettin beni
Bir selamımla da gine gönül eylerim
Oy oy ben nedem

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak: *Mahmut Güzelgöz*

575 YANIP BİR NARI RUHSÂRE ÇIRAĞAN OLDUĞUN VAR MI

(NEVRUZ MÂKAMI)

Nevruz

Yanıp bir nârı ruhsâre çırağan olduğun var mı
Seni pervâne veş şem'e şebistan olduğun var mı

Hüseynî

Ah.. Demişsin ey saba yok bâğ-ı dilde sünbül-i efkâr
Hevây-ı zülf-i yâr ile perişân olduğun var mı aman emirim vay

Kürdî

Güruh-ı zenperestânın pîriyim demişsin zâhit
Senin beyt-i senemde Şeyh-i sen'an olduğun var mı

Tâhir

Visâl-i iyd-i ethâyı nice ümid edersin sen
O şuhun katına iydinde kurban olduğun var mı aman dad ey ey

İbrahîmi

Niceler talib-i feyz-i muhabbet olmak isterler
Senin ol tekkey-i uşşaka mihman olduğun var mı

Kürdî

Züleyha'yı murada nâil olmak hayli müşkildir
Azîzim Yusuf âsa bend-i zindân olduğun var mı

Hüseynî

Per-i rûyayı teshir eylemekse maksadın ey dil
Fehîma mülk-i Belkis'e Süleyman olduğun var mı

Nevruz

Yanalım yakınalım sürme gibi zehk olalım
Bâri bu takrîb ile girelim yarin gözüne güle feryâd ey

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

576 YAR İÇERDEN

(MUHALİF HOYRAT-II)

Oğu bögün.. Yar içerden ey ey ey
Valla(h)... Kes bağrımı (ey)[3] yar içerden içerden ey ey
Valla(h)... Gözüm kapıda kaldı kapıda kaldı ey ey
Oğul... Çıkmadı yar içerden içerden ey ey
ey ey ey ey ey aman aman

resi : *Ortaanadolu*
ynak: *Ahmet Gazi Ayhan*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*
Notalayan : *Muzaffer Sarısözen*

YAR İLE SEYRANA ÇIKSAM
BENDE BAYRAM GÜNLERİ

(DÎVÂN)

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Enver Demirbağ*

Derleyen :*Salih Turhan*
Notalayan :*Salih Turhan*

YAR YAD OLDUM

(BAĞRIYANIK HOYRAT)

578

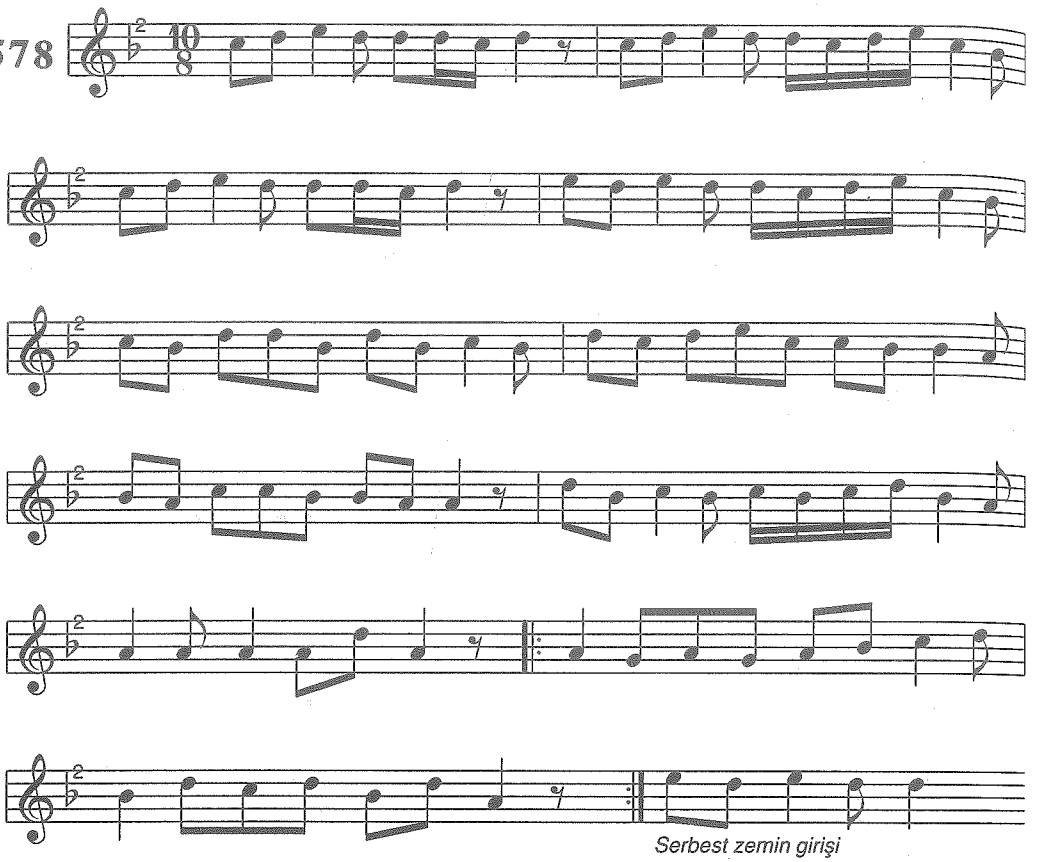

Ah ağam... Yar yâd oldum oğul yâd oldum
Ağam... Yüzün gördüm şâd oldum
Aman... Yürü boyun görem yar yürü saçın örem yar
Önün sıra ölem yar
Ah balam.. Geçtim kapın önünden ağam
Yıkıldım oğul berbat oldum ey
Oğul... Neresi güzel yavrum kaşları güzel
Yaralı koymuş gezer

Not: Başta ve 1.2.3. mısra aralarında ayak ezgisinin tümü birer kez çalınıp 4. mısradan sonra ara sazı çalınmadan 5. mısraya geçilir ve devamen bitirilir.

Yöresi : *Çankırı*
Kaynak: *Nuretin Çamlıdağ*

Derleyen :*Nurettin Çamlıdağ*
Notalayan :*Şenel Önaldı*

YAR YAR YİNE BAHAR GELDİ

(BOZLAK)

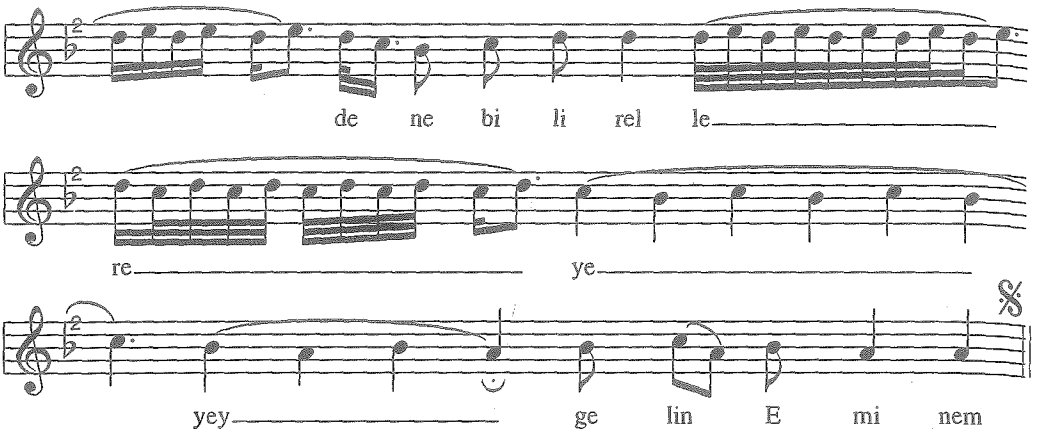

Yar yar..Yine de bahar geldi anam vay geldi
Akar bulanık seller de anam vay seller
Derdim içerimde içerimde de
Ne bilir eller ey ey gelin Emine'm

Yar yar..Emine'm de oturmuş da anam oturmuş
Taşın üstüne de gelin vay üstüne
Taramış kâhkili de gelin kâhkili
Kaşın üstüne ey ey gelin Eminem

Yöresi : *Elazığ*
Kaynak: *Sıtkı Demirci*

Derleyen : *İshak Sunguroğlu*
Notalayan : *Mehmet Özbek*

YARA BENDEN

(ELEZBER HOYRAT)

Ah hele zalım... Yara benden yara benden vay anam vay
Ah hele gurban..Yalvarın yara benden yara benden vay anam vay
Ah hele zalım... Sînemde dâğ-ı hicran dâğ-ı hicran vay anam vay
Ah ağam... Sağalmaz yara benden kâfir yar
Ey vah ey ey ah virâne bağlarda baykuşlar öter balam ey

Not: İlk üç mısra müstakil son iki mısra birbirine bağlı olarak icra edilir. Ayak ezgisi ise başta ve ilk üç arada birer kez çalınmakta.

Yöresi : *Irak-Kerkük*
Kaynak: *Mustafa İlik*

Derleyen :*Ata Terzibaşı*
Notalayan:*Mahir Nakip*

YARA YERİ

(MATARI HOYRATI)

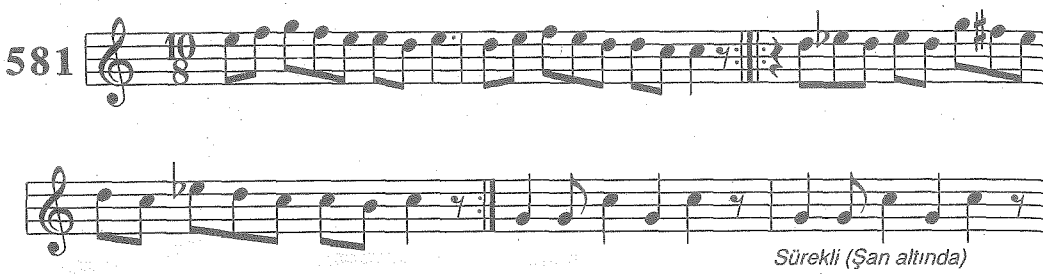

Dede gene... Yara yari yara yeri
Sızıldar yara yeri
Gözlerim ağam.Kervan (göç etti getti)[2] mine boylum
Yalvarram yara yeri
Ne sennen (okh tükendi)[2]
Ne mennen yara yeri
A yar a yar a yar a yar
Yar uluvden hara gedim

Dede gene... Yara mende yara mende
Dert mende yara mende
Gözlerim ağam.Akıl fikir (koymadı)[2] gözlerim
Kaş gözü kara mende
Başım allam (giderem)[2]
Kalmadı çara mende
A yar a yar a yar a yar
Yar eluvden hara gedim

Yöresi : *Adana* Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

Kaynak: *Kaplan Tarsuslu*

582 YARADAN

Yaradan yaradan
Haber gelmez yaradan aman
Bileydim ayrılık var
Doğmasaydım anadan
Aman garib anam
Aman zalım anam of of of of

Gülmedim ben gülemem
Bülbül oldum güle ben ey ey
Bir zalımın yüzünden
Düştüm gurbet ele ben

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Celal Güzelses*

Kaynak: *Celal Güzelses*

583 YARADAN

(HOYRAT)

Yar... Yaradan
Kan akıyor anam yaradan
Valla(h) Beni yara kavuştur ey ey
Yeri göğü anam Yaradan
Yaradan ey ey ey ey ey

Yar... Acıyaydı
Ged gönül acıyaydı
Valla(h) Okun sinemi deldi
Yar... Bu nasıl acı yaydı
Acı yaydı ey ey ey ey ey
Yar... Oyanmaz
Yar uykudan ey oyanmaz
Valla(h) Yarımda merhamet yok
Ben yanarım o yanmaz ey ey ey ey ey

Yöresi : *Irak-Kerkük* Derleyen : *Ata Terzibaşı*

Kaynak: *Osman Teplebaş*

584 YARALARIM DERTLERİM YARALARIM

(KESÜK MATARI HOYRATI)

Im baba.. Yaralarım
Im dede... Dertlerim yaralarım (akh)[3] eluvden oğul baba
Tebip getsin yar gelsin vay eluvden baba
Men diyim buralarım
Gülüm ay ay daaaad

Im baba... Yüz mennen
Im dede... Rakıp şerRUv yüz mennen (akh)[3] eluvden oğul baba
Ğam yardan vefalıdı vay eluvden baba
Hiç çevirmez yüz mennen
Gülüm ay ay daaaad

Im baba... Sakî piyalav dolsa ne var
Im dede... Dolsa boşalsa ne var (akh)[3] eluvden oğul baba
Bir merd kheste düşünce vay eluvden baba
Gülüm ay ay daaaad

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Mehmet Özbek*

Kaynak: *Mukim Tahir Oturan*

585 YARASIZLAR

(ELEZBER-ESKİ HOYRAT)

Yarasızlar ey
Ok değmiş ey kardaş yara sızlar heyran yar
Yaralının halından
Ne bilsin ey kibar yarasızlar kurban yar
Ağamın elinden nere gidim beni ben
Zalımın elinden nasıl edim ben
Yeter ağlattın beni

Gözlerinde ey kibar cadı var
Baktıkça ey hayran dilim bağlar
Kül o yarın başına
Vefasızlara ey hayran bel bağlar
Ağalar elinden nere gidim beni ben
Zalımın elinden nasıl edim ben
Yeter ağlattın beni

Yöresi : *Kars-Sarıkamış* Derleyen : *Aşık Fikret Ünal*

Kaynak: *Aşık Fikret Ünal*

586 YARİM KÖYDE BEN GURBETTE

Yarim köyde ben gurbette
Gidemedim yar ne yapsın
Safa bende dertli yükte
Kol kırıktır el ne yapsın

Bülbül hasta soldu gülüm
Sağ iken istedim ölüm
Ben kendime dost değilim
Yar yabancı el ne yapsın

Sevda bizi derde saldı
Eller bizi deli bildi
Hangi aşık murad aldı
Fikret gibi kul ne yapsın

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *İ. Memo Temiz*

Kaynak: *İ. Memo Temiz (Seyit Meftuni)*

587 YARİN ELLERİNDE DOSTUN KÖYÜNDE

Yarin ellerinde dostun köyünde
Terketmiş evini gitmiş bu gelin
Körpe kuzuları kalmış evinde
Terketmiş evini gitmiş bu gelin

Ben de geldim tazeleri vermeye
Arzuladım cemalini görmeye
Dedim gidem hallerini sormaya
Terketmiş evini gitmiş bu gelin

Kimse kurtulamaz kara yazıdan
Nasıl ayrıldınız körpe kuzudan
Kurtulmadım yüreğimde sızıdan
Terketmiş evini gitmiş bu gelin

Yöresi : *Kırşehir*
Kaynak: *Çekiç Ali*

Derleyen : *Erol Parlak*

588 YARİN YAYLASINA SEYRANA VARDIM

(BOZLAK)

Yarin yaylasına seyrana vardım
Bozulmuş bahçası düzen kalmamış
Zümrüt ovalarını matemli gördüm
Sallanıp içinde gezen kalmamış

Bozuktur bahçası soluktur gülleri
Elvedam'eyledi garip bülbülleri
Yare gölge olan o taze dallar
Erişmiş mahsule derem kalmamış

Yöresi : *Sivas*
Kaynak:*Aşık Veysel*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

589 YASTADIR EY DELİ GÖNÜL YASTADIR

Yastadır ey deli gönül yastadır
Gelir deyi kulaklarım sestedir
Gel yarim gel civanım gel gel
Yağmur yağar zülüflerin ıslanır
Var git duman şu yaylanın üstünden
Gel yarim gel civanım gel gel

Duman senin çürük işin bitmez mi
Poyraz vurup bir tarafa gitmez mi
Gel yarim gel civanım gel gel
Benim eski derdim bana yetmez mi
Var git duman şu yaylanın üstünden
Gel yarim gel civanım gel gel

Duman senin pare pare karın var
Bu benim gönlümde ahüzarım var
Gel yarim gel civanım gel gel
Benim o yaylada nazlı yarim var
Var git duman şu yaylanın üstünden
Gel yarim gel civanım gel gel

Yöresi : *Erzincan-Kemaliye*
Kaynak: *Burhan Tarlabaşı*

Derleyen :*Burhan Tarlabaşı*
Notalayan :*Burhan Tarlabaşı*

YASEMİNİM SUYA DÜŞTÜ
SÜMBÜLÜMSÜN SEN BENİM

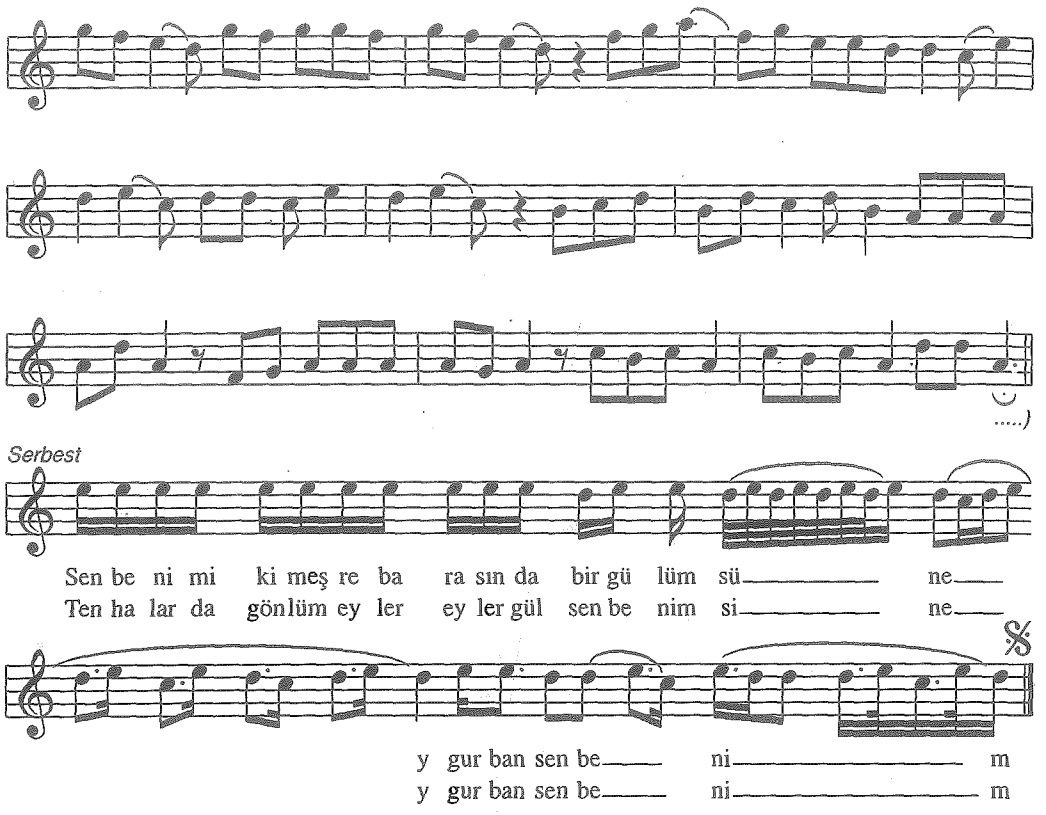

Ağam gine..Yaseminim suya düştü sümbülümsün sen benim vay
Sen benim iki meşreb arasında bir gülümsün ey
kurban sen benim

Ağam gine..El yanında (düşmanımsın)[2] sen benim vay
Tenhalarda gönlüm eyler gül sen benimsin ey
kurban sen benim

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Nida Tüfekçi*

Kaynak: *Nida Tüfekçi*

591 YATIVERMİŞ KARGALI'NIN DÜZÜNE

(BOZLAK)

Aman... Yatıvermiş de Kargalı'nın düzüne
Salıvermiş ellerini yüzüne
Zalım kurşun nerden değmiş dizine
Kalk birader usul usul gidelim
Kalk birader yavaş yavaş gidelim

Aman... Yatıvermiş de Kargalı'nın bayıra
Salıvermiş ellerini çayıra
Kadir Mevlam ikimizi kayıra
Kalk birader usul usul gidelim
Kalk birader hanemize gidelim

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *İzzet Altınmeşe*

Kaynak: *Bedii Yoluk*

592 YATIKLAR UYANIKLAR

Ah... Yatıklar uyanıklar
Dinleyin beni ey bağrı (yanıklar)^2 kurban yar
Bir ah çeksem içerimden
Suda yanar (balıklar)^2 kurban yar
Nenni nenni kara gözlüm şirin sözlüm
Nenni nenni heyran yar

Ah... Alnımda yazı mısan?
Yüreğimde (sızı mısan)^2 kurban yar
Ben yandım küle döndüm
Sen yanmazsın Nemrut'un (kızı mısan)^2 kurban yar
Nenni nenni kara gözlüm şirin sözlüm
Nenni nenni heyran yar

Yöresi : *Trabzon* Derleyen : *İbrahim Can*

Kaynak: *İbrahim Can*

593 YAYLA SULARI AKARDA

Yayla suları akarda
Akar gelur çimenden
Yar bana sayar ondan
Bende ganarum senden
Yaylalar otli olur da
Suyi kuvvatli olur
Sevup alamayanun
Hali peruşan olur
He he he he oh oh güzelim ey dağlar ey

Aldı duman yürü de
Sis dağı başlarına
Saydum beşi birliyi de
O zalum babasına
Ah Kadırga Kadırgada
Nedur senun hallarun
Göçler yollara indi
Gene şenluk yollarun
He he he he oh oh güzelim ey dağlar ey

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Mehmet Seske*

Kaynak: *Mehmet Seske*

594 YAYLACILAR GÖÇTÜ M'OLA

(ARGUVAN AĞZI)

Yaylacılar göçtü m'ola
Çamşıh'ını geçti m'ola
Ben o yardan vaz geçmedim
O yar benden geçti m'ola
Aman gelin bensiz gelin
Ben duramam sensiz gelin

Yol üstünde durmuş ağlar
Al üstüne kara bağlar
Kaldır dumanını dağlar
Görünsün bizim yaylalar
Aman gelin bensiz gelin
Ben duramam sensiz gelin

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*

Kaynak: *Mahmut Güzelgöz* *Osman Güzelgöz*

595 YAZ GELİNCE YAYLALARI GEZMELİ

(YAYLA MAYASI)

Ya.. Yaz gelince yayları gezmeli
Ya.. Kalem alıp gözelleri bir bir yazmalı (aman)^2 of of
Ya.. Topuğu da halhallı burnu hızmalı
Ya.. Çeker gider yaylasına eline (aman)^2 of of
Ah.. Yara yaldandım of of

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

Kaynak: *Faruk Kaleli*

596 YAZ GELENDE ÇIKAM YAYLA SENİN BAŞINA

(MAYA)

Yaz gelende çıkam yayla yayla senin başına canım başına
Kurban olam toprağına taşına oy oy
Zalım felek ağu kattı aşıma canım aşıma
Ağam.. Nerden aşar yolu ey yaylanın ey yaylanın Bingöl'ün

Yaylanın kuzusu koçtan seçilmez canım seçilmez
Otu yemlik suyu soğuk içilmez oy oy
Anadan geçilir yardan geçilmez canım geçilmez
Ağam.. Nerden aşar yolu ey yaylanın ey yaylanın Bingöl'ün

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Hacı Taşan*

Kaynak: *Hacı Taşan*

597 YAZ GELİP DE YAZ AYLARI DOĞUNCA

(BOZLAK)

Yaz gelip de yaz ayları doğunca
Bizim burdan göçmemize ne kaldı
Sarı çiçek mor menevşe bitince
Top-top edip yolmamıza ne kaldı

Bâbına de deli gönül bâbına
Koçyiğitler sığmaz oldu kabına
Ala çamın boz ardıcın dibine
Silah çatıp yatmamıza ne kaldı

Yöresi : *Diyarbakır* Derleyen : *Yaşar Tapan*

Kaynak: *Yusuf Tapan*

598 YAZSAM ÜSTADIMIN MEZAR TAŞINI

(CELAL GÜZELSES'E AĞIT)

Yazsam üstadımın mezar taşını
Tutamam gözümden akan yaşımı
Kayıp ettim baharımı kışımı
Unutulmaz eserlerin Güzelses

Tabutu kalkarken hıçkırık sesi
Tekbirler okundu yaktı herkesi
Kendi göçtü hatıra kaldı sesi
Unutulmaz eserlerin Güzelses

Başına takmıştık bir demet gülü
Elimizden uçtu şarkın Bülbül'ü
Tarih ellidokuz bir Şubat günü
Bağrımızı yaktın Celal Güzelses

Yöresi : *Şanlıurfa* Derleyen : *Abuzer Akbıyık*
Kaynak: *Mustafa Şahin*

599 YERDE YANIM

(AŞIRTMALI HOYRAT)

Yerde yanım
Çürüdü yerde yanım vay vay
Kerem yandı kül oldu vay vay
Korkarım ben de yanım vay vay
Neçar elinden şirin elinden zalım vay vay

Oyaram
Göz göz oldu kardaş o yaram vay
Gözüm yara hor bakma oy oy
Sonra seni oyaram
Esmer elinden güzel elinden zalım vay vay

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Mustafa Özgül*
Kaynak: *Ökkeş Dehmenoğlu*

600 YETTİ M'OLA TAŞHANLI'NIN HURMASI

(BARAK AĞZI)

Yetti m'ola Taşhanlı'nın hurması
Soldu m'ola bele gözün sürmesi aman aman
Bağdat'ın Basra'nın telli turnası
Durnam yardan selam obana selam selam oy
Kendin eylenme eylenip kalma

Gözlerim gözlerim benim gözlerim
Kız seni gördüm de gitmez oldu dizlerim
Üç beş senede yolun gözlerim
Durnam yardan selam obana selam selam oy
Kendin eylenme eylenip kalma

Açtı m'ola Taşhanlı'nın gülleri
Soldu m'ola o turnanın telleri
İki yıldır bekler Mahmut yolları
Durnam yardan selam obana selam selam oy
Kendin eylenme eylenip kalma

Yöresi : *Erzincan*
Kaynak: *Hakkı Coşkun*

Derleyen :*Mustafa Özgül*
Notalayan :*Burhan Tarlabaşı*

YEŞİL KURBAĞALAR ÖTER GÖLLERDE

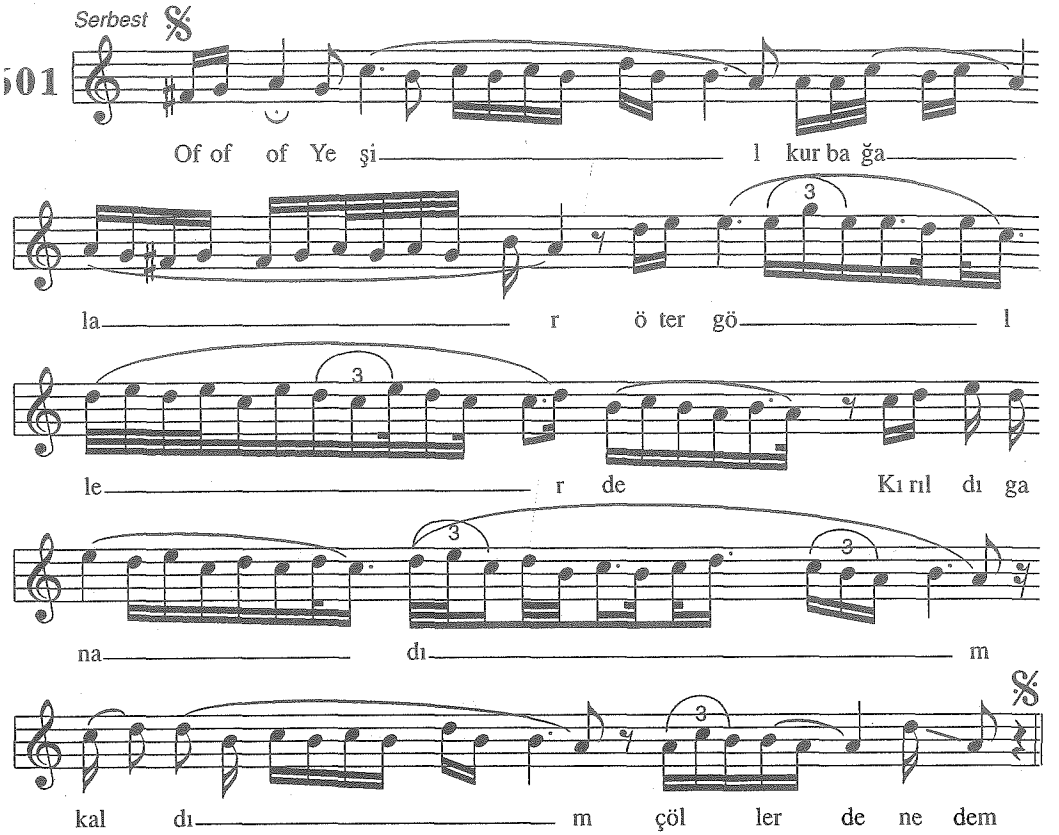

Anasız babasız gurbet ellerde
Ya ben ağlamayam kimler ağlasın
Şu garip gönlümü kimler eğlesin

Of of of..Eğin'in altından akan, Fırattır
Ağamın bindiği telli kırattır nedem
Sılaya gelmesi hayli murattır
İn gel ağam in gel olma muhannet
Benim ahım seni yakar nihayet

Yöresi : *Kars*
Kaynak: *İsmail Azeri*

Derleyen :*Şenel Önaldı*
Notalayan :*Şenel Önaldı*

YİĞİT YİĞİDİ ÖLDÜRMEZ

(CENGİ KÖROĞLU)

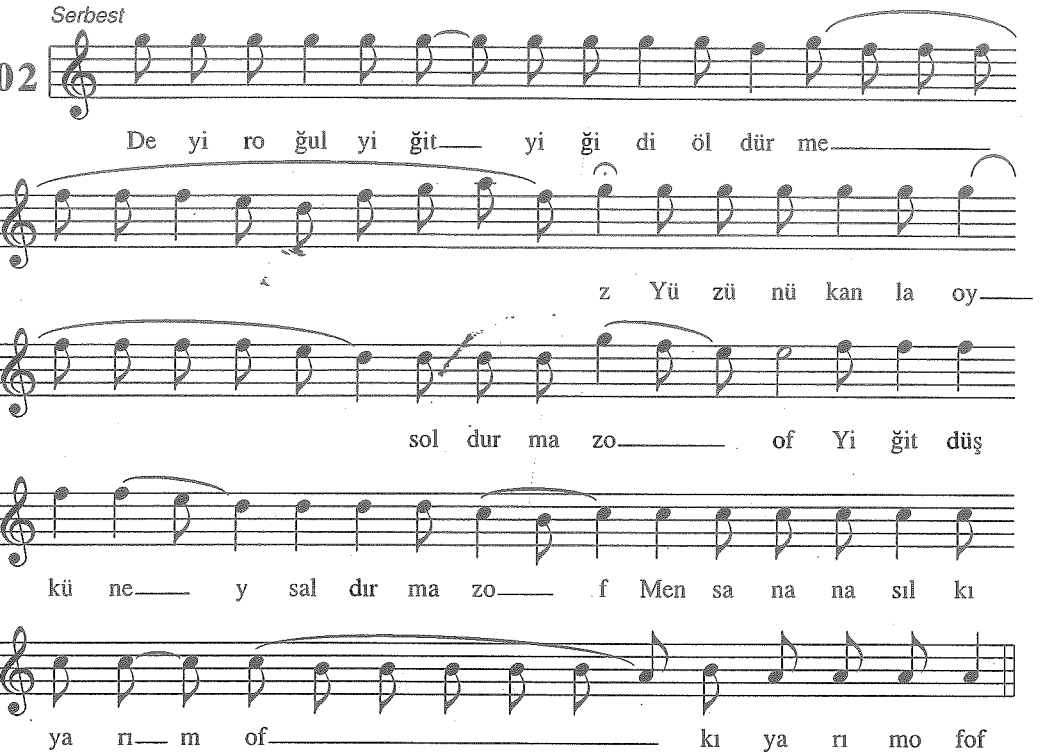

Deyir oğul..Neler gelir koç yiğidin serine
Gece gündüz yanar aşkın narına of
Gün bu gündür Hak kefildir yarına of
Bil sevdiğim geldi ayrılık (günleri of)^2

Deyir oğul..Kapında kulundur bey ile gedâ
Can ile ser gayri yoluna fedâ of
Şimden sonra sana gayri elveda of
Kal sevdiğim geldi ayrılık (günleri of)^2

Yöresi : *Kastamonu*
Kaynak: *İhsan Ozanoğlu*

Derleyen : *Muzaffer Sarısözen*

603 YİNE CÜDA DÜŞTÜM NAZLI YARİMDEN

Of.. Yine cüda düştüm nazlı yarimden
Hasretiyle dîdelerim kan ağlar
Of.. Bir bergüzar kaldı şîvekârımdan
Oda boynu buruk ciğerim (dağlar)^2 ey ağlar ey

Of.. Sarı çiçek ile sarılan dağlar
Yeşil yaprak ile güveren bağlar
Of.. Sılada nazlı yar ah çeker ağlar
Oturmuş ne güzel çimenli (dağlar)^2 ey ağlar ey

Yöresi : *Trabzon*
Kaynak: *İbrahim Can*

Derleyen : *İbrahim Can*

604 YİNEDE GELDİ YAZ BAŞLARI

(YOL HAVASI)

Ah... Yine de geldi yaz başları
Garip dağlar oy oy dağlar oy
Açti gomar yapracukları yaylalara dağlara ey ey
He he oh oh güzelim ey dağlar ey

Ah... Yine de geldi sevduceğum akluma
Garip dağlar oy oy dağlar oy
Geçmeyide yine sensuz bu yaylanun yolları ey ey
He he oh oh güzelum ey dağlar ey

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Cemal Kaya*

Kaynak: *Cemal Kaya*

605 YİNE KISMETİM KALDIRDI FELEK

(ARGUVAN AĞZI)

Yine kısmetim kaldırdı felek aman aman
Aşıp gideceğim dağlar (dumandır)^2 oy oy
Ben gidiyom geleceğim (gümandır)^2 aman aman
Onun için ağlar ağlar gezerim Allah'tan bulAn oy ay

Gide gide ben o yari bulurum aman aman
Bulurum da yamacında (dururum)^2 oy oy
Eğer o yar benden kurban (isterse)^2 aman aman
Keser bu canımı yare veririm Allah'tan bulan oy oy

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

606 YOL ÜSTÜNDE BİTEN OTLAR-(KAMBEROĞLU)

(AMİK AĞZI)

Yol üstünde biten otlar
Vakti gelir kurur bir gün
Serseriye meyil verme
Akıl başa gelir bir gün

Gine geldi bahar yazlar
Ötüşür durnalar kazlar
Vakti gelen kurtlar kuşlar
Kanatlanır uçar bir gün

Yöresi : *Sivas-Zâra*
Kaynak:*Halil Söyler*

Derleyen :*Halil Söyler*
Notalayan :*Kubilay Dökmetaş*

YOLA GEL GARİBİM (SEVDİĞİM) YOLA

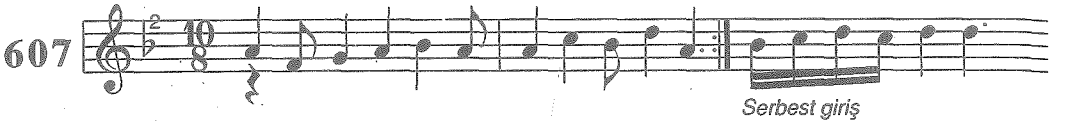

Aman..Yola gel garibim (sevdiğim) amman aman yola gel yola
O pamuk ellerin amman aman boynuma dola
Dilerim Allah'tan amman aman gül benzin sola
Oy beni beni kar yağdı başıma
Oy beni beni doğurmaz olaydın ey ey anam sen beni

Aman..Yanarım yanarım amman aman tütünüm tütmez
Virane bahçede amman aman bülbüller ötmez
Yaram pek derindir amman aman melhem kâr etmez
Oy beni beni kar yağdı başıma
Oy beni beni doğurmaz olaydın ey ey anam sen beni

Aman..Çok zaman bekledim amman aman köşe başını
Bağrıma koydular amman aman hasret taşını
Aktarır dönderir amman aman hilâl kaşını
Oy beni beni kar yağdı başıma
Oy beni beni doğurmaz olaydın ey ey anam sen beni

Yöresi : *Balıkesir* Derleyen :

Kaynak:

608 YOLCU DAYI YOLUN EYLE

(DEĞİŞME)

İki kız: Yolcu dayı yolun eyle
Mendilini çalıya bağla
Yolcu dayı hak dini için doğru söyle
Benli mi güzel bensiz mi güzel

Yolcu dayı: Ben yolcuyum yoluma giderim
Menzilimi ırağa sürerim
Dilber ikinizi de severim
Benli de güzel bensiz de güzel

İki kız: Yolcu dayı iki güzeldik düştük bir ine
Döğüşe döğüşe indik yola
Yolcu dayı hak dinin için doğru söyle
Benli mi güzel bensiz mi güzel

Yolcu dayı: Benli güzelin yalesinde yaylamalı
Enginin de gönül eylemeli
Benli varkene bensizi neylemeli
Gel beri benli güzel gel beri

Yöresi : *Erzurum* Derleyen : *Günay Şimşek*

Kaynak: *Nesime Ateş*

609 YOLLARINDA AĞLADIM

Oğul... Yollarında ağladım
Gözümde yaş kalmadı
Başımı vurmadığım
Toprakla taş kalmadı

Oğul... Bir yeşil ağaç idm
Üstümde dal kalmadı
Yollarında yoruldum
Bende mecal kalmadı

Oğul... Nesimi'yem dolaştım
Gezecek el kalmadı
Bülbül oldum ötüştüm
Bahçemde gül kalmadı

Yöresi : *Sivas*
Kaynak:*Selehattin Erorhan*

Derleyen : *Kubilay Dökmetaş*

610 YOLUMUN ÜSTÜNE PUSU KURDULAR

(YADİGÂR'IN AĞITI)

Yolumun üstüne pusu kurdular
Üç kardeş bir olup beni vurdular
Bir tane yavrumu yetim koydular
Yadigâr'ım dedim gine vurdular

Kızılırmak gibi akıyor kanım
Bizimde kalmadı dostlar dermanım
Bu dünyadan göçtü artık kervanım
Mezarım taşına yazın fermanım

Yöresi : *Malatya-Hekimhan*
Kaynak:*Kemal Keskin*

Derleyen : *Kemal Keskin*

611 YONCALIĞIN CILĞA YOLU

(ÖMER'İN AĞITI)

Yoncalığın cılğa yolu
Gide gide kavuşuyor
Ömer'i vuran candarma
İlvanınan savuşuyor bacın öle
Öle gardaş bacın öle
Ölmeye de ne gün göre
Öle gardaşın bacısı
Çıkmaz yürekten acısı

Yoncalığa dikmiş söğüt
Almamış Ata'dan öğüt
Ankara'da Kemal Paşa
Var mı Ömer gibi yiğit bacın öle
Öle gardaş bacın öle
Ölmeye de ne gün göre
Öle gardaşın bacısı
Çıkmaz yürekten acısı

Yöresi : *Malatya-Arguvan* Derleyen : *Mehmet Seske*
Kaynak:*Mehmet Seske*

612 YORGUN DELİ GÖNÜL YORGUN

(ARGUVAN AĞZI)

Yorgun deli gönül yorgun
Gönlüm o soysuza vurgun
Böyl'olduğun bileydim
Konuşurdum uğrun-uğrun

Sağ kolum başın yastığı
Al kanım kaşın rastığı
Nazlı yar bağdan geliyor
Elinde üzüm bastığı

Yöresi : *Malatya-Hekimhan* Derleyen : *Ali Sait Adıgüzel*
Kaynak:*Ali Sait Adıgüzel*

13 YORGUN-YORGUN GELDİM ORAK BİÇMEDEN

Yorgun-yorgun geldim (orak biçmeden)[2]
Köyün çeşmesinden (aman)[3] bir su içmeden
Kanlar akar ışkın (vakit geçmeden)[2]
Zahar eller benim (aman)[3] kaderim böyle

Çeğile yaslandım (cıgaram içem)[2]
Yağlı kurşun gelir (aman)[3] nereye kaçam
Mevlam kanat ver (havaya uçam)[2]
Kirve bayramınız (aman)[3] karalı geldi

Çekin kır atımı (gidelim hana)[2]
Söyleyin kirveme (aman)[3] küsmesin bana
Bir bayram gününü (çok gördü bana)[2]
Zahar eller benim (aman)[3] kaderim böyle

Başımda ağlaşır (gelinler kızlar)[2]
Sağ yanım ellemeden (aman)[3] sol yanım sızlar
Kirve mahpushanenin (yolunu gözler)[2]
Kirve bayramınız (aman)[3] karalı geldi

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen : *Ahmet Döner*

Kaynak: *Ahmet Döner*

614 YORGUNUM DA YOKUŞLARI ÇIKAMAM

(BARAK AĞZI)

Aman ey. Yorgunum da gine yokuşları çıkamam oy
Aman... Yaslıyım da daha bende başıma çiçekleri sokamam
gelin sokamam anam sokamam sokamam oy
Göz gezdirdim de benim yarim bu elde
yoktur zalım yar yoktur
Aman... Yaslıyım da tama ben bu halayda tutamam
Dağlara dağlara dağlara
Aman her seherde gelme bizim bağlara
Hele bağlara şirin bağlara

Evlerinin önü yoldur
Bir tarafı karakoldur
Nazlı gelin güççük gelin
Gel testini bizden doldur

Yöresi : *Kırıkkale-Keskin* Derleyen : *Çekiç Ali*

Kaynak: *Çekiç Ali*

615 YORULDUM DA YOL ÜSTÜNE OTURDUM

(BOZLAK AĞIT)

Yoruldum da yol üstüne oturdum
Derdim altmışdı yüze yetirdim
Ben yavrumu Kırşehir'de yitirdim
Yitirdim yavruyu ben oldum deli

Aşağıdan gele gele geldiler
Hanımıza dolum dolum doldular
Ağ bebeyi elimizden aldılar
Yitirdim yavruyu ben oldum deli
Kınaman komşular ben oldum deli

Yöresi : *Elazığ-Maden* Derleyen : *Zülküf Altan*
Kaynak: *Zülküf Altan*

616 YÜCE DAĞ BAŞINDA ARMUT AĞACI

Yüce dağ başında armut ağacı
Dökülmüş yaprağı kalmış ağacı
Koynumda sakladım verdiğin sacı
Sen bana kardaş de ben sana bacı

Yüce dağ başında bir yavru leylek
Tanrıdan diledim her zaman dilek
Ayrılık dediğin ateşten gömlek
Banada giydirdi o zalim felek

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Selahattin Alpay*
Kaynak: *Hakkı Coşkun*

617 YÜCE DAĞ BAŞINDA AY KANDİL OLUR

Yüce dağ başında (ay kandil olur)^2
Bir gün görmezsem de aklım (zay olur)^2
Sevda dedikleri de uy anam (üç beş gün olur)^2
Oy bizimki de seneleri dolaşır (oy)^7
Sevda dedikleri de uy anam (üç beş gün olur)^2
Oy bizimki de seneleri dolaşır

Felek senin bir gününü (görmedim)^2
Çalındım çırpındım da bir murada (ermedim)^2
Gençlik el el dökünce uy yanam (devran sürmedim)^2
Oy ihtiyarlıkta da devran sürmek nic'olur (oy)^7
Gençlik elde ikin devran sürmedim
Oy ihtiyarlık da devran sürmek nic'olur (oy)^4 aman oy oy

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Mürsel Aktaş*

Kaynak: *Mürsel Aktaş*

618 YÜCE DAĞ BAŞINDA BİR TOP KAR İDİM

Yüce dağ başında bir top kar idim
Güneş vurdu ılgıt-ılgıt eridim
Evvel yarin sevgilisi ben idim
Şimdi uzaklardan bakan ben oldum oy oy

Evlerim-evlerim yüksek evlerim
İçine girer de gönül eylerim
Buranın güzeleri de gönül eğlemez
Gönül eyleyecek yare gidelim oy oy

Yöresi : *Burdur* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *Ahmet Turgut*

619 YÜCE DAĞ BAŞINDA BİR ULU YATIR

(GURBET HAVASI)

Yüce dağ başında bir ulu yatır
Alimi vurmuşlar yatıp durur
Adını sevdiğim saadetler getir
Saadetler getirdik derman mı kaldı

Kınalı kekliğim suya mı indin
Suyu almadan geri mi döndün
Sen de bençileyim yarsız mı kaldın
Onun için kapanmıyor gözlerim

Yöresi : *Burdur-Tefenni* Derleyen : *Sümer Ezgü*

Kaynak: *A.Ali Selçuk*

620 YÜCE DAĞ BAŞINDA KUBBELİ HAMAM

(GURBET HAVASI)

Yüce dağ başında kubbeli hamam
Hamamın içinde savrulur duman
Yarin ince belini sardığım zaman
Altaylar da bir, üçaylarda bir bana

Feslihan yolladım desteği bağlı
Sen bizim oralara gelmen mi gayrı
Selamlar salsam da elinen mi gayrı
Selam Allah'ındır al kömür gözlüm

Yöresi : *Gaziantep* Derleyen: *Hüseyin Kırmızıgül*

Kaynak: *Hüseyin Kırmızıgül*

621 YÜCE DAĞ BAŞINDA UÇAN TURNALAR

Yüce dağ başından uçan turnalar
Var mı sizin vatanınız eliniz
Bir selamlar göndereyim yarıma
Bizim köye uğrar ise yolunuz

Turnam geçerseniz dostun elinen
Gurbet elde kimse soramaz halimden
Bir selam söyleyin benim dilimden
Nazlı yare uğrar ise yolunuz

Giderseniz karlı dağlar ardına
Selam söyle aslanına kurduna
Kimseler konmasın yayla yurduna
Nazlı yare böyle söylen turnalar

Yöresi : *Malatya* Derleyen : *Kemal Çığrık*

Kaynak:*Kemal Çığrak*

622 YÜCE DAĞ BAŞINDAN AŞIRDIN BENİ

Yüce dağ başından aşırdın beni
Tükenmez dertlere (aman)^2 düşürdün beni (oy)^2
Madem güzel meylin yoğudu bende
Niye yoldan aman şaşırttın beni

Malatya'nın içi dolu narınan
Uzak düştüm görüşemem yarınan aman yarınan (oy)^2
Yarım bana selam salmış elinen
Divane oldum ağlar aman gezerim

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Gürbüz Sapmaz*

Kaynak: *Gürbüz Sapmaz*

623 YÜCE DAĞLAR SENİN KARIN VAR M'OLA

(BOZLAK)

Yüce dağlar senin karın var m'ola
Yare gidecek yolların dar m'ola
Eteyinde Türkmen güzeli yaylar
Çifte yanağında beni var m'ola

Sarı çiğdem pervaz kurmuş oturur
Azgın yaraları dile getirir
Alır selamımı yare götürür
Aşıp yüce dağları yare gitmek zor m'ola

Sayıdım da görmez oldu cihanı
Garip bülbül gibi eder figanı
Ezrayil alırsa bir gün bu canı
Dökülen kanlı yaşlar of zar m'ola

Yöresi : *İzmir-Ödemiş* Derleyen : *Osman Kalay*

Kaynak: *Osman Kalay*

624 YÜCE DAĞLARIN BAŞINDA BİR ULU KARTAL

(BAYINDIR KOŞMASI)

Yüce dağların başında bir ulu kartal
Varmayın yanına kanatlar çırpar
Kimi yiğit vardır ölümden korkar
Korkma sevdiğim gel geç yolundan

Çeşmeler başında altın tas mısın
Güzeller içinde baştan baş mısın
Bugün seni gördüm bana küs müsün
Korkma sevdiğim gel geç yolundan

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Muharrem Ertaş*

Kaynak: *Muharrem Ertaş*

625 YÜKLENDİ BARHANAM ÇEKİLDİ GÖÇÜM

(BOZLAK)

Yüklendi barhanam çekildi göçüm
Bilirim kusurum affeyle suçum
Necib'i görmeye gelmedin niçin of
Küskünsün sevdiğim bilirim söylemem

Geldim yanına da kaldırdım başım
Öpeyim bir kere karadır kaşın
Üç gün evvel gördüm Necib'im düşün
Küstün bu dünyadan Necip söylemem

Gönlümün sürûru geldi yanıma
Şifa geldi bedenime canıma
Yüz süreyim gerdandaki benine
Küskünsün sevdiğim bilirim söylemem

Yöresi : *Ankara-Şereflikoçhisar* Derleyen :*Sedat Veyis Örnek*

Kaynak: *Elif Ekici*

626 YÜKSEĞİNE KOYMADIM YEL ALIR DİYE

(BOZLAK-AĞIT)

Yükseğine koymadım yel alır diye
Enginine koymadım sel alır diye
Nice nice korktum ölüm bizi bulur diye
Kalk kardaşım da ölümsüz yere gidelim
Ölüm bizi buldu ne deyim

Kaleden kaleye uzattım urganı
Üstüne örttüler de ölüm yorganı
Sağ selamet ölmeden elime geçeydin
Kalk kardaşım da ölümsüz yere gidelim
Ölüm bizi buldu ne deyim

Yöresi : *Hatay* Derleyen : *Halil Atılgan*

Kaynak: *İzzet Özkan*

627 YÜRÜ BRE YİĞİTDE YOL İLE YÜRÜ

(SELDİREN KARACAOĞLAN'I)

Yürü bre yiğitde yol ile yürü
Ağustosta erir dağların karı
Gayet güzel olsa da yiğidin yari
O yiğit yarine nazınan gelir

Kız senin sevenin ölmez dediler
Ağlayıp gözyaşın silmez dediler
Al yanağın derde derman dediler
Acep aslı var mı diye sormaya geldim

Yöresi : *Irak-Kerkük*
Kaynak: *Abdurrahman Kızılay*

Derleyen : *Mehmet Özbek*
Notalayan : *Mehmet Özbek*

YÜZ AYDI

(MAZAN HOYRATI)

I.

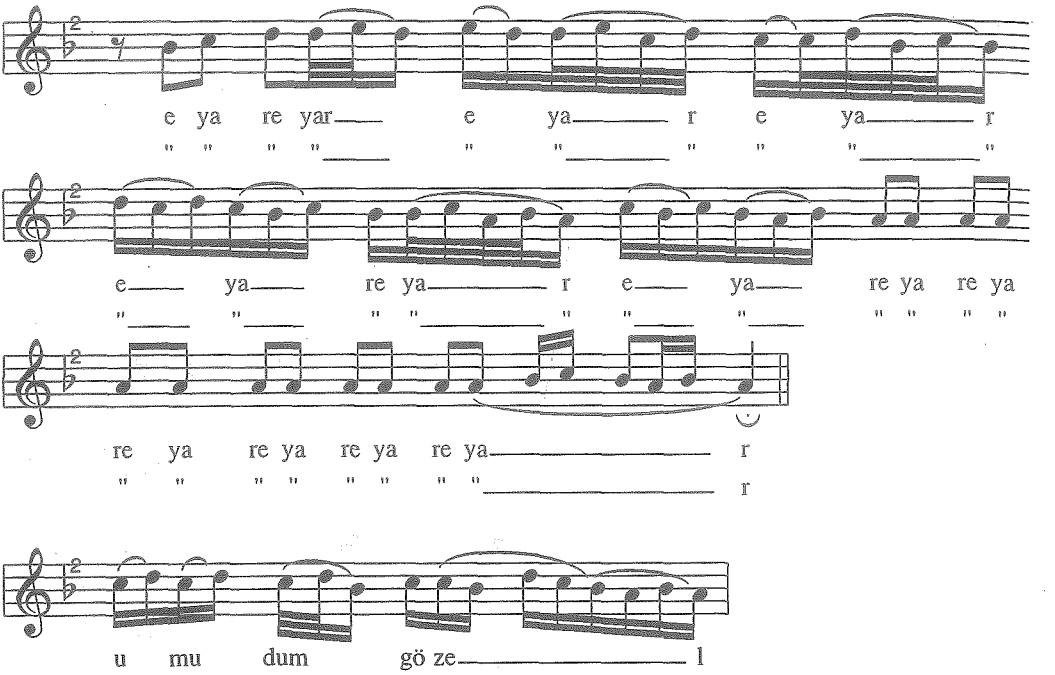

Dede gene..Yüzde bir
Khal severem yüzde bir (a yar)[8]
Valla (h)..Her yar vefalı olmaz (ey)[9] umudum gözel
Olursa da yüzde bir (a yar)[15]

Dede gene..Daşlıkta ekin olmaz
Mahzun kalp sakin olmaz (a yar)[8]
Valla (h)..Dünyanı dört dolandım (ey)[9] umudum gözel
Hiç Kerkük tekin olmaz (a yar)[15]

II.

Baba bugün..Yardı ğam
Deldi bağrım yardı ğam (a yar)[8]
Valla (h)..Vefalı yar ararsan (ey)[9] umudum gözel
En vefalı yardı ğam (ayar)[15]

Baba bugün..Ğam yarıdı
Ciğerim ğam yarıdı (ayar)[8]
Valla (h)..Menim kimin bi kese (ey)[9] umudum gözel
Gece-gündüz ğam yarıdı (ayar)[15]

Yöresi : *Şanlıurfa*
Kaynak: *Cemil Cankat*

Derleyen : *Ahmet Yamacı*
Notalayan : *Ahmet Yamacı*

ZALIM AVCI VURDU BENİ

Zalım avcı vurdu beni
Kırdı kanadımı kolumu kolumu
Yavrularımla bu dağda çevirdiler (yolumu)[2] (aman)[16]

Böyle midir avcıların serkârı serkârı
Koltuğundan yararlanmış ağlıyor zarı zarı
Bu dağda bir ceylan gezer yavrum diye (aman)[16]

Yöresi : *Gaziantep*
Kaynak:*Ahmet Çiçek*

Derleyen :*Ferruh Arsunar*
Notalayan: *Ferruh Arsunar*

ZATEN BENİM BAHTIM KARA

(HASANDAĞI TÜRKÜSÜ)

Zaten benim bahtım kara
Ne yapayım kırık zara
Gönül düştü nazlı yara
(Can dayanmaz Hasandağa)[2]

Hasandağı iki çatal
Ortasında güller biter
Senin derdin benden beter
(Ben de yandım Hasandağı)[2]

Hasandağının güllleri
Ötüşür hep bülbülleri
Taze söyleyen dilleri
(Ben vuruldum Hasandağı)[2]

Hasandağının lâlesi
Başını örtmüş valası
Güzelin oldum kölesi
(Güzel sevdim Hasandağı)[2]

Yöresi : *Kırşehir* Derleyen : *Neşet Ertaş*

Kaynak: *Neşet Ertaş*

631 ZAHİDE KURBANIM N'OLACAK HALİM

(BOZLAK)

Zahide kurbanım n'olacak halim
Gine bir laf duydum kırıldı belim
Gelenden gidenden of haber sorarım
Zahidem bu hafta oluyor gelin

Ezeli de deli gönlüm ezeli
Çiçek dağ'da döktü m'ola gazeli
Dolaştım gurbeti of alemi gezeli
Bulamadım Zahide'mden güzeli

Gurbet ellerde of esirim esir
Zahide kurbanım hep bende kusur
Eğer anan seni bana verirse
Nemize yetmiyo el kadar hasır

Yöresi : *Van* Derleyen : *Atakan Çelik*

Kaynak: *Atakan Çelik*

632 ZİLAN DERESİ BÜKÜLÜR GİDER

(LAVİK AĞZI)

Zilan deresi de bükülür gider
Zülüfü gerdana dökülür gider
Bir yiğitte sevdiğini almazsa
Vallah. Onun ömrü sökülür (puç olur) gider
Sürünür gider heç olur gider of

Erdiş'in düzünde çiçekler biter
Ağyol'un hasreti burnumda tüter
Sıladan ayrıyam için kan gider
Vallah. Yeter felek yeter çektiğim yeter
Öldürdün yeter bitirdin yeter of

Ayrılık perişan eyledi beni
Gamzelerin parçaladı sinemi
Nice dertler çektim pek yıkılmadım
Vallah. Tükettin ömrümü yedin sen beni
Öldürdün beni eritin beni of

ÜRKÜ METİNLERİ ÖZLÜĞÜ

ɔ: su

ɔe: 1. işaret, alâmet, cemaat, topluluk, Kıymet ehemmiyet meta

dak: kurban

de: âdet kelimesinin Arabça rkiplerindeki kısaltılmış şekli

düv: düşman, hasım

fat: âfet

feti can: sakınılacak hâl, bela, çok güzel san

fifâne: iffetlice, namusluca, temizce

fitab: güneş, güneş ışığı, güzel yüz

ğ şam: beyaz mum

ğbaba: Hınıs'ta ziyaretgâh

ğliyi: ağlıyor

ğyar: yabancı, el

h-u sada: ceylan sedası, sesi güzel

hd: söz, andlaşma

hır şer: eninde sonunda, nihâyet

hiri: sonunda

hter: pek yeşil, yemyeşil

huzar: inleyip ağlama

hvâl: durum

hzân: hüzünler, gam, keder, tasa

ine: ayna

ks-i tire: gücenme, darılma

l: tuzak, hîle

lem: bütün yaratıklar, dünya, yeryüzü

ndelibâne: bülbül gibi

nlac: karşı

ra: rey, fikir

rş: islam dini inanışına göre göklerin en üksek katı

rşın: uzunluk ölçü birimi

rzuman: istek, özlem, heves

sa: uzun el sopası, baston

âsan: kolay

asây-ı mûciz: rahatlık, huzur arayan

âse: mihver

asta: yavaş, ağırca

âşiyan: ev

âşufte: gönlü perişan, serbest gezen

Ayder: Rize'ye bağlı yerleşim birimi

aynılız: benzer

az buçuk esmer: esmere yakın ten rengi

âzad: özgür

azâde: asil kişi

âze: uzuv, organ, insan vücudundaki organlardan her biri

azık: yiyecek, içecek

bâbına: kapısına

bâbû hayel: hayal kapısı

bad-ı sabâ: sabah yeli

bâde-i sehba: yıllanmış şarap

bağnamak: ötmek

baha: değer

bâhr-behr: deniz

bahr-i melâl: usanma, usanç, bıkma

bâkî: Tanrı, kalan, dâimi

bakraç: kova

balaban: kuş

balkan: dağlık, sarp, engelli taşlı yer

bâr-ı gam: gam yükü

bâr-i zem: ağır suçlama, zan altında bırakma

barhana: ev eşyası

bastık: pestil

başaca: sonuna kadar

baz: açık, açılmış olan, doğan kuşu

bebaht: bahtsız, kötü talihli

bed asıl: asılsız, soysuz

bed nezer: kötü nazar

bed: kötü, çirkin

bedad-bidad: intizar, aman dilememek

bedest: elden ele, birbirine bitişik.

bedir: ayın ondördüncü günü

behtever-bahtiyar: mutlu

belen: yer adı

belik: saç örgüsü

benatünn'aş: dübbi ekber denilen yıldız kümesinin kuyruğunun ucunda bulunan kümenin en sönük yıldızı

bend-i zindân: zindanda olan mahküm

berdar: asılmış, yukarı kaldırılmış

bergüzar: hediye, hatıra

bes: pek âlâ, neden?

beşer: insan

beyan: anlatma, açık söyleme, bildirme

beydilli: oğuz boylarından aşiret adı

beyt-i nazargâh: mesken, hane, ev, oda

beyt-i senem: put hane, put evi

bezar: bezgin, bıkkın

bezirgân: ticaretle uğraşan kimse, tüccar

bezm: meclis, topluluk

bî nihayet: sonsuz

bîdat: zulüm

bîmar: hasta

bi tek: birtek

biçinci: ekin biçen

bigâne: ilgisiz, yabancı

bihaber: habersiz, haberi olmayan

bikese: gece bekçisi

bilbil: bülbül

billem: biliyorum

billur: saydam

bir yan: kenar

birçek: saç

bire: bir çeşit hitap

bitmiyi: bitmiyor, türemiyor

boşlamak: bırakmak

boyun burmak: boyun bükmek

bukhağı: gırtlak

bukhavlı: bağlı

bûs-i lebi: dudak öpücüğü

bûy-i vahdet: sevgi birliği, birlik kokusu

bünyâd: asıl, esas, temel, bina, yapı

cahal: cahil

cam-ı musaffa: yabancı maddelerden arınmış temiz büyük kadeh

canfeza: can artıran, gönüle ferahlık verici, cana can katan

car: çeken, sürükleyen

cebin: alın, ön cephe

ceke: ufak, küçük, sıkı, gergin

cellad-ı müthiş: müthiş cellad

cem: toplanma

cenber: karın zarı

cendere: birşeyi sıkmak ezmek gibi işlerde kullanılan araç

cenk: kavga, döğüş

ceren: ceylan

cerid: aşiret adı

cevrû-cefa: eziyet

cığa: 1. bir çeşit cinas, 2. çizgi, 3. süs 4.ince yol

cûy-i revan: akar su, ırmak

cüdâ: ayrılık

cünûn: delirme, çıldırma, delilik

cür'a: küçük

cüt: çift

çahracı: eski, bozuk
çarh-ı sitemkâr: sitem çarkı
çarketmek: dönmek
çarkıyan: dönen
çeğil: çakıl
çerhi- eyyâm: geçip giden günler
çeşm: göz
çeşmi çırağ: göz ışığı
çetir: gece, gölgelik, çadır, şemsiye
çığrı bülbül: acı acı ya da ince ince durmadan öten bülbül
çırağ: mum, ışık
çırnak: tırnak
çi yarı çi meni: bir yarı, bir beni
çifte seki: 1. çatının altındaki ağaç döşeme, 2.atın ayağındaki beyazlık, 3.basamak biçimindeki toprak zemin
çin-ü maçin: çin diyarı
çirbo: Çelimsiz
çovgun-çıvgın: fırtına
çöven: cirit oyununda, yerden değnekleri almak için ucunda halka bulunan değnek

dâd: aman, imdâd
dağ-ı hicran: ayrılık ateşi
dal: arka, destek
daldalanmak: gizlenmek
dâmen: etek
dâne: tane, tohum
danlamak: sıkılmak, üzülmek, bunalmak
dâr-ül emân: yardım zamanı
dem a dem: her zaman, sık sık
dem be dem: durmadan her zaman
dem: 1. vokal (ses) altında devamlı (simile) çalınan usullü ezgi, 2. zaman,
demadem: an be an, zaman zaman
deniz tek: deniz gibi
derd-i hicran: ayrılık derdi
derd-i ser: baş derdi, sıkıntı
derdo: dertli
derilmek: toplanmak
derkine: söyler, der ki
derûn: iç, içeri, dahil, gönül, kalp, yürek
derûni aşık: derin aşk
dest-i dua: el açarak Allaha yalvarmak
dest: el
deverek dağı: Kırşehir il sınırları dahilindeki dağ
devrân-ı felek: zaman, gök, talih, dünya
dîdar: güzel yüz, görme, cennette Tanrının manevi görünüşü
dîde: göz
dîl-i şeyda: aşktan aklını yitirmiş, divâne, düşkün, şaşkın
dîvan durmak: huzurda hazır durmak
di gehte bi: arada bir
dîde-i giryân: ağlayan göz
dil şikest: dil yarası
dilâra: kalbi süsleyen, gönlü şenlendiren
dincelmek: dinlenmek, uyanık olma hali
dinuve: dinine
diraht: ağaç
dodağ: dudak
dolu: bade, içki
dolukmak: ağlayacak hale gelmek
döğün: dövme
döğünmek: göğüse, dizine, başına vura vura ağlamak, yakınmak
döndü eylemek: döndermek
döne-döne: kat, kat, çok, çok
döniyi: dönüyor
dudu: papağan
duguk: kuş
duriyi: duruyor
dutkun: sevdalı, bağlı
duyan: duyarsın
dögün: düğüm

dühter: kız çocuğu

dürer: inci, cevher

düşüb: düşmüş

düzeh: hile

ebru: kitre ve kola gibi yapıştırıcılarla yoğunlaşmış su, üzerine neft yağı ile sulandırılmış yağ boya damlatılarak yapılan ve kağıda geçirilen kaş

edir: ediyor

efgan: acı ile bağırıp çağırma, feryad etme

efsane-i efsûn: boş laf

efşan: dağıtan, saçan, serpen

efzun: büyük

eğirmek: yünü ip yapmak

ehl, ehil: ehliyetli, bilen

ehl-i safa: saflık, berraklık dürüstlük

ehli dil: birbirlerini iyi anlayan, anlayışlı

el götürmek: ayrılmak soğumak

elaç: ilaç

ele: 1.öyle, 2.o kadar ki

elestu bezm: Allah'ın ruhları yarattıktan sonra ruhlara ben sizin rabbiniz değil miyim şeklindeki sözü

eluvden: elinden

elvan: renkler

ember: kadın tuzluğu adı verilen ufacık kara yemiş

emlik kuzu: emme yaşındaki kuzular

envây: çeşit

erbab-ı ukul: akıl sahibi

eriyi: eriyor

esef etmek: acınma, yerinme, üzülmek

eşginat: rehvan yürüyen at

eşme-eşme: burma-burma

etr-ıtr: koku

evgâr: kuş yuvası

evi kharap: evi harap, manevi manada, problemli

evladû ayal: çoluk çocuk

evliyâ: kerâmet sahibi

eyyam: günler

eza: kötülük

ezmi cövlan-azmi cevlan: ziyaret isteği

fâni: ölümlü, gelip geçici, kalımsız

farımak: soğumak

fe'l: niyet, huy, kalp

fehima: anlayışlı

ferik: küçük

ferman: padişah buyruğu, emir

fersa: eskitici, yıpratıcı, aşındıran, yıpratan, tüketen

feyr: kıymetli taş

feyz: bolluk, bereket, ilim, irfan

firâk: ayrılık, ayrılma, hüzün, keder

fiske: parmakla yapılan küçük, darbe

gabardıç: kaba ardıç-iri ardıç ağacı

gaçak: koçak, yiğit

gagaş: çiftlikte kullanılan zincirlerin bir ucun eğri demir

gağrılamak: yaslanmak, gerilmek

gal: uzak, ırak

galet: yalan, boş

gâm: kader, tasa

gâmeti rena: güzel boylu

gamze: 1. bakış, 2. yanak ve çenedeki özel çukur

gani: Tanrı sıfatlarından

ganne: şişe

gark olmak: karışmak, bitmek, yok olmak

gaslolunmaz: yıkanmaz

gatarlamak: sıraya dizmek

gaybet: gıyapta konuşma, dedi kodu

ahlı: K.Azerbaycan'da yer adı

amat: K. Azerbaycan'da yer adı

gönül: yaralı gönül

a: mistik mânada fakir, dilenci

in: geliyorsun

ip: gelir

dûn: dönen, dönücü, dünya

m: sıcak

miyan: germiyan oğulları beyliği

er gem: gemini gevermek, at için lenir

man: cennette hizmet gören ikanlılar, melek.

cı: küçük dolu tanesi

li: behey gibi seslenme sözcüğü

iftar: birbirinin içine girmiş, karışık, ıraşık, tutulmuş, yakalanmış

mar: beşiklerin üst kısmının bir ından öbür ucuna uzatılmış ağaç

nca-i handân: açmadan solan gül

yağ: etek, kenar

ylanmak: şikayet edilmek

ğala: yeşil mavi karışımı renk

lek: küçük su birikintisi

mgök: yeşil mor karışım renk

zükem: kötü gözlü, hain gözlü, bakışlı

riyi: kuruyor

z kaya: yüksek kaya

iftar: söz, lakırdı, şiir

il-i hendan: güzel gülen

ilbang: bir cemaat tarafından birlikte ylenen ilahi, tekbir dua

ilgûn: gül renginde, kırmızı pembe

ilistan-ı visal: gülbahçesine kavuşma

iman: umut

in: güneşli sıcak hava, kötü durum ziyet

iruh: topluluk, kalabalık, bölük

ivel: yeşil

haberceyzim: haberim

hâke: toprak

hakgi derece: gerçek anlamda

hâki: bir çeşit kumaş

hakik: kıymetli taş

hakkâk: delen, yontan, oyan, oyma aleti ve o mesleği yapan

halas: kurtuluş, rahatlama

halayık: kadın köle, cariye

hâle: inleme, inilti

halhal: ayak bileğine takılan süs eşyası

hâli alem: dünya hali

hamaylı: omuzdan çapraz asılan bağ, muska, tılsım

hamre şeker: kırmızı şeker

hâmuş: susmuş, susan, sessiz

hanay: konak

hâne: ev

haney: saraya benzer ev

hannan: 1. merhamet, şefkat, acıma, 2.hanlar, hükümdarlar

hansı: hangisi

har: diken

hâr: ateş

hara: nere

harabat ehli: harebe, yıkıklar, meyhane müptelası

haralanmak: genellikle eşya üzerinde dalgalanır gibi görünen parlak çizgiler

hardan: nereden

hârif: sonbahar, güz, yemiş toplayan teklifsiz dost

harlanmak: gürültülü ses çıkarmak

haşrolma: toplanma, cem olma

hatem: kıymetli taş

havâyı: kabadayı, dikbaşlı

hazan: sonbahar

heç şey: hiç bir şey

heder: karşılıksız kalma, boşa gitme

helâk: yok olmak, yıkılma, bitme

hemdem: can ciğer, arkadaş

herm: bir ot cinsi

heşem: bir çeşit ot

hetta: hatta

heva: nefes, heves, istek, arzu, sevgi

hevâ: hoşlanma, düşkünlük, tutkunluk, sevgi

hezar: bin rakkamı

hezerine hüzerine: tekerleme

hıdırveş: mani gibi, engel gibi

hışm: öfke, hiddet, kızgınlık

hızma: vücudun belli yerlerine takılan halka şeklindeki süs malzemesi

hızr: Hızır

hicr: 1. men etmek, bırakmak, şer'en haram olan şey, 2. ayrılmak, göç

hicran: ayrılık, tutulmaz acı

hicrâne: ayrılık gözyaşı

hub: güzel

huma kuşu: hüma, yüksekten uçan efsanevi kuş

humar göz: baygın bakışlı göz

hûn: kanlı

hûnap: kanlı göz yaşı

huni göz: ağlamaktan kanlanmış göz

hurda: küçük parçacık

huzun-î hüsna: alçak gönüllülük, iyi huy

ıhmak: yatırmak, deveyi çökertmek

ırahman: kullarına acıması çok olan Tanrı, koruyan

ıramak: uzaklaştırmak

ırızg: rısk

iç yaz: ara mevsim

içre: içeri

ikbâl: gelecek, yüksek mevki

ikraz: kesip ayırma, borç verme, ödünç verme

ilhâm-ı hüda: Allah tarafından insan yüreğine telkin olunan şey

intaha: son, nihayet, uç

irahim: yardımcı, bağışlayan

irehan-reyhan: fesleğen çiçeği

irehmi-rahm: acıma, esirgeme koruma

irenk: renk

irşad: doğru yol gösterme, uyarma

isdi: sıcak

İsfaham: 1. İran'da şehir. 2. Gaziantep'in güneyinde bugün Suriye sınırları dahilinde kalmış bir köy.

iskarpin: kundura

işuve: işine

îtikat: inanç

iyd: bayram

kabir: mezar

kabze: kılıcın, tüfeğin el tutcak kısmı

kada: hastalık, kötülük, bela

kadana: bir cins iri at

kadem: ayak

kadim: ayak basan, varan, ulaşan, eski

kahhar: kahredici

kâkül: kahkül, şakaklardan sarkan saç

kâm: ağzın üst tarafı, murat, haz

kamer: ay

kâmet: boy

kâmuran: mutlu

kançar: karşı

kangı: hangi

karamık: bir çeşit ağaç

karataban: nalı düşmüş hayvanın ayaklarındaki yara

kargı: kamış

kast: niyet, meram

katre: damla

.vim kardaş: yakın akraba, eş dost

bâ-i kûy: 1. Mekke şehrinde bulunan tsal yapı, 2.sevgilinin bulunduğu yer

:be: yünden örülmüş kalın kilim

:lam: söz

:le: ayol, hey, yahu anlamında ünlem

:lep: yumak

:m: kötü

:mal: olgun

:mend: uzaktaki herhangi bir şeyi tutup kmek için ucu ilmekli uzun ip

:nger: yabani ot

:rbelâ-: Irak'taki İmam Hüseyin'in şehit lildiği ve türbesinin bulunduğu yer

erem kılmak: bağışlamak, cömertlik

ervankıran: belli mevsimde görülen ğuk hava, rüzgar

esme: dağlama, damgalama, hayvana ısılan kızgın demir.

eşkül: dervişlerin sadaka toplamak için lerinde bulundurduğu çanak, kap.

hal: hal, ben, siyah nokta

ıldırak çan: küçük çan

ılûben: kılmak

ınaman: kınamayın

ırkmak: traşlamak

ırtakan: Muş'ta yer adı

ıssa: fıkra, hikaye, rivayet

ıyına: kıyısına

irman: elde yün eğirmeğe yarayan alet

irve: sünnet olan çocuğa yardım eden ucağında oturtan dost kişi

oçan: akan su şelale, mahalle adı

ol bastı: kolluk kuvvetinin baskını

oyak: vadi, yayvan, çukur

öskinnen: göysünden

ûlbe-î: kulübe, ev

ullap: olta, balık ağı, balık tutmada ullanılan alet.

kûşe-i meyhâne: meyhane köşesi

kutnu: cinsi değerli kumaş

kûy: 1.pencere, 2.üç yol ağzı, 3.köy

küfr-i zülf: tahrik eden zülüf-saç.

külli: tümü, tamamı

künye: canlı ve cansız varlıklara ait özel bilginin toptan adı

la'li yakuthana: kıymetli mekân

labud: gerekli, gerek, lâzım

lal-ü gevher: kıymetli taş, inci

lâl: inci

layla: ninni (Azerbaycan'da)

le: kürtçe bayana hitap şekli

leb-i cânan: ateş renkli dudak

leçek: baş örtüsü

levent: yiğit

lımıne: vay beni

liba: giysi

libas: elbise

lûtfi kılmak: lûtfetmek

lütfû ihsan: hoşluk, güzellik, iyi muamele

mâ: su, su birikintisi

mâbut: Tanrı

mâfiha: kalpdeki gönüldeki şey

mağruri kemal: kibirlenme, gururlanma

mah: ay

mahbub: sevgili (erkek)

mahı camal: ay yüzlü

mahrama: havlu

mahsub: sevgili, güzel yüzlü, sevimli

maksut: mutluluk

malik: sahip

martin: tek kurşun atan silah

mavi çalmak: maviye benzer, yakın

maya: dişi deve

mecnûn-i bela: deli divane, delice seven

meftun: düşkün hayran

mehri: mehr, mihir, evlenirken erkek tarafından kız tarafına verilen para

mehveş: ay gibi, güzel

melahat: parlak yıldız

melûl: usanmış, bezmiş, bıkmış

menend: eş, benzer

meri keklik: kınalı, erkek keklik

mesiha: Hazreti isa gibi nefesinde hayat bulunan, nefesi şifa veren

mest-i elest: Allah'ın kitabı ile sarhoş olan

mest: kendinden geçmek

mestâne: kendinden gemçiş sarhoş

meşreb: tabiat, yaradılışta olan nitelik

mevh-vi nev: hilâl

mevt: ölü

mey perest: içki erbabı

meyhane enkazı: harap içki yeri

mezmun-mazmun: meal, mana, mefhum. Nükteli, sanatlı ince söz

mıh: çivi

mıraz: mutluluk

miçek: sinek

mihek: altın ve gümüş gibi kıymetli madenlerin ayar-kalitesinin anlaşılmasında kullanılan siyah sert taş

mihman: misafir

minhâc-ı Hüda: Allah yolu, yol, metod, usul, tutulan gidilen yol

mirad: geniş yol

mirat: ayna, meşhur bir çeşit lâle

muavele: dostluk, karşılıklı sevgi, koruma, yardım

muciz: kısa özlü, az sözün çok mana ifade edeni

mucizat: peygamberler tarafından yapılmış olağanüstü haller ve sözlerin her biri insanı şaşırtan görülmedik umulmadık şeylerin oluşumu

muhannet: ihanet eden, alçak kişi

muhtesib: belediye işlerine bakan memur

musalla: 1. Kerkük'te semt 2. cenaze namazının kılındığı yer

mûtad: alışılmış

muzmar: gizli, saklı, örtülü, dışarı vurulmamış

mü'min: allah'a ve emirlerine, kanunlarına iman eden, inanan

müdam: devam eden,sürekli, daim ve bâki olan

mülk-i Acem: Acem mülkü, diyarı

mürg-ü zâr: kuş bahçesi, kuşu çok olan yer

müşfik: 1. isim 2. şevkatli, sevgi dolu

müşk: zorluk

müta'assir: üzüntü duygusu

müteakip: bir keyfiyetle vasıflandıran, keyiflenen

nâbe: vakitsiz, zamansız

naçar: çaresiz

nâdan: bilgisiz, kaba, görgüsüz

nâdide: görülmemiş, görülmedik pek seyrek bulunan çok değerli

nâgâh: vakitsiz, ansızın

nagam: nağmeler, ahenkler, türküler

nâgehan: birden bire, ansızın, aniden

nağme: mektup, pusula, ezgi

nal: hayvanların ayağına çakılan yassı demir

nalbant: hayvanların ayağına nal çakan

nâle: inilti, feryat inileme

nânügasem: ekmek üzerine yemin

nâr-ü hezâr: cehennemle ilgili. bin ateş

narı hicre: hicran ateşi

ırin çalmak: portakal rengine yakın, nzer renk
ızım: düzenli, uyumlu
ergiz-i mestâne: nergiz gözlü, baygın ızlü
erm: yumuşak
eşter: ameliyat bıçağı
eşve numâ: sevinç, hafif sarşohluk
isteren, bildiren
ey: kamıştan yapılan nefesli çalgı
eynim: ne yapayım
iza: kavga
idâ: çağırma, seslenme, ses verme
igâh: bakış, bakma
ihan: gizli, saklı
im: yarım
isyan: unutma, hatırdan çıkarma
işâne: belli, belirgin
işin: niçin
iyaz: dua
iyazbend: saygı duruşu
öker: kuma, tek erkekle evli birden çok adınlardan her biri, ortak
övrağ: görünüş
ûr-i ziya: aydınlık, ışık, parlaklık
ûş: tatlı, şerbet gibi içilecek şey, zevk efa
utk: zihin, bellek

lar: olur
larki: olur ki, muhtemeldir ki manasında
nmak: huzur, sağlık
rtasar: ortahisar
turu: oturuyor
v: av
vçu: avcı
Ovşar-Avşar: Türk boylarından biri
yağ: uyanık
yma: ağaç kabuğu
zuv: özün, kendin
âkimiz: korkumuz, çekindiğimiz

palaz: keklik yavrusu
papak: başa giyilen giysi
per açmak: kanat açmak, uçmak
perakende: parça parça, dağınık, dağıtma
peri mest: kendinden geçmiş, güzel
pervane: fırıldak, çark, geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek. Haberci, kılavuz
peşe: iş, güç, meşguliyet
peyân: kenar, son, nihayet
peylenmek: belirlemek, ayırmak
piyala: yalnız
puç: felç, hastalık
pus: bulanık, belirsiz
pusu: tuzak
puthana: kilise
pünhan: gizli
pürhende: neşeli, sevinçli
püsem-püsem: parça parça

râh: yol, tarz, meslek, usûl
rahne: zarar, ziyan, bozukluk
rakip: düşman
rakîbane: rakipce
reftar: salınarak edalı yürüme, güzel gidiş
rehşan-rahşan: parlak
reşk: kıskanma, kıskanmayı uyandıran Kıskanılmış. Hased ve gıpta veren.
revan: ruhla ilgili. Rüha mensup yürüyüş
rışvan: aşiret adı
risva: rezil maskara, ayıbı ortaya çıkmak
rö'ya-rûya: rüya
ruhsâr: yanak, yüz, beniz
rukâb: rakipler, karşı olanlar
rûy: tunç, pembe taneli üzüm, bir çeşit zambak
rûzi kasım: günlük, gündelik, günlük rızık, nasip
rûzi mahşer: mahşer, kıyamet günü

sâd: yüz, Osmanlı alfabesinin 17. harfi

sağer: kadeh, içki bardağı

sail: dilenci

sal: ölünün taşındığı tabut

salaca: ölü yıkanan teneşir

salavat: namaz, peygamber ve soyuna okunan dua

sam yeli: sıcak rüzgar

saniyi: sanıyor

sapan: ilkel av aleti

sarı sıcak: kavurucu sıcak

savran: merdiven

savuşmak: gitmek

sây: arkadaş, su kaynağı, pınar, elçi, kale

sayağ: hafif uyku

sayımak: önemsemek, değer vermek, iyileşmek

sedagat: bağlılık

sehbayi hicran: ayrılık, ölüm acısı

seki: sedir, kerevet, evlerin önüne oturmak için taştan ya da çamurdan yapılan yüksekçe set

senem: put

seng: taş

ser: baş

serencam: başa gelen, baştan geçen ibretli hadise. Bir işin sonu, vak'a.

sergen: göstermelik, satılık şeylerin konulduğu yer

sergeşte: kendinden geçmek

seringâh: serinlikli mekân

sermest: kendinden gemçek

serv-i hırâman: melek boylu

seyik: kırıkları bağlamak için yapılan tahta

seyip: serbest, başı boş

seyrangâh: seyir yeri, gezme yeri, gezi

sınığ: kırık

sıtkı bütün: sağlam, kuvetli, imanlı, doğru

sîmi beden: gümüş tenli

sim: tel

sirişk: göz yaşı,

sivik: saçak

siyenç: bağ bahçe etrafına çekilen çalı, çırpı, muhafazalık

soyha: ölenin bıraktığı giysi

söyke: yakın, bitişik

subh: sabah

sûbhan: Allah'ın isimlerinden biri

subut: ispat

sur: yüksek duvar

surûr: sevinç

sûveydâ: kalbin ortasında bulunduğu sanılan kara benek, kalpteki gizli günah

suz-i hasret: hasret acısı, yakan acı

sühendan: güzel sözler söyleyen, söz bilir

süpürmen: süpürmeyin

süreyyâ: ülker yıldızı, erkek ve kadın adı

şad: mutlu

şadıman: sevinmek

şâh-ı hobân: güzeller şahı

şâh-ı merdan: Hazreti Ali

şahan: şahin, doğan

şalba: öksürüğe iyi gelen bir ot, tazeyken yaprağı sarma yapılan bitki, odun yerine yakılan bir çeşit çalı

şarlık: havuçluk

şavk: ışık, ziya

şayan: münasib, lâyık, yaraşır

şe'la: ışık

şeb: gece

şebistan: gece ülkesi, diyarı

îd-i bade: şehitlik şerbeti

îdân-ı vega: şehitlik mertebesi

ı'e: mum

ine: şanına

h-i senan: ışıklı, parlak, yol gösteren

ekâr: şiveli, nazlı, cilveli

âr: av

este: kırık, kırılmış, mağlub edilmiş

gil: hareketli canlı

-ü şeker: aslan sütü

aze: düzen

an: yüksek sesle ağlamak

le: ışık

h: güzel, kıvrak, oynak, nazlı, neşeli

le-i nâr: kızıl ateş

ara: şairler

ıt: itaat, saygı

ɔ: parıldayan, parlayan, parlatan

bı-taban: parlak, ışıklı, parlak yıldız

bîban: tabipler

hgiyk: araştırma, soruşturma

hne: tenha, ıssız

ki: günahtan, haramdan kaçınan, dinine ğlı

krib: yanaştırma, yaklaştırma, bahane, sin değil

lanmag: talan edilmek

lib: isteyen, istekli

ma: mahalli deyim (Gaziantep)

n: gün ağarması, sövme yerme, ayıplama

pılar: bulunur

pmak: bulmak

vk: gerdanlık, halka, tasma, altın rdanlık

tay: at yavrusu

tecellâi kader: Tanrı yazgısı

tegâfül: anlamamazlıktan gelme

tek: gibi

tekkegâh: tekkenin bulunduğu yer

tekkey-i uşşak: aşıklar, yüreği yaralıların tekkesi

telef: tüketmek, boşa harcamak

telkin: 1. birine birşey anlatıp zihnine koyma, 2. ölü gömüldükten sonra imam tarafından söylenen sözlerin tümü

terig-tarik: tarikat, yol

terlan: yırtıcı kuş

teshir: büyü yapma, büyüleme

teşrif: onurlandırma, şereflendirme

tezikmek: uzaklaşmak, soğumak

tig: kılıç

tor: genç, küçük, acemi

torçı: avcı

turap: toprak

tûti zeban: işittiği sesi taklit eden, bazı sözleri ezberleyen papağan

tünemek: barınmak

uğru: hırsız

uğrun: gizli

urûh: ruh

urum: Anadolu için eskiden kullanılan ad

us: iyiyi, kötüyü, doğruyu, yanlışı anlayabilme kaabiliyeti

ülger: ülker yıldızı, boğa burcunda yedi yıldızdan oluşan takım

ürüşan: aydınlık

üzüm: yüzüm

vaiz: anlatan

vala: üzerinde yemiş kurutulan büyük bez

vasf: özellik

vazgelmek: vazgeçmek

vefadar: vefalı, kıymet bilen

vermek: vermeyiz

veş şem'e: ışık gibi aydınlık gibi

visâl: kavuşma

vurgun: Azerbaycan'lı şair

vuriyi: vuruyor

vusal-visal: kavuşma

yalbır-yalbır: alev alev

yaldanmak: aldanmak

yapalak: üstsüz başsız, fakir, yoksul

yar: 1. sevgili, 2. küçük uçurum

yâri canım: candan dost

yasılmak: eğilmek

yavuklu: sözlü

yedlenmek: yedeğe almak, 2. sıraya almak

yeke yek: teke tek

yeksân: yerle bir

yeldiğim: doladığım, gezdiğim

yen: bir tür giysi

yenile: yeni, şimdi

yetmek: kavuşmak, yetişmek

yetmiyesice: büyümeyesice

yezit: Emevi halifesi muaviyenin oğlu

yığışmak: toplanmak

yığlamak: ağlamak

yığmak: toplamak

yıramak: yürümek

yitik: kayıp

yoku: yokuş

yollaraz: yollarınıza

yumak: yıkamak

yurt salmak: yurttan ayrılmak, uğurlamak yollamak terketmek

za'f: zayıflık, eksiklik

zahar: demek, herhalde

zahir: temiz tavlı bol olan, dolu, taşkın bir şeyin dış görünüşü, meydanda olan sureti

zâhit: din emirlerine aşırı bağlı bütün bu emirlerin yerine getirilmesi

zahm: yara

zarı: ağlayıp, sızlanma

zâru giryan: gözyaşı döken

zeh: döl

zemheri: aralık-ocak arası kışın şiddetli dönemi

zemi: soğukluk

zenperastan: kadın düşkünü

zerbli-zerbi: ritmik, darplı, usullü

zerd: sarı, soluk, solgun

zeval: sona ermek, bitmek, tükenmek

zib-i cemal: süslü yüz

zimistan: hıristiyanlar, yahudiler'in yaşadığı yer

ziya: ışık, nur

zulmathana: eza, cefa yeri

zülf-i perişan: dağınık saçlı

zülf-i yar: sevgilinin zulüfü

INDEX

dana
2, 323, 351, 407, 411, 412, 429, 444, 52, 467, 481, 487, 497, 522
dıyaman
02
fyon
08, 482
ksaray
52
masya
05, 375
nkara
6, 269, 279, 381
ntalya
19, 365
alıkesir
61, 204, 475, 513
urdur
9, 65, 72, 136, 138, 148, 173, 177, 186, 93, 204, 208, 249, 258, 290, 305, 306, 08, 309, 339, 404, 415, 451, 461, 489, 18, 519
ankırı
97, 376, 430, 493
orum
4, 111, 119, 247, 248, 253, 255, 270, 24, 338, 383, 416, 469
enizli
03, 238
iyarbakır
1, 60, 71, 101, 103, 120, 125, 139, 149, 50, 151, 157, 163, 183, 188, 190, 193, 94, 200, 206, 213, 223, 224, 241, 247, 07, 314, 340, 350, 351, 361, 362, 430, 33, 450, 455, 456, 486, 490, 497, 506
oğuanadolu
18, 488
ge
263
lazığ
51, 69, 121, 130, 132, 151, 195, 199, 225, 232, 256, 291, 326, 376, 382, 394, 402, 408, 423, 424, 433, 456, 457, 465, 478, 492, 495, 517
Erzincan
81, 136, 141, 147, 208, 218, 243, 245, 352, 367, 380, 468, 501, 508
Erzurum
59, 63, 92, 93, 95, 104, 105, 133, 143, 149, 150, 232, 243, 253, 268, 278, 311, 317, 325, 333, 342, 352, 379, 462, 505, 513
Gaziantep
51, 58, 79, 81, 98, 103, 110, 113, 115, 126, 128, 129, 130, 133, 135, 144, 166, 171, 172, 198, 200, 202, 220, 221, 223, 231, 239, 242, 244, 258, 261, 266, 267, 271, 274, 276, 290, 298, 316, 331, 341, 345, 353, 354, 356, 359, 363, 404, 416, 419, 426, 446, 463, 466, 470, 472, 507, 516, 519, 527
Giresun
112, 472
Güney Azerbaycan
388
Gümüşhane
366
Hatay
113, 171, 262, 278, 312, 329, 451, 511, 522
Isparta
70, 257
İçel
434
İzmir
521
Kahramanmaraş
270, 383
Kars
161, 197, 301, 318, 382, 410, 414, 448, 499, 509
Kastamonu
160, 165, 400, 438, 484, 510
Kayseri
126, 322, 381, 464
Kerkük
102, 104, 134, 176, 185, 207, 248, 262, 292, 365, 389, 393, 396, 417, 418, 441, 466, 496, 498, 523

Kırıkkale

52, 77, 118, 119, 146, 154, 162, 182, 185, 202, 274, 322, 329, 372, 378, 402, 423, 427, 503, 506

Kırşehir

62, 78, 83, 90, 93, 101, 105, 108, 109, 118, 134, 138, 145, 155, 173, 174, 181, 199, 257, 271, 272, 275, 279, 282, 292, 301, 309, 310, 311, 312, 313, 320, 330, 332, 338, 339, 346, 348, 360, 377, 385, 401, 403, 410, 411, 413, 414, 428, 434, 436, 440, 443, 452, 461, 470, 474, 486, 500, 520, 521, 528

Konya

220, 325

Kuzey Azerbaycan

61, 76, 131, 191, 209, 222, 238, 259, 263, 280, 293, 355, 385, 386, 426, 431, 445, 481, 485

Malatya

62, 70, 89, 111, 127, 128, 137, 164, 184, 186, 206, 213, 219, 254, 259, 266, 268, 306, 314, 324, 334, 349, 355, 356, 363, 369, 370, 403, 417, 431, 432, 435, 454, 465, 489 499, 504, 511, 514, 515, 517, 518, 520

Manisa

255, 480

Muş

372

Nevşehir

172, 336, 413

Niğde

189, 269, 273, 364

Ortaanadolu

83, 90, 98, 102, 115, 137, 163, 189, 216, 264, 273, 315, 336, 369, 384, 415, 454, 463, 473, 491

Rize

155, 181

Rumeli

432

Sivas

60, 63,. 71, 88, 91, 92, 100, 106, 114, 116, 120, 127, 129, 142, 145, 156, 183, 184, 187, 192, 194, 196, 205, 216, 217, 224, 254, 261, 272, 275, 280, 281, 307, 310, 317, 321, 335, 337, 345, 349, 357, 358, 362, 368, 380, 386, 425, 428, 440, 453, 455, 471, 473, 485, 500, 512, 514

Şanlıurfa

52, 64, 78, 84. 94, 96, 97, 99, 109, 132, 135, 152, 154, 158, 165, 182, 203, 215, 244, 313, 330, 340, 373, 377, 384, 393, 399, 407, 424, 444, 475, 476, 484, 490, 498, 503, 505, 507, 525

Teke Yöresi

53, 233

Tokat

264, 378, 474

Trabzon

405, 504, 510

Tunceli

260, 265, 480

Uşak

89

Van

323, 528

Yozgat

58, 143. 144. 315, 379, 464

KAYNAKLAR

Abakay, Mehmet Ali. **Diyarbakır Folklorundan Kesitler,** Celal Güzelses, Diyarbakır Halk Musikîsi Üzerine İnceleme. Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Kültür Sanat Yayınları, Diyarbakır, 1995.

Abuzer Akbıyık ve Sabri Kürkçüoğlu, **Şanlıurfa Hoyrat ve Manileri,** Şanlıurfa, Şurhoy Yayınları, 1991.

Akdoğu, Onur, **Taksim Nedir, Nasıl Yapılır?,** İzmir, İhlâs A.Ş. İzmir tesisleri, 1989.

Aldemir, Emin. Özel Arşivi.

Arslanoğlu, İbrahim. **Şah Hatayi**, İstanbul

Arsunar, Ferruh. **Anadolu Halk Türkülerinden Örnekler,** CHP Halkevi Yayımları, Milli Kültür Araştırmaları, I-II-III Ankara, Ulus Basımevi, 1947, 1948.

Arsunar, Ferruh. **Erzincan Havası,** ÜLKÜ (3. seri) 3. seri 30. sayı, 1949.

Arsunar, Ferruh. **Gaziantep Folkloru,** T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Eski Eserler ve Müzeler Umum Müdürlüğü Yayımlarından, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1962.

Atılgan, Halil. **Bozlak Nedir? İç Anadolu Bozlaklarının Müzik Yapısı ve Konuyla İlgili Örnekler.** Erciyes Yöresi 1. Folklor, Halk Edebiyatı ve Etnografya Sempozyumu Bildirileri. Erciyes Üniversitesi Yayınları no: 14, Kayseri, Erciyes Üniversitesi Basımevi, 1991.

Atılgan, Halil. **Erciyes Yöresi 1. Folklor, Halk Edebiyatı ve Etnografya Sempozyumu Bildirisi,** Kayseri, Erciyes Üniversitesi Basımevi, 1991.

Atılgan, Halil. Özel Arşivi

Atilla Osman. **Afyonkarasihar Türküleri,** II. Baskı, Ankara, Güven Matbaası, 1966.

Bartok, Bela. **Küçük Asya'dan Türk Halk Musikîsi,** El yazması Taslaklar, İstanbul, Pan Yayıncılık, Ayhan Matbaası, 1991.

Bedelbeyli, Efrasiyab. Musikî Lugati, İlim Neşriyatı, Bakü, 1969.

Belekoğlu, Nabi. **Erzurum Türküleri.** Adana, Kemal Matbaası, 1971.

Beysanoğlu, Av. Şevket. **Diyarbakır Ağzı,** Diyarbakır Halkevi Yayınları: 13, Ankara, Güzel İstanbulMatbaası, 1966.

Beysanoğlu, Av. Şevket. **Diyarbakır Folkloru, I-II.** CHP Halkevi Neşriyatı, No: 9-10, Diyarbakır, Diyarbakır Matbaası 1943.

Bulut, Sebahattin. **Kuşaktan Kuşağa Erzurum Folkloru.** Erzurum Halk Oyunları Halk Türküleri Derneği Yayınları No: 8, Ankara, Emekli Ofset Basımevi, 1987.

Caferoğlu, Prof. Dr. Ahmet. **Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler,** (Kastamonu, Çankırı, Çorum, Amasya, Niğde) İlbaylıkları Ağızları, Kalaycı Argosu ve Geygeli Yörüklerinin gizli dili, İstanbul, Bürhaneddin Basımevi, 1943.

Columbia Türkçe Plakları Umimi Kataloğu, İstanbul Nümune Matbaası, 1936.

Demirsipahi, Av. Cemil. **Türk Halk Oyunları,** İş Bankası Kültür Yayınları: 148, Folklor Dizisi: 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1975.

Diyarbakırı Tanıtan Adam, Yazar Şevket Beysanoğlu'na 70. Yaş Armağanı, Ziya Gökalp Derneği Yayını No: 14, Çeşitli Eserler Dizisi: 7, Ankara, San Matbaası, 1991.

Dizdaroğlu, Hikmet . **Halk Şiirinde Türler,** Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1969.

Doruk, Yaşar. **Urfa'dan Derlenmiş Türküler ve Oyun Havaları.** Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları: 26. Halk Müziği ve Oyunları Dizisi:5. Başbakanlık Basımevi, Ankara, 1977.

Dökmetaş, Kubilay. Özel Arşivi.

Duygulu, Melih. **Gaziantep'te Barak Türkmenlerinin İskan Havaları,** Türk Halk Kültürü Araştırmaları 1991/2, Kültür Bakanlığı HAKAD Yayınları: 153, Ankara, Feryal Matbaası, 1991.

Elçin, Prof. Dr. Şükrü. **Türkiye Türkçesinde Ağıtlar,** Kültür Bakanlığı Yayınları/1197, Gençlik ve Halk Kitapları Dizisi/49, Ankara, Devlet Su İşleri Matbaası, 1990.

Esen, Ahmet Şükrü. **Anadolu Türküleri,** Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, Emel Matbaacılık Sanayii, 1986.

Hafız, Tacide. **Prizren'de Türk Halk Türküleri ve Kaynakları,** Türk Folkloru Araştırma Yıllığı, Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1976.

Halıcı, Dr. Mehdi. **Konya Sazı ve Türküleri,** İstanbul, Özden Matbaacılık, 1985.

Harika Plâk Kataloğu. Sirkeci, Doğu İş Han Zemin Kat No: 2/E, 1970, İstanbul.

İbrahim Olgun, Cemşid Drahşan. **Farsça-Türkçe, Türkçe-Farsça Sözlük,** Ankara, Elhan Kitabevi, 1994.

Emir, Kalkan. **XX. Yüzyıl Türk Halk Şairleri Antolojisi,** Kültür Bakanlığı Yayınları/1295, Gençlik ve HalkKitapları Dizisi/61, Ankara, Semih Ofset, 1992.

Kara, Mehmet. **Kırşehir Yöresi Türk HalkMüziği,** Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Eğitim Bölümü Lisans Tezi, Ankara, 1989.

Kaya, Dr. Doğan. **Sivasta Âşıklık Geleneği ve Âşık Ruhsati,** Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları no: 55, Sivas, Dilek Matbaacılık, 1994.

Kaya, Rıfat. Özel Arşivi.

Kaymak, Mansur. Özel Arşivi

Kurt, İrfan. **Bağlamada Düzen ve Pozisyon.** İstanbul, Pan Yayıncılık, 1989.

Kutsi, Tahir. **Türk Halk Şiiri (Antoloji),** İstanbul, Toker Yayınları, 1975.

Kültür Bakanlığı. MİFAD Yay. 10, **Türk Folkloru Araştırmaları Yıllığı,** Ankara, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1974.

Memişoğlu, Av. Fikret. **Harput Ahengi,** II. Baskı Ankara, 72 Ofset Tesisleri, 1988.

Nakip Dr. Mahir. **Kerkük Divanı'nın Urfa ve Elazığ Divanları ile Mukayesesi,** Kültür Bakanlığı IV Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri, III. Cilt, Ankara, Ofset Repromat Matbaası, 1992.

Nakip Dr. Mahir. **Kerkük Türk Türk Halk Musikîsinin Tasnif ve Tahlili,** Kültür Bakanlığı, Halk Kültürü Araştırma Dairesi Yayınları: 158, Halk Müziği ve Oyunları: 6, Ankara, Evren Ofset, 1991.

Ongan, Halit. **Niğde Türküleri,** 1. Kitap, Niğde, Niğde Vilayet Matbaası, 1937.

Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Büyük Lügat, Hazırlayanlar: Abdullah Yeğin, Abdulkadir Badıllı, Hekimoğlu İsmail, İlham Çalım. TÜRDAV Basım ve Yayım Ticaret ve Sanayi A.Ş., İstanbul, Ziya Ofset, 1987.

Önaldı, Dr. Şenel. **Türk Halk Musikîsi Ansiklopedisi,** İstanbul-Aksaray, Afa Matbaacılık, 1977.

Özbek, A. Mehmet. **Folklor ve Türkülerimiz,** İstanbul, Ötüken Yayınevi, 1975.

Özbek, A. Mehmet. **III. Milletlerarası Folklor Kongresi Bildirileri** Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara, MİFAD Yayını, 1987.

Özgül, Mustafa. Açıklamalı-Notalı **Türkü Metinleri Sözlüğü,** Mansur Kaymak Yayınları, No: 2, Ankara, Büro 86 Matbaacılık, 1989.

Özgül, Mustafa. Özel Arşivi.

Özleyiş Plâk Umumi Kataloğu. Anafartalar Ankara Pasajı No: 44 Ankara. Tarihsiz.

Öztuna, Yılmaz. **Büyük Türk Musikîsi Ansiklopedisi,** C. I-II, Kültür Bakanlığı/ 1163/1164, Kültür Eserleri Dizisi/149, Ankara Başbakanlık Basımevi, 1990.

Radyo Dergileri, Sayı 1.., Ankara, Başvekalet Devlet Maarif Matbaası,

Reinhard Prof. Dr. Kurt. **Güney Türk Ağıtlarının Biçimleri,** I. Uluslararası Türk Folklor Semineri Bildireleri. Kültür Bakanlığı MİFAD yayını. Ankara, Başbakanlık Basımevi, 1974.

Sahibinin Sesi Türkçe Plâk Kataloğu 7. İstanbul Kağıtçılık ve Matbaacılık Anonim Şirketi. Tarihsiz.

Salih Turhan ve Abdurrahman Kızılay. **Kerkük Türküleri**, Ankara, Yükseköğretim Kurulu Matbaası, 1991.

Sökmenoğlu, Süleyman. **Sürmelim**, Yozgat, İleri Ofest, 1995.

Sungur, Pertev. **Diyarbakır Halkiyatından Mâni-Maya-Hoyrat ve Atasözleri.** Diyarbakır, Diyarbakır Basımevi, 1935.

Sunguroğlu, İshak. **Harput Yollarında**, Cilt III, I. Baskı, İstanbul 1961. II. Baskı, Elazığ Kültür ve Tanıtmı Vakfı Yayınları, Ankara, 72 Ofset, 1986.

Şuşinski, Feridun. **Azerbaycan Halk Müsikîcileri**, Bakü, Yazıçı Neşriyyatı, 1985.

Tarlabaşı, Burhan. **Eğin Havaları**, Kültür Bakanlığı Yayınları: 1759, HAGEM Yayınları: 223, Halk Müziği ve Oyunları Dizisi: 14. Ankara, Mozaik Basım Yayın Ltd. Şti. 1995.

Terzibaşı, Av. Ata. **Kerkük Hoyratları ve Manileri**, Ötüken Yayınları, Yayın No: 95, Kültür Serisi: 8, İstanbul, Ötüken Yayınevi, 1975.

TRT Kurumu Müzik Dairesi Başkanlığı Yayınları THM Neşriyatı.

TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Arşivi

Turhan, Salih. **Harput-Elazığ Musikî Folkloru**, Ankara, 72 Ofset, 1990.

Turhan, Salih. Özel Arşivi.

Turhan, Salih. **Türk Halk Musikîsinde Çeşitli Görüşler-I**, Kültür Bakanlığı Yayınları/1414, Kültür Eserleri Dizisi/179, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1992.

Türkofon Plâkları Umumi Kataloğu. Doğu İş Hanı Alt Kat No: 20 Sirkeci-İstanbul. Tarihsiz.

Türk Dil Kurumu Yayınları, **Derleme Sözlüğü**, I-XI. Cilt. Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1979.

Türk Folkloru ve Etnografya Bibliyografyası I, Milli Eğitim Bakanlığı, Milli Folklor Enstitüsü Yayınları: 5, Ankara, Başbakanlık Basımevi, 1971.

Türk Folkloru ve Etnografya Bibliyografyası II, Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı, Milli Folklor Enstitüsü Yayınları: 7, Ankara, Başbakanlık Basımevi, 1973.

Türk Musikisi Tarihi, Derleyen Dr. Nazmi Özal, Cilt I-II,TRT Müzik Dairesi Başkanlığı Yayın No: 34, Basılı Yayınlar Müdürlüğü Yayın No: 200, Ankara, TRT Basın Yayınlar Müdürlüğü Tesisleri 1986.

Yükselmiş, Fatih. **Urfa Halk Türküleri**, İstanbul, Çelikcilt Matbaası, 1963.

Zöhrabov, Ramiz F. **Mugam**, Bakü, Azerbaycan Devlet Neşriyyatı, 1991.

USTA UZUN HAVA İCRACILARI

çalanlar okuyanlar araştıranlar

Yurttan Sesler'in ilkleri. (Soldan sağa) Nida Tüfekçi, Nurettin Çamlıdağ, Sarı Recep..... Ali Can, Osman Özdenkçi, Muzaffer Sarısözen, Neriman Tüfekçi ve Muzaffer Akgün.

Celal Güzelses... "Silmedin gözyaşını aşkın ile ağlayanın" dedikçe hep o gelir aklımıza.

"Gamze deler
Gam vurur gamzedeler"
Daha nice uzun havaların kaynağı Enver Demirbağ.

Kırşehir deyince
bozlak,
bozlak deyince de
Muharrem Ertaş.

Erzurum türkülerinin
kaynak kişisi
Faruk Kaleli,
kırık havaların yanında
uzun havaların da
ustasıydı.

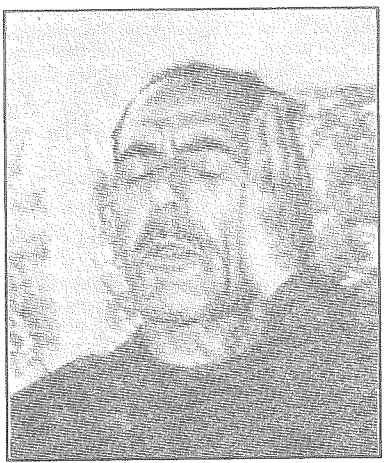

Mahmut Güzelgöz
Urfa'dan bir hoyrat
söylüyor.

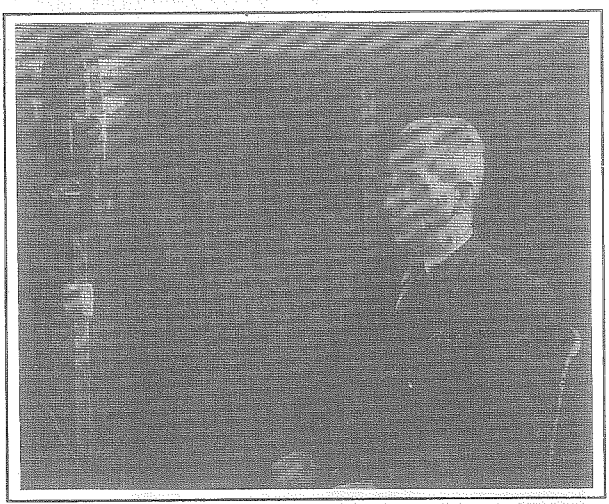

Şanlı Urfalı müzisyenler
bir arada meşk ediyorlar.
Soldan ikinci Bekçi Bakır,
Karaköprülü İsmail,
Mukim Tahir (cüra çalan)

Sivas'ın usta sanatçısı
Zaralı Halil Söyler.

Keskinli Hacı Taşan'ın kendine özgü
bir türkü söyleme üslubu vardı.

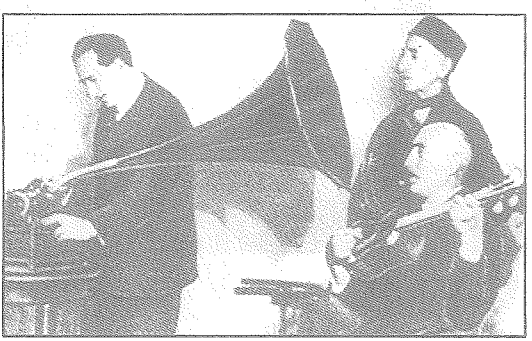

Azerbaycan halk müzikçilerinden
Bülbül, Cabbar Karyağdıoğlu ve
Kurban Pirimov bir plak çalışmasında.

Feryadi Hafız Hakkı.

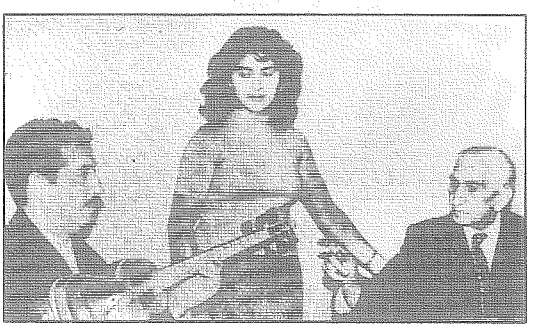

Azerbaycan'ın bülbül sesli sanatçısı
Zeynep Hanlarova tarzen K. Ahmedov
ve hocası Seyyit Şuşinsky ile beraber.

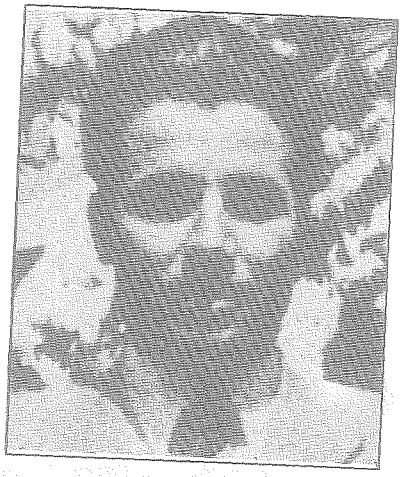

Kerkük türkülerini, hoyratlarını bize sevdiren Abdülvahit Küzecioğlu.

Hafız Osman Öge, Harput türkülerinin kaynak sanatçısı.

Urfalı sanatçı Hamza Şenses.

Ökkeş Dehmenoğlu Gazi Antep'in Barak havalarıyla ün salmıştır.

Aşık Veysel Şatıroğlu

Ürgüplü Refik Başaran Orta Anadolu türkülerini çok güzel yorumlardı.

Uzun hava okumasıyla ün salmış Selahattin Erorhan... Kendisine klarnetiyle Mustafa Özgül yol gösteriyor.

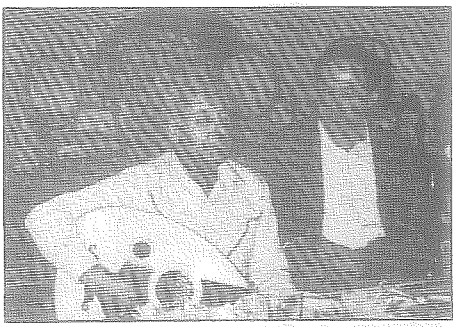

Repertuarlarımızda yer alan çok sayıda Kerkük türküsünün kaynak kişisi Abdurrahman Kızılay, türkülerini ud ile çalıp söylüyor. Yanında Salih Turhan.

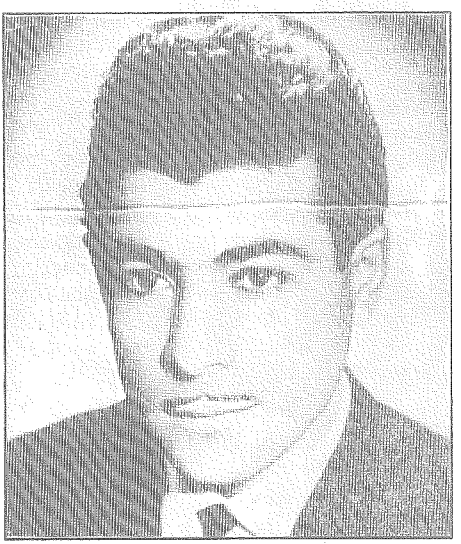

Neşet Ertaş için fazla söz söylemeye gerek yok. O belki de ünü yurt dışına taşmış tek sanatçımız.

Zekeriya Bozdağ, hançeresine çok hakim bir sanatçıydı.

Mukim Tahir ilk plağını 1943'te yaptı. "Hüsnün senin ve Elleri pamblı." Daha sonra "Ayağında kundura, Kapuyu çalan kimdir, Kırmızı kurdele ve Yaram sızlar"ı tanıttı bizlere

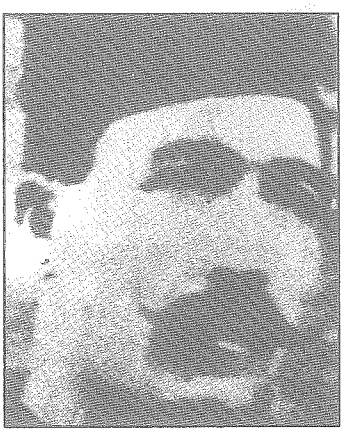

Ezo Gelin türküsüyle ün salan Malatyalı Fahri Kayahan.

Yeni kuşak sanatçıların hocası Mehmet Özbek ve usta sanatçı İzzet Altınmeşe Salih Turhan ile beraber kuliste sahneye çıkmayı bekliyorlar.

Ali Ekber Çiçek yumuşak davudi sesiyle bir çok uzun havaya imzasını attı.

Malatyalı Hakkı ve Necati Coşkun kardeşler Salih Turhan'la.

Elazığlı sanatçı Sıtkı Demirci.

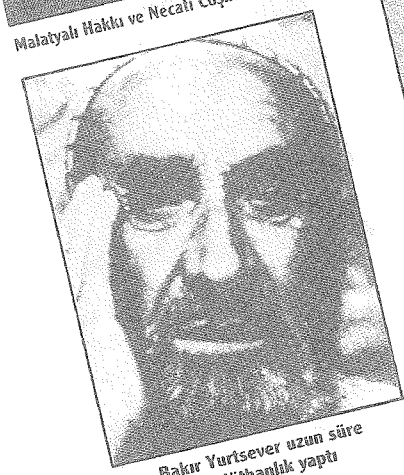

Bakır Yurtsever uzun süre mevlithanlık yaptı

Erzincanlı Şerif

Bozlakların genç usta yorumcusu Gülşen Kutlu,
Azerbaycanlı sanatçı Sakine İsmailova ve Salih Turhan.

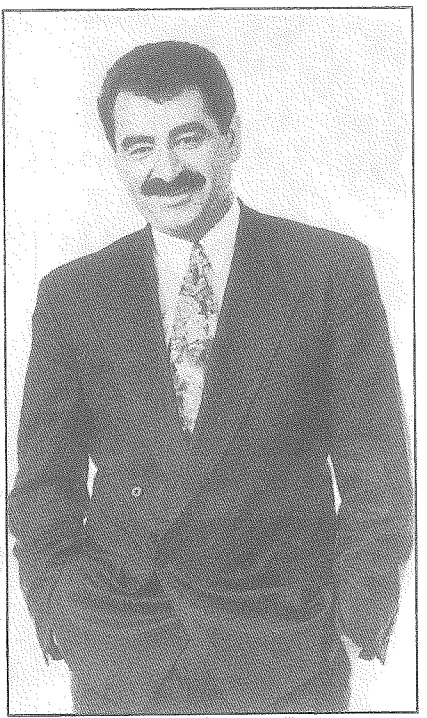

İbrahim Tatlıses, uzunhava
konusunda son yılların en iyi
yorumcusu olarak gösteriliyor.

Yozgatlı Hafız Süleyman

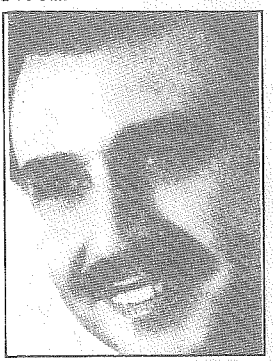

Urfalı Seyfettin Sucu

Hulusi
Seven

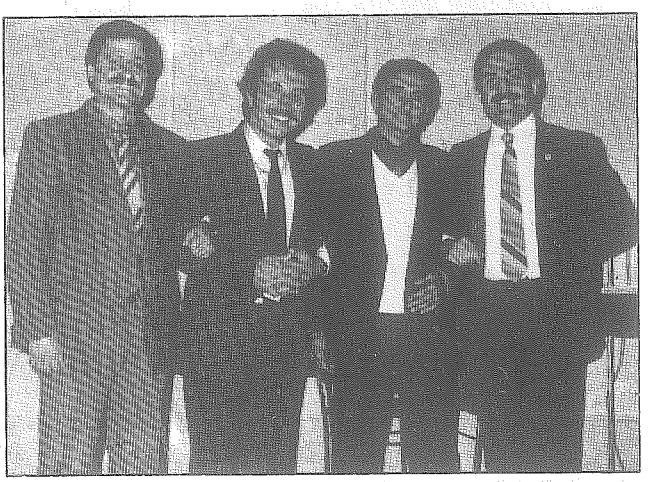

Zülküf Altan, Ragıp Topçu, Kemal Yeniceli ve
Salih Turhan Erzurum Radyosu stüdyosunda.

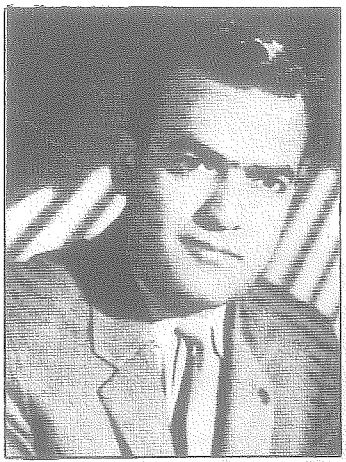

Güçlü ses Nurettin Dadaloğlu.

Musa Eroğlu

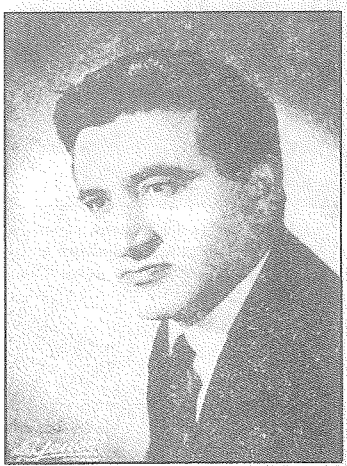

Mahmut Erdal.

Azerbaycanlı sanatçı Arif Babayev,
Abdullah Gurbani ve Salih Turhan'la beraber

Muhlis Akarsu

Aşık Daimi

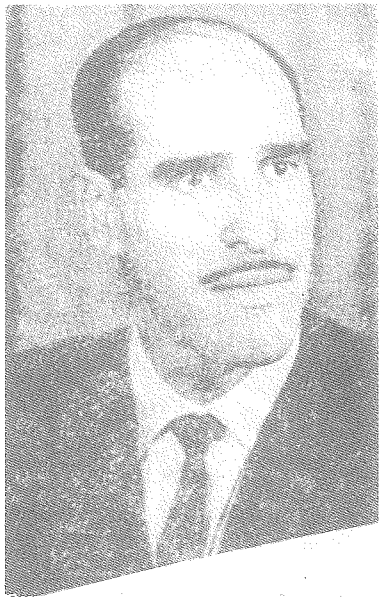

Barak havalarının
usta yorumcusu
Gazi Antepli Şerif Akbağ.

Sivaslı mahalli sanatçı Feyzullah Çınar

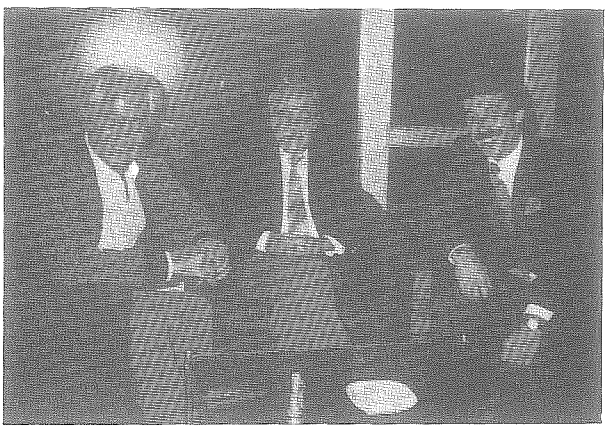

Nuri Sesigüzel, Nida Tüfekçi, Kubilay Dökmetaş

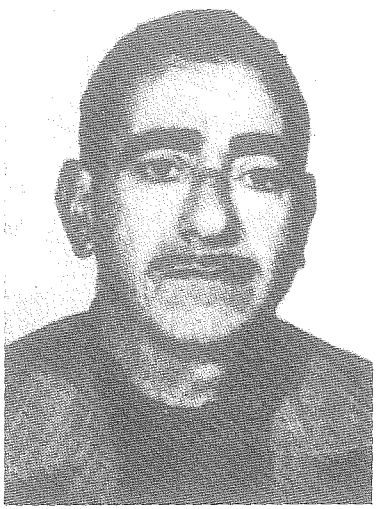

Urfalı Kazancı Bedii Yoluk.

" Mihrali Bey"
ağıtıyla
tanıdığımız
Malatya - Hekimhanlı
mahalli sanatçı
Kemal Keskin.

ISBN 975 - 95439 - 6 - 6

FİYATI: 950.000 TL